Hizmete özel

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI 1992 TARİHÇESİ

DIŞİŞLERİ EĞİTİM MERKEZİ

Ankara

Mayıs 1994

T. C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
KÜTÜPHANESİ

Hizmete özel

12752

351.01
DIŞ
1974

TARİHÇE FİHRİSTİ

Sahife No.

1. ÜST DÜZEY YÖNETİCİLER
Bakan, Müsteşar, Müsteşar Yardımcıları, Genel Müdürler, Genel Müdür Yardımcıları, Müstakil Daire Başkanları 5

2. KRONOLOJİ
1 Ocak - 31 Aralık 1992 tarihleri arasında Türkiye'nin dış ilişkilerindeki önemli olaylar, faaliyetler, temaslar, yapılan anlaşmalar v.s. 49

3. ÖNEMLİ ZİYARETLER TAKVİMİ
— Cumhurbaşkanının ziyaretleri 81
— Başbakanın ziyaretleri 82
— Dışişleri Bakanının ziyaretleri 83
— Dışişleri Bakanlığı Müsteşarının ziyaretleri 86
— Türkiye'ye yapılan Devlet Başkanı, Hükümet Başkanı, Dışişleri Bakanı, Dışişleri Bakan Yardımcısı ve Yabancı üst düzey yönetici ziyaretleri 87

4. DIŞİŞLERİ BAKANININ KONUŞMALARI 91

5. ANLAŞMALAR, TUTANAKLAR, ÇALIŞMA PROGRAMLARI, KÜLTÜREL DEĞİŞİM PROGRAMLARI PROTOKOLLER, MUTABAKATLAR MUHTIRALARI, AÇIKLAMALAR VE BİLDİRİLER 149

6. MESLEK MEMURLARI KIDEM LİSTESİ
— Büyükelçiler 519
— 1 ilâ 9 derecelerdeki meslek memurları 522
— Emekli olan, ayrılan veya vefat eden Bakanlık mensupları 533
— Bakanlık Hukuk Müşavirleri 533

7. DIŞİŞLERİ EĞİTİM MERKEZİNİN ÇALIŞMALARI 535

8. REFERANS BİLGİLERİ
— Büyükelçilerimizin Akredite oldukları Ülkeler Listesi 543
Dışişleri Bakanlığı Merkez Teşkilâtı Kodları 544

T. C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
KÜTÜPHANESİ

TARİHÇE FİHRİSTİ

	Sahife No
1. EST DÜZEY YÖNETİCİLER	
Bakan, Müsteşar, Müsteşar Yardımcıları, Genel Müdürler, Genel Müdür Yardımcıları, Müstakil Daire Başkanları	5
2. KRONOLOJİ	
1 Ocak-31 Aralık 1992 tarihleri arasında Türkiye'nin dış ilişkilerindeki önemli olaylar, faaliyetler, temaslar, yazılan anlaşmalar	[illegible]
3. ÖNEMLİ ZİYARETLER TAKVİMİ	
— Cumhurbaşkanının ziyaretleri	81
— Başbakanın ziyaretleri	83
— Dışişleri Bakanının ziyaretleri	85
— Dışişleri Bakanlığı Müsteşarının ziyaretleri	86
— Türkiye'ye yapılan Devlet Başkanı, Hükümet Başkanı, Dışişleri Bakanı, Dışişleri Bakanı Yardımcısı ve Yabancı dışişleri yönetici ziyaretleri	87
4. DIŞİŞLERİ BAKANININ KONUŞMALARI	91
5. ANLAŞMALAR, TUTANAKLAR, ÇALIŞMA PROGRAMLARI, KÜLTÜREL DEMİŞİM PROGRAMLARI, PROTOKOLLER, MUTABAKATLAR, MİRİTİRALARI, AÇIKLAMALAR VE BİLDİRİLER	146
6. MESLEK MEMURLARI KIDEM LİSTESİ	
— Büyükelçiler	519
— 1 ilâ 9 derecelerdeki meslek memurları	522
— Emekli olan, ayrılan veya vefat eden Bakanlık memurları	533
— Bakanlık Bukuk Müşavirleri	533
7. DIŞİŞLERİ EĞİTİM MERKEZİNİN ÇALIŞMALARI	535
8. REFERANS BİLGİLERİ	
— Büyükelçilerimizin Akredite oldukları Ülkeler Listesi	543
Dışişleri Bakanlığı Merkez Teşkilâtı Kadrası	544

1. ÜST DÜZEY YÖNETİCİLER

Hikmet ÇETİN

Dışişleri Bakanı
Lice, 1937
21 Kasım 1991

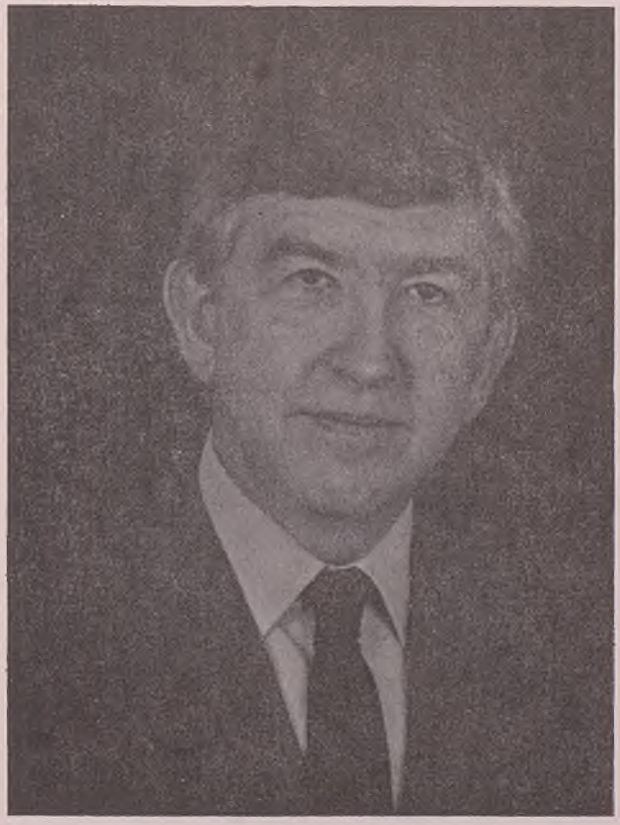

Özdem SANBERK

Büyükelçi
Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı
Ankara, 1.8.1938
1.7.1991

Bilgin UNAN

Büyükelçi
Müsteşar İkili Siyasi İşler Yardımcısı
Isparta, 25.9.1938
3.8.1991

Ünal ÜNSAL

Büyükelçi
Müsteşar Çok Taraflı Siyasi İşler Yardımcısı
Ankara, 31.8.1939
08.07.1991

T.C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
KÜTÜPHANESİ

Filiz DİNÇMEN

Büyükelçi
Müsteşar Yardımcısı - Bakanlık Sözcüsü
Zonguldak, 24.7.1939
21.10.1991

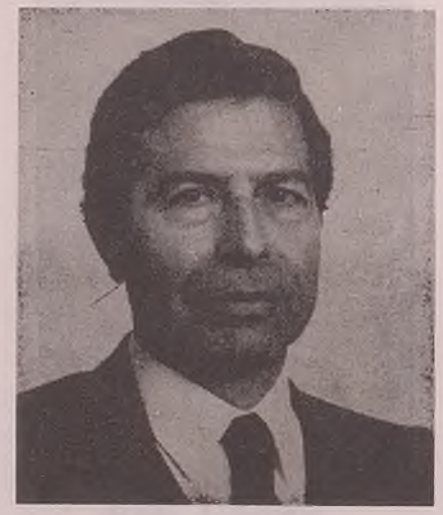

İsmet BİRSEL

Büyükelçi
Müsteşar Kültür İşleri Yardımcısı
İzmir, 08.02.1934
12.02.1992

Tugay ULUÇEVİK

Büyükelçi
Uluslararası Siyasi Kur., Kıbrıs - Yunanistan,
Pasifik ve Latin Amerika ile İlişkiler Müsteşar Yardımcısı
Susurluk, 28.02.1939
02.02.1992

Ömer E. LÜTEM

Büyükelçi
Müsteşar İdari İşler Yardımcısı
İstanbul, 17.10.1933
17.7.1989 - 17.01.1992

Güner ÖZTEK

Büyükelçi
Müsteşar İdari İşler Yardımcısı
Çankırı, 07.08.1935
12.02.1992

Erdil K. AKAY

Büyükelçi
Dışişleri Eğitim Merkezi Başkanı
Pire, 22.10.1936
16.11.1992

Taner BAYTOK

Büyükelçi
Avrupa Toplulukları Genel Müdürü
Kırşehir, 20.4.1936
21.1.1991

Tanju ÜLGEN

Büyükelçi
Pasifik ve Latin Amerika ile İlişkiler Genel Müdürü
Ankara, 30.8.1936
12.02.1992

Üstün DİNÇMEN

Büyükelçi
Protokol Genel Müdürü
İstanbul, 11.8.1936
01.12.1989

Bilal ŞİMŞİR

Büyükelçi
Bağımsız Devletler Topluluğu (Kafkas Ülkeleri hariç)
ile İlişkiler Genel Müdürü
Omurtak, 6.4.1933
12.02.1992

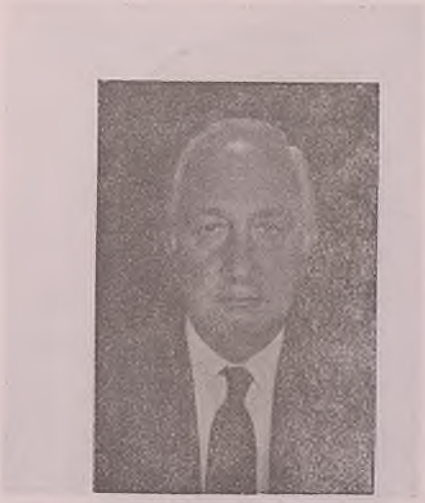

Semih BELEN

Büyükelçi
Konsolosluk Hukuk ve Sosyal İşl. Gn. Müdürü
Eskişehir, 20.07.1933
12.02.1992

Rıza TÜRMEN

Büyükelçi
Avrupa Konseyi ve AGİK Genel Müdürü
İstanbul, 17.06.1941
12.02.1992

Ömer ERSUN

Büyükelçi
Balkanlar ve Kafkas Ülkeleri ile İlişkiler Genel Müdürü
İstanbul, 06.05.1937
12.02.1992

Oktay AKSOY

Büyükelçi
Çok Taraflı Ekonomik İşler Genel Müdürü
İstanbul, 26.03.1938
12.02.1992

Ergün SAV

Büyükelçi
Avrupa ile İlişkiler Genel Müdürü
Dörtyol, 01.01.1933
12.02.1992

Erhan TUNÇEL

Büyükelçi
Uluslararası Siy. Krlş. ve İşl. Genel Müdürü
Edirne, 02.09.1933
21.05.1992

Gün GÜR

Büyükelçi
Orta Doğu ve Afrika ile İlişkiler Genel Müdürü
İstanbul, 01.06.1938
12.02.1992

Yalım ERALP

Büyükelçi
Müsteşar Güv. ve Silahsızlanma İşl. Genel Müdürü
Fatih, 21.06.1939
12.02.1992

Barlas ÖZENER

Elçi
Kuzey Amerika Genel Müdürü
Ankara, 30.09.1945
12.02.1992

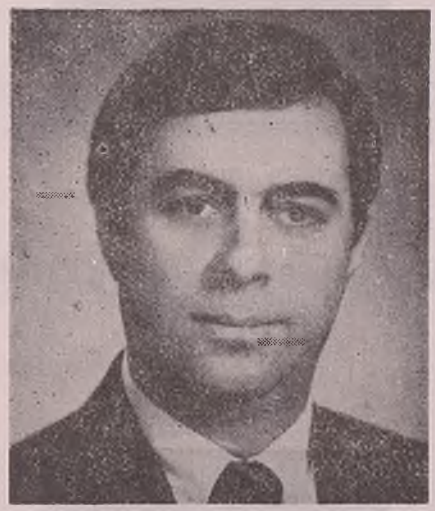

Prof. Dr. Hüseyin PAZARCI

Birinci Hukuk Müşaviri
Babaeski, 17.12.1944
17.7.1989

Selçuk TARLAN

Elçi
Protokol (Törenler ve Ziyaretler) Genel Müdür Yardımcısı
İstanbul, 06.08.1937
29.01.1992

İlhan YİĞİTBAŞIOĞLU

Elçi
Protokol Genel Müdür Yardımcısı
Rizaiye, 1941
07.09.1988

Alev KILIÇ

Elçi
Balkanlar ve Kafkas Ülkeleri ile İlişkiler Genel Müdür Yardımcısı
Seyit Gazi, 1946
23.07.1992

Candan AZER

Elçi
Balkanlar ve Kafkas Ülkeleri ile İlişkiler Genel Müdür Yardımcısı
İstanbul, 1941
17.04.1992

Kurtuluş TAŞKENT
Elçi
Bağımsız Devletler Topluluğu (Kafkas Ülkeleri Hariç)
Genel Müdür Yardımcısı
Kırşehir, 1944
17.04.1992

Mehmet GÖRKAY
Elçi
Bağımsız Devletler Slav Ülkeleri ile İlişkiler
Genel Müdür Yardımcısı
İstanbul, 1944
17.04.1992

Solmaz ÜNAYDIN

Elçi
Ortadoğu ve Afrika ile İlişkiler
Genel Müdür Yardımcısı
Ankara, 1943
07.09.1988 - 05.11.1992

Türkekul KURTTEKİN

Elçi
Ortadoğu ve Afrika ile İlişkiler
(Körfez ve İKÖ) Genel Müdür Yrd.
İstanbul, 1944
17.04.1992

Sencar ÖZSOY

Elçi
Avrupa ile İlişkiler (AT Ülkeleri) Genel Müdür Yardımcısı
İstanbul, 1942
17.04.1992

Erdal TÜMER

Elçi
Avrupa ile İlişkiler (Diğer Ülkeler) Genel Müdür Yardımcısı
Erzurum, 1941
17.04.1992

Acar GERMEN

Elçi
Konsolosluk, Hukuk ve Sosyal
İşler Genel Müdür Yardımcısı
İstanbul, 1937
15.02.1991 - 01.04.1992

Burhannettin MUZ

Elçi
Konsolosluk, Hukuk ve Sosyal
İşler Genel Müdür Yardımcısı
Anamur, 1992
23.07.1992

Erkan GEZER
Elçi
Konsolosluk, Hukuk ve Sosyal
İşler Genel Müdür Yardımcısı
İstanbul, 1940
09.03.1989 - 16.03.1992

Turgut SERDAROĞLU
Elçi
Konsolosluk, Hukuk ve Sosyal
İşler Genel Müdür Yardımcısı
İstanbul, 1937
23.07.1992

Sevinç DALYANOĞLU
Elçi
Konsolosluk, Hukuk ve Sosyal
İşler Genel Müdür Yardımcısı
İstanbul, 1940
07.09.1988 - 18.05.1992

Senbir TÜMAY
Elçi
Konsolosluk, Hukuk ve Sosyal
İşler Genel Müdür Yardımcısı
İstanbul, 1942
23.07.1992

T.C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
KÜTÜPHANESİ

Balkan **KIZILDELİ**

Elçi
Uluslararası Siyasi Kuruluşlar ve İşler (BM ve Diğer Kuruluşlar)
Genel Müdür Yardımcısı
Sarıkamış, 1941
17.04.1992

Ahmet **BANGUOĞLU**

Elçi
Uluslararası Siyasi Kuruluşlar ve İşler Genel Müdür Yardımcısı
İstanbul, 1943
23.07.1992

Şükrü TUFAN

Elçi
Asya Pasifik ve Latin Amerika ile İlişkiler Genel Müdür Yardımcısı
Çorlu, 1942
17.04.1992

Tuluy TANÇ

Elçi
Kuzey Amerika Genel Müdür Yardımcısı
Kars, 1945
23.07.1992

Sadi ÇALIŞLAR

Elçi
Müşterek Güvenlik ve Silahsızlanma İşleri Genel Müdür Yardımcısı
İzmir, 1941
17.04.1992

Süha UMAR

Elçi
Müşterek Güvenlik ve Silahsızlanma İşleri Genel Müdür Yardımcısı
Kadıköy, 1945
17.04.1992

Daryal BATIBAY

Elçi

Avrupa Konseyi ve AGİK Genel Müdür Yardımcısı

Bursa, 1946

17.04.1992

U. Tevfik OKYAYÜZ

Elçi

İkili Ekonomik İşler Genel Müdür Yardımcısı

İstanbul, 1940

17.04.1992

M. Burhan ANT

Elçi
İkili Ekonomik İşler Genel Müdür Yardımcısı
Antalya, 1943
01.02.1991

Oktay ÖZÜYE

Elçi
Çok Taraflı Ekonomik İşler Genel Müdür Yardımcısı
29.01.1992

Akın ALPTUNA

Elçi
Çok Taraflı Ekonomik İşler Genel Müdür Yardımcısı
Nazilli, 1942
17.04.1992

T.C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
KÜTÜPHANESİ

M. Tansu OKANDAN

Elçi
Avrupa Toplulukları
Genel Müdür Yardımcısı
İstanbul, 1942
08.08.1989 - 25.03.1992

Mümin ALANAT

Elçi
Avrupa Toplulukları (Uygulama)
Genel Müdür Yardımcısı
Lüleburgaz, 1942
23.07.1992

Uluç ÖZÜLKER

Elçi
Avrupa Toplulukları (Tanıtma) Genel Müdür Yardımcısı
İstanbul, 1942
08.08.1989

Selçuk İNCESU

Elçi
Kültür İşleri
Genel Müdür Yardımcısı
İstanbul, 1937
17.11.1989 - 05.03.1992

Aydın İDİL

Elçi
Kültür İşleri (İkili)
Genel Müdür Yardımcısı

23.07.1992

Ali ARSIN

Elçi
Siyaset Planlama Dairesi
Başkanı
Ankara, 1944
15.02.1991

Ferhat ATAMAN

Elçi
Enformasyon ve Tanıtma
Dairesi Başkanı
Ankara, 1946
01.11.1991

Aykut BERK

Elçi
Personel Dairesi Başkanı
Kilis, 1938
24.05.1989

Volkan **ÇOTUR**
Elçi
Arşiv ve Ulaştırma Dairesi
Başkanı
İstanbul, 1938
17.07.1989 - 18.08.1992

Sanlı **TOPÇUOĞLU**
Elçi
Arşiv ve Ulaştırma Dairesi
Başkanı
Ankara, 1940
23.07.1992

Cenk **DUATEPE**
Elçi
İstihbarat ve Araştırma Dairesi
Başkanı
Üsküdar, 1944
01.02.1991

Aydemir **ERMAN**
Elçi
İdari ve Mali İşler Dairesi
Başkanı
Üsküdar, 1944
22.01.1989

Umut ARIK

Büyükelçi
Ekonomik, Kültürel, Eğitim ve Teknik İşbirliği Başkanı
Eskişehir, 16.10.1938
27.03.1992

2. KRONOLOJİ

5 Ocak 26 Ağustos 1991 tarihinde İzmir'de imzalanan «Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Yemen Cumhuriyeti Arasında Ticari, Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşması»nın onaylanması.

6 Ocak Türkiye ile Özbekistan ve Kırgızistan arasında ekonomik, sınai ve kültürel işbirliğine ilişkin Ankara'da imzalanan Mutabakat Zabıtlarının onaylanması.

6 Ocak Türkiye ile Macaristan arasında 7 Kasım 1991 tarihinde Ankara'da imzalanan Kara Ulaştırma Karma Komisyonu Toplantısı Protokolü'nün onaylanması.

6 Ocak Hükümetimiz ile Birleşmiş Milletler Programı arasında hazırlanan ve Hükümetimiz adına 30/12/1991 tarihinde imzalanan TUR/90/010 sayılı «Borç Yönetimi Finansman Eğitimi Konusunda Mali Teknik Yardım» konulu proje revizyonu belgesinin onaylanması.

6-7 Ocak Türkiye-Hindistan 5. dönem KEK Toplantısı, Ankara.

7 Ocak Türkiye-Hindistan Ekonomik ve Teknik İşbirliği Karma Komitesi Beşinci Dönem Toplantısı, Ankara.

7 Ocak Türkiye-Mısır Müşterek Emlak Komisyonu'nun 5'inci dönem toplantısına ait protokolün 8 inci maddesi uyarınca, zamanında başvurmamış olan mirasçıların müracaatlarına imkan sağlamak amacıyla, diğer mirasçıların kanuni süre içerisinde başvurmuş olmaları kaydıyla, müracaat etmeyen mirasçılara da bir yıllık ek süre verilmesine dair iki ülke arasında mektup teatisi suretiyle 2 Kasım 1991 tarihinde Kahire'de imzalanan Anlaşmanın onaylanması.

9 Ocak 3 Mayıs 1988 tarihinde imzalanan «Nükleer Enerjinin Barışçı Amaçlarla Kullanılması Alanında Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Arjantin Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İşbirliği Anlaşması'nın onaylanması.

10 Ocak Balkan yolu üzerinden yapılan uyuşturucu ve psikotrop Madde kaçakçılığı ile ilgili kamputerize bilgi değişimine ilişkin Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı ile İtalya Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı arasındaki toplantı tutanağının imzalanması.

11-14 Ocak Devlet Bakanı Orhan Kilercioğlu'nun görüşmelerde bulunmak üzere Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni ziyareti.

12 - 15 Ocak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mehmet Moğultay'ın görüşmelerde bulunmak üzere Fransa, İsviçre ve Almanya'yı ziyareti.

13 - 16 Ocak Romanya Milli Savunma Bakanı Nicolae Spirdiu'nun ülkemizi ziyareti.

13 - 16 Ocak Büyükelçi Bilal Şimşir başkanlığındaki heyetimizin Azerbaycan Cumhuriyeti ile ilişkilerimiz konusunda görüşmelerde bulunmak üzere Bakü'yü ziyareti.

14 - 15 Ocak İslam Konferansı Örgütü Enformasyon Bakanları İkinci Toplantısı, Kahire.

16 - 17 Ocak Kültür Bakanı Dr. Fikri Sağlar'ın Avrupa Konseyi Kültürel Mirastan Sorumlu Bakanlar Konferansı'na katılması, Malta.

17 - 19 Ocak Turizm Bakanı Abdulkadir Ateş'in görüşmelerde bulunmak üzere Almanya'yı ziyareti.

19 - 21 Ocak Avrupa Toplulukları Komisyonu Başkan Yardımcısı Martin Bangeman'ın ülkemizi ziyareti. (Türkiye - AT İşbirliği Anlaşması Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü ile M. Bangeman tarafından imzalanmıştır.

19 - 23 Ocak Devlet Bakanı Gökberk Ergenekon'un Bağımsız Devletler Topluluğuna Yardım Konulu Konferansa katılması, A.B.D.

20 - 26 Ocak Arnavutluk Genelkurmay Başkanı Kostag Karoli'nin Genelkurmay Başkanı Orgeneral Doğan Güreş'in davetine icabetle ülkemizi ziyareti.

25 Ocak - 1 Şubat Asya Afrika Hukuk Danışma Komitesi (AAHDK) 31. Toplantısı, İslamabad.

27 - 29 Ocak Libya Devrim Komuta Konseyi üyesi Callud'un Türkiye'yi ziyareti.

2 Şubat Avrupa Konseyi Sosyal Kalkınma Fonu (Avrupa Konseyi İskan Fonu) ndan sağlanan 100.000 000 - Alman Markı, 8.000.000.000 - Japon Yeni ve toplam 200.000.000. - ECU (Avrupa Hesap Birimi) tutarındaki kredilerle ilgili olarak 24 Haziran, 1 Ekim, 14 Ekim ve 14 Kasım 1991 tarihlerinde Paris'te imzalanan Anlaşmalarda ve eklerin onaylanması.

3 Şubat KEİB Dışişleri Bakanları Toplantısı, İstanbul. (Azerbaycan, Bulgaristan, Ermenistan, Moldavya, Romanya, Rusya ve Ukrayna Dışişleri Bakanları.)

9 - 14 Şubat Deniz Kuvvetleri Komutanı Org. İrfan Tınaz'ın Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral Miranda'nın davetlisi olarak İspanya'yı ziyareti.

10 - 16 Şubat Kara Kuvvetleri Komutanı Org. Fisunoğlu'nun, Kara Kuvvetleri Komutanı Tuğg. Ben Hassine'nin davetlisi olarak Tunus'u ziyareti.

15 - 17 Şubat Türkiye - Bangladeş 2. Dönem Karma Ekonomik Komisyonu Toplantısı, Dakka.

15 - 21 Şubat Hava Kuvvetleri Komutanı Org. Siyami Taştan'ın, Hava Kuvvetleri Komutanı Org. Feroz Khan'ın davetlisi olarak Pakistan'ı ziyareti.

16 - 17 Şubat Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (ECO) Zirve Toplantısı, Tahran.

17 - 19 Şubat Devlet Bakanı Prof. Dr. Tansu Çiller'in İslam Kalkınma Bankası 16'ıncı Yıllık Guvernörler Toplantısına katılması, Libya.

17 - 21 Şubat Genel Kurmay Başkanı Org. Doğan Güreş'in Romanya'yı ziyareti.

19 - 24 Şubat Türkiye - Kuveyt Kara Ulaştırma Komisyonu (KUK) Toplantısı, Kuveyt.

20 - 21 Şubat TBMM Başkanı Hüsamettin Cindoruk'un Avrupa Parlamento Başkanları Konferansına katılmak üzere Strasburg'u ziyareti.

22 - 27 Şubat Türkiye - İran Karma Ekonomik Komisyon (KEK) Toplantısı, Tahran.

23 - 25 Şubat Devlet Bakanı Mehmet Batallı'nın Türkiye - İran Onuncu Dönem Karma Ekonomik Komisyon Toplantısına katılması, İran.

23 - 26 Şubat Bayındırlık ve İskan Bakanı Onur Kumbaracıbaşı ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Tahir Köse'nin Ukrayna Cumhuriyeti'ni ziyareti.

23 - 28 Şubat Türkiye - İran Karma Ekonomik Komisyonu 10. Dönem Toplantısı, Tahran.

3 Mart Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti Arasında, Türkiye - Suriye Sınır Bölgelerinde Harita Yapımı için Hava Fotograflarının Alımı ve Doğal Kaynakların Araştırılması ile Tarımsal İlaçlama Doğal Afetler ve Kurtarma Amacıyla Yapılacak Uçuşlara İlişkin Teknik İşbirliği Protokolü'nün imzalanması, Şam.

3 - 6 Mart Devlet Bakanı Mehmet Batallı'nın Almanya'yı ziyareti.

4 - 6 Mart Sağlık Bakanı Yıldırım Aktuna'nın Danimarka'yı ziyareti.

5 - 6 Mart Milli Savunma Bakanı Nevzat Ayaz'ın Bağımsız Avrupa Program Grubu (IEPG) üyesi ülkeler Savunma Bakanlarının 10. Toplantısına katılması, Oslo.

6 Mart Tıp ve Sağlık Araştırmaları Alanında Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Ekonomik Topluluğu Arasında İşbirliği Anlaşması'nın imzalanması, Brüksel.

6 Mart Türkiye - Portekiz Kültür Anlaşması'nın onaylanması.

6 Mart Türkiye Cumhuriyeti - Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Arasında Karma Ekonomik Komisyonu Onikinci Dönem Protokolü'nün imzalanması, Ankara.

6 - 8 Mart Turizm Bakanı Abdulkadir Ateş'in Almanya'yı ziyareti.

9 Mart AGİK raportörler heyetinin ülkemizi ziyareti.

9 - 10 Mart Devlet Bakanı M. Ali Yılmaz'ın Almanya'yı ziyareti.

9 - 10 Mart İspanya Genelkurmay Başkanı Kora Granizo'nun Genelkurmay Başkanı Org. Doğan Güneş'in davetlisi olarak ülkemizi ziyareti.

10 - 11 Mart Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü'nün OECD Bilim ve Teknoloji Komitesi bakanlar toplantısına katılması ve Fransa Cumhurbaşkanı Mitterand ve Dışişleri Bakanı Dumas ile görüşmeleri, Paris.

10 - 12 Mart Çevre Bakanı Doğancan Akyürek'in Kimya Endüstrisi'nin Gelişimi ve İşbirliği Konulu Bakanlar Konferansı'na katılması, Polonya.

10 - 13 Mart Bulgaristan Savunma Bakanı Dimiter Ludyev'in Milli Savunma Bakanı Nevzat Ayaz'ın davetlisi olarak ülkemizi ziyareti.

12 - 13 Mart Makedonya Meclis Başkanı Andov'un, TBMM Başkanı Hüsamettin Cindoruk'un davetine icabetle ülkemizi ziyareti.

12 - 15 Mart Çevre Bakanı Doğancan Akyürek'in Almanya Çevre, Doğa Koruma ve Nükleer Güvenlik Bakanı'nın davetlisi olarak Almanya'yı ziyareti.

16 - 18 Mart Ulaştırma Bakanı Yaşar Topçu'nun 3. ECAC Bakanlar Toplantısına iştiraki, İngiltere.

17 Mart MİSY Büyükelçi Bilgin Unan ve AFC Dışişleri Bakanlığı Siyasi Direktörü Chrobog başkanlığındaki heyetler arasında Türkiye - AFC İkili Siyasi İstişareler, Ankara.

17 - 20 Mart Turizm Bakanı Abdülkadir Ateş'in Fransa'yı ziyareti.

17 - 19 Mart İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Sürekli Konferansı'na katılmak üzere Strazburg'u ziyareti.

18 Mart MİSY Büyükelçi Bilgin Unan ve Fransa Dışişleri Bakanlığı Avrupa Direktörü Blot başkanlığındaki heyetler arasında Türkiye - Fransa İkili Siyasi İstişareleri, Ankara.

19 - 20 Mart Romanya Dışişleri Devlet Sekreteri Büyükelçi Teodor Malescanu'nun siyasi istişarelerde bulunmak üzere Ankara'yı ziyareti.

20 Mart 7 Şubat 1990 tarihinde Kopenhag'da imzalanan «Türkiye Cumhuriyeti ile Danimarka Krallığı Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına ilişkin Anlaşma»'nın onaylanması.

22 - 27 Mart Tunus Dışişleri Bakanlığı Devlet Sekreteri M. Novreddine Mejdoub'un Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Büyükelçi Özdem Sanberk'in davetlisi olarak ülkemizi ziyareti.

23 Mart MİSY Büyükelçi Bilgin Unan ve İngiltere Dışişleri Bakanlığı Siyasi Direktörü Appleyard başkanlığındaki heyetler arasında Türkiye - İngiltere İkili Siyasi İstişareleri, Ankara.

23 - 27 Mart Genelkurmay Başkanı Org. Doğan Güreş'in İngiltere Genelkurmay Başkanı'nın davetlisi olarak Londra'yı ziyareti.

25 Mart	Türkiye - Macaristan Karma Ekonomik Komisyon Toplantısı, Budapeşte.
25 - 26 Mart	ABD Savunma Bakan Yardımcısı Donald Atwood'un ülkemizi ziyareti. (Milli Savunma Bakanı Nevzat Ayaz ile Atwood F-16 projesinin devamını öngören bir anlaşma imzalamışlardır.)
25 - 27 Mart	Tarım ve Köyişleri Bakanı Necmettin Cevheri'nin OECD Tarım komitesi Bakanlar Toplantısına katılması, Paris.
26 Mart	10.12.1991 tarihinde Cenevre'de imzalanan «EFTA Devletleri ile Türkiye Arasında Anlaşma»'nın onaylanması.
28 Mart	«EFTA Devletleri ile Türkiye Arasında Anlaşma»'nın 1 Nisan 1992 tarihinden itibaren yürürlüğe girmek üzere onaylanması.
31 Mart	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bulgaristan Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Askeri Eğitim İşbirliği Anlaşması»'nın imzalanması, Sofya.
31 - 2 Nisan	Milli Savunma Bakanı Nevzat Ayaz'ın NATO Savunma Bakanları Toplantısına iştiraki, Brüksel.
5 - 11 Nisan	Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral İrfan Tınaz'ın Kanada'yı ziyareti.
6 - 8 Nisan	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mehmet Moğultay'ın «Üçlü Danışma» Konulu Kollokyuma katılması, Belçika.
6 - 12 Nisan	Devlet Bakanı Tansu Çiller başkanlığında bir heyetin Nordik İş Konseyleri tarafından düzenlenecek «Türkiye Yatırım Olanakları» konulu seminerlere katılmak üzere Danimarka, İsveç ve Yunanistan'ı ziyareti.
8 - 9 Nisan	Genelkurmay Başkanı Org. Doğan Güneş'in 111. NATO Askeri Komite toplantısına katılmak üzere Brüksel'i ziyareti.
8 - 12 Nisan	Devlet Bakanı Erman Şahin'in Türkiye - Sudan KEK Toplantısı dolayısiyle Sudan'ı ziyareti.
8 - 12 Nisan	Kuveyt İskan Bakanı Al-Asfoor'un ülkemizi ziyareti.
9 - 10 Nisan	Türkiye - Hollanda Konsolosluk, Hukuk ve Vize Görüşmeleri Toplantısı, Ankara.
10 - 11 Nisan	Genelkurmay Başkanı Org. Doğan Güneş'in Fransa'yı ziyareti.

14 - 18 Nisan İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in Suriye'yi ziyareti.

14 - 20 Nisan Kültür Bakanı Fikri Sağlar'ın «Osmanlı Sultanlarının İhtişamı - Türk Saray Hayatı» adlı serginin açılışına katılmak üzere ABD'yi ziyareti.

17 - 20 Nisan Devlet Bakanı Orhan Kilercioğlu'nun KKTC'yi ziyareti.

17 - 22 Nisan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Ersin Faralyalı'nın Suudi Arabistan'ı ziyareti.

18 - 26 Nisan Sağlık Bakanı Yıldırım Aktuna'nın Özbekistan, Kırgızistan, Türkmenistan ve Azerbaycan'ı ziyareti.

20 - 22 Nisan Çevre Bakanı Doğancan Akyürek'in Karadeniz'in Kirliliğe Karşı Korunması Sözleşmesini imzalamak üzere Romanya'yı ziyareti.

20 - 22 Nisan Oman Başbakan Yardımcısı Qais bin Abdul Munim Al-Zawai'nın Türkiye'yi ziyareti.

22 - 23 Nisan Bulgaristan Dışişleri Bakanı Yardımcısı Valentin Dobrev ile MİSY Büyükelçi Bilgin Unan arasındaki siyasi istişareler, Ankara.

22 - 27 Nisan Devlet Bakanı Prof. Dr. Tansu Çiller'in IMF ve Dünya Bankası Kalkınma Komiteleri, IDA Kaynak Araştırımı ve Küresel Çevre Fonu Toplantılarına iştiraki, ABD.

25 Nisan Romanya İçişleri Bakanı Victor Babiue'nin ülkemizi ziyareti.

26 - 30 Nisan Turizm Bakanı Abdulkadir Ateş'in Türkiye - Tunus KEK 3. Dönem Toplantılarına katılmak üzere Tunus'u ziyareti.

27 - 30 Nisan Çevre Bakanı Doğancan Akyürek'in OECD Çevre Politikası Komitesi Toplantısına İştiraki, Paris.

27 Nisan - 6 Mayıs Kara Kuvvetleri Komutanı Org. Muhittin Fisunoğlu'nun Güney Kore ve Pakistan'ı ziyareti.

30 Nisan - 3 Mayıs Orman Bakanı Vefa Tanır'ın Azerbaycan'ı ziyareti.

1 - 4 Mayıs Devlet Bakanı Türkan Akyol'un Kanada'yı ziyareti.

4 - 6 Mayıs Romen Ulaştırma Bakanı Basescu'nun ülkemizi ziyareti.

5 - 8 Mayıs Kuveyt Savunma Bakanı Şeyh Ali Sabah Al-Salim Al-Sabah'ın ülkemizi ziyareti.

7 Mayıs	Türkiye'nin BM Cenevre Ofisi nezdindeki Daimi Temsilcisi Büyükelçi Gündüz Aktan'ın UNCTAD Ticaret ve Kalkınma Konseyi Başkanlığına seçilmesi.
11 - 13 Mayıs	Türkiye - Çin Halk Cumhuriyeti 9. Dönem Karma Ekonomik Komisyon Toplantısı, Ankara.
11 - 15 Mayıs	Tunus Milli Savunma Bakanı Abdülaziz Bin Ziya'nın ülkemizi ziyareti.
15 - 19 Mayıs	Devlet Bakanları Akın Gönen, Mehmet Kahraman, Şerif Ercan, Mehmet Batallı ile Kültür Bakanı Fikri Sağlar'ın ABD'deki Türk Günü'ne iştirakleri.
16 - 18 Mayıs	BDGM Büyükelçi Bilal Şimşir'in Makedonya'yı ziyareti.
16 - 23 Mayıs	Türk Cumhuriyetleri Eğitim Bakanları Konferansı, Ankara.
17 - 19 Mayıs	Sağlık Bakanı Yıldırım Aktuna'nın İsveç'i ziyareti.
17 - 21 Mayıs	Genelkurmay Başkanı Org. Doğan Güneş'in Mısır Arap Cumhuriyeti'ni ziyareti.
17 - 20 Mayıs	Makedonya İçişleri Bakanının ülkemizi ziyareti.
18 - 20 Mayıs	Kültür Bakanı Fikri Sağlar ve Turizm Bakanı Abdülkadir Ateş'in EXPO - 92 Dünya Fuarı Kapsamında yer alan 19 Mayıs Türk Milli Gününe İştirakleri, Sevilla.
20 - 21 Mayıs	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mehmet Moğultay'ın Avrupa Konseyi Sosyal Güvenlik Bakanları 5. Konferansına katılması, Limerick, İrlanda.
20 - 21 Mayıs	Devlet Bakanı Cavit Çağlar'ın «Yunanistan ve Yeni Avrupa» konulu toplantıya iştiraki ve Başbakan Mitsotakis'le görüşmesi, Ankara.
21 Mayıs	Büyükelçi Ömer Ersun Başkanlığındaki bir heyetin Nahçıvan'ı ziyareti.
21 - 22 Mayıs	Sanayi ve Ticaret Bakanı Tahir Köse'nin EUREKA Bakanlar Konferansı'na katılması Tampere, Finlandiya.
22 - 25 Mayıs	Devlet Bakanı Gökberk Ergenekon'un Bağımsız Devletler Topluluğuna Yardım konulu toplantıya iştiraki, Portekiz.
25 Mayıs	DAC ile Türkiye Cumhuriyeti arasında geçmişte yapılmış anlaşmaların geçersiz olduğuna ilişkin protokolün imzalanması.

25 - 27 Mayıs Milli Savunma Bakanı Nevzat Ayaz'ın NATO Avrupa Grubu, NATO Nükleer Planlama Grubu ile NATO Savunma Planlama Komitesi'nin ilkbahar Bakanlar Toplantısına katılması, Brüksel.

25 - 27 Mayıs Ulaştırma Bakanı Yaşar Topçu'nun Norveç'i ziyareti.

25 - 27 Mayıs Devlet Bakanı Mehmet Batallı'nın KEK Toplantısı dolayısıyla Mısır'ı ziyareti.

1 Haziran Turizm Bakanı Abdülkadir Ateş'in İsrail'i ziyareti. (Ziyaret sırasında Turizm İşbirliği Anlaşması imzalanmıştır.)

2 - 7 Haziran Yüksek Sovyet Başkanı Ruslan Hasbulatov başkanlığında bir Rus parlamento heyetinin ülkemizi ziyareti.

3 - 14 Haziran Çevre Bakanı Doğancan Akyürek başkanlığında ilgili kuruluşlarımız temsilcilerinden oluşan bir teknik heyetin, Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı'na (UNCED) katılması, Rio de Janeiro.

7 - 12 Haziran Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mehmet Moğultay'ın 79. Uluslararası Çalışma Konferansı'na katılması, Cenevre.

8 Haziran «Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı ile Türkmenistan İçişleri Bakanlığı Arasındaki Suça Karşı Mücadele ve Toplum Emniyeti Konularındaki İşbirliği Hakkında Protokol»un onaylanması.

8 Haziran 9 Mayıs 1992 tarihinde Ankara'da imzalanan «Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Arjantin Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticari ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması»nın onaylanması.

8 - 10 Haziran Devlet Bakanı Orhan Kilercioğlu'nun Hırvatistan'ı ziyareti.

10 - 12 Haziran Devlet Bakanı Mehmet Kahraman ve İmar ve İskân Bakanı Onur Kumbaracıbaşı'nın KKTC'yi ziyareti.

10 - 12 Haziran Ulaştırma Bakanı Yaşar Topçu'nun Ulaştırma Bakanları Avrupa Konferansına katılması, Atina.

11 - 13 Haziran Devlet Bakanı Gökberk Ergenekon'un EUREKA Bakanlar Toplantısına İştiraki, Helsinki.

14 - 19 Haziran Milli Savunma Bakanı Nevzat Ayaz'ın ABD Savunma Bakanı Cheney'nin davetlisi olarak ABD'ni ziyareti.

15 Haziran - 15 Temmuz Türkçe Konuşan Cumhuriyet Dışişleri Bakanlarına mensup 27 genç diplomatın «Dışişleri Bakanlığı Eğitim Merkezi'nde» Mesleki Eğitim Programı'na katılmaları ve sonunda KKTC'yi ziyaret etmeleri.

17 - 18 Haziran İKÖ üyesi ülkeler Dışişleri Bakanlarının Türk dönem başkanlığının çağrısı üzerine İslam dayanışması çerçevesinde Bosna - Hersek'teki durumu görüşmek amacıyla olağanüstü toplantısı, İstanbul.

17 - 25 Haziran Türkçe Konuşan Uluslar Kültür Bakanları Toplantısı, İstanbul ve Karaman.

20 - 24 Haziran Sağlık Bakanı Yıldırım Aktuna'nın Mısır'ı ziyareti.

20 - 28 Haziran İmar ve İskân Bakanı Onur Kumbaracıbaşı'nın Singapur, Tayvan ve Japonya'yı ziyareti.

21 Haziran Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın Yunanistan Başbakanı Mitsotakis ile görüşmesi, Marmaris.

22 Haziran Başbakan Süleyman Demirel'in beraberinde Devlet Bakanı Cavit Çağlar ve Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin olduğu halde Mitsotakis ile görüşmesi, İstanbul.

22 - 25 Haziran Devlet Bakanı Erman Şahin başkanlığında bir heyetin Türkiye - Ürdün Karma Ekonomik Komisyon (KEK) Toplantısına katılmak üzere Amman'ı ziyareti.

23 Haziran 16 Haziran 1970 tarihli Türkiye - Federal Almanya Teknik İşbirliği Anlaşması çerçevesinde iki ülke arasında mektup teatisi yoluyla akdedilen «Türkiye Halk Bankası ile Küçük ve Orta Ölçekli Sanayinin geliştirilmesi» konulu Proje Anlaşması'nın 5 Mayıs 1992 tarihinden geçerli olmak üzere onaylanması.

23 - 25 Haziran Devlet Bakanı Prof. Dr. Tansu Çiller'in «Euromoney» toplantısına iştiraki, İngiltere.

23 - 25 Haziran Bulgaristan Başbakan Yrd. ve Adalet Bakanı Svetoslav Lunchnikov'un ülkemizi ziyareti.

23 - 27 Haziran KEİP İstanbul Zirvesi.
Karadeniz Ekonomik İşbirliği Projesi'ne taraf olan ülkelerin (Türkiye ile birlikte Azerbaycan, Bulgaristan,

Ermenistan, Gürcistan, Moldova, Romanya, Rusya, Ukrayna ve Yunanistan) Devlet veya Hükümet Başkanlarının İşbirliğine esas teşkil eden ve ahiren üye ülkeler Dışişleri Bakanları tarafından parafe edilmiş olan Deklarasyon'u imzalamaları, İstanbul.

23-27 Haziran Tarım ve Köy İşleri Bakanı Necmettin Cevheri'nin Dünya Gıda Konseyi 18. Bakanlar Toplantısına iştiraki, Kenya.

24 Haziran 19 Kasım 1990 tarihinde Paris'te imzalanan «Avrupa'da Konvansiyonel Silahlı Kuvvetleri Hakkında Anlaşma» ile Antlaşmanın XXI inci maddesinin (2) numaralı paragrafı uyarınca toplanan Olağanüstü Konferansın 14 Haziran 1991 tarihli Kararının ve bu Kararın eklerini oluşturan Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler birliği Hükümeti'nin Beyanı ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin Beyanının aşağıdaki çekince ile onaylanması.

(Antlaşmanın II inci maddesinin (1) numaralı paragrafının (8) bendi ile V inci maddesinin (1) numaralı paragrafının (A) bendi hükümlerinde yeralan, Antlaşma'nın taraf devletlerin tüm adaları dahil, Avrupa'daki bütün topraklarını kapsadığı ifadeleri veya Antlaşma'nın herhangi bir hükmü, Doğu Ege Adaları'nın 1914 Altı Devlet Kararı, 1923 Lozan Barış Antlaşması, 1923 Lozan Boğazlar Mukavelenamesi ve 1947 Paris Barış Antlaşması ile tesis edilmiş olan silahsızlandırılmış statülerini değiştirdiği, sona erdirdiği veya herhangi bir şekilde etkilendiği anlamına gelmemektedir.)

25-29 Haziran Devlet Bakanı Orhan Kilercioğlu'nun Türkiye-Arnavutluk 3. Dönem KEK toplantısı münasebetiyle Arnavutluk'u ziyareti.

26 Haziran-
1 Temmuz TBMM Başkan vekili Yılmaz Hocaoğlu başkanlığında bir parlamento heyetinin Meclis Başkanı Abdüllatif Arabbiyat'ın davetine icabetle Ürdün'ü, ziyareti.

29 Haziran-
1 Temmuz Bulgaristan Genelkurmay Başkanı Korg. Luben Petrov'un Türkiye'yi ziyareti.

30 Haziran-
1 Temmuz Dünya Ekonomik Forumu Türkiye Toplantısı İstanbul. (Başbakan Süleyman Demirel, Başbakan Yrd. ve Dev-

let Bakanı Erdal İnönü ve Devlet Bakanı Tansu Çiller birer konuşma yapmıştır. Kırgızistan Devlet Başkanı Askar Akaev, özbekistan Devlet Başkanı İslam Karimov ve Türkmenistan devlet Başkanı Saparmurad Niyazov da katılmış ve konuşma yapmışlardır.)

30 Haziran 1. Türkiye ve Sovyetler Birliği arasındaki 18 Eylül 1984 Tarihli Doğal Gaz Anlaşması'nın Rusya Federasyonu ile de geçerliliğini sürdürdüğüne dair 14 Mayıs 1992 tarihinde Ankara'da teati edilen Mektupların,

2. 14 Mayıs 1992 tarihinde Ankara'da imzalanan «Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında Ticari ve Ekonomik İşbirliği Konularında Türk - Rus Karma Ekonomik Komisyonu Kurulmasına İlişkin Anlaşma'nın onaylanması.

1 Temmuz Turizm Bakanı Abdülkadir Ateş'in Cezayir Devlet Başkanı Muhammed Budiaf'ın cenaze törenine katılması.

1 - 5 Temmuz Katar Eğitim Bakan Abdelamız Turki'nin ülkemizi ziyareti.

3 - 5 Temmuz BDT Kültür ve Turizm Bakanı Yevgeni Sidarov'un ülkemizi ziyareti.

5 - 6 Temmuz Yemen Dışişleri Bakanı Dr. Abdülkerim Eleryani'nin ülkemizi ziyareti.

5 - 9 Temmuz Sanayi ve Ticaret Bakanı Tahir Köse'nin Türkiye - Tunus 7. Dönem KEK toplantısına iştiraki, Tunus.

5 - 9 Temmuz Tarım ve Köyişleri Bakanı Necmettin Cevheri'nin Tarım Bakanı'nın davetlisi olarak İngiltere'yi ziyareti.

6 - 7 Temmuz Avrupa Toplulukları Komisyonu'nun Akdeniz İşlerinden sorumlu üyesi komiser Abel Matutes'in ülkemizi ziyareti.

7 - 9 Temmuz Milli Savunma Bakanı Nevzat Ayaz'ın Romanya'yı ziyareti.

9 - 10 Temmuz Sanayi ve Ticaret Bakanı Tahir Köse'nin BC-NET'in (Business Cooperation Network) Yıllık Konferansına iştiraki ve Türkiye'nin bu kuruluşa katılması Anlaşmasını imzalaması, Roma.

15 Temmuz Romanya İçişleri Bakanlığı ve Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı Arasındaki İşbirliği Anlaşması çerçe-

vesinde 1992 ve 1993 yılları Protokolu'nun imzalanması, Bükreş.

16 - 21 Temmuz Devlet Bakanı Orhan Kilercioğlu'nun 20 Temmuz Barış ve özgürlük Bayramı törenlerine katılmak ve görüşmelerde bulunmak üzere KKTC'yi ziyareti.

17 Temmuz Sanayi ve Ticaret Bakanı M. Tahir Köse'nin Merkezi Avrupa Girişimi Hükümet Başkanları Toplantısına katılmak üzere Avusturya'yı ziyareti.

19 - 25 Temmuz İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in Kırgızistan ve Türkmenistan'ı ziyareti.

22 - 23 Temmuz G - 24 Toplantısı, Tirana.

27 Temmuz Türkiye - Birleşmiş Milletler Sınai Kalkınma Teşkilatı (UNIDO) İşbirliği Ortak Komitesi'nin 25 - 27 Mayıs 1992 tarihinde Ankara'da yapılan 9'uncu toplantısı sonucunda imzalanan Mutabakat Tutanağı'nın onaylanması.

27 Temmuz Devlet Bakanı Prof. Dr. Tansu Çiller'in Uluslararası Para Fonu (İMF) ve Dünya Bankası (IBRD) yetkilileri ile görüşmelerde bulunmak üzere ABD'ni ziyareti.

27 Temmuz Türkiye Kırgızistan arasında vize muhafiyetine ilişkin 3 Mart 1992 tarihinde mektup teatisi yoluyla aktedilen Anlaşmanın onaylanması.

27 Temmuz Türkiye ile Federal Almanya arasında 6 Mayıs 1992 tarihinde Ankara'da imzalanan Kara Ulaştırması Karma Komisyonu toplantısına ait Protokol'un onaylanması.

27 Temmuz Türkiye Cumhuriyeti ile Meksika Birleşik Devletleri arasında, Türk ve Meksika diplomatik pasaport hamili kişilerin birbirlerinin ülkesine yapacakları azami 90 gün süreli seyahatler ile birbirlerinin ülkesinde bulunan diplomatik misyonlara ve konsolosluk bürolarına atanan diplomatik personelin vizeden muaf tutulmaları konusunda mektup teatisi suretiyle 2 Haziran 1992 tarihinde Ankara'da aktedilen Anlaşmanın, 17 Haziran 1992 tarihinde yürürlüğe girmek üzere onaylanması.

27 - 31 Temmuz Arnavutluk Savunma Bakanı Safet Zhulali'nin ülkemizi ziyareti.

28 Temmuz Devlet Bakanı Orhan Kilercioğlu'nun İsviçre'yi ziyareti.

30 Temmuz 27 Haziran 1992 tarihinde Tiran'da imzalanan «Türkiye-Arnavutluk Ekonomik, Ticari, Sanayi ve Teknik İşbirliği Karma Komisyonu Üçüncü Dönem Toplantısı Protokolü»'nün onaylanması.

30 Temmuz Türkiye ile İtalya arasında 27 Mart 1992 tarihinde Trieste'de imzalanan Kara Ulaştırması Karma Komisyon toplantısına ait Protokol'un onaylanması.

30 Temmuz - 2 Ağustos Merkez Bankası Başkanı Dr. Rüştü Saraçoğlu başkanlığında bir heyetin Makedonya Cumhuriyeti'ni ziyareti.

30 Temmuz - 5 Ağustos Türkiye ile Rusya Federasyonu arasında imzalanacak «Bilimsel ve Teknik İşbirliği Anlaşması»'na ilişkin müzakereler, Ankara.

6 Ağustos Fransa Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Büyükelçi Serge Boidevaix'in ülkemizi ziyareti.

6 Ağustos Hükümetimiz ile Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilatı arasında hazırlanan ve Hükümetimiz adına 29.6.1992 tarihinde imzalan TCP/TUR/2251 (I) sayılı «Doğu Anadolu Havza Islah Projesi» konulu belgenin onaylanması.

6 Ağustos Erzincan Depremi Rehabilitasyon ve Yeniden Yaptırılan Proje'nin finansmanı için Dünya Bankası'ndan sağlanan 285.000.000 ABD Doları tutarındaki krediye dair Hükümetimiz ile adıgeçen Banka arasında 27 Temmuz 1992 tarihinde imzalanan ikraz Anlaşması ve Mektupların imza tarihinden itibaren geçerli olmak üzere onaylanması.

6 Ağustos Türkiye tarafından 21.11.1986 tarihinde Strazburg'da imzalanan ve 8/5/1991 tarihli ve 3723 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan ekli «Avrupa Yerel Yönetimler Özerlilik Şartı»'nın mezkur Kanunun 1 nci maddesi ile öngörüldüğü biçimde onaylanması.

6 Ağustos 18.10.1984 tarihli ve 3060 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak 8.11.1984 tarih ve 84/8746 sayılı Kararname ile onaylanmış bulunan «Türkiye Cumhuriyeti ile Irak Cumhuriyeti Arasında Emlak ve Emlak Haklarına Dair Sözleşmesi»'nin yürürlük süresinin 11 Mart 1992 tarihinden geçerli olmak üzere iki yıl daha uzatılmasına ilişkin notaların onaylanması.

6 Ağustos Tarımsal Araştırma Projesi'nin finansmanı için Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası'ndan sağlanan 55 Milyon ABD Doları tutarındaki krediye ilişkin notaların onaylanması.

6 Ağustos Türkiye ile Tunus arasında 28 Nisan 1992 tarihinde Tunus'ta imzalanan «Turizm Alanında İşbirliği Karma Komisyonu III. Dönem Toplantısı Tutanağı»nın onaylanması.

6 Ağustos Bağımsız Avrupa Program Grubu (IEPG) Araştırma ve Teknoloji Paneli (Panel-II) faaliyetleri çerçevesinde yürütülen Avrupa uzun vadeli Savunma İşbirliği Program (EUCLID) kapsamında, «Yapay Zeka» konulu Avrupa Müşterek öncelikli Alan (CEPA-6)'nda Türkiye'nin katılma kararı aldığı «Yüksek Hız Ortamında Şekil Analizi ve Tanımlama Sistemi» başlıklı Araştırma Teknoloji Projesi (RTP 6.2) nin ilişik Uygulama Düzenlenmesi'nin onaylanması.

14 Ağustos Devlet Bakanı Şerif Ercan'ın KKTC'ni ziyareti.

17-27 Ağustos TBMM Başkanı Hüsamettin Cindoruk'un sırasıyla Rusya Federasyonu ve Ukrayna'yı ziyareti.

18 Ağustos Tarım ve Köyişleri Bakanı Necmettin Cevheri'nin ABD'yi ziyareti.

19-22 Ağustos Senegal Turizm Bakanı Jacgues Baundin'in Turizm Bakanı Abdülkadir Ateş'in davetine icabetle ülkemizi ziyareti.

21 Ağustos Hükümetimiz ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı arasında hazırlanan ve Hükümetimiz adına 8.7.1992 tarihinde imzalanan TUR/92/008/A-01/32 sayılı «Bir Gönüllü Ünitesinin Tesisi ve Bağımsız Devletler Topluluğu Orta Asya Cumhuriyetlerine Türk Birleşmiş Milletler Gönüllüleri (BMG) Uzmanlarının Gönderilmesi» konulu proje belgesinin onaylanması.

21 Ağustos Hükümetimiz ile Türkmenistan Cumhuriyeti Hükümeti arasında Aşkabat'ta Türkmenistan'dan Türkiye'ye Doğalgaz Gönderilmesi Hakkında Anlaşma'nın onaylanması.

21 Ağustos Hükümetimiz ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı arasında hazırlanan Hükümetimiz adına 28.5.1992 tari-

hinde imzalanan TUR/91/017 sayılı «Türkiye'de Hayvancılığın geliştirilmesi (LDT) konulu proje belgesinin onaylanması.

21-26 Ağustos Devlet Bakanı Ekrem Ceyhun'un Pekin'de yapılan Türkiye - ÇHC İş Konseyi Birinci Ortak Toplantısı'na eşbaşkanlık etmek üzere ÇHC'ni ziyareti.

23 Ağustos Devlet Bakanı Ömer Barutçu'nun ABD'ni ziyareti.

24 Ağustos Hükümetimiz ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı arasında hazırlanan ve Hükümetimiz adına 28.7.1992 tarihinde imzalanan TUR/92/007 sayılı «Erzincan Depremine Acil Yardım» konulu proje belgesinin onaylanması.

24 Ağustos Avrupa Konseyi Sosyal Kalkınma Fonu (Avrupa Konseyi İskan Fonu)'ndan sağlanan 30.000.000 EUC (Avrupa Hesap Birimi) tutarındaki krediyle ilgili olarak 27.4.1992 tarihinde Paris'te imzalanan Anlaşmanın onaylanması.

24 Ağustos Hükümetimiz ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı arasında imzalanan bazı proje belgelerinin onaylanması.

25-28 Ağustos Rusya Federasyonu Cumhurbaşkanlığı nezdinde Devlet Sekreteri Gennadi E. Burbulis'in ülkemizi ziyareti.

26 Ağustos Turizm Bakanı Abdülkadir Ateş'in Turizm İşbirliği Anlaşmasını imzalamak üzere Fas'ı ziyareti.

27 Ağustos Devlet Bakanı Şerif Ercan'ın Bağımsızlığa kavuşmanın 1'inci yıldönümü Törenlerine katılmak üzere Kırgızistan'a gidişi.

30 Ağustos Bayındırlık ve İskan Bakanı Onur Kumbaracıbaşı'nın Türkiye - Avusturya arasında Bayındırlık alanında yapılan İşbirliğine ilişkin Protokolu imzalamak üzere Avusturya'ya gidişi.

31 Ağustos Ulaştırma Bakanı Yaşar Topçu'nun Finlandiya'yı ziyareti.

31 Ağustos Hükümetimiz ile Birleşmiş Milletler kalkınma Programı arasında imzalanan «Dışişleri Bakanlığı'nda Bir Acil Durum Yönetim Merkezinin Oluşturulması» konulu proje belgesinin onaylanması.

31 Ağustos - 4 Eylül Ulaştırma Bakanı Yaşar Topçu'nun Finlandiya'yı ziyareti.

1 - 5 Eylül Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Muhittin Fisunoğlu'nun Malezya'yı ziyareti.

2 - 4 Eylül Devlet Bakanı Orhan Kilercioğlu'nun Türkiye - Bulgaristan Karma Ekonomik Komisyon Toplantısına katılmak üzere Bulgaristan'a gidişi.

3 Eylül Bayındırlık ve İskan Bakanı Onur Kumbaracıbaşı'nın Avusturya'yı ziyareti.

3 Eylül Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı ile İsveç Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Nilsson arasında Ankara'da Türkiye - İsveç ikili siyasi istişareleri.

3 Eylül Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin olağanüstü toplantısı.

3 - 4 Eylül ABD Silahların Kontrolü ve Silahsızlanma Ajansı Başkanı Ronald Jehman'ın ülkemizi ziyareti.

4 - 6 Eylül İstanbul'da yapılacak İKÖ Ekonomik İşbirliği Stratejileri 1. Toplantısı,

5 Eylül Devlet Bakanı Prof. Dr. Tansu Çiller'in Almanya'yı ziyareti.

5 Eylül Milli Savunma Bakanı Nevzat Ayaz'ın Forn Farnborongh Sir Show'u izlemek üzere İngiltere'ye gidişi.

5 - 8 Eylül Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Muhittin Fisunoğlu'nun Singapur'u ziyareti.

6 Eylül Sanayi ve Ticaret Bakanı Tahir Köse'nin Türkiye ile Rusya arasındaki dostluk ilişkilerinin 500. yıldönümü kutlamaları ile ilgili seminerin açılışına katılmak üzere Rusya Federasyonu'na gidişi.

9 Eylül MİSY Büyükelçi Bilgin Unan'ın Londra'da AT Troikası ile Siyasi Direktörler düzeyinde yapılan siyasi istişarelere katılması ve Brüksel'de AT Komisyonu yetkilileriyle temaslarda bulunması.

7 - 11 Eylül Londra'da Türkiye - İngiltere Sosyal Güvenlik Sözleşmesi Revizyon görüşmeleri.

T. C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
KÜTÜPHANESİ

7 - 12 Eylül İmren Aykut Başkanlığındaki PAB Türk Grubu Heyeti'nin Parlamenterlerarası Birlik (PAB) 88. Konferansı'na katılmak üzere Stokholm'u ziyareti.

8 - 10 Eylül Türkiye - Hollanda Tarım Çalışma Grubu 5. Dönem Toplantısı, Ankara.

8 - 11 Eylül 8. ISEDAK Toplantısı, İstanbul.

9 Eylül Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Özdem Sanberk ile İsviçre Dışişleri Bakanlığı Devlet Sekreteri Kelleuberger arasında Ankara'da yapılan Türkiye - İsviçre ikili siyasi istişareleri.

9 Eylül MİSY Büyükelçi Bilgin Unan'ın Londra'da AT Troikası ile Siyasi Direktörler düzeyinde yapılan siyasi istişarelere katılması ve Brüksel'de AT Komisyonu yetkilileriyle temaslarda bulunması.

9 - 12 Eylül Danimarka Ulaştırma Bakanı Kai İkate'ın ülkemizi ziyareti.

10 Eylül Devlet Bakanı Türkan Akyol'un Berlin'de yapılacak olan Sosyalist Enternasyonal Toplantısına katılmak üzere Almanya'yı ziyareti.

10 - 11 Eylül Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Olağanüstü Toplantısı, İstanbul.

11 Eylül İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in Türkiye - İran arasındaki hudut güvenliği ve güvenlik işbirliği konularında görüşmelerde bulunmak üzere İran'ı ziyareti.

11 - 16 Eylül Danimarka Prensi Henrik'in ülkemizi ziyareti.

12 - 15 Eylül Yeni Zelanda Başbakan Yardımcısı, Dış İlişkiler ve Ticaret Bakanı Donald Mokinnon'un ülkemizi ziyareti.

13 - 15 Eylül AVGM Büyükelçi Ergun Sav'ın resmi temaslarda bulunmak üzere Varşova ve Prag'ı ziyareti.

13 Eylül Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü'nün Sosyalist Enternasyonal Toplantısına katılmak üzere Berlin'i ziyareti.

13 Eylül Sağlık Bakanı Yıldırım Aktuna'nın Dünya Sağlık Teşkilatı (WHO) Avrupa Bölge Komitesi'nin 42. Oturumuna katılmak üzere Danimarka'yı ziyareti.

14 - 18 Eylül ECO yeni Genel Sekreteri Shamshad Ahmad'ın temaslarda bulunmak üzere ülkemizi ziyareti.

14 - 19 Eylül Sağlık Bakanı Yıldırım Aktuna başkanlığında bir heyetin, Dünya Sağlık Örgütü (WHO) Avrupa Bölge Komitesi'nin 42. oturumuna katılmak üzere Kopenhag'ı ziyareti.

14 - 19 Eylül Milli Eğitim Bakanlığı'ndan bir heyetin, UNESCO çerçevesinde düzenlenecek Uluslararası Eğitim Konferansı'nın 43. oturumuna katılmak üzere Cenevre'yi ziyareti.

14 - 19 Eylül Dünya Miras Sözleşmesi'nin 20. yıldönümü kutlamaları kapsamında Paris'te düzenlenecek «Türkiye Sergisi».

15 Eylül Kültür Bakanı Dr. Fikri Sağlar'ın «Osmanlı Sultanının İhtişamı» sergisinin açılışına katılmak üzere ABD'ne ve Kültür Bakanı'nın davetlisi olarak Çin Halk Cumhuriyeti'ne ziyareti.

15 Eylül Ortak Üyelik konusunda ülkemizle BAB Bakanlar Konseyi arasında Roma'da müzakerelere başlanması.

15 - 16 Eylül Orta Doğu Barış Konferansı çok taraflı görüşmeleri çerçevesinde oluşturulan «Su Kaynakları» çalışma grubunun Vaşington'da yapılan 2. dönem toplantısı.

15 - 17 Eylül Orta Doğu Barış Konferansı çok taraflı görüşmeleri çerçevesinde oluşturulan «Silahların Denetimi ve Bölgesel Güvenlik» çalışma grubunun Moskova'da yapılan 2. dönem toplantısı.

15 - 18 Eylül Kuveyt Enformasyon Bakanı Bader James Al-Yaakob'un, Sanayi ve Ticaret Bakanı Tahir Köse'nin davetine icabetle ülkemizi ziyareti.

16 Eylül Devlet Bakanı Tansu Çiller'in Uluslararası Para Fonu (İMF) ve Dünya Bankası Grubunun olağan yıllık güvenörler Geçici ve Kalkınma Komiteleri toplantıları ve Uluslararası Kalkınma Teşkilatı (IOA) ile Global Çevre Kolaylığı toplantılarına katılmak üzere ABD'ni ziyareti.

16 Eylül MİSY Büyükelçi Bilgin Unan ile İrlanda Dışişleri Bakanlığı Siyasi İşler Müsteşar Yardımcısı Barrington arasında yapılacak Türkiye - İrlanda ikili siyasi istişareleri, Dublin.

17 Eylül Türkiye Cumhuriyeti ile Mısır Arap Cumhuriyeti arasında Türk mal, hak ve menfaatlerinin tazminine ilişkin anlaşmanın onaylanması.

18 Eylül Makedonya Başbakan Yardımcısı Yovan Andonov'un ülkemizi ziyareti.

20 - 25 Eylül Enerji ve Tabi Kaynaklar Bakanı Ersin Faralyalı başkanlığında bir heyetin, 15. Dünya Enerji Kongresi'ne katılmak üzere İspanya'yı ziyareti.

20 Eylül Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mehmet Moğultay'ın Grl Berfelsimanın Vakfınca düzenlenen «Değişim Çağında Yabancı Hewsdirlerin Entegrasyonu» konulu konferansa katılmak üzere Almanya'yı ziyareti.

21 - 22 Eylül Türkiye - Yeni Zelanda KEK Tarım hazırlık Toplantısı, Ankara.

22 - 24 Eylül Endenozya Tarım Bakanı Wardoyo'nun, Tarım ve Köyişleri Bakanı Necmettin Cevheri'nin davetine icabetle ülkemizi ziyareti.

22 - 26 Eylül Arnavutluk Genel Kurmay Başkanı İlia Vasho'nun ülkemizi ziyareti.

24 Eylül Bayındırlık ve İskan Bakanı Onur Kumbaracıbaşı'nın St Petersburg Banknot Fabrikası Su İşleme Tesisi'nin açılış törenine katılmak üzere Rusya Federasyonu'na gidişi.

24 Eylül Sanayi ve Ticaret Bakanı M. Tahir Köse'nin Filibe Fuarı'nın açılışına katılmak üzere Bulgaristan'ı ziyareti.

25 Eylül Devlet Bakanı Orhan Kilercioğlu'nun KKTC ile ilgili olarak 1992 yılı programı neticelerini incelemek, 1993 yılı program çalışmalarını yerinde tetkik etmek ve Doğu Akdeniz Üniversitesi'nin açılışına katılmak üzere KKTC'ni ziyareti.

29 Eylül Türkiye - Federal Almanya Teknik İşbirliği Anlaşması çerçevesinde akdedilen «Vergi Denetimi Hizmetlerine Danışmanlık Yardım» projesine ilişkin düzenlenmen'n onaylanması.

29 Eylül - 1 Ekim Milli Eğitim Bakanı Köksal Toptan'ın, «II. Türk Cumhuriyetleri Eğitim Bakanları Konferansı'na katılmak üzere Bişkek'i ziyareti.

30 Eylül Devlet Bakanı Mehmet Batallı'nın Uluslararası Tarım Ticaret Fuarı'nın açılışına katılmak üzere İran'ı ziyareti.

30 Eylül Enerji ve Tabi Kaynaklar Bakanı Ersin Faralyalı'nın Global Enerji Konferansına katılmak üzere ABD'ni ziyareti.

30 Eylül - 9 Ekim Devlet Bakanı Mehmet Batallı'nın Ağır Sanayi Bakanı Nejat Hüsenyan'ın davetlisi olarak «18. Tahran Uluslararası Ticaret Fuarı»'na katılmak üzere İran'ı ziyareti.

1 Ekim BAB'ne ortak üyeliğimiz konusunda genişletilmiş BAB Konseyi ile yürütülmekte olan müzakerelerin Londra'da yapılan ikinci kısmı.

1 - 2 Ekim Karadeniz Ekonomik İşbirliği (KEİ) «İstatistiki Veri ve Ekonomik Bilgi Değişimi» Çalışma Grubu Toplantısı.

1 - 3 Ekim Enerji ve Tabi Kaynaklar Bakanı Ersin Faralyalı'nın, «Global Enerji Konferansı»na katılmak üzere ABD'nin Aspen kentini ziyareti.

1 - 5 Ekim Türk Atlantik Antlaşması Derneği ile TBMM Kuzey Atlantik Asamblesi Grubu'nun düzenleyeceği 3. Uluslararası Antalya Konferansı.

2 Ekim Devlet Bakanı Şerif Ercan'ın Kıbrıs Yatırım Bankası'nın açılışına katılmak üzere KKTC'ni ziyareti.

2 - 6 Ekim Tarım ve Köyişleri Bakanı Necmettin Cevheri'nin, Poznan 92 Fuarına katılmak üzere Polonya'yı ziyareti.

3 - 7 Ekim Macaristan Kültür Bakanı Andrasfalvy'nin, Kültür Bakanı Fikri Sağlar'ın davetlisi olarak ülkemizi ziyareti.

3 - 10 Ekim Suriye İletişim Bakanı Mohammad Martini ve Taşımacılık Bakanı Müfid Abdulkerim'in, Ulaştırma Bakanı Yaşar Topçu'nun davetlisi olarak ve iki ülke arasında Kara Ulaştırma Karma Komisyonu Toplantısı vesilesiyle ülkemizi ziyareti.

3 - 11 Ekim Turizm Bakanı Abdülkadir Ateş başkanlığında bir heyetin, sırasıyla Azerbaycan, Özbekistan, Kazakistan, Türkmenistan ve Kırgızistan'ı ziyareti.

4 Ekim İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in Güvenlik ve İşbirliği Protokolünü imzalamak üzere Çekoslovakya'ya gidişi.

5 - 6 Ekim AFC Çevre, Doğay Koruma ve Nükleer Güvenlik Bakanı Klaus Töpfer'in, Türkiye, Almanya ve Polonya tarafından ortaklaşa düzenlenen bir seminere katılmak üzere ülkemizi ziyareti.

6 - 12 Ekim Sağlık Bakanı Yıldırım Aktuna'nın, ÇHC Sağlık Bakanı'nın davetine icabetle ve «Sağlık İşbirliği Anlaşması»nı imzalamak üzere bu ülkeyi ziyareti.

7 Ekim Macaristan Dışişleri Bakanlığı Devlet Sekreteri İvan Baba'nın, siyasi istişarelerde bulunmak üzere ülkemizi ziyareti.

7 - 9 Ekim SANAT 92 Derneği tarafından Ankara'da düzenlenen «Kimlik, Sınırsallık, Mekân» konulu uluslararası sempozyum.

8 Ekim Devlet Bakanı Cevit Çağlar'ın İsviçre'yi ziyareti.

10 Ekim Devlet Bakanı Şerif Ercan'ın Fransa'yı ziyareti.

10 - 11 Ekim Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Ersin Faralyalı'nın, Türkiye, Mısır, Suriye, Ürdün ve Irak elektrik şebekelerinin birbirine bağlanması konusundaki Bakanlar Toplantısı'na katılmak üzere Şam'ı ziyareti.

10 - 20 Ekim İsrail Dışişleri Bakanlığı Genel Sekreteri Joseph Haddas'ın, Turizm Bakanı Abdülkadir Ateş'in konuğu olarak ülkemizi ziyareti.

11 - 14 Ekim Türkiye - ABD Yüksek Düzeyli Ortak Savunma Grubu Toplantısı, Ankara.

11 - 23 Ekim AGİK çerçevesinde yapılan «Uyuşmazlıkların Barışçı Çözümü Uzmanlar Toplantısı», Cenevre.

14 Ekim ABD Temsilciler Meclisi Dış İlişkiler Komitesi üyesi Stephan J. Solarz'ın ülkemizi ziyareti.

15 - 16 Ekim Kültür Bakanı Fikri Sağlar başkanlığında bir heyetin Avrupa Konseyi Kültürel İşlerden Sorumlu Bakanlar 7. Konferansı'na katılmak üzere Paris'i ziyareti.

16 - 18 Ekim Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü'nün Azerbaycan'ı ziyareti.

19 Ekim Devlet Bakanı Mehmet Kahraman'ın İsviçre'yi ziyareti.

19 Ekim Devlet Bakanı Tansu Çiller'in İngiltere'yi ziyareti.

20 - 21 Ekim Milli Savunma Bakanı Nevzat Ayaz'ın, NATO Nükleer Planlama Grubu (NPG) Sonbahar Toplantısı'na katılmak üzere İskoçya'nın Gleneagles kentini ziyareti.

20 - 22 Ekim Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (ECO) Kültür, Eğitim ve Bilim Komitesi'nin 2. Toplantısı, Ankara.

20 Ekim Milli Eğitim Bakanı Köksal Toptan'ın İngiltere'yi ziyareti.

21 - 23 Ekim AFC Meclis Savunma Komisyonu heyetinin ülkemizi ziyareti.

23 Ekim Bosna-Hersek Başbakan Yardımcısı Habija Turanjlic'in ülkemizi ziyareti.

25 - 30 Ekim Turizm Bakanı Abdülkadir Ateş'in Güney Afrika Cumhuriyetini ziyareti.

27 Ekim İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in Güvenlik Alanında İşbirliği konularını görüşmek ve protokol imzalamak üzere Rusya Federasyonu'nu ziyareti.

28 - 29 Ekim BDT ülkelerine yardım konusunda yapılan Tokyo konferansı.

28 - 30 Ekim Bayındırlık ve İskan Bakanı Onur Kumbaracıbaşı'nın, 2. Akdeniz Su Konferansı'na katılmak üzere Roma'yı ziyareti.

28 - 30 Ekim Kültür Bakanı Fikri Sağlar'ın Türk - Rus ilişkilerinin 500. yılı vesilesiyle Moskova'yı ziyareti.

30 - 31 Ekim Türkiye, Azerbaycan ve Orta Asya Cumhuriyetleri'nin katılmasıyla düzenlenen Ankara zirvesi.

31 Ekim - 9 Kasım Kültür Bakanı Fikri Sağlar'ın, sırasıyla Kazakistan, Kırgızistan ve Özbekistan'ı ziyareti.

2 - 3 Kasım Almanya Savunma Bakanı Volker Rühe'nin ülkemizi ziyareti.

2 - 3 Kasım Macaristan İçişleri Bakanı Peter Boross'un ülkemizi ziyareti.

2 - 6 Kasım Kültür Bakanı Fikri Sağlar başkanlığında bir heyetin, Kazakistan ve Kırgızistan'ı ziyareti.

2 - 6 Kasım ÇHC Savunma Bakanı Quin Jiwi'nin, Milli Savunma Bakanı Nevzat Ayaz'ın davetine icabetle ülkemizi ziyareti.

T. C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
KÜTÜPHANESİ

2 - 6 Kasım Türkiye - Fransa Sosyal Güvenlik Karma Komisyonu Toplantısı, Ankara.

2 - 6 Kasım Türkiye - Japonya Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması müzakereleri, Ankara.

2 - 8 Kasım Japonya Denizaşırı Ekonomik İşbirliği Fonu Başkanı Akira Nisigaki'nin ülkemizi ziyareti.

3 - 5 Kasım Türkiye - Almanya Hükümetlerarası Mali ve Teknik İşbirliği müzakereleri, Ankara.

3 - 7 Kasım MİSY Büyükelçi Bilgin Unan'ın ABD'ni ziyareti.

4 Kasım Eski Yugoslavya Uluslararası Konferansı Eşbaşkanları Cyrus Vance ve Lord Owen'in ülkemizi ziyareti.

4 - 6 Kasım Çevre Bakanı Doğancan Akyürek'in İspanya'yı ziyareti.

5 - 10 Kasım BAB'ne ortak üye statüsü ile katılmaya davet olunan NATO üyesi ülkelerle genişletilmiş BAB Konseyi bünyesinde oluşturulan özel Çalışma Grubu'nun toplantısı, Londra.

6 - 12 Kasım Devlet Bakanı Cavit Çağlar'ın görüşmelerde bulunmak üzere ABD'ni ziyareti.

6 Kasım 27 Mayıs 1992 tarihinde Ankara'da imzalanan «Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında 2 Ağustos 1988 Tarihinde Tiran'da İmzalanan Uluslararası Karayolu Taşımacılık Anlaşması'na İlişkin Türkiye - Arnavutluk 3. Karma Komisyon Toplantısı Protokolü»'nün onaylanması.

7 - 11 Kasım Arnavutluk Başbakan Yardımcısı ve Kamu Düzeni Bakanı Baslhkim Kopliku'nun ülkemizi ziyareti.

9 - 11 Kasım Türkiye - Fransa İşgücü Karma Komisyonu Toplantısı, Ankara.

11 - 14 Kasım Belçika Dış Ticaret ve Avrupa İşleri Bakanı Robert Urbain'in ülkemizi ziyareti.

11 - 16 Kasım Sanayi ve Ticaret Bakanı Tahir Köse'nin, Avrupa Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler Birliği Konferansı'na katılmak üzere Atina'yı ziyareti.

12 Kasım Bulgaristan Genelkurmay Başkanı Petroo'nun ülkemizi ziyareti.

12 - 13 Kasım Azeri - Ermeni ihtilaflarına çözüm aramak amacıyla AGİK çerçevesinde yapılacak Beşli Toplantı, Cenevre.

12 - 13 Kasım Türkiye ile İsrail arasında bir Serbest Ticaret Anlaşması akdi olanaklarını araştırmak amacıyla yapılan görüşmeler, Ankara.

12 - 16 Kasım Sudan Eğitim Bakanı İbrahim Omar'ın ülkemizi ziyareti.

13 Kasım Devlet Bakanı Orhan Kilercioğlu'nun KKTC'nin 9. kuruluş yıldönümü kutlamalarına katılmak üzere KKTC'ni ziyareti.

14 - 18 Kasım Orta Asya Bilimsel ve Kültürel İşbirliği I. Kongresi Tahran.

14 - 15 Kasım Irak'taki ve bölgemizdeki son gelişmelerin değerlendirilmesi amacıyla Suriye ve İran ile Dışişleri Bakanlar düzeyinde yapılan istişare toplantısı, Ankara.

16 - 17 Kasım Türkiye - İtalya Ekonomik ve Teknik İşbirliği Karma Komisyonu 7. Dönem Toplantısı, Ankara.

17 Kasım İKÖ Genel Sekreteri Hamid Algabid'in ülkemizi ziyareti.

18 Kasım Milli Savunma Bakanı Nevzat Ayaz'ın Teknik ve Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşması'nın imza törenine katılmak üzere Arnavutluk'u ziyareti.

19 Kasım Devlet Bakanı Tansu Çiller'in katıldığı Türkiye - EFTA Bakanlar Ortak Komitesi Toplantısı, İstanbul.

19 Kasım Devlet Bakanı Akın Gönen'in «Türk İhraç Ürünleri Fuarı»na katılmak ve görüşmelerde bulunmak üzere Kırgızistan'ı ziyareti.

21 - 25 Kasım Türkiye - Yeni Zelanda Ekonomik ve Teknik İşbirliği Karma Komisyonu 2. Dönem Toplantısı, Wellington.

23 - 24 Kasım Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü'nün Bilim ve Teknoloji Bakanları Toplantısına katılmak üzere Kuveyt'i ziyareti.

24 Kasım Ulaştırma Bakanı Yaşar Topçu'nun Ulaştırma Bakanları, Avrupa Bakanlar Konseyi Sonbahar Toplantısı'na katılmak üzere Fransa'yı ziyareti.

24 Kasım 6 Kasım 1992 tarihinde Ankara'da imzalanan «Türk - Rus Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyonu Birinci Dönem Toplantı Protokolü»'nün onaylanması.

24 Kasım 12 Kasım 1992 tarihinde Ankara'da imzalanan «Türkiye Cumhuriyeti ile Japonya Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına ilişkin anlaşmanın onaylanması.

25 Kasım Türkiye'nin girişimiyle 10 ülkenin temsilcisinin katıldığı Bosna - Hersek konulu İstanbul zirvesi.

25 - 27 Kasım Türkiye - AT Karma Parlamento Komisyonu Toplantısı, Brüksel.

26 - 28 Kasım Türkiye - Avusturalya Ekonomik ve Teknik İşbirliği Karma Komisyonu 2. Dönem Toplantısı, Canberra.

27 Kasım Devlet Bakanı Türkan Akyol'un «Executive Cammitee» toplantısına katılmak üzere Fransa'yı ziyareti.

28 Kasım Avrupa Konseyi Sosyal Kalkınma Fonu'ndan Erzincan Projesi için sağlanan krediye ilişkin Anlaşma'nın onaylanması.

28 Kasım Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Almanya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Mali İşbirliğine dair anlaşmanın onaylanması.

30 Kasım Türkiye, Türkmenistan, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, KKTC ve Özbekistan Sağlık Bakanlarının katıldığı 1. Bölgesel Sağlık İşbirliği Kongresi, İstanbul.

30 Kasım - 4 Aralık Kültür Bakanı Fikri Sağlar'ın Bakü'deki «Türk Dili Konuşan Ülkeler Kültür Bakanları Daimi Konseyi» toplantısına katılmak üzere Azerbaycan'ı ziyareti.

30 Kasım - 5 Aralık Sanayi ve Ticaret Bakanı M. Tahir Köse'nin «Midest Yan Sanayi Fuarı»nın açılışına katılmak üzere Fransa'ya ve «10. Uluslararası Dakar Fuarı»'nın açılışına katılmak üzere de Senegal'ı ziyareti.

30 Kasım - 5 Aralık Devlet Bakanı Erman Şahin'in, Sudan Ticaret Bakanı'nın davetine icabetle ve 5. İslam ülkeleri Fuarı'na katılmak üzere Hartum'u ziyareti.

30 Kasım - 6 Aralık Ulaştırma Bakanı Yaşar Topçu'nun, Telefon santralleri ile uydu yer istasyonlarının açılış törenleri için Azerbaycan, Özbekistan, Kazakistan, Kırgızistan ve Türkmenistan'ı ziyareti.

1 - 2 Aralık Enerji ve Tabi Kaynaklar Bakanı Ersin Faralyalı'nın İslam Dışişleri Bakanları Konferansı (İDBK)'nın Bosna-Hersek ile ilgili olağanüstü toplantısına katılmak üzere Suudi Arabistan'ı ziyareti.

2 - 9 Aralık Kazakistan Turizm Bakanı Turisov'un, Turizm Bakanı Abdülkadir Ateş'in konuğu olarak ülkemizi ziyareti.

3 Aralık Devlet Bakanı Mehmet Batallı'nın Türk İhraç Ürünleri Fuarı'nın açılışına katılmak üzere Özbekistan'ı ziyareti.

3 Aralık Milli Savunma Bakanı Nevzat Ayaz'ın Bağımsız Avrupa Program Grubu'nun (IEPG) toplantısına katılmak üzere Almanya'ya gidişi.

7 - 8 Aralık Macaristan ile bir Serbest Ticaret Anlaşması Aktedilmesi olanaklarının araştırılması amacıyla, bir Macar heyetinin ülkemizi ziyareti.

7 - 8 Aralık Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü'nün Azerbaycan'ı ziyareti.

7 - 9 Aralık Çevre Bakanı Doğancan Akyürek'in İngiltere Çevre Bakanı Michael Howard'ın davetlisi olarak İngiltere'yi ziyareti.

8 - 9 Aralık Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mehmet Moğultay'ın OECD İstihdam, Çalışma ve Sosyal İşler Komitesi'nin Bakanlar Toplantısı'na katılmak üzere Paris'i ziyareti.

8 - 9 Aralık Genelkurmay Başkanı Orgeneral Doğan Güreş Başkanlığında bir heyetin, NATO Askeri Komitesi'nin Genelkurmay Başkanları 13. Toplantısı'na katılmak üzere Brüksel'i ziyareti.

8 - 10 Aralık KEİ Dışişleri Bakanları Toplantısı, Antalya.

9 Aralık Devlet Bakanı Türkan Akyol'un Fransa'yı ziyareti.

10 - 11 Aralık Milli Savunma Bakanı Nevzat Ayaz başkanlığında bir heyetin, NATO Savunma Planlama Komitesi'nin (DPC) Sonbahar Bakanlar Toplantısı'na katılmak üzere Brüksel'i ziyareti.

11 - 13 Aralık ABD Temsilciler Meclisi Çoğunluk Lideri Richard Gephardt'ın beraberinde bir heyetle ülkemizi ziyareti.

12 Aralık Rusya Federasyonu Dışişleri Bakanı 1. Yardımcısı Adamisin'in siyasi istişarelerde bulunmak üzere ülkemizi ziyareti.

12 - 14 Aralık Türkiye - Rusya devlet ilişkilerinin kurulmasının 500. yıldönümü etkinlikleri çerçevesinde Ankara'da düzenlenen «Türk - Rus İlişkilerinde 500 Yıl» konulu sempozyum.

13 Aralık Devlet Bakanı Şerif Ercan'ın Rusya Federasyonu'nu ziyareti.

20 Aralık Devlet Bakanı Ateş Gönen'in Türk İhraç Ürünleri Fuarı'na katılmak üzere Türkmenistan'ı ziyareti.

29 Aralık Devlet Bakanı Cavit Çağlar ve Mehmet Ali Yılmaz'ın Fransa'yı ziyaretleri.

29 Aralık Hükümetimiz ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı arasında hazırlanan ve Hükümetimiz adına 16.12.1992 tarihinde imzalanan «Erzincan Depremi İyileştirme ve İmar Programına Yardım» konulu proje belgesinin onaylanması.

3. ÖNEMLİ ZİYARETLER TAKVİMİ :

CUMHURBAŞKANI TURGUT ÖZAL'IN ZİYARETLERİ

16 - 17 Şubat
Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Zirve toplantısına katılması, Tahran.

5 - 9 Aralık
Mısır Arap Cumhuriyeti'ni ziyareti.

BAŞBAKAN SÜLEYMAN DEMİREL'İN ZİYARETLERİ

30 Ocak - 3 Şubat
Dünya Ekonomik Forumu Toplantılarına katılmak üzere İsviçre'yi ziyareti.

10 - 15 Şubat
Başkan Bush'un davetlisi olarak ABD'yi ziyareti.

27 Nisan - 4 Mayıs
Özbekistan, Kırgızistan, Kazakistan, Türkmenistan ve Azerbaycan'ı ziyareti.

9 - 10 Mayıs
Türkmenistan'ı ziyareti.

14 Mayıs
Bolonya'daki Johns Hopkins Üniversitesi Uluslararası Braunmühl Araştırma Merkezince düzenlenecek «Gerald Von Konferansı»na katılmak üzere İtalya'yı ziyareti.

18 Mayıs
Uluslararası Basın Enstitüsü Konferansı'na katılmak üzere Budapeşte'yi ziyareti.

25 - 26 Mayıs
Rusya Federasyonu'nu ziyareti.

28 Mayıs
Ümit Köprüsü'nün açılışı münasebetiyle Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti'ni ziyareti.

32 Mayıs - 1 Haziran
Arnavutluk'u ziyareti.

9 - 17 Haziran
Rio de Janeiro'da yapılan BM Çevre ve Kalkınma Konferansı'nın Devlet ve Hükümet Başkanlarının katıldığı Zirve bölümüne iştiraki.

8 - 11 Temmuz
3. üncü AGİK Zirvesi'ne katılmak üzere Helsinki'yi ziyareti.

30 Temmuz
Görüşmelerde bulunmak üzere Gürcistan'ı ziyareti.

24 - 27 Ekim
Görüşmelerde bulunmak üzere Pakistan ve İran'ı ziyareti.

22 - 24 Kasım
Beraberinde Devlet Bakanı Cavit Çağlar ve Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin olduğu halde Londra'yı ziyareti.

28 Kasım - 5 Aralık
Beraberinde Devlet Bakanı Cavit Çağlar ve Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin olduğu halde Singapur ve Japonya'yı ziyareti.

DIŞİŞLERİ BAKANI HİKMET ÇETİN'İN ZİYARETLERİ

3 - 4 Ocak
KKTC Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş ve Dışişleri ve Savunma Bakanı Kenan Atakol'un davetleri üzerine Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni ziyareti.

17 - 18 Ocak
Görüşmelerde bulunmak üzere İtalya'yı ziyareti.

20 - 22 Ocak
Görüşmelerde bulunmak üzere Rusya Federasyonu'nu ziyareti.

28 - 29 Ocak
Orta Doğu Barış Konferansı Çok Taraflı Bölgesel İşbirliği Toplantısı'na iştiraki, Moskova.

30 - 31 Ocak
AGİK Bakanlar Konseyi 2. inci Toplantısına iştiraki, Prag.

30 Ocak - 3 Şubat
Dünya Ekonomik Forumu (WEF) Toplantısı'na iştiraki, Davos.

10 - 15 Şubat
ABD'ni ziyareti.

28 Şubat - 6 Mart
Azerbaycan, Türkmenistan, Tacikistan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Ukrayna'yı ziyareti.

9 - 11 Mart
Atlantik İşbirliği Konseyi (KAİK) Bakanlar toplantısına katılmak üzere Brüksel'i ziyareti.

12 - 14 Mart
Portekiz Dışişleri Bakanı Pinherio'nun davetine icabetle Portekiz'i ziyareti.

24 - 26 Mart
AGİK Bakanlar Konseyi Olağanüstü toplantısına iştiraki, Helsinki.

30 - 31 Mart
Görüşmelerde bulunmak üzere Bulgaristan'ı ziyareti.

27 Nisan - 4 Mayıs
Özbekistan, Kırgızistan, Kazakistan, Türkmenistan ve Azerbaycan'ı ziyareti.

7 - 8 Mayıs
Türkiye'nin Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Dönem Başkanlığını üstlenmesi nedeniyle yapılacak Bakanlar Komitesi toplantısına katılmak üzere Strazburg'u ziyareti.

9 - 10 Mayıs
Türkmenistan'ı ziyareti.

11 - 13 Mayıs
İngiltere Kraliçesi II. Elizabet'in Avrupa Konseyi'ni ziyareti vesilesiyle yapılan Olağanüstü Bakanlar Komitesi'ne Başkanlık etmek üzere Strazburg'u ziyareti.

18 Mayıs
Bosna - Hersek olayları konusunda Fransa Dışişleri Bakanı A. Dumas ile görüşmesi, Paris.

18 - 20 Mayıs
İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı Bakanlar Konseyi toplantısına katılması, Paris.

21 - 22 Mayıs
Gürcistan'ı ziyareti.

25 - 26 Mayıs
Rusya Federasyonu'nu ziyareti.

4 - 5 Haziran
NATO Bakanlar Koseyi, AKKA Olağanüstü Konferansı ve Kuzey Atlantik İşbirliği Konseyi toplantılarına katılması.

9 - 17 Haziran
BM Çevre ve Kalkınma Konferansı'nın Devlet ve Hükümet Başkanlarının katıldığı Zirve bölümüne iştiraki, Rio de Janerio.

28 - 30 Haziran
Avusturya Dışişleri Bakanı'nın davetlisi olarak Avusturya'yı ziyareti.

1 - 2 Temmuz
Macaristan'ı ziyareti.

8 - 11 Temmuz
3. üncü AGİK Zirvesine katılmak üzere Helsinki'yi ziyareti.

11 Temmuz
AGİK Helsinki Zirvesi'nden dönüşte Bosna - Hersek'i ziyareti.

14 - 19 Temmuz
Avrupa Konseyi Dönem Başkanı sıfatıyla Avrupa Konseyi Genel Sek-

reteri Catherine Lalumiere ile birlikte sırasıyla Gürcistan, Ukrayna, Kırgızistan, Özbekistan ve Kazakistan'ı ziyareti.

30 Temmuz
Gürcistan'ı ziyareti.

1 - 2 Ağustos
Suriye Dışişleri Bakanı Faruk Al Şara'nın davetine icabetle Suriye'yi ziyareti.

25 - 29 Ağustos
Bosna - Hersek konusunda yapılan Uluslararası Konferansa katılmak üzere İngiltere'yi ziyareti.

20 - 29 Eylül
Birleşmiş Milletler 47. inci Genel Kuruluna katılmak üzere New York'u ziyareti.

4 - 6 Ekim
Bakanlar Komitesi Dönem Başkanı sıfatıyla Strazburg'ta yapılan Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi 44/3. üncü dönem toplantısına iştiraki.

13 - 15 Ekim
İngiltere'yi ziyareti.

24 - 25 Ekim
Pakistan'ı ziyareti.

26 - 27 Ekim
İran'ı ziyareti.

4 - 6 Kasım
Avrupa Konseyi 91. inci Bakanlar Komitesine katılmak üzere Strazburg'u ziyareti.

7 - 10 Kasım
Türkiye - AT Ortaklık Konseyi Toplantısı'na iştirak etmek üzere Brüksel'i ziyareti.

19 - 21 Kasım
BAB'ne Ortak Üyeliğimize ilişkin belge ve mutabakat zaptının imza törenine katılmak üzere Roma'yı ziyareti.

22 - 24 Kasım
Başbakan Süleyman Demirel, Devlet Bakanı Cavit Çağlar ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Tahir Köse ile birlikte İngiltere ve Belçika'yı ziyareti.

28 - 29 Kasım
Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Konseyi Olağanüstü Toplantısı'na katılmak üzere İslamabad'ı ziyareti.

29 Kasım - 5 Aralık
Başbakan Süleyman Demirel ve Devlet Bakanı Cavit Çağlar ile birlikte Singapur ve Japonya'yı ziyareti.

14 - 15 Aralık
AGİK Bakanlar Konseyi Toplantısı'na katılmak üzere Stokholm'ü ziyareti.

16 Aralık
Uluslararası Bosna-Hersek Konferansına katılması, Cenevre.

17 - 18 Aralık
Kuzey Atlantik Konseyi ve Kuzey Atlantik İşbirliği Konseyi toplantılarına katılmak üzere Brüksel'i ziyareti.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜŞTEŞARI BÜYÜKELÇİ ÖZDEM SANBERK'İN ZİYARETLERİ

16 - 17 Mart
İkili siyasi istişarelerde bulunmak üzere Hindistan'ı ziyareti.

9 - 11 Nisan
Azerbaycan'ı ziyareti.

21 - 23 Nisan
İran'ı ziyareti.

18 - 23 Temmuz
Pakistan Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Shahayar Khan'ın davetine icabetle Pakistan'ı ziyareti.

28 Eylül - 4 Ekim
Siyasi istişarelerde bulunmak üzere Çin Halk Cumhuriyeti ve Japonya'yı ziyareti.

11 - 15 Kasım
Türk - ABD Geliştirilmiş Ortaklık Yürütme Grubu toplantısına katılmak üzere ABD'ni ziyareti.

TÜRKİYE'YE YAPILAN YABANCI DEVLET BAŞKANLARI, MECLİS BAŞKANLARI, BAŞBAKANLAR, DIŞİŞLERİ BAKANLARI İLE DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI DÜZEYİNDEKİ ZİYARETLER

2 - 4 Ocak
Bosna - Hersek Dışişleri Bakanı Haris SİLAJDZİC.

9 - 11 Ocak
Hırvatistan Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Dr. Zvonimir SEPAROVİÇ.

14 - 16 Ocak
Macaristan Dışişleri Bakanı Dr. Geza JESZENSKY.

17 - 19 Ocak
KKTC Cumhurbaşkanı Rauf DENKTAŞ.

22 - 24 Ocak
Arnavutluk Dışişleri Bakanı Ilir BOCKA.

23 - 27 Ocak
Azerbaycan Cumhurbaşkanı Ayaz MUTTALİBOV.

23 Ocak
Sırbistan Cumhurbaşkanı Slobodan MİLOSEVİÇ.

2 - 4 Şubat
Rusya Federasyonu Dışişleri Bakanı Andrey KOZİREV.

4 - 7 Şubat
KKTC Dışişleri Bakanı Kenan ATAKOL.

5 - 6 Şubat
Kırım Milli Meclisi Başkanı Mustafa Abdülcemil KIRIMOĞLU.

6 - 8 Şubat
Mısır Dışişleri Bakanı Amr MOUSSA.

25 - 27 Şubat
Romanya Dışişleri Bakanı Adrian NASTASE.

1 - 3 Mart
Kuveyt Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Majeed AL-SHAHEEN.

2 - 4 Mart
ABD Dışişleri Bakanlığı Siyasi İşler Yardımcısı Arnold KANTER.

3 - 6 Mart
KKTC Başbakanı Derviş EROĞLU.

5 Mart
Ürdün Veliaht Prensi Hasan Bin TALLAL.

9 - 10 Mart
Makedonya Meclis Başkanı Stoyan ANDROV.

18 - 20 Mart
Polonya Dışişleri Bakanı SGKUBISZEWSKY.

18 - 21 Mart
Bosna - Hersek Başbakan Yardımcısı M. ÇENGİÇ.

24 - 25 Mart
Nahçıvan Yüksek Meclis Başkanı Haydar ALİEV.

8 - 9 Nisan
MAC Cumhurbaşkanı Hüsnü MÜBAREK ve Dışişleri Bakanı Amr MOUSSA.

13 - 14 Nisan
Fransa Cumhurbaşkanı François MİTTERAND.

20 - 23 Nisan
İngiltere Dışişleri Bakanı Douglas HURD.

3 - 4 Mayıs
Ukrayna Cumhurbaşkanı Leonid KRAVCHUK.

5 - 7 Mayıs
Bulgaristan Başbakanı Philip DİMİTROV.

8 - 11 Mayıs
Arjantin Cumhurbaşkanı Carlos Saul MENEM.

22 - 25 Mayıs
KKTC Cumhurbaşkanı Rauf DENKTAŞ.

28 - 31 Mayıs
Moğolistan Dışişleri Bakanı Tserenpiliyn GOMBOSUREN.

29 - 31 Mayıs
Kanada Dışişleri Bakanı Barbara Mc DOUGALL.

1 - 4 Haziran
Meksika Dışişleri Bakanı Fernando Solana MORALES.

3 - 8 Haziran
KKTC Başbakanı Derviş EROĞLU.

20 - 22 Haziran
Yunanistan Başbakanı Konstantin MİTSOTAKİS.

26 - 27 Haziran
Azerbaycan Cumhurbaşkanı Ebulfeyz ELÇİBEY.

30 Haziran
KKTC Cumhurbaşkanı Rauf DENKTAŞ.

5 Temmuz
KKTC Dışişleri Bakanı Kenan ATAKOL.

15 - 17 Temmuz
Yemen Dışişleri Bakanı Dr. Abdülkerim ELERYANİ.

12 - 13 Temmuz
Almanya Dışişleri Bakanı Klaus KİNKEL.

13 - 14 Temmuz
KKTC Cumhurbaşkanı Rauf DENKTAŞ.

14 - 16 Temmuz
Tunus Başbakanı Hamed KAROUİ.

15 - 17 Temmuz
İsrail Devlet Başkanı Haim HERZOG.

23 Temmuz - 2 Ağustos
Kazakistan Cumhurbaşkanı Nur Sultan NAZARBAYEV.

24 - 26 Temmuz
Makedonya Cumhurbaşkanı Kro GLİGOROV.

25 - 28 Temmuz
Arnavutluk Dışişleri Bakanı Alfred SERREQUİ.

4 Ağustos
Bosna Hersek Dışişleri Bakanı Haris SİLAJDZİC.

10 - 12 Ağustos
Azerbaycan Dışişleri Bakanı Tevfik KASIMOV.

12 Ağustos
Yugoslavya Federal Cumhuryeti Başbakanı Milan PANİC.

4 Eylül
Macaristan Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Dr. Andrasz KELLEMEN.

7 - 11 Eylül
KKTC Cumhurbaşkanı Rauf DENKTAŞ.

8 - 11 Eylül
Hollanda Dışişeri Bakanı Hans Van Den BROEK.

12 - 18 Eylül
Malezya Kralı Sultan Aslan SHAH.

14 - 15 Eylül
Güney Afrika Cumhuriyeti Dışişleri Bakan Yardımcısı Renier SCHOEMAN.

29 Eylül
Bosna Hersek Cumhurbaşkanı İzzet BEGOVİÇ.

28 Eylül - 2 Ekim
Pakistan Cumhurbaşkanı Ghulam İshaq KHAN.

8 - 10 Ekim
KKTC Cumhurbaşkanı Rauf DENKTAŞ.

13 - 17 Ekim
KKTC Başbakanı Derviş EROĞLU.

18 - 21 Ekim
Avustralya Dışişleri ve Ticaret Bakanı Gareth EVANS.

20 - 26 Ekim
Portekiz Cumhurbaşkanı M. SUAREZ.

30 -31 Ekim
Bosna- Hersek Cumhurbaşkanı İzzet BEGOVİÇ.

1 - 5 Kasım
Azerbaycan Cumhurbaşkanı E. ELÇİBEY.

13 - 14 Kasım
Suriye Dışişleri Bakanı Faruk el ŞARA ve İran Dışişleri Bakanı Ali Ekber VELAYETİ.

21 - 23 Kasım
Yunanistan Başbakanı K. MİTSOTAKİS.

12 - 20 Aralık
Tayland Veliaht Prensi Maha VAJİRALONGUORN.

17 - 19 Aralık
Danimarka Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı FEDERSPİEL.

27 - 29 Aralık
KKTC Başbakanı Derviş EROĞLU.

28 - 31 Aralık
İran Dışişleri Bakanlığı 1.nci Yardımcısı Muhammed BEŞERATİ.

4. DIŞİŞLERİ BAKANI'NIN KONUŞMALARI, AÇIKLAMALARI VE MEKTUPLAR :

17 Ocak
Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in İtalya'ya hareketinden önce Esenboğa Havaalanı'nda yaptığı basın toplantısı.

17 Ocak
Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in İtalya'ya giderken Esenboğa Havaalanı'nda yaptığı Basın Toplantısı sırasında BAB konusundaki bir suale verdikleri cevap.

17 Şubat
Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin tarafından Dışişleri Bakanlığı 1992 Malî Yılı Bütçe Tasarısının TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda görüşülmesi vesilesiyle yapılan konuşma.

4 Haziran
Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in Almanya'nın askeri malzeme sevkine koyduğu kısıtlamaların kaldırılması üzerine yaptığı açıklama.

30 Haziran
Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in Cezayir Devlet Başkanı'nın bir suikast sonucu hayatını kaybetmesiyle ilgili olarak bir gazetecinin sorusu üzerine yaptığı açıklama.

2 Temmuz
Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in Viyana ve Budapeşte'den dönüşünde Esenboğa Havaalanı'nda yaptığı basın toplantısı.

11 Temmuz
Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in Helsinki, Zagrep, Bosna-Hersek, Zagrep dönüşünde Esenboğa Havalaanı'nda yaptığı basın toplantısı.

12 Temmuz
Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in Almanya Federal Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı onuruna verdiği akşam yemeğinde yaptığı konuşmanın metni.

14 Temmuz
Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in Ukrayna, Gürcistan, Kazakistan Kırgızistan ve Özbekistan'a gidişinde Esenboğa Havalaanı'nda yaptığı basın toplantısı.

7 Ağustos
Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in Ankara'da yaptığı basın toplantısı.

13 Ağustos
Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in Bosna - Hersek ve diğer konularla ilgili olarak yaptığı basın toplantısı.

21 Eylül
Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in Fransa'daki Maastrich Referandumu ile ilgili olarak New York'ta yaptığı açıklama.

23 Ekim
Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in, 6 Eylül 1992 tarihinde Mesut Dündar adlı bir vatandaşın Cizre'nin Şeyh Değirmenci Köyü yakınlarında bir halatla panzere bağlanıp öldürüldüğü iddialarının bir gazetede yeralması üzerine Alman Hükümetinin Bonn Büyükelçiliğimizden bilgi istemesi konusunda kendisine yöneltilen bir soruya cevabı.

31 Aralık
Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in Bosna - Hersek konusundaki açıklaması.

DIŞİŞLERİ BAKANI HİKMET ÇETİN'İN İTALYA'YA HAREKETİNDEN ÖNCE ESENBOĞA HAVAALANI'NDA YAPTIĞI BASIN TOPLANTISI

(17 OCAK 1992)

Değerli Arkadaşlarım,

Bir günlük bir çalışma ziyreti için İtalya'ya gitmekteyim. Bugünkü ziyaret sırasında İtalya Dışişleri Bakanı ile görüşme olanağı bulacağım. Aynı zamanda bir çalışma yemeği ile birlikte tüm sorunları ele alma fırsatını bulacağım.

Bu gezi sırasında İtalya Savunma Bakanı ile temas etme olanağı bulacağım gibi, Başbakan tarafından da kabul edileceğim. Gece de arkadaşlarımla birlikte tekrar Ankara'ya döneceğim.

Bu temaslar sırasında, gerek Türkiye - İtalya arasındaki ilişkiler, gerek Bölgedeki gelişmeler, gerek uluslararası ilişkileri görüşüp değerlendirme fırsatını bulacağım.

Bilindiği gibi Türkiye ile İtalya hem Avrupa, hem de birer Akdeniz ülkeleridir. Uzun bir tarihi geçmişe dayanan ilişkilerimiz çok olumlu düzeyde bulunmaktadır. Özellikle son yıllarda ekonomik ve ticari alandaki ilişkilerde gelişmekte, bu da tüm ilişkilerin daha bir yoğunluk kazanmasına olanak sağlamaktadır.

Türkiye, dünyanın çok sorunlu bir bölgesinde bulunmaktadır. Avrupa'nın içinde bulunmanın yanında, bir Akdeniz, bir Balkan, Karadeniz, Kafkasya ve Ortadoğu ülkesi. Son yıllarda dünyanın en önemli olaylarının da oluştuğu, geliştiği, şekillendiği bölge. Böyle bir bölgede bulunmuş olmak elbetteki Türkiye'ye birtakım görevler de yüklemektedir. Türkiye bölgenin önemli bir ülkesi olarak, bu bölgedeki sorunları zaman zaman dost ve müttefik ülke yetkilileriyle, bölgedeki yetkililerle görüşme ihtiyacını duymakta ve bunu da sağlamakadır. Örneğin, bu gezim sırasında, İtalyan yetkilileriyle, Yugoslavya'daki son olaylar, Karadeniz'deki gelişmeler, Kafkasya'daki son olayları birlikte görüşüp değerlendirme olanağını bulacağım. Bu konuda İtalyan yetkililerinin de görüşlerini de almış olacağım.

Türkiye ve İtalya Güney Avrupa'nın ve Akdeniz'in önemli iki ülkesi. Bu nedenle de bu bölgelerde barışın ve istikrarın sağlanmasına önemli katkısı olabilecek iki ülke. Avrupa'nın yeni yapılanmasında, gurumların içinde olsun olmasın, Türkiye'nin çok önemli bir yeri olduğuna inanıyoruz. Bu çerçevede, Türkiye Avrupa'nın yeni yapılanma-

sında, her düzeyde ve her aşamada gerekli katkıyı yapan bir ülke konumundadır. Bu yeni yapılanma içinde, AT ve BAB ile olan ilişkilerimiz ve o kuruluşlara olan ilgimiz devam etmektedir. Bu konuda İtalya Dışişleri Bakanı ile çok yakın ilişkiler içinde olarak, bunları değerlendireceğiz. İtalya başından beri Türkiye'nin bu kurumlarla olan ilişkilerine sıcak bakmakta ve Türkiye'siz bir Avrupa güvenliğinin ve barışının sağlanmasının güç olduğunu söyleyen ve bunu değerlendiren ülkelerden birtanesi.

Türkiye ile İtalya arasında bir yandan bu olumlu ilişkilerin sonucu olarak, bir yandan sorunlu bir bölgenin içinde ve yakınında iki ülke olarak, bu tür danışma ve değerlendirme ilişkilerinin çok yarar getireceğine inanıyoruz. Bu sık sık devam etmesi gereken bir ilişkiler biçimidir. Bunu da bugün tekrar değerlendirme olanağı bulacağım. Bu gezinin iki ülke arasındaki ilişkilere yeni bir boyut kazandıracağına inanıyorum.

DIŞİŞLERİ BAKANI HİKMET ÇETİN'İN İTALYA'YA GİDERKEN ESENBOĞA HAVAALANI'NDA YAPTIĞI BASIN TOPLANTISI SIRASINDA BAB KONUSUNDAKİ BİR SUALE VERDİĞİ CEVAP

(17 OCAK 1992)

Benim Brüksel'deki temaslarım sırasında şunu söylemeye çalıştım. Türkiye'nin isteği BAB'a tam üye olmak. BAB'a başından beri Türkiye ilgi duymuştur. Türkiye'nin içinde bulunamayacağı bir Avrupa'nın savunması ve güvenliğinin eksik olacağını söylemeye çalıştım. Bilindiği gibi Maastrich'te bir karar alındı. Bu karar, BAB'a tam üyeliği AT üyeliğiyle ilişkilendirdi. Böylece adeta üçlü bir ilişki ortaya çıkmış oldu. Tam üyelik ve gözlemci üyelik şeklinde. Türkiye NATO'nun üyesi ve BAB'a başlangıçta NATO'nun Avrupa parçası olarak bulundu. Ama bunun AT ile ilişkilendirilmiş olması bu aşamada Türkiye'nin tam üyeliğinin düşünülmediği anlamını çıkartmaktadır. Ortak üyelik biçiminde bir ilişkinin olması sözkonusu. Ortak üyelik ilişkisinin sürekli bir ilişki olamayacağı görüşündeyim. Böyle bir ilişki ancak geçici bir aşamada düşünülebilir. Burada şunu söylemek istiyorum, eğer Türkiye AT'ye tam üyeliği önümüzdeki yıllarda gerçekleşecek ise, ancak bu noktaya kadar aşamalı bir biçimde geçici olarak düşünülebilir. Yoksa Türkiye'nin böyle bir örgütün tam üyelik dışında bir üyelik içinde olmasının çok yararlı olmayacağı görüşündeyim. Tüm bunları değer-

lendirme olanağı bulacağım. Bu aşamada, zirvede alınan karar gereği, tam üyelik ancak AT üyeliğiyle mümkün olabilecektir. Ben Hollanda'daki zirvede İtalya'nın Türkiye'nin isteğine olumlu baktığını biliyorum. Daha önceki temaslarımda Sayın Bakan ile değerlendirme olanağını bulmuştum.

DIŞİŞLERİ BAKANI HİKMET ÇETİN TARAFINDAN DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI 1992 MALİ YILI BÜTÇE TASARISININ TBMM PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU'NDA GÖRÜŞÜLMESİ VESİLESİYLE YAPILAN KONUŞMA

(17 ŞUBAT 1992)

Sayın Başkan,

Plan ve Bütçe Komisyonu'nun Sayın Üyeleri,

Bakanlığımın 1992 Mali yılı Bütçe Tasarısı'nı sunmak için huzurlarınızdayım.

Sizlere önce bu Bütçe'nin hangi tarihsel dönemeçte uygulanacağını, bu çerçevede Türkiye'nin dış ilişkilerine nasıl baktığımızı ve bu ilişkileri nasıl yönlendirmek istediğimizi anlatmaya çalışacağım.

Soğuk Savaş bittikten sonra nasıl bir dünya kurulmaktadır? Uluslararası toplum hangi sorunları aşmaya çalışıyor? İnsanlık, kırk yılı aşkın bir ideolojik rekabetten ve topyekûn nükleer çatışma tehdidinin gölgesinden sıyrılırken hangi umut ve beklentiler içerisindedir? Devraldığı mirasın içerdiği riskler ve tehditlerin aşılması nasıl mümkün olabilecektir? İçinden geçmekte bulunduğumuz hızlı değişim ve dönüşüm sürecinin özellikleri nedir? Sizlere öncelikle bu noktalara ilişkin değerlendirmelerimizi sunacağım. Oluşmakta bulunan yeni uluslararası düzeni nasıl algıladığımızı belirteceğim. Daha sonra, Hükümetimizin bu tablo içerisinde Türkiye'nin konumunu nasıl gördüğünü, dış politika vizyonumuzun ne olduğunu, hangi hedeflere, niçin ve hangi yöntemleri uygulayarak varmaya çalıştığımızı ortaya koyacağım.

Kanımca böyle bir yaklaşım, Dışişleri Bakanlığı'nın, hızlı bir evrim içindeki dünyamızda Türkiye bakımından üstlendiği işlevlerin eskisine oranla çok daha yüklü içerik ve niteliği hakkında, değerli Komisyon üyelerine daha kapsamlı bir fikir edinebilme olanağı sağlayacaktır. Sizlerin de, görüş ve tavsiyelerinizle, bunlara değerli katkılar yapacağınıza inanıyorum.

T. C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
KÜTÜPHANESİ

Sayın Başkan,

Sayın Üyeler,

Soğuk Savaş'ın bazı önemli özellikleri vardı. Nükleer dehşet dengesi ve onun gölgesinde süregiden bir ideolojik rekabet, bu dönemin temel özelliklerini oluşturuyordu.

Bir yanda insan haklarına, demokratik hukuk devletinin ilke ve kurumlarına, bireyin düşünme, yaratma ve girişim özgürlüklerine inanan, bunlar için çaba gösteren bir uluslar topluluğu mevcuttu. Diğer yanda, insan haklarını gözardı eden, demokrasiye olanak tanımayan, bireysel yaşamı her yönüyle denetlemeye çalışan ve toplumları başarısız kumanda ekonomilerinin kısıtlı olanakları içinde tutan bir blok bulunuyordu. Bir anlamda, İkinci Dünya Savaşı'nı izleyen düzen, korkuya ve güvensizliğe dayalı bir barıştı.

Nükleer dehşet dengesi içerisinde bu iki kesimin üzerinde birleşebildikleri tek ortak paydayı «barış içinde birlikte yaşama» oluşturuyordu. 1975'de Helsinki'de başlatılan AGİK süreci, bu ortak payda üzerinde bir yumuşama ortamı aranması çabalarını simgeledi. Yaratılan yumuşama ortamı içerisinde iki blok arasında temaslar arttı. Özgürlükçü uluslar topluluğunun ilke ve değerleri, bu temaslar örgüsü içerisinde, totaliter blok mensubu ülkelerin halklarına ulaştı. Özgür ve müreffeh toplumların kurum ve değerleri ile tanışan totaliter blok kendi iç dinamikleri sonucu çöktü ve dağıldı.

Dolayısıyla, Soğuk Savaş'ın bitişi, sadece galipleri olan, ancak mağlupları bulunmayan bir tarih aşamasını simgelemektedir. Demokrasi ve insan haklarını savunanlar galiptir, çünkü savundukları değerler dünya çapında zafere ulaşma, evrenselleşme olanağına kavuşmuştur. Eski totaliter blokta yaşayan halklar da galiptir, çünkü insan haklarına saygı ve demokrasi doğrultusunda kendilerini yenileyebilecek büyük bir dönüşüm fırsatı yakalamışlardır.

Sayın Başkan,

Değerli Üyeler,

İnsanlık bir değerler dünyasının ortaklığında buluşurken, Soğuk Savaş döneminden nasıl bir miras devralmıştır?

Kuşkusuz bu mirasın bir yüzü geleceğe dönük umutları içermektedir. Silahlanma yarışının giderek silahsızlanma rekabetine dönüştüğünü görüyoruz. Bir zamanlar, yalnızca askeri güçle özdeşleşmiş bulunan ulusal güç kavramı, hızla yeni bir içerik kazanıyor. Artık, kitle iletişim olanaklarının tüm insanlığı kapsamaya başladığı, ekonomik gü-

cün, eğitilmiş insan gücünün, bilgi toplumuna dönüşmeye çaba gösteren ulusların dünyasındayız. Bundan böyle, ulusların gücü ve saygınlığının, genel barış ve güvenliğe, eğitimde, refahta, teknolojide, işbirliği ve dayanışma alanlarında yapabilecekleri katkılarla ölçüleceği bir döneme giriliyor.

Ancak, Soğuk Savaş'tan devralınan mirasın bir de diğer yüzü var : Demokrasi toplumları, çoğulcu ve katılımcı kurum ve yapılar içerisinde bazı tarihsel hastalıkları tedaviye çalıştılar. Kırk yılı aşkın bir süre totaliter düzenlerde yaşayanlar ise, bu olanaktan yoksundular. Bu nedenle, 19. yüzyıldan kalma, barışçı sosyal kaynaşmaya ters düşen, aşırı milliyetçilik ve etnik rekabet akımları, Soğuk Savaş ertesi oluşmaya başlayan yeni uluslararası düzene yönelik başlıca tehdit olarak ortaya çıktılar. Ancak, tek tehdit bundan ibaret değil. Yaygın çevre tahribatının farkına varıldı. Eski dönemin askeri rekabet mekanizmaları içinde biriken kitle imha silahlarının yayılma tehlikesi bilinçli bir biçimde teşhis edildi. Bunlar da yeni uluslararası düzenin devraldığı mirasın tasfiye gerektiren riskleri ve tehlikeleridir. Öte yandan, uluslararası terörizm, uyuşturucu kaçakçılığı gibi tüm insanlığa yönelik tehditler de hala eş ağırlıklı olarak gündemdedir.

Sayın Başkan,
Değerli Üyeler,

Dikkat edilirse, yukarıda değindiğim hususlar, Soğuk Savaş'ın sona ermesinin Atlantik - Avrupa kuşağındaki yansımaları. Ancak, yeni uluslararası düzenin oluşumu bu yansımalardan ibaret değildir. Ne umut ve beklentiler, biraz önce temas ettiklerimden ibaret, ne de riskler ve tehlikeler dünyamızın kuzey kuşağı ile sınırlı. Tablonun diğer öğelerini de görmemiz gerekmektedir.

Asya'da, Afrika'da, Latin Amerika'da dikta rejimleri ya çöktüler, ya da demokratikleşme hareketinin etkisine girmişlerdir. Bu rejimler göçüp giderken, geriye, kalkınmalarını gerçekleştirememiş, ekonomileri sorunlarla dolu, demokratik birikimleri kısıtlı toplumlar bırakıyorlar. Soğuk Savaş'tan arta kalan bölgesel siyasal gerilimler ve sorunlar çözülür ya da çözülme yoluna girerlerken, insanlığın dörtte üçü demokrasi, siyasal istikrar, ekonomik gelişme ve esenlik arayışı içerisindedirler. Dehşet dengesi döneminde silahlanmaya harcanan fon ve enerjilerin, uluslararası kalkınma ve dayanışma için nasıl seferber edilebileceği tartışmaları gündemin ön sırasında yer almaktadır. Soğuk Savaş döneminde dikkatlerden kaçan, ancak bugün, önemi ve çapı gerçek boyutları ile algılanan bir diğer olgu da şudur : Doğanın tahribi yalnızca eski totaliter blok üyesi ülkelere özgü bir durum değil. Gelişme

yolundaki ülkeler genelinde de çevre büyük bir tahribat süreci içerisindedir. Bu süreç, dünyanın iklim yapısından enerji ihtiyaçlarına kadar birçok alanda insanlığın tümünü tehdit etmektedir. Çünkü, ileri sanayi ülkelerinin refahı, dengeli ve serbest bir uluslararası ticaret düzeninin idamesi ile bağımlıdır. Artık biliniyor ki, gelişme yolundaki ülkeleri, yani eski Üçüncü Dünya'yı, ekonomik kalkınmaya yöneltmeksizin, gerek insanlığın ortak malı olan enerji kaynaklarını korumak, gerek istikrarlı demokratik rejimleri kurup yaşatabilmek hayli güç, hatta olanaksızdır.

Dünya 90'lı yılların eşiğinde, karşılıklı bağımlılığın ilk kez açık ve net bir biçimde bilincine varıyor. Çağdaş iletişim ve ulaşım teknolojisinin küçülttüğü uluslararası toplum bir küreselleşme olgusu yaşamaktadır. Bu olgu, dünya coğrafyasının tüm kesimlerinde bölgesel ve bölgelerarası işbirliğinin önemini arttırmaktadır.

Sayın Başkan,

Değerli Üyeler,

Sözlerimin başında bir «değerler dünyası»nın oluşmakta bulunduğuna, insan hakları ve demokrasi ölçütlerinin evrenselleştiğine işaret etmiştim. Bunun bir de moral yanı, ahlâkî yönü var. Bu değerlere inananlar, bu değerlerin gerekli kıldığı kurumları kendi toplumlarında yaşatanlar, aynı değerlerin yayılması, aynı kurumların yaygınlaştırılması misyonunu taşımaktadırlar. Diğer bir deyimle, demokrasinin, insan haklarına saygının, bireyin düşünme, yaratma ve girişim özgürlüklerine dayanan sistemlerin kurulması çabasında yardım, işbirliği ve dayanışmadan kaçınılamaz.

Bu moral sorumluluk, Soğuk Savaş döneminden kalan uluslararası örgütleri ve kurumsal yapıları, kendilerini yenilemek ve yeni uluslararası düzene uyumlu kılabilmek zorunluluğu ile karşı karşıya bırakmıştır. Genelden özele, uzağımızdan Türkiye'ye doğru bakarsak şunu görüyoruz. Amerikan Devletleri Teşkilatı, Afrika Birliği Örgütü, ASEAN ülkeleri, İslam Konferansı Örgütü, Arap Ligi ve Ekonomik İşbirliği Teşkilatı'nın tümü yeni arayışlar ve yenilenme çabaları içerisindedirler. Uluslararası örgütlerin kendilerini yenileme ve yeni dünya düzenine uyumlarını arttırma çabalarının başlıca nedeni şudur : Yeni uluslararası ilişkiler örgütüne katkıda bulunabilmek, dünyanın yeni siyasal ve ekonomik dokusunu etkileyip yönlendirebilmek için belirli bir dönüşümden geçmeleri gerekmektedir. Aksi halde, değişim süreci içinde ayıklanıp giderler. Şimdi, bu gerekliliğin Atlantik - Avrupa - Kuzey Asya kuşağında nasıl yerine getirilmeye çalışıldığına bakmak istiyorum.

Sayın Başkan,
Değerli Üyeler,

Atlantik - Avrupa bağlamında Soğuk Savaş'ın sona erişi, bir anlamda, AGİK Helsinki Nihai Senedi'nin temel ülkü ve değerlerinin, Avrupa'yı ikiye bölen Demir Perde hattının doğusuna da yayılması diye tanımlanabilir. Helsinki Nihai Senedi ile başlayan süreç tarihi işlevini Soğuk Savaş'la tamamlamış, yeni bir aşamaya varmıştır. Bu aşamayı simgeleyen temel belge 1990'da imzalanan «Yeni bir Avrupa için Paris Yasası»dır. Paris Yasası, Helsinki Nihai Senedi'nden farklı olarak, iki rakip blok, iki karşıt ideolojik topluluk arasında imzalanmamıştır. Paris Yasası, Kuzey Amerika'yı ve İrlanda'dan Rusya'nın Pasifik kıyılarına değin uzanan alandaki tüm ülkeleri belirli ilke ve değerler etrafında toplanmaktadır. Esasen bu nedenledir ki, 1990'da 34 ülkeyi kapsayan AGİK süreci, kurumsallaşmasının daha ikinci yılı dolmadan, 48 ülkeyi çatısı altında toplayan bir üye yapılanması kazanmıştır.

Paris Yasası, daha ileri bir işbirliği ve dayanışma sistemini simgelemektedir. Bu Yasa çerçevesinde, demokratik kurumların geliştirilmesi ve insan haklarına saygının gözetimi AGİK katılımcılarının ortak sorumluluğu altına alınmış, yalnızca ulusal yetki alanına giren bir konu olmaktan çıkmıştır. İktidarın yalnızca demokratik yöntemlerle el değiştirebilmesi, demokratik yöntemler dışında iktidar değişikliklerinin tanınmaması ve kınanması da ortak bir ilkedir. Ulusal azınlıklara ve bölgesel kültürlere mensup bireylerin, tüm insan haklarından, anayasalar ve kanunlar önünde ayırım gözetilmeksizin yararlanmaları AGİK sürecinin diğer bir ortak ilkesidir. Uyuşmazlıkların barışçı yollardan çözümü mekanizmaları güçlendirilmekte, çatışma önleme sistemleri geliştirilmekte, AGİK şemsiyesi altında giderek daha etkin ve kapsamlı güven ve güvenlik arttırıcı önlemler uygulamaya aktarılmaktadır.

Bu noktada, doğal olarak şu soru akla gelmektedir : Aşırı milliyetçilik akımlarının ve etnik çatışmaların tekrar gündeme geldiği, merkezî ve doğu Avrupa ile eski Sovyetler Birliği'ni oluşturan alanda ortaya çıkan genç demokrasilerin içinden geçmekte bulundukları ekonomik dönüşüm ve yeni siyasal kurumlaşma sancılarının kıtanın yarısından çoğunda geçerli olduğu bir Avrupa'da, tüm moral otoritesine rağmen, AGİK, tek başına güvenliği sağlayabilir mi? Bu sorunun cevabını arayan tartışmalar şöyle bir senteze varmıştır. Yeni Avrupa'nın sorunları ve riskleri, kıtanın ana kurumlarından hiçbirinin tek başlarına üstesinden gelemiyecekleri kadar karmaşık ve birbirleri ile içiçedir. Dolayısıyla, başta Avrupa güvenliği olmak üzere, bu sorunlara, yekdiğerleri ile kenetlenmiş bir örgütler dokusu çerçevesinde çözümler geliştirmek gerekmektedir. Bu noktadan hareketle, üç önemli örgütsel

değişim ve uyarlama sözkonusu olmuştur. İlki NATO'nun geçirdiği dönüşümdür. NATO, bir yandan, özellikle trans-Atlantik bağı dolayısıyla, Avrupa'nın askerî dengesinin teminatçısı ve güvenlik sigortası olma niteliğini korurken, diğer yandan siyasi danışma işlevini ön plana alan bir yapısal değişime uğramıştır. Dağılan Varşova Paktı'ndaki eski hasımları ile ilişkiler kurmuş, bu ilişkiler daha sonra, Kuzey Atlantik İşbirliği Konseyi bünyesinde kurumsal bir yapıya kavuşturulmuştur. Diğer bir ifadeyle NATO, hem Avrupa'da güç dengesinin, olabilecek en alt düzeyde, idamesine katkıda bulunur ve silahların denetimi alanında da önemli bir öğe olma niteliğini korurken, hem de yeni bir Atlantik - Avrupa topluluğu oluşumuna yön ve hız verme işlevini üstlenmiştir. Böylelikle AGİK sürecinin uzun vadeli hedeflerine erişilmesini kolaylaştırabilecek temel bir örgüt niteliğini de kazanmış olmaktadır.

İkinci örgütsel değişim Avrupa bütünleşme hareketinde görülmektedir. Avrupa Topluluğu, Maastricht Antlaşmaları çerçevesinde, 2000'li yıllara uzanan dönemde siyasi birlik ile ekonomik ve parasal birlik alanlarında geçireceği evrimi bir takvime bağlamış, bunun yöntemlerini ve aşamalarını belirlemiştir. Bu yıl, Topluluğun uzun vadeli genişleme stratejisi ana hatları ile ortaya çıkmaya başlayacaktır. Öte yandan, Batı Avrupa Birliği'nin, geliştirilecek Avrupa Güvenlik ve Savunma Kimliği'nin çekirdeğini oluşturması kararlaştırılmıştır. Avrupa Birliği'nin, kıtanın gelişen siyasal ve ekonomik denklemi içerisinde, 12'lerle sınırlı bir örgüt olarak kalması düşünülemez. Yeni Avrupa bir «ortak değerler Avrupası»nı ifade etmek ve bunu doğal siyasal boyutları çerçevesinde gerçekleştirmek durumundadır. Gerçek böyle olsa da, algılanması belki gerektiğinden fazla zamana yayılabilir. Ancak, bir bütünün, tüm parçalarını kapsamadan oluşabilmesi mümkün değildir. Bu nedenle biz, Türkiye olarak, gerek Topluluk, gerek Batı Avrupa Birliği ile ilişkilerimizi, bu perspektiften izlemeye devam edeceğiz. Avrupa Birliği'nin yalnızca 12'lerin tekelinde olmadığını, Avrupa'da güvenlik ve istikrarın yalnızca 12'ler ya da 9'lar kapsamında sağlanamayacağını özellikle belirtmek istiyorum.

Üçüncü örgütsel değişimi, Mayıs'ta Bakanlar Komitesi Dönem Başkanlığını üstleneceğimiz Avrupa Konseyi'nde görmekteyiz. Konsey'in üye sayısı ve bileşimi başkalaşmakta, Avrupa'nın insan hakları alanındaki ortak birikiminin standart koyucusu ve izleyicisi olarak işlev alanı genişlemekte, sorumlulukları artmaktadır.

Sayın Başkan,
Değerli Üyeler,

Görüldüğü gibi Avrupa'nın yeni güvenlik mimarisi, AGİK'i, NATO'yu ve Avrupa bütünleşme hareketinin ana kurumlarını kapsayan dört-öğeli bir oluşum içerisindedir. Bu güvenlik mimarisi, AGİK'in değerler çatısı altında, Vancouver'dan Vladivostok'a uzanan geniş kuşağın bir parçasıdır. Bu kuşağın kendisi de, Güvenlik Konseyi daimi üyeleri arasında Soğuk Savaş ertesinde oluşan uyum ve ortak hareket bilinci sayesinde etkinliği artan bir Birleşmiş Milletler sistemi içerisinde yer almaktadır. Bu çerçeve içerisinde her ülke, kuşkusuz, yeni oluşumları, kendi beklenti ve çıkarları doğrultusunda etkilemeye çalışmaktadır.

Sayın Başkan,
Plan ve Bütçe Komisyonu'nun Sayın Üyeleri,

Oluşum halindeki bu yeni uluslararası düzende Türkiye'nin yeri ve rolü nedir? Ulusal çıkarlarını hangi hedeflerin gerçekleşmesinde görmektedir? Türk dış politikasının, ülkemizin konumu bakımından sahip olduğu vizyon hangi unsurları içermektedir? Şimdi bunlar üzerinde durmaya çalışacağım.

Önce şunu belirtmek istiyorum. Türkiye'nin yeni oluşmakta bulunan uluslararası ve bölgesel dengeler içerisinde özel bir konumu vardır. Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle, Avrupa'nın risk ve istikrarsızlık odakları kıtanın merkezinden doğusuna ve Balkanlar'a kaymıştır. Kafkaslar ve Ortadoğu ile Doğu Akdeniz bölgesindeki risk ve belirsizlikler de hesaba katıldığında, Soğuk Savaş döneminde bir «kanat ülke» durumunda bulunan Türkiye, bugün, uluslararası ve bölgesel barış, istikrar ve işbirliğinin geleceği bakımından en duyarlı bir kavşaktadır.

Soğuk Savaş dönemi sona ermiş, ancak halkımızın kendisi için seçmiş bulunduğu yaşam biçimiyle bağlantılı hedeflerimiz ve bunları besleyen değerler değişmemiştir. Türkiye'nin yaşam biçimine ilişkin tercihi ve değerleri, günümüz dünyasının evrensel tercih ve değerlerini yansıtmaktadır. Diğer bir deyimle, insan haklarına saygıya dayalı demokratik bir hukuk devletinin çoğulcu ve katılımcı siyasi sistemi içinde yaşama ve bireyin düşünme, yaratma ve girişim özgürlüklerinden güç alan bir ekonomik refah toplumu olma hedefimiz, artık çağdaş dünyanın çoğunluğu tarafından da paylaşılmaktadır.

Türkiye'nin çıkarları, coğrafyasının belirlediği konumun, ulusal yaşam tarzı tercihimizin gerekleri ile bileşiminde ifadesini bulmaktadır. Bu çıkarların en öncelikli olanı, halkımızın refah atılımlarının, barış

ortamında, kesintisiz ve sürekli bir biçimde devamını sağlayacak koşulların yaratılmasıdır. Ancak, globalleşen uluslararası ilişkiler örgüsünde, bu koşulların yaratılması tek başına yeterli değildir. Dolayısıyla, Türkiye'nin çevresine bitişik bölge ve kuşaklarda da barışın geçerli kılınması önceliklerimiz arasındadır. Esasen bunlar, yalnızca Türkiye'nin değil, tüm çağdaş dünyanın öncelikleri olmalıdır.

Türkiye'nin çıkarlarını algılayışı gerçekçiliğinden kaynaklanmaktadır. Çevresinde kargaşa hüküm süren, komşuları ekonomik ve siyasal istikrarsızlıkların pençesinde bunalan bir ortamda, Türkiye'nin, ulusal refahına katkıda bulunacak bir işbirliği düzeni kurması ve idamesi güçtür. Oysa Türkiye, iyi bir barışçı işbirliği ortağıdır. Tüm komşularının istikrar ve refahını istemektedir. Tüm komşuları arasında dostça ilişkiler kurulup pekiştirilmesinin ve barış içinde yaşamanın, kendi temel çıkarlarıyla özdeşliğine inanmaktadır. Türk dış politikasında, komşularının içinden geçebilecekleri darboğazları istismar etmek gibi fırsatçı yaklaşımların yeri yoktur. Aksine, bu darboğazları aşmalarına yardımcı olabilmek, kendi deneyim ve birikimimiz ile işbirliği olanaklarımızı bu amacın gerçekleşmesine sunmak temel önceliğimizdir. Bu tutumumuzun içtenliği, Türkiye'nin ulusal çıkarlarını barışçı işbirliğinin âhenginde görmesinde aranmalıdır.

Sayın Başkan,

Sayın Üyeler,

Bugün, Adriyatik'ten, Karadeniz ve Kafkaslar'a, Hazar ötesinden Çin sınırlarına, Körfez alt-bölgesinden Orta Doğu ve Doğu Akdeniz'e uzanan temel ilgi alanlarımızın hepsinde, Türkiye'nin istediği ve uluslararası toplumun özlediği, genel barışın ve istikrar ortamının sağlanması ve sürekli kılınmasıdır. Dolayısıyla, bizim dış politika vizyonumuz, Balkanlar, Karadeniz, Kafkasya, Orta Asya, Orta Doğu ve Doğu Akdeniz'de uyuşmazlıkların çözülmüş olduğu, tüm bu alt bölgelerde barışçı işbirliği düzenlerinin egemen kılındığı ve bu bölgelerin her birinin, diğerleriyle daha geniş ve kapsamlı işbirliği düzenleri çerçevesinde bütünleştiği bir amaçlar demetinde somutlaşmaktadır.

Dış politika etkinliklerimiz, bu vizyonun gerçekleştirilmesine yönelik çaba ve katkılarımızın bütünüdür. Bu etkinliklerde bulunurken, Türkiye'nin her bölge için seferber ettiği ve edebileceği, önemli birikimleri ve potansiyeli vardır. Bu birikimleri ve potansiyeli, tarihsel deneyim zenginliğimizde, kültür hazinemizi besleyen çeşitlilikte, dinamik toplum yapımızda, ekonomik gelişme düzeyimizde ve çoğulcu demokratik sistemimizin canlılık ve işlerliğinde görmekteyiz.

Sayın Başkan,
Plan ve Bütçe Komisyonu'nun Değerli Üyeleri,

Bu noktada, sizlerle birlikte, çevremize kısaca bakmak istiyorum. Türk dış politikası buralarda hangi hedeflerin peşindedir? Bunları gerçekleştirmek için neler yapmakta ve daha neler yapılmasını öngörmektedir?

Önce Baltık kıyılarından Orta Asya'ya uzanan ve Karadeniz - Kafkaslar kesiminde Türkiye ile bitişen kuzey şeridine bir göz atalım. Bu alandaki tarihsel olguyu, eski Sovyetler Birliği'nin, kendi iç dinamikleri sonucu dağılarak, yerini geniş bir bağımsız devletler yapılanmasına bırakmış olması oluşturmaktadır. Bu yapılanma içerisinde, büyük komşumuz Rusya kapsamlı bir siyasal demokratikleşme ve ekonomik liberalleşme sürecine girmiştir. Eski Sovyetler Birliği'nin Orta Asya'daki federe birimleri, barışçı bir evrim içerisinde, egemenliklerini, daha sonra tam bağımsızlıklarını elde etmişlerdir. Türkiye bakımından, bu gelişmeler sırasında öncelikli hedefimiz, bir yandan Rusya ile ilişkilerimizi sağlam işbirliği temelleri üzerinde yeniden inşa edebilecek ahdî alt-yapıyı tezelden kurmak, bununla eş-zamanlı olarak da yeni Türk dünyasına karşı yardım ve işbirliği sorumluluklarımızın gereğini biran önce yerine getirebilecek koşulları yaratmak olmuştur. Bu amaçla, Bağımsız Devletler Topluluğu üyesi cumhuriyetleri en erken ve aralarında ayırım gözetmeksizin ilk olarak biz tanıdık. Tanımaya uzanan aşamada ve ertesinde, gerek Rusya ile gerek Orta Asya'daki kardeş cumhuriyetlerle sıkı bir temas ve danışma geleneği başlattık. Kısa bir zamanda, meslekdaşım Kozyrev'le yakın bir diyalog kurarak, Türk - Rus ilişkilerinin yeni temellerini uzlaşı ve karşılıklı anlayış havası içerisinde atmayı başardık. Rusya'nın da kardeş Orta Asya Cumhuriyetleri'nin demokratik ve laik toplum yapılarına kavuşmasına Türkiye'nin yardımcı olması ve bu amaçla model rolü oynaması konusunda bizimle tam bir görüş birliği içerisinde bulunduğunu memnunlukla gördük. Gerçekten Türkiye, her türlü pan - Türkist veya pan - İslamist heveslerden uzak olarak, dil, din ve kültür bağları ile gönül ortaklığı içerisinde bulunduğu Orta Asya Cumhuriyetlerine, deneyimlerimizi aktarmak, kalkınmalarını kolaylaştırmak, ulusal refahlarını arttırmalarına katkıda bulunmak ve yeni uluslararası düzende hak ettikleri saygın yeri bir an önce almalarına destek sağlamak görev ve özlemi içerisinde yaklaşmaktadır. Bu yaklaşım çerçevesinde, çok kısa bir zamanda, yapacağımız işbirliğinin program belgelerini imzaladık. Yaptığımız çok sayıda ikili temas sırasında, Türkiye'ye, Türkiye'nin demokratik ve laik modeline, nasıl bir bağlılıkla yönelmiş olduklarını, bu yolda başarıya ulaşma tutkularını görmek, gerçekleştireceğimiz işbirliğinin

geleceğine olan inancımızı pekiştirdi. 1992'de bu alanda daha etkin ve daha eşgüdümlü çabalar içinde olacağız. Bakanlığıma bağlı ve tüzel kişiliği haiz bir birim olarak, 480 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kurmuş bulunduğumuz «Ekonomik, Kültürel, Eğitim ve Teknik İşbirliği Başkanlığı» bu etkinliklerimizin odak noktasını oluşturacaktır. Aradan geçen kısa sürede, bu cumhuriyetlerin AGİK süreci, Birleşmiş Milletler, İslam Konferansı Örgütü ve Ekonomik İşbirliği Teşkilatı gibi uluslararası ve bölgesel forum ve kuruluşlarla ilişkiler kurmalarının, dünya ile bütünleşme adımlarının öncülüğünü yaptık ve bunda büyük ölçüde başarı sağladık. Türkiye'nin, yeni bağımsız cumhuriyetlerle ilişkilerde, öncü rolü oynaması gerektiğini, ABD başta olmak üzere, tüm dünya artık paylaşmaktadır.

Sayın Başkan,
Değerli Üyeler,

Bağımsız Devletler Topluluğu'nun tüm üyeleri ile zamanında ve sağlam ilişkiler kurmamız, Karadeniz Ekonomik İşbirliği Bölgesi Projesi'nin de, belirsizlikten kurtarılmasına olanak sağlamıştır. Projenin, Karadeniz ve Kafkaslar'da oluşan yeni devletler tablosunu yansıtacak kapsamda canlandırılması için yaptığımız davet amacına ulaştı. 3 Şubat'ta İstanbul'da evsahipliğini yaptığımız toplantıda, Karadeniz ve Kafkaslar havzasında geleceğin işbirliğinin temel çerçevesi üzerinde görüş birliği sağlandı. Böylelikle, tüm Karadeniz ve Kafkas komşularımız, aralarında düzenli bölgesel istişareler için çok taraflı bir foruma ve geniş bir ekonomik dayanışmanın kurumsal çatısına kavuşmuş olmaktadırlar. Uluslararası toplumun iyi bir işbirliği ortağı olan Türkiye, bu çatı altında bölgenin örnek bir ortak refah alanına dönüşümü için tüm çabalarını seferber edecektir. Karadeniz Ekonomik İşbirliği'nin, gerek Balkan işbirliği, gerek Avrupa genelindeki diğer işbirliği atılımları ile bütünleşebilmesinde, Türkiye sağlam ve güçlü bir halka oluşturacaktır.

Sayın Başkan,
Sayın Üyeler,

Kafkaslar'da barış ve istikrarın sağlanmasına büyük önem veriyoruz. Başta kardeş Azerbaycan olmak üzere, bölgedeki her üç komşumuzun da, iç siyasal yapılanmalarını huzurlu bir ortamda tamamlamaları ve kendi aralarına iyi ilişkiler kurmaları Türkiye'nin özlemidir. Bunu gerçekleştirebilmeleri için, hepsine yardım etmek, aralarındaki sorunlara sağduyu ve diyalog yoluyla kalıcı çözümler bulmalarını kolaylaştırmak amacıyla hiçbir çabayı esirgemiyeceğiz. Kafkasya'nın esenlik içerisinde olmasının, hem büyük komşumuz Rusya, hem

ülkemiz bakımından taşıdığı önem bilinmektedir. Barış içinde yaşayan bir Kafkasya, Hazar-ötesindeki kardeş cumhuriyetlerle aramızda güvenlikli bir köprü oluşturulmasının temel koşuludur.

Sayın Başkan,

Plan ve Bütçe Komisyonu'nun Değerli Üyeleri,

Türkiye'nin Avrupa ile bağlantısı, Balkan yarımadası üzerindedir. Batı Avrupa ülkelerinde 2.5 milyondan fazla vatandaşı bulunan, dış ticaret hacminin yarıdan fazlası Topluluk ve EFTA ülkeleri ile arasındaki ihracat ve ithalattan oluşan, Avrupa bütünleşmesinin ve savunma düzenlemelerinin doğal boyutları içinde yer alan Türkiye için, Balkanlar'da barış, istikrar ve işbirliği yaşamsal önem taşımaktadır. Öte yandan, Balkan ülkelerinde yaklaşık 2.5 milyon, bazıları Türk asıllı, Müslüman topluluklar vardır.

Bu toplulukların, huzur ve rafahı da, Balkanlar bağlamında barış, istikrar ve iyi komşuluk ilişkilerinin sürekliliğini gerekli kılmaktadır.

1989 devrimleri ile, Balkanlar'ı bölen ideolojik çizgi ortadan kalkmıştır. Romanya, Bulgaristan ve Arnavutluk'ta da demokratik rejimler kökleşmekte, pazar ekonomisine dönüşümün sancıları yaşanmaktadır. Buna karşılık, eski Yugoslav Federasyonu, milliyetçilik akımları ve etnik rekabet sonucu, iç savaşa sürüklenmiş ve parçalanmıştır.

Hükümetimiz, Romanya, Bulgaristan ve Arnavutluk'la Avrupa'nın ortak değerleri üzerinde yeniden inşa ettiğimiz dostluk ve işbirliği ilişkilerinden büyük memnunluk duymaktadır. Bulgaristan'daki Türk azınlığının çilesinin sona ermesinden ve bu azınlığın Bulgaristan'la Türkiye arasında bir dostluk köprüsü konumu kazanmaya başlamış olmasından mutluyuz. 1992 yılında, her üç ülkeyle de daha sıkı ve verimli bir işbirliği ortamının gelişeceğine inanmaktayız.

Türkiye, eski Yugoslavya'yı oluşturan halkların, Avrupa'nın yeni ortak değerleri çevresinde, diyalog yoluyla, aralarındaki sorunlara barışçı bir çözüm bulabilmelerini kolaylaştırmak için, gerek AGİK gerek BM forumlarında inisiyatif almış; tüm ilgili taraflarla sıkı ilişki ve sürekli istişareler halinde bulunmuştur. Bunu yaparken, tarihsel ve kültürel bağlarımız dolayısıyla, özel ilgi duyduğumuz Makedonya ve Bosna - Hersek'in geleceğine büyük önem verdiğimizi tüm tarafların dikkatine getirdik. Soruna olan bütüncül yaklaşımımızı ve tüm eski Yugoslav halklarıyla eş-içerikli dostluk ve işbirliği bağları idame ettirme arzumuzu hepsi iyi bilmekte ve anlayışla karşılamaktadırlar. Sorunun ulaştığı halihazır aşamayı bu çerçevede değerlendirdik. Bağımsız Devletler Topluluğu üyesi ülkeleri ayırım gözetmeksizin tanıma konusun-

daki davranışımızla tutarlı olarak, Makedonya, Bosna-Hersek, Slovenya ve Hırvatistan'ı da, zamanında ve ayırım gözetmeksizin tanıdık. Bunu yaparken, Sırbistan ve Karadağ'ın bize olan güvenlerinin ve yeni Yugoslavya ile aramızdaki işbirliğinin devamlılığını sağlayacak koşulların saklı kalmasına özen gösterdik. Bunalımın biran önce, barışçı yollardan çözümü için AGİK, Balkan İşbirliği ve BM forumlarında kendilerine yardımcı olmaya devam edeceğiz. İnancımız odur ki, bu bunalım aşıldıktan sonra da, birbirlerinin yanıbaşında yaşamak durumunda olan bu uluslar, içinde bulundukları zor günleri, daha fazla gecikmeksizin sağduyu ile aşabileceklerdir. Kendilerine bu talihsiz dönemde destek olmanın ve işlerini kolaylaştırmanın, öncelikle tüm Balkan ülkeleri bakımından, tarihsel bir ödev olduğu kanısındayız.

Sayın Başkan,

Değerli Üyeler,

Balkan işbirliğini, Türkiye'nin daha 1930'larda düşünsel öncülüğünü yaptığı çerçevede canlandırabilmek ve içeriğe kavuşturmak, hiç kuşkusuz, Türk - Yunan ilişkilerinin de düzelmesini gerektirmektedir. Türkiye ile Yunanistan arasındaki ilişkilerin, ülkemizin dış politikasında kendine özgü bir yere sahip olduğu herkesçe bilinmektedir. Uzun bir tarihi geçmişin, Ege Denizi'nin, karşılıklı azınlıkların ve geleceğin Avrupası'ndaki ortak çıkarların birleştirdiği bu iki komşu ülkenin, doğal olarak, iyi ilişkiler içinde bulunmaları beklenirdi. Ancak, bugün böyle bir durumdan oldukça uzaktayız. Gerçekten, iki ülke arasındaki ilişkilerin normalleştirilmesini engelleyen bir dizi, bazıları kendi aralarında irtibatlı ciddi sorunlar var. Bu ciddi sorunların varlığına rağmen, yıllardır, kapsamlı bir diyalog kurulamamış bulunması, Türk - Yunan ilişkilerinin kronik bir eksikliği olarak belirmektedir. Son dönemde bu eksiklik, uluslararası toplantılar vesilesiyle başbakanlar veya bakanlar düzeyinde yapılan görüşmelerle giderilmeye çalışılmıştır.

Bildiğiniz gibi, benim de katıldığım bu görüşmelerden sonuncusu, kısa bir süre önce Davos'ta Sayın Başbakanımız ile Yunanistan Başbakanı Sayın Mitsotakis arasında yapılmıştır. Olumlu ve yapıcı bir havada cereyan eden ve iki ülkeyi ilgilendiren konular ile bölgesel ve uluslararası gelişmeler hakkında çok yararlı bir görüş değişimine olanak tanıyan bu temas sırasında, iki Başbakan, ilişkilerini her alanda etkin biçimde geliştirmeye ve çeşitlendirmeye istekli ve hazır olduklarını teyid etmişlerdir. Buna uygun olarak, anlamlı ve içerikli bir diyalog başlatmak suretiyle, ilişkilerine yeni bir ivme kazandırmayı kararlaştırmışlardır. İki ülke arasında bir «Dostluk, İyi Komşuluk ve İşbirliği Anlaşması» imzalanması yönünde varılan mutabakat, bu ortak irade-

nin bir işareti olarak değerlendirilmelidir. Şimdi her iki tarafa düşen görev, bu olumlu ortama süreklilik sağlamak ve bu süreklilik içerisinde ortak sorunlara kalıcı çözümler aramaktır.

Sayın Başkan,
Değerli Üyeler,

Hazar Denizi'nin güneyinden Doğu Akdeniz'e uzanan alanda Türk dış politikasını öncelikle ilgilendiren üç hedef, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı'na verimli bir hayatiyet kazandırılması, Irak'ın huzura kavuşturulması ve Orta Doğu barış sürecinin başarıya ulaşmasıdır.

Sayın Başkan,
Plan ve Bütçe Komisyonu'nun Sayın Üyeleri,

Kardeş Pakistan ve komşumuz İran'la aramızdaki ilişkiler, dostluk ve işbirliği geleneğinin güçlü bağları ile perçinlidir. Son ECO Bakanlar Konseyi'nde, bu bağların alt-yapısını daha geniş bir alana yayma hususundaki ortak irademizi açıkladık. Bu aşamada Azerbaycan, Türkmenistan ve Özbekistan aramıza katılıyorlar. İleride ve başarılarını kanıtladığı ölçüde, ECO'nun bölgesel kapsamı daha da genişletilebilecek ve yeni boyutlar kazanabilecektir. Başvurmaları halinde, diğer Orta Asya cumhuriyetlerinin katılmalarına da olanak sağlanacaktır.

Sayın Başkan,
Plan ve Bütçe Komisyonu'nun Sayın Üyeleri,

Körfez Savaşı biteli bir yılı aşkın süre geçtiği halde, Irak'daki belirsizlik ortamı sürmektedir. Irak halkının sıkıntılarına bütüncül bir yaklaşımla eğilen Türkiye bakımından, bu belirsizlik ortamının biran önce son bulması, anılan ülkeye komşu bir memleket olmamız nedeniyle, bizim bakımımızdan daha da ivedi bir niteliği haizdir. Bu amaca yönelik gelişmelerin ancak Irak yönetiminin uluslararası toplumun Güvenlik Konseyi kararlarında ifadesini bulan beklentilere tezelden ve tümüyle uymasıyla hızlanabileceği kanısındayız. Bu bağlamda, Irak'ın 706 ve 712 sayılı Güvenlik Konseyi kararlarıyla sağlanan ve Irak halkının sıkıntılarını, kısmen de olsa, hafifletebilecek petrol ihraç olanağını kullanmamasının yanlış bir tutum olduğunu düşünüyoruz. Irak yönetiminin bu yola gitmemesinin ve Birleşmiş Milletler ile bu konudaki diyalogu koparmasının da yanlış bir değerlendirmeden kaynaklandığı görüşündeyiz.

Öte yandan, Ekim 1991'den bu yana, kuzey Irak'da dikkat çekici bazı gelişmeler gözlenmektedir. Bağdat yönetiminin ülkenin kuzeyine yakıt ve gıda maddeleri sevkiyatını durdurmuş olması ile Hükümet kuv-

vetlerinin dağlık bölgelerden güneye kaydırılmış bulunmaları, bu gelişmeler meyanındadır. Bu durumu ve kuzey Irak'daki liderlerin atamayı öngördükleri açıklanan adımları dikkatle izliyoruz. Irak'daki gelişmelerin, ülkenin toprak bütünlüğünü zedeleyebilecek sonuçlara yol açmaması için, gerek Bağdat yönetimine, gerek uluslararası koalisyona mensup ülkelere büyük sorumluluk düşmektedir. Bölgenin yeni bir bunalımla karşılaşmamasında tüm ilgili tarafların çıkarları olduğu kuşkusuzdur.

Sayın Başkan,
Değerli Üyeler,

Dış politika coğrafyamızın yakın çevresindeki ufuk turumuzu Orta Doğu bölgesine yönelik yaklaşımımızı izah ederek tamamlayacağım. Ancak daha önce, Suriye ile ilişkilerimize de değinmek istiyorum.

Suriye ile ilişkilerimizin, her iki tarafça da beyan edilen siyasi irade doğrultusunda gelişmesinin sağlanması, iki ülkenin de yararına olacaktır. Bu bakımdan, komşumuz Suriye'nin, Türkiye'nin duyarlık gösterdiği konuları özellikle gözönünde tuttuğunu kanıtlaması, ilişkilerimizin geliştirilmesi çabalarına ivme kazandırılabilmesi için zorunludur.

Sayın Başkan,
Plan ve Bütçe Komisyonu'nun Sayın Üyeleri,

Orta Doğu barış sürecinin başarıya ulaşması ülkemizin bu bölgede aradığı huzur ve işbirliği ortamının oluşmasının temel koşuludur. Barış sürecinin hedefine varabilmesi ise, İsrail'in 1967'den beri işgal altında tuttuğu Arap topraklarından çekilmesine, Filistin halkının -devlet kurma dahil- tüm meşru haklarının tanınmasına ve bölgedeki tüm ülkelerin, resmen tanınmış güvenlikli sınırlar içinde yaşayabilmelerinin sağlanmasına bağlıdır.

Madrid Konferansı ile başlatılan barış sürecinin, kısa zamanda sonuç vermeyeceği belli olmuştur. Ancak, kesintisiz bir biçimde devamı ve bu yapılırken Moskova'da başlatılan çok taraflı bölgesel işbirliği görüşmelerinin yaratabileceği umulan karşılıklı güven atmosferinin yumuşatıcı katkılarından azami ölçüde yararlanılmaya çalışılması gerekli görülmektedir. Madrid Konferansı, Arap-İsrail uyuşmazlığı ile Filistin sorununun çözümüne yönelik ve doğrudan ilgili tarafları kapsayan bir süreçtir. Moskova Konferansı, bu sürecin bir alternatifi değildir. Ancak, bölgesel işbirliği alanlarının tanımı, barış kurulabildiği takdirde tüm ilgili tarafların yararına hangi projelerin uygulama şansı olabileceği ve bundan tüm tarafların nasıl kazançlı çıkacakları, somut bir

biçimde gözler önüne serilebildiği takdirde, bu barış arama iradesini güçlendirecektir. Türkiye, bölgedeki önem ve ağırlığının sorumluluk ve bilinci içinde, Orta Doğu'da barış ve istikrara katkıda bulunma iradesini öteden beri ortaya koymuştur. Bu nedenle, soruna taraf olan İsrail ve Arap ülkeleri dışındaki az sayıda ülke meyanında, barış sürecinin Moskova Konferansı ile başlatılan 3. aşamasına biz de davet olunduk. Konferansa aktif bir biçimde katıldık ve belirlenen tüm işbirliği alanları ile yakından ilgilendiğimizi açıkladık. Bu alanlarda araştırıcı etkinliklerde bulunmak üzere kurulan çalışma gruplarınca düzenlenecek seminer ve toplantılardan bazılarına da, önümüzdeki dönemde evsahipliği yapmayı öngörüyoruz.

Sayın Başkan,
Değerli Üyeler,

Türk dış politikasını işte böylesine sorunlu bir coğrafyada ve yukarıda saydığım hedefler doğrultusunda yürütüyoruz. Günümüz dünyasında bu kadar çeşitli, bu kadar ihtilaflarla yüklü alanlara komşu ülkeler azdır. Türkiye'nin, evrensel değerleri temsil eden, savunan, bu değerlerin yaygınlaştırılması için model işlevi gören bir barışçı işbirliği ortağı olması, çağdaş dünyanın şansıdır. Bu şansın bilincine varılması ve gereğince değerlendirilmesi için uluslararası toplumun ve çevremizin aydınlatılması ise, öncelikle bize düşen bir görevdir.

Sayın Başkan,
Sayın Üyeler,

Türkiye'nin konumunda ve gücünde bir ülkenin dünya ile ilişkileri, tabiatiyle, çevre kuşağı ile sınırlı değildir. Çevre kuşağımızın dışındaki gelişme ve dengelerle de yakından ilgiliyiz. Şimdi bunları arzedeceğim.

Soğuk Savaş ertesi dönemin üç ana güç odağından söz edilebilir. Bunlar Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa Topluluğu ve Japonya'dır. Yeni uluslararası düzenin bu üç ana odağı ile olan ilişkilerimizi, birbirlerinin alternatifi olarak değil, bilakis, ülkemiz için her biri ayrı önem taşıyan ve birbirini tamamlayan bir bütünün parçaları olarak görmekteyiz.

Sayın Başkan,
Değerli Üyeler,

Günümüz Avrupası'nda artık ideolojik bir bölünme kalmamıştır. Olgunluk çağındaki demokrasiler vardır, genç demokrasiler vardır. Demokratik siyasal yapılarını kökleştirmiş ülkeler vardır, bunları kurma ve güçlendirme yolunda farklı aşamalara ulaşmış bulunan, değişim ve

dönüşüm geçitlerindeki ülkeler vardır. Ama tüm Avrupa ortak siyasi değerler ve ortak bir ekonomik model üzerinde buluşmuştur. Genç demokrasiler de, Topluluk dışında kalan diğer Avrupa ülkeleri de gerçek bir Avrupa birliğinin kurumsal çatısı altında bütünleşmek özlem ve tutkusu içerisindedirler. Dolayısıyla, geleceğin Avrupa Birliği, bir 12'ler kulübü olarak kalmamalıdır. Zira, Avrupalılık, Avrupa Topluluğu'nun tekelinde bir kimlik değildir. Avrupa halklarının tümü ortak ülkü ve değerler yönünde bütünleşmeyi arzularken, Avrupa barış ve güvenliği için büyük değer taşıyan bu arzuların önüne set çekilmeye çalışılması, yapıcı bir davranış değildir. Bu nedenle biz, Maastricht'de çatısı atılan Avrupa Birliği'ni, geleceğin tüm Avrupa'yı kapsaması gereken entegre yapısının bir çekirdeği olarak görüyoruz.

Avrupa devletleri ile ikili ilişkilerimizi, genelde, tatminkâr ve giderek daha da sıkılaşan bir işbirliği çerçevesinde değerlendiriyoruz. Almanya ile geleneksel ve çok yönlü dostluk ilişkilerimiz önümüzdeki aylarda yeni bir uyum ve ivme kazanmanın arifesindedir. İngiltere ve Hollanda, Türkiye'nin Avrupa'daki yerini, Avrupa güvenlik ve savunması açısından taşıdığı önem ve değeri en iyi algılayan dostlarımızın başında geliyorlar. Bunların arasında İtalya, Portekiz ve Danimarka'yı da saymak doğru olur. Fransa, İberik ve İskandinav ülkeleri ile de iyi ilişkiler içerisindeyiz. EFTA ülkeleri ile ticari ve ekonomik işbirliğimiz, 1991 - 92 döneminde gerçekleştirdiğimiz ahdî alt-yapı üzerinde büyük bir gelişme göstermeye adaydır. Merkezî ve Doğu Avrupa'nın genç demokrasileri ile sağlam bağlar kurmakta ve geliştirmekteyiz. Polonya, Çekoslovakya, Macaristan ve Baltık ülkeleri ile, Türk kalkınma ve serbest pazara dönüşüm modelinin birikimlerinin bu ülkelere aktarılmasını da içeren yeni işbirliği köprüleri inşa ediyoruz.

Amerika Birleşik Devletleri, bugün için, küresel bağlamda ilgileri olan ve küresel ölçekte kuvvet projeksiyonu yapabilecek olanakları haiz tek siyasal mihraktır. Bu bakımdan, 20. yüzyılda iki kez barış ve özgürlüğünü kurtarmak üzere harekete geçmiş olduğu Avrupa ile de, Japonya'nın yer aldığı Uzak Doğu ve Pasifik bölgeleri ile de yakından ilgilidir. Biz, bu ilginin devamında ve Amerika Birleşik Devletleri'nin inzivaya dönmemesinde, uluslararası toplumun büyük çıkarı olduğu kanısındayız. Yeni Avrupa mimarisinin istikrarlı bir biçimde kökleşebilmesi ve Atlantik-Avrupa bağlamındaki dengelerin sürekliliği, ABD'nin Avrupa güvenliğine yönelik taahhütlerinin kalıcılığı ile yakından bağlantılıdır. Özellikle görünebilir gelecekte, ABD'nin destek ve ilgisinden yoksun kalırsa, Batı Avrupa'nın tek başına, ne merkezî ve doğu Avrupa'nın kalkınma ve refahına yeterli düzeyde yardımcı olabilmesi, ne de kıtanın güvenlik dengelerinin gereklerini yerine getirebilmesi kolay

değildir. Uzak Doğu-Pasifik bağlamındaki yeni denklemlerin oluşumu bakımından da benzer gözlemler ileri sürülebilir. Gerçekten, gerek Rusya-Çin-Hindistan üçgeninde barış ve istikrarın korunması, gerek Asya ve Uzak Doğu uluslarının kalkınma ve refah atılımlarının desteklenmesi, Japonya tarafından tek başına karşılanabilmesi güç gereksinimlerdir. Dolayısıyla, yeni uluslararası düzenin üç büyük mihrakı arasında uyumun sağlanması, bu düzene egemen olan evrensel değerlerin kökleşebilmesi bakımından tarihsel bir ödevdir. Biz, Türkiye olarak, kısa vadeli ekonomik sıkıntı ve sürtüşmelerin gerçek boyutları içinde tutulmasına ve insanlığın uzun vadeli barış, güvenlik ve kalkınma özlemlerinin, bu sıkıntı ve sürtüşmelerin üstüne çıkan bir perspektiften değerlendirilmesi gerektiğine inanıyoruz. Diğer bir deyimle, dünya ticaretinin serbestleştirilmesine yönelik arayışlar, yerini kemikleşen bir ekonomik rekabete terketmemeli, ekonomik rekabetin ölçüleri, yeni uluslararası düzenin yüksek siyasi ve insanî hedefleri doğrultusunda işbirliğini engellememelidir.

Sayın Başkan,
Değerli Üyeler,

Amerika Birleşik Devletleri ile aramızdaki dostluk ilişkilerine işte bu açıdan bakmaktayız. Soğuk Savaş döneminin geride bırakılmış olması ve dünyamızın karşı karşıya bulunduğu genel ve bölgesel risk ve tehditler, Türk - Amerikan ilişkilerinin yeni boyutlar kazanarak derinleştirilmesine ve çeşitlendirilmesine elverişli bir ortam hazırlamıştır. Hükümetimiz, bu ilişkileri her alanda güçlendirmeye ve ileri götürmeye kararlıdır. Aramızdaki düzenli danışma sürecine ve bunun kurumsal yapılarına, her iki ülkenin ortak yararına en iyi ve etkin bir biçimde hizmet sunabilecek bir işlerlik kazandırmayı öngörüyoruz. Sayın Başbakanımızın önceki gün sona eren ABD ziyareti sırasında Başkan Bush ve Amerikan Yönetimi yetkilileri ile yaptığımız son derece önemli ve yararlı temas ve fikir teatileri, bu doğrultuda yeni ve ileri bir adım oluşturmaktadır.

Sayın Başkan,
Değerli Üyeler,

Japonya ile aramızdaki ilişkilerin son yıllarda kazanmış olduğunu memnunlukla gördüğümüz ivmenin sürdürülmesi önem verdiğimiz bir hususdur. Japonya'nın Orta Doğu bölgesine yönelik ekonomik ilgisinin arttığını Moskova'daki bölgesel işbirliği görüşmelerinde dikkatle gözledik. Bunu, çok olumlu bir yaklaşım sayıyoruz. Gerçekten, Türkiye ile Japonya'nın gerek ülkemizde, gerek Orta Doğu'da, işbirliğini daha da ileri bir düzeyde gerçekleştirebilmeleri mümkündür ve her iki ülkenin de yararınadır.

Sayın Başkan,
Değerli Üyeler,

Yeni uluslararası düzende Çin ve Hindistan'ın da, temsil ettikleri büyük uygarlık miraslarına ve gelişen ekonomilerine paralel olarak, gerek kendi bölgelerinde, gerek Birleşmiş Milletler sistemi içerisinde, dünya barışının sağlanmasında büyük sorumluluk ve katkı payları olacaktır. Bu bakımdan, bu iki ülke ile mevcut iyi ilişkilerimizi geliştirmeye de önem veriyoruz.

Sayın Başkan,
Değerli Üyeler,

Türkiye, İslam dünyasının önemli ve etkin bir üyesidir. İslam âleminin geniş bir kesimini oluşturan Arap ülkeleri ile tarihsel ve kültürel yakın bağları vardır. Bu çerçevede, İslam Konferansı Örgütü'nün kurumsal yapılarına etkinlik kazandırılması ve İslam dünyasının yeni uluslararası düzende hakettiği yeri alması öncelikli hedeflerimiz arasındadır. Bu hedeflere ulaşılmasında, başta Mısır, Suudi Arabistan ve Körfez ülkeleri olmak üzere, tüm İslam ve Arap ülkeleri ile mevcut yakın dostluk ve işbirliğimizin büyük rolü ve payı olacağı inanç ve kanısındayız.

Sayın Başkan,
Plan ve Bütçe Komisyonu'nun Sayın Üyeleri,

Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın diğer ülkeleri ile de ilişkilerimiz iyi ve dostanedir. Bunların hepsi ile, coğrafi mesafe faktörünü aşarak, daha yakın bağlar kurmaya, mümkün ve verimli olabilecek her alanda ikili işbirliğimizi güçlendirmeye içtenlikle kararlıyız.

Sayın Başkan,
Sayın Üyeler,

Hükümetimizin, 29. yılına girmiş bulunan ulusal dâvâmız Kıbrıs sorununun çözümü bakımından temel hedefi, Kıbrıs Türk halkının meşru hak ve çıkarlarını korumak, güven ve esenlik içinde yaşaması için gerekli koşulları yaratmak ve eşitlik statüsünün üçüncü çevrelerce daha yaygın olarak kabul edilmesini sağlamaktır.

Bu temel hedefe yönelik olarak izleyeceğimiz politikada, gözeteceğimiz ana ilkeler şunlardır :

— Kıbrıs Türk halkı, Ada'nın iki aslî öğesinden biri olarak, Kıbrıs'ın geleceğinde, her alanda eşit söz hakkına sahiptir ve sahip kalacaktır.

— Çözüm, iki toplum arasında, eşitlik ilkesine uygun olarak yapılacak görüşmeler yoluyla bulunacaktır.

— Bu çözüm, iki toplumlu, iki kesimli, federal bir devlet yapısı öngörmelidir. Federal yapı içinde iki topluma eşit haklar verilmelidir. Bulunacak çözüm formülü, bir toplumun diğeri üzerinde siyasal, ekonomik ya da sosyal hakimiyet kurmasını engelleyecek güvenceler içermelidir.

— Sorunun kapsamı genişletilmemeli, çözüm arama çabalarında dış baskılardan medet umulmamalıdır.

Hükümetimiz, Kıbrıs sorununun bu ilkeler çerçevesinde çözümüne katkıda bulunmaya çalışacak ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin bu yolda göstermekte olduğu yapıcı çabaları kuvvetle destekleyecektir. Kıbrıs Türk halkının refah düzeyinin yükseltilmesine ve kalkınma atılımlarının hızlandırılmasına, tüm olanaklarımızı kullanarak, katkıda bulunmayı sürdüreceğiz.

Kıbrıs'ta çözüme temel oluşturacak ilkeler, kavramlar ve yöntemler, 649 sayılı Güvenlik Konseyi kararında belirtilmiştir. Türkiye, Kıbrıstaki iki halkın anavatanlarından biri ve bir garantör ülke olarak, tarafların bu çerçevede bir çözüme ulaşabilmelerini kolaylaştırmak için yardımda bulunacak ve yapıcı gayretler sarfedecektir. Ancak, çözüm yolunda ilerlenebilmesini en önemli koşulu, Türkiye'nin ve Kıbrıs Türk halkının iyi niyetli yaklaşımlarına, karşı tarafların da mukabelede bulunmasıdır. Kıbrıs'ta, yaklaşık otuz yıldır, kendi yönetimleri altında, iki ayrı kesimde yaşayan, farklı ulusal kimliklere sahip iki toplum vardır. Bu iki toplum arasında, eşitlik ilkesine dayalı yeni bir siyasal ortaklık kurulması gerekmektedir. Varılacak anlaşmanın, geçmişin acı deneyimleri ışığında, Türkiye'nin etkin ve fiili garantisini öngörmesi şarttır.

Ada'da yeni bir siyasal ortaklık kurulurken, bunun kalıcı olabilmesi için, iki toplumun ayrı ve eşit egemenlik haklarının gözönünde tutulması gereklidir. Yeni uluslararası düzenin oluşumuna yön veren ilkelerden biri de, farklı ulusal toplumlardan meydana gelen federal yapıların, bu toplumların özgür rıza ve iradelerine dayanması gereğidir. Kıbrıs Türk halkının beklentilerine uygulanacak kısıtasların, yeni evrensel ilke ve değerlerden farklı olması, onlara ters düşmesi düşünülemez.

Sayın Başkan,
Plan ve Bütçe Komisyonu'nun Değerli Üyeleri,

Türkiye'nin dış politika coğrafyasında, zengin tarihsel birikimimizin çeşitliliğini yansıtan, özgün kültür sentezimiz önemli bir yer tut-

maktadır. Dış kültürel ilişkilerimizde, ulusal kültürümüzün gelişmesine, tanıtılmasına, çağdaş bileşimlerde hak ettiği pay ve saygınlığı almasına, evrensel değerler ve ürünlerle bütünleşmesine öncelik tanıyacağız. Bu çerçevede, 1992 yılında gerçekleştirilmesi planlanan çok sayıda kültür etkinliklerimizden birkaçını Komisyonumuzun bilgisine sunmak dileğindeyim :

— Bakü, Aşkabad, Taşkent, Bişkek ve Alma Ata büyükelçiliklerimize bağlı olarak Türk kültür merkezleri açacağız. Bu ülkelerden ve Balkanlar'daki İslam-Türk toplumlarından gelecek öğrenciler için 157 yüksek öğrenim, 55 araştırma veya doktora, 12 adet de yaz bursu vereceğiz. Öte yandan, yüksek öğrenim ve teknik eğitim amaçlarıyla, Orta Asya cumhuriyetlerinin beherinden, 1.000 dolayında soydaşımızın ülkemize gelebilmeleri için olanaklarımızı seferber ediyoruz.

— Princeton Üniversitesi'nde Osmanlı ve Modern Türkiye Tarihi ve Türk Etüdleri Vakıf Kürsüsü kurulması çalışmalarını sonuçlandıracağız. Daha sonra, Harvard, Chicago ve Georgetown üniversitelerinde de bu tür vakıf kürsüler kurulmasını öngörüyoruz.

— Türk bestecilerinin yapıtlarının uluslararası düzeyde tanıtımı amacıyla başlatmış bulunduğumuz atılımı sürdürecek ve tamamlayacağız.

— Nisan - Ağustos ayları arasında Amerika Birleşik Devletleri'nde «Türk saray yaşamı» konulu bir sergi açacağız.

Sayın Başkan,
Sayın Üyeler,

Yunus Emre Sevgi Yılı uygulamalarında sağlanan etkinlik ve başarının yankılarına süreklilik kazandırılması amacıyla, geçtiğimiz Kasım ayında düzenlenen 26. UNESCO Genel Konferansı'na önderliğimizde sunulan bir karar suretiyle, 1995 yılının «Hoşgörü Yılı» olarak ilânı ve bu yılın Birleşmiş Milletler'ce de Dünya Hoşgörü Yılı olarak benimsenmesinin tavsiyesi kabul ettirilmiştir. Bu çalışmalar sırasında, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcımız Sayın Erdal İnönü'nün 1979 - 83 yılları arasında ülkemizi temsil ettiği UNESCO Yürütme Kurulu'na, bu kere Sayın Talat Halman'ın şahsında, büyük bir oy çoğunluğu ile yeniden seçilmiş bulunuyoruz. Genel Konferans'da yapılan seçimlerde Türkiye ayrıca, «Yasal Olmayan Yollarla El Değiştiren Kültürel Malların Kaynak Ülkeye Geri Verilmesi» sorununu izleyen Komite ile İdari Komite üyeliklerine de seçilmiş bulunmaktadır. Hükümetimiz, Türkiye'nin UNESCO genelinde böylelikle kazandığı etkin konum ve ağırlıktan, dış kültürel ilişkilerimizin geliştirilmesi için azamî ölçüde yararlanmaya özen gösterecektir.

Sayın Başkan,
Değerli Üyeler,

Uluslararası siyasi, ekonomik ve kültürel denklemin önemli bir öğesi durumunda bulunan, müstesna bir kültür bileşimini simgeleyen ve iyi bir barışçı işbirliği ortağı olan Türkiye'nin ve çağdaş Türk toplumunun, dış âlemde gerçek imajı ile ve doğru olarak tanıtımı, dış politika etkinliklerimiz açısından yaşamsal önem taşıyan bir konudur. Tanıtım amacıyla hedef ülkeler belirlenirken, dış politikamızın temel tercihleri doğrultusunda, Avrupa ile ABD birinci planda yer almaktadır. Bu ülkelerin yasama kurumları, karar - yapım birimleri ve kamuoyu oluşturucu kişi ve kuruluşları nezdinde, diplomatik temsilciliklerimizin önerdikleri projeler uyarınca, geniş anlamda tanıtım etkinlikleri sürdürülmektedir. Dış temsilciliklerimizin yapamayacakları veya doğrudan yapmaları uygun olmayacak özel türde tanıtım hizmetleri için uzman kişiler ve firmalarla imzalanan sözleşmeler uyarınca, kamuyla ilişkiler, lobby'cilik ve danışmanlık alanlarında uyguladığımız bu projeleri 1992 yılında da devam ettireceğiz. Türkiye'ye ilişkin olarak, bazı ülkelerin kamuoyu kesimlerinde, bilgisizlik veya ön-yargılardan kaynaklanan olumsuz kanaatlerin değiştirilmesi çabalarının aralıksız ve yoğun bir biçimde sürdürülmesinin önemi takdir buyurulacaktır.

Sayın Başkan,
Plan ve Bütçe Komisyonu'nun Değerli Üyeleri,

Yurtdışında, çoğu Batı Avrupa ülkelerinde olmak üzere, yaklaşık 2,6 milyon vatandaşımız bulunduğunu söylemiştim. Bu vatandaşlarımızın 1.5 milyondan fazlası Almanya'dadır. Ayrıca, Avustralya, Suudi Arabistan, Libya ve Rusya'da da toplam 257 bin vatandaşımız çalışmaktadır. Batı Avrupa ülkelerinin tümüyle hem ikili, hem çok - taraflı temel sosyal güvenlik sözleşmeleri çerçevesinde yakın sosyal ilişkilerimiz vardır. Bu ilişkilerin ve işbirliğinin, vatandaşlarımızın o ülkelerdeki sosyal haklarını en iyi bir biçimde koruyabilmek amacıyla geliştirilmesine büyük önem vereceğiz. Müteahhitlik projeleri üstlendiğimiz, Libya dışında kalan, Arap ülkelerinin ikili veya çok - taraflı sosyal güvenlik anlaşmaları akdine razı olmamalarından kaynaklanan sorunların çözümü, böylelikle bu ülkelerdeki işçilerimizin hak ve çıkarlarının gereğince korunabilmesi amacıyla, ilgili Arap ülkeleri nezdinde, bir yandan ikili, diğer yandan İSEDAK çerçevesinde çok - taraflı düzenlemelere gidilmesi yönündeki girişimlerimizi sürdüreceğiz.

Batı Avrupa'daki vatandaşlarımızın durumlarının iyileştirilmesi açısından, sosyal güvenlik sözleşmelerinin yanısıra, kendilerine götürdüğümüz eğitim, kültür, din alanlarındaki hizmetlerin arttırılması ve

niteliklerinin yükseltilmesi de büyük önem taşımaktadır. Vatandaşlarımızı bir yandan Avrupa Topluluğu'nun toplumsal, kültürel, ekonomik ve siyasal koşullarına hazırlamak, öte yandan, Türkiye'den kopmamalarını sağlayacak önlemleri almak ödevimizdir. Bunun, çelişkili bir yaklaşım olmadığını, aksine, çoğulcu demokratik bir toplumun, benzerleri ile uyum ve kaynaşmasının bir gereği olduğunu düşünüyoruz.

Sayın Başkan,
Sayın Üyeler,

Vatandaşımızın bulundukları ülkelerden bazılarında gözlenen yabancı düşmanlığı akımları, bu ülkelerdeki Türk topluluklarını da etkileyen, dışlayıcı, zaman zaman saldırgan çizgilere varabilmektedir. Bunun, yeni uluslararası düzenin evrensel değerlerine ve Paris Yasası ilkelerine ters düştüğü açıktır. Bu akımlar ve sonuçları ile, Avrupa genelinde, elbirliği ile ve etkin bir biçimde, mücadele edilebilmesi için, konuyu AGİK forumlarına götürdük. Bunun, AGİK camiasının insan haklarına ilgisi ve savunmak zorunda olduğu değerler bağlamında, ortak bir sorun olduğunu kabul ettirdik. 1992 yılında da, göçmen toplumlara yönelik sosyal tavır ve yaklaşımların düzeltilmesi yönündeki uluslararası diplomatik çabalarımızı özenle ve aralıksız sürdüreceğiz. İnsan hakları bir bütündür ve göçmen toplumların hukuku da bunun ayrılmaz ve gözardı edilemeyecek bir parçasıdır.

Sayın Başkan,
Plan ve Bütçe Komisyonu'nun Değerli Üyeleri,

Sizlere değişen ve yenilenen bir dünyada Türkiye'nin konumunu ve Türk dış politikasının içinde bulunduğumuz tarih kesitindeki vizyonunu ve hedeflerini, genel hatları ile sunmuş bulunuyorum. Bütünleşen bir dünyada, büyüyen ve ağırlığı artan bir Türkiye'nin dış politika bağlamındaki çıkarlarının, çok çeşitli alanlarda ve duyarlı dengeler gözetilerek kollanması gereğini, tüm yönlerine değinerek, açıklamaya çalıştım. Bu açıklamalarımın, Hükümetimizin dış politika alanındaki icraatı bakımından ana noktaları şöyle özetlenebilir :

— Hükümetimiz, Türkiye'nin bölgemiz ve dünyamızdaki rolünün tam bilincinde bir tutumla, ülke yarar ve çıkarlarını ön planda tutan, aktif ve kararlı bir dış politika izleyegelmiştir.

— Eski Sovyetler Birliği'ni oluşturan alanda ortaya çıkan yeni cumhuriyetleri herkesten önce ve ayırım gözetmeksizin tanıdık. Bu ülkelerde büyükelçilikler açmayı kararlaştırdık. Hepsi ile, yardım ve işbirliği içeren ilişkiler kurduk.

— Rusya Federasyonu ile yeniden düzenlediğimiz sağlam işbirliği ve iyi komşuluk bağlarını pekiştirmek için, kısa bir süre içerisinde, karşılıklı yüksek düzeyli ziyaretler gerçekleştirdik.

— Karadeniz Ekonomik İşbirliği Projesi'ne, yeni oluşumun gerekleri ışığında, canlılık kazandırdık.

— Orta Asya'daki kardeş cumhuriyetlerle çok boyutlu ve kapsamlı bir işbirliği düzeninin yapısal çerçevesini çizdik, ortak etkinliklerimizin program belgelerini imzaladık.

— Yugoslavya'nın eski bütünlüğünü sona erdiren gelişmeleri özendirmekten kaçındık. Ancak bunları yakından izleyip, değerlendirdik ve tüm taraflarla yakın istişare ve temas halinde bulunduk. Önemli bir Balkan ülkesi olmanın sorumluluğu içinde hareket ettik. Konuya bütüncül bir yaklaşımla eğildik. Sonunda, 4 yeni cumhuriyetin tümünü de zamanında ve ayırım gözetmeksizin tanıdık.

— Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni ziyaret ettim. Kıbrıs davamıza karşılıklı güven ve destek içerisinde çözüm arama irademizi yeniledik.

— Yunanistan'la diyalog başlatılabilmesi için, Davos görüşmesiyle yeni bir olanak yarattık. İki ülke arasında bir «Dostluk, İyi Komşuluk ve İşbirliği Anlaşması» imzalanabilmesi için azim ve iyiniyetimizi ortaya koyduk.

— Dünyamızın ve bölgemizin yeniden biçimlendiği bu aşamada, Amerika Birleşik Devletleri'ne önemli bir resmi ziyaret gerçekleştirdik. İlişkilerimizin geliştirilmesi açısından yeni açılım olanakları sağlayabilecek çok verimli danışmalarda bulunduk.

— Ekonomik İşbirliği Teşkilatı'nın canlandırılmasını ve işlerliğe kavuşabilmesi için gerekli temellerin atılmasını sağladık. Genişleyen Teşkilat yapısı içinde kardeş Orta Asya cumhuriyetlerinin de yer almalarını mümkün kılan süreci başlattık.

— İslam Konferansı Örgütü'nün 6. Zirvesi'nde, İslam toplumunun yeni uluslararası düzende daha etkin bir biçimde rol oynayabilmesi için, Örgüt'ün kurumsal yapısını güçlendirecek inisiyatifler aldık. İslam ülkeleri arasındaki ekonomik ve ticari işbirliğini, Türkiye'nin öncülüğünde, önümüzdeki tarihsel dönemin gerekleriyle uyarlı yeni bir çalışma stratejisine kavuşturma atılımını gerçekleştirdik.

— AGİK sürecinin ve kurumlarının güçlendirilmesine önemli katkılarda bulunduk. Kardeş Orta Asya cumhuriyetlerinin sürece katılımlarında öncü ve etkin rol oynadık.

Sayın Başkan,
Plan ve Bütçe Komisyonu'nun Değerli Üyeleri,

Şimdi dış politikamızın yürütülmesine ilişkin çeşitli hizmetleri, hangi bütçe olanakları çerçevesinde, hangi idarî yapılanma içerisinde ve hangi personel kadroları ile sürdürmek durumunda olduğumuzu belirtmeye çalışacağım :

Bakanlığımın 1992 malî yılı bütçe tasarısı, 1 trilyon 621 milyar 900 milyon Türk Lirası olarak onaylarınıza sunulmaktadır. Bunun, 1992 gider bütçesi içerisindeki payı, onbinde 78'dir. Hernekadar, geçen yıla oranla, % 102,4'lük bir artış sözkonusu ise de, Bakanlığımın bütçesinin % 92'sine yakın bölümü dövizle yapılan harcamaları kapsadığından, bu artış gerçekte, yabancı paraların Türk Lirası karşısında kazandıkları değerden kaynaklanmaktadır. Artışın diğer bir nedeni de, 11'i eski Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra ortaya çıkan yeni bağımsız devletler nezdinde olmak üzere, 1992 yılında faaliyete geçirilmeleri öngörülen temsilciliklerimizin kuruluş masraflarıdır.

1992 malî yılı bütçe tasarımızın kapsadığı miktarın :

— 700 milyar Türk Lirası personel giderlerine,

— 310 milyar Türk Lirası diğer cari giderlere,

— 16 milyar Türk Lirası yatırım harcamalarına ve

— 595 milyar 900 milyon Türk Lirası ise, transfer harcamalarına ayrılmış bulunmaktadır. Personel giderlerimiz, yalnızca Bakanlığım memur ve hizmetlilerinin maaş ve ücretlerini değil, diğer kamu birimlerimizce dış hizmete gönderilen öğretmen ve din görevlilerinin de maaşlarını kapsamaktadır.

Bilindiği üzere, Orta Asya'daki kardeş cumhuriyetlerle ilişkilerimize verdiğimiz özel önem, bu ülkelerdeki temsilciliklerimizin kuruluş çalışmalarının biran önce tamamlanmasını gerektirmektedir. Bu konuda, tüm kuruluşların yardım, destek ve işbirliğine gereksinim duyduğumuzu burada vurgulamak istiyorum.

Sayın Başkan,
Değerli Üyeler,

Bakanlığım sorumluluğundaki hizmetlerin çeşitlilik ve yaşamsallığıyla karşılaştırıldığında, yukarıda sunduğum rakamların ne ölçüde mütevazi kaldıkları takdir buyurulacaktır. Tasarruf ilkelerine özen gösterilerek hazırlanmış bulunan bu tasarı, gerçekte hizmetin gerekleri açısından, vazgeçilemiyecek asgarileri yansıtmaktadır.

Sayın Başkan,
Değerli Üyeler,

Dış temsilciliklerimizin, kendilerinden beklenen işlevi en uygun bir biçimde yerine getirebilmelerini sağlayacak binalara kavuşturulmalarına yönelik çalışmalarımız sürdürülmektedir. Geçen yıl, Houston, Kopenhag, Münster, Pekin, Rotterdam ve Varşova kentlerinde binalar satın alınmıştır. 1992 yılı içinde de, başta Budapeşte olmak üzere, diğer bazı kentlerde temsilcilik binaları satın alınacaktır. Moskova Büyükelçiliğimizin kançılarya ve lojman inşaatı ihale edilmiş, binaların çoğunda köklü onarımlar yaptırılmıştır. 1992 yılında ayrıca, Bakanlığımızın haberleşme aygıt ve sistemlerinin modernleştirilmesi ile ilgili çalışmalarımız da hızlandırılacaktır. Halen, dış temsilciliklerimizin % 90'ı faks aygıtı ile donatılmış olup, geri kalan temsilciliklerimizin farks gereksinimleri de bu yıl karşılanmış olacaktır. Elektronik haberleşme teknolojisindeki son gelişmeler de gözönünde tutularak, 16 yıllık telsiz sistemimizin modernleştirilmesi amacıyla başlatılmış bulunan program da, 1992 yılında satın alınacak yeni telsiz aygıtlarıyla sürdürülecektir. Merkez ve yurtdışı örgütümüzde bilgisayar otomasyon ağının kurulması amacıyla sürdürülen çalışmalar sonucu, bugüne değin, 43 temsilciliğimizde bilgisayar sistemleri kurulmuş bulunmaktadır. 1992 yılında, en az 15 temsilciliğimizin daha, otomasyona geçirilmeleri öngörülmektedir.

Sayın Başkan,
Değerli Üyeler,

Konuşmamın çeşitli bölümlerinde, oluşmakta bulunan yeni uluslararası düzen ile değişen bölgesel dengelere ve devlet yapılarına değindim. Uluslararası örgüt ve kurumların da, bu değişime paralel biçimde, kendilerini yenilemeye ve uyarlamaya çalıştıklarını belirttim. Aynı şey ulusal diplomasi servisleri için de sözkonusudur. Bu çerçevede Bakanlığım da, içte ve dışta, yeniden yapılanmaya gitmiştir. Müsteşar Yardımcılarımızın sayısı 5'den 7'ye, Genel Müdürlüklerimizin sayısı 9'dan 15'e yükseltilmiştir. Bakû'deki başkonsolosluğumuz büyükelçiliğe dönüştürülmüş; Litvanya, Kazakistan, Türkmenistan, Kırgızistan, Özbekistan, Tacikistan, Ukrayna ve Beyaz Rusya'da büyükelçilikler açılması kararlaştırılmış; Temsilciliklerimizce kullanılacak binalar belirlenmiş ve buralarda görev alacak Büyükelçilerimizin atama işlemleri yapılmıştır. Ermenistan, Gürcistan ve Moldavya'da da başkonosloslıklar açılması kararlaştırılmış olup, gelişmelere göre, bunların büyükelçiliklere dönüştürülmeleri konusu gündeme gelebilecektir. Ayrıca, Kudüs ve Saraybosna başkonsoloslıklarımızın açılması için gerekli işlemler de son aşamaya gelmiştir.

Bunların dışında, Yeni Zelanda'nın başkenti Wellington'da açılan büyükelçiliğimiz ile Güney Afrika'nın Johannesbourg kentinde açılan başkonsolosluğumuz da faaliyete geçmişlerdir.

Sayın Başkan,
Değerli Üyeler,

Yukarıda sunduğum veriler ışığında, 139 büyükelçilik ve başkonsolosluktan oluşan **dış temsilcilik sayımız, 153'e yükselmektedir.** Gerek Merkez'de gerek dış örgütümüzde iş hacmi ve kapsamı katlanarak büyüdüğü halde, diplomasi hizmetinin kurmay kesimini oluşturan meslek memuru kadrolarımızda bir artış yoktur. İş hacmi büyürken kadrolar sabit kaldığı için, gerçekte, memur sayısında bir azalıştan söz etmek daha doğrudur. 1985 yılında 685 olan ve o dönemde dahi gereksinimleri karşılamayan **meslek memuru sayımız,** günümüzde iş hacmi birkaç misli artmış olmasına rağmen, **1992 yılı başında yalnızca 740'tır.** Bu durum memurlarımızı çok zor ve üstesinden gelinmesi büyük özveri isteyen bir sorumluluk ve çalışma yükü karşısında bıraktığı gibi, günlük ve kısa vadeli işlerin zamanında yetiştirilebilmesi uğruna, uzmanlaşmalarını ve uzun vadeli incelemeler yapıp, düşünce üretebilmelerini büyük ölçüde engellemekte ve güçleştirmektedir. Merkez'deki geçim koşullarının dış temsilciliklerimizdekine oranla daha da ağır olması, salt geçim sıkıntısı nedeniyle dış hizmete talip olan memurlarımızın sayısını çoğaltmakta, gerek içeride gerek dışarıda giderek zorlaşan hizmet koşulları mesleğin geleneksel çekiciliğini ortadan kaldırmış bulunmaktadır. İyi yetişmiş, yetenekli ve yabancı dil bilgileri yeterli gençlerimizi diplomasi mesleğine özendirmek amacıyla, bir dizi maddî ve diğer önlemlerin öncelikle alınması zorunludur.

Bulundukları dış hizmet birimlerinde, yabancı eşitlerine oranla, düşük maaşlarla çalışan ve yabancı eşitlerinin genellikle yararlandıkları çocuk okutma tazminatı, yıllık izinlerini ülkelerinde geçirebilmeleri için özel gidiş-dönüş yolluklar, misyon şefleri dışında yeterli temsil-ağırlama fonları gibi yan ödemelerden de yoksun olan memurlarımızın aylıklarına, son beş yıl içerisinde yalnızca bir kez zam yapılmıştır. 1 Eylül 1989 tarihi itibariyle ortalama % 7 oranında gerçekleşen bu artış, arada geçen zaman zarfında, istikrarlı ekonomilere sahip ülkelerdeki enflasyon ortalamasının dahi altında kalmakta; enflasyon ortalaması yüksek ülkelerdeki memurlarımız ise büsbütün sıkıntılı bir durum içerisinde bulunmaktadırlar. Dış temsilciliklerimizdeki memurlarımızın maaşlarının, bir an önce, bulundukları ülkedeki enflasyon oranına paralel düzeyde arttırılması zorunludur.

Dışişleri Bakanlığı Merkez örgütünde çalışan personelimiz bakımından, resmî mesai saatleri ve süreleri, yoğun iş hacmi dolayısıyla,

ancak fiktif bir anlam ifade etmektedir. Dış temsilciliklerimizin bulundukları ülkelerin birçoğu ile Ankara arasındaki saat farkından kaynaklanan durum ile yoğun iş hacmi biraraya geldiğinde, hafta içerisinde gecenin geç saatlerine değin çalışılması, bu temponun hafta sonu tatilinden de feragat sürdürülmesi gerekli olmaktadır. Bu bakımdan, diğer bazı kamu kurumları personeli için uygulanan fazla çalışma tazminatının, bunu gerçekten hakeden Bakanlığımız personeline de yeterli düzeyde teşmilini gerekli görmekteyim.

Sayın Başkan,

Plan ve Bütçe Komisyonu'nun Değerli Üyeleri,

Hizmetin gerekleri ne denli güç ve çetin olursa olsun, Bakanlığım ve Dışişleri camiası, Türkiye'nin uluslararası çıkarlarının kollanması, iyi bir işbirliği ortağı olarak oynadığı bölgesel ve global rolün idame ve takviyesi, önümüzdeki açılım olanaklarının değerlendirilmesi ve yeni uluslararası düzende ülkemizin hakettiği yeri zamanında alması için, tarihsel bir ödev duygusu ve bilinci içerisinde, çalışmalarına azim, heyecan ve şevkle devam edeceklerdir. Yetenekli, deneyimli ve özverili kadrolarımız ulusumuzun güvenine lâyıktır.

Sözlerime son verirken, Türk dış politikasının yürütülmesine katkıda bulundukları sırada yaşamlarını yitiren Dışişleri şehitlerimizi minnet ve rahmetle anıyorum.

Dışişleri Bakanlığı 1992 malî yılı bütçe tasarısını bu gözlem, değerlendirme, duygu ve düşüncelerle, Plan ve Bütçe Komisyonu'nun onayına sunarken, Komisyon çalışmalarını değerli katkılarıyla destekleyen Sekretarya görevlilerine de teşekkür ederim.

Hepinize, şahsım ve Bakanlığım adına, saygılar sunuyorum.

DIŞİŞLERİ BAKANI HİKMET ÇETİN'İN ALMANYA'NIN ASKERİ MALZEME SEVKİNE KOYDUĞU KISITLAMALARI KALDIRMASI ÜZERİNE, YAPTIĞI AÇIKLAMA

(OSLO 4 Haziran 1992)

Alman Hükümeti dün aldığı bir kararla ülkemize karşı her türlü askeri malzeme sevkiyle ilgili olarak bir süre önce koyduğu kısıtlamaları kaldırmış bulunmaktadır. Alman makamlarının bu basiretli kararını memnunlukla karşılıyorum. Bu gelişmeden Türk - Alman dostluğu kazançlı çıkmıştır.

Bu sonuca, birlikte önceden varılan mutabakat uyarınca, Alman meslekdaşım sayın Kinkel'in bana yazdığı mektuba verdiğim cevapla, diğer bir deyişle, Klasik Diplomasi'de, «Mektup Teatisi» olarak anılan yoldan ulaşılmıştır. Bu suretle, Türkiye ve Almanya arasındaki geleneksel dostluk ilişkilerinde ortaya çıkabilecek gereksiz pürüzlerin ve yanlış değerlendirmelerin bile, her zaman belirtegeldiğimiz gibi, görüşmeler ve diyalog yoluyla giderilebileceği teyid edilmiş olmaktadır.

Her iki taraf da iyi niyetle ve karşılıklı anlayışla hareket ederek, hızla değişen dünyamızda bölgesel ve uluslararası barış ve istikrara hizmet ve ortak çıkarlar doğrultusunda, Türk - Alman ilişkilerini daha iyiye ve daha ileriye götürmek için bundan böyle daha etkin ve yakın işbirliğinde bulunacaklardır.»

DIŞİŞLERİ BAKANI HİKMET ÇETİN'İN CEZAYİR DEVLET BAŞKANI'NIN BİR SUİKAST SONUCU HAYATINI KAYBETMESİYLE İLGİLİ OLARAK, BİR GAZETECİNİN SORUSU ÜZERİNE YAPTIĞI AÇIKLAMA

(30 Haziran 1992)

Cezayir Devlet Başkanı'nın bir suikast sonucunda hayatını kaybetmiş olmasını derin üzüntüyle karşılıyorum.

Kardeş Cezayir Halkının toplumsal kalkınma yolunda attığı adımları her zaman takdirle izlemişimdir. Şiddet ve kan dökülmesini hiç bir surette haklı veya doğru göstermek mümkün değildir. Temennim, bu vahim gelişmenin, Cezayir halkının çağdaş değerler doğrultusunda ilerleme azmini aksatmamasıdır.

Bütün Cezayirli kardeşlerimize başsağlığı dilerim.»

DIŞİŞLERİ BAKANI SAYIN HİKMET ÇETİN'İN VİYANA VE BUDAPEŞTE'DEN DÖNÜŞÜNDE ESENBOĞA HAVAALANI'NDA YAPTIĞI BASIN TOPLANTISI

(2 Temmuz 1992)

Değerli Arkadaşlarım,

29 - 30 Haziran tarihlerinde Avusturya Dışişleri Bakanı'nın resmi daveti üzerine Viyana'da, 1 - 2 Temmuz tarihinde de Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Dönem Başkanlığı olarak Budapeşte'de bulunduğum bu seyahatten arkadaşlarımla birlikte dönüyorum.

Avusturya'da çok yoğun temaslar oldu. Eski ve yeni Cumhurbaşkanı yani, ayın 8'inde göreve başlayacak Cumhurbaşkanı ve halen Cumhurbaşkanı olan Kurt Waldheim ile, yoğun olarak Dışişleri Bakanı ile, Meclis Başkanı Fischer ve Meclis'teki partilerin grup başkanlarıyla, İçişleri Bakanı ile, Başbakan'la görüşmelerim oldu.

Gerçekten Türkiye'ye karşı büyük bir ilgi ile karşılandım. Bu tabii Türkiye'nin önemini ortaya koyan bir ilgiydi. Türkiye'nin gerek dünyada, gerek bölgedeki öneminin çok artmış olduğunu ve bunun algılanmakta olduğunu çok yakından Avusturya'da gözleme olanağını buldum.

Bu görüşmeler sırasında Avusturya ile ikili ilişkiler, bölge sorunları ve özellikle de Bosna - Hersek'teki sorun ve Karabağ'daki sorun üzerinde duruldu. Bosna - Hersek konusunda ayrıntılı görüşmeler yapıldı. O konuda görüşbirliği içinde olduğumuzu görmekten de ayrıca mutluluk duydum. Olayların durmaması halinde kuvvetle desteklenen bir müdahalenin olmasının kaçınılmaz olduğunu Avusturya yetkilileri de artık açıkça ortaya koymaktadırlar.

Bu arada, bilindiği gibi bir süredir Avusturya ile yanlış anlamalardan kaynaklanan bazı görüş ayrılıkları olduğu da açıktı. Özellikle terörle mücadele konusunda. Bu görüşmeler sırasında bunlar büyük ölçüde giderildi. Yaptığım görüşmelerde, terörle değişik etnik kökenli vatandaşlarımızın sorunlarının birbirine karıştırılmaması gerektiğini, bunun açıklıkla ortaya konulmasının ilişkiler bakımından önemli olduğunu belirttim. Nitekim ilk defa basında da bu konunun ortaya konulduğu gibi İçişleri Bakanı açıkça kamuoyu önünde PKK'nın bir terör örgütü olduğunu, Türkiye'nin terörle mücadelesini anlayışla karşıladığını belirtmişlerdir. Bu bakımdan Avusturya'daki gezi son derece yararlı olmuştur.

Bu gezi sırasında, Avusturya'daki 150 bin dolayındaki vatandaşımızın sorunları üzerinde durulmuştur. Bunların özellikle Türkiye'deki çocuklarına gönderdikleri çocuk paralarının düşük olduğu tarafımızdan dile getirilmiş, bu konuda ilgili yetkililer gerekli yardımı yapacaklarını söylemişlerdir.

Vize rejiminin kolaylaştırılması için görüşmeler yapılmış ve bunun üzerinde çalışmaların yapılması konusunda görüş birliğine varılmıştır.

Ziyaretimiz gerçekten çok büyük bir itibar, çok büyük bir ilgiyle karşılandı. Türkiye artık bütün dünyada dostluğuna önem verilen iyi ilişki kurulması için çaba gösterilen ve görüşleri büyük bir dikkatle dinlenen bir ülke konumundadır. Bu görüşmeler sırasında, Kafkaslarda, Balkanlarda, Orta Asya Cumhuriyetlerindeki gelişmeleri tüm yetkililerle çok yoğun bir biçimde görüşüp değerlendirme olanağını bulduk. Gerçekten çok yararlı bir gezi olmuştur. Gerek Türkiye'nin konularını, özellikle insan hakları ve demokrasi konusundaki gelişmeleri anlatma bakımından, gerek terörle değişik etnik kökenli vatandaşlarımız arasındaki ayrımın kesin olarak yapılmasının zorunlu olduğu konusunu açıklığa kavuşturulma olanağını bulduk.

Avusturya'daki geziden sonra bilindiği gibi Avrupa Konseyi Dışişleri Bakanlar Komitesi Başkanlığı görevim nedeniyle Budapeşte'ye gittim. Budapeşte'de daha önce Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi Toplantısı yapılmıştı. O toplantı sonunda dönem başkanı sıfatıyla bir karma komite toplantısı yapıldı. Karma komite toplantısı, Bakanlar Komitesi Başkanı sıfatıyla benim, Parlamenterler Asamblesi Başkanı sıfatıyla İspanyol Martinez'in başkanlık ettiği bir ortak komite toplantısıydı.

Burada başlıca iki konu gündemi oluşturuyordu. Bunlardan bir tanesi Avrupa Konseyi'nin genişleme konusuydu. Genişlemenin ilkeleriyle birlikte, özellikle bazı ülkelerin başvuruları gündemde. Bunlar arasında Rusya Federasyonu'nun, Slovenya, Arnavutluk gibi ülkelerin başvuruları var. Bu arada bu konu ayrıntılı biçimde görüşüldü. Avrupa Konseyi'nin ilkelerinden vazgeçmeden, ama Avrupa Konseyi'nin savunduğu değerleri sadece dar bir coğrafyada tutmayıp, bunu daha fazla genişletilmesi ilkesi üzerinde görüş alışverişi yapıldı. Bunun yanında, Azerbaycan ve Ermenistan'ın durumu görüşüldü. Avrupa Konseyi ile ilişkileri gözden geçirildi. Özellikle Karabağ'dan kaynaklanan ve Ermenilerin toprak işgaline kadar yol açan durum açıklığa kavuşmadıkça bu konuda Avrupa Konseyi ile ilişkiler bakımından bir ilerlemenin yapılmasının güç olduğu ortaya kondu.

Orta Asya Cumhuriyetleri ile Avrupa Konseyi ilişkileri konusunu Türkiye başından beri gündeme getirmektedir. Bu aşamada bu Cumhuriyetlerin Avrupa Konseyi'ne üye olmaları elbetteki sözkonusu değil. Ancak Avrupa Konseyi ilkelerinin bu ülkeler tarafından benimsenmesi ve bazı konularda Avrupa Konseyi'nin bu yeni Cumhuriyetlere yardım yapmasının ve diyalog kurulmasının gerekli olduğu konusu konuşuldu. Bilindiği gibi bu çerçevede ayın 14 ile 19'u arasında Avrupa Konseyi Genel Sekreteri Madam Lalumiere ile birlikte Orta Asya'yı ve bazı Kafkas Cumhuriyetlerini kapsayan bir geziye çıkmamız sözkonusu. Bu konuda söz alan üyeler memnuniyetlerini belirttiler.

Türkiye'nin dönem başkanlığında eski Sovyet Cumhuriyetleri ile Avrupa Konseyi ilişkilerini geliştirmek ve diyaloğu arttırmak amacıyla 10 - 11 Eylül tarihlerinde İstanbul'da Olağanüstü Bakanlar Komitesi Toplantısı var. Bu toplantının hazırlıkları ben oradayken dönem başkanı sıfatıyla sekretarya ile gözden geçirildi. Bu amaçla bütün çağrılar yapıldı. O toplantıya bilindiği gibi, Avrupa Konseyi'nin 27 ülkesi ile birlikte eski Sovyetlerin 12 yeni devleti de davetlidir. Bu toplantıdan Avrupa Konseyi'nin normal olarak gündeminde yer alan konular dışında, eski Sovyet Cumhuriyetleri ile de diyaloğun başlatılması, diyaloğun sürmesi için de görüş alışverişinde bulunacaktır.

Bu gerek Viyana'ya gerek Budapeşte'ye yaptığım gezi bu bakımdan çok yararlı olmuştur. Ayrıca Karma Komite Toplantısı'nda Avrupa Konseyi'nin statüsü gözden geçirilmektedir. Bu uzun bir süreçtir. Statünün bir anlamda anayasası gözden geçirilmektedir. Bu konuda çalışmalar sürdürülmektedir. Bu çalışmalar devam edecektir. Tabi üzerinde durulan konu Avrupa bir coğrafya mıdır, yoksa Avrupa bir değerler bütünü müdür? Tartışma ve görüşmeler devam etmektedir. Bizim görüşümüze göre Avrupa dar anlamda bir coğrafya değil, Avrupa bir değerler bütünüdür. Bu değerler demokrasi, insan hakları ve hukukun üstünlüğü değerleridir. Bu değerleri sadece dar anlamda, teorik anlamda bir Avrupa coğrafyası ile sınırlandırmanın yeterli olmayacağı, değişen dünya, değişen Avrupa çerçevesinde bu değerleri yaygınlaştırıp evrensel hale getirilmesinin amaç olması gerektiğini, bunlar yerleşip gerçekleştikçe, kalıcı hale geldikçe Avrupa Konseyi'nin bu ülkelerle dar anlamda coğrafyanın ötesinde ilişki kurmasının gerekli olduğu konusu tartışılmaktadır. Bunun ağırlık kazanacağına inanıyorum ve Avrupa'nın dar anlamda bir coğrafya değil değer yargıların yaygınlaştığı bir coğrafya olarak görmenin daha yararlı olduğu görüşünün yaygınlık kazanacağına inanıyorum.

Gezi her bakımdan yararlı olmuştur. Gerek ikili görüşmelerde gerek toplantılarda Türkiye'ye büyük bir önem verildiğini, özellikle Kara-

deniz Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının çok büyük bir destek gşrdüğünü ve bunun fazlasıyla dikkatle izlendiğini, çok önemsendiğini yerinde gördüm. Bu konuda değişik çevrelerden bilgi istendi. Ayrıca Türkiye'nin aktif politikasının yararlarını bir kere daha görme olanağını buldum. Bir hafta sonra da Karadeniz Ekonomik İşbirliği yapmış olmanın Türkiye'nin gerek bölge politikasındaki ağırlığını ne şekilde ortaya koyduğu açıkça bir daha görme olanağını buldum.

Bu arada Macaristan Dışişleri Bakanı ile ikili görüşme olanağı buldum. İkili görüşmelerde özellikle üzerinde durduğumuz konu vizelerin daha da kolaylaştırılması, transit geçişlerin daha önce Sayın Bakanın Türkiye'yi ziyareti sırasında üzerinde görüşbirliğine vardığımız konunun çözülmüş olduğunu görmekten memnuniyetimi belirttim. O konuda gerek kontenjanı arttırma konusunda gerek geçiş ücretlerini düşürme konusunda mutabakata vardığımız konuyu gerçekleştirmiş oldular.

Karşılıklı ziyaretlerin yararı üzerinde durduk. Sayın Başbakanın Macaristan'a yapacağı ziyaretini beklediklerini söylediler. Ayrıca ben de Avusturya Dışişleri Bakanını Türkiye'ye resmen davet ettim.

Bu gezi her bakımdan Türkiye için çok yararlı olmuştur. Türkiye'nin önemini, değerini, büyüklüğünü yerinde görmenin ve bir daha görmüş olmanın mutluluğunu yaşayarak dönüyorum. Çok teşekkür ederim.

SORU : Amerika Dışişleri Bakanı James Baker ile telefon görüşmeniz hakkında bilgi verebilir misiniz?

CEVAP : Artık onlar doğal hale geldi. Sık sık o telefon görüşmeleri yapılıyor. Bunu önceden planlanmış programlanmış görüşmelerin ötesine geçti. Sadece onunla değil İngiltere Dışişleri Bakanıyla da görüşüldü. Sık sık bu telefon görüşmeleri oluyor. Özellikle Bosna - Hersek gibi bizi ve bölgeyi çok ilgilendiren bu konuyu sürekli bir şekilde görüşmekteyiz. Cumartesi günü Baker ile Pazar günü da Douglas Hurd'la telefon konuşması yaptım.

SORU : Avusturya'nın PKK'ya olan maddi ve siyasi destek sağlayan kurumlar hakkındaki tutumu nedir?

CEVAP : Bunlar çok açıklıkla konuşuldu. Ben Türkiye'nin bu konudaki politikasını açıklıkla belirttim. Bu konudaki yanlış anlaşılmaların giderilmesinin ikili ilişkileri geliştirme bakımından önemli olduğunu söyledim. Bu konuda da büyük bir anlayış içinde olduklarını gördüm. Nitekim İçişleri Bakanlığı belki de ilk defa sadece benimle olan görüşmesinde değil dışarı çıktığında TRT'nin bir sorusu üzerine PKK'nın terör örgütü olduğunu açıkça belirtmiştir. Bu konudaki kuşkuların, yanlış anlamaların ortadan kalkmış olduğunu gördüm.

SORU : Roma'daki toplantı hakkında bilgi verebilir misiniz?

CEVAP : Roma'daki toplantı devam ediyor. Henüz sonuçlanmış değil ama ilk aldığımız bilgilere göre arkadaşlar iyimser bakmaya çalışıyorlar. Bir gelişme olabileceği izlenimi var ama bugünkü görüşmeleri bilmiyorum, düne kadar arkadaşlardan aldığımız bilgiler olumlu bir gelişme beklentisini yaratıyordu. Örneğin, Ermenistan'ın Laçin'den çekilme konusunda bir davranış içinde olduklarını, bunu yapacakları şeklinde bir izlenim edinildiği gibi; ama henüz kesin bir sonuç almış değiliz.

SORU :

CEVAP : O ayrıntıları değil, Laçin konusu daha çok Ermenistan'ı ilgilendiren bir konu. Karabağ konusu değil. Biz özellikle Minsk Konferansının sağlıklı bir şekilde toplanabilmesi için Ermenistan'ın Azeri topraklarından çekilmesi gerektiğini, bunun Karabağ konusu olmadığını, Karabağ'dan ayrı olarak düşünülmesi gerektiğini söylüyorduk. O konuda bir ilerleme ümidini taşıdıklarını söylüyor arkadaşlar.

SORU : Ermenistan ile diplomatik ilişki kurulması konusu ne durumda acaba?

CEVAP : Ermenistan ile iyi ilişkiler kurmak istediğimizi başından beri söyledik. Bunun olabilmesi, Ermenistan'ın atacağı adımlara bağlı. Ermenistan'ın özellikle Azeri topraklarına yönelik işgallerinin ve o konudaki barışçı tutumlarını daha ileri bir aşamaya getirmesiyle mümkün olabileceğini söylüyoruz. İlke olarak biz Ermenistan'la diplomatik ilişki kurmaya karşı değiliz ama onun koşullarının ortaya çıkabilmesi Ermenistan'ın tutumuna ve politikasına bağlıdır. Bunu kendilerine de söyledik.

SORU :

CEVAP : Sayın Başbakanımızın önce Rio'da sonra İstanbul'da Ter Petrosyan'la yaptığı görüşmelerde Türkiye'nin politikasını açıklıkla ortaya koymuştur. Ben bu politikaların ve bu açıklığın yarar getireceğine inanıyorum. Ermenistan'ın bunları dikkate alması sadece Ermenistan'ın yararına değil bölgede barış ve istikrarın kurulmasına da yardımcı olacaktır. Bu nedenle Ermenistan yetkililerine bu açıklıkla söylenmiştir. Türkiye'nin komşu Ermenistan konusunda herhangi bir ard düşüncesi olmadığını, Türkiye'nin Ermenistan'ı başından beri tanıyan ilk ülke olduğunu, bu nedenle Ermenistan'ın barışçı bir tutum içine girmelerini, saldırgan bir politikadan vazgeçerek, bir sorunları varsa bunları barış yoluyla çözmeye yönelmeleri halinde Türkiye ile ilişkilerinin çok üst düzeye çıkabileceğini kendilerine ifade ettik. Bu konuda bazı adımları atmış olmalarını görmekten ancak mutluluk duyarız.

T.C. DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI KÜTÜPHANESİ

DIŞİŞLERİ BAKANI HİKMET ÇETİN'İN HELSİNKİ - ZAGREP - BOSNA - HERSEK - ZAGREP DÖNÜŞÜNDE ESENBOĞA HAVAALANINDA YAPTIĞI BASIN TOPLANTISI

(11 TEMMUZ 1992)

Bilindiği gibi, Helsinki Zirvesi'ne giderken Sayın İzzetbegoviç'i kendi isteği üzerine Zagrep Havaalanı'ndan alarak Helsinki'ye götürdük. Kendi isteği ile diyorum, çünkü o zaman da Saraybosna'ya gitmek istemiştik ama kendisi Zagrep'te buluşarak gitmemizi uygun görmüştü. Bugün de Zirve'den sonra yine kendisiyle önce Zagrep Havaalanına, oradan Kanada Hava Kuvvetlerine ait askeri bir uçakla Saraybosna'ya, sonra da yine Türk Hava Kuvvetlerinin orada görev yapan bir nakliye uçağıyla da Zagrep'e geri dönerek oradan geldik.

Bu arada şunu söylemek istiyorum; üç aydır Bosna-Hersek'te gerçekten Avrupa'nın ortasında bir insanlık ayıbı yaşanıyor. Her geçen gün alınan önlemlere, anlatılan sözlere, verilen beyanatlara karşı bugün yerinde gördük ki, olaylar hiçbir şekilde azalmıyor, giderek de artıyor.

Helsinki'de iki gün süreyle gerçekten konuşmalarla bildirilerle, umut konuşuldu, barış konuşuldu, demokrasi konuşuldu ama daha o konuşmaların mürekkebi kurumadan, o sözlerin çıkardıkları sesler kulaklarımızda dinmeden, bugün arkadaşlarımızla birlikte Saraybosna'da bir trajedi yaşadık. Bu umudun biran önce sönmüş olduğunu görmek gerçekten bizi hayal kırıklığına uğrattı. Avrupa'nın ortasında sivil çoluk - çocuk, kadın dinlemeden, insanların böylesine katledilmeleri ve dünyanın buna birşey yapamaması gerçekten üzücü bir olay. Özellikle 17 bin Müslümanın yaşadığı Oraje kentinde haftalardır süren bir ablukanın olduğu söylendi. Bu abluka yetmiyormuş gibi Sırplar oraya doğru ilerlemekte. Bosna-Hersek Hükümeti, yetkilileri bu konuda ne yapacaklarını bilemez durumdalar. Kendilerine dünyaya çağrıyı tekrar yapacağımızı söyledik. Şunu bir kere daha belirtiyorum ki, Avrupa'nın ortasında, Avrupa'nın kalbinde bu trajedinin devam etmesi halinde dünyadaki bu kuruluşların ve ilkelerin hiçbir anlamı kalmayacaktır. Bütün kuruluşlar, bütün kurumlar, saygınlıklarını yitireceklerdir.

Bu olayların biran önce bitmesi sadece Bosna-Hersek halkı için değil, Sırp halkı için de gereklidir. İnsanların boş yere bu kadar sıkıntı çekmesi, boş yere kan dökmelerini anlamak mümkün değildir. Gerçekten Saraybosna ölü bir kent durumunda. Yıkılmayan ev, tahrip edilmeyen bina yok, bunlar içinde kutsal yerler dahil, Müslüman - Hristiyan bütün kesimlerin kutsal yerleri, camileri, minareleri hepsi dahil, harap edilmiş durumda.

Dünyanın yapabildiği sadece Zagrep'le Saraybosna arasında insani yardım için bir hava koridoru kurmak ve bir de Havaalanı ile Saraybosna'nın bir merkezi arasında bir kara koridoru kurmak. Bununla hiçbir şey sağlanamayacağı bir kez daha ortaya çıktı. Konu sadece insani yardım meselesi değil, hergün ölen insanlara karşı mutlaka bir tedbir almaktır. Bu insanlık ayıbıdır. Olayın mutlaka bitirilmesi gerekir. Bu konuda gerekirse, istenmemesine rağmen güç kullanmasının zorunlu olduğu bir kere daha ortaya çıkmıştır. Bunun BM tarafından yapılması gerekir. En azından Saraybosna'ya, Bosna-Hersek'e yönelik dışarıdan gelen akınların durdurulması lazım. Biz oradayken daha, Saraybosna'nın etrafındaki tepelerde yerleşmiş olan güçler tarafından sürekli ateş ediliyordu. Bunun durdurulması lazım. Dünyanın bu kadar acz içinde olması düşünülemez.

Biz Türkiye olarak, başından beri Bosna-Hersek'teki olayların barışçı yolla çözümü için çabalarımızı sürdürüyoruz. Bunu daha da arttırmamız gerektiğine inanıyorum. Bir yandan, biraz önce de söylemeye çalıştım, insani yardım bakımından Türkiye elinden gelen her türlü çabayı göstermektedir, uçağımız sürekli Zagrep ve Saraybosna arasında çalışmakta ve insani yardım görevini yerine getirmektedir. Ancak insani yardımdan önce insanların canlarının kurtarılması gereklidir. Saraybosna sokaklarında çocukların, annelerin, bacıların durumunu görmek gerçekten yürekler acısı. Hiçbir dükkan, hiçbir yer açık değil, her taraf kapalı, her taraf harabe haline dönmüş ve dünya bunu seyrediyor. Bu ayıbın mutlaka bitirilmesi lazım, ne gerekiyorsa yapılması lazım. Türkiye bu konuda ne gerekiyorsa yapmaya hazırdır.

Teşekkür ederim.

SORU : BM ya da uluslararası kuruluşlar nezdinde yeni girişiminiz sözkonusu mu?

CEVAP : Evet. Yarın bu konuda ilgili, etkili ülkelerde en azından yeni girişimler yapmaya kararlıyız. Kendileri Hükümet olarak Güvenlik Konseyi'ne başvuru yapacaklarını söylediler. O başvuruda müdahale isteyeceklerini söylediler.

SORU : Türkiye asker gönderecek mi?

CEVAP : BM tarafından alınacak bir kararda istek olması halinde Türkiye gereken her türlü katkıyı yapacaktır.

SORU :

CEVAP : Bunların hiçbirinin etkili olmadığı görülüyor. Bugün 52 ülkenin devlet ve hükümet başkanları Helsinki'de bu çağrıları yaparken, bu önlemleri alırken, Sırp güçleri, Sırp kuvvetleri adeta bütün bunlara

T. C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
KÜTÜPHANESİ

meydan okurcasına şimdiye kadar yaptıklarının ötesine giderek, 17 bin insanın yaşadığı Garajne kentinde belki de şu anda insanları katletmektedirler. Dün gece sabaha karşı tank güçleriyle birlikte zaten abluka altında olan bu kente doğru yürümekteydiler ve büyük bir soykırım, büyük bir katliamın olabileceği endişesi vardı. Adeta meydan okurcasına baskılarını arttırmaktadırlar. Bu adeta dünyaya, dünyayla birlikte tüm kurumlara meydan okumak anlamına gelmektedir. NATO Bakanlar Komitesi'nin aldığı karar önemli bir adımdır. Akdeniz Çağrı Gücü'nün bu ablukaya katılması, NATO'nun bir anlamda olaylara müdahale etmesinin ilk adımıdır. Ama her geçen gün daha çok insan kaybına yol açmaktadır. Bunun daha fazla uzamaması için daha etkili önlemlerin alınmasının yararlı olacağına inanıyorum. Biraz önce de söylemeye çalıştım, Irak'ta da görüldüğü gibi, sonuçta bunun sıkıntısı en fazla hangi kesimden olursa olsun halklar çekmektedirler. Bu olayların uzaması halinde bunun sıkıntılarını sadece Bosna-Hersek'teki Müslüman, Hırvat ya da Sırplar değil, Sırbistan'da yaşayan Sırplar çekeceklerdir. Bir müdahale bu sıkıntıları daha da arttıracaktır. Onun için bizim yaptığımız bu çağrı sadece dünyaya değil, aynı zamanda Sırbistan'daki yönetimlere bir çağrıdır. Sırp yöneticilerinin sonu gelmeyecek olan ve hiçbir anlam ifade etmeyen bu saldırılardan kesinlikle vazgeçmeleri gerekir. İnsanların bu anlamsız kan dökme olayından vazgeçmesi için öncelikle birinci görev, birinci sorumluluk bu ülke Sırp yöneticilerine düşmektedir. Ama dünya Nisan ayından bu yana üç aydan fazla bir süredir Sırp yönetiminin bu sağduyuyu göstermesini beklemektedir. Göstermemeleri halinde, bunun mutlaka başka yollardan bir çaresinin bulunması zorunludur.

DIŞİŞLERİ BAKANI HİKMET ÇETİN'İN ALMAN FEDERAL CUMHURİYETİ DIŞİŞLERİ BAKANI ONURUNA VERDİĞİ AKŞAM YEMEĞİNDE YAPTIĞI KONUŞMA

(12 TEMMUZ 1992)

Sayın Bakan, Saygıdeğer Bayan Kinkel,

Değerli Konuklar,

Sözlerime, sizleri ve heyetinizin seçkin mensuplarını ülkemizde ağırlamaktan duyduğumuz memnuniyeti ifade ederek başlamak istiyorum. Görevinizi üstlendikten oldukça kısa bir süre sonra, ülkemizi ziyaret etmeniz mutluluk vericidir. Bu ziyaretiniz, 8 yıllık bir aradan sonra, bir Alman Dışişleri Bakanının, resmi ziyaret çerçevesinde ülkemize yapmış olduğu ilk ziyaret olması nedeniyle bir kat daha önemlidir.

Sayın Bakan,

Türk - Alman ilişkilerinin çok yönlü ve çok muhtevalı yapısı nedeniyle zaman zaman ülkelerimiz arasında bazı yanlış anlamaların veya farklı değerlendirmelerin ortaya çıkması mümkündür. Nitekim, geçtiğimiz aylarda bunun bir örneğini yaşadık. Bizim temennimiz, böyle bir yanlış anlamının ortaya çıktığı durumda, tarafların öncelikle diplomatik yoldan bu yanlış anlamaları gidermeye çalışmalarıdır.

Türkiye ile Almanya arasındaki tarihi dostluk, paylaştığımız ortak değerler ve menfaatler, bu gibi sorunların çözümü için bize ışık tutacaktır. Önceki kuşaklardan devraldığımız dostluk mirasını muhafaza edip daha da güçlendirmek, bize tarihin verdiği bir görevdir.

İki ülke arasındaki üst düzey temasların yoğunlaştırılması, bu gibi sorunların çıkmasını önleyecektir. Ziyaretininizin bu açıdan da önem taşıdığı kanısındayım. Sizinle birlikte kamuoyuna vereceğimiz dostluk ve işbirliği mesajı, halklarımızın beklentisi ve özlemine cevap verecektir.

Sayın Meslektaşım,

Türk - Alman dostluğu ve işbirliği, sadece iki ülke için değil, aynı zamanda kıtamızın yeniden yapılanması ve Avrupa'nın bütünleşmesi için de önem taşımaktadır. Bölgelerinde önemli birer güç olan ülkelerimiz arasında dostluk, işbirliği ve ittifak bağları, Avrupa hareketlerinin başarısının önde gelen unsurları arasındadır.

Bu bağlamda, Türkiye'nin, Avrupa bütünleşmesinin temel direklerini oluşturan örgütlere tam üyeliğinin gerçekleşmesinde, Almanya'nın öncü rol üstlenmesini beklediğimizi ifade etmek isterim.

Sayın Meslektaşım,

Son dönemde, Avrupa'da ve uluslararası ilişkiler alanında benzeri görülmemiş gelişmelere tanık olmaktayız. Sözkonusu gelişmeler, ülkelerimize ortak girişim ve harekette bulunmak için uygun imkanlar yaratmaktadır.

Almanya, Avrupa'da dokuz ülkeyle sınırdaş bir durumdadır ve kıta'nın merkezinde önemli ağırlığı olan bir ülkedir.

Benzer, şekilde, sekiz ülkeyle kara komşusu olan Türkiye de üç kıtanın kesiştiği noktada yer almaktadır. Son gelişmelerin siyasi ve ekonomik bir bölge olarak dünya sahnesine çıkardığı Avrasya'nın merkezinde yer alan Türkiye, bunun bilincindedir ve coğrafyasının gerektirdiği bir dış politika izlemek durumundadır.

Bu çerçevede, Balkanlardan, Orta Asya'ya, Karadeniz havzasından Orta Doğu'ya, ülkemizi çevreleyen bölgelerdeki ülkeler ile ikili ve çok taraflı ilişkileri geliştirerek, bu bölgeler arasında ahenk sağlayıcı bir bağlantı rolü üstlenmekteyiz. Amacımız, gerek bölge-içi, gerek bölgelerarası işbirliği çabalarına katkıda bulunarak, Avrasya'daki siyasi ve ekonomik kalkınma çabalarına elimizden geldiğince yardımcı olmaktır. İki hafta önce imzalanan Karadeniz Ekonomik İşbirliği Antlaşması'nın çabalarımızın en güzel örneklerinden birini oluşturduğunu hatırlatmak isterim.

Sayın Bakan,

Çevremizdeki ülkelerin çoğu, Sovyetler Birliği'nin ve onun liderliğini yaptığı komünist sistemin ortadan kalkmasını izleyen dönemde bağımsızlık ve egemenliklerini kazanmış ülkelerdir. Kendi içlerinde ve birbirleri arasında birçok sorunları vardır.

Şimdilerde, Balkanlarda, Kafkaslarda yaşanan, gerçekten trajik durumun çok belirgin bir şekilde ortaya koyduğu gibi, tüm bu ülkelerin içinde bulunduğu sorunlara yönelik çözüm arayışı için bir araya gelmenin tüm uygar ve demokratik ülkeler için bir zorunluluk olduğunu düşünüyorum.

Dost ve Müttefik Almanya'ya, bu bölgelerde işbirliğinde bulunmak için her türlü fırsatın değerlendirilmesini önermekteyiz. Bu ülkelerin yöneticileri ve halkları, demokratikleşme, laiklik, piyasa ekonomisi gibi çağdaş toplum değerlerinin benimsenmesi çabalarında, bizlere büyük umut bağlamış durumdadırlar.

Olayın tarihi ve insani boyutlarını bir kenara koysak bile, sadece ortak siyasi ve ekonomik çıkarlarımızın bizi bu bölgelerde yakın işbirliğine yöneltmesi gerektiği kanısındayım.

Sayın Bakan,

Önümüzdeki dönemde Türk dış politikasının önceliklerinin, aynı değerleri paylaştığımız Almanyanınkiler ile uyum içinde olacağına, bu amaçla yakın işbirliğinde bulunacağımıza ve ortak politikalar üreteceğimize inanıyorum.

Sayın Bakan, Saygıdeğer Bayan Kinkel,

Türkiye'de bulunduğunuz kısa süre içinde iyi vakit geçirmeniz dileğiyle, kadehimi şahsi sağlık ve mutluluğunuza ve Türk ve Alman halkları arasındaki dostluk bağlarının daha da gelişmesi şerefine kaldırıyorum.

DIŞİŞLERİ BAKANI HİKMET ÇETİN'İN UKRAYNA, GÜRCİSTAN, KAZAKİSTAN, KIRGIZİSTAN VE ÖZBEKİSTAN'A GİDİŞİNDE ESENBOĞA HAVAALANINDA YAPTIĞI BASIN TOPLANTISI

(14 TEMMUZ 1992)

Basının ve Televizyonun Değerli Temsilcileri,

Avrupa Konseyi Bakanlar Konseyi Dönem Başkanı sıfatıyla Sayın Catharina Lalumiere ile birlikte Ukrayna, Gürcistan, Kazakistan, Kırgızistan ve Özbekistan'ı kapsayan bir geziye çıkıyorum.

Bu gezinin amacı, aslında Sovyetler Birliğinin dağılmasından sonra ortaya çıkan yeni Cumhuriyetlerin dünya ile ilişkilerinin geliştirilmesine yardımcı olmak ve onların demokratikleşme sürecine katkıda bulunmaktadır.

Türkiye bağımsızlıklarına ve egemenliklerine kavuşan bu Cumhuriyetlerle ilişkilerini her düzeyde çok yoğun biçimde sürdürmektedir. Ama bu yeterli değildir. Bunun yanında özellikle Avrupa Konseyi gibi, demokratikleşme ve insan hakları konularında önemli birikimi olan bir kurumun bu Cumhuriyetlerle ilişkilerini geliştirmek, arttırmak ve diyaloglarını daha da ileri bir düzeye götürmek için bu geziyi yapmış olacağız. Tabii Avrupa Konseyi bilindiği gibi, önemli bir kurum, birikimi olan bir kurum. Bu birikimini ve deneyimini bu ülkelere aktarma konusunda yardımcı olabilir. Aynı zamanda bu ülkelerin, dünyanın uygar kurumlarına, demokratik kurumlarına, ilişkilerini geliştirme bakımından da yardımcı olacaktır.

Bu gezi, aslında bir anlamda Sayın Catharine Lalumiere ve arkadaşlarının bu ülkelerin yöneticileriyle doğrudan ilişki kurma, onları tanıma, onların sorunlarını, isteklerini, gereksinmelerini yerinde görmelerine de olanak sağlayacaktır. Bunun amacı, bu devletlerin Avrupa Konseyine hemen üye olmalarını sağlamak değildir. Bunun kendine göre uzun bir süreci vardır. Bunların demokratikleşmesine, bunların dünyanın bağımsız kurumları ile ilişkilerini geliştirilmesine Avrupa Konseyi ne şekilde yardımcı olabilir? Bunu yerinde görme olanağı bulacağız.

Bu geziden sonra, bilindiği gibi, Türkiye'nin dönem başkanlığı sırasında, 10 ve 11 Eylül tarihlerinde Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin İstanbul'da bir olağanüstü toplantısı yapılacak. Bu toplantıda, 9-10 Temmuz tarihlerinde Helsinki'de yapılan AGİK Zirve Toplantısı sonuçları ile birlikte bu gezi de değerlendirilecektir. Bu gezinin değerlendir-

mesi yapılırken, Sovyetler Birliğinin dağılımından sonra ortaya çıkan tüm Cumhuriyetlerin Dışişleri Bakanları da davet edilmiş olacaklardır. Böylece onlarla bir diyalog başlatılmış olacak ve o toplantıda Avrupa Konseyi ile bu ülkeler arasında bir köprü görevinin Türkiye tarafından yapılmış olduğu bir daha ortaya çıkacak.

Türkiye'nin amacı, hedefi, çok önemli bir konumda olan Türkiye bir köprü görevi yapmaktadır. Türkiye aynı zamanda bu ülkelerin Avrupa'ya açılan bir kapısı, Avrupa'nın da bu ülkelere açılan bir kapısı. Bu köprü görevini sadece ekonomik anlamda değil, siyasal, demokrasi, insan hakları konularında da Türkiye en iyi şekilde yapabilecek bir ülkedir. Bu gezimiz buna olanak sağlayacaktır, bunu daha da geliştirecektir.

Bu geziye Sayın Lalumiere ile birlikte Avrupa'nın önde gelen gazetecileri, Türk gazetecileri ve TRT katılacaktır. Bu gezi ile birlikte gördüklerimiz ve yerinde gözlediklerimiz hem Türkiye'nin dünyaya, Avrupa'ya yansıtılmış olacaktır. Ben bu gezinin çok yararlı olacağına inanıyorum. Bu ülkeler, bu Cumhuriyetler böylece yalnız olmadıklarını, girdikleri yeni dönemde bir dayanışma içinde olduklarını ve Avrupa Konseyi'nin Avrupa'nın kendileri ile bir dayanışma içinde olduklarını görme olanağını da bulacaklardır.

Sayın Lalumiere'e bu geziye katıldıkları için kendisine ve arkadaşlarına tekrar teşekkür ediyorum. Gezinin başarılı olmasını içtenlikle diliyorum.

DIŞİŞLERİ BAKANI SAYIN HİKMET ÇETİN'İN 7 AĞUSTOS 1992 GÜNÜ ANKARA'DA YAPTIĞI BASIN TOPLANTISI

(7 AĞUSTOS 1992)

Basının ve Televizyonun değerli temsilcileri, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Konu Bosna Hersek ile ilgili.

Bilindiği gibi Bosna-Hersek'te bize göre yeni dünya düzeni, insanlık ve ahlaki değerlerimiz büyük bir sınav vermektedir. Uluslararası toplum etkili önlem almakta geciktiği için pis bir savaş, bütün çirkinliğiyle ve dehşetiyle artarak devam etmektedir. Bosna-Hersek olayları tarihe bir insanlık trajedisi ve ayıbı olarak geçecektir. Uluslararası kamuoyunda da bu trajedinin bitmesini isteyen eğilimler giderek artmaktadır. Bu alanda değişik uluslararası kuruluşlar, başta Birleşmiş Milletler olmak üzere Avrupa Topluluğu ve diğer kuruluşlar birçok önlem aldılar. Şimdiye kadar alınan bu önlemler yeterli olmamıştır ve beklenen sonucu da maalesef vermemiştir. Zamanlamasını ve koşullarını değerlendirerek yeni bir girişim yapmanın gerekli olduğuna inandık ve bu nedenle de bu gibi amaçlarda bugün bu girişimi Birleşmiş Milletlerin Güvenlik Konseyi Daimi Üyelerine yaptık. Çünkü bu vahşeti durdurmada en büyük görev Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Daimi Üyelerine düşmektedir. Bunun için bugün saat 15.30'da kendilerine davet ederek bir eylem planını kendilerine verdik ve bunun en kısa zamanda kendi başkentlerine iletmesini rica ettik. Bu görüşme sırasında, kendilerine verdiğim ve yaptığım açıklamayı arkadaşlar dağıtacaklardır. Orada da bunun temel noktalarını belirterek kendilerine bir eylem planı verdik. Gerçekten yeni girdiğimiz dünya düzeninde barış ve istikrarın geçerli olması gereken bir dönemde, Bosna-Hersek olayları bütün bu yeni dönemin değerlerini alt üst eden ve yeni dünya düzeni konusunda insanları karamsarlığa iten bir noktaya doğru hızla gitmektedir. Dünya buna mutlaka bir çözüm bulmak zorundadır. İnsanların hangi etnik kökenden olursa olsun hangi dinden olursa olsun bu trajedi karşısında üzülmemesi veya dehşete kapılmaması mümkün değildir. Bunun için eski Yugoslavya'yı oluşturan fakat bugün ayrı düşen bu insanların yıllarca birlikte yaşadıkları dikkate alınarak, böyle bir savaşa sonuç getirmeyeceğini görerek ve bunun sonunda insanların ve insanlığın zarar göreceğini dikkate alarak, bu konuda gerekli çabayı göstermelerini istedik.

SORU : Eylem planındaki askeri ve siyasi önlemlerin adı geçiyor. Bunları biraz daha açabilir misiniz?

CEVAP : Bu aşamada onları daha fazla açıklayamam; yani daha yeni bu planı verdik kendilerine. Konunun siyasi yönü var; bir de askeri yönü var. Askeri yönü; bir müdahaleyi bir aşamada öneren bir paket. Fakat daha önce bazı alanlarda siyasi veya askeri olmayan önlemlerin alınması da zorunlu görülmektedir. Bunların ayrıntılarını bu aşamada kendilerine verdiğimiz için açıklamayı uygun görmüyorum. Ama temel ilkeleri bu.

SORU : Ne kadar süre tanıyorsunuz?

CEVAP : Öyle bir süre tanınması sözkonusu değil. Ama olaylar hergün artıyor hergün büyüyor. Bunlar bütün dünyanın gözönünde cereyan ediyor. Bunu en kısa zamanda kendi başkentlerine götüreceklerini söylediler.

SORU : NATO nezdinde temaslar bulunuyor. Bu girişim hakkında bilgi verebilir misiniz?

CEVAP : Bizim girişimimiz bunun ötesinde birşey. Yani ona ters değil, onunla kesinlikle çelişen birşey değil, ona karşı birşey değil. Onu daha etkili hale getiren bir önlemler dizisi. Çünkü konuya insani açıdan, insani yardıma ağırlık vermek, elbetteki önemlidir. Ama konuyu insani yardıma dönüştürmek bataklık dururken sivrisinekle uğraşmak gibidir. Elbetteki önemlidir, saygıdeğerdir. Ama esas insani yardım ihtiyacını ortaya çıkaran olayları durdurmak gerekir. Çünkü aksi halde hergün o ihtiyaç artıyor. Sonucuna göre; sadece ortaya çıkan sonucun gereğini yapmak yeterli değil, esas o sonucu çıkaran olayların durdurulması gerekir. Bunun için bizim önerdiğimiz program ya da eylem ona karşı değil, onu daha da etkili hale getiren bir programdır.

SORU : Bosna-Hersek'in isteği doğrultusunda İslam Ülkelerinin katkısı ne olacak?

CEVAP : İslam Ülkeleri Dışişleri Bakanları Olağanüstü Konferansını İstanbul'da Türkiye olarak topladık. Orada alınan kararlar var. O kararlar konuyu bir İslam-Hıristiyan meselesi haline getirmenin doğru olmadığı görüşündedir. Konu bir insanlık sorunudur. Yani bir din çatışması değildir. Dinlerarası bir çatışma değildir. Etnik çatışmadır ve bir insanı sorundur. O nedenle orada alınan karar, BM çerçevesinde eğer ileri aşamada alınacak olan kararlara destek anlamında bir kararlar dibugüne kadar alınan önlemler bir sonuç vermezse etkili olmazsa daha zisidir. İslam Konferansı Örgütü'nün BM'in 47 üyesi olarak BM Güvenlik Konseyinin alacağı bir karara desteği önceden vermiş bir destek olarak kabul etmek gerekir. Kaldı ki benim son gezim sırasında Suriye Dışişleri Bakanı ile yaptığım görüşme de bunları değerlendirdik. Suriye Dışişleri Bakanı da bu görüşbirliği içinde; şimdiye kadar alınan önlemlerin beklenen sonucu vermediğini, İstanbul'daki karar çerçevesinde BM'in

alacağı yeni kararlara destek vermemizin de gerekli olduğunu ve gerekirse bunun bir müdahale olabileceğine de birlikte karar verdik. Konu bir dinler arası bir konu değildir. Orada elbetteki çok sayıda Müslüman ölmektedir. Ona hiç kuşku yok ama sadece ölenler onlar değildir. Başka ölenler de vardır. Hırvatlar da Sırplar da vardır. Bunlar insanlık ayıbıdır, insanlar kaybediyor. Tabii bu olaylar karşısında etkili bir sonuç almamak nedeniyle bütün dünya bir acz içinde adeta. Buna meydan vermemek gerekir. Çünkü bu durumda dünyanın yeni girdiği bu düzende, yeni dönemde, buna barışçı çözüm bulunamazsa buna dünya bir çözüm bulamazsa, BM bir çözüm bulamazsa bu başka yerde de bu tip olayları teşvik eden bir sonucu da ortaya çıkarabilir. Buna olanak verilmemesine çok önem verilmesi gerekir.

SORU : Bu aşamada İslam Konferansından acil toplanmasına ihtiyaç olmadığını kanısındasınız?

CEVAP : Ben o kanıdayım. Çünkü İslam Konferansı'nın İstanbul Toplantısında bu konuda çok açık desteği var. Bizim bugün önerdiğimiz konularda daha önce açık desteği vardır. Çünkü bu önlemlerin sonuç vermemesi durumunda daha ileri aşamada alınacak olan önlemlere, kararlara, destek vereceği, İstanbul Toplantısında zaten karar verilmişti.

SORU : Temel noktalarını belirttiğiniz eylem planı herhalde Washington, Paris ve Londra'da daha önce tartışılacaktır. Acaba tarih sözkonusu mu?

CEVAP : Bunun üzerinde düşünülmesi gerekir. Çalışmasını yapıyoruz. Tarihi şu anda söyleyemem. Tabii birçok yetkilinin arka arkaya aynı şekilde durması lazım. Yani görüşebilme olanağı olması lazım. Bir kısma bazen tatil bazen başkent dışında olabilir. Onu sağlamaya çalışıyoruz. Kaldı ki İslam Konferansı ile ilgili birşey daha anımsatmak istiyorum. Yine İslam Konferansı'nın İstanbul'daki toplantısı sırasında New York'taki Daimi Temsilcilerin bir irtibat şeklinde bunlardan oluşan bir Temas Grubu'da var. Bu Temas Grubu sürekli olarak çalışmaktadır. Türkiye, Suudi Arabistan, Senegal, Suriye, İran ve Mısır'ın içinde bulunduğu bir sürekli Temas Grubu var. Geçtiğimiz günlerde bunlar toplantı da yaptılar. Önce İslam Konferansı'nın bütün temsilcileri Türkiye Daimi Temsilcileri başkanları toplantı yaptılar. O toplantıdan yeni bir önlem alınmaması halinde hiç değilse Bosna-Hersek'e yönelik ambargonun kaldırılması konusunda da bir görüş alışverişi içinde bulundular ve orada benim ismini saydığım Temas Grubu da sürekli çalışma halinde. Yani İslam Konferansı'nın İstanbul'da görevli kıldığı bu Temas Grubu, Çalışma Grubu da sürekli olarak girişimlerini sürdürüyor.

DIŞİŞLERİ BAKANI HİKMET ÇETİN'İN BOSNA-HERSEK VE DİĞER KONULARLA İLGİLİ OLARAK YAPTIĞI BASIN TOPLANTISI

(13 AĞUSTOS 1992)

Hepiniz hoşgeldiniz.

Bilindiği gibi dün kendi isteği üzerine Panic Türkiye'ye geldi. Bu ziyaret bizim daha önce beş daimi üyeye verdiğimiz eylem planını hiçbir şekilde gündemden çıkartmış değil. Onu açıklıkla belirtmek istiyorum. Zaten tartışılmadı da. Bizim verdiğimiz ve halen de geçerli olduğuna inandığımız eylem planımız geçerlidir ve duruyor.

Bu gezi sırasında, ne kadar söylenenler gerçekleşir, ne kadarı uygulamaya konulur. Bunları tartışacak değilim ama gelen kişi ülkenin bilinen ve meşru Başbakanı. Başbakan, Hükümet Başkanı olarak gelip söylediği sözleri elbette ki Başbakan olarak almak durumundayız. Bunun uygulamada nasıl sonuç vereceğini önümüzdeki günlerde göreceğiz.

Bu ziyaretin sonunda yapılan açıklamada birkaç önemli noktanın altını çizmek istiyorum :

Çok açıkca Bosna-Hersek'in devlet olarak bağımsızlığını, bugünkü sınırlar içinde tanımış olmalarıdır. Bir devletin başbakanı bütün dünya önünde, Türkiye'de bunu açıkca ilan ettiğinde bunun gerçekleşmesini beklemek gerekir. Bosna-Hersek'in bugünkü sınırlar içinde bağımsız bir devlet olduğunu kabul etmelidir.

Esirlerin sayıya bakılmaksızın ve koşulsuz iadelerinin sağlanması. Bu da önemli bir konu. Her akşam televizyonlardan görülen manzaralar gerçekten bütün dünyayı rahatsız eden ve herkesi yaralayan manzaralarla karşı karşıyayız. İkinci dünya savaşı dönemi kamplarına benzeyen bu kampların yirminci yüzyılın sonunda ve Avrupa'nın ortasında halen bulunmuş olması ve bunların her akşam gündeme gelmesi bir ayıptır, utançtır. Bu nedenle esirlerin tümüyle, sayıya bakılmaksızın iadeleri yine dünkü gezi sırasında üzerinde görüş birliğine varılan bir konu. Umuyorum ki bu en kısa zamanda ilgili taraflar biraraya gelerek bunu gerçekleştirirler. Bütün bunlar BM ve Kızılhaç teşkilatının gözetiminde yapılması öneriliyor. Buna Türkiye'de de gözlemci gitmesi istendi. Gerekirse Türkiye'den de gözlemci gönderilebilir.

Dünkü gezi sırasında Panic'in kuvvet kullanmanın açıkca karşısında olduklarını, kuvvet kullanarak, silah kullanarak hiçbir soruna çözüm getirelemeyeceği ve kuvvet kullanımı ile sağlanan sonuçları da kabul edilemeyeceği anlamına gelen bir ifadede bulunması çok önemli.

Bunlar zaman zaman söylenmiştir ama bu şekilde topluca açıkca taraf olan bir kişinin veya bir devletin veya bir hükümet temsilcisinin bunları açıkca söylemesi önemlidir. Bunun taraflara çağrı olmasını içtenlikle diliyoruz ve biran önce bunun sonuçlanmasını bekliyoruz.

Gezi, ilk defa taraf olduğu bilinen üst düzey yetkilisinin kendi isteğiyle Türkiye'ye yaptığı bir gezidir. Bu bakımdan da anlamlıdır. Türkiye kendi tutumunu, kendi politikasını çok açıkca ortaya koyma fırsatını bulmuştur. Türkiye elbette ki bu olayın tarafı değildir, ama bölgenin ülkesi olması açısından, gerek Balkanlarla olan tarihi ilişkisi açısından, gerek Türkiye'den ümit bekleyen Bosna'lı halkın beklentileri karşısında bu olayda, barışın, istikrarın öncülüğünü yapmaktadır. Bu öncülüğünü, görevini, misyonunu yapmaya devam edecektir. Türkiye'nin aslında ek olarak olaylarda ilgisi vardı. Türkiye'de milyonlarca Bosna'lı vatandaşımız vardı. Bunların akrabaları, yakınları Bosna'da. Ayrıca, o insanların bizden beklentileri var. Onların yerine getirilmesi lazım. Olay sadece Türkiye'nin değil insanlık sorunudur. İnsanlığın ya da uygarlığın bunu hala bir müslüman-hristiyan çatışması görmeleri, ya da acaba müslüman oldukları için mi ilgilisiniz gibi anlamsız bir olaya dönüştürülmesini gerçekten kabul etmek çok zordur. Orada bir insanlık dramı yaşanıyor, tarihe kara leke olarak geçecek bir trajedi yaşanıyor. Bunun kökü, dini, etnik yapısı hiçbir şekilde tartışılmaması gerekir. Elbette ki ölen insanların üzüntüsü, bizimle yakınlığı olan insanların üzüntüsü elbette ki daha fazladır ama olay insanlık olayıdır. Dünyanın da bunu böyle görmesi gerekir.

Bu nedenle, birtakım faaliyetler dünyada sürüyor. BM Güvenlik Konseyi'nin bugün bir karar alması bekleniyor. Elbette ki Güvenlik Konseyi'nin kararı bir adımdır, olumludur. Bizim planın bir parçası olabilir. Ama birşeyi daha belirtmek istiyorum. Olayın kendisi, yani bataklığı kurutmadan sadece sivrisinekle uğraşmak, olaya kesin bir çözüm getirmez. İnsani yardımla ortaya çıkan esas sorunun çözümü gerekli. İnsanların yaşamının güvence altında olmadığı bir ortamda, onlara gidecek malzemenin güvencesine fazla önem vermek olayın esasını bir anda gözardı etmek olur. Olayın esasının çözümünü mutlaka sağlamak gerekir. Elbette ki insanı yardım da önemlidir. Bunların da güvenlik içinde gitmesini sağlamak gerekir ama olayı sadece o tarafa yöneltmek sanıyorum gerçek bir çözüm getirmeyecektir.

Kış yaklaşıyor. Ben Saraybosna'daki olayları ve oradaki olayları gözlemeye imkan buldum. O zamandan bu yana bir aya yakın zaman geçti. Daha da kötü duruma geldiğini düşünüyorum. Çok kısa zamanda kış gelecek. O zamana kadar bunlar çözülmezse sağ olan insanlar yaşamlarını sürdürmekte güçlük çekeceklerdir ve/veya dünya, bölge, bü-

tün ülkeler çok ciddi bir göçmen kriziyle karşı karşıya kalacaklardır. Bu konuda zaman kazanmaya çalışıyorlar. Bir yandan görüş, bir yandan savaş politikasının mutlaka sona erdirilmesi lazım. Bu nedenle bizim üzerinde önemli durduğumuz planın birinci bölümünün (müdahale gerektirmeyen) süratle uygulamaya konulması gerekir. Bu konuda Panic'le yaptığımız görüşmelerde kendilerinin dile getirdiği konuları mutlaka yapmaları gereklidir. BM'nin de bu konuda kendi katkısını yapmasının gerekli olduğuna inanıyorum.

Bu arada bilindiği gibi 26-28 Ağustos tarihinde Londra'da bir konferans yapılacaktır. İngiltere hem AT Dönem Başkanı hem de Güvenlik Konseyi daimi üyesi olarak bu konseyi yürütüyor. Başbakan Major'un bugün Başbakanımıza gönderdiği mektupta Türkiye bu konferansa Dışişleri Bakanlığı düzeyinde davet edilmiştir. Bu konferansa katılacağız ve Bosna-Hersek'in sorunun çözümüne gerekli katkıyı o konferansta da yapma çabası içinde olacağız.

Bu çerçevede, eylem planımızla birlikte Genel Müdür Ömer Ersun ve Genel Müdür Yardımcısı Alev Kılıç dört başkente gittiler, Moskova, Londra, Viyana ve Budapeşte'ye. İlgililerle temas ettiler, üst düzeylerle temas ettiler. Durumu anlattılar. İki tanesi daimi üye, diğerleri de bu dönemin Güvenlik Konseyi üyeleri ve aynı zamanda komşu ve bölge ülkeleri. Çok yararlı temaslar yaptılar. Mektupları verdiler ve Türkiye'nin Bosna-Hersek konusundaki politikasını doğrudan da açıklama olanağını buldular.

SORU : Bosna-Hersek'i tanımasıyla ilgili olarak, bugünkü sınırları içinde derken ve esir değişimi konusundaki ifadelerini biraz açabilir misiniz?

CEVAP : Bugünkü sınırları derken, bir anlamda kendilerinin büyük Sırbistan diye ortaya atılan politikalarının geçerli olmadığını söylemek istiyorlar. Görüşmelerde de söyledi; Bosna-Hersek'ten bir toprak talebimiz yoktur, bunu ifade etti. Öbür konu, senden 400 kişi, benden 500 kişi, sayı meselesi değil. Kimin çok, kimin azlığına bakılmadan hepsi iade edilecek. Bu tip konularda sayı sözkonusu olur. Hangi tarafta ne kadar esir varsa tümü iade edilecek. Onun da anlamı o.

SORU : Tanıma kararı ile tanıma arasında fark var mıdır?

CEVAP : Tanıyacağım diyor. Resmen de yapacaklar. Hükümet içinde ayrıca ilan etmeleri gerekir.

SORU : Bugünkü sınırları içinde derken askerlerini de çekecek mi?

CEVAP : Yorum yapmadan söylüyorum. Kendi askerlerinin orada olmadığını söylediler. Biz de sorduk, niye askerlerini gönderip de bu

milisleri kontrol altında tutmuyorsunuz diye. Zaten bizim üstümüzde büyük baskı var. O amaçla asker gönderirsek, dünya bizim büsbütün üzerimize gelir. Onun için gönderip bunu yapamayız dediler. Bu arada gerçekten kendi ifadelerine göre 1200 kadar insan olduğunu ve ellerinde de her türlü ağır silah olduğunu söylüyorlar. 700 ile 900 arasında tankın gerçekten orada savaşan milislerin elinde olduğunu ve bunların hiçbir kontrolünün bulunmadığını söylediler. Bu nedenle de BM'nin gözetiminde mutlaka toplanması gerektiğini, bu konudaki çağrı o anlamdadır. Kendilerinin bu yapmalarının güç olduğunu söylediler. Yine görüşmeler sırasında bizim kontrolümüz dışında bizden de oraya milis gidebilir, o nedenle iki devletin sınırları arasına BM gözetim elemanları konulsun, diyorlar.

Bunun büyük ölçüde düzensiz milisler tarafından yürütüldüğünü, her türlü ağır silahın ellerinde olduğunu söylüyorlar.

SORU : Ağır silahları Yugoslav ordusundan mı almışlar?

CEVAP : Orada el koydular diyorlar. Fabrikaların bir kısmı da Bosna-Hersek'te. Fabrikaların bir kısmı halen çalışıyor. Kendi sözlü ifadelerinde bu fabrikaların üretiminin de durdurulmasının yararlı olacağını belirttiler. Şu anda, bazı fabrikaların halen silah üretimine devam ettiklerini, bunlarında Bosna-Hersek toprakları içinde olduklarını, olaylar çıktıktan sonra, orada bütün ağır silahlara militanların el koyduklarını, depolarıyla, malzemeleriyle, silahlarıyla, ağır toplarıyla el koyduklarını söylediler.

SORU : Panic'in yaptığı şeyleri duyduğumuz zaman aslında Türkiye'nin sunmuş olduğu iki aşamalı planı aşağı yukarı uygulayın demiş oluyor. Yugoslavya bunu kabul ediyorsa neden Güvenlik Konseyi halen bu kararları almıyor?

CEVAP : Bunlar Güvenlik Konseyi'nin alacağı kararın çok ilerisinde. BM Güvenlik Konseyi'nin bu kararın gelişmesini bekliyorum. Öyle olması lazım. Buradan bazı kararlar, Güvenlik Konseyi'nin taslağının ilerisinde önlemleri içeriyor. Taraflardan biri olduğu da açık. Taraflardan birinin bu isteğini en azından yerine getirmesi lazım. Bunları yaparken, planımız gündemdedir.

SORU : Gerçekten Panic'in söylediklerini nondabirini Yugoslav Federal Cumhuriyeti'nin alabileceği kanısında mısınız?

CEVAP : Şimdiye kadar söylenenlerin yerine getirilmediği açık. Bu bir ülkenin başbakanı. Ben ülkenin başbakanının söylediklerini tartışmaya da gerek görmedim. Resmi bir kişidir, Başbakandır. Dışişleri Bakanı ile birlikte gelmiştir ve bunları ifade etmiştir. Bu konuda BM'ye

çağrı yapmaktadır. Bu arada çok önemli konu Kosova ve Sancak'tır. Bu konuda AGİK İlkesi çerçevesinde her türlü hakkı vermeye başladıklarını ve kesinlikle Bosna-Hersek'teki olayların bu iki bölgede tekrarlanmaması için her türlü çabayı gösterdiklerini, her türlü insan hakları, her türlü kültürel hakların kendilerine verileceğini belirtti, daha da açık ifadeyle isterse Arnavutluk Okulu açsınlar, ona göre eğitim yapsınlar dedi. Bütün bu olanaklar sağlanıyor. Hiçbir sorun çıkmaması için bütün bu insan hakları konularında kararlıyız, kendileriyle temastayız, görüşmeler yapıyoruz. Hiçbir sorun çıkmayacaktır diye açıkca ifade ettiler. Bu nedenle biz görüşmede muhakkak Kosova ve Sancak ayrı ayrı belirtilerek bizim bu konudaki duyarlılığımıza karşı yaptıklarını anlattılar.

SORU : Gerekirse ..... görüşebileceğiniz yazıldı. Böyle birşey var mı?

CEVAP : Şu anda gündemde değil. Ama ben şunu hep söylüyorum, Türkiye Bosna-Hersek konusunda öncüdür, dünyanın ilerisindedir, dünyaya tek kapsamlı, ayrıntılı ve uygulanabilir program da sunan tek ülke Türkiye'dir. Başbakan Panic'in buraya gelmesi de bunun bir ifadesidir. Türkiye'nin hem bu konudaki kararlı, programlı planı, hem de Türkiye'nin bu bölgede saygınlığını dikkate alarak bu ziyaret yapılmıştır. Elbette ki bu bana her seferinde soruluyor. Yarar sağlayacağına inandığım herkesle görüşürüm. Eğer bir katkı yapacağına inanırsam her yere de giderim, her yerde de konuşurum. Bir çözüm getirebileceğine inandığım takdirde hepsini yapmaya hazırım. Bunu dün kendisine de söyledim. Ama bunun mutlaka sonuç getireceğini görmem gerekir.

SORU : Panic sınır konusunda açıklama yaptı mı?

CEVAP : Ben o konunun ayrıntısına girmedim.

SORU : Dün iki tane ilginç ve süratle uygulanmasını istediği öneri getirdi. Türk subaylarının komuta etmesi ve hemen uçağa atlayıp Saraybosna'ya gidelim dedi. Bunları neden kabul etmediniz?

CEVAP : Saraybosna'ya giderim ama Saraybosna'da bir devlet var, o devletin organları var, yönetimi var. Onlarla konuşmadan, oraya gitmenin neyi sağlayacağını görmeden, sadece birlikte gitmenin bir yarar sağlayacağını düşünmüyorum. Saraybosna'ya gitmekle birşey çıkmaz, orada neyi başaracağımızı görmem lazım. Ortamının hazırlanması lazım, o konuda bazı temaslar da yapmaktayım. Bu gelişmelerden sonra bir sonuç alınabileceğine inanırsam gideceğim.

İkinci konuda, BM'lerin kararı olması lazım. Türkiye bu konunun tarafı değil. Türkiye bu konunun çözümüne öncülük eden bir ülke. Bunların hepsinin BM otoritesi altında olmasında yarar vardır.

SORU : Bu ihtimal de olabilir, ama BM'de karar çıkması lazım diyorsunuz.

CEVAP : Evet. BM'den karar çıkması halinde başından beri söylüyoruz, Türkiye her türlü katkıyı yapmaya hazır. Konuyu BM çerçevesinde düşünmek lazım. Onun söylemesi, Türkiye'ye olan güvenin olduğunu anlatmasıdır. Biz de bundan mutluluk duyuyoruz. Bunun olabilmesi için BM'nin ilgisi, gözetimi ve kararı altında olmasında yarar vardır.

Sayın Begoviç'le de telefonda görüştüm. Kendisine buradaki gelişmeler hakkında bilgi verdim. Oradaki durum hakkında bilgi aldım. Kendisi bugün Brüksel'e gideceğini söyledi. Dönüşte tekrar konuyu değerlendireceğimizi, alınan kararları kendisine ileteceğimizi söyledim. Memnun oldu, özellikle Bosna-Hersek'e sürekli ilgimiz açısından teşekkür etti. Kendisi haklı olarak bunların sonuçlarının önemli olduğunu belirtti.

SORU : Sırbistan'daki Türk subaylarının emrinde Bosna-Hersek'te bir barış olması BM'den geçebilir mi?

CEVAP : Bu karar çıkarsa, bu Türk subayı olacak demek değil. BM böyle birşeyi BM gözetimi altında, şu ülkelerden oluşan bir gözetimle, bir kadroyla yapmayı istiyoruz. BM arması altında olması gerekir.

SORU : İkili çerçevede neden böyle birşey düşünmediniz ?

CEVAP : Bunun ayrıntılarını görmek lazım. Bunun üzerinde çalışabiliriz, bu konuda ben yüzde yüz hayır demiyorum. Sonucun alınabileceğini görmek lazım. Arkadaşlarım bu konular üzerinde çalışacaklar.

SORU : Planın ilk aşamasında 2 hafta süre tanınması, netice halen alınamıyorsa ikinci aşamada daha sert bir politika izleneceğini söylemek mümkün mü?

CEVAP : Aslında böyle bir süre yok. Plan bir bütündür. Bu planın doğrudan askeri müdahaleyi gerektirmeden yapılacak bölümleri vardır. Onların yapılması lazım. Ona rağmen çözüm gelmiyorsa, zaten olmadığını bütün dünya görecektir, girişimlerimiz devam edecek.

SORU : Ortak alınan karar çerçevesinde tek başına ve ortak bir BM'yi harekete geçirmek sözkonusu mu?

CEVAP : Hayır, öyle birşey sözkonusu değil. Bu bir basın açıklamasıdır. Onların ifadeleri var, ortak olarak gördüklerimiz var ama bu BM'e birlikte gidelim anlamında bir ortak girişim değildir.

SORU : Panic Bosna-Hersek'te çarpışan Yugoslav Federal Cumhuriyeti askeri olmadığını söylediğine göre, buradaki engellemeyi BM'ye mi bırakıyor?

CEVAP : Evet. Bana tepki var diyor, Sırp ordusunu oraya koyamam, hem Bosna-Hersek'ten, hem dünyadan var. O nedenle BM'nin yapması gerekir diyor.

SORU : Kontrol edilemeyen Sırp milislerle savaş olursa buna katılacak mı?

CEVAP : BM beraber yapalım derse katılır herhalde. Evvela kararlılık gösterildikten sonra bir süre verilecek. Bu olayı çözme kararlılığı, bu kararlılık içinde müdahaleyi de gözardı etmediğini belirtmesi lazım. Başından beri ben buna müdahale edemem demesinin yanlış bir politika olmasıdır. Meydanı serbest bırakmış oluyorsunuz. BM Güvenlik Konseyi'nin bu olayın çözümünde kararlı olduğunu, bu kararlılık çerçevesinde gerektiğinde müdahaleyi de yapabileceğini belirtmesi lazım. Belirli bir süre verilecektir. Bu süre içinde silahların hepsi teslim edilecektir. Teslim edilmediği takdirde kararlılığı görmesi lazımdır. Şimdiye kadar yapılan şeylerde kararsızlık olduğu için savaşmaya devam ediyorlar.

DIŞİŞLERİ BAKANI HİKMET ÇETİN'İN FRANSA'DAKİ MAASTRICHT REFERANDUMU İLE İLGİLİ OLARAK NEW YORK'TA YAPTIĞI AÇIKLAMA

(21 EYLÜL 1992)

Fransa'daki Maastricht referandumunun az bir farkla da olsa olumlu sonuçlanması Avrupa'daki bütünleşme ve birlik sürecini ileriye götürecek önemli bir gelişmedir. Avrupa'nın yeniden yapılanmasını, demokrasi, insan haklarına saygı ve pazar ekonomisi ilkeleri çerçevesinde Avrupa'da barış, istikrar ve refahı destekleyenler bakımından, yani avrupa insanı için, bu sevindirici bir sonuçtur.

Fransa'daki referandum, kuşkusuz, Avrupa birliğine giden yoldaki pürüzleri tamamen ortadan kaldırmamıştır (Menfi). Bundan sonra daha fazla çalışılması ve daha cesaretli davranılması gerekecektir.

Türkiye olarak, Avrupa birliğini öteden beri desteklediğimiz, giderek ayrılmaz bir parçası haline gelmekte olduğumuz ve bir gün AT tam üyesi sıfatıyla içinde yer alacağımız yeni ve Birleşik Avrupa'nın oluşumu açısından, Fransa referandumunun sonucu, bizim için de memnunluk kaynağıdır.

DIŞİŞLERİ BAKANI HİKMET ÇETİN'İN, MESUT DÜNDAR ADLI BİR VATANDAŞIMIZIN ÖLDÜRÜLMESİ İLE İLGİLİ OLARAK SORULAN SORUYA VERDİĞİ CEVAP

(23 EKİM 1992)

6 Eylül 1992 tarihinde Mesut Dündar adlı bir vatandaşımızın, Cizre'nin Şeyh Değirmenci köyü yakınlarında bir halatla panzere bağlanıp öldürüldüğü iddialarının bir gazetede yeralması üzerine Alman Hükümetinin Bonn Büyükelçiliğimizden bilgi istemesi konusunda kendisine yöneltilen bir soruya cevaben Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin, Hükümetin hukuk devleti olduğu gibi zaman zaman Türkiye'de de ortaya atılabicek münferit ihlal iddialarını ciddiyetle soruşturduğunu ifade etmiştir.

Çetin, o tarihlerde sözü geçen bölgede herhangi bir olay çıkmadığını, teröristlerle çatışmaya da girilmediğini, hiç kimsenin yaralanmadığını ve olayın bu yönüyle çarpıtılarak yansıtıldığını kaydetmiş, bu çerçevede Olağanüstü Hal Bölge Valiliğinin, sözkonusu iddia ile ilgili açıklamasını hatırlatmış; Dündar'ın cesedinin altında bir bomba bulunduğu şüphesiyle hareket edildiğini ve gazetede yayınlanan fotoğrafın da gizlice çekilmemiş olduğunu, gazeteci ve foto muhabirinin olay yerine giden yetkililere refakat ettiklerini, dolayısıyla olayda bir art niyet aranmaması gerektiğini vurgulamıştır.

Dışişleri Bakanı Çetin, olayın bölgeye gönderilmiş bulunan Mülkiye müfettişlerince incelendiğini, bunun sonucuna göre de gereğinin yerine getirileceğini sözlerine eklemiştir.

Bölgedeki Silahlı Kuvvetlerimizin zırhlı personel taşıyıcıları dahil Alman silahlarını mevcut mutabakat çerçevesinde esasen kullanmadıklarını, o tarihte bir olay ve çatışmanın da sözkonusu olmadığını ancak bir zırhlı personel taşıyıcısının olay yerinde görüldüğünün de açık olduğunu dolayısıyla konunun bu yönden de incelendiğini belirten Çetin, Alman makamlarına meselenin gerçek boyutları içinde tutulması ve bu münferit iddianın, Hükümetin insan haklarına ve temel özgürlüklere saygılı tutumu çerçevesinde değerlendirilmesi çağrısında bulunmuştur.

DIŞİŞLERİ BAKANI HİKMET ÇETİN'İN BOSNA - HERSEK KONUSUNDAKİ AÇIKLAMASI

(31 ARALIK 1992)

1992 yılı, Bosna-Hersek Cumhuriyeti ve halkı için talihsiz ve acı bir yıl olmuştur. Bu acıyı, Bosnalı kardeşleriyle paylaşmakta olan Türk Milleti, bu trajedi sona erinceye kadar gereken gayreti kararlılıkla sürdürecektir.

Uluslararası kamuoyu, bağımsız ve egemen bir devlet olarak tanımış bulunduğu bu cumhuriyetin varlığına yönelik, faili ve amacı belli saldırılar karşısında, kuvvet kullanılarak ve etnik temizlik yoluyla toprak kazanılmasını telin etmiştir. Ancak geçen sekiz ay içinde, uluslararası toplum, **130 bine yakın insanın ölmesine ve 1,7 milyon kişinin de yerinden edilmesine** yol açan gelişmeleri önleyici, saldırganı durdurucu ve geriletici etkin önlemler almak için gerekli kolektif siyasi iradeyi oluşturamamıştır.

Türkiye, bunalımın başından bu yana sürdürdüğü yoğun faaliyetle, bir yandan Bosna-Hersek'in bağımsızlık, egemenlik ve toprak bütünlüğü için destek sağlarken, diğer taraftan uluslararası kamuoyunu saldırıya ve saldırgana karşı kararlı ve etkili bir tavır almaya davet etmiştir. Bu çerçevede, ülkemiz İslam ülkelerinin, Balkan ülkelerinin ve diğer bölge ülkelerinin görüşlerini topluca dile getirmelerine önayak olmuş, olayların soykırıma dönüşmesine, bunalımın bölgeye yayılması olasılığına ve Bosna örneğinin Balkanlar ile dünyanın diğer bölgelerine de sıçraması ve emsal teşkil etmesi tehlikesine dikkat çekmiştir.

Bugün artık uluslararası toplum Bosna-Hersek'te süregelen, uluslararası hukukun temel ilkelerini ayaklar altına alan, insanlık dışı saldırıları sona erdirmek için kuvvet kullanımı dahil somut önlemlerin gereği üzerinde görüş birliğine varmıştır. Dünya uluslarının üçte ikisinin desteği ile BM Genel Kurul kararında ifadesini bulan beklentiler, BM örgütünün en üst düzey sorumlusu olan **Genel Sekreter ile BM Güvenlik Konseyi tarafından vakit geçirilmeksizin uygulamaya konulmaklıdır. Bu yapılabildiği takdirde, yeni yılda Bosna-Hersek halkının güven ve istikrara kavuşabileceğine inanıyoruz. 1993 yılında Bosna-Hersek'te barışın sağlanması, BM Genel Sekreteri'nin katkı ve rol'üyle Güvenlik Konseyi'nin yeterli kararları almasına bağlıdır. Tarihi bir sorumluluk üstlenmiş olan BM Genel Sekreteri'nin, kendisine emanet edilmiş görevin gereğini yerine getirmesini beklemek bütün insanlığın hakkıdır.**

5. ANLAŞMALAR, TUTANAKLAR, ÇALIŞMA PROGRAMLARI, KÜLTÜREL DEĞİŞİM PROGRAMLARI PROTOKOLLER, MUTABAKATLAR MUHTIRALARI, AÇIKLAMALAR VE BİLDİRİLER (*)

(*) Metinleri Resmi Gazetede yayınlanan Anlaşmalar ve diğer belgeler işbu Tarihçede ayrıca yayınlanmamıştır. Bu çeşit belgeler kronolojik listede (RG) rumuzu ile gösterilmiştir.

6 Ocak
Balkan ülkeleriyle ilişkiler konusunda açıklama.

7 Ocak
İsrail'in 12 Filistinliyi sınırdışı etmesiyle ilgili açıklama.

7 Ocak
Gürcistan'daki duruma ilişkin açıklama.

7 Ocak (RG)
Türkiye - Hindistan Ekonomik ve Teknik İşbirliği Karma Komitesi Beşinci Dönem Toplantısı Mutabakat Zaptı.

7 Ocak (RG)
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Turizm Bakanlığı ile Bulgaristan Hükümeti Turizm Komitesi arasında imzalanan Mutabakat Zaptı.

8 Ocak
Türkiye'nin Orta Asya Cumhuriyetlerinden nükleer silah sağlayacağı yolunda iddialara ilişkin soruya Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü büyükelçi Filiz Dinçmen'in cevabı.

10 Ocak (RG)
Balkan yolu üzerinden yapılan uyuşturucu ve Psikotrop Madde kaçakçılığı ile ilgili komputerize bilgi değişimine ilişkin Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı ile İtalya Bakanlığı arasındaki Toplantı Tutanağı.

14 Ocak
Türkiye'nin Ortadoğu Barış Konferansı'nın Bölgesel İşbirliği bölümüne katılmasına ilişkin açıklama.

21 Ocak (RG)
Ankara Anlaşması ve Katma Protokol çerçevesinde Türkiye - AT Komisyonu Çalışma Programı.

22 Ocak
Türkiye - Rusya Federasyonu ortak basın bildirisi.

22 Ocak
Türkiye - Rusya Federasyonu ilişkilerinin geliştirilmesi hakkında açıklama.

29 Ocak
Libya Devrim Komite Konseyi üyesi Abdülselam Ahmed Callud'un ülkemizi ziyaretiyle ilgili olarak yöneltilen bir soruya Bakanlığımız sözcü vekili Ferhat Ataman tarafından verilen cevap.

29 Ocak
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Hindistan Cumhuriyeti Hükümeti arasında 1992 - 1994 Yılları Kültürel ve Bilimsel Değişim Programının imzalanması, Yeni Delhi.

29 Ocak
Türkiye Cumhuriyeti ile Tacikistan Cumhuriyeti arasında Diplomatik İlişkiler Tesisi hakkındaki Protokol'ün imzalanması, Moskova.

1 Şubat
Türk - Yunan ortak basın bildirisi, Davos.

4 Şubat
Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin ve Rusya Federasyonu Dışişleri Bakanı Andrei Kozirev'in ortak basın bildirisi.

6 Şubat
Ekonomik İşbirliği Örgütü Mutabakat Muhtırası.

8 Şubat
Eski Sovyet Cumhuriyetlerine yapılan yardım operasyonuna ilişkin açıklama.

8 Şubat
Türk - Mısır Ortak Komisyonu 2. toplantı Ortak Raporu.

12 Şubat
Makedonya, Bosna - Hersek, Slovenya ve Hırvatistan Cumhuriyetlerinin tanınmasına ilişkin açıklama.

17 Şubat
Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (ECO) Zirve Toplantısı Sonuç Bildirisi, Tahran.

18 Şubat
Türkiye'nin Kafkas sınırında bazı askeri hazırlıklar yürüttüğü yolunda iç ve dış basında yeralan haberler üzerine yapılan açıklama.

20 Şubat
Genelkurmay Başkanı Org. Doğan Güreş'in Romanya ziyaretine ilişkin basın açıklaması.

20 Şubat
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Hükümeti arasında Eğitim, Teknik ve Bilimsel İşbirliği Anlaşması, Bükreş.

22 Şubat
Dağlık Karabağ konusunda açıklama.

24 Şubat (RG)
Türkiye - Kuveyt Karma Ulaştırma Komisyonu'nun IX. Toplantısı Protokolü.

26 Şubat (RG)
Türkiye - İran Karma Ekonomik Komisyonu 10. Dönem Mutabakat Zaptının imzalanması.

26 Şubat
Türkiye Cumhuriyeti ile Romanya arasında işbirliğinin geliştirilmesine yönelik protokolün imzalanması, Ankara.

28 Şubat
Rusya Federasyonu Dışişleri Bakanı Kozirev'in Dağlık Karabağ konusunda Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'e gönderdiği mektuba ilişkin açıklama.

29 Şubat
Türkiye Cumhuriyeti ile Türkmenistan arasında Diplomatik İlişkiler Tesisi hakkında Protokol, Aşkabad.

1 Mart
Türkiye Cumhuriyeti ile Tacikistan Cumhuriyeti arasında Kültür İşbirliği Anlaşması, Duşanbe.

2 Mart
Türkiye Cumhuriyeti ile Kazakistan Cumhuriyeti arasında Diplomatik İlişkiler Tesisi hakkında Protokol, Alma Ata.

2 Mart
AGİK'te Nagorno - Karabağ konusunda alınan karara ilişkin açıklama.

2 Mart
Neve Şalom Sinagogu'na yönelik terör eylemine ilişkin açıklama.

3 Mart
Türkiye Cumhuriyeti ile Kırgızistan Cumhuriyeti arasında Eğitim, Kültür ve Bilimsel Alanlarda İşbirliği Anlaşması, Bişkek.

4 Mart
Yunan - GKRY ortak açıklaması konusundaki bir soruya verilen cevap.

4 Mart
Türkiye Cumhuriyeti ile Özbekistan Cumhuriyeti arasında Diplomatik İlişkiler Tesisi hakkında Protokol, Taşkent.

4 Mart
Bulgaristan'dan Türkiye'ye göç eden soydaşlarımızın tarım arazilerinin iadelerine ilişkin açıklama.

4 Mart
Kuzey Irak'a düzenlenen hava harekatına ilişkin açıklama.

4 Mart
ABD Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Kanter'in temasları hakkındaki soruya cevap.

5 Mart
Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı ile Özbekistan Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı arasındaki danışmalara ilişkin Protokol, Taşkent.

6 Mart
«Barka Kaptan I» adlı balıkçı teknemiz kaptanının hayatını kaybetmesine yolaçan tecavüz üzerine yapılan ilk açıklama.

6 Mart (RG)
Türkiye Cumhuriyeti - Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti arasında Karma Ekonomik komisyonu 12. Dönem Protokolü Ekonomik İşbirliğinin Yeni yapılanması.

7 Mart
«Barka Kaptan I» adlı balıkçı teknesi kaptanının öldürülmesi üzerine yapılan açıklama.

7 Mart
Ankara'daki İsrail Büyükelçiliği görevlisinin aracına konulan bomba sonucu öldürülmesine ilişkin açıklama.

8 Mart
Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in Dağlık Karabağ olayları konusunda ABD Dışişleri Bakanı J. Baker ile yaptığı görüşmeye ilişkin açıklama.

9 Mart
Haiti'de demokratik yönetime dönülmesi konusunda anlaşmaya varılması üzerine yapılan açıklama.

10 Mart
Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Özdem Sanberk'in AGİK Kıdemli Memurlar Komitesi Dönem Başkanı ile diğer konuların yanısıra Dağlık Karabağ sorunu hakkında yaptığı görüşmeye ilişkin açıklama.

10 Mart
Pravda'da Türkiye'nin Ermenistan sınırına asker konuşlandırdığı yolundaki haber üzerine yapılan açıklama.

10 Mart
«Barka Kaptan I» adlı balıkçı teknemize yapılan saldırı konusundaki açıklama.

12 Mart
Dışişleri Bakanlığı Sözcü Vekili Ferhat Ataman'ın Yunan Makamları tarafından Ramazan'da Batı Trakya'ya din görevlisi gönderilmesine izin verilmemesi hakkındaki soruya cevabı.

13 Mart
Türk Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in İKÖ Dönem Başkanı sıfatıyla yaptığı basın açıklaması (Gayrıresmi tercüme).

13 Mart
Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in Karabağ sorunu hakkında İKÖ Genel Sekreterine gönderdiği mektuba ilişkin açıklama.

14 Mart
Dağlık Karabağ sorununa ilişkin açıklama.

15 Mart
AGİK Kıdemli Memurlar Komitesi'nin Dağlık Karabağ sorunuyla ilgili kararına ilişkin açıklama.

18 Mart (RG)
Türkiye - Hollanda Kara Ulaştırma Karma Komisyonu 14. Dönem Toplantısı'na ait Protokol, Ankara.

20 Mart
GAC'nin demokratikleşme süreci çerçevesinde gerçekleştirilen referanduma ilişkin açıklama.

23 Mart
Bölücü teröristlerin yurtdışı temsilciliklerimize yaptığı saldırılara ilişkin açıklama.

25 Mart
Müslüman Myanmar (Burma) mültecileri konusundaki açıklama.

26 Mart
Güneydoğu'daki terör olayları konusunda bazı Alman yetkililerin verdikleri beyanlara ilişkin açıklama.

26 Mart (RG)
Türkiye - İngiltere Kara Ulaştırma Karma Komisyonu Toplantısına ait Protokol, Ankara.

31 Mart
Türk - Bulgar görüşmelerine ilişkin Protokol, Sofya.

31 Mart (RG)
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bulgaristan Cumhuriyeti Hükümeti arasındaki Askeri Eğitim İşbirliği Anlaşması, Sofya.

1 Nisan
Norveç'in, sipariş verilen mühimmata ait ihraç lisansını iptaline ilişkin açıklama.

3 Nisan
Türk paralı askerlerinin Dağlık Karabağ'da Azeri saflarında çarpıştıkları yönündeki Ermeni iddialarına Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Büyükelçi Filiz Dinçmen'in verdiği yanıt.

3 Nisan (RG)
Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı ile Türkmenistan İçişleri Bakanlığı arasındaki Suça Karşı Mücadele ve Toplum Emniyeti Konularındaki İşbirliği Hakkında Protokol, Ankara.

3 Nisan
Bosna - Hersek'in tanınmasına ilişkin açıklama.

3 Nisan
Moldova olaylarına ilişkin açıklama.

4 Nisan
Güneydoğu olayları konusunda AT Siyasi Direktörlerince alınan karara ilişkin açıklama.

4 Nisan
Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in Bosna - Hersek olaylarına ilişkin açıklaması.

4 Nisan
Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin tarafından NATO'nun 43. kuruluş yıldönümü vesilesiyle yapılan açıklama.

7 Nisan
Bosna - Hersek'in AT tarafından tanınmasına ilişkin açıklama.

8 Nisan
BMGS'nin Kıbrıs raporuna ilişkin açıklama.

9 Nisan
Güneydoğu olayları dolayısıyla Avusturya'nın AGİK çerçevesinde bilgi talebine verilen cevaba ilişkin basın açıklaması.

10 Nisan
Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Büyükelçi Filiz Dinçmen'in «Atilla Mirasçıları Örgütü Genç Kolu» imzasıyla Yunan Turizm Örgütü ve tüm Yunan turizm şirketlerine gönderilen ve Yunan basınında yer alan tehdit mektubuna verdiği yanıt.

11 Nisan
Bosna - Hersek olaylarına ilişkin açıklama.

11 Nisan
BM Güvenlik Konseyi'nin Kıbrıs konusunda aldığı 750 sayılı karara ilişkin açıklama.

11 Nisan
Türkiye'nin Bosna - Hersek konusunda İKÖ nezdindeki girişimine ilişkin açıklama.

13 Nisan
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti arasında 1992/93 - 1993/94 - 1994/95 Akademik Yılları için Kültür ve Eğitim İşbirliği Anlaşması, Doha.

13 Nisan (RG)
Türkiye Cumhuriyeti ve Fransa Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlıkları arasında işbirliğine ilişkin Protokol.

14 Nisan
Türkiye'nin Avrupa Topluluklarına tam üyelik Başvurusunun beşinci yıldönümü dolayısıyla yapılan basın açıklaması.

14 Nisan (RG)
Galatasaray Eğitim ve Öğretim Kurumu'na ilişkin olarak Fransız Cumhuriyeti Hükümeti ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasında anlaşma.

15 Nisan
Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Büyükelçi Filiz Dinçmen'in Libya'ya karşı ambargo uygulamasının nasıl olacağı yolundaki soruya verdiği cevap.

15 Nisan
Bosna - Hersek konusundaki AGİK İzleme Toplantısı ve Kıdemli Memurlar Komitesi'nce alınan karar.

16 Nisan
Dağlık Karabağ sorununa ilişkin açıklama.

17 Nisan
EFTA - Türkiye Anlaşmasının onaylanması dolayısıyla yapılan açıklama.

17 Nisan
Afganistan sorununa ilişkin açıklama.

17 Nisan (RG)
Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı ile Özbekistan Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı arasında Özbekistan polisinin eğitim, çalışma usulleri ve

talimatlarının yeniden yapılandırılmasına destek verilmesi ve işbirliği yapılması konulu Protokol, Ankara.

19 Nisan (RG)
Türkiye - Suudi Arabistan Altıncı Dönem Ekonomik İşbirliği Karma Komisyonu Mutabakat zaptı.

22 Nisan
Karadeniz'de Kirliliğin Önlenmesi Sözleşmesine ilişkin açıklama.

23 Nisan
Bulgaristan'da kabul edilen «İade Kanunu»na ilişkin açıklama.

24 Nisan
Bosna - Hersek olaylarına ilişkin açıklama.

24 Nisan (RG)
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Sağlık Bakanları arasında Tıp ve Sağlık Alanında İşbirliği Anlaşması, Bakü.

24 Nisan (RG)
Türkiye - Macaristan Turizm Karma Komisyonu III. Dönem Toplantısı Protokolü, Budapeşte.

28 Nisan
Türkiye - Özbekistan ortak bildirisi.

28 Nisan
Bosna - Hersek'teki durum hakkında BM Güvenlik Konseyi'nce yapılan «Başkanlık Açıklaması»na ilişkin açıklama.

28 Nisan (RG)
Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı ile Romanya İçişleri Bakanlığı Arasında İşbirliği Anlaşması, Ankara.

28 Nisan (RG)
Türkiye - Norveç Karma Ekonomik Komisyon çerçevesinde kurulan çalışma Grubu İkinci Dönem Toplantısı Mutabakat Zaptı, Ankara.

28 Nisan (RG)
Türkiye - Tunus arasında Turizm Alanında İşbirliği Karma Komisyonu III. Dönem Toplantısı Tutanağı, Tunus.

29 Nisan
Afganistan'daki gelişmelere ilişkin açıklama.

29 Nisan
Türkiye - Kırgızistan ortak bildirisi.

30 Nisan
Bosna - Hersek olaylarına ilişkin açıklama.

30 Nisan (RG)
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çek ve Slovak Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Karma Ekonomik Komisyonu'nun 12. Dönem Protokolü, Ankara.

1 Mayıs
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti arasında Eğitim, Bilim, Kültür, ve Spor Alanlarında İşbirliği Anlaşması, Alma Ata.

1 Mayıs (RG)
Türkiye Cumhuriyeti ile Türkmenistan Hükümeti arasında Türkmenistan'dan Türkiye'ye doğalgaz gönderilmesi hakkında anlaşma, Aşgabad.

1 Mayıs
Türkiye'nin Bosna - Hersek'in AGİK üyeliğini nasıl karşıladığına dair sorulan bir soruya Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Büyükelçi Filiz Dinçmen'in verdiği cevap.

1 Mayıs
Türkiye - Kazakistan ortak bildirisi.

1 Mayıs
Helsinki İzleme Komitesi ABD Kolu tarafından son olarak yayınlanan bir raporda Batı Trakya Türk azınlığının durumunda olumlu gelişmeler olduğu belirtilerek bu konudaki düşüncelerinin ne olduğu hususunda sorulan soruya Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Büyükelçi Filiz Dinçmen'in verdiği cevap.

1 Mayıs (RG)
Türkiye Cumhuriyeti Ulaştırma Bakanlığı ve Bangladeş Halk Cumhuriyeti Ulaştırma Bakanlığı arasında Demiryolu Endüstrisinde Ortak Üretim Teknik ve Bilimsel İşbirliği Hususunda Mutabakat Zaptı, İstanbul.

2 Mayıs
Türkiye - Türkmenistan ortak bildirisi.

3 Mayıs (RG)
Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti arasında Eğitim, Öğretim, Uzmanlık Hizmetleri, Teknik ve Bilimsel İşbirliği Anlaşması, Ankara.

4 Mayıs (RG)
Türkiye Cumhuriyeti hükümeti ile Ukrayna Hükümeti arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması, Ankara.

4 Mayıs
Türkiye Cumhuriyeti ile Ukrayna arasında Dostluk ve İşbirliği Anlaşması, Ankara.

5 Mayıs
Bakanlık Sözcü Vekili Ferhat Ataman'ın Alman Federal Dışişleri Devlet Bakanı Helmut Schaefer'in Türk - Alman ilişkileri hakkında bir gazeteye verdiği beyanata ilişkin bir soruya verdiği cevap.

5 Mayıs
Türkiye'nin Bosna - Hersek konusunda girişimlerine ilişkin açıklama.

6 Mayıs
Müslüman Myanmar mültecileri konusunda açıklama.

6 Mayıs
Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in Bosna - Hersek ve Nahçıvan konusunda ABD Dışişleri Bakanı Baker ile yaptığı konuşmaya ilişkin açıklama.

6 Mayıs
Türkiye Cumhuriyeti ile Bulgaristan Cumhuriyeti arasında Dostluk, İyi Komşuluk, İşbirliği ve Güvenlik Anlaşması, Ankara.

7 Mayıs
AGİK İnsani boyut Mekanizması çerçevesinde Avusturya'dan bilgi istenmesine ilişkin açıklama.

7 Mayıs (RG)
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuveyt Devleti Hükümeti arasındaki Ekonomik, Sınai ve Teknik İşbirliği Karma Komitesi II. Dönem Mutabakat Zaptı, Kuveyt.

8 Mayıs
Türkiye Cumhuriyeti ile Arjantin Cumhuriyeti arasında yatırımların karşılıklı teşviki ve korunmasına ilişkin anlaşma, Ankara.

8 Mayıs (RG)
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Arjantin Cumhuriyeti Hükümeti arasında Turizm Alanında İşbirliği Anlaşması, Ankara.

8 Mayıs (RG)
Türkiye Cumhuriyeti ile Arjantin Cumhuriyeti arasındaki geçerli bir milli pasaport hamili Türk ve Arjantin vatandaşlarının birbirlerinin

ülkelerine yapacakları azami 3 aya kadar ikamet süreli ve turistik amaçlı seyahetlerde vizeden muaf tutulmaları konusunda mektup teatisi suretiyle yapılan Anlaşma, Ankara.

9 Mayıs
Türkiye Cumhuriyeti ile Katar Devleti arasında Gençlik ve Spor alanlarında İşbirliği Protokolü, Doha.

11 Mayıs
BM Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri Boutros Ghali'nin Kıbrıs'taki iki toplum liderlerinin yanısıra Türk ve Yunan Başbakanlarına gönderdiği mesaj hakkındaki bir soruya, Dışişleri Bakanlığı Sözcü Vekili Ferhat Ataman'ın verdiği yanıt.

11 Mayıs
Türkiye Arjantin ortak açıklaması.

12 Mayıs
Türkiye - AT ilişkileri konusunda açıklama.

12 Mayıs (RG)
«Türkiye - Tunus arasında Hidrografi Alanında İşbirliği Protokolü» Ankara.

13 Mayıs
Kuzey Irak'taki seçimlerle ilgili bir soruya verilen cevap.

13 Mayıs
Dağlık Karabağ konusunda BM Güvenlik Konseyince yapılan Başbakanlık açıklamasının ingilizce metni.

13 Mayıs (RG)
Türkiye - Çin Halk Cumhuriyeti Karma Ekonomik ve Tiracet Komitesi 9. Dönem Toplantısı Mutabakat Zaptı, Pekin.

14 Mayıs
Bosna - Hersek olaylarında zarar gören tarihi ve kültürel varlıklar konusundaki açıklama.

14 Mayıs
Azerbaycan'daki gelişmelere ilişkin açıklama.

18 Mayıs
Türk Cumhuriyetleri Eğitim Bakanları Konferansı ortak bildirisi.

18 Mayıs
Ermenilerin Nahçıvan ve Laçin'e saldırılarına ilişkin açıklama.

19 Mayıs (RG)
Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı ile Makedonya İçişleri Bakanlığı arasında Güvenlik İşbirliği Protokolü, Ankara.

20 Mayıs
Türk Cumhuriyetleri Eğitim Bakanları'nın «Ortak Türkçe» önerisi.

21 Mayıs
Dışişleri Bakanlığı Sözcü Vekili Ferhat Ataman'ın AGİK KMK Toplantısı konusunda bir soruya cevaben yaptığı beyanat.

26 Mayıs
Türkiye - Rusya ortak basın bildirisi.

26 Mayıs
Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonu Arasındaki İlişkilerin Esasları Hakkında Anlaşma, Moskova.

27 Mayıs
Bosna - Hersek olaylarına ilişkin açıklama.

27 Mayıs (RG)
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sağlık Alanında İşbirliğine İlişkin Anlaşma, Ankara.

27 Mayıs (RG)
Türkiye - Mısır Ekonomik, Teknik İşbirliği ve Ticaret Ortak Komitesi 5. Dönem Protokolü, Kahire.

29 Mayıs
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Moğolistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Eğitim, Bilim, Kültür ve Spor Alanlarında İşbirliği Anlaşması, Ankara.

29 Mayıs (RG)
Diplomatik, Hususi, Hizmet veya Resmi Pasaport hamillerini karşılıklı olarak vizeden muaf tutma hususunda Moğolistan Hükümeti ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasında Anlaşma, Ankara.

31 Mayıs
BM Güvenlik Konseyi'nce YFC'e karşı yaptırımlara ilişkin açıklama.

1 Haziran
Türk - Arnavutluk görüşmeleri ortak hareket programı Protokolü, Tirana.

1 Haziran
Türkiye Cumhuriyeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti arasında Dostluk, İyi Komşuluk ve İşbirliği Anlaşması, Tirana.

1 Haziran (RG)
Türkiye Cumhuriyeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti arasında Kamu Düzeni Güvenliği Alanında İşbirliği Protokolü, Tirana.

1 Haziran (RG)
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İsrail Devleti Hükümeti arasında Turizm Alanında İşbirliği Anlaşması, Kudüs.

2 Haziran
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Meksika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında Eğitim ve Kültürel İşbirliği Anlaşması, Ankara.

3 Haziran
Dışişleri Bakanlığı Sözcü Vekili Ferhat Ataman'ın İDBK Olağanüstü Toplantısına ilişkin olarak sorulan bir soruya verdiği yanıt.

7 Haziran
Ermenistan ile ilişkiler konusunda açıklama.

20 Haziran
Türk dili konuşan ülkeler Kültür Bakanları I.'nci Konferansı Sonuç Bildirgesi, İstanbul.

21 Haziran
Türk - Yunan ortak basın bildirisi.

22 Haziran (RG)
Türkiye Cumhuriyeti ile Macaristan Cumhuriyeti arasındaki diplomatik pasaport hamillerine vize muafiyeti tanıyan 2 Mart 1990 tarihli Anlaşmanın, hususi, hizmet pasaportlarını da kapsayacak şekilde genişletilmesi ve bazı maddelerinin değiştirilmesi amacıyla iki ülke arasında nota teatisi suretiyle Ankara'da aktedilen Anlaşmanın 22 Haziran 1992 tarihinden itibaren yürürlüğe girmesi.

22 Haziran
Türkiye Cumhuriyeti ile Bulgaristan Cumhuriyeti arasında Hükümlülerin Transferine dair Sözleşme, Ankara.

25 Haziran (RG)
Türkiye - Ürdün Ekonomik, Sınai ve Teknik İşbirliği Karma Komisyonu 4. Dönem Protokolü, Amman.

25 Haziran
Boğaziçi açıklaması.

25 Haziran
Karadeniz Ekonomik İşbirliği 2. Zirvesi ortak bildirisi.

T. C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
KÜTÜPHANESİ

25 Haziran
ABD'nin Sinop Askeri Tesislerindeki faaliyetlerine son vermesine ilişkin açıklama.

27 Haziran
Türkiye - Azerbaycan ortak bildirisi.

27 Haziran (RG)
«Türkiye - Arnavutluk Ekonomik, Ticari, Sanayi ve Teknik İşbirliği Karma Komisyonu 3. Dönem Toplantısı Protokolü, Tirana.

29 Haziran
Bulgaristan ile askeri ilişkiler konusunda açıklama.

30 Haziran
Güney Afrika'daki gelişmelere ilişkin açıklama.

2 Temmuz
Makedonya konusundaki bir soruya cevap.

2 Temmuz
Piri Reis gemisinin arama faaliyeti hakkında soru - cevap.

6 Temmuz
Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı ile Rusya Federasyonu Kültür ve Turizm Bakanlığı arasında Kültür İşbirliği Protokolü, Ankara.

6 Temmuz
T. C. Kültür Bakanı ile Rusya Federasyonu Kültür ve Turizm Bakanı'nın Karadeniz Kültürel İşbirliğinin Kurulması ile ilgili Çağrı Bildirisi, Ankara.

7 Temmuz (RG)
Diplomatik, Hususi, Hizmet veya Resmi pasaport hamillerini karşılıklı olarak vizeden muaf tutma hususunda Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Yemen Cumhuriyeti Hükümeti arasındaki Anlaşma, Ankara.

8 Temmuz
Kuzey Irak'ta yerel hükümet konusundaki bir soruya Sözcü Vekili Ferhat Ataman'ın cevabı.

8 Temmuz
Nazilere iade edildiği iddia edilen vatandaşlarımızla ilgili bir soruya Sözcü Vekili Ferhat Ataman'ın cevabı.

9 Temmuz
Dağlık Karabağ sorununa ilişkin Roma Toplantısı ve Minsk Barış Konferansı konusunda açıklama.

9 Temmuz
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Hükümeti arasında Teknik, Lojistik ve Savunma Sanayii Alanında İşbirliği Yapılmasına dair Protokol, Bükreş.

9 Temmuz
T. C. Hükümeti ile Romanya Hükümeti arasında Silahlanma, Lojistik ve Savunma Sanayii Alanında Gizlilik Dereceli Bilgilerin Mübadelesine İlişkin Protokol, Bükreş.

15 Temmuz
Türkiye - Tunus ortak basın açıklaması.

15 Temmuz
T. C. Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti arasında Ticaret, Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşması, Ankara.

20 Temmuz
T. C. Hükümeti ile Gürcistan Cumhuriyeti Hükümeti arasında, Eğitim, Bilim, Kültür ve Spor Alanında İşbirliği Anlaşması, Tiflis.

21 Temmuz
Bosna - Hersek olaylarına ilişkin açıklama.

29 Temmuz
T. C. Hükümeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Hükümeti arasında Askeri Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İşbirliği Anlaşması, Ankara.

29 Temmuz
Bağdat'taki BM özel Komisyonu'nun Irak Tarım Bakanlığı'na girişinin engellenmesi konusundaki bir soruya Dışişleri Sözcüsünce verilen cevap.

29 Temmuz
Bosna - Hersek Cumhurbaşkanı Yardımcısı Ganiç'in Türkiye'den silah ve mühimmat istediği haberleri konusundaki bir soruya cevap.

30 Temmuz (RG)
Türkiye Cumhuriyeti ile Gürcistan Cumhuriyeti arasında Dostluk, İşbirliği ve İyi Komşuluk Anlaşması, Tiflis.

30 Temmuz
Başbakan Süleyman Demirel'in Gürcistan'a gerçekleştirdiği resmi ziyaret sonunda yayınlanan ortak bildiri.

3 Ağustos
Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in Suriye ziyareti sonunda yapılan ortak bildiri.

5 Ağustos
Bosna - Hersek olaylarına ilişkin açıklama.

14 Ağustos
Bosna - Hersek konusunda BM Güvenlik Konseyince son olarak kabul edilen kararlara ilişkin açıklama.

15 Ağustos
Kıbrıs sorununa adil ve kalıcı bir çözüm bulunması amacıyla başlatılan ikinci tur müzakerelere ilişkin açıklama.

20 Ağustos
Bosna - Hersek'te devam etmekte olan olaylara ilişkin açıklama.

22 Ağustos
T. C. Hükümeti Genelkurmay Başkanlığı ile Romanya Milli Savunma Bakanlığı arasında Askeri Eğitim İşbirliğine Dair Tamamlayıcı Anlaşma, Bükreş.

26 Ağustos
Türkiye - Rusya Dostluk ve Ortaklık Deklerasyonu.

26 Ağustos
Dışişleri Bakanlığı Sözcüsünün BM Genel Sekreteri'nin son Kıbrıs raporu hakkındaki bir soruya verdiği cevap.

26 Ağustos
Türkiye Cumhuriyeti ile Slovenya, Hırvatistan, Bosna - Hersek ve Makedonya Cumhuriyetleri arasında Diplomatik İlişkilerin Kurulması hakkında Protokoller, Londra.

27 Ağustos
T. C. Hükümeti ile Fas Krallığı Hükümeti arasında Turizm Alanında İşbirliği Anlaşması, Rabat.

27 Ağustos
Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Büyükelçi Filiz Dinçmen'in Kıbrıs konusunda sorulan bir soruya verdiği cevap.

28 Ağustos
Türkiye - Rusya ortak açıklaması.

30 Ağustos (RG)
Türkiye - Hollanda Ekonomik ve Teknolojik İşbirliği Karma Komisyonu 5. Dönem Mutabakat Zaptı, Ankara.

31 Ağustos
Hakkari'deki Alan Hudut Karakolumuza PKK teröristlerince yapılan

saldırı üzerine, İran'ın Ankara'daki Maslahatgüzarı'nın Bakanlığımıza davet edilmesine ilişkin açıklama.

2 Eylül
Müsteşarlar düzeyinde Türkiye - Macaristan İkili Siyasi Danışmalarının yapılacağına ilişkin açıklama.

2 Eylül
Müsteşarlar düzeyinde Türkiye - İsveç İkili Siyasi Danışmalarının yapılacağına ilişkin açıklama.

2 Eylül
Azerbaycan ve Ermenistan Dışişleri Bakanları arasında Kazakistan'ın başkenti Alma-Ata'da askeri faaliyetlerin durdurulması hususunda mutabakata varılmasına ilişkin açıklama.

3 Eylül
Türkiye'nin Montreux Sözleşmesini değiştirmeyi düşündüğüne dair İngiliz, Yunan, Japon ve Türk basınında çıkan haberlere ilişkin açıklama.

4 Eylül (RG)
Türk - Bulgar Ekonomik ve Teknik İşbirliği Komitesi 11. Dönem Protokolü, Sofya.

7 Eylül
Müsteşarlar düzeyinde Türkiye - İsviçre İkili Siyasi Danışmalarının yapılacağına ilişkin açıklama.

16 Eylül
Türkiye, Irak ve Suriye arasındaki Ortak Teknik Komite Toplantısının 28 Eylül - 02 Ekim 1992 tarihleri arasında yapılması hususunda mutabakata varılmasına ilişkin açıklama.

17 Eylül
Abhazya Özerk Cumhuriyeti'ne acil insancıl yardım malzemesi gönderileceğine ilişkin açıklama.

23 Eylül
Türkiye Cumhuriyeti ile Belarusya Cumhuriyeti Hükümeti arasında 1992 - 1994 dönemi Kültür, Bilim ve Enformasyon Alanlarında Değişim Programı, Minsk.

24 Eylül
Dışişleri Bakanlığı Sözcü Vekili Ferhat Ataman'ın Federal Almanya tarafından Türkiye'ye sağlanan silah yardımı konusunda sorulan soruya verdiği yanıt.

26 Eylül (RG)
Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı ile Kazakistan Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı arasında Güvenlik İşbirliği Protokolü, Ankara.

29 Eylül (RG)
T. C. Hükümeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Hükümeti arasında Uluslararası Karayolu taşımacılık Anlaşmasına ilişkin Türkiye - Arnavutluk 3. Karma Komisyon Toplantısı Protokolü, Ankara.

30 Eylül
Bulgaristan'dan ülkemize yönelik göç hareketlerine ilişkin açıklama.

2 Ekim
NATO ararlılık Gösterisi 92 Tatbikatı sırasında meydana gelen kazaya ilişkin açıklama.

2 Ekim (RG)
T. C. Hükümeti ile Fransa Cumhuriyeti arasında 288 milyon Fransız Frangı tutarındaki krediye ilişkin Mali Protokol, Ankara.

5 Ekim (RG)
T. C. Hükümeti İçişleri Bakanlığı ile Çek ve Slovak Federal Cumhuriyeti Federal İçişleri Bakanlığı arasında Terörizm, Organize Suçlar ve Uyuşturucu ve Psikotrop Madde Kaçakçılığı ve Suistimaline karşı İşbirliği Anlaşması, Ankara.

5 Ekim
Macaristan Dışişleri Bakanlığı Devlet Sekreteri Yardımcısı İvan BABA'nın istişarelerde bulunmak üzere Türkiye'ye geleceğine ilişkin açıklama.

5 Ekim (RG)
T. C. Hükümeti ile Almanya Federal Cumhuriyeti Hükümeti arasında Çevrenin Korunması Alanında İşbirliği Anlaşması, İstanbul.

7 Ekim
ABD Yönetiminin Türkiye'ye 1993 yılında sağlayacağı ekonomik yardıma ilişkin açıklama.

14 Ekim
Federal Almanya'daki Türk misyonlarına karşı 12 Ekim gecesi girişilen saldırılar hakkında açıklama.

15 Ekim (RG)
Avrupa Konseyi İskan Fonu'ndan sağlanan 20.000.000 ECU tutarındaki krediyle ilgili olarak 30.6.1992 tarihinde Paris'te imzalan Anlaşma.

16 Ekim
Bosna - Hersek halkına, Kızılay ve Rumeli Göçmenleri Dayanışma Derneği tarafından sağlanan insancıl yardım malzemesinin gönderildiğine ilişkin açıklama.

19 Ekim
Pakistan'daki sel felaketi nedeniyle Kızılay tarafından gönderilen 31 ton insancıl yardım malzemesine ilişkin açıklama.

20 Ekim
Türk - Mısır Müşterek Emlak Komisyonu 6. Dönem Toplantısı hakkında açıklama.

21 Ekim
Bosna - Hersek'e 6500 ton motorin gönderildiğine dair açıklama.

23 Ekim (RG)
T. C. Hükümeti ve Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti arasında Denizcilik Anlaşması, Ankara.

24 Ekim (RG)
Türkiye ile Pakistan arasında imzalanan Mutabakat Zaptı, İslamabad.

27 Ekim (RG)
T. C. Hükümeti ile İran İslam Cumhuriyeti Hükümeti arasında 1993 - 1994 yılları için Kültürel, Bilimsel ve Teknik Değişim Programı, Tahran.

28 Ekim
Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Büyükelçi Filiz Dinçmen'in haftalık olağan basın toplantısı.

28 Ekim (RG)
T. C. Hükümeti İçişleri Bakanlığı ile Rusya Federasyonu Güvenlik Bakanlığı arasında İşbirliğine ilişkin Anlaşma, Moskova.

31 Ekim
T. C. Hükümeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti arasında Türkistan şehrinde Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk - Kazak Üniversitesi kurulmasına dair Anlaşma, Ankara.

31 Ekim
Türkiye, Azerbaycan ve Orta Asya Cumhuriyetlerinin katılımıyla İstanbul'da düzenlenen zirve toplantısı bildirisi.

1 Kasım (RG)
T. C. Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması, Ankara.

1 Kasım (RG)
T. C. Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti arasında Turizm İşbirliği Anlaşması, Ankara.

1 Kasım (RG)
T. C. Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti arasında Ulaştırma Altyapısı İşbirliği Anlaşması, Ankara.

1 Kasım
Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti arasında imzalanan «Çoğulcu Demokrasi, Barış ve Bağımsızlık İçinde Refah ve Hukukun Üstünlüğü İçin İşbirliği Deklerasyonu», Ankara.

2 Kasım
Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti arasında İşbirliği ve Dayanışma Anlaşması, Ankara.

4 Kasım
New York'taki Kıbrıs görüşmeleri konusunda Yunanistan Hükümetinin, Türk tarafını suçlayan açıklaması hakkında vaki bir soruya, Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Büyükelçi Filiz Dinçmen tarafından verilen yanıt.

6 Kasım
Dışişleri Bakanlığı Sözcü Vekili Ferhat Ataman tarafından bir soruya verilen cevap.

6 Kasım
Dışişleri Bakanlığı Sözcü Vekili Ferhat Ataman tarafından bir soruya verilen cevap.

9 Kasım
Azerbaycan'a iki adet ambulans ve 600 kilogram ağırlığında ilaç gönderildiğine ilişkin açıklama.

9 Kasım (RG)
15 Temmuz 1992 tarihinde Bükreş'te imzalanan Romanya İçişleri Bakanlığı ve T. C. İçişleri Bakanlığı arasındaki İşbirliği Anlaşması çerçevesinde 1992 - 1993 Yılları Protokolü.

11 Kasım (RG)
T. C. Hükümeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Hükümeti arasında İşbirliği Anlaşması, Ankara.

T. C. Hükümeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti arasında Turizm İşbirliği Anlaşması, Ankara.

12 Kasım
266 Bosna - Hersek'linin Türkiye'ye getirileceğine ilişkin açıklama.

14 Kasım
İran, Suriye ve Türkiye Dışişleri Bakanlarının yaptıkları üçlü toplantı ile ilgili basın toplantısında kullanılan ortak noktalar.

18 Kasım
Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü'nün 23 - 26 Kasım 1992 tarihleri arasında düzenlenecek olan Bilim ve Teknoloji Bakanları Toplantısı'na katılmak üzere Kuveyt'e gidişine ilişkin açıklama.

18 Kasım
Bosna - Hersek'te devam eden bunalım ve çatışmanın bölgenin diğer yörelerine de yayılma tehlikesine karşı, İstanbul'da yapılması planlanan Balkan Zirvesi'ne ilişkin açıklama.

19 Kasım
T. C. Hükümeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Hükümeti arasında Teknik ve Savunma Sanayii İşbirliği Anlaşması, Tirana.

20 Kasım
Başbakan Süleyman Demirel'in 23 Kasım 1992 tarihinde Londra'ya bir çalışma ziyaretinde bulunacağına ilişkin açıklama.

20 Kasım
Başbakan Süleyman Demirel'in 29 Kasım - 1 Aralık 1992 tarihleri arasında Singapur'u ziyaret edeceğine ilişkin açıklama.

20 Kasım
Başbakan Süleyman Demirel'in 24 Kasım 1992 tarihinde Brüksel'de AT Komisyonu Başkanı Jacques Delors ile görüşeceğine ilişkin açıklama.

22 Kasım
Başbakan Süleyman Demirel'in Londra'ya gidişinde Esenboğa Havaalanı'nda yaptığı basın toplantısı.

23 Kasım
Almanya'nın Mölln şehrinde ırkçıların saldırısı sonucu biri kadın ikisi çocuk olmak üzere üç vatandaşımızın hayatını kaybetmesi ve sekiz vatandaşımızın yaralanmasına ilişkin açıklama.

23 Kasım
26 Ekim - 11 Kasım 1992 tarihlerinde New York'ta Kıbrıs sorununun çözümüne ilişkin iki toplum lideri arasında yapılan doğrudan görüşmeler hakkında BM Genel Sekreteri'nin Güvenlik Konseyi'ne sunduğu rapora ilişkin açıklama.

25 Kasım
Balkan Zirvesi Ortak Bildirisi.

26 Kasım
Güvenlik Konseyi'nin Kıbrıs konusunda 25 Kasım 1992 tarihinde kabul ettiği 789 sayılı karara ilişkin açıklama.

28 Kasım
T. C. Hükümeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti arasında 1993 - 1996 Yılları İçin Kültürel Değişim Programı, İslamabad.

1 Aralık (RG)
T. C. Hükümeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti arasında Türk ve Arnavut Diplomatik ve Hizmet Pasaport hamili kişilerin birbirlerinin ülkesine yapacakları azami 90 gün süreli seyahatler ile birbirlerinin ülkesinde bulunan Diplomatik Misyonlara ve Konsolosluk Bürolarına atanan Diplomatik personelin vizeden muaf tutulmaları konusunda nota teatisi suretiyle 17 Eylül 1992 tarihinde Tiran'da aktedilen anlaşmanın 17 Ekim 1992 tarihinde yürürlüğe girmek üzere onaylanması.

2 Aralık
Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Büyükelçi Filiz Dinçmen'in haftalık olağan basın toplantısı.

3 Aralık
BM İnsan Hakları Komisyonu'nun «Eski Yugoslavya'da İnsan Haklarının Durumu» konusundaki olağanüstü toplantısı hakkında açıklama.

3 Aralık
Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın Mısır Arap Cumhuriyeti'ne ziyaret edeceğine ilişkin açıklama.

7 Aralık
Tayland Veliaht Prensi Maha Vajiralongkorn'un ülkemizi ziyaret edeceğine ilişkin açıklama.

7 Aralık
Bölgemizde cereyan eden gelişmeleri gözden geçirmek ve halihazır durumu değerlendirmek amacıyla, Türkiye, ABD, Fransa ve İngiltere üst düzey yetkilileri arasında Ankara'da bir toplantı düzenleneceğine ilişkin açıklama.

8 Aralık
Kabil'deki çarpışmalar sırasında Kabil Büyükelçiliğimiz müştemilatının isabet aldığına ilişkin açıklama.

8 Aralık
Hindistan'ın Ayodha şehrindeki Bahr-i Mescid Camii'nin fanatik Hindular tarafından tahrip edilmesine ilişkin açıklama.

11 Aralık
Irak'taki son duruma ilişkin Türkiye, Fransa, İngiltere ve ABD'den üst düzey yetkililerin katılımıyla yapılan toplantı hakkında basın açıklaması.

16 Aralık
BM Güvenlik Konseyi'nin 794 sayılı kararı uyarınca Somali'ye gönderilecek 300 kişilik birliğimiz hakkında açıklama.

18 Aralık
Bosna - Hersek'e 35 milyar TL. değerinde insancıl yardım malzemesi gönderildiğine ilişkin açıklama.

18 Aralık
İsrail'in 400 Filistinli'yi sınırdışı etme kararına ilişkin açıklama.

18 Aralık
Irak'a insani yardım malzemesi taşıyan Türk kamyonlarına girişilen bombalı saldırıya ilişkin açıklama.

19 Aralık
Bosna - Hersek hakkında BM Genel Kurulu'nda alınan bir karara ilişkin açıklama.

22 Aralık
Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi'nin Türkiye hakkındaki raporuna ilişkin açıklama.

23 Aralık
Slovak ve Çek Cumhuriyetlerinin tanınmasına ilişkin açıklama.

24 Aralık
Bosna - Hersek'e 18 ton ilaç ve pansuman malzemesi gönderildiğine ilişkin açıklama.

24 Aralık
Yunanistan'ın 6 mil olan karasularının üzerindeki ulusal hava sahasının dışında hak iddia etmesine ilişkin açıklama.

26 Aralık
İran Dışişleri Bakanı birinci Yardımcısı Mohammed Besareti'nin Türkiye'yi ziyaret edeceğine ilişkin açıklama.

29 Aralık
İşgal altındaki topraklardan sınırdışı edilen Filistinliler konusunda sorulan bir soruya Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Büyükelçi Filiz Dinçmen tarafından verilen cevap.

30 Aralık (RG)
Türkiye ile Çekoslovakya arasında 15 Ekim 1992 tarihinde Ankara'da imzalanan Kara Ulaştırma Karma Komisyonu 12. Toplantısına ait Protokolün onaylanması.

BALKAN ÜLKELERİYLE İLİŞKİLER KONUSUNDA AÇIKLAMA

(6 OCAK 1992)

Türkiye'nin komşuları ile daima karşılıklı güven ve işbirliğine dayalı ilişkiler geliştirme ve barış içinde birarada yaşama politikası çerçevesinde ve eski Doğu Bloku ülkelerindeki demokratizasyon sürecinin yarattığı olumlu atmosferin de katkısıyla Balkan ülkeleri ile ikili ilişkilerimizde bir süredir olumlu gelişmeler yaşandığı bilinmektedir.

Diğer yandan Balkanlar'da, hepimizin izlediği gibi, bölgemiz ve Avrupa'nın geleceği açısından önemli gelişmeler cereyan etmektedir.

Türkiye, Balkan ülkeleri ile ilişkilerini her alanda daha da geliştirme, işbirliğini arttırma, bölgede barış ve güven ortamının yerleşmesi için katkılarda bulunma arzusundadır. Bu amaçla Balkan ülkeleri ile zaman zaman siyasi danışmalarda bulunulmakta, bu görüşmelerde ikili ve bölgesel konular gözden geçirilmektedir.

Bu çerçevede, ikili ve bölgesel alanda karşıtları ile siyasi istişarelerde bulunmak ve Balkanlarda cereyan eden hızlı gelişmeleri gözden geçirmek amacıyla Dışişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Büyükelçi Bilgin Unan, beraberinde Doğu Avrupa Dairesi Başkanı Alev Kılıç olduğu halde önümüzdeki günlerde Bulgaristan, Yugoslavya ve Romanya'ya bir ziyarette bulunacaktır.

Büyükelçi Unan Sayın Cumhurbaşkanımız ile Sayın Başbakanımızdan Bulgar ve Romen yüksek karşıtlarına birer yazılı mesaj da götürecektir.

Ziyaret, bu ülkelerle ikili ilişkilerimizde son dönemde kaydedilen gelişmelerin ele alınmasını sağlayacak, ayrıca Balkan Ülkeleri Dışişleri Bakanları Toplantısına hazırlık amacıyla yakında düzenlenmesi öngörülen Yüksek Dereceli Memurlar Toplantısı öncesinde bölgesel konularda yararlı bir görüş alış verişine imkan tanıyacaktır.

İSRAİL'İN 12 FİLİSTİNLİYİ SINIRDIŞI ETMESİ LE İLGİLİ AÇIKLAMA

(7 OCAK 1992)

İsrail'in, işgal altındaki topraklarda yaşayan Filistinlilerin sınırdışı edilmeleri başta olmak üzere, Filistin halkına karşı uygulamakta olduğu zorlayıcı tedbirlere biran önce son vererek ilgili Uluslararası Sözleşmeler uyarınca üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmesi gerektiğinin, uluslararası toplumun diğer üyeleri gibi, tarafımızdan da öteden beri çeşitli vesilelerle vurgulandığı bilinmektedir. Orta Doğu Barış Konferansının çalışmalarına başlamasıyla Arap - İsrail ihtilafına ve Filistin sorununa adil ve kalıcı bir çözüm bulunması yolundaki umutların arttığı şu kritik dönemde, İsrail'in, işgal altındaki topraklarda yaşayan 12 Filistinliyi daha sınırdışı etme yolunda bu kere aldığı karar, sadece, işgal altındaki topraklarda yaşayan sivillerin korunmasına ilişkin 1949 tarihli Dördüncü Cenevre Sözleşmesinin ihlâli anlamına gelmekle kalmamakta, aynı zamanda Orta Doğu Barış Konferansını baltalayıcı nitelikte görülmekte ve bu nedenle tarafımızdan kınanmaktadır.

Orta Doğu'nun yıllardır özlemi duyulan barış, istikrar ve güven ortamına kavuşması gereksiniminin her zamandan fazla hissedildiği halihazır ortamda, İsrail'in, işgal altındaki Arap topraklarında Uluslararası Sözleşmeler çerçevesindeki sorumluluklarını üstlenmesini ve barış sürecini engelleyici davranışlardan kaçınmasını ısrarla bekliyoruz.

AÇIKLAMA

(7 OCAK 1992)

Bölgesinde barış ve huzura büyük değer veren Türkiye, komşusu Gürcistan'daki durumu yakından ve endişe ile izlemiş ve çatışmaların en kısa zamanda son bulmasını temenni etmiştir.

Köklü tarihi ilişkilerimiz bulunan Gürcistan Cumhuriyeti'nin bağımsızlığını tanıyan ilk ülkeler arasında yer alan Türkiye, yaşanan gelişmelerden Gürcistan'ın artık istikrara kavuşacağını ümit etmekte ve bu ülkenin biran önce bağımsızlığın nimetlerinden yararlanmaya başlamasını arzulamaktadır.

Dost Gürcistan halklarının özlemini duyduğu refah ve barışa, demokrasi, hukukun üstünlüğü ve insan haklarına saygı ilkeleri zemininde ve bir toplumsal mutabakat sonucunda kavuşması iyi komşuluk sorumluluğumuz çerçevesinde samimi dileğimizdir.

TÜRKİYE'NİN ORTA ASYA CUMHURİYETLERİNDEN NÜKLEER SİLAH SAĞLAYACAĞI YOLUNDA İDDİALARA İLİŞKİN SORUYA DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI SÖZCÜSÜ BÜYÜKELÇİ FİLİZ DİNÇMEN'İN CEVABI

(8 OCAK 1992)

Herşeyden önce vurgulamak istediğim bir nokta var Türkiye'nin Orta Asya Cumhuriyetleriyle ilişkilerini geliştirmek istemesinin ardında gizli amaçlar aranması fevkalade yanlış olur. Aynı dili, dini ve kültürü paylaştığımız bu Cumhuriyetlere karşı özel bir yakınlık duymamız son derece doğaldır. Ancak bu Cumhuriyetlerle ilişkilerimizin geliştirilmesi arzumuzun ardından gizli hiçbir amaç yoktur. Esasen Türkiye, çevresinde bulunan tüm ülkelerle bir dostluk ve barış kuşağı oluşturmayı amaçlamaktadır. Tüm komşularımıza yönelik politikamızın esası budur. Bu politika yayılmacı değildir. Pan-Türkizm, Pan-İslamizm gibi ideolojilere dayanmamaktadır. Bu politika ayırımcı da değildir. Azerbaycan dışındaki Cumhuriyetlerin tümünün aynı anda tanınması, bu yaklaşımımızın açık bir göstergesini oluşturmuştur. Türkiye'nin bu ülkelerle ilişkilerini geliştirirken fırsatçı bir yaklaşım içinde olması sözkonusu değildir. Bizimle dostluk, barış ve işbirliği isteyen ülkelerin kaygı duymaları için hiçbir geçerli neden bulunmamaktadır.

Şimdi sorunuzun esasına geçiyorum: Türkiye, Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesi Anlaşması'nı 28 Ocak 1969 tarihinde imzalamış ve 1980 yılında onaylamıştır. öte yandan ülkemiz Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı'nın «Garantiler» sistemini de 1982'de kabul etmiştir. Biz uluslararası yükümlülüklerimize saygı gösteren ve bunları titizlikle uygulayan bir ülkeyiz.

Bu nedenle nükleer silah temini ya da yapımı için hammadde veya teknoloji sağlanması amacıyla herhangi bir girişimde bulunmamız ve bu yönde çaba göstermemiz sözkonusu değildir.

TÜRKİYE'NİN ORTADOĞU BARIŞ KONFERANSININ BÖLGESEL İŞBİRLİĞİ BÖLÜMÜNE KATILMASINA İLİŞKİN AÇIKLAMA

(14 OCAK 1992)

Türkiye, bölgesel haiz olduğu kendine özgü coğrafi konum ile Filistin sorunu ve Arap - İsrail ihtilâfıyla doğrudan doğruya ilgili tüm taraflarla mevcut yapıcı diyaloğu çerçevesinde, bölgede kalıcı bir barış ve istikrarın kurulmasına etkin bir şekilde katkıda bulunmayı, öteden beri, arzulamaktadır. Nitekim bu anlayışla, Orta Doğu Barış Konferansının 28 - 29 Ocak tarihlerinde Moskova'da yapılması beklenen bölgesel işbirliği projelerinin ele alınacağı çok taraflı görüşmeler bölümüne katılma hususunda Konferansın ortak düzenleyicileri ABD ve Rusya Federasyonu yanında diğer ilgili taraflar nezdinde, bir süre önce, girişimde bulunduğumuz hatırlanacaktır.

Ankara'daki Rusya Federasyonu Büyükelçisi Albert Çernişev ile ABD Maslahatgüzarı Mark Grossman bugün Bakanlığımıza müracaatla, ortak düzenleyiciler adına, Konferansın çok taraflı görüşmeler bölümüne, diğer ilgili bölge ülkeleri ile AT Dönem Başkanı Portekiz, Kanada, EFTA ülkeleri temsilcisi, Japonya, Çin ve Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri yanında, Türkiye'yi de, resmen davet etmiştir. Kendilerine, Konferansın bu bölümüne katılmaktan ve bölge ülkeleri arasında mümkün olan her alanda işbirliğini geliştirmeye yönelik tüm çalışmalara faal bir şekilde katkıda bulunmaktan memnuniyet duyacağımız bildirilmiştir.

TÜRKİYE - RUSYA FEDERASYONU ORTAK BASIN BİLDİRİSİ

(22 OCAK 1992)

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Sayın Hikmet Çetin, Rusya Federasyonu Dışişleri Bakanı Sayın Andrei Kozirev'in daveti üzerine 20 - 22 Ocak 1992 tarihlerinde Rusya Federasyonu'na resmi bir ziyarette bulunmuştur. Dışişleri Bakanları, bu ziyaretin iki ülke arasındaki ilişkilerin 500. yıldönümüne rastlayan ilk ziyaret olmasını memnunlukla kaydetmişlerdir.

Sayın Hikmet Çetin Rusya Federasyonu Yüksek Sovyet (Parlamento) Başkanı Sayın Ruslan Hasbulatov ve Rusya Federasyonu Başbakan Yardımcısı Sayın Egor Gaidar tarafından kabul edilmiştir.

İki Bakan ve refakatlerindeki heyetler, samimi ve dostane bir hava içinde cereyan eden görüşmelerde ikili ilişkilerle bölgesel ve uluslararası konular üzerinde görüş alışverişinde bulunmuşlardır. Bakanlar kendi ülkelerindeki siyasi ve ekonomik durum hakkında birbirlerine bilgi vermiş ve Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonu arasında her alanda işbirliği olanaklarını ele almışlardır. Bakanlar her iki tarafın da demokrasi, insan haklarına saygı, istikrar, ekonomik reformlar ve refah konularının vazgeçilmezliğine ve önceliğine olan inançlarını memnunlukla kaydetmişlerdir.

Bakanlar, Avrupa'da ve kendi bölgelerinde meydana gelmekte olan hızlı gelişmeleri dikkate alarak, ülkeleri arasında düzenli ve kurumsallaşmış danışmaların ve üst düzey ziyaretlerin gerçekleştirilmesinin önem ve yararını vurgulamışlardır.

Dışişleri Bakanları Türkiye ile Rusya arasındaki ilişkilerin ulaşmış olduğu düzeyi memnunlukla kaydetmişler ve bu ilişkilerin her alanda daha da geliştirilmesi ve güçlendirilmesi konusunda mutabakata varmışlardır.

Her iki Bakan gerek ikili gerek uluslararası alandaki ilişkilerinin, geçmişte olduğu gibi gelecekte de karşılıklı saygı, güven, anlayış ve işbirliği temelinde gelişeceğini teyit etmişlerdir. Bu çerçevede, ülkeleri arasındaki ilişkilerin ve işbirliğinin genişletilmesi amacıyla yeni olanakların araştırılmasını kararlaştırmışlardır. Bakanlar, bölgedeki yeni bağımsız devletlere ilişkin yaklaşımlarında demokrasi, insan hakları, hukukun üstünlüğü ve laiklik ile egemenlik ve toprak bütünlüğüne saygı ve içişlerine karışmama gibi değer ve ilkelerin kendilerine yön vereceğini vurgulamışlardır.

Bakanlar iki ülke arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerin durumunu gözden geçirmiş ve ticaret hacmi ile ekonomik işbirliğinin arttırılması ve ülkelerinin mevcut potansiyelinden gecikmeksizin yararlanılması hususunda mutabakata varmışlardır. İki Bakan, eski Sovyetler Birliği ile mevcut olan yakın ticari ve ekonomik ilişkilerin daha da geliştirilmesi hususunda mutabakata varmış ve mevcut zorlukların bu çerçevede çözümlenmesi hususunda ortak arzularını ifade etmişlerdir.

İki Bakan, karşılıklı kültürel faaliyetlerin Türk ve Rus halklarının birbirlerini daha iyi tanımalarına yardımcı olacağına olan inançlarını vurgulayarak kültürel değişimi arttırmak ve geliştirmek konusunda da anlaşmaya varmışlardır.

Sayın Hikmet Çetin, Sayın Kozirev'e 3 Şubat 1992 tarihinde İstanbul'da yapılacak Karadeniz Ekonomik İşbirliği Projesi toplantısına katılması hususunda yapmış olduğu daveti yinelemiştir. İki Bakan, bu Projenin kendi bölgelerinin Avrupa ve Dünya ile ekonomik bütünleşmesi yolunda yararlı bir araç olacağına dair inançlarını teyit etmişlerdir. Bakanlar bölgesel ve uluslararası işbirliğinin önemini vurgulayarak, özellikle Karadeniz Ekonomik İşbirliği Projesinin takibi hususundaki kararlılıklarını kaydetmişlerdir.

AKKA ve diğer silahsızlanma ve silahların kontrolu anlaşmalarının uygulanması ile Avrupa'da güven ve işbirliği ruhunun güçlendirilmesinin öneminin bilincinde olan taraflar bu sürece katkılarını arttırmak hususunda anlaşmaya varmışlardır. Her iki Bakan nükleer silahların yayılmasının önlenmesi amacıyla sarfedilen çabalara desteklerini ifade etmişlerdir. Rusya'nın bu çerçevede oynadığı olumlu role işaret edilmiştir. Bakanlar ilişkilerinin AGİK ilkeleri ile dostluk, işbirliği ve iyi komşuluğa dayandığını teyit etmişlerdir. Bakanlar, insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğü ilkeleri çerçevesinde bütünleşen yeni Avrupa'nın oluşturulmasına katkı sağlanmasında ortak çıkar ve sorumlulukları bulunduğu hususunda mutabık kalmışlardır.

Bu çerçevede iki Bakan, AGİK sürecinin önemini ve örnek teşkil eden niteliklerini vurgulamış ve AGİK sürecinin sadece Avrupa ile sınırlı kalmaması ve tüm uluslararası ilişkilerin temelini oluşturması gerektiğine olan inançlarını kaydetmişlerdir.

İki Bakan Avrupa ve Balkanlar'daki durum ve özellikle Yugoslavya'daki gelişmeler üzerinde görüş alış verişinde bulunmuşlar ve Yugoslavya'daki durumun barışçıl yollardan çözümüne atfettikleri önemi vurgulamışlardır.

İki Bakan Orta Doğu'daki durum ile Orta Doğu Barış Sürecini değerlendirmişler, ilgili ülkelerin güvenlikleri bakımından bölgenin siyasal ve stratejik önemini ve bölgede barış ve istikrarın tesis edilmesine yol açacak her türlü adımı desteklemek hususundaki kararlılıklarını belirtmişlerdir.

İki Bakan yaptıkları görüş alış verişinin son derece önemli yapıcı ve yararlı olduğunu kaydetmişler, ülkeleri arasında yüzlerce yıllık dostluğa dayalı ilişkilerin, gelecekte de karşılıklı güven, iyi komşuluk ve her alanda işbirliği ilkeleri çerçevesinde sürdürüleceği sonucuna varmışlardır. Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanının ziyaretinin, Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Federasyon uarasındaki yeni dostluk, kardeşlik ve barış dönemi için iyi bir başlangıç ve önemli bir katkı oluşturduğu memnuniyetle kaydedilmiştir.

Sayın Hikmet Çetin, kendileri için en uygun bir zamanda gerçekleşmek üzere Sayın Kozirev'i Türkiye'ye davet etmiştir. Bu davet Sayın Kozirev tarafından memnuniyetle kabul edilmiştir.

TÜRKİYE - RUSYA FEDERASYONU İLİŞKİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ HAKKINDA AÇIKLAMA

(22 OCAK 1992)

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Sayın Hikmet Çetin ile Rusya Federasyonu Hükümeti Başkan Yardımcısı ve Ekonomi ve Maliye Bakanı Sayın Yegor Gaydar arasında 21 Ocak 1992 tarihinde yapılan görüşmede, eski SSCB ile Türkiye Cumhuriyeti arasında imzalanmış olan ve halen yürürlükte bulunan Doğal Gaz Anlaşması ve protokolleri de dahil tüm ekonomik ve ticari anlaşmalarda öngörülen yükümlülüklerin yerine getirilmesi hususunda mutabakata varılmıştır.

Görüşmede taraflar, Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonu arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi amacıyla, yakın bir gelecekte, ekonomik ve ticari ilişkiler hakkındaki yeni uzun vadeli anlaşmanın hazırlanması ve imzalanması ile mevcut anlaşmaların yenilenmesi hususunda anlaşmaya varmışlardır.

Taraflar ayrıca, Bakanlar düzeyinde Türk-Rus Karma Ekonomik Komisyonu kurulmasını da kararlaştırmışlardır.

LİBYA DEVRİM KOMUTA KONSEYİ ÜYESİ ABDÜSSELAM AHMED CALLUD'UN ÜLKEMİZİ ZİYARETİYLE İLGİLİ OLARAK YÖNELTİLEN BİR SORUYA BAKANLIĞIMIZ SÖZCÜ VEKİLİ FERHAT ATAMAN TARAFINDAN VERİLEN CEVAP

(29 OCAK 1992)

Libya Devrim Komuta Konseyi üyesi Kurmay Binbaşı Abdüsselam Ahmed Callud, Pakistan ve İran'a yaptığı ziyaretlerden sonra Libya Lideri Kaddafi'nin bir mesajını Sayın Cumhurbaşkanımıza ve Sayın Başbakanımıza sunmak amacıyla ülkemize gelmiştir.

Binbaşı Callud'un Sayın Cumhurbaşkanımız ve Sayın Başbakanımız tarafından kabulleri sırasında yapılan görüşmeler, Türkiye - Libya ilişkilerinin halihazırda içerisinde bulunduğu durumun genel bir değerlendirilmesinin yapılması olanağını vermiştir. Bu çerçevede, «Türkiye'nin Güney-Doğu'sunda süren terör hareketlerinin çeşitli biçimlerde Libya tarafından desteklendiği» yolunda çıkan ve kamuoyumuzda büyük rahatsızlık uyandıran duyumlar üzerinde de durulmuştur. Callud, Türkiye'nin güvenlik ve istikrarına Libya'nın verdiği önemi vurgulayarak, bu söylentilerin gerçek dışı olduğunu, Libya'nın PKK terör örgütü ile herhangi bir ilişkisi bulunmadığını ve bu örgütü desteklemesinin de sözkonusu olmadığını belirtmiştir.

Görüşmelerde ayrıca, Libya'da iş yapan Türk müteahhitlerinin ödenmeyen alacakları konusu da ele alınmıştır. Callud, Libya'nın bazı ekonomik sıkıntılar içerisinde olması nedeniyle zamanında yapılamayan ödemelere bir süre önce tekrar başlandığına işaretle, bu sorunun en kısa zamanda çözüme bağlanacağını vaadetmiştir.

Görüşmeler sırasında Callud, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin Lockerbie ve UTA uçak facialarıyla ilgili olarak 20 Ocak 1992 tarihinde kabul ettiği 731 sayılı karar hakkındaki Libya görüşlerini izah etmiştir. Callud, Libya'nın terörizmin her türüne karşı olduğunu, her iki uçak kazasına yol açan olayları kınadığını ve bu olayların uluslararası hukuk çerçevesinde açıklığa kavuşturulması amacıyla harcanan çabalara yardıma hazır olduğunu belirtmiştir.

Buna cevaben, Birleşmiş Milletlere intikal etmiş olan bu konunun daha fazla gerginliğe meydan verilmeksizin çözümlenmesi umudu tarafımızdan dile getirilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE HİNDİSTAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA 1992 - 1994 YILLARI KÜLTÜREL VE BİLİMSEL DEĞİŞİM PROGRAMI

(29 OCAK 1992)

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Hindistan Cumhuriyeti Hükümeti, ülkeleri ve halkları arasında dostluk ilişkilerini ve işbirliğini geliştirmek arzusuyla, 29 Haziran 1951 tarihinde Ankara'da Türkiye Cumhuriyeti ile Hindistan Cumhuriyeti arasında imzalanan Kültürel Münasebetlere Müteallik Anlaşma çerçevesinde, 1992 - 1994 yılları için aşağıdaki Kültürel Değişim Programı üzerinde anlaşmışlardır.

I. BİLİM ve EĞİTİM

1. Taraflar, üniversite ve yüksek eğitim kurumları arasında işbirliğini teşvik edecekler ve bu amaçla ders kitapları, yardımcı okuma malzemesi ve yayın değişiminde bulunacaklardır.

Üniversite ve yüksek eğitim kurumları arasındaki işbirliği alanları Türkiye'deki Yükseköğretim Kurulu ile Hindistan'daki Üniversite Burs Komisyonu arasında karşılıklı istişareler yoluyla belirlenecektir.

2. Taraflar, karşılıklı olarak, her iki ülkenin eğitim kurumlarınca verilen derece ve diplomaların denkliğinin saptanması amacıyla bilgi ve belge değişiminde bulunacaklardır.

3. Taraflar, diğer ülkenin objektif ve doğru tanıtımı amacıyla, ilk ve orta öğretim tarih, coğrafya ders kitapları değişiminde bulunacaklardır.

4. a) Taraflar, her yıl, alanları karşılıklı danışmalarla kararlaştırılmak üzere, eğitim yılı süresince dört araştırma bursu tahsis edeceklerdir.

b) Türk Tarafı, Hindistan Hükümetine her biri iki ay süreli iki Türk dili yaz kursu bursu tahsis edecektir.

c) Hindistan Tarafı, Türk Hükümetine 4 ay süre ile Hindistan'da kullanılan dillerden biri için burs tahsis edecektir.

5. Taraflar, Ankara Üniversitesinde Hindoloji Kürsüsü ve Delhi'deki Jawaharlal Nehru Üniversitesinde Türk İncelemeleri Kürsüsü bulunduğu kaydederler. Hint Tarafı bir başka Hindistan Üniversitesinde Türk İncelemeleri Kürsüsü kurma araştırmalarında bulunacak, Türk Tarafı da buna karşılık İstanbul'daki Marmara Üniversitesinde Hindoloji Kürsüsü tesis etme imkanlarını araştıracaktır.

6. Hint Tarafı, bir ila iki yıllık dönem için, süresi ve koşulları karşılıklı anlaşma ile belirlenmek üzere, Mimar Sinan Üniversitesinde bir Hint müziği öğretmeni görevlendirecektir.

Ankara Üniversitesinde Sanskrit ve Hint dili öğreten misafir okutmanın görev süresi karşılıklı mütabakatla yeni bir dönem için uzatılacaktır.

7. Taraflar, Kültürel Değişim Programı süresince, matematik, (mühendislik, teknoloji) alanlarında veya ihtiyaca göre belirlenecek diğer çalışma sahalarında iki üniversite öğretim üyesi değişiminde bulunacaklardır. Bunların ziyaret süresi, çalışma alanları ve kurumları diplomatik yolla kararlaştırılacaktır.

8. Taraflar, karşılıklı temas, görüş ve tecrübe alış verişi ile ders vermek üzere iki Üniversite öğretim görevlisinin 2-3 hafta süreyle değişiminde bulunacaklardır. Değişime ilişkin ayrıntılar diplomatik yollardan kararlaştırılacaktır.

9. Taraflar, karşılıklılık ilkesi uyarınca, arkeoloji, fen, sosyal bilimler, beşeri bilimler dallarında ilgi duyulacak konularda seminerler düzenleyeceklerdir.

Bu tür seminerlerin sayısı ve konuları diplomatik kanaldan tespit edilecektir.

10. Taraflar, birbirlerinin eğitim sistemlerini tanımalarına yardımcı olmak amacıyla, ilk ve orta öğretim kurumlarında okutulan kitap ve eğitim malzemeleri değişiminde bulunacaklardır.

11. Taraflar, sosyal bilimsel dalında Hindistan ile Türkiye arasında işbirliği olanaklarını araştırmak gayesiyle, her biri 10-15 gün süreyle birer sosyal bilimci değişiminde bulunacaklardır.

12. Taraflar, iki haftayı geçmeyecek süreyle, araştırma sahalarında çalışmalarını sürdürebilmeleri için 2 tarihçi değişiminde bulunacaklardır. Ziyaretleri sırasında, ortak ilgi sahalarında seminerler düzenlenebilecektir.

13. Taraflar, çocuk resimleri, kitapları ve yaratıcı sanat eserleri değişiminde bulunacaklardır.

II. SANAT VE KÜLTÜR

14. Taraflar, gösteri sanatları dalında edebi metinler, odio/video kasetleri, fotoğraflar, slaytlar ve belgeler değişiminde bulunacaklardır.

15. Tarafların herbiri, seçimi karşılıklı mutabakatla yapılmak koşuluyla, diğer ülkelerin şiir ve edebi eserlerinin kendi diline çevirisini gerçekleştirecektir.

16. Taraflar, ülkelerinin kültür mirasına ilişkin yayın ve kataloglar değişiminde bulunacaklardır.

17. Taraflar, diğer ülkedeki sanat ve arkeoloji müzelerini ziyaret etmek ve sanat ve arkeoloji eserlerinin korunması ve restorasyonu tekniği ile ilgili çeşitli konularda inceleme ve araştırmalar yapmak üzere, 15 gün süreyle iki arkeolog/müzeci değişiminde bulunacaklardır.

18. Taraflar, ülkelerinin müzeleri arasında yayınlar, kataloglar ve arşiv malzemelerinin sürekli değişimi yoluyla yakın işbirliğinde bulunulmasını teşvik edeceklerdir.

19. Taraflar, kütüphaneleri ziyaret etmek amacıyla, on gün süreyle, bir kütüphanecilik uzmanı değişiminde bulunacaklardır. Ayrıca, el yazmaları ve nadir yayınların kataloglarının değişiminde bulunacaklardır.

20. Taraflar, folklor alanında incelemelerde bulunmak üzere iki hafta süreyle bir uzman değişiminde bulunacaklardır. Her iki Taraf, ayrıca, diğer ülkeden uzmanları ülkelerinde folklor konusunda düzenlenen uluslararası konferans ve seminerlere davet edeceklerdir.

21. Taraflar, birbirlerinin ülkelerinde, iki hafta süreyle, iki sanatkarın canlı gösteri yapacağı, birer el sanatları sergisi düzenleyeceklerdir. Serginin düzenlenmesine ilişkin ayrıntılar istişare yoluyla belirlenecektir.

22. Taraflar, müzik, dans, bale ve tiyatro alanında gruplar da dahil olmak üzere, sanatçı değişiminde bulunacaklardır. Taraflardan herbiri, diğerini, ülkesinde düzenlenen uluslararası opera, müzik ve bale festivallerine katılmaya davet edecektir.

23. Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı ile Hindistan Sangeet Natak Akademisi arasında muntazaman yayın değişiminde bulunacaklardır.

24. Hint Tarafı, Ankara'da 1992 ve 1994 yıllarında yapılacak 4. ve 5. Uluslararası Asya-Avrupa Sanat Bienaline katılacaktır. Bu etkinlik sırasında Türk tarafı 15 gün süreyle iki sanatçı kabul edecektir.

Türk Tarafı Hindistan'a, Triennale India 1994 münasebetiyle bir çağdaş sanat sergisi gönderecek ve Hint Tarafı bu münasebetle 2 sanatçı veya sergi komiserini 15 gün süreyle kabul edecektir.

25. Türk Tarafının daveti üzerine, Hint Tarafı 1992 Ekim ayında Ankara'da düzenlenecek SANART 92 Çağdaş Sanat Festivaline katılma konusunu değerlendirecektir.

26. Taraflar, birbirlerinin ülkesinde program dönemi içersinde film haftaları düzenleyeceklerdir. Bu münasebetle hafta süresince 2-3 kişilik heyetler gönderebileceklerdir.

27. Taraflar, birbirlerini, ülkelerindeki uluslararası film festivallerine katılmaya davet edeceklerdir.

III. GENÇLİK VE SPOR

28. Taraflar, ülkelerindeki gençlik kampları ve izcilik etkinliklerine, uluslararası müzik ve folklor yarışmalarına birbirlerini davet edeceklerdir.

29. Taraflar, çeşitli spor federasyonları arasında yarışmalar düzenleyeceklerdir. Bu konudaki yazışmalar diplomatik kanaldan yürütülecektir.

IV. BASIN - YAYIN

30. Taraflar, ülkelerinin yaşam ve kültürünü tanıtıcı Radyo ve Televizyon programlarının değişimini gerçekleştireceklerdir.

31. Taraflar, 10 Nisan 1986 tarihinde Yeni Delhi'de imzalanan Televizyon alanında işbirliği Protokolü hükümlerini uygulamayı sürdüreceklerdir.

32. Taraflar, ülkelerinde, basın yayın alanındaki gelişmeler hakkında bilgi edinmek amacıyla gazeteci, radyo ve TV uzmanları arasında ziyaretler yapılmasını teşvik edeceklerdir. Bu ziyaretlerin sayısı ve süresi karşılıklı danışma yoluyla belirlenecektir.

V. GENEL HÜKÜMLER

Kişi ve Heyet Değişimi :

33. Taraflar, kabul eden ülkede yapılacak bilimsel, eğitsel ve kültürel alanlardaki araştırmalara katılacak kişi ve heyetlerin gönderen ülke tarafından seçilmesini kabul ederler. Ziyaretçiler, kabul eden ülkeye öğretim amacıyla gidiyorlarsa, bu kişileri kabul eden Taraf seçer. Her iki halde de, Taraflardan birinin önerisi diğer Tarafça uygun görülmelidir.

Taraflar, karşılıklı önerilerini ziyaretlerden önce, diplomatik kanaldan mümkün olduğunca erken (en azından üç ay önce) iletirler.

34. Bildirimler, Kabul eden ülkeye atanan veya davet edilen kişi ve kişilerin isim ve özgeçmişlerini, uzmanlaşma konularını, çalışma veya verecekleri ders konularını, ziyaret için öngörülen programa ilişkin önerileriyle birlikte, kalış süreleri, kullandıkları dil ve bunun gibi sözkonusu ziyareti başarılı kılacak değerde olabilecek diğer bilgileri ihtiva eder.

35. Kabul eden Taraf, öneriyi aldıktan iki ay içerisinde onayını veya karşı görüşünü bildirir.

36. Gönderen Taraf, ziyaretçinin kesin geliş tarihini ve uçuş programını en az bir ay önce bildirir.

37. Sözkonusu program çerçevesinde gönderilecek şahısların seçiminde, İngilizce dilinde yeterince bilgiye sahip kimseler tercih edilir.

Burslar :

38. (a) Tahsis edilen burslar, Hint Tarafınca en geç 31 Ocak, Türk Tarafınca en geç 15 Mart tarihlerinde duyurulacaktır.

(b) Hint Tarafı, Türk Tarafına adayların (c) maddesinde öngörülen belgelerini, en geç 1 Temmuz tarihinde ve Türk Tarafı, Hint Tarafına adayların belgelerini en geç 1 Haziran tarihinde iletecektir.

(c) Başvuru dosyası aşağıdaki belgeleri ihtiva edecektir:
(i) özgeçmiş,
(ii) Diploma suretleri,
(iii) Sağlık raporu,
(iv) Tavsiye mektupları ve
(v) Çalışma veya araştırma programlarının ayrıntısı.
(d) Kabul eden Taraf, seçilen adayların kimliklerini üç ay içerisinde karşı Tarafa iletecektir.

(e) Bursiyerlerin, Kabul eden ülkenin dilini veya tercihan İngilizce olmak üzere uluslararası dillerden birini bilmesi gerekmektedir.

VI. MALİ HÜKÜMLER

İki Aya Kadar Ziyaretler :

39. İşbu program çerçevesinde gerçekleştirilmesi öngörülen ziyaretlerde, her iki Taraf ziyaretçilerin diğer ülkeye gidiş-dönüş seyahat giderlerini, kabul eden Taraf ise mahalli ağırlama (iaşe, ibate, ülke içi seyahat) masraflarını karşılayacaktır. Ziyaretçilerin ani hastalanması durumunda kabul eden Taraf ücretsiz tıbbi bakım sağlayacaktır (büyük cerrahi müdahaleler hariç).

Bu Program çerçevesine giren öğrencilerden, karşılıklılık esası ile, kayıt harcı alınmayacaktır.

İki ayı aşan uzun süreli değişimlerde mali koşullar iki hükümet arasında resmi yazışma yoluyla ve diplomatik kanaldan kararlaştırılacaktır.

40. Ayrıca, gösteri gruplarının ziyareti sözkonusu olduğunda kabul eden Taraf, grupların gösterilerini sunabilmeleri için gerekli her türlü kolaylığı gösterecektir. Gösterilerin organizasyonuna ilişkin giderler, dekorların ülke içi nakliye giderleri dahil olmak üzere, kabul eden Tarafça karşılanacaktır. Gönderen Taraf, aksi kararlaştırılmadıkça, sahne malzemesi ve sair malzemenin gidiş-dönüş navlun giderlerinden mesul olacaktır.

Sergiler :

41. (a) Gönderen Taraf, sergi malzemesinin kabul eden ülkedeki ilk teşhir mahalline kadar olan gidiş ve dönüş nakliye giderlerini üstlenecektir.

(b) Kabul eden Taraf, sergi malzemesinin ülkesi içindeki nakliye giderlerini karşılayacaktır.

(c) Kabul eden Taraf, poster, katalog ve broşürler dahil, serginin tanıtımı ve düzenlenmesine ilişkin masrafları üstlenecektir.

(d) Gönderen Taraf, sigorta masraflarını üstlenecektir. Sergi malzemesinin hasar görmesi halinde, kabul eden Taraf, gönderen Tarafa, sigorta şirketinden tazminat talep edebilmesini teminen, hasarla ilgili bütün belgeleri ücretsiz olarak sağlayacaktır. Mezkur belgelerin tanzimine ilişkin harcamalar kabul eden Tarafça karşılanacaktır.

(e) Kabul eden Taraf, sergiye gereğince ilgi ve itina göstermekle yükümlüdür.

(f) Gerektiğinde, düzenlenecek sergiler için gönderen ve alıcı kuruluşlar arasında ayrı bir çalışma yapılacaktır.

Burslar :

42. Bursların mali hükümleri konusunda her iki ülkedeki mevzuat ve kaideler geçerli olacaktır.

43. Hindistan'dan veya Türkiye'den eğitim mahalline gidiş-geliş masrafları, gönderen Taraf veya öğrenci tarafından karşılanacaktır.

Yayın ve Belge Değişimi :

44. Enformasyon, yayın, gazete ve eğitim malzemesinin temin edilmesi ve gönderilmesine ilişkin masraflar gönderen Tarafça karşılanacaktır.

VII. MUHTELİF HÜKÜMLER

45. İşbu Program, diplomatik yollardan belirlenecek diğer kültürel işbirliği etkinliklerinin gerçekleştirilmesini engellemez.

46. İşbu Program, imzalandığı tarihten itibaren yürürlüğe girecek ve 31 Aralık 1994 tarihine kadar geçerli olacaktır. Program, yeni bir Program imzalanana kadar geçici olarak yürürlükte kalacaktır.

İşbu Program Yeni Delhi'de 29 Ocak 1992 (Hint takvimine göre 9 Magha 1913 Saka) tarihinde Türkçe, Hintçe ve İngilizce ikişer adet olmak üzere altı asıl nüsha halinde düzenlenmiştir. Farklı yorumlanma halinde İngilizce metne itibar edilecektir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE TACİKİSTAN CUMHURİYETİ ARASINDA DİPLOMATİK İLİŞKİLER TESİSİ HAKKINDA PROTOKOL

(29 OCAK 1992)

Türkiye Cumhuriyeti ile Tacikistan Cumhuriyeti,

Birbirlerinin egemenliklerine ve toprak bütünlüklerine saygıya, eşitliğe ve karşılıklı yarara dayalı dostluk ve işbirliği ilişkilerini güçlendirme arzusundan ve birbirlerinin içişlerine karışmama ilkesinden hareketle,

Birleşmiş Milletler Yasasında, Helsinki Nihai Senedinde, Paris Yasasında ve AGİK sürecinde kabul edilen diğer belgelerde yeralan ilkelere bağlılıklarını vurgulayarak,

İşbu protokolun imza tarihinden itibaren geçerli olmak üzere 1961 tarihli diplomatik ilişkilere dair Viyana Sözleşmesine uygun olarak aralarında diplomatik ilişkiler kurulmasını kararlaştırmışlardır.

TÜRK - YUNAN ORTAK BASIN BİLDİRİSİ
DAVOS, İSVİÇRE

(1 ŞUBAT 1992)

1) Türk ve Yunan Başbakanları beraberlerinde Dışişleri Bakanları olduğu halde 1 Şubat 1992 tarihinde İsviçre'nin Davos şehrinde görüşmüşlerdir. Taraflar ikili ilişkilerini etkileyen sorunlarla, bölgesel ve uluslararası gelişmeler bakımından her iki ülkeyi de ilgilendiren konular üzerinde kapsamlı bir görüş alış verişinde bulunmuşlardır. Görüşmeler karşılıklı anlayış havası ve yapıcı bir ortamda gerçekleşmiştir.

2) İki Başbakan ilişkilerini her alanda etkili olarak geliştirmek ve artırmak hususunda karşılıklı olarak hazır ve arzulu olduklarını teyid etmişlerdir. Buna uygun olarak, anlamlı ve içerikli bir diyaloğu başlatmak suretiyle ilişkilerine yeni bir ivme kazandırmayı kararlaştırmışlardır.

3) İki Başbakan, iki ülke arasındaki üst düzey temas ve ziyaretlerin önemini ve bunun arzu edilir olduğunu vurgulamışlardır.

4) İki Başbakan ilişkilerin Türk ve Yunan milletlerinin ortak çıkarlarını ve beklentilerini yansıtan şekilde dostluk, iyi komşuluk ve işbirliği esaslarına dayandığını teyid etmişlerdir. İlişkileri geliştirmek için iki ülke arasında Dostluk, İyi Komşuluk ve İşbirliği Anlaşması akdetmeye hazır olduklarını yinelemişlerdir. Bu çerçevede, Yunanistan Başbakanı'nın Ankara'yı ziyareti sırasında imzalanacak bu Anlaşma için gerekli hazırlıkları yapmak üzere Dışişleri Bakanlarını görevlendirmişlerdir. İki Dışişleri Bakanı diplomatik kanallardan belirlenecek bir tarihte biraraya geleceklerdir.

5) İki Başbakan Kıbrıs sorununa ilişkin durumu gözden geçirmişlerdir. Her iki tarafın da Kıbrıs'ta müzakereler yoluyla adil, kalıcı ve erken bir çözüm bulunması amacında birleştiklerini kaydetmişlerdir. Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin iyi niyet görevinin desteklenmesi gerektiğinde rautabık kalmışlardır. Taraflar uygun teşvikte bulunmak suretiyle Kıbrıs'ta karşılıklı kabul edilebilir bir çözüm bulunmasına katkı yapma arzularını dile getirmişlerdir.

6) Türk Başbakanı, Türkiye'nin Yunanistan'ın Karadeniz Ekonomik İşbirliği Projesine katılmasını desteklediklerini Yunan Başbakanına bildirmiştir.

7) İki Başbakan, bu görüşmelerinde atılmasını kararlaştırdıkları adımların zamanında uygulamaya konulmasının ülkeleri arasındaki ilişkilere karşılıklı yarar sağlayacak yeni bir yön kazandıracağına olan inançlarını dile getirmişlerdir.

DIŞİŞLERİ BAKANI HİKMET ÇETİN VE RUSYA FEDERASYONU DIŞİŞLERİ BAKANI ANDREİ KOZİREV'İN ORTAK BASIN BİLDİRİSİ

(4 ŞUBAT 1992)

3 Şubat 1992 tarihinde İstanbul'da düzenlenen Karadeniz Ekonomik İşbirliği Toplantısına katılan Rusya Federasyonu Dışişleri Bakanı Andrei Kozirev, Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in daveti üzerine 4 Şubat 1992 günü Ankara'ya geçerek resmi bir ziyarette bulunmuştur.

Dışişleri Bakanı Kozirev, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Turgut Özal ve Başbakan Süleyman Demirel tarafından kabul edilmiştir.

İki Bakan ve refakatlerindeki heyetler dostane bir ortamda yaptıkları görüşmelerde ikili ilişkileri ile bölgesel ve uluslararası konular üzerinde yapıcı ve yararlı bir görüş alışverişinde bulunmuşlardır.

Bakanlar, 21 Ocak 1992 tarihinde Moskova'da yaptıkları temasların devamı niteliğini taşıyan bu görüşmelerinde ülkelerinin arasındaki ilişkilerin her alanda geliştirilmesi ve güçlendirilmesi hususundaki arzu ve kararlılıklarını ve bu yönde ortak çaba sarfetme iradelerini ifade etmişler ve Moskova görüşmeleri sonucunda yayınlanan ortak basın bildirisinde yer alan esas ve hedefleri teyid etmişlerdir.

Dışişleri Bakanları bu ziyaret vesilesiyle Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonu arasındaki ilişkilerin esasları hakkında anlaşmayı parafe etmişlerdir. Bu anlaşmanın Rusya Federasyonu Cumhurbaşkanı Yeltsin'in önümüzdeki dönemde Türkiye'ye yapacağı ziyaret sonucunda imzalanması hususunda mutabık kalınmıştır.

Dışişleri Bakanları görüşmelerinde AGİK sürecinin dinamiği ve bu sürecin uluslararası toplum için taşıdığı önem üzerinde etraflı şekilde durmuşlar, AGİK ilke ve amaçlarının uygulanmasının Avrupa ile sınırlı kalmayıp uluslararası ilişkiler için evrensel bir temel oluşturabileceğini vurgulamışlardır. Bakanlar Avrupa ile Asya kıtalarının birleştiği bölgede komşu olan Türkiye ile Rusya'nın işbirliği yaparak bu konuda aktif bir rol oynama niyetlerini açıklamışlardır.

Dışişleri Bakanları bu vesileyle Bağımsız Devletler topluluğunu oluşturan on devletin 30 - 31 Ocak 1992 tarihinde Prag'da yapılan AGİK Dışişleri Bakanları Toplantısı'nda AGİK'e dahil edilmelerini memnuniyetle karşıladıklarını ifade etmişler, bunun kıtalarında barış ve istikrar unsuru olacağını kaydetmişlerdir.

Bakanlar Bağımsız Devletler topluluğunu oluşturan devletlerin Kuzey Atlantik İşbirliği Konseyi faaliyetlerine katılmalarını da aynı yaklaşımla desteklediklerini açıklamışlardır. İki bakan bu konular üzerinde de düzenli olarak görüş alış verişinde bulunmayı kararlaştırmışlardır.

Taraflar Rusya Federasyonu Dışişleri Bakanı Andrei Kozirev'in bu ziyaretinin Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonu arasındaki yeni dostluk ve işbirliği dönemine önemli bir katkıda bulunduğunu memnuniyetle kaydetmişlerdir.

MEMORANDUM OF UNDERSTANDING
(ECO COUNCIL OF MINISTERS)

(6 FEBRUARY 1992)

The Heads of Delegations of the Islamic Republic of Iran, the Islamic Republic of Pakistan and the Republic of Turkey, during the second meeting of the ECO Council of Ministers in Ankara on 5 - 6 February 1992, have reached common understanding on the following :

1 — The Council of Ministers welcomed the applications for membership submitted by Azerbaijan, Turkmenistan and Uzbekistand and decided to accept the admission of these three states into the ECO. The Ministers mandated the Council of Deputies assisted by the Secretary General of ECO and legal experts to draw up by 1st June, 1992 the texts of the Agreements to be signed with the new members in accordance with Article XXXVI of the Treaty of Izmir.

2 — The Ministers welcomed the agreement on Annexures I, II and III of the Protocol on Preferential Tariffs arrangements signed on May 23, 1991 during the first meeting of the Council of Ministers. The Ministers confirmed the 10 % tariff reduction on goods listed in annexures and reaffirm their commitment to work towards ensuring the fullest possible reduction of trade barriers among the member countries as stipulated in the Treaty of Izmir. The Ministers agreed that the Protocol in its final form would be signed by them during the ECO Summit Meeting in Tehran.

3 — The Ministers reiterated the need for early establishment of the ECO Investment and Development Bank, the ECO Shipping Company and the ECO Reinsurance Company in fulfilment of the relevant articles of the Treaty of Izmir. The Ministers decided, in this connection, that the meetings of the concerned experts/committees should be held not later than end of March 1992.

4 — The Ministers, recognizing the importance of integration of Rail, Road and Tele-communications net work among the member countries in order to promote economic links, decided to accord priority to the projects related to these fields.

5 — The Ministers decided that the third regular meeting of the Council of Ministers would be held in Islamabad, Pakistan, in January/ February 1993.

Done in Ankara on 6 February 1992 in four original copies in English, all four texts being equally authentic.

ESKİ SOVYET CUMHURİYETLERİNE YAPILAN YARDIM OPERASYONUNA İLİŞKİN AÇIKLAMA

(8 ŞUBAT 1992)

Vaşington'da yapılan eski Sovyet Cumhuriyetlerine acil yardım Konferansı sonrasında Amerika Birleşik Devletleri tarafından bu Cumhuriyetlere yönelik olarak, bir yardım operasyonu başlatılmaktadır. «Provide Hope» adı verilen bu operasyonla ilgili olarak ABD Hükümeti Orta Asya ve Kafkasya Cumhuriyetlerine (Türkmenistan, Özbekistan, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Azerbaycan ve Ermenistan) gönderilecek yardımın Türkiye üzerinden yapılması için yardımımızı istemiştir.

Hükümetimiz, Sovyetlerdeki yeni Cumhuriyetlere yapılacak olan insani amaçlı gıda, ilaç ve giyecek yardımlarının ivedilikle ulaştırılmasında Türkiye'nin aktif rol oynaması ve gereken her türlü desteğin sağlanması kararını 6 Şubat tarihinde almıştır. Bu amaçla Esenboğa ve İncirlik ile Kuzey Doğu bölgemizdeki kapılar kullanılacaktır.

Türkiye «Provide Hope» operasyonunun başarılı bir şekilde tamamlanabilmesi için elinden gelen her türlü yardımı yapmakla kalmayacak, uçaklara Kızılay tarafından yardım malzemesi konularak operasyona aktif bir şekilde katılacaktır.

Türkiye'den ilk yardım uçakları 10 Şubat günü Bakü, Aşkabad Bişkek, Duşanbe, Taşkent, Alma Ata ve Erivan'a hareket edecektir. Bakü ve Aşkabad'a Kızılayımızın katkıları da dahil yardım malzemelerini götürecek iki uçak, 10 Şubat günü saat 07:45'de Sayın Başbakanımızın da hazır bulunacağı bir törende Esenboğa havaalanından hareket edecektir. «Provide Hope» operasyonunun altı ay sürmesi beklenmektedir.

THE JOINT REPORT OF THE SECOND MEETING OF THE TURKISH - EGYPTION JOINT COMMISSION HELD IN ANKARA FROM

(7 TO 8 FEBRUARY, 1992)

The second session of the Turkish - Egyptian Joint Commission was held in Ankara on the 7th and 8th of February, 1992 and was jointly presided by His Excellency Hikmet Çetin, Minister of Foreign Affairs of the Republic of Turkey and His Excellency Amr Moussa, Minister of Foreign Affairs of the Arab Republic of Egypt.

This second session of the Turkish - Egyptian Joint Commission, which is responsible for general assessment and orientation of all aspects of bilateral cooperation, conducted its deliberations in an atmosphere of cordiality, frankness and understanding, reflecting mutual desire to build a solid and active relationship between the two countries.

The Joint Commission reviewed the bilateral relations between and Egypt. It agreed to recommend to the two respective Governments the promotion of continued process of political consultations and exchange of high level visits.

The Joint Commission also reviewed, the bilateral cooperation between Turkey and Egypt and noting that progress has been achieved, expressed the belief that further efforts should be made to expand and diversify it in terms of content and scope.

The Joint Commission took note that the 5th Joint Economic Committee Meting will be held in the second half of May 1992.

In the field of commercial relations, it took note of the existing potential and emphasized the importance of increasing the volume of bilateral trade enlarging the range of exchanged items as well as promoting joint commercial activities directed to third countries. Within this context, the two sides agreed to recommend the establishment of a Turkish - Egyptian Business Council.

The Joint Commission reviewed the progress so far achieved in the establishment of a Joint Investment Holding Company and recommended to the two Governments to accelerate the final steps to this end, as soon as possible.

The Joint Commission realized that many possibilities of further industrial and technical cooperation between the two countries exist and

T. C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
KÜTÜPHANESİ

decided to recommend to their respective authorities to take the lead in encouraging mutual contacts aimed at exploring new avenues and opportunities for such cooperation.

In the field of contracting services, the two Parties reiterated their view that this is a potential area of fruitful cooperation in both countries as well as with third parties and decided to encourage their public and private companies to establish contacts for this purpose.

The Joint Commission underlined the developments achieved in the area of connecting the electricity grids of Turkey and Egypt, in collaboration with the other countries in the region and reiterated their mutual desire for an early completion of the word undertaken in this respect.

Emphasizing the importance of air transportation for the promotion of all kinds of contacts between the two countries, the Joint Commission decided to recommend that the new Civil Aviation Draft Agreement, updating the Agreement of 1950, be finalized and implemented in the near future.

It equally observed that the signing of a Road Transport Agreement between the two Countries could also be mutually beneficial.

In the field of tourism, the Joint Commission reaffirmed the mutual desire that the next meeting of the Joint Tourism Commission should be held in the near future, in order to study new opportunities, to develop and promote the existing cooperation between the two Governments and Unions of Travel Agencies along with increasing and fully utilizing the capacity of both countries.

The Joint Commission emphasized the interest of the two Governments in cooperating in the field of health services and related matters and recommending the renewal of the 1975 Protocol on Cooperation in the Field of Health.

The two sides underlined the importance of an Agreement on the Avoidance of Double Taxation between the two countries and decided to make recommendations to their authorities for the acceleration of the technical procedure to this end.

The Joint Commission was pleased to note that the Executive Programme on Scientific and Technological Cooperation between the Scientific and Technical Research Council of Turkey (TUBİTAK) and the Academy of Science in Egypt (ASRT) for the years 1992 - 1994 had been signed in Ankara on November 11, 1991.

The two sides emphasized their interest in cooperating in the field of environment.

The two sides noted the various defense industry projects being studied by the Joint Defense Industry Committee. They agreed that there exist many opportunities for defense industry cooperation between the two countries. The Joint Commission viewed the Agreement regarding the delivery of F-16 fighter aircraft to Egypt from Turkish production lines as a part of the ongoing and developing cooperation in this field.

In its wish to achieve a two-way cooperation, the Turkish side expressed its readiness to favorably consider the projects proposed by Egypt to ensure reciprocal cooperation in this field.

The Joint Commission noted the cultural and scientific exchanges between Turkey and Egypt on the basis of the periodically concluded Cultural Exchange Programs and agreed that there are still untapped opportunities for further development of these activities.

The Joint Commission expressed satisfaction with the level of cooperation achieved in the field of consular and legal affairs through the existing agreements and protocols. Taking into consideration the humanitarian aspect of the issue, the Joint Commission expressed its desire that all efforts should be made for the implementation of the Agreement on the Transfer of Sentenced Persons in the near future.

The Joint Commission noted the meeting in June 1991 of the «Turkish H- Egyptian Joint Property Commission», established within the context of the «Agreement Regarding the Compensation for Nationalized Turkish Property Rights and Interests» signed in 1981. The Joint Commission expects that the Property Commission, during its 6th Session to be held soon in Cairo, will explore ways and means to solve the pending issues regarding the compensation of Turkish property rights in Egypt.

The Joint Commission expressed its hope that the 6th meeting of the Joint Committee on Cooperation in Combating Illicit Trafficking of Narcotics and Psychotropic Substances will be convened in Cairo in the nearest future and contribute to the solution of accumulated problems in the area of drugs trafficking.

In reviewing the various global issues, such as lingering regional and international problems as well as arms control and disarmament processes, the two sides expressed satisfaction over the fact that the two Governments shared similar views and desires towards world peace.

Conscious of the necessity of developing confidence building measures aimed at enhancing security and cooperation in their region, the two

sides have agreed to continue their support for the disarmament and arms control processes. In this respect, both sides expressed their firm support for the efforts aimed at the non-proliferation of nucléar arms and weapons of mass destruction and in particular, President Mubarek's initiative declaring the Middle East, a region free from all weapons of mass destruction.

The Parties reviewed the impact of the dramatic events that have been unfolding in Europe since 1989, on the Eastern Mediterranean and the Middle East regions.

Both sides agreed that smooth and peaceful developments in and across Europe to Asia, would facilitate the quest for peace and stability in the Middle East. The two sides underlined the significant role Turkey and Egypt could jointly play as two key countries with close ties in a strategic region linking Asia, Europe and Africa.

Being aware of the contacts initiated between Italy, Greece and Egypt, the Turkish side stated its support for the proposal to establish a Mediterranean forum and expressed its expectation to be invited to the future meetings. The Egyptian side reiterated that the Turkish participation in this process is essential for an effective cooperation mechanism in the Eastern Mediterranean.

The Joint Commission also reviewed regional and international issues of mutual concern. The two sides expressed their firm belief that peace and security cannot be achieved in the Middle East, unless a just and lasting solution to the Palestinian problem and the Arab-Israeli conflict are found on the basis and the principle of «land for peace», as envisaged in the U NSecurity Council Resolutions 242 and 338. The two sides welcomed the convening of the Middle East Peace Conference in October, 1991 as a historic opportunity to this end. The two sides pointed out the necessity of putting an immediate end to the policy of building settlements in the occupied Arab territories, including Jerusalem and expressed their earnest hope and desire that the opportunity created by the Middle East Peace Conference should be seized by all, in order to contribute to the immediate establishment of a just, lasting and comprehensive peace in the region.

On the situation in Lebanon, the Joint Commission reiterated its strong support for the preservation of Lebanon's territorial integrity, independence and sovereignty. The two sides welcomed the formation of a National Reconciliation Government and the legitimate desire and efforts of this Government to extend its authority over the entire Lebanese territories, as a positive development which would contribute to the

restoration of peace and stability in that country. In this context, they called for the immediate withdrawal of all Israeli forces from Southern Lebanon, in accordance with the UN Security Council Resolution 425.

The Joint Commission also emphasized the importance of maintaining peace and stability in the Gulf region to achieve prosperity and development for the peoples of this region.

The two sides also expressed the hope that Iraq fully complies with the relevant UN Security Council Resolutions in order to alleviate the sufferings of the Iraqi people. They emphasized the importance of the preservation of the territorial integrity of Iraq.

The two sides reviewed the relations with the Arab countries and the recent efforts in the search for peace, security and stability in the region.

The Joint Commission welcomed the new Republics of the former Soviet Union, taking their place as free and independent states in the world community. Turkey and Egypt have expressed their hope that the political and economic transformation, which is now taking place, will continue to be peaceful and will effectively contribute to the prosperity and well-being of the peoples of these States.

The two sides reviewed their relations with the newly Independent Republics in the Central Asia and in the Caucasus and underlined the need of these Republics for extensive international assistance in their transition to democracy and free market economy. They also examined the possibilities of mutual cooperation with these Republics.

The Joint Commission discussed the situation in Eastern Europe and in the Balkans with specific reference to the developments in Yugoslavia. In this connection, the two sides have emphasized the importance they attach to the peaceful resolution of the present crisis, in a manner that would be acceptable to all the Republics.

The Joint Commission reviewed the developments in the African Continent with special emphasis on the situation in the Horn of Africa. In this context, the two sides expressed their strong wish that the conflicts in this region would soon be resolved in a peaceful way.

The Joint Commission, reaffirmed its condemnation of racial discrimination and the policy of Apartheid and welcomed the recent measures towards dialogue and reform initiated by the Government of South Africa. It expressed its earnest hope and desire that a process of democracy based on one man, one vote and full equality of all races will soon be established.

The Turkish side expounded the recent developments in the Black Sea Economic Cooperation Project and emphasized that the idea behind this initiative is to ensure that the Black Sea becomes a sea of peace, stability and prosperity.

Regarding Turkish-Greek relations, the Turkish side informed the Egyptian side about the recent meeting between the Turkish and Greek Prime Ministers in Davos and qualified its outcome as positive. The two sides expressed their wish that such high level meetings should pave the way for a new era of mutual understanding between the two countries leading to a solution of the existing bilateral problems through a meaningful and comprehensive dialogue.

The Turkish side informed the Egyptian side of its views regarding the Cyprus problem. In this context, the Turkish side reiterated that Security Council Resolution 649 provides a reasonable framework for a just, peaceful and negotiated settlement and that Turkey's effective guarantee is deemed to be crucial for the security of the Turkish Cypriots.

The two sides expressed their wish for a solution to the Cyprus problem through direct dialogue between the two sides, fo rthe establishment of an independent, bicommunal and bizonal Federation. They also reiterated their support for the good offices mission of the UN Secretary General.

The Joint Commission agreed to hold its third meeting in Egypt. His Excellency Hikmet Çetin, Minister of Foreign Affairs of Turkey welcomed and accepted with pleasure, the kind invitation extended to him by His Excellency Amr Moussa, Minister of Foreign Affairs of the Arab Republic of Egypt.

MAKEDONYA, BOSNA - HERSEK, SLOVENYA VE HIRVATİSTAN CUMHURİYETLERİNİ TANINMASINA İLİŞKİN AÇIKLAMA

(12 ŞUBAT 1992)

Başbakan Sayın Süleyman Demirel, Makedonya, Bosna - Hersek, Slovenya ve Hırvatistan Cumhurbaşkanlarına Türk Hükümetinin 6 Şubat 1992 tarihinde aldığı bir kararla adıgeçen Cumhuriyetleri bağımsız devletler olarak tanıdığını bildirmiştir.

Sayın Başbakan'ın gönderdiği mektuplarda, tanıma kararının, bu ülkelerin halklarının self-determinasyon, egemenlik ve bağımsızlık haklarına saygı çerçevesinde, Türkiye'nin Balkanlarda barış, istikrar ve işbirliğinin daha da ileriye götürülmesi arzusu ile alındığı belirtilmiştir. Ayrıca, bölgede barış, işbirliği ve istikrarın geliştirilmesinin, eşitlik ve ayırım gözetmeme temellerinde yeni bir işbirliğinin tesisi, bölgesel dayanışma ve uyum çinde birarada yaşama yollarıyla en iyi şekilde gerçekleşebileceği yolundaki görüşümüz ifade edilmiş ve Türkiye'nin adıgeçen dört Cumhuriyetle mevcut dostluk ilişkilerini karşılıklı yarar temelinde mümkün olan her alanda daha da geliştirme arzusu dile getirilmiştir.

EKONOMİK İŞBİRLİĞİ ÖRGÜTÜ ZİRVE TOPLANTISI SONUÇ BİLDİRİSİ, TAHRAN

(17 ŞUBAT 1992)

The President of the Islamic Republic of Iran, H. E. Mr. Hashemi Rafsanjani; President of the Republic of Turkey, H. E. Mr. Turgut Özal; Prime Minister of the Islamic Republic of Pakistan, H. E. Mr. Nawaz Sharif; President of the Republic of Azarbaijan, H. E. Mr. Ayaz Motalebov; President of the Republic of Turkmenistan, H. E. Mr. Safar Morad Anayoeach Niazov; Chairman of the High Council of the Republic of Uzbekistan, H. E. Mr. Yoldashov Shokat Mohyedinouvich; Deputy Prime Minister of the Republic of Kirghizestan, H. E. Mr. Erkibayov; Foreign Minister of the Republic of Tajikestan, H. E. Mr. Lakim Kayumov attended the first ECO Summit Meeting in Tehran on 16 - 17 February 1992 (Corresponding to 27 - 28 Bahman 1370) and exchanged their views in an atmosphere full of the spirit of brotherhood and friendship. Deputy Prime Minister of the Republic of Kazaghestan, H. E. Mr. Bikenov also attended the meeting on special invitation.

Heads of Member States and Governments recalling the political and economic developments in the world and especially in the region which is the result of the collapse of communism, emphasized the realization of ECO economic and infra-structural goals with due regard to the ever-increasing role of the economy in world policy making. They expressed hope that the ECO member countries can take substantial steps aimed at strengthening of this Organization.

The Heads of ECO Member States and Governments expressed pleasure with the admission of the Governments of the Republics of Azarbaijan, Turkmenistan, Uzbekistan, Tajikistan, Kirghizestan as the new members of ECO.

The leaders welcomed the recommendation of the Council of Deputies to allow the Turkish Muslim Community in Cyprus to participate in the economic, cultural and technical activities of ECO, without prejudice to the respective positions of the Member states and the on-going efforts for a final settlement of the question of Cyprus in accordance with the relevant United Nations Security Council's Resolutions.

The modalities of their participation will be worked out by the ECO Secretariat with the help of Experts of the three founding Membner States.

The Heads of States/Governments agreed that peace and security in the region is a prerequisite for economic development. Taking note of the deteriorating situation in Jammu and Kashmir, they stressed the need for respect of the human rights of the Kashmiri people and for settling issue expeditiously in accordance with the wishes of the people of Kashmir, which are yet to be ascertained under long-standing commitments.

They called for the return of peace in Afghanistan and offered full support to efforts for an early political settlement acceptable to the Afghan people.

They called for an equitable and durable settlement of the Palestine question based on the restoration of the inalienable rights of the Palestinian people.

The Heads of States, and Governments agreed that, following the successful enforcement of the Protocol on Preferential Tariffs, efforts should continue towards the ultimate elimination of all tariffs and non-tariff barriers together with all subsidies on exports, at the earliest.

The Heads of Member States and Governments reviewing ECO previous activities and progress made, gave the assurance that the joint efforts of the member countries will provide new possibilities and open new doors to them. To this end, they underlined the importance of the development of cooperation in transport and communication, energy, industrial and agricultural areas and recommended the Council of Ministers to take necessary executive decisions for its materialization.

They envisaged in the ECO the creation of a modern and efficient infrastructure linking not only the Member States of the Organisation but also providing them access to other areas of the world. The ECO would thus be in a position to forge stronger economic and commercial ties not only amongst the Member States but also with the outside world, in a spirit of harmony and mutual benefit.

The participating Heads of States and Governments expressed their gratitude to the President of the Islamic Republic of Iran, H. E. Mr. Hashemi Rafsanjani and to the Government of the Islamic Republic of Iran for the warm welcome and gracious hospitality extended to them during their stay in Tehran.

TÜRKİYE'NİN KAFKAS SINIRINDA BAZI ASKERİ HAZIRLIKLAR YÜRÜTTÜĞÜ YOLUNDA İÇ VE DIŞ BASINDA YER ALAN HABERLER ÜZERİNE YAPILAN AÇIKLAMA

(18 ŞUBAT 1992)

Dış ve İç Basında, Türkiye'nin Kafkas sınırında bazı askeri hazırlıklar yürüttüğü yolunda haberlere rastlanmaktadır.

Sözkonusu haberlerin gerçekle bir ilgisi bulunmamaktadır. Türk Silahlı Kuvvetlerinin her kış bu dönemde bölgede tatbikatlar yapması olağan ve yerleşik bir uygulamadır.

Bu kere yürütülen hazırlıklar da 27 - 28 Şubat tarihleri için Sarıkamış'ta programlanmış bir kış tatbikatına ilişkindir.

Sözkonusu haberlerin, değinilen faaliyetlerin basın ve yayın organlarınca, amacından saptırılarak verilmesinden kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

GENELKURMAY BAŞKANI ORG. DOĞAN GÜREŞ'İN ROMANYA ZİYARETİNE İLİŞKİN BASIN AÇIKLAMASI

(20 ŞUBAT 1992)

Romanya ile gelişen ilişkilerimiz çerçevesinde Genelkurmay Başkanı Orgeneral Sayın Doğan Güreş, Romanya Genelkurmay Başkanı Tümgeneral Sayın Dumitru Cioflina'nın resmi davetlisi olarak 17 - 21 Şubat 1992 tarihlerinde Romanya'yı ziyaret etmektedir.

Bilindiği üzere, Romanya Milli Savunma Bakanı Niculae Spiroiu'nun 13 - 16 Ocak 1992 tarihinde Türkiye'yi ziyareti sırasında yapılan görüşmelerde Türkiye ile Romanya Silahlı Kuvvetleri arasında eğitim, bilim, teknik gibi çeşitli konularda işbirliği olanakları araştırılarak, bu alanları kapsayacak bir işbirliği anlaşması müzakere edilmişti.

Bu çerçevede, müzakereler sonunda hazır hale getirilen Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Hükümeti Arasında Askeri Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İşbirliği Antlaşması, bugün tamamlanan müzakerelerinden sonra Romanya Hükümeti adına Savunma Bakanı Tümgeneral Niculae SPIROIU ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına Genelkurmay Başkanı Sayın Doğan Güreş tarafından imzalanmıştır.

Türkiye ile Romanya arasında her alanda gelişen ilişkilerin genel seyrine uygun düşen bu Antlaşma Romanya ile işbirliğinin sağlam temellere oturtulmasında önemli bir adımı oluşturmaktadır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE ROMANYA HÜKÜMETİ ARASINDA ASKERİ ALANDA EĞİTİM, TEKNİK VE BİLİM İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI

(20 ŞUBAT 1992)

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Hükümeti;

Birleşmiş Milletler Yasasının amaç ve ilkelerine bağlılıklarını teyid ederek,

Yeni bir Avrupa için PARİS YASASI ve 22 ülke tarafından ilişkilerin geliştirilmesi yolundaki Ortak Bildirinin amaç ve ilkelerinin ve Avrupa Konvansiyonel Kuvvetler Antlaşmasını imzalamış olmalarının aralarındaki ilişkilere yeni bir boyut kazandırdığını hatırlayarak,

Askeri faaliyetlerinde açıklık ve şeffaflığı daha çok geliştiren, Güven ve Güvenlik Artırıcı Önlemler vasıtasıyla güvenliği güçlendiren Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansının taahhütlerini not ederek,

İkili ilişkilerinde, Güven ve Güvenlik Artırıcı Önlemler Müzakerelerine ilişkin 1990 VİYANA BELGESİ hükümlerine ilaveten daha ileri derecede yapıcı Güven ve Güvenlik Artırıcı önlemleri uygulamayı arzu ederek,

Aralarında mevcut dostluk ve işbirliği ilişkilerinin askeri alanı da kapsayacak şekilde geliştirilmesi arzusunu vurgulayarak,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varmışlardır;

MADDE I

ANLAŞMANIN AMACI

Bu Anlaşmanın amacı, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Hükümeti (Bundan sonra «Taraflar» olarak anılacaktır.) arasında Askeri Eğitim, Teknik ve Bilim alanlarında işbirliğini tesis etmektir.

MADDE II

TANIMLAR

Bu Anlaşma ve Ekinin amaçları için;

1. «Askeri Eğitim alanında İşbirliği»; Tarafların Silahlı Kuvvetlerince halen yürütülmekte olan ve bu Anlaşmaya dayanılarak yapılacak ilgili Tamamlayıcı Anlaşmada belirlenecek askeri eğitim konularındaki faaliyetlere ilişkin mutabakat ile personel, tecrübe ve bilgilerin mübadelesi,

2. «Askeri Teknik ve Bilim alanında İşbirliği»; Askeri teknik ve bilim alanın da işbirliği sağlamak üzere, bu Anlaşmaya dayanılarak yapılacak ilgili Tamamlayıcı Anlaşmada belirlenecek faaliyetlere ilişkin mutabakat ile personel, tecrübe ve bilgilerin mübadelesi,
anlamındadır.

MADDE III

ASKERİ İŞBİRLİĞİ ALANLARI

Taraflar arasındaki Askeri işbirliği aşağıdaki hususları kapsar:

1. Askeri eğitim alanında;

a. Değişik seviyelerden, askeri öğretim kurumlarından ve branşlardan gelen daimi personel ve Harp Okulu öğrencilerinin karşılıklılık esasına göre mesleki eğitimlerinin geliştirilmesi,

b. Askeri öğretim kurumları ve askeri birliklerin daimi personelleri arasında karşılıklı ziyaretlerin yapılması,

c. Karşılıklı mutabakat çerçevesinde her iki ülke Silahlı Kuvvetlerinin milli askeri tatbikatlarına gözlemcilerin katılması. Bu tatbikatlar Güven ve Güvenlik Artırıcı Önlemler müzakereleri sonucunda 1990 yılında kabul edilen VİYANA BELGESİ'nde belirtilen zorunlu bildirim ve gözlemci davetini gerektirmeyen tatbikatları da kapsar.

d. Askeri eğitim ve tatbikatlara katılım, takdir kabul eden devlete ait olmak kaydıyla gizli tutulması arzu edilen bilgilerin yer almadığı askeri eğitim/öğretim programları ve milli tatbikatlarla sınırlı tutulacaktır.

e. Askeri spor takımları veya sanatsal grupların karşılıklı ziyaret ve turları,

f. Her iki ülkenin askeri film ve fotoğraf stüdyoları arasında işbirliği,

2. Askeri Teknik ve Bilim Alanında;

a. Taraflar aralarında bir danışma ve istişare mekanizması oluşturmak suretiyle;

— Araştırma/Geliştirme ve bilimsel işbirliği,
— Teknolojik gelişme ve yenilikler,
— Askeri teknoloji işbirliği

alanlarında yapılacak görüşmeler sonunda Teknik Heyetler oluşturacaklar ve bu alanlardaki işbirliği faaliyetlerinin iki taraf arasında yapılacak tamamlayıcı anlaşmalar ve diğer düzenlemeler çerçevesinde yürütülmesi konusunda gayret sarfedeceklerdir.

b. Taraflar üçüncü ülkelerden temin ettikleri teknik bilgi ve deneyimleri, bu ülkelerle yaptıkları ikili/çok taraflı anlaşmaların hükümlerine halel getirmeden mübadele edebileceklerdir.

c. Taraflar, her iki ülke Silahlı Kuvvetleri tarafından düzenlenecek savunma sanayii sergilerine katılma konusunda mutabıktırlar.

3. Tarafların her birinin ulusal yasal mevzuatları uyarınca, Silahlı Kuvvetler ve Kamu İdareleri ile kitle iletişim organları arasındaki ilişkilerle ilgili karşılıklı bilgi değişimi.

MADDE IV

TARAFLARIN ASKERİ BİLGİLERİN GÜVENLİĞİNE İLİŞKİN TAAHHÜTLERİ

1. Askeri personel, kabul eden devletin güvenlik talimatlarına ve bu ülkenin Silahlı Kuvvetleri ile ilgili olarak edinecekleri gizlilik derecesi taşıyan bilgilerin gizliliğine riayet edeceklerdir.

2. Taraflar arasında doğrudan iletilen ve hükümetlerce sair yollardan sağlanan gizlilik dereceli askeri bilgiler aşağıdaki esaslara göre korunacaktır:

a. Alan Hükümet, veren Hükümetin onayı olmadan, bilgiyi üçüncü bir ülkenin Hükümetine, firmasına veya şahsına vermeyecektir.

b. Alan Hükümet, veren Hükümet tarafından bilgiye tatbik olunan gizlilik derecesine eşit bir gizlilik derecesi uygulayacak ve bu amaçla gerekli güvenlik önlemlerini alacaktır.

c. Bilgi, veriliş veya alınış maksadı dışında kullanılmayacaktır.

d. Askeri alandaki patentler, telif hakları ve ticari sırlara ilişkin haklara saygı gösterilecektir.

3. Hükümetler arası kanalla sağlanacak bu bilgilere, sadece bu bilgileri resmi amaç için kullanacak yetkili kişilerin nüfuzuna izin verilecektir.

MADDE V

KARMA KOMİSYON/TEKNİK HEYETLER

1. Bu Anlaşmanın hükümlerinin uygulanması ve amaçlarına ulaşılmasını teminen taraflar Türk - Romen Karma Komisyonu'nu (bundan sonra, «Komisyon» olarak anılacaktır) kurmayı kararlaştırmışlardır.

2. Bu Anlaşmaya bağlı olarak düzenlenecek eğitim, teknik ve bilim alanlarındaki Tamamlayıcı Anlaşmalar, Uygulama Protokolları ve

Teknik Düzenlemelerin uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla ve tarafların mutabakatıyla Komisyon bünyesinde Teknik Heyetler oluşturulabilecektir.

3. Komisyon ve Teknik Heyetlere, iki tarafın ilgili faaliyet alanlarında yetkili General/Amiral/Subaylar veya Uzman Devlet Memurları başkanlık edeceklerdir. Taraflar Komisyon ve Teknik Heyetlere gerek gördükleri temsilcileri görevlendirebilir ve davet edebilirler.

4. Komisyon/Teknik Heyetler, kaide olarak yılda bir kere, dönüşümlü olarak TÜRKİYE ve ROMANYA'da toplanacaklardır. Komisyonun/Teknik Komitenin oturumlarını Evsahibi Ülke Heyeti Başkanı yönetecektir.

5. Taraflar, Komisyon toplantılarında gündeme dahil edilecek muhtelif faaliyet alanlarının bu Anlaşmanın ayrılmaz bir parçasını teşkil eden Ek'te açıklanması hususunda mutabıktırlar. Komisyon gündemine dahil edilecek faaliyet alanları, Komisyon toplantısından en az üç ay önce karşılıklı mutabakatla belirlenmiş olacaktır. Ek'te yer alan faaliyet alanlarında tarafların mutabakatıyla sınırlandırma veya genişletme yapılabilecektir.

6. Heyet Başkanları, Komisyon gündeminde yer alan bütün konular ve programlar hakkında birbirlerine yazılı olarak bilgi vereceklerdir.

7. Askeri Ataşeler, komisyonun birer üyesi olarak, bu Anlaşma hükümleri uyarınca icra edilecek faaliyetlerin hazırlanması ve yürütülmesine iştirak edecektir.

8. Komisyon veya Teknik Heyetlerin her bir oturumunun düzenlenmesi ve yürütülmesi ile ilgili masraflar, uluslararası ulaşım giderleri ve yevmiyeler hariç olmak üzere, karşılıklılık esasına göre Evsahibi Ülke tarafından karşılanacaktır.

MADDE VI

YÜKÜMLÜLÜKLER

Her iki Taraf, bu Anlaşmanın uygulanması sırasında diğer tarafın mal veya kişilerine kendi vatandaşları veya tüzel şahsiyetlerince verilen zarar ve ziyanı, uluslararası hukuk ve düzenlemeler uyarınca tazmin etmekle yükümlüdür.

MADDE VII

ANLAŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ

1. Bu Anlaşmanın yorumu veya uygulanmasına ilişkin herhangi bir anlaşmazlığın ortaya çıkması durumunda, Taraflar bu anlaşmazlığı en kısa sürede Komisyon çerçevesinde danışmalar yoluyla veya her iki Tarafın mutabık kaldığı bir yöntemle çözümleyeceklerdir.

2. Şayet anlaşmazlık yukarıdaki paragrafın hükümleri uyarınca çözümlenemezse, konu her iki ülke tarafından ele alınacaktır.

MADDE VIII

TARAFLARIN DİĞER ULUSLARARASI ANLAŞMALARDAN DOĞAN TAAHHÜTLERİ

Bu Anlaşmanın hükümleri her iki ülkenin taraf olduğu diğer uluslararası anlaşmalardan doğan taahhütlerini etkilemez ve diğer devletlerin çıkarlarına, güvenliklerine ve toprak bütünlüklerine karşı kullanılamaz.

MADDE IX

ONAY VE YÜRÜRLÜĞE GİRME

İşbu Anlaşma her iki Tarafın kendi hukuki usullerine uygun olarak onaylanacak ve onaylandığını bildiren notaların teati edildiği tarihte yürürlüğe girecektir.

MADDE X

TADİL VE GÖZDEN GEÇİRME

Taraflardan herbiri gerek gördüğünde bu Anlaşmanın tadilini veya gözden geçirilmesini önerebilir. Bu durumda, Taraflar sözkonusu tadil veya gözden geçirme için en kısa sürede danışmalara başlayacaklardır. Üzerinde mutabık kalınan tadil veya değişiklikler, Anlaşmanın yürürlüğe girmesi hakkındaki Madde IX'da yer verilen kurala göre yürürlüğe girecektir.

MADDE XI

YÜRÜRLÜK SÜRESİ VE SONA ERDİRME

1. Bu Anlaşma 5 yıl süre ile geçerli olacaktır. Taraflardan biri bu ilk 5 yıllık sürenin bitiminden 90 gün önce bu Anlaşmanın feshini ihbar etmediği taktirde, birer yıl süreyle yürürlükte kalmaya devam edecektir.

2. Taraflardan birinin bu Anlaşma hükümlerine uyamaması veya diğer Tarafın uymadığı sonucuna varması halinde, taraflar sorunu Komisyon çerçevesinde çözümlemek üzere en kısa sürede danışmalara başlayacaklardır.

MADDE XII

METİN VE İMZA

İşbu Anlaşma 20.02.1992 tarihinde BÜKREŞ'de her biri aynı derecede geçerli olmak üzere Türkçe, Romence ve İngilizce dillerinde 2'şer

nüsha olarak tanzim edilmiştir. Bu metinler arasında önemli bir farklılık ortaya çıktığında İngilizce metin geçerli sayılacaktır.

TÜRK VE ROMEN SİLAHLI KUVVETLERİ ARASINDAKİ ASKERİ İŞBİRLİĞİ FAALİYET ALANLARINA İLİŞKİN EK BELGE

1. KARŞILIKLI ZİYARETLER :

a. Genelkurmay Başkanları
b. Genelkurmay II nci Başkanları
c. Kuvvet Komutanları
d. Ordu Komutanları
e. Harp Akademileri Komutanları
f. Harp Okulları Komutanları
g. Tıp Akademileri Komutanları
h. Askeri Okul Komutanları
i. Genelkurmay Başkanlarınca uygun görülen her seviyedeki Komutan ve Kurum Amirleri.

2. ASKERİ EĞİTİM İŞBİRLİĞİ :

a. Harp Akademileri, Harp Okulları, Askeri Tıp Akademileri ve Askeri Okullar ile Eğitim Merkezleri ve buralarda uygulanan eğitim konusunda tecrübe transferi ve personel mübadelesi.

b. Milli müşterek tatbikatlarda karşılıklı olarak askeri heyet ve gözlemci bulundurulması.

c. Lisan eğitiminin karşılıklı olarak teşviki.

d. Silahlı Kuvvetler Eğitim Film ve Foto Yapım Merkezleri arasında işbirliği.

e. Askeri sanatsal kurumların gösteri ve gezilerinin organize edilmesi.

f. Silahlı Kuvvetler çapındaki kutlamalara askeri heyetlerin davet edilmesi.

g. Karşılıklı gemi ve uçak ziyaretleri düzenlenmesi ve müşterek konularda tecrübe transferi.

h. Askeri Eğitim/Öğretim kurumlarında öğretim üyesi yetiştirilmesine ilişkin metod ve teknikler hakkında işbirliği.

i. Karşılıklı sportif temasların geliştirilmesi.

j. İstihkam ve askeri köprücülük teknikleri konusunda bilgi ve tecrübe mübadelesi.

k. İdari, sosyal ve kültürel sahalardaki işbirliği imkânlarının koordinesi.

l. Bu Anlaşma uyarınca, diğer Taraf ülkede bulunan askeri personelin hukuki statüsünün belirlenmesi için işbirliği.

m. Basın ve halkla ilişkiler faaliyetlerinin icrası, uygulanan basın politikası ve kamuoyu oluşturma çalışmaları konularında karşılıklı bilgi mübadelesi.

3. TEKNİK BİLİMSEL İŞBİRLİĞİ :

a. Askeri-teknik araştırma, dizayn ve üretim sahalarındaki işbirliği imkanlarının koordinesi.

b. Savunma Sanayii sergilerine katılım.

c. Askeri teknik üretim ve onarım kuruluşları arasında işbirliği.

d. Silahlı Kuvvetler bünyesinde, askeri tarih ve tıp da dahil olmak üzere çeşitli alanlarda düzenlenecek ilmi toplantılara uzman personel davet edilmesi.

e. Ortak ilgi alanlarda müşterek ilmi faaliyetler düzenlenmesi.

f. Askeri basımevleri arasında teknoloji transferi.

g. Askeri teknik ve bilimsel dökümanların karşılıklı transferi.

h. Bölgesel ve mütenazır bölgelerdeki askeri gelişmeler hakkında bilgi mübadelesi.

DAĞLIK KARABAĞ KONUSUNDA AÇIKLAMA

(22 ŞUBAT 1992)

Dağlık Karabağ sorunuyla ilgili gelişmeleri dikkat ve kaygıyla yakından izlemekteyiz. Bu çerçevede, Rusya Federasyonu Dışişleri Bakanı Kozirev'in, bizim de desteklediğimiz girişimi üzerine Azerbaycan Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Sadıkov ile Ermenistan Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Hovanassyan'ın Moskova'da biraraya gelmiş bulunmalarını ve sorunun barışçı görüşmelerle çözümlenebileceği yönünde ümit veren bir mutabakata varılmış olmasını memnunlukla karşılıyoruz.

Türkiye, bağımsızlık ve egemenliklerini henüz kazanmış bu iki Cumhuriyet arasında süregelen Dağlık Karabağ sorununun tırmanmasının önlenmesi ve barışçı yollardan çözümlenmesi hususunda öteden beri ısrar etmiş ve bu yönde çaba göstermiştir. Bundan böyle de gerekli her türlü çabayı göstermeye devam edecektir.

Moskova'da, başta ateşkes olmak üzere, varılan mutabakata her iki tarafın uyması ve tüm çevrelerin de taraflara eşit şekilde davranarak, kendilerini itidal ve diyalog yönünde teşvik etmeleri içten dileğimizdir. Böyle davranılmasının bölge barış ve istikrarı bakımından büyük önem taşıdığı kuşkusuzdur.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE ROMANYA ARASINDA İŞBİRLİĞİNİN GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK PROTOKOL

(26 ŞUBAT 1992)

Türkiye Cumhuriyeti ile Romanya (bundan böyle «Taraflar» olarak anılacaktır),

Birleşmiş Milletler Yasası, Helsinki Nihai Senedi, Yeni bir Avrupa için Paris Yasası ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'nın diğer belgelerinde yeralan ilkeleri gözönünde bulundurarak,

19 Eylül 1991 tarihinde Bükreş'te imzalanan «Romanya ile Türkiye Cumhuriyeti arasında Dostluk, İyi Komşuluk ve İşbirliği Antlaşması» hükümleri uyarınca,

İki devlet arasında sürdürülmekte olan dostluk, iyi komşuluk ve işbirliği ilişkilerini daha da geliştirme iradesini gözönünde tutarak, aşağıdaki konularda anlaşmışlardır :

Madde 1

Taraflar, iki ülke arasındaki ilişkileri ilgilendiren konular ile bölgesel ve uluslararası konularda Dışişleri Bakanlıkları arasında düzenli olarak siyasi danışmalar yapacaklardır.

Tarafların temsilcileri, ihtiyaçlara göre, uluslararası toplantılar ve konferanslar öncesinde veya toplantı ve konferanslar sırasında görüşme veya danışmalarda bulunabileceklerdir.

Madde 2

Taraflar, iki ülke devlet kuruluşları ile hükümet dışı kurum ve kuruluşlar arasındaki temasların teşvik edilmesi için gerekli çabaları göstereceklerdir.

Madde 3

Taraflar, bölgesel işbirliğinin ve bölgede güven ortamının sağlanmasının önemini teyidle, Karadeniz Ekonomik İşbirliği Deklarasyonu'nda öngörülen geliştirilmesine çalışacak, diğer taraftan Balkan işbirliği sürecinin devamı ve geliştirilmesi için gereken çabayı göstereceklerdir.

Madde 4

Taraflar, işbirliğinin siyasi, askeri, güvenlik, ekonomik ve kültürel boyutlarını daha da geliştirmek ve uygulanmasını kolaylaştırmak üzere yeni anlaşma ve protokollerin imzalanmasını teşvik edeceklerdir. Taraf-

lar, ayrıca, terörizme karşı mücadele konusunda bir işbirliği protokolü imzalanmasını öngörmektedirler.

Madde 5

Taraflar, iki ülke arasında 1991 Eylül ayında varılan mutabakat uyarınca uzun vadeli yeni bir ticari, ekonomik ve teknik işbirliği anlaşması hazırlayacaklardır.

Taraflar, ayrıca, aralarında bir serbest ticaret anlaşması akdi yönünde çalışmalara başlayacaklardır.

Madde 6

Taraflar, iki ülke arasında mevcut Karma Ekonomik Komisyon'un yapısının gözden geçirilmesini ve bir Türk - Romen İş Konseyi'nin kurulmasını teşvik edeceklerdir.

Madde 7

Taraflar, ulaştırma ve bankacılık alanlarında işbirliğini geliştirecek tedbirleri içeren anlaşma ve protokolleri imzalanması için gayret göstereceklerdir.

Madde 8

Taraflar, bilimsel ve teknik işbirliğinin geliştirilmesi için bir anlaşma veya protokol imzalayacaklar, iki ülke bilim kurumları arasındaki işbirliğini teşvik edecek tedbirleri alacaklardır.

Madde 9

Taraflar, iki ülke arasında yürürlükte olan Kültürel Değişim Programlarının uygulanmasına hız kazandırılmasına yönelik tedbirleri alacaklardır.

Madde 10

Karşılıklılık esası çerçevesinde Taraflar, dil, edebiyat ve uygarlık kurslarına ilişkin bursların arttırılması, karşılıklı kültür ve sanat haftaları düzenlenmesi, arşiv genel müdürlükleri arasında işbirliğinin geliştirilmesi, tarihi zenginlikler hakkında uzmanlar arasında danışmalar yapılması ve Kültür Merkezlerinin açılması imkanlarını araştıracaklardır.

26.02.1992 tarihinde Ankara'da Türkçe ve Romence dillerinde iki eş değer nüsha olarak hazırlanmıştır.

RUSYA FEDERASYONU DIŞİŞLERİ BAKANI KOZİREV'İN DAĞLIK KARABAĞ KONUSUNDA DIŞİŞLERİ BAKANI HİKMET ÇETİN'E GÖNDERDİĞİ MEKTUBA İLİŞKİN AÇIKLAMA

(28 ŞUBAT 1992)

Dağlık Karabağ sorununa barışçı bir çözüm bulunması konusunda Rusya Federasyonu Dışişleri Bakanı Sayın Kozirev, tarafımızdan da desteklenen girişimi hakkında Sayın Bakanımıza bir mektup göndermiştir.

Bu konuda 22 Şubat 1992 günü Bakanlığımızca yapılan açıklamada da belirtildiği üzere Türkiye, bu soruna en kısa zamanda barışçı bir çözüm bulunmasına yönelik girişimleri desteklemektedir.

Bu açıdan Sayın Kozirev'in ilgili taraflar arasında Moskova'da varılan mutabakat hakkında ayrıntılı bilgi içeren mektubunda öngörülen barışın kurulmasına yönelik adımları memnunlukla karşılıyoruz.

Dağlık Karabağ sorununa barışçı çözüm bulunması amacıyla Türkiye, üzerine düşeni yerine getirecektir. Bu konuda etkili olabilecek diğer ülkelerin de aynı sorumluluk anlayışıyla hareket etmelerini bekliyoruz. Türkiye, bu amaçla başlattığı gerekli diplomatik girişimleri kararlılıkla sürdürecektir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE TÜRKMENİSTAN ARASINDA DİPLOMATİK İLİŞKİLER TESİSİ HAKKINDA PROTOKOL

(29 ŞUBAT 1992)

Türkiye Cumhuriyeti ile Türkmenistan,

İki ülke arasındaki ortak dil, kültür, gelenek ve tarihe dayanan dostluk, ve dayanışma ruhunun çok yönlü bir işbirliğinin geliştirilmesi için gerekli zemini oluşturduğuna dair inançlarını belirterek,

Birleşmiş Milletler Yasasının amaç ve ilkelerine, Helsinki Nihai Senedine, Paris Yasasına ve AGİK sürecinde kabul edilen diğer belgelere bağlılıklarını vurgulayarak,

Hukukun üstünlüğü, egemenliğe ve bağımsızlığa saygı, içişlerine karışmama, hak eşitliği ve insan haklarına saygı ilkelerine olan bağlılıklarını teyit ederek,

Aralarındaki siyasi, ticari, ekonomik, kültürel ve diğer ilişkileri karşılıklı yarar temelinde daha da geliştirmek arzusuyla,

İşbu protokolun imza tarihinden itibaren geçerli olmak üzere 1961 tarihli diplomatik ilişkilere dair Viyana Sözleşmesine uygun olarak aralarında diplomatik ilişkiler kurulmasını kararlaştırmışlardır.

T. C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
KÜTÜPHANESİ

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE TACİKİSTAN CUMHURİYETİ ARASINDA KÜLTÜR İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI

(1 MART 1992)

Türkiye Cumhuriyeti ile Tacikistan Cumhuriyeti Hükümeti (bundan böyle akit taraflar olarak anılacaktır.) İki ülke arasındaki geleneksel tarihi ve kültürel bağlar çerçevesinde dostluk, karşılıklı anlayış ve ülke halklarının ortak kültür değerlerinin zenginleştirilmesi amacıyla kültür, bilim, eğitim ve spor alanlarındaki ilişkilerini düzenlemek üzere aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varmışlardır :

Madde 1

Akit taraflar, iki ülke arasında eğitim, bilim ve kültür alanlarındaki işbirliğini teşvik edecekler, bu yolda gereken önlemlerin alınmasını sağlayacaklardır.

Madde 2

Akit taraflar, iki ülke üniversiteleri arasında çeşitli alanlarda ilişkilerinin geliştirilmesini ve bu amaçla üniversiteler arası doğrudan temasları destekleyerek işbirliği protokolleri akdini teşvik edeceklerdir.

Madde 3

İki ülke arasındaki bilimsel ve teknik işbirliğinin öneminin bilinci ile akit taraflar bilimsel proje ve programların değişimi ile bilimsel konferans, toplantı ve ortak bilimsel çalışmaların yapılmasını uzman yetiştirilmesini ve değişimini teşvik edeceklerdir.

Madde 4

Akit taraflar, ilk, orta ve teknik eğitim alanlarında işbirliği yapacaklar, okul kitapları dahil, öğretim malzemesi ve eğitim konularında bilgi değişiminde bulunacaklardır.

Madde 5

Akit taraflar, tiyatro, müzik, opera, bale ve diğer sanat alanlarındaki ilişkilerin geliştirilmesini ve bu çerçevede karşılıklı etkinlikler düzenlenmesini ve ziyaretler yapılmasını destekleyeceklerdir.

Madde 6

Akit taraflar, karşılıklı olarak sergiler düzenlenmesini teşvik edecekler, gerekli düzenlemelerin gerçekleştirilmesine katkıda bulunacaklardır.

Madde 7

Akit taraflar, çeşitli müzik dallarında sanatçı ve topluluklar değişiminde bulunmayı kararlaştırmışlardır.

Madde 8

Akit taraflar, ülkelerinde diğer akit tarafın edebiyatının tanıtılmasını özendirecekler, bu yolda gereken önlemleri alacaklardır.

Madde 9

Akit taraflar, iki ülke arasında sinema alanında işbirliği ilişkileri kurulmasını destekleyeceklerdir.

Madde 10

Akit taraflar, radyo, televizyon kuruluşları arasında işbirliğini teşvik edecekler, bu çerçevede program değişimini destekleyeceklerdir.

Madde 11

Akit taraflar, haber ajansları ile basın yayın kuruluşları arasında işbirliğinin gelişmesini teşvik edeceklerdir.

Madde 12

Akit taraflar, gençlik kuruluşları arasında işbirliğini ve bu çerçevede gençlerden oluşan grupların değişimini destekleyeceklerdir.

Madde 13

Akit taraflar, iki ülke spor kuruluşları arasında işbirliğini ve bu çerçevede karşılıklı olarak sporcu, yönetici ve antrenör değişimini ve spor karşılaşmaları düzenlenmesini gerçekleştirmeye yönelik önlemler alacaklardır.

Madde 14

Akit taraflardan herbiri kendi toprağında o ülkenin kanunları ve yönetmeliklerine uygun olarak ve bu çerçevede faaliyet göstermek koşuluyla kültür merkezi kurulmasına izin verecekler, bu merkezlerin çalışmasını kolaylaştırıcı önlemler alacaklardır.

Madde 15

Akit taraflar, karşılıklı olarak turizm alanında işbirliğini geliştirmeye gayret sarfedeceklerdir.

Madde 16

Akit taraflar, işbu anlaşmada yeralan etkinlikleri hükümetlerince yetkili kılınacak temsilcileri tarafından müştereken hazırlanacak değişim programları çerçevesinde gerçekleştireceklerdir.

Madde 17

İşbu anlaşma her iki ülkede anlaşmaların yürürlüğe girmesi için gerekli kanuni işlemlerin tamamlandığının diplomatik yoldan yazılı olarak karşı tarafa bildirilmesi tarihinde yürürlüğe girecek ve beş yıl geçerli kalacaklardır. Yüksek akit taraflardan biri bu müddetin sona ermesine üç ay kala karşı tarafa yazılı bildirimde bulunmak suretiyle anlaşmayı feshetmediği takdirde anlaşma kendiliğinden yenilenmiş olacaktır.

İşbu anlaşma Duşanbe'de 1 Mart 1992 tarihinde ikisi de aynı derecede geçerli olmak üzere Türkçe ve Tacikçe ikişer asıl nüsha olarak imzalanmıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE KAZAKİSTAN CUMHURİYETİ ARASINDA DİPLOMATİK İLİŞKİLER TESİSİ HAKKINDA PROTOKOL

(2 MART 1992)

Türkiye Cumhuriyeti ile Kazakistan Cumhuriyeti,

İki ülke arasındaki ortak dil, kültür, gelenek ve tarihe dayanan dostluk ve dayanışma ruhunun çok yönlü bir işbirliğinin geliştirilmesi için gerekli zemini oluşturduğuna dair inançlarını belirterek,

Birleşmiş Milletler Yasasının amaç ve ilkelerine, Helsinki Nihai Senedine, Paris Yasasına ve AGİK Sürecinde kabul edilen diğer belgelere bağlılıklarını vurgulayarak,

Hukukun üstünlüğü, egemenliğe ve bağımsızlığa saygı, içişlerine karışmama, hak eşitliği ve insan haklarına saygı ilkelerine olan bağlılıklarını teyit ederek,

Aralarındaki siyasi, ticari, ekonomik, kültürel ve diğer ilişkileri karşılıklı yarar temelinde daha da geliştirmek arzusuyla,

Bu Protokolun imza tarihinden itibaren geçerli olmak üzere 1961 tarihli diplomatik ilişkilere dair Viyana Sözleşmesine uygun olarak aralarında diplomatik ilişkiler kurulmasını kararlaştırmışlardır.

İşbu protokol 2 Mart 1992 tarihinde Alma Ata'da iki nüsha olarak her iki dilde aynı derecede geçerli olmak üzere Türkçe Kazakça imzalanmıştır.

AGİK'TE NAGORNO - KARABAĞ KONUSUNDA ALINAN KARARA İLİŞKİN AÇIKLAMA

(2 MART 1992)

28 Şubat 1992 tarihinde Prag'da toplanan Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı (AGİK) Yüksek Memurlar Komitesi, Azerbaycan ile Ermenistan arasında silahlı çatışmalara yol açan Nagorno - Karabağ bölgesi konusunda aldığı kararda, diğer hususların yanında, «AGİK'e mensup tüm ülkelerin ve bölgedeki tüm Devletlerin, Nagorno - Karabağ bölgesinde çatışan kuvvetlere silah ve cephane dağıtımına karşı derhal ambargo koymalarını ve bu amaçla alınan önlemlerden AGİK Çatışma Önleme Merkezi'ne haber vermelerini» talep etmektedir.

Sözkonusu kararın uygulanmasını kolaylaştırmak üzere, Türkiye, Türkiye, Türk hava sahasından bölgeye transit geçiş izni isteyen uçakların yükünü denetlemek amacıyla, gerektiğinde, bu uçaklara Türk havalimanlarından birine teknik iniş yapmaları kaydıyla transit geçiş izni verecektir. Türkiye'nin Karabağ sorununa barışçı bir çözüm bulunması yönündeki tutumu çerçevesinde alınan bu kararın, bölgedeki silahlı çatışmaların bir an önce sona erdirilmesine ve daha fazla can kaybının önlenmesine katkıda bulunacağı inancını taşımaktayız.

NEVE ŞALOM SİNAGOGU'NA YÖNELİK TERÖR EYLEMİNE İLİŞKİN AÇIKLAMA

(2 MART 1992)

İstanbul'daki Neve Şalom Sinagogu'nu hedef alan terör eylemi esef ve üzüntüyle karşılanmıştır. Bu elim olay karşısında duyulan tepkinin, bütün Türk milletinin hissiyatını aksettirdiğine kuşku yoktur. Eylemin herhangi bir can kaybına yol açmamış olması, duyulan üzüntüyü bir derece hafifletmektedir.

Eylemi gerçekleştirdiği anlaşılan ve olay yerinde ele geçirilen bir sanığın sorgusu sürdürülmekte ve tahkikat yetkili makamlarca titizlikle yürütülmektedir. Bu tahkikatın en kısa zamanda sonuçlanacağından ve sanıkların Adalet huzuruna sevkedileceklerinden kimsenin şüphesi olmamalıdır.

İspanya'dan kovulup Türk topraklarına gelişlerinin beşyüzüncü yılında, bu süreyi birlikte yaşamanın mutluluğunu, bugünlerde sevinçle kutlamakta olduğumuz Türk Musevi Cemaatına en içten geçmiş olsun dileklerimizi sunuyoruz.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE KIRGIZİSTAN CUMHURİYETİ ARASINDA EĞİTİM, KÜLTÜR VE BİLİMSEL ALANLARDA İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI

(3 MART 1992)

Türkiye Cumhuriyeti ile Kırgızistan Cumhuriyeti Hükümeti (bundan böyle akit taraflar olarak anılacaktır.) İki ülke arasındaki geleneksel tarihi ve kültürel bağlar çerçevesinde dostluk, karşılıklı anlayış ve ülke halklarının ortak kültür değerlerinin zenginleştirilmesi amacıyla kültür, bilim, eğitim ve spor alanlarındaki ilişkilerini düzenlemek üzere aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varmışlardır :

Madde 1

Akit taraflar, iki ülke arasında eğitim, bilim ve kültür alanlarındaki işbirliğini teşvik edecekler, bu yolda gereken önlemlerin alınmasını sağlayacaklardır.

Madde 2

Akit taraflar, iki ülke üniversiteleri arasında çeşitli alanlarda ilişkilerinin geliştirilmesini ve bu amaçla üniversiteler arası doğrudan temasları destekleyerek işbirliği protokolleri akdini teşvik edeceklerdir.

Madde 3

İki ülke arasındaki bilimsel ve teknik işbirliğinin öneminin bilinci ile akit taraflar bilimsel proje ve programların değişimi ile bilimsel konferans, toplantı ve ortak bilimsel çalışmaların yapılmasını uzman yetiştirilmesini ve değişimini teşvik edeceklerdir.

Madde 4

Akit taraflar, ilk, orta ve teknik eğitim alanlarında işbirliği yapacaklar, okul kitapları dahil, öğretim malzemesi ve eğitim konularında bilgi değişiminde bulunacaklardır.

Madde 5

Akit taraflar, tiyatro, müzik, opera, bale ve diğer sanat alanlarındaki ilişkilerin geliştirilmesini ve bu çerçevede karşılıklı etkinlikler düzenlenmesini ve ziyaretler yapılmasını destekleyeceklerdir.

Madde 6

Akit taraflar, karşılıklı olarak sergiler düzenlenmesini teşvik edecekler, gerekli düzenlemelerin gerçekleştirilmesine katkıda bulunacaklardır.

Madde 7

Akit taraflar, çeşitli müzik dallarında sanatçı ve topluluklar değişiminde bulunmayı kararlaştırmışlardır.

Madde 8

Akit taraflar, ülkelerinde diğer akit tarafın edebiyatının tanıtılmasını özendirecekler, bu yolda gereken önlemleri alacaklardır.

Madde 9

Akit taraflar, iki ülke arasında sinema alanında işbirliği ilişkileri kurulmasını destekleyeceklerdir.

Madde 10

Akit taraflar, radyo, televizyon kuruluşları arasında işbirliğini teşvik edecekler, bu çerçevede program değişimini destekleyeceklerdir.

Madde 11

Akit taraflar, haber ajansları ile basın yayın kuruluşları arasında işbirliğinin gelişmesini teşvik edeceklerdir.

Madde 12

Akit taraflar, gençlik kuruluşları arasında işbirliğini ve bu çerçevede gençlerden oluşan grupların değişimini destekleyeceklerdir.

Madde 13

Akit taraflar, iki ülke spor kuruluşları arasında işbirliğini ve bu çerçevede karşılıklı olarak sporcu, yönetici ve antrenör değişimini ve spor karşılaşmaları düzenlenmesini gerçekleştirmeye yönelik önlemler alacaklardır.

Madde 14

Akit taraflardan herbiri kendi toprağında o ülkenin kanunları ve yönetmeliklerine uygun olarak ve bu çerçevede faaliyet göstermek koşuluyla kültür merkezi kurulmasına izin verecekler, bu merkezlerin çalışmasını kolaylaştırıcı önlemler alacaklardır.

Madde 15

Akit taraflar, işbu anlaşmada yeralan etkinlikleri hükümetlerince yetkili kılınacak temsilcileri tarafından müştereken hazırlanacak değişim programları çerçevesinde gerçekleştireceklerdir.

Madde 16

İşbu anlaşma her iki ülkede anlaşmaların yürürlüğe girmesi için gerekli kanuni işlemlerin tamamlandığının diplomatik yoldan yazılı olarak karşı tarafa bildirilmesi tarihinde yürürlüğe girecek ve beş yıl geçerli kalacaklardır. Yüksek akit taraflardan biri bu müddetin sona ermesine üç ay kala karşı tarafa yazılı bildirimde bulunmak suretiyle anlaşmayı feshetmediği takdirde anlaşma kendiliğinden yenilenmiş olacaktır.

İşbu anlaşma Bişkek'te 3 Mart 1992 tarihinde ikisi de aynı derecede geçerli olmak üzere Türkçe ve Kırgızca ikişer asıl nüsha olarak imzalanmıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI İLE KIRGIZİSTAN CUMHURİYETİ DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI ARASINDAKİ DANIŞMALARA İLİŞKİN PROTOKOL

(3 MART 1992)

Aşağıda Taraflar olarak adlandırılacak olan Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı ile Kırgızistan Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, Birleşmiş Milletler Antlaşmasının amaç ve ilkelerine bağlılıklarını vurgulayarak,

23 Aralık 1991 tarihinde Ankara'da imzalanmış bulunan Kırgızistan Cumhuriyeti ile Türkiye Cumhuriyeti Arasında Dostluk ve İşbirliği Anlaşmasına atıfta bulunarak,

Ülkeleri arasında mevcut dostluk ilişkilerini, karşılıklı yarar temelinde, daha da geliştirmek arzusuyla,

Aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır :

Madde 1

Taraflar, ikili ilişkileri ve her iki ülkeyi ilgilendiren bölgesel ve uluslararası konular üzerinde düzenli aralarla danışmalarda bulunacaklardır.

Danışmalar Dışişleri Bakanları, Bakan Yardımcıları / Müsteşarlar, Genel Müdürler ve Uzmanlar düzeyinde yapılacak, karşılıklı mutabakat ile belirli konularda çalışma grupları oluşturulacaktır.

Madde 2

Danışmaların düzeyi, yeri, gündemi ve süresi karşılıklı mutabakat ile önceden belirlenecektir.

Dışişleri Bakanları veya görevlendirecekleri Dışişleri Bakanlığı yetkilileri Ankara'da ve Bişkek'te sıra ile yılda en az bir kere danışmalarda bulunacaklardır.

Taraflar BM Genel Kurulu çalışmaları vesilesiyle de danışmalarda bulunacaklardır.

Madde 3

Tarafların BM Teşkilatı ve diğer Uluslararası Kuruluşlar nezdindeki temsilcileri ve heyetleri her iki ülkeyi ilgilendiren konularda yapıcı bir işbirliği ruhu ile düzenli danışmalarda bulunacaklardır.

Taraflar Uluslararası Toplantılar öncesinde ve toplantılar süresince de danışmalarda bulunacaklardır.

Madde 4

Türk tarafı Dışişleri Bakanlığı Eğitim Merkezinde Kırgız Diplomatlarına eğitim imkanı sağlayacaktır.

Madde 5

İşbu Protokol imza edildiği tarihten itibaren yürürlüğe girecek ve taraflardan birinin feshi ihbarda bulunmaması halinde yürürlükte kalmaya devam edecektir.

3 Mart 1992 tarihinde Bişkek'te Türkçe ve Kırgız dillerinde ikişer nüsha halinde ve her iki metin de aynı ölçüde geçerli olmak üzere imzalanmıştır.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI SÖZCÜSÜ BÜYÜKELÇİ FİLİZ DİNÇMEN'İN BİR SORU ÜZERİNE VERDİĞİ CEVAP

(4 MART 1992)

Yunanistan Başbakanının ve GKRY liderinin sözkonusu ortak açıklaması Yunan/Rum ortaklığının Kıbrıs konusundaki gerçek niyetlerine ışık tutacak mahiyettedir. Mitsotakis ve Vasiliu'nun, Türkiye'nin tutumu hakkında öne sürdükleri, her türlü ölçüyü aşan abartmalı değerlendirmeleri tamamen mesnedten yoksundur.

Türkiye ve Kıbrıs Türk tarafı Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin iyi niyet görevini desteklemektedir. Bu çerçevede, Birleşmiş Milletler Sekretaryasıyla gerekli temaslar mutad biçimde sürdürülmektedir. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin temsilcileri 18 - 20 Şubat tarihlerinde Ankara'ya gelmişler, Ankara'dan Kıbrıs ve Atina'ya gitmişlerdir.

Ankara'daki temaslarda, Türkiye'nin Kıbrıs meselesinin müzakerelerle adil ve kalıcı bir çözüme ulaştırılmasını arzu ettiği, bu amaçla garantör ülkelerden biri olarak BMGS'nin iyi niyet görevini desteklemeye ve Kıbrıs'taki iki toplum arasında eşit düzeyde yapılacak görüşmeleri teşvik etmeye devam edeceği anlatılmıştır. Ayrıca, BM Genel Sekreteri'nin iyi niyet görevinin, geçmişte bizzat BMGS tarafından da müteaddit kereler açıklanmış olduğu üzere, Kıbrıs'ta iki topluma yönelik olduğu belirtilmiş ve BMGS'nin iki toplumun arasındaki temasları sürdürerek taraflar için kabule şayan bir çözüme kısa sürede ulaşılmasından memnuniyet duyulacağı ifade edilmiştir. BMGS'nin çabalarına Kıbrıs'taki her iki tarafın da katkıda bulunmasının çözüm yolunda ilerlenebilmesi için gerekli olduğu da vurgulanmıştır.

Kıbrıs Rum ve Yunan tarafının KKTC ve Türkiye'ye mesnedden yoksun suçlamalar yöneltmesi görüşme sürecine hakim olmasını temenni ettiğimiz iyi niyetli ve yapıcı tutumla hiçbir şekilde bağdaşmamaktadır.

AÇIKLAMA

(4 Mart 1992)

Bulgaristan Halk Meclisi tarafından 22 Şubat 1991 tarihinde kabul edilen ve 1 Mart 1991 tarihli Resmi Gazetede yayınlanarak 4 Mart 19991 tarihinde yürürlüğe giren «Tarımsal Toprak Mülkiyeti ve Kullanım Yasası» uyarınca, Türkiye'ye göç eden soydaşlarımızın, 1946 yılından sonra el konulan, sahibi oldukları veya kendilerine miras yoluyla intikal eden tarımsal toprakların mülkiyetini yeniden elde edebilmeleri imkan dahiline girmiştir.

Buna göre, hak sahibi soydaşlarımızın, yasanın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıllık bir süre içerisinde, toprağın bulunduğu yerin Belediye Toprak Komisyonuna, mülkiyet haklarını kanıtlayan belgeleri havi bir dilekçe ile müracaatta bulunmaları gerekmektedir.

Yasanın öngördüğü başvuru süresinin 4 Mart 1992 tarihinde sona ermesine rağmen hala çok sayıda hak sahibinin müracaatlarını yapmamış olmaları keyfiyeti karşısında, Bakanlığımızın girişimleri sonucunda, Bulgaristan Halk Meclisinde 27 Şubat 1992 tarihinde alınan bir özel karar ile, hak sahiplerinin başvuru süresi bu kez 3 aylık ilave bir süre için, 4 Haziran 1992 tarihine kadar uzatılmıştır.

Sözkonusu yasanın ayrıntılarını içeren bilgi notları ve yapılması gereken müracaatlar için doldurulması gereken belgeler, Bakanlığımızdan veya Göçmen ve Dayanışma Derneklerimizden temin edilebilir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE ÖZBEKİSTAN CUMHURİYETİ ARASINDA DİPLOMATİK İLİŞKİLER TESİSİ HAKKINDA PROTOKOL

(4 Mart 1992)

Türkiye Cumhuriyeti ile Özbekistan Cumhuriyeti,

İki ülke arasındaki ortak dil, kültür, gelenek ve tarihe dayanan dostluk ve dayanışma ruhunun çok yönlü bir işbirliğinin geliştirilmesi için gerekli zemini oluşturduğuna dair inançlarını belirterek,

Birleşmiş Milletler Yasasının amaç ve ilkelerine, Helsinki Nihai Senedine, Paris Yasasına ve AGİK Sürecinde kabul edilen diğer belgelere bağlılıklarını vurgulayarak,

Hukukun üstünlüğü, egemenliğe ve bağımsızlığa saygı, içişlerine karışmama, hak eşitliği ve insan haklarına saygı ilkelerine olan bağlılıklarını teyit ederek,

Aralarındaki siyasi, ticari, ekonomik, kültürel ve diğer ilişkileri karşılıklı yarar temelinde daha da geliştirmek arzusuyla,

Bu Protokolun imza tarihinden itibaren geçerli olmak üzere 1961 tarihli diplomatik ilişkilere dair Viyana Sözleşmesi'ne uygun olarak aralarında diplomatik ilişkiler kurulmasını kararlaştırmışlardır. İki Başkent'te en kısa sürede Büyükelçilikler açılacaktır.

İşbu protokol 4 Mart 1992 tarihinde Taşkent'te iki nüsha olarak her iki dilde aynı derecede geçerli olmak üzere Türkçe ve Özbekçe imzalanmıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ADINA	ÖZBEKİSTAN CUMHURYETİ ADINA
Hikmet ÇETİN	Fatih TESHABAYEV
Dışişleri Bakanı	Dışişleri Bakanı 1. Yardımcısı

AÇIKLAMA

(4 Mart 1992)

PKK teröristlerinin Kuzey Irak'taki Hakurk bölgesinde ve Türkiye - Irak sınırına takriben 10 km. mesafede toplandıklarının tespit edilmesi üzerine anılan bölgeye 1 Mart 1992 Pazar günü bir hava harekatı düzenlenmiştir. Harekatın icra edildiği bölgede sivil yerleşim birimlerinin bulunup bulunmadığının saptanması amacıyla harekat öncesinde gerekli tüm tespit ve araştırmalar titizlikle yapılmış ve operasyonlar kesinlikle belirlenen mahallere yöneltilmiştir.

Bu nedenle, harekatın sivil yerleşim bölgelerini hedef aldığı, bu yerleşim birimlerinde can kaybı meydana geldiği yolundaki bazı beyanlar hayretle karşılanmıştır.

Titizlikle hazırlanan ve icra olunan sözkonusu operasyonlar sırasında Türk Hava Kuvvetlerince sivil yerleşim noktalarının hedef alınmadığı konusunda tereddüte mahal bulunmamakla beraber Hükümetimiz, bu tür iddiaların araştırılmasını ve gerçeğin açığa çıkarılmasını teminen gerekli incelemelerin yapılmasını, bu meyanda bölge sorumluları ile temaslarda bulunulmasını uygun görmüştür. Bu bağlamda, aynı tarihlerde aynı bölgede, üçüncü ülkelere ait bazı askeri uçakların da hava harekatı icra ettikleri yolundaki haberlerin de özenle araştırılması gerektiği düşünülmektedir.

Gelişmeler hakkında Türk kamuoyuna ayrıca bilgi verilecektir.

ABD DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞARI KANTER'İN TEMASLARI HAKKINDAKİ SORUYA CEVAP

(4 Mart 1992)

Bildiğiniz gibi, Başkan Bush'un Temmuz ayında Türkiye'ye yaptığı ziyaret sırasında ilişkilerin geliştirilmesi konusunda bir mekanizma oluşturulmuştu. Bu çerçevede bir siyasi grup, bir savunma grubu ve bir ekonomik grup kurulmuş, bunların üzerinde de bu Yönlendirme Komitesi (Steering Committee) kurulmuştu. Öte yandan Sn. Müsteşarımız geçen yıl göreve başladıktan kısa bir süre sonra, eski müsteşar Büyükelçi Tugay Özçeri ile birlikte siyasi danışmalarda bulunmak üzere Washington'a gitmişti.

«Şimdi bu kez Amerikan Dışişleri Bakan Yardımcısı, gerek Sayın Müsteşarımızın vaktiyle Washington'a yaptığı ziyareti iade etmek gerek iki ülke ilişkilerinin geliştirilmesi amacıyla kurulmuş olan Yönlendirme Komitesinin eşbaşkanı sıfatıyla ülkemize bir ziyarette bulundu. Bu çerçevede Bakanlığımızda siyasi danışmalar yapıldı. Bakan yardımcısı Kanter, ayrıca Milli Savunma Bakanı, Genelkurmay Başkanı, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı ve Sayın Başbakan tarafından kabul edildi. Dün Bakanlığımızda iki aşamalı olarak gerçekleştirilen danışmalar sırasında, iki ülke arasındaki ilişkilerin bir değerlendirilmesi yapıldı ve önümüzdeki dönemde gerçekleştirilecek çalışmalar hakkında bilgi alışverişinde bulunuldu. Kuzey Irak ve Körfez bölgesindeki durum üzerinde siyasi danışmalarda bulunuldu. Kıbrıs konusunda biraz evvel de bir soru üzerine yapmış olduğum açıklama çerçevesinde Feissel ve Camillion'un Ankara'yı ziyareti sırasında yapılan görüşmelerden sonra ortaya çıkan yanlış izlenimlerin giderilmesi amacıyla kendilerine gerekli bilgiler verildi. Orta Asya Cumhuriyetlerine yönelik işbirliği konusunda taraflar arasında görüş alışverişinde bulunuldu ve Amerikan tarafı bu konuda olumlu yaklaşım içinde olduğunu bize bildirdi. Biz de bildiğiniz gibi, Orta Asya Cumhuriyetlerine yönelik işbirliği konusunda yalnızca Amerikan tarafı ile değil, tüm ilgili ülkelerle de yapıcı bir diyalog içerisindeyiz. Bu konudaki bütün olanakları değerlendirmeye çalışıyoruz. Öğleden sonra yapılan görüşmelerde özellikle yukarı Karabağ'daki durum üzerinde duruldu. Bu çerçevede Amerikan heyetine tarafımızdan Karabağ'daki askeri gelişmelerin son derece kaygı verici ve vahim bir boyuta ulaşmış olduğu, durumun süratle kontrol altına alınması gerektiği vurgulandı. Çatışmaların devam etmesi ve yukarı Karabağ'daki son Azeri yerleşme merkezi Şusa'nın

da Ermenilerin eline geçmesi halinde çatışmaların Azerbaycan ile Ermenistan arasında topyekün bir savaşa dönüşmesi tehlikesi bulunduğu özellikle belirtildi. Böyle bir durumun sadece bölge için değil, tüm dünya barışı için ciddi bir tehdit oluşturacağı izah edildi. Bu genel açıklamalar çerçevesinde Karabağ'da biran önce ateşkes sağlanması gereğine Amerikan tarafının dikkati çekildi ve Amerika'ya ateşkes sağlanması konusunda önemli bir görev düştüğü hatırlatıldı. Öte yandan AGİK Kıdemli Memurlar Komitesi'nde alınan son karar çerçevesinde oluşturulması öngörülen gözlemci heyetin süratle faaliyete geçirilmesi için Amerikan yönetiminin desteğini beklediğimiz kendilerine vurgulandı. Bu çerçevede bizim AGİK Kıdemli Memurları Komitesi kararında öngörülen siyasi çözümün Amerikan yönetimince de desteklenmesine verdiğimiz önemin özellikle altı çizildi.

Görüşmeler sırasında ayrıca AGİK kararında yer alan silah ambargosunun uygulanması amacıyla tarafımızdan başvuru'ması öngörülen denetim mekanizması hakkında da kendilerine bilgi verildi. Yani uçakla yapılacak nakliyelerde uçakların bizim takdir hakkımıza bağlı kalmak kaydıyla gerektiğinde tesbit edilen bir hava limanına indirileceği kendilerine izah edildi. Bu arada şunu da belirtmek isterim, bu konudaki girişimlerimizi sadece Amerikan yönetimiyle sınırlı tutmuyoruz. Başta, başkan Çekoslovakya olmak üzere, belli başlı tüm AGİK ülkeleri nezdinde gerekli girişimlerde bulunmaktayız. Karabağ'da ateşkesin süratle sağlanması, bu amaçla AGİK kararının öngördüğü mekanizmaların biran önce yürürlüğe girmesi gerektiğini AGİK ülkelerine hatırlatmakta ve kendilerine düşen sorumlulukları yerine getirmelerini istemekteyiz. Kurulması öngörülen gözlemciler heyetine katılma konusu ile de tabiatıyla ilgiliyiz. Ancak bu heyete girip girmeyeceğimiz belli değil. Bildiğiniz gibi bazı kurallar var. Komşu ülkelerden, sorunla yakından ilgili ülkelerden gözlemci alınmaması sözkonusu olabilir. Biz buna rağmen gerekli girişimi yaptık. İlgimizi izhar ettik.

PROTOCOL

(5 Mart 1992)

On cooperation in the diplomatic field between the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Turkey and the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Uzbekistan

The Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Turkey and the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Uzbekistan, henceforth referred to as «Parties,

In conformity with the international law and practices and proceeding from the United Nations Organization Charter and the relevant international conventions,

Referring to the Friendship and Cooperation Agreement between the Republic of Turkey and the Republic of Uzbekistan signed on 19th of December 1991 in Ankara,

Affirming the importance of the establishment of cooperation between the Ministries of Foreign Affairs,

Have agreed on the following :

Article 1

The Parties will hold regular consultations regarding their bilateral relations as well as regional and international issues.

The level, place, agenda and duration of the consultations will be decided through diplomatic channels.

The Ministers of Foreign Affairs or their representatives will meet in Ankara and Tashkent at least once a year.

The Parties will also hold consultations at the United Nations and other international organizations in order to enhance their cooperation.

Article 2

If and when requested by the Ministry of Foreign Affairs of Uzbekistan, the Permanent Representations of Turkey will also represent Uzbekistan in the international organizations, for a period of time to be mutually agreed.

Article 4

The Ministry of Foreign Affairs of Turkey will provide professional training to the Uzbek diplomats.

Article 5

The Ministry of Foreign Affairs of Turkey will provide all possible assistance and support to the Ministry of Foreign Affairs of Uzbekistan regarding to diplomatic services.

Article 6

The Present Protocol will come into force from the day of its signing and will be valid unless one of the Parties notify three months in advance its desire to terminate it.

Done in Tashkent on March 5, 1992, two copies in English.»

Hikmet Çetin	Ubaidulla Abdurazzakov
The Minister of Foreign Affairs of the Republic of Turkey	The Minister of Foreign Affairs of the Republic of Uzbekistan

A Ç I K L A M A

(6 Mart 1992)

5 Mart günü saat 17.30'da Yunanistan'a ait bir Sahil Güvenlik botu tarafından «Barka Kaptan-1» isimli balıkçı teknemize Didim açıklarında Türk karasuları içinde ateş açılmıştır. Olay sırasında balıkçı teknesinin kaptanı Mehmet Çarpan hayatını kaybetmiş ve bir balıkçımız yaralanmıştır.

Olay üzerine, Ankara'daki Yunanistan Büyükelçisi Dışişleri Müsteşar Yardımcısı Büyükelçi Tugay Uluçevik tarafından bugün Bakanlığa çağrılarak, bu vahim olay şiddetle protesto edilmiş ve son aylarda artarak sürdüğü gözlenen savunmasız balıkçı teknelerimize yönelik taciz hareketlerinin tekrarının önlenmesi için gerekli her tedbirin ivedilikle ve tesirli biçimde alınması talep edilmiştir. Ayrıca, bu son olayla ilgili olarak tazminat talebimizin saklı tutulduğu ve Yunan makamlarının suçluların adalete sevki için tahkikat yapmasını beklediğimiz bildirilmiştir.

Konu Yunan makamları nezdinde izlenecektir.»

AÇIKLAMA

(7 Mart 1992)

5 Mart günü Yunanistan'a ait bir sahil güvenlik botu tarafından «Barka Kaptan 1» isimli balıkçı teknemize Didim açıklarında Türk karasuları içinde ateş açılması ve bunun neticesinde balıkçı teknesinin kaptanı Mehmet ÇARPAN'ın hayatını kaybetmesi ve bir balıkçımızın yaralanması olayı Dışişleri Bakanlığı'nca 6 Mart günü Ankara'daki Yunanistan Büyükelçisi nezdinde protesto edilmiş ve olayla ilgili olarak tazminat talebimizin saklı tutulduğu ve Yunan makamlarının suçluların adalete sevki için tahkikat yapmasının beklendiği bildirilmişti.

7 Mart günü Dışişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Büyükelçi Tugay ULUÇEVİK'i ziyaret eden Yunanistan'ın Ankara Büyükelçisi Makris, Yunanistan Hükümetinin konuyla ilgili cevabını içeren bir notayı getirmiştir. Notanın okunmasından, olaydan Türk teknesinin sorumlu olduğunun iddia edildiği ve bunun bir tahrik hareketi kabul edilerek protesto edildiği görülmüştür.

Dışişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Büyükelçi Tugay ULUÇEVİK, içinde bir Türk balıkçısının hayatını kaybetmiş olmasından bir üzüntü ifadesinin dahi yer almadığı gibi, olayda sırf Türk teknesini sorumlu tutan ve protesto ifadesine yer veren Notayı kabul etmemiş ve protestoyu reddettiğini ve olaya bu şekilde yaklaşılabilmiş olmasını esefle karşıladığını bildirmiştir. Yunanistan Büyükelçisine, ayrıca, olayla ilgili olarak tazminat talebimizin saklı tutulduğu ve Yunanistan Makamlarının suçluların adalete sevki için tahkikat yapmasını beklediğimiz hatırlatılmıştır.»

A Ç I K L A M A

(7 Mart 1992)

Ankara'daki İsrail Büyükelçiliğinin bir görevlisinin bugün aracına konulan bir bombanın infilakı sonucu hayatını kaybettiğini büyük üzüntü ile öğrenmiş bulunuyoruz. Menfur saldırıda ayrıca üç vatandaşımız da yaralanmıştır. Saldırıyı İslami İntikam Örgütü adına üslenen şahıs bu eylemin Abbas Musavi'nin Lübnan'da öldürülmesinin intikamının alınması amacıyla gerçekleştirildiğini bildirmiştir.

Bu terör olayını şiddetle kınar, İsrail Hükümetine ve hayatını kaybeden görevlinin ailesine başsağlığı, olay sırasında yaralanan vatandaşlarımıza geçmiş olsun dileklerimizi sunarız.

Nereden gelirse gelsin ve amacı ne olursa olsun terörün her türlüsüne karşı olan Türkiye, kanlı şiddet olaylarının kendi topraklarına taşırılmasını esef ve üzüntü ile karşılamaktadır.

Hükümetimiz bu caniane terör olayının faillerinin ortaya çıkarılarak, Türk adaleti önüne sevkedilmesi için gerekli her türlü çabanın gösterileceği hususunda hiç kimsenin şüphesi olmaması gerektiğini Türk ve dünya kamuoyu önünde açıklamayı görev addeder.

A Ç I K L A M A

(8 Mart 1992)

Azerbaycan topraklarında cereyan eden bir savaş niteliğine dönüşmüş bulunan Dağlık Karabağ sorununa barışçı bir çözüm bulunmasına yönelik diplomatik girişimler çerçevesinde Dışişleri Bakanı Sayın Hikmet Çetin, 7 Mart akşamı ABD Dışişleri Bakanı James Baker'ı telefonla aramış ve sorunun bölge istikrarını tehdit edici boyutlarına dikkat çekmiştir.

Sayın Bakan soruna barışçı çözüm bulunması için ABD'nin etkili olmasını istemiştir.

ABD Dışişleri Bakanı sorunun boyutlarının bilincinde olduğunu, barışçı bir çözüm için ellerinden gelen tüm girişimleri kullanacağını ifade etmiştir.

A Ç I K L A M A
(9 Mart 1992)

Haiti'de genel seçimlerle işbaşına gelen Cumhurbaşkanı Jean Bertrand Aristide'in, 30 Eylül 1991 günü vuku bulan bir askeri darbe ile görevinden alınmasından duyulan kaygı kamuoyuna açıklanmıştı.

Türkiye, bu kez, Haiti Cumhurbaşkanı Jean Bertrand Aristide ile Haiti Parlamentosu temsilcileri arasında yapılan görüşmeler sonucunda, 23 Şubat 1992 tarihinde kabul edilen ve Haiti'de anayasal düzenin yeniden ihdası ile, Haiti'nin yasal yöneticilerinin görevlerine iadesini sağlamaya yönelik anlaşmayı memnunlukla karşılamıştır.

Bu anlaşma hükümlerinin taraflarca yerine getirilerek, Haiti'de demokratik yönetime yeniden dönülmesi en samimi dileğimizdir.

A Ç I K L A M A
10 Mart 1992)

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı Kıdemli Memurlar Komitesi Dönem Başkanı Jan Kubis bugün Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Özdem Sanberk tarafından kabul edilmiştir.

Görüşmede, 10 - 17 Mart tarihleri arasında Türkmenistan, Özbekistan ve Tacikistan'a gidecek AGİK Raportörler heyetinin bu ziyaretinin yanısıra Karabağ'daki durum ele alınmıştır.

Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Özdem Sanberk, ilgili AGİK kararları çerçevesinde uygulamaya suratle konulması gereğini vurgulayarak Türkiye tarafından bu yönde yürütülen girişimler hakkında bilgi vermiştir. Bu bağlamda AGİK tarafından Dağlık Karabağ bir önemli kişiler heyetinin gönderilmesi üzerinde görüş teatisinde bulunulmuştur.

Müsteşar Özdem Sanberk, Dağlık Karabağ'da cereyan eden çatışmaların hukuk ve meşruiyet içinde çözüme kavuşturulmasının, bölgesel barışın korunması için gerçek bir sınav oluşturduğunu söylemiştir. Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı, «Türkiye Dağlık Karabağ konusunda ikili ve çoktaraflı düzeylerde çatışmayı önleyici ve işbirliğine dönük yapıcı diplomatik çabalarını iyi komşuluk sorumluluğunun bilinci içinde ve Azerbaycan halkına beslediği yakın kardeşlik duyguları çerçevesinde sürdürecektir» demiştir.

Yeni Avrupa mimarisinin temel kurumlarından biri olan AGİK'in, Karabağ anlaşmazlığında oynayabileceği rol ile kendi güvenirliliğini de sınayacağına işaret eden Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı, 28 Şubat tarihli Prag kararının uygulanmasının üye ülkelerin kendi sorumluluklarının gereğini yerine getirmeleri için de bir fırsat teşkil ettiğini açıklamıştır.

AGİK Kıdemli Memurlar Komitesi Dönem Başkanı Kubis Karabağ sorununun barışçı yöntemlerle çözme amacıyla her türlü çabayı gösterdiklerini ve bu yöndeki faaliyetlerini devam edeceklerini ifade etmiştir.

A Ç I K L A M A

10 Mart 1992)

Haber Ajanslarında «Pravda» gazetesine atfen, Türkiye'nin Ermenistan sınırına 6 Mart'tan itibaren üç mekanize piyade tümenini konuşlandırmaya başladığına ve konuşlandırma işlemlerinin 8 Mart akşamı tamamlandığına dair bir haber yayınlandığı görülmüştür.

Aynı haberde ayrıca, birliklerin konuşlandırıldığı alanın «tampon bölge» olduğu ve bunun uluslararası anlaşmaların ihlali anlamına geldiği de iddia edilmektedir.

Haber, tümüyle asılsız olup, Türkiye - Ermenistan sınırına birlik konuşlandırılmamıştır. Öte yandan, haberde anılan alanda bir tampon bölge de bulunmadığı cihetle, Türkiye'nin uluslararası anlaşmalardan kaynaklanan yükümlülüklerinin ihlali de esasen sözkonusu değildir.

A Ç I K L A M A

10 Mart 1992)

5 Mart günü Yunanistan'a ait bir sahil güvenlik botu tarafından «Barka Kaptan - 1» isimli balıkçı teknemize ateş açılması ve bunun neticesinde tekne kaptanı Mehmet Çarpar'ın hayatını kaybetmesi ve kaptan yardımcısı Mustafa Özmen'in yaralanması olayı, 6 Mart günü Yunanistan Büyükelçiliği nezdinde protesto edilmiş ve olayla ilgili olarak tazminat talebinin saklı tutulduğu ve suçluların adalete sevki için tahkikat yapılmasının beklendiği bildirilmişti.

İlgili makamların tetkiklerinden, Türk karasuları içinde meydana gelen olay neticesinde, hayatını kaybeden gemi kaptanı Mehmet Çarpar'ın vücuduna 4 kurşunun isabet ettiği, teknenin her yönünden isabet aldığı ve «Barka Kaptan - 1» isimli balıkçı teknesinde 150'den fazla kurşun izi bulunduğu tesbit edilmiştir. Sözkonusu bilgiler, Yunan botunun havaya ikaz ateşi açmış olduğu yolundaki Yunan açıklamasının gerçekleri yansıtmaktan ne denli uzak olduğunu göstermektedir.

Bugün Dışişleri Bakanlığı'na çağrılan Yunanistan Büyükelçiliği Müsteşarı'na, olay hakkındaki bu ilave bilgiler iletilmiş ve tazminat talebinin saklı tutulduğu ve suçluların adalete sevki için tahkikat yapılmasının beklendiği tekrar hatırlatılmıştır.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI SÖZCÜ VEKİLİ FERHAT ATAMAN'IN YUNAN MAKAMLARI TARAFINDAN RAMAZAN'DA BATI TRAKYA'YA DİN GÖREVLİSİ GÖNDERİLMESİNE İZİN VERİLMEMESİ HAKKINDAKİ SORUYA CEVABI

(12 Mart 1992)

Ramazan ayında Batı Trakya'ya gönderilmesi öngörülen din görevlilerine bu yıl da Yunanistan tarafından izin verilmemiştir.

Bilindiği gibi, geçen yıla kadar Ramazan ayında Diyanet İşleri Başkanlığımız tarafından Batı Trakya'ya üç din görevlisi gönderilmekteydi. Bu din görevlileri Ramazan ayı boyunca camilerde vaazlar vermekte, münhasıran dini konularla meşgul olmakta, bu kutsal ayın iyi bir şekilde kutlanmasına katkıda bulunmaya çalışmaktaydılar.

Batı Trakya'ya bu yıl da üç din görevlisinin gönderilmesinin öngörüldüğü Ankara'daki Yunanistan Büyükelçiliğine bildirilmiş; ancak, ısrarlı girişimlerimize rağmen Yunan Tarafından olumlu bir cevap almak mümkün olamamıştır.

Ramazan ayında Batı Trakya'ya din görevlisi gönderilmesinin engellenmesi, Yunanistan'ın Batı Trakya Türk Azınlığına uyguladığı, belirgin vasfı baskı ve sindirme olan her türlü hoşgörüden uzak politikasının en son örneğidir.

T. C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
KÜTÜPHANESİ

DIŞİŞLERİ BAKANI SAYIN HİKMET ÇETİN'İN, İKÖ DÖNEM BAŞKANI SIFATIYLA YAPTIĞI BASIN AÇIKLAMASI

(Gayriresmi Tercüme)

(13 Mart 1992)

Dört yıldan beri Azerilerle Ermeniler arasında süregelen silahlı çatışma son haftalar zarfında daha da şiddetlenmiştir.

Ermeniler, Azerbaycan'ın Dağlık Karabağ bölgesindeki çeşitli şehir ve köylerde, aralarında, kadın, çocuk ve yaşlılar bulunan masum sivillere yönelik vahşet eylemlerini yoğunlaştırmışlardır.

Müslüman Azeri sivillerin yaşadığı köyler, modern roketlerle günlerce süren bombardıman altında tutulmuştur. Kadın ve çocuklar rehin alınmış, hayatlarını kaybedenlerin yakınlarına, akrabalarının cenazelerini dahi almaları izni verilmemiştir.

İslam Dışişleri Bakanları Konferansı'nın 20. Dönem Başkanı Sıfatıyla, İslam Konferansı Örgütü üyesi bir ülkenin sivil halkına yönelik katliama ilişkin derin endişelerimi ifade etmek istiyorum.

İKÖ, uluslararası ilişkilerde, sorunların çözümünde şiddete başvurulmasını herzaman takbih etmeştir.

Her iki tarafa da, kan akıtılmasına süratle bir son vermeleri ve barışçı bir sonuca ulaşmaları amacıyla müzakerelere başlamaları çağrısında bulunuyorum.

İslam Dışişleri Bakanları Konferansı, taraflar, halihazırda esasen istikrarsızlık içinde olan bir bölgede cereyan eden çatışmaları daha da tırmandıracak eylemlerden kaçınmaya davet etmektedir.

AÇIKLAMA

(13 Mart 1992)

Dışişleri Bakanı Sayın Hikmet Çetin'in Yukarı Karabağ sorunu ile ilgili olarak İKÖ Genel Sekreteri Dr. Hamid Algabid'e gönderdiği mektubunda,

Azerbaycan toprağı olan Yukarı Karabağ'daki Azeri - Ermeni çatışmasının giderek vahim boyutlara ulaşmakta olduğunu ve Yukarı Karabağ'da masum Azeri sivillerin Ermeni vahşetinin kurbanı olmaya devam ettiğini vurgulayarak, İKÖ Dışişleri Bakanları Konferansı Dönem Başkanı olarak, tarafların, durumu daha da kötüye götürecek davranışlardan kaçınmaları için bir çağrıda bulunduğunu ve bu açıklamanın İKÖ üyesi ülkelere gönderilmesini rica ettiğini; Genel Sekreterin Türkiye, Azerbaycan ve diğer komşu üye ülkelere bir heyet gönderme fikrini memnuniyetle karşıladığını ve bu heyetin önce Türkiye'ye gelmesini önerdiğini belirtmiştir. Dışişleri Bakanımız ayrıca, Yukarı Karabağ halkının acılarına son verecek ve Azerbaycan ile Ermenistan arasındaki Yukarı Karabağ dahil tüm sorunların barışçı yollardan çözümünü kolaylaştıracak adımların atılması için İKÖ Genel Sekreteri sıfatıyla üye ülkelere çağrıda bulunmasını memnuniyetle karşılayacağını ifade etmiştir.

AÇIKLAMA

(14 Mart 1992)

Türkiye'nin Dağlık Karabağ sorununa barışçı bir çözüm bulunması yönündeki çabaları meyanında İslam Konferansı Örgütü Genel Sekreteri Dr. Hamid El-Gabid, Yardımcısı Büyükelçi Mohammed Mohsin ile Daire Başkanları Boubacar Fall ve Mohammed Missaoui'den oluşan bir heyeti durum tesbiti yapmak üzere Azerbaycan ve Ermenistan'a göndermeye karar vermiştir.

Dışişleri Bakanlığı yetkilileri tarafından sözkonusu heyete bugün, Dağlık Karabağ sorunu ve sorunun çözümüne ilişkin görüşlerimiz hakkında bilgi verilmiştir. Heyet, Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Büyükelçi Özdem Sanberk tarafından da kabul edilmiştir.

Heyet, yarın Azerbaycan'a müteveccihen yurdumuzdan ayrılacaktır.

AÇIKLAMA

(15 Mart 1992)

AGİK Kıdemli Memurlar Komitesi, 13 - 14 Mart 1992 tarihlerinde Helsinki'de yaptığı toplantılarında Dağlık Karabağ sorununu görüşmüş ve yeni bir karar kabul etmiştir.

Karar, Komite'nin 28 Şubat 1992 tarihinde Dağlık Karabağ sorunuyla ilgili olarak almış olduğu ilk kararda belirtilen hususları teyit etmekte ve bunların uygulamaya konulmasına ilişkin esasları ayrıntılı biçimde saptamaktadır. Dağlık Karabağ'ın Azerbaycan toprağı olduğu hususu bu kararla bir kere daha vurgulanmış olmaktadır.

Alınan kararda, taraflara derhal ve etkili bir ateşkesi yürürlüğe koymaları çağrısı vurgulanmaktadır.

AGİK'in dönem başkanı olan Çekoslovakya Dışişleri Bakanına, sorunun AGİK ilkeleri uyarınca barışçı yollardan çözümü için zaman yitirmeden bir konferans düzenlenmesi tavsiye edilmektedir. Dönem başkanının, etkin bir ateşkesin sağlanması ve bunun sürdürülmesi amacıyla ve ayrıca, barışçı bir çözümün gerçekleştirilmesini teminen bölgeye gitme niyetinden duyulan memnunluk da belirtilmektedir.

Kararda, Dönem Başkanı'nın bölgeye süratle ikinci bir AGİK Heyeti göndermesi de istenmektedir. Sözkonusu heyetin görevleri ise şu şekilde sıralanmaktadır.

— Sorunun siyasal bir çözüme kavuşturulmasını sağlayacak nitelikte etkin bir ateşkesin müzakeresi ve bunun uygulamaya konulması,

— Ateşkesin gerçekleştirilmesinden sonra, ateşkesi izleyecek gözlemcilerin konuşlandırılmasına ilişkin hususların saptanması.

Kararda, son olarak, bölge halkına acilen insani yardım ulaştırılmasının ve muhasım taraflara silah ve mühimmat ambargosu uygulanmasının taşıdığı önem vurgulanmaktadır.

Dağlık Karabağ sorununa ilişkin görüş ve politikamızla uyumlu olan sözkonusu kararın etkili şekilde ve süratle uygulanması amacıyla Türkiye gerekli çabaları gösterecektir.

AÇIKLAMA

(20 Mart 1992)

Türkiye, Güney Afrika Cumhuriyeti'nde ırk ayrımcılığının tümüyle kaldırılıp kaldırılmaması yolunda ülkedeki beyaz halkın tutumunu saptamak amacıyla, 17 Mart tarihinde yapılan referandum sonucunda, demokratik reformların savunucusu iktidardaki, De Klerk liderliğinde Ulusal Parti'nin seçmen oylarının büyük çoğunluğunu sağlamasını memnuniyetle karşılamıştır. Bu sonuç, Güney Afrika'da demokratikleşme sürecinin geri dönülmez bir mecraya girdiğini kanıtlamaktadır.

Referandum sonucunun, nihai aşamada, ülkedeki ırk ayrımcılığına tümüyle son verecek olan ve siyah çoğunluğun ülkenin siyasal ve ekonomik yaşamına beyazlarla eşit bir biçimde katılmasını sağlayacak demokratik bir düzenin mümkün olan en kısa zamanda gerçekleşmesine katkıda bulunmasını içtenlikle ümit ve temenni ediyoruz.

AÇIKLAMA

(23 Mart 1992)

Bölücü teröristlerin 21 ve 22 Mart 1992 tarihlerinde Oslo ve Stokholm Büyükelçiliklerimize yönelttikleri saldırılar üzerine İsveç ve Norveç'in Ankara'daki Büyükelçileri 22 Mart Pazar akşamı Müsteşar Büyükelçi Özdem Sanberk tarafından Bakanlığa davet edilmişler ve saldırıların vuku bulacağının iki ülke makamlarına önceden haber verilmesine rağmen gerekli koruma önlemlerinin alınmamış olmasını esefle karşıladığımızı kendilerine bildirilmiştir.

Öte yandan, tazminat hakkımız mahfuz kalmak suretiyle saldırganların bir an evvel adalet önüne çıkarılarak cezalandırılmalarını, bu eylemlerin iki ülke Hükümetleri tarafından takbih edilmesini ve Türk temsilciliklerinin ve personelinin güvenliğinin sağlanmasını beklediğimiz vurgulanmıştır.

AÇIKLAMA

(25 Mart 1992)

Türkiye, ülkelerinde maruz kaldıkları baskılar dolayısıyla Bangladeş'e sığınmak zorunda bırakılan Müslüman Myanmar (Burma) mültecilerinin durumunu büyük endişe ile izlemektedir. Bangladeş'in kendisine büyük bir yük getiren mültecilerin yaşam koşullarını iyileştirmek için Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği ve diğer bazı kuruluşlarla işbirliği halinde gösterdiği çaba takdirle karşılanmaktadır. Mülteciler sorununun Bangladeş ile Myanmar Hükümetleri arasında süratle çözüme kavuşturulmasını gerek bu insanların ızdıraplarına son verilmesi gerek bölgenin istikrarının korunması açısından zorunlu görüyoruz.

Öte yandan, Bangladeş Dışişleri Bakanının İslam Konferansı Örgütü üyesi bazı ülkelerin Dışişleri Bakanlarından oluşacak bir heyetin inceleme ve temaslarda bulunmak üzere bölgeye gönderilmesi hususunda Konferans Genel Sekreterine yaptığı talep tarafımızdan kuvvetle desteklenmektedir. Nitekim, bu hususta İslam Konferansı Genel Sekreteri'nin İslam Ülkeleri Dışişleri Bakanları Dönem Başkanı sıfatıyla Dışişleri Bakanımız Hikmet Çetin'e gönderdiği bir mesaja cevaben heyetin biran önce oluşturularak vakit geçirilmeksizin bölgeyi ziyaret etmesini yararlı gördüğümüz bildirilmiştir.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞINCA YAPILAN AÇIKLAMA

(26 Mart 1992)

Güneydoğu Anadolu'daki son terör olayları ile ilgili olarak bazı Alman yetkililerinin verdikleri beyanları yanlış, hatta yanıltıcı basın haberlerine dayanıyor olsa bile üzüntü ile karşılıyoruz. Dost ve müttefik ülkelerin siyasi kişilerinin diplomatik kanallardan doğru bilgilere sahip olmadan gerçeklerle ve ülkelerimiz arasındaki tarihi dostluk anlayışıyla bağdaşmayan beyanlar vermelerini yadırgıyoruz.

Türkiye bir demokratik hukuk devletidir ve bunun bütün gereklerini yerine getirmektedir. Türkiye'nin kendi vatandaşlarına saldırıda bulunması sözkonusu değildir.

Türkiye son yıllarda binlerce masum insanı öldüren bir terör örgütünün Nevruz Bayramını bahane ederek giriştiği silahlı saldırıları demokratik bir hukuk devletinin yapması gereken biçimde önlemiştir. Bunu yaparken sivil halkın korunmasına özen göstermiştir. Aynı zamanda Almanya ile yaptığı ikili askeri yardım anlaşmasının bütün hükümlerine de özenle uymuştur.

Terör eylemlerine hiç bir uygar ve demokratik ülkenin izin vermesi, dolaylı da olsa göz yumması beklenemez. Türkiye, vatandaşlarının huzur ve güvenliğini, ülkenin istikrarını bozmaya; demokrasiyi ve insan haklarını daha da geliştirmeyi amaçlayan çabalarının silahlı terör eylemleri ile engellenmesine yönelik hareketlere hiç bir şekilde müsamaha etmeyecektir. Biz, uygar dünyanın tüm üyelerinin de terörizmi himaye etmek anlamına gelen davranışların içine girmemelerini bekliyoruz.

Aynı şekilde Avrupa'nın çeşitli şehirlerinde Türk Temsilciliklerine ve diğer kuruluşlarına yönelik saldırıların ilgili ülkelerce uluslararası hukuktan kaynaklanan yükümlülüklere uygun olarak engellenmesine ve saldırganların yakalanarak cezalandırılmasını talep ediyoruz.

TÜRK - BULGAR GÖRÜŞMELERİNE İLİŞKİN PROTOKOL

(31 Mart 1992)

1/ H. E. Mr. Hikmet Çetin, Minister of Foreign Affairs of the Republic of Turkey, paid an official visit to Sofia on 30 - 31 March, 1992, upon the invitation of H. E. Mr. Stoyan Ganev, Deputy Prime Minister and Minister of Foreign Affairs of the Republic of Bulgaria.

The visit took place against the background of the shared political will to attain the highest level of friendship and cooperation between the two countries and it was agreed in this respect to eliminate any obstacles that may impede the achievement of this common objective.

The two Ministers also reiterated the political will of their countries to take up all other issues and areas for possible cooperation between them not specifically mentioned in this protocol in the same constructive spirit and with a view to finding solutions and mechanisms to that end at the earliest time.

On the occasion of the visit, the two Ministers signed an Agreement to liberalize movement of the members of the diplomatic and consular missions. The Ministers also exchanged letters concluding an Agreement for the improvement of the existing regime set up by the Visa Agreement of 1979. Furthermore, during this visit General of the Army Fikret Kupeli, Deputy Chief of the Turkish General Staff, who accompanied the Minister, and General Stoyan Topalov, First Deputy chief of the General Staff of the Bulgarian Army, signed an Agreement on Cooperation in the field of Military Training between the two countries.

Minister Cetin was received by the President, the Chairman of the National Assembly and the Prime Minister of the Republic of Bulgaria.

2/ During the course of the talks, the two sides reaffirmed their will to explore the possibilities for the further development of bilateral relations and to accelerate the ongoing process to find mutually acceptable solutions to all outstanding issues between them. To this end, they reviewed the progress recorded and agreed to conclude the following :

3/ Treaty of Friendship, Good Neighbourliness, Cooperation and Security (the draft of which is to be finalized by mid-April).

4/ The two sides met at technical level to consider the pending issues concerning the Rezovska - Mutludere river and the issues related to the delimitation of the maritime jurisdiction areas in the Black Sea, the FIR issue as well as possible cooperation in the field of fisheries in the Black Sea.

In view of the political will reiterated at Ministerial level at the outset of the official talks the two sides discussed practical ways means to reach just, early, and mutually acceptable solutions to the outstanding issues through negotiations. To this end the two sides have agreed as follows :

4.1 The negotiations on the issues related to the Rezovska - Mutludere River, the delimitation of the maritime areas, cooperation in the field of fisheries and the FIR issue will be conducted within two working groups.

The first meetings of the working groups will be held in Ankara on 28 and 29 April, 1992.

4.2 The working group on maritime issues will consider the entire package of problems related to the delimitation of the boundary line at the mouth of Rezovska - Mutludere River, the delimitation of the waters in the Rezovo - Begendik Bay, the drawing of the lateral boundary of the territorial sea, the delimitation of the Continental Shelf and Exclusive Economic Zone.

4.3 The working group on FIR issue will endeavor to finalize the arrangements in this field.

4.4 As to cooperation in the field of fisheries, the two sides agreed to discuss practical arrangements, at both bilateral and multilateral levels, with regard to cooperation in conservation and utilization of the living sources in the Black Sea.

4.5 The two sides agreed that enlargement of the mouth of the Rezovska - Mutludere River through cleaning mutually certain constructions is required for ensuring free outflow of the river into the sea.

For this purpose they decided to undertake a common engineering study. In this respect they will exchange the respective engineering projects through diplomatic channels not later than the end of April, 1992 and will meet in May, 1992, in order to determine the basic elements of the common engineering study, as well as the sharing of the expenses for the implementation of this design.

4.6 The Deputy Ministers of Foreign Affairs will meet in the second half of May, 1992, to review the progress achieved.

4.7 The two sides reiterated their determination to conduct these negotiations in good faith with a view to reaching an early negotiated settlement to the issues involved. In order to maintain a favorable atmosphere for the process of negotiations and to prevent the possibilities of undesirable incidents, they shall refrain from unilateral actions and will display mutual restraint.

5/ They further agreed to start negotiation on the following :

5.1 Agreements on Cooperation in the Fields of Culture and Soienoe.

5.2 Agreements on the Reciprocal Promotion and Protection of Investments and Agreement on the Avoidance of Double Taxation, the drafts of which are to be finalized by mid-May.

5.3 Agreement on Cooperation in the Field of Security between the Ministries of the Interior to be finalized at the meeting of experts to be held in Ankara by the end of April.

6/ To hold a session of the Central Mixed Bulgarian - Turkish Commission which is to review the implementation of the Agreement on Prevention and Settlement of Border Incidents and Maintenance of State Border Signs with the purpose of outlining measures to solve the existing border problems, including modern methods of redemarcation.

7/ Convention on the Transfer of Convicted Persons to be signed by the Ministers of Interior by the end of June 1992 in Ankara.

8/ Protocols of Cooperation on the subject of Flights over the Turkish - Bulgarian Border Areas to be finalized by the end of June, 1992.

9/ To start talks between working groups of experts to discuss property, social and humanitarian issues caused by migration and immigration of people between Bulgaria and Turkey.

10/ Agreement on the Notification of Nuclear Accidents and exchange of Information on Nuclear Equipment and Installations to be finalized by the end of June, 1992.

11/ Meeting of the Mixed Transport Commission at earliest convenience in 1992.

12/ Establishment of Information and Orientation Centres to assist businessmen in their appropriate institutions.

13/ Adoption of measures for encouragement of entrepreneurs in their respective countries, for promotion of economic exchanges and joint ventures.

14/ Recognition of Joint Economic Commission meetings as an economic forum bringing the government and private sector representatives together with the main task of facilitating the economic exchanges and giving a feedback in every field and permitting the close follow-up of decisions adopted.

15/ Updating the 1964 Tourism Agreement, recognizing that in the field of tourism the possibilities of cooperation are extensive and the Agreed Minutes signed in Ankara on January 7, 1992 between the Ministers of Tourism of both countries constitutes a solid basis for further enlargement of cooperation in this field.

16/ Continuation of the work of the Bulgarian-Turkish Joint Technical Group established by the Cooperation Agreement of October 20, 1968, to exchange views on areas of cooperation in the field of optimum utilization of common water resources, exchange of hydrological, meteorological data and information on existing and planned projects for the benefit of both countries.

17/ Continuation of direct contacts between the Electricity Boards of both countries to discuss further cooperation.

18/ The two Ministers emphasized once again the importance of high-level visits and noted with satisfaction in this regard the forthcoming visits of the President of the Republic of Turkey to Bulgaria and of the Prime Minister of the Republic of Bulgaria to Turkey as well as other visits that have been mutually agreed to.

19/ To have consultations on consular matters not later than the end of September, 1992 in Sofia.

20/ The two Ministers reviewed the latest developments in the Balkans and will undertake joint measures to contribute to regional peace, stability and prosperity and thus also expediting the process of European integration.

In this context, the two Ministers acknowledged the need and necessity for the full implementation of the CSCE principles in the Balkan region taking into account the fundamental changes in the area. To this end, they urge the countries in the region to intensify their efforts to achieve this objective.

Done at Sofia on 31 March, 1992, in two original copies in English.

Hikmet ÇETİN	Stoyan GANEV
Minister of Foreign Affairs	Minister of Foreign Affairs
of the Republic of Turkey	of the Republic of Bulgaria

AÇIKLAMA

(1 Nisan 1992)

Norveç Hükümetinin, Jandarma Genel Komutanlığı için bir Norveç firmasına sipariş edilen 8.000 adet 12,7 mm.lik mühimmatın ihraç lisansını 27 Mart 1992 tarihinde aldığı bir kararla iptal ettiği öğrenilmiştir.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin ülke bütünlüğünü sağlamak için terörizmi önleme mücadelesi verdiği bir sırada, NATO müttefikimizin aldığı bu kararın, Norveç'in ülkemizin bütünlüğünü ve terörizmle mücadelesine sağladığı destekle bağdaştırılması mümkün değildir. **Norveç Hükümetinin bu kararından esef duyulmaktadır.**

TÜRK PARALI ASKERLERİNİN DAĞLIK KARABAĞ'DA AZERİ SAFLARINDA ÇARPIŞTIKLARI YÖNÜNDEKİ ERMENİ İDDİALARINA DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI SÖZCÜSÜ BÜYÜKELÇİ FİLİZ DİNÇMEN'İN VERDİĞİ YANIT

(3 Nisan 1992)

Türk paralı askerlerinin Dağlık Karabağ'da Azeri saflarında çarpışmalara katıldıkları yönünde, Ermeni kaynaklarına dayanılarak, Moskova'daki Interfaks ajansında yayınlanan haberin gerçekle hiçbir alakası yoktur.

Türkiye, başından beri, soruna doğrudan taraf olmamasına rağmen, bölge güvenliği ve istikrarı açısından, Dağlık Karabağ sorununa kalıcı bir barışçı çözüm bulunması; taraflar arasında derhal ateşkes sağlanarak, çarpışmaların biran önce sona ermesi için taraflara silah ambargosu uygulanması amacıyla ikili ve çok taraflı düzeylerde yoğun çaba sarfetmiştir.

Ülkemizin yukarıda belirtilen barışçı tutumuna ve girişimlerine tamamen aykırı olan bu tür uydurma haberlerin Dağlık Karabağ sorununa barışçı bir çözüm bulunması yönündeki çabalara hizmet etmeyeceği ve bu girişimleri baltalamaya yönelik olduğu aşikardır.

AÇIKLAMA

(3 Nisan 1992)

Bosna - Hersek'in devlet düzeni konusunda ortak bir karar almak üzere AT'nın katılımıyla ilgili taraflar arasında sürdürülen görüşmeler sonucu Saraybosna'da 17 Mart 1992'de yeni bir anayasal düzenlemenin ilkeleri üzerinde mutabakata varılması tarafımızdan memnuniyetle karşılanmış, bu anlayış ve yaklaşımın uygulamaya yönelik ilkelere de hakim olması samimi dileğimiz olmuştur.

Bilindiği gibi Türkiye Cumhuriyeti Yugoslavya Federal Sosyalist Cumhuriyeti'nden Bağımsızlıklarını ilan eden dört cumhuriyeti 6 Şubat 1992 tarihinde hiç bir ayırım yapmaksızın tanımıştır.

İleride komşu olarak yaşayacak ve işbirliği yapmak durumunda olacak bu cumhuriyetlere eşit tabanda hareket kabiliyeti tanımaya yönelik olan bu kararın bireysel cumhuriyetlerin ve bölgenin istikrarına olumlu katkısı ve isabeti zaman içinde daha açıklıkla görülmektedir. Diğer ülkelerin de bu gerçeği dikkate alarak Yugoslavya Cumhuriyetleri arasında bir ayırıma meydan verilmemesi ve özellikle tanımanın gecikmesiyle istikrara kavuşması da olumsuz yönde etkilenen Bosna-Hersek'in biran önce tanınması Türkiye'nin halisane dileğidir.

AÇIKLAMA

(3 Nisan 1992)

Moldova'da son günlerde cereyan eden ve ölümlerle sonuçlanan olaylardan büyük üzüntü duymaktayız.

Diğer taraftan, Romanya'nın bu gelişmeler karşısında temkinli ve itidalli bir tutum takınması takdirle karşılanmaktadır.

Kişinev'de yapılması öngörülen, Ukrayna, Romanya, Moldova ve Rusya Federasyonu Dışişleri Bakanları toplantısının bölgeye huzur getirecek sonuçlar vermesini temenni etmekteyiz.

Aralarında soydaşlarımızın da bulunduğu Moldova halkının bağımsızlığa kavuştuktan sonra hürriyetin nimetlerinden yararlanarak barış ve huzur içinde yaşaması en halisane dileğimizdir.

AÇIKLAMA

(4 Nisan 1992)

Bugün (4 Nisan) AT adına, Portekiz Büyükelçisi ile Hollanda ve İngiltere Maslahatgüzarları Bakanlığımız Müsteşar Vekili Büyükelçi Bilgin Unan'ı ziyaret ederek, Güney - Doğu Anadolu'daki son olaylara ilişkin olarak, Siyasi Direktörler düzeyinde alınan kararı bildirmişlerdir.

Temsilcilere herşeyden önce, böyle bir kararın alınmış olmasını ve Türkiye nezdinde girişimde bulunulmasını kesinlikle tasvip etmediğimiz vurgulanmıştır. İçerdiği unsurlar ne olursa olsun AT'ın sadece böyle bir davranışta bulunmasını dahi terör örgütünce kendi lehinde kullanılmasına çalışılacağı ve ileriki eylemleri için cesaret verici bir tutum şeklinde değerlendirileceği kaydedilmiştir.

AT kararında terörün genel ifadelerle kınanmış olması tarafımızdan hiç bir şekilde yeterli görülemez. Bu kararda terörü başlattığını ve sürdürmekte olduğunu ilan eden örgütün isminin zikredilmesinden dahi kaçınılmış olması dikkat çekicidir.

Konu, Türkiye için insanların huzuru ve ülkenin toprak bütünlüğü gibi yaşamsal bir önem taşırken, AT'ın işin ciddiyetini ve vehametini hala kavrayamamış olmasını yadırgamaktayız. Güney - Doğu'da meydana gelen olaylar şimdiye kadar PKK terör örgütünün faili olduğu diğer saldırılar gibi ve bu örgütün de bizzat belirttiği üzere, Türkiye'nin ulusal bütünlüğünü yıkmaya yönelik bir nitelik taşımaktadır. Buna karşılık Hükümetimiz insan hakları ve demokrasi içinde halkımızı ve ülkemizi korumak için meşru savunma yapmıştır. Yıllarca süren bu olayların sorumlusu çocuk ve kadın, sivil ve görevli binlerce kişinin ölümüne sebep olan PKK terör örgütüdür. Bu eylemlerin insan haklarının en büyük ihlali olduğu açıktır.

Öte yandan AT terörizm ile mücadelede uluslararası anlaşmalarla yükümlülük altına girdiği işbirliğini gözardı etmiş, her fırsatta Avrupa ve bölgenin barış ve istikrarı için önemini vurguladığı Türkiye'nin yanında yeterince yer almamıştır. Biz AT'ın herşeyden önce Türkiye'ye nasıl yardımcı olabileceğini araştırmasını ve bizimle bunu görüşmesini beklerdik.

DIŞİŞLERİ BAKANI SAYIN HİKMET ÇETİN'İN BOSNA-HERSEK OLAYLARINA İLİŞKİN AÇIKLAMASI

(4 Nisan 1992)

Bosna-Hersek'teki olaylar son günlerde kaygı verici boyutlara ulaşmıştır. Çatışmalarda insan kaybının artması da çok üzüntü vericidir.

Türkiye başından beri Yugoslavya'daki olayları yakından izlemiş ve yıllarca birlikte yaşamış değişik etnik gruptaki Yugoslav vatandaşları arasındaki sorunların barışçı yollarla çözümü için çaba göstermiştir. Olaylar geri dönülmez bir aşamaya geldiğinde de Türkiye, bağımsızlıklarını ilan eden ve ileride de komşu olarak işbirliği içinde yaşamak durumunda olan Cumhuriyetlerin dördünü de ayırım gözetmeden tanımıştır.

Diğer taraftan Yugoslavya'yı devam ettirmek isteyen Cumhuriyetlerin iradelerine de saygı göstermekten ve şimdiye kadar olduğu gibi bu Cumhuriyetlerle iyi ilişkilerini sürdürmeye kararlı bulunmaktadır. Ancak diğer ülkelerin Cumhuriyetler arasında ayırım yapmaları ve Bosna-Hersek ile Makedonya'yı tanımada gecikmeleri bu bölgenin barış ve istikrara kavuşmasına olumsuz etki yapmaktadır.

Özellikle son günlerde Bosna-Hersek'teki çatışmaların müslümanlara da yönelik olarak yayılması büyük endişe uyandırmaktadır. Olayların daha fazla yayılıp, genel bir etnik veya Cumhuriyetler arası çatışmaya dönmemesi için tarafları itidale davet ediyor ve başta Birleşmiş Milletler olmak üzere diğer etkili olabilecek tüm ülke ve kuruluşların bu çatışmaları derhal durdurmaları için gerekli girişimleri yapmalarını bekliyoruz. Türkiye de elindeki tüm olanaklarla bunu gerçekleştirebilmek için yoğun çaba sarfetmekte ve girişimlerini sürdürmektedir.

DIŞİŞLERİ BAKANI SAYIN HİKMET ÇETİN TARAFINDAN NATO'NUN 43. KURULUŞ YILDÖNÜMÜ VESİLESİYLE YAPILAN AÇIKLAMA

(4 Nisan 1992)

Kuzey Atlantik İttifakı 4 Nisan'da 43. kuruluş yılını idrak edecektir. Teşkilat bu süre zarfında sadece üyelerinin toprak bütünlüklerini korumakla kalmamış, aynı zamanda Avrupa'da meydana gelen önemli değişikliklerin gerçekleşmesinde de etkin bir rol oynamıştır. Bugün de İttifak, kendini başarıyla değişen koşullara uyarlama süreci içindedir.

Değişen koşullar içerisinde 1981'den beri İttifakça üzerinde durulan bir olgu da terörizmdir. Nitekim, 1982 yılı Bonn Zirvesinde, terörizmin insan haklarının ihlali ve uluslararası ilişkilerin olağan yürütülmesine tehdit oluşturduğu belirtilerek, bu «bela»nın önlenmesi için etkili işbirliği gereği vurgulanmıştı. 7 Kasım 1991 tarihinde Roma'da yayınlanan İttifak'ın yeni Stratejik Kavram belgesinin 13. paragrafında, İttifak'ın karşılaşabileceği tehditler arasında terörizmin de zikredildiğini vurgulamak istiyorum.

Teşkilatın, değişen dünyada değişen koşulların getirdiği çok yönlü tehlikelere uygun yaklaşımlarda bulunurken, üyeleri arasındaki dayanışmayı da kuvvetlendireceğini umuyorum.

A Ç I K L A M A

(7 Nisan 1992)

Türkiye, Bosna - Hersek gerçeğinin AT tarafından nihayet tanınmasından memnunluk duymaktadır. Bölgede istikrarın tesisi ve yeni bir işbirliği düzeninin başlatılabilmesi için herşeyden önce mevcut siyasi gerçeklerin uluslararası toplum tarafından tanınması gerekmektedir.

Türkiye bu anlayışla, bağımsızlık iradelerini meşru yollardan ortaya koyan dört yeni devleti (Bosna - Hersek, Makedonya, Slovenya, Hırvatistan) ayırım yapmadan tanımış bulunmaktadır.

Kanaatimizce Bosna - Hersek'te son olarak vukubulan üzücü olaylar, uluslararası yaygın tanımanın gecikmesinden de cesaret bulan aşırı unsurların direnişleridir. Bosna - Hersek'te demokratik ilkeler, insan hakları ve hoşgörü temeline dayalı sağlıklı bir toplum yapısı kurulabileceği inancındayız. Bu zor geçiş döneminde uluslararası toplum Bosna - Hersek'e yardımcı olmalıdır.

Yukarıdaki mülahazalarla ve AT'nun zamanında bu Cumhuriyetlerin tanınma ehliyetini ortaya koyan Badinter raporunda da öngörüldüğü üzere, AT'nun Makedonya'yı da en kısa zamanda tanımakla bölgedeki barış ve istikrara katkıda bulunacağını ümit ediyoruz.

AÇIKLAMA

(8 Nisan 1992)

Kıbrıs meselesine çözüm arayış gayretlerinin hedefi tarafların mutabakatıyla tespit edilmiş bulunmaktadır. Bu hedef, Kıbrıs'taki taraflar arasında eşit düzeyde yapılacak görüşmeler yoluyla tarafların siyasi statü eşitliğine dayalı, iki toplumlu ve iki kesimli bir federasyonun kurulmasıdır. BMGS'nin iyi niyet görevi de bu amaca yöneliktir.

BMGS'nin son raporu bu hedefi teyid etmektedir. Türkiye, BMGS'nin iyi niyet görevi çerçevesinde sürdürdüğü temaslar ve özellikle iki taraf arasındaki doğrudan görüşmelerle Kıbrıs meselesinin çözümü için tespit edilen hedefe ulaşılacağına inanmaktadır.

Türkiye, BMGS'nin, raporunda, iyi niyet görevine devam edeceğini açıklamasını memnunlukla karşılamaktadır.

Türkiye, BMGS'nin çabalarına gereken desteği vermeye ve adil ve kalıcı bir çözümü amaçlayan müzakere sürecinde kendisine düşen teşvik rolünü oynamaya devam edecektir. Türkiye, müstakbel federasyonun eşit ortakları olan Ada'daki tarafların fikirleri dizisindeki bütün noktalar üzerinde uzlaşıya varabilmek için çabalarını iyi niyetle ve gerçekçilikle sürdürmelerini ve aynı zamanda çözüme ulaşılmasını kolaylaştıracak bir karşılıklı güven ortamı yaratmalarını arzulamaktadır.

BASIN AÇIKLAMASI

(9 Nisan 1992)

Hatırlanacağı üzere, 30 Mart 1992 günü Avusturya Hükümeti, ülkemizin Güneydoğu Bölgesinde 21 Mart ve sonrasında meydana gelen olaylarla ilgili olarak, AGİK İnsani Boyut Mekanizması'nın birinci aşaması çerçevesinde, Ankara'daki Avusturya Maslahatgüzarının Bakanlığımıza sunduğu bir muhtıra yoluyla bilgi talep etmişti.

Bugün (9 Nisan) Avusturya Maslahatgüzarı Bakanlığımıza davet edilerek, yukarıda sözkonusu bilgi talebine cevap teşkil eden muhtıra tevdi edilmiştir. Cevabımızda, olayların kaynağında PKK terörizminin bulunduğu anlatılmış ve demokrasi, insan hakları ve Türkiye'nin toprak bütünlüğüne yönelik saldırılara karşı güvenlik güçlerimizin görevlerini yerine getirdikleri vurgulanmıştır.

Ayrıca, AGİK Viyana Sonuç Belgesi'nde terörizmin hiç bir şart altında haklı gösterilemeyeceğinin kayıtlı olduğu ve AGİK hükümlerine göre ülkelerin terörizme karşı işbirliği yapmak taahhüdünde bulundukları hatırlatılmıştır. Terörizmin AGİK İnsani Boyutu ile ilgili bir konu olduğu, terörizme karşı mücadeleye ilişkin AGİK hükümlerine uymayan devletlerin AGİK İnsani Boyutunu ihlâl ettikleri belirtmiştir.

Avusturya dahil bazı Batı Avrupa ülkelerinin sözkonusu AGİK yükümlülüklerini yerine getirmemesinin, PKK'yı cesaretlendirdiği ve PKK'nın bu ülkelerde faaliyet göstererek sağladığı imkân ve desteği Türkiye'de masum vatandaşlarımızı katletmek için kullandığı, dolayısıyla, PKK'nın yol açtığı olaylarda, bu terör örgütünün faaliyetlerine göz yuman Batı Avrupa ülkelerinin de sorumluluğu bulunduğu anlatılmıştır.

Bu çerçevede, Avusturya hükümeti, terörizme karşı mücadelede Türkiye ile işbirliği yapmak ve Avusturya'daki PKK faaliyetlerini engellemek yoluyla AGİK yükümlülüklerini yerine getirmeye davet edilmiştir.

AÇIKLAMA

(9 Nisan 1992)

Avrupa Parlamentosu'nun Nevruz Bayramı sırasında Güneydoğu Anadolu'da meydana gelen olaylarla ilgili olarak bugün (9 Nisan) kabul etmiş olduğu karar tarafımızdan değerlendirilmiştir.

Kararda PKK ve Dev Sol zikredilmek suretiyle bu terör örgütlerinin eylemlerinin kınanması olumlu bir nokta olmakla birlikte, olayların, aylardır sürdürdüğü ve açıkladığı planlara uygun şekilde PKK tarafından başlatılmış olduğu hususuna değinilmemesi, kararın önemli bir eksiğini oluşturmaktadır. Nevruz vesilesiyle yapılan gösteriler, bayram kutlamaları düzeyini aşarak, daha önce hazırlanan ve ilan olunan plan gereğince silahlı isyan hareketine dönüştürülmek istenmiş, güvenlik güçleri ancak bayram kutlamalarının amacından saptırılması üzerine müdahalede bulunmuştur. Bu gerçek kararda gözardı edilmiştir.

Güvenlik Güçlerinin, PKK tarafından başlatılan olayları sona erdirmek amacıyla giriştiği kararlı eyleme Türk Silahlı Kuvvetleri'nin sağladığı katkının, «Güneydoğu Anadolu'daki masum vatandaşların temel insan haklarını ihlal eden aşırı ölçüde ve sert bir eylem olarak kınanması», gerçeklere uymayan ve kabul edilemeyecek bir tutumdur.

Güvenlik güçlerimizin olaylar sırasında aldıkları önlemler, bölgede yaşayan vatandaşlarımızın temel hak ve özgürlüklerinin başında gelen yaşama hakkını, PKK'nın silahlı tehdit ve baskısına karşı korumaya yöneliktir.

Kürt kökenli vatandaşlarımızın Türkiye'de bir azınlık teşkil etmediği, bunların hiçbir ayrımcı muameleye tabi olmadıkları bilindiği halde, kararda gene de «azınlık»tan sözedilmesi doğru değildir.

Hükümetimizin ülkemizde, Batılı ülkelerde mevcut olanlardan farklılık göstermeyen, insan haklarına dayalı, çoğulcu ve katılımcı bir demokratik sistemi bütün kurumlarıyla gerçekleştirmek için izlediği kararlı politikadan ve özellikle ülkede değişik kültürel kimliklerin serbestçe gelişmesi için benimsediği yaklaşımdan hiçbir şekilde söz edilmemesi, Avrupa Parlamentosu kararının önemli bir başka eksiğini oluşturmaktadır.

Hükümetimiz, ülkede terörü, demokrasi içinde, hukuk devleti kurallarına tam uyarak sona erdirmek konusunda kararlıdır.

Hükümetimizin Avrupa Toplulukları kuruluşlarından ve üye ülkelerinden beklediği, başta AGİK olmak üzere çeşitli uluslararası belgelerde yer alan açık taahhütler çerçevesinde terörizme dolaylı veya dolaysız olarak hiçbir şekilde destek vermemeleri, hoşgörü göstermemeleri ve bu bela ile ulusal ve uluslararası düzeyde alınacak önlemler yoluyla etkili şekilde mücadele etmeleridir.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI SÖZCÜSÜ BÜYÜKELÇİ FİLİZ DİNÇMEN'İN «ATİLLA MİRASCILARI ÖRGÜTÜ GENÇ KOLU» İMZASIYLA YUNAN TURİZM ÖRGÜTÜ VE TÜM YUNAN ŞİRKETLERİNE GÖNDERİLEN VE YUNAN BASININDA YER ALAN TEHDİT MEKTUBUNA VERDİĞİ CEVAP

(10 Nisan 1992)

«Atilla Mirascıları örgütü Genç Kolu» imzasıyla Yunan Turizm Örgütü ve tüm Yunan Turizm Şirketlerine gönderilen ve geçtiğimiz hafta Yunan basınında yer alan sözde tehdit mektubunun bir örneği Bakanlığımıza da ulaşmıştır. Türkçe olarak yazılan bu mektubun metninin dikkatli şekilde incelenmesinden bunun ana dili Türkçe olmayan kişi veya kişilerce provokasyon amacıyla kaleme alındığı anlaşılmaktadır. Ayrıca, Türkiye'de bu isim altında bir kuruluş yoktur.

Üzerinde tarih bulunmayan sözkonusu mektubun metni geçtiğimiz Kasım ayında da Bakanlığımıza ulaşmıştı. Aradan 5 ay gibi bir süre geçtikten sonra Paskalya tatilinde ve turizm mevsiminin başladığı şu günlerde mektubun basına yansıtılması ve gündeme getirilmesini kötü niyetin bir ifadesi olarak görüyoruz. Akli dengesi yerinde olmayan ve giriştiği eylem sırasında hayatını kaybeden bir kişinin sebep olduğu olay dışında, memleketimize misafir gelen hiçbir Yunanlı'nın en ufak bir kötü muameleye maruz kalmadığını hatırlatmakta yarar görüyoruz.

Bu tür fiil ve davranışların Türk - Yunan ilişkilerinin gelişmesini engellemeye yönelik olduğundan şüphe etmiyoruz.

Her hal ve kârda, Paskalya tatilini geçirmek için veya başka amaçla Türkiye'ye gelen Yunan turist ve vatandaşları açısından endişeye mahal bir durum bulunmadığını bu vesileyle belirtmek isterim. Burada geleneksel Türk misafirperverliği ile karşılaşacakları bilinmelidir.

AÇIKLAMA

(11 Nisan 1992)

Bilindiği gibi Bosna-Hersek halkının büyük çoğunluğu, 29 Mart - 1 Nisan tarihlerinde düzenlenen ve uluslararası gözlemcilerce de hür ve demokratik bir ortamda gerçekleştiği tescil olunan referandum ile Cumhuriyetin bağımsızlığını onaylamış ve Bosna-Hersek'i oluşturan üç milli grubun temsilcileri, geçtiğimiz Mart ayında Brüksel'de yaptıkları toplantılar sonucunda, Cumhuriyetin siyasi yönetim yapısı üzerinde ilke anlaşmasına varmışlardır.

Bosna-Hersek'in bağımsızlığına ve mevcut sınırları içinde toprak bütünlüğünün korunmasına Türkiye büyük önem vermektedir. Bağımsızlığını yeni kazanan Bosna-Hersek'i oluşturan bütün milli grupların barış ve refah içinde yaşamlarının ve geleceklerinin güvence altına alınmasının temel ve vazgeçilmez bir şart oluşturduğu gerçeğinden hareketle Cumhuriyetin varlığına yönelik son saldırıları kınamaktayız.

Bosna-Hersek'te ve tüm bölgede barış ve istikrarın daha fazla kan dökülmeden ve daha yaygın istikrarsızlığa yol açmadan biran önce sağlanmasını teminen uluslararası camianın harekete geçmesi ve milli gruplar arasında diyalog ve müzakere yoluyla barışçı bir çözüme varılması Türk Hükümetinin ve halkının en içten dileğidir.

Bu çerçevede, son durumu ve koşulları yerinde görmek, yetkililerden gelişmelerle ilgili doğrudan bilgi almak ve diplomatik temsilcilik açılması hazırlıkları yapmak üzere Dışişleri Bakanlığı'ndan bir heyet en kısa zamanda Bosna-Hersek'i ziyaret edecektir.

T. C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
KÜTÜPHANESİ

AÇIKLAMA

(11 Nisan 1992)

BM Güvenlik Konseyi 10 Nisan 1992 tarihinde yaptığı toplantıda, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin iyi niyet görevi hakkında 7 Nisan'da yayınladığı raporu görüşmüş ve 750 sayılı kararı kabul etmiştir.

Kararda, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin raporu onaylanmakta ve bu raporun içeriğine uygun olarak Kıbrıs sorununun çözümüne ilişkin esaslar bu vesileyle de tekrarlanmaktadır.

Kararda, Kıbrıs sorununun çözümünün siyasi bakımdan eşit iki toplumdan oluşan iki kesimli bir federal devlet temeline dayanacağı bir kere daha belirtilmekte ve taraflardan bu esasa bağlı kalmaları istenmektedir.

Kararda, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin iyi niyet görevi çerçevesindeki gayretleriyle ortaya çıkan ve çözüm şeklinin genel çerçevesini belirleyen «fikirler dizisi» desteklenmekte ve bu fikirler içinde üzerindeki çalışmalar henüz tamamlanmamış olan, toprak ve yer değiştirmiş kişiler konuları da dahil, bütün konuların sonuçlandırılması yolunda taraflara Birleşmiş Milletler Genel Sekreteriyle işbirliği yapmaları çağrısında bulunulmaktadır.

Kararda, ayrıca, fikirler dizisinin bir bütün paket teşkil ettiği ve çözüm şeklinin Kıbrıs'taki iki toplum arasında varılacak anlaşmayla ortaya çıkabileceği teyid edilmekte ve BMGS'nin sorunun çözümünü amaçlayan iyi niyet görevinin Kıbrıs'taki iki topluma yönelik bulunduğu ve tarafların görüşme sürecine eşitlik esasına göre katıldıkları bir kere daha vurgulanmaktadır.

Türkiye, Kıbrıs sorununun, BM Güvenlik Konseyi'nin 649 sayılı kararına uygun olarak, siyasi bakımdan eşit iki ortaktan oluşan iki toplumlu ve iki kesimli federasyon kurulması suretiyle çözülmesi yolundaki gayretleri desteklemeye ve teşvik etmeye devam etmektedir.

Türkiye, BMGS'nin bu hedefe yönelik olan ve BM Güvenlik Konseyi'nin 367 sayılı kararından kaynaklanan iyi niyet görevinin Kıbrıs'taki iki topluma dönük olarak sürdürüleceğinin yeniden teyid edilmiş bulunmasını memnunlukla karşılamaktadır.

Türkiye, Kıbrıs'taki her iki tarafın bir bütün paket teşkil ettiği Güvenlik Konseyi kararında da vurgulanan «fikirler dizisi»nin içeriğinin daha da geliştirilmesi yönünde yapıcı çalışmalar yapmalarını dilemekte; taraflar arasındaki mevcut görüş ayrılıklarının BMGS'nin sürdüreceği temaslar ve iki toplum arasındaki doğrudan görüşmeler yoluyla giderilebileceğini ummakta ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin «fikirler dizisi»nin oluşmasına yaptığı katkıları takdirle karşılamaktadır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE KATAR DEVLETİ HÜKÜMETİ ARASINDA 1992/93 - 1993/94 - 1994/95 AKADEMİK YILLARI İÇİN KÜLTÜR VE EĞİTİM İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI

(13 NİSAN 1992)

İki hükümet arasında 11 Mart 1985 tarihinde imzalanan Kültürel İşbirliği Anlaşmasına işlerlik kazandırmak ve kültürel ve bilimsel ilişkileri geliştirmek ve güçlendirmek ve halkları arasındaki kardeşçe ve dostane bağları teyid etmek gayesiyle iki Taraf aşağıdaki 1992 - 1993, 1993 - 1994, 1994 - 1995 yıllarına ilişkin Uygulama Programı üzerinde mutabakata varmışlardır.

I. EĞİTİM

İdari ve Teknik Uzmanlık Değişimi

A. Ders Programı, Okul Kitapları ve Öğretim Araçları Değişimi

1. Taraflar iki ülkedeki ders programları, yayınlanan okul kitapları, eğitim belgeleri ve süreli yayınlarına ilişkin olarak tecrübe değişiminde bulunacaklardır.

2. Taraflar okul kitaplarını, herhangi yanıltıcı ve yanlış bilgiye mahal verilmemesi ve ders kitaplarında ve diğer yayınlarda bu çeşit bilgilerin yayınlanmamasını sağlamak üzere mübadele edeceklerdir.

3. Taraflar ürettikleri en yeni öğretim araçları ve eğitici TV programlarını mübadele edeceklerdir.

4. Taraflar Eğitim Bakanlıkları'nın tüm faaliyetlerini kapsayan yayın, araştırma ve süreli yayınları mübadele edeceklerdir.

B. Eğitim Alanındaki Kurslar

1. Taraflar eğitsel hizmetiçi kursları için oluşturulan tüm programlar ve müfredatı mübadele edeceklerdir.

2. Taraflar her iki ülkenin kültür ve eğitim alanındaki uzmanlarına konferans programlarını, üzerinde anlaşılacak ihtiyaçlar ve her iki ülkede mevcut imkânlar uyarınca düzenleyeceklerdir.

C. Kültürel Alanda İşbirliği

Taraflar, Katar Kültür, Eğitim ve Bilimler Komisyonu ile Türk karşıtı arasındaki işbirliğini teşvik edeceklerdir.

D. Yetişkinlerin Eğitimi ve Bilgilendirilmesi

Taraflar yetişkinlerin eğitimi ve bilgilendirilmesi konularında her iki taraftan karşılıklı ziyaretleri düzenleyecek ve mübadele edecektir. Bu değişimler, sözkonusu faaliyet alanındaki en iyi uygulamanın sağlanması için deneyim, görüş ve fikir alışverişinde bulunmak amacıyla yapılacaktır.

E. Öğrenci Ziyaretlerinin Değişimi

Her iki ülke 20 öğrenci ve üç denetimciden oluşan bir heyetin, gençler arasında anlayış ve tanışıklığı arttırmak ve her iki taraf öğrencilerinin diğer ülkede çevreyi ve önemli yerleri gezmesini temin amacıyla değişimini sağlayacaktır.

Sözkonusu heyetler aşağıda zikredilmiştir :

(1) Bir Katar öğrenci heyeti 1992 yılı içerisinde Türkiye'yi ziyaret edecektir. Ziyaretin tarihleri karşılıklı temaslarla önceden belirlenecektir.

(2) Bir Türk öğrenci heyeti 1993 yılı içerisinde Katar'ı ziyaret edecektir. Katar Eğitim Bakanlığı dostça spor müsabakaları ve çevre turları düzenleyecektir.

(3) Tarafların izci takımları, diğer Tarafça yıllık kamplar veya liderlik programları şeklinde düzenlenen ilgili etkinliklere katılacaklardır.

(4) Sözkonusu öğrenci ziyaretleri sırasında taraflar edebi, bilimsel ve izcilik kampı faaliyetlerine ilişkin deneyim değişiminde bulunacaklardır.

(5) Taraflar çocuk resimleri, fuarlar ve benzeri çalışmaları mevcut tesis ve imkânlara göre, mümkünse, mübadele edecek ve düzenleyecektir.

F. Belgeler ve Yayınlar

(1) Taraflar, ürettikleri veya yayınladıkları ve eğitim süreçlerinin gelişmesiyle ilgili olan öğretim yayınlarını, mübadele edeceklerdir.

(2) Taraflar, öğrencilerini diğer tarafça başta eğitim olmak üzere tüm alanlarda kaydedilen ilerleme ve gelişmelerden bilgili kılacaklardır.

(3) Taraflar islâmi ve eğitimsel araştırma ve yayınları teşvik edecek ve bunların çevirilerini mübadele edeceklerdir.

Taraflar Kamu Kütüphanelerinde el yazmalarının ve belgelerin mikrofilmlerini mübadele edeceklerdir. Taraflar bu alanda çalışan personeli eğiteceklerdir.

G. özel Yetenekli ve özürlü Öğrencilerin Gözetimi

Taraflar özel yetenekli ve özürlü öğrencilerin gözetimi ve tüm özel eğitim alanlarındaki deneyimlerini teati edeceklerdir.

II. YÜKSEK EĞİTİM ALANINDA İŞBİRLİĞİ

* Katar Üniversitesi'nden üç öğretim üyesi davet üzerine aşağıdaki başlıklarda deneyim ve bilgi değişiminde bulunmak ve konferanslar vermek üzere Türkiye Üniversitelerini ziyaret edeceklerdir.

* Arap dili ve edebiyatı
* Temel bilimler, çevre bilim ve deniz bilimleri
* Mühendislik
* İslâmi incelemeler
* Eğitim ilkeleri
* Müfredat ve öğretim yöntemleri
* Eğitim psikolojisi
* Eğitim teknolojisi

Türk Üniversitelerinden üç öğretim üyesi davet üzerine aşağıdaki başlıklarda deneyim, bilgi değişiminde bulunmak, konferanslar vermek üzere Katar Üniversitesini ziyaret edeceklerdir :

* Tarih
* Temel bilimler
* Çevre bilim ve deniz bilimleri
* Mühendislik
* İslâmi incelemeler
* Eğitim ilkeleri
* Müfredat ve öğretim yöntemleri
* Eğitim psikolojisi
* Eğitim teknolojisi

III. ENFORMASYON

(1) Televizyon ve Radyo

a) Arapça veya diğer dillerde radyo ve televizyon programlarının değişimi yapılacaktır.

b) İki ülke arasında programların pazarlanması ve değişimi yapılacak ve bu amaçla heyetler gönderilecektir.

c) İki ülke arasında ortak programların üretimi teşvik edilecektir.

(2) Basın, Yayın ve Haber Ajansları

a) Kitap, belge, basın ropörtajları ve fotoğraflarının değişimi yapılacaktır.

b) Basın heyetleri, özellikle iki ülkenin ulusal vesilelerinde, gelişme ve ilerlemenin özellikleriyle tanışmak ve iki taraf arasında basın işbirliğini güçlendirmek amacıyla teati edilecektir.

c) İki ülkenin hakkındaki haber ve bilgilerin yerel gazetelerde yayınlanması teşvik edilecektir.

d) Türkiye'de öndegelen gazetelerin genel yayın yönetmeleri önümüzdeki yıllar içerisinde, kabul edilecek plân uyarınca Katar'ı ziyaret edeceklerdir.

e) Basın ajansları personeli, teknisyen ve gazetecilere verilen teknik ve mesleki eğitim alanında tecrübe kazanmak amacıyla teati edilecektir.

f) Kültürel ve öğretici değişimlerine daha fazla imkân tanınması amacıyla basın seminerleri düzenlenecektir.

g) Bir veya iki Katar'lı öğrenci, Türkiye'den alacakları bursla, gazetecilik ve islâmi tarih incelemeleri alanlarında profesyonel derecelere yönelik öğretim göreceklerdir.

(3) **Turizm ve Tarihi Kalıntılar**

a) Arkeolojik yayınların ve dergilerin değişimi yapılacaktır. Taraflar, mümkün olduğu sürece tarihi eserlerini birbirlerine gösterme konusunda yardımlaşacaklardır.

b) Her iki ülkenin arkeologları ve tarihi eserler alanında çalışanları arasında tarihi yerleri ziyaret etmek ve gerek müzelerde, gerekse kütüphanelerde bulunan dokümanları incelemek amacıyla ziyaret değişimleri yapılacaktır.

c) Her iki ülkede, tarihi eserler, arkeoloji kkazılar, müzecilik ve turizm alanında düzenlenecek kurslar için kursiyer değişimi yapılacaktır.

(4) **Kültür ve Güzel Sanatlar**

a) Plastik sanatlar fuarlarını ziyaret değişimi yapılacaktır.

b) Her iki ülkenin özel ve milli folklor grupları kültürel faaliyetler düzenleyecekler ve ziyaret değişimleri yapacaklardır.

c) Folklor kolleksiyonu ve dokümantasyonuna ilişkin bilimsel arşivler yoluyla deneyim değişimi yapılacak ve bu alanda Türkiye tarafının bilgisinden yararlanılacaktır.

IV. GENÇLİĞİN YÖNLENDİRİLMESİ

(1) İki ülke arasında dönüşümlü olarak dostluk haftaları düzenlenecektir. Bunlar, fuarlar, folklor, spor ve çeşitli gençlik etkinliklerini içerecektir.

(2) Her iki tarafın gençleri için ortak çalışma ve kamu hizmetleri kampları düzenlenecektir.

(3) Spor kulüblerinin ve gençlik merkezlerinin idaresi alanında gençler ve spor idarecileri için eğitim kursları düzenlenecektir.

(4) Müşterek anlayışı arttırmak ve her iki ülkenin tarihsel ve sosyal geleneklerini öğrenmek ve ayrıca gençleri beceri ve kendi kendine yeterlik kazanmak konusunda teşvik etmek amacıyla her iki ülke gençlerinin ziyaretleri teati olunacaktır.

(5) Her iki ülkedeki gençlik hareketlerine (gençlik yurdu teşkilâtları, gençlik merkezleri) hizmet edecek ve bunları geliştirecek her alanda işbirliğine gidilecektir.

(6) İki ülke gençlik ve spor delegasyonları, uluslararası konferanslarda, üzerinde tartışılan konularda ortak tutumlar alınması amacıyla eşgüdüme gideceklerdir.

(7) «Katar Gençlik ve Spor Derneği» kuruluşu (YASA) ile Türkiye'deki benzeri teşkilâtların üst düzeyli yöneticileri arasında gençliğin yönlendirilmesi ile ilişkili çeşitli alanlarda daha ileri anlayış ve işbirliği sağlamak üzere yıllık ortak toplantılar düzenleyeceklerdir.

(8) Her iki tarafın takımlarının tüm oyunlarda ve aktivitelerde daha fazla karşılaşma yapmaları teşvik edilecektir.

(9) Spor takımları için antreman kamplarının düzenlenmesi kolaylaştırılacaktır.

V. GENEL HÜKÜMLER

(1) Seminerlere ve kurslara iştirak edecek delegeler ve katılımcıların sayısı, karşılıklı ziyaretlerle ilgili hususlar, bu toplantı ve sempozyumların zaman ve süreleri, diğer taraf en az bir ay önceden haberdar edilmek şartıyla, mektup değişimiyle ele alınacaktır.

(2) Bu Programın madde ve fıkralarının uygulanmasında her taraf kendi heyetlerinin gidiş-dönüş bilet ücretlerini karşılayacaktır. Evsahibi taraf, ibate, ülke içinde ulaşım ve ülkede geçerli uygulamalara uygun olarak tıbbi bakımı sağlayacaktır.

(3) Bu Programın hükümleri, iki tarafın karşılıklı danışma yoluyla başka şartlar üzerinde anlaşmalarına izin vermektedir.

(4) Bu anlaşmanın süresi imza tarihinden itibaren üç yıldır ve aynı süreler için yenilenecektir.

(5) Bu Program karşılıklı mutabakat yoluyla diplomatik kanallardan yürütülecektir.

İşbu Program Doha şehrinde İngilizce, Arapça ve Türkçe olarak 13/4/1992 tarihinde imzalanmıştır. İhtilâf halinde İngilizce metin geçerli olacaktır.

TÜRKİYE'NİN AVRUPA TOPLULUKLARINA TAM ÜYELİK BAŞVURUSUNUN BEŞİNCİ YILDÖNÜMÜ DOLAYISIYLA YAPILAN BASIN AÇIKLAMASI

(14 NİSAN 1992)

Türkiye'nin Avrupa Toplulukları'na 14 Nisan 1987 yılında yapmış olduğu tam üyelik başvurusunun üzerinden beş yıl geçmiş bulunmaktadır.

Başvurumuz konusunda 1989 yılında Avrupa Toplulukları Komisyonu tarafından hazırlanan «görüş»te ülkemizin tam üyeliğe «ehil» olduğu teyit olunmakla birlikte, Topluluğun o tarihlerde önceliği «genişleme» yerine «derinleşme»ye vermekte oluşu nedeniyle ülkemizle veya herhangi bir başka ülke ile katılma müzakereleri açılmasının 1992 yılı sonundan önce bahis konusu olamayacağı açıklanmıştı.

Avrupa Toplulukları Komisyonu, arada geçecek dönemde Türkiye ile AT arasındaki ilişkilerin ortak geleceğin birlikte inşası yönünde derinleştirilmesi amacıyla bir işbirliği önerileri paketi hazırlayarak AT Konseyine sunmuş, ancak, Toplulukların bilinen bir üyesinin olumsuz tutumu nedeniyle, anılan önerilerin bu güne kadar Konsey tarafından kabul edilmesi mümkün olamamıştır.

Bu duruma rağmen, Türkiye ile AT ilişkilerinde bazı gelişmelerin sağlanması yine de mümkün olmuş, Türkiye - AT Karma Parlamento Komisyonu çalışmalarını sürdürürken, Ortaklık Konseyi normal çalışma düzenine kavuşmuş, ayrıca, AT Komisyonu ile 1992 yılında yapılacak işbirliğine dair bir Çalışma Programı imzalanmıştır. Öte yandan, Türkiye ile EFTA ülkeleri arasında imzalanan Serbest Ticaret Anlaşması ile AT ile EFTA arasında oluşturulan «Avrupa Ekonomik Alanı»na ülkemizin de dahil olması olanağı önümüzde açılmıştır.

Avrupa Topluluklarına tam üye olarak katılmak Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin önde gelen dış politika hedefleri arasında yer almaya devam etmektedir. Hükümetimiz, Avrupa Toplulukları ile işbirliğini geliştirmek hususunda her türlü çabayı harcamaya kararlıdır.

9 - 10 Aralık 1991 AT Maastricht Zirvesi'nden sonra Toplulukların genişlemesi perspektifinin açılmış olmasından Türkiye olarak memnuniyet duymaktayız. Bunun hazırlıkları çerçevesinde AT Komisyonunun Haziran 1992 Lizbon Zirve toplantısına genişleme konusunda sunacağı raporda ülkemize hakettiği yerin verilmesini bekliyoruz.

LİBYA'YA KARŞI AMBARGO UYGULAMASI NASIL OLACAĞI YOLUNDAKİ SORUYA DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI SÖZCÜSÜ BÜYÜKELÇİ FİLİZ DİNÇMEN'İN CEVABI

(15 NİSAN 1992)

Biliyorsunuz, Libya ile Amerika, İngiltere ve Fransa arasında ortaya çıkan bu ihtilafı Türkiye başlangıçtan beri büyük bir dikkatle izleyegelmiştir. Terörün her türüne karşı olduğumuzu ve terörizmle işbirliğine uluslararası planda büyük önem atfettiğimizi biliyorsunuz. Bu itibarla, biz başlangıçtan beri, konunun bu yönünü Libya yetkililerinin dikkatine getirdik. İngiltere, Amerika ve Fransa tarafından Libya'nın terörle ilişkili olduğu yolunda ortaya atılan iddiaların gerçek dışı olduğunun kanıtlanması sorumluluğunun Libya'ya ait olduğunu vurguladık. Öte yandan, Türkiye ile Libya arasında, kökleri tarihe inen yakın dostluk ve işbirliği ilişkileri mevcuttur. Türkiye'nin bu ülkede geniş ekonomik çıkarları da vardır. Dolayısıyla biz konunun bu yaptırımların uygulanması aşamasına gelmeden, diyalog yoluyla çözümlenmesine büyük önem atfettik. Bu amaçla, zamanında gereken telkinlerde de bulunduk. Öte yandan Arap ligi girişimlerde bulundu, BM Genel Sekreterinin Yardımcısı Libya'ya gitti, çeşitli ülkeler araya girdi ancak, maalesef istenen sonuç sağlanamadı. Konunun, Uluslararası Adalet Divanı'nı da ilgilendiren bir yönü olduğunu biliyorsunuz. İki Libya vatandaşını yargılama yetkisinin hangi ülkeye ait olduğu konusu halen Adalet Divanı'nın önünde incelenmeye devam edilen bir konudur. Ancak dün Adalet Divanı Libya'nın başvurusu üzerine bir ara mütalaa da verdi ve BM Güvenlik Konseyi Kararının uygulanmasının ertelenmesine yönelik Libya talebini reddetti.

Dolayısıyla, 748 sayılı Güvenlik Konseyi Kararı yürürlüğe bugün girmiş bulunmaktadır. Bağlayıcı niteliği nedeniyle ve terörizmle mücadelede uluslararası camiada etkin bir işbirliğine verilen önem çerçevesinde, bu kararın, uluslararası toplumun hemen tüm üyeleri tarafından uygulanacağını zannediyoruz. Terörizme karşı duyarlı tutumu ve BM üyesi olarak uluslararası yükümlülüklerine bağlılığı ışığında, Türkiye'nin de bu kararı gözardı etmesi düşünülemez. Tabiatıyla bu kararı uygularken, bir taraftan Libya, diğer taraftan Arap ve Müslüman dünyasıyla olan geleneksel bağlarımızı ve özellikle Libya ile mevcut yakın ekonomik ilişkilerimizi gözönünde bulundurmaya devam edeceğiz. 748 sayılı Güvenlik Konseyi Kararının Türkiye'ye yansıması açısından bir değerlendirmesini yapacak olursak, burada en önemli yönü Libya ile mevcut tüm hava ulaşımının kesilmesi oluşturmaktadır. Yaptırımlara uyacak her ülke de bu hükümü uygulamak zorundadır. Bu çerçevede Libya ile aramızda mev-

cut hava ulaşımı durmuş bulunmaktadır. Bunun doğal bir neticesi olarak da, Libya Hava Yollarının ülkemizdeki bürolarının faaliyetleri de keza durmuş olacaktır. Şimdi bu yaptırımın esas etkisi, Libya'daki işçilerimiz ve Libya'da faaliyet gösteren firmalarımız üzerinde hissedilecektir. Biz Libya'nın kalkınmasına, 20 yılı aşkın bir süreden beri katkıda bulunan şirketlerimizin ve orada çalışmakta olan fedakar işçilerimizin bu ülkede kalmalarını ve faaliyetlerine devam etmelerini arzuluyoruz. Hükümetimiz, işçi ve firmalarımızın Libya'daki çıkarlarını yakından korumaya ve gözetmeye devam edecektir. Bu çerçevede, Libya nezdinde gerekli teşebbüslerde bulunulmuş ve bu yönde taahhütler alınmıştır. Bu itibarla Libya'da çalışan işçilerimizin ve firmalarımızın, bu yaptırımlar nedeniyle herhangi bir endişe ve paniğe kapılmalarına gerek bulunmamaktadır. İki ülke arasındaki hava seferlerinin kesilmesi sonucu ortaya çıkacak kopukluğu, Libya'ya komşu ülkeler üzerinden hava yoluyla ve deniz yoluyla kapatılmasını öngörüyoruz ve bu çerçevede gerekli tedbirleri alıyoruz.

Sonuç itibariyle bu konuda başından beri izlediğimiz, ölçülü tutumla tutarlı olarak sorunun hala diyalog yoluyla ve itidal içinde çözüme kavuşturulabilmesi umudunu muhafaza ediyoruz. Dolayısıyla Libya'ya karşı uygulanmaya başlanmış olan yaptırımların biran önce kaldırılmasını sağlayacak koşulların oluşmasını diliyoruz. Türkiye bu yönde kendisine düşeni yerine getirmeye devam edecektir.

BOSNA - HERSEK KONUSUNDA AGİK İZLEME TOPLANTISI VE KIDEMLİ MEMURLAR KOMİTESİNCE ALINAN KARAR

(15 NİSAN 1992)

Declaration on Bosnia - Herzegovina

1. The statement adopted on April 15 by the representatives of the states participating in the CSCE follow-up meeting and the declaration on Bosnia - Herzegovina adopted by the cso on May 1st 1992. Condemned the use of force and the violation of Bosna - Herzegovina's territorial integrity and called upon all parties to take concrete steps to end the hostilities.

2. The aggression against Bosnia - Herzegovina continues and the objectives set on April 15 and May 1 still remain unattained. Despite a new agreement on a ceasefire, there has been a continuous extension of the conflict on an unprecedented scale including to other parts of the territory of the former Yugoslavia and Involving Different Parties. In particular there has been a relentless attack on Sarajevo and continuous fighting elsewhere with the USE of Air Force and heavy weaponry by the Yugoslav National Army. An ec observer was killed and the ec monitor mission had to susfend its activity on the ground.

3. The CSCE participating states extend their condolences to the relatives of all who have died in this senseless conflict. They extend their particular sympathy to the family of Major Borrey and to the people of the Kingdom of Belgium on the tragic death of yet another member of the ec monitor mission. This service in the cause of peace deserves the gratitude of all CSCE participating states.

4. The pattern of clear, gross and uncorrected violations of CSCE commitments by the authorities in Belgrade and by the Yugoslav national army is now unmistakably established. Those leaders have driven themselves into isolation. It is they who bear the prime responsiblity for the escalation of bloodshed and destruction.

5. The cso condemns all these acts and, having considered the situation in its emergency meeting, has thus come to the following conclusions :

The CSO :

i) Reiterates its demand that all parties to the conflict refrain from violence or the threat or USE of force and that the agreed ceasefire be strictly and immediately observed;

ii) Expresses its strong condemnation of the shelling of Sarajevo and other cities by the JNA and Emphasizes the need for the JNA to end its aggression;

iii) Insists that those elements of the JNA now in Bosnia - Herzegovina must either be subject to the authority of the government of Bosnia - Herzegovina or else withdrawn or disarmed and disbanded, and until this is achieved will hold the authorities in Belgrade responsieble for their actions;

iv) Insists also on the request for the immediate withdrawal of all military forces to their barracks and the dissolution of para-military forces currently in Bosnia - Herzegovina, and call for the establishment of full control by the legitimate government of Bosnia - Herzegovina over all its territory and over all the armed forces on it;

v) Demands that the JNA refrain from destroying the historical, religious and cultural heritage of Bosnia - Herzegovina;

vi) Demands that the responsible authorities promptly set up an inquiry that will enable to hold personally accountable and to punish all those responsible for the tragic death of Major Borrey;

vii) Urges all parties to cooperate with the representative of the United Nations secretary General, Mr. Goulding, in his current mission in the area, to investigate the feasibility of a peacekeeping operation in Bosnia - Herzegovina;

viii) Stresses, once again, in the light of the increasing violence in the country, the urgent need in croatia, slovenia and other countries. For humanitarian assistance, material and financial, taking into account the high number of refugees and displaced persons and fully supports the current efforts to deliver humanitarian aid to all the victims of the conflict in Bosnia - Herzegovina, in particular through the establishment of an air bridge. They called in this connection for a safe and secure access under international supervision to airports in Bosnia - Herzegovina for the effective and unhindered delivery of humanitarian assistance.

ix) Decides, in application of paragraph 16 of the prague document on further development of CSCE institutions and structures, that in view of clear, gross and uncorrected violations of CSCE commitments appropriate action on matters relating to the crisis will until 30 June be taken in the absence of the consent of the delegation of Yugoslavia. The CSO will decide on 29 June, in the light of information provided by the European community about the situation on the ground and about

progress at the ec peace conference, whether to extend the application of this decision.

6. The CSO expresses its strongest support for the ceaseless efforts towards a peaceful solution to the crisis situation through the peace process instituted by the European community and supported by the United Nations, and in particular the endeavours undertaken within the framework of the conference on Yugoslavia, including the lisbon talks on the future constitutional arrangements for Bosnia - Herzegovina. The CSO calls in particular upon the government of serbia to accept chapter 1 of the draft convention presented by The Chairman of the Brussels Conference without reservations and to co-operate fully in the resolution of all issues, including state succession;

7. The CSO will continue its examination of the situation in Bosnia-Herzegovina and in the other parts of the Former Socialist Federal Republic of Yugoslavia at the next meeting of the CSO to be convened by The Chairman-in-office no later than 18 May 1992, and will consider on that occasion what further decisions may be necessary.

DAĞLIK KARABAĞ SORUNUNA İLİŞKİN AÇIKLAMA

(16 NİSAN 1992)

Dağlık Karabağ sorununa ilişkin gelişmelerin Hükümetimiz ve kamuoyumuz tarafından yakın bir ilgiyle izlenegelmekte olduğu bilinmektedir.

Türkiye, doğrudan taraf olmadığı, ancak, Kafkaslardaki istikrar ve barışı etkileyen, bölge ülkeleri arasında normal ilişkiler kurulmasını ve yapıcı bir işbirliğinin geliştirilmesini engelleyen bu sorunun, ivedilikle barışçıl bir çözüme kavuşturulmasını dilemekte ve bu yönde yoğun çaba göstermektedir. Bu çabalarımız çerçevesinde, geçen hafta Azerbaycan iktidar ve muhalefet önderleriyle sorunun çözümüne ilişkin olarak yapılan görüşmelerde, bütün Azerbaycan yetkililerinin uyuşmazlığa barışçı bir çözüm bulunması ve tüm bölge ülkeleri arasında işbirliği yapılmasına olanak sağlayacak bir ortamın yaratılması yönünde görüş açıklamaları memnunlukla gözlemlenmiştir.

AGİK Bakanlar Konseyi'nin 24 Mart 1992 günkü kararıyla Minsk'te düzenlenmesi kararlaştırılmış bulunan Barış Konferansı'nın hazırlıklarının yoğunlaştığı bu dönemde, sorunun halihazır boyutları genişlemeden ve daha fazla can kaybı olmadan görüşmelerle çözümlenmesininin önemi büyüktür. Tüm bölge ülkelerinin, aynı hedef doğrultusunda çaba göstermeleri ve çarpışmaları tırmandırıcı hareketlerden titizlikle kaçınmaları içten dileğimizdir.

EFTA - TÜRKİYE ANLAŞMASININ ONAYLANMASI DOLAYISİLE YAPILAN AÇIKLAMA

(17 NİSAN 1992)

10 Aralık 1991 tarihinde Cenevre'de imzalanan «EFTA Devletleri ile Türkiye Arasında Anlaşma» Hükümetimizce, 1 Nisan 1992 tarihinden itibaren yürürlüğe girmek üzere, onaylanmıştır.

Anlaşma hükümleri uyarınca, imzacı devletlerin temsilcileri 10 Nisan 1992 tarihinde Cenevre'de biraraya gelmişler ve onay işlemlerini tamamlamış olan taraf ülkeler bakımından Anlaşmanın yürürlüğe giriş tarihlerinin İsviçre ve Liechtenstein için 1 Nisan 1992, Norveç ve İsveç için 15 Nisan 1992, Finlandiya için ise 1 Mayıs 1992 olmasını kararlaştırmışlardır. Anlaşma Türkiye açısından her ülke için mütekabiliyet ilkesi çerçevesinde yürürlüğe girecektir.

Anlaşmanın onay işlemlerini henüz tamamlayamayan Avusturya ve İzlanda'nın bu işlemleri tamamlamalarını müteakip, Anlaşmanın bu ülkeler açısından yürürlüğe giriş tarihi ayrıca kararlaştırılacaktır.

Böylece, Anlaşma kapsamına giren Türkiye menşeli mallar (sanayi malları, işlenmiş tarım ürünleri ile balık ve deniz ürünleri) EFTA ülkelerine gümrüksüz ve miktar kısıtlamasına tabi olmadan ihraç edilebilecektir. Türk tekstil mallarına uygulanan gümrük vergileri ise 1996 yılına kadar tedricen kaldırılacaktır. EFTA ülkelerinden aynı mallarda yapılacak ithalata ise, ülkemizin benzer AT mallarına uygulamakta olduğu gümrük indirimleri uygulanacaktır.

Türkiye - EFTA Anlaşmasının 11. maddesi çerçevesinde EFTA üyesi ülkelerle Türkiye arasında akdedilen tarım ürünleri ticaretine ilişkin İkili Anlaşmalar da ilgili ülkeler bakımından yukarıda belirtilen takvime göre yürürlüğe girecektir. EFTA üyesi ülkeler bu anlaşmaların eklerinde yer alan Türkiye menşeli tarım ürünlerine gümrük muafiyeti veya belirli oranlarda gümrük indirimleri uygulayacaklardır.

AFGANİSTAN SORUNUNA İLİŞKİN AÇIKLAMA

(17 NİSAN 1992)

Türkiye, Afganistan'daki duruma siyasi bir çözüm bulunmasını ve bu yönde Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin sürdürdüğü çabaları baştan beri desteklemektedir. Bu çerçevede Genel Sekreter'in 10 Nisan günü Afganistan'da iktidarın ilgili taraflarca oluşturulacak bir Ön Geçiş Konseyine devri hususunda bir ilke mutabakatına vardıklarını, bir geçici hükümet kurulması için tarafların en kısa zamanda toplanacaklarını ve bu arada çatışmaların durdurulmasının öngörüldüğünü belirten açıklamasını memnuniyetle karşılamıştır.

Bu çabaların başarıya ulaşarak 13 yıldır Afganistan'da süregelen çatışmalarda kardeş Afgan halkının uğradığı kayıpların ve acılarının sona ermesi ve ülkede sürekli barış ve huzurun kurularak savaş nedeniyle ülkelerinden ayrılmak zorunda kalan 5 milyondan fazla mültecinin geri dönmesi içten dileğimizdir.

Son günlerde meydana gelen gelişmelerin Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin soruna siyasi bir çözüm bulunması için öngördüğü mekanizmayı başarısız kılmaması için bütün ilgili tarafların gerekli sağduyu ve sorumlulukla hareket edeceklerini umut ediyoruz.

KARADENİZ'DE KİRLİLİĞİN ÖNLENMESİ SÖZLEŞMESİNE İLİŞKİN AÇIKLAMA

(22 NİSAN 1992)

1. Karadeniz'de Kirliliğin önlenmesi Sözleşmesi 21 Nisan tarihinde Bükreş'te yapılan Diplomatik Konferans'ta Karadeniz'e sahildar ülkeler Çevre Bakanları tarafından imzalanmıştır. (Bulgaristan, Romanya, Türkiye, Rusya Federasyonu, Ukrayna ve Gürcistan).

Sözleşmeyi Türkiye adına Çevre Bakanımız Sayın Doğancan Akyürek imzalamıştır.

Diplomatik Konferans'ta Karadeniz Ekonomik İşbirliği Projesi'ne de katılan Yugoslavya, Ermenistan, Moldavya ve Yunanistan gözlemci statüsüyle hazır bulunmuştur. Azerbaycan davetli olmasına rağmen katılmamıştır. Konferansa, ayrıca, Tuna Komisyonu, UNEP, IMO, WHO, IOC ve WMO temsilcileri de gözlemci olarak katılmışlardır.

2. Çalışmaları 1988 yılından beri süren ve Çevre Bakanları tarafından imzalanan Sözleşme'nin ekinde üç Protokol bulunmaktadır:

— Karadeniz, Deniz Çevresinin Kara Kökenli Kirliliğe Karşı Korunması Protokolu,

— Karadeniz'in Petrol ve Diğer Zararlı Maddelerden Kirlenmesine Karşı Mücadelede İşbirliği Protokolu,

— Karadeniz, Deniz Çevresinin «Dumping» den Kaynaklanan Kirliliğe Karşı Korunması Protokolu,

3. Karadeniz'de Kirliliğin önlenmesi Sözleşmesinin uygulamasıyla görevli iki ana organ olan Komisyon ve Sekretarya'nın merkezinin İstanbul olması kararlaştırılmıştır.

Ayrıca, Ukrayna'ya geri götürülen Beyaz Balina «Aydın»nın Komisyon ve Sekretarya'nın resmi amblemi olmasına ilişkin Türkiye önerisi de kabul edilmiştir.

BULGARİSTAN'DA KABUL EDİLEN «İADE KANUNU»NA İLİŞKİN AÇIKLAMA

(23 NİSAN 1992)

Bulgaristan Halk Meclisi, «Tarımsal Toprak Mülkiyeti ve Kullanımı Kanunu»ndan sonra, bu kez Bulgaristan'daki Komünist rejim döneminde muhtelif aşamalarda kamulaştırılan iş veya ikamet yeri nitelikli gayrımenkullerin eski sahiplerine veya mirasçılarına, belirlenmiş süreler içerisinde müracaat halinde iadesini veya haklarını tazminini öngören üç ayrı «İade Kanunu»nu geçtiğimiz dönem içerisinde onaylamıştır. Sözkonusu kanunlar, Bulgaristan'da yaşayan veya Türkiye'ye göç etmiş soydaşlarımızı yakından ilgilendirmektedir.

— 12 Aralık 1991 tarih ve 105 sayılı Resmi Gazetede 369 sayılı Kararname ile yayınlanan, «Bazı Mağazalar, İş yerleri, Depolar ve Atölyelerin Mülkiyetinin İadesine İlişkin Kanun»:

Kanunun yürürlüğe girmesini izleyen bir yıl içerisinde, yani 21 Aralık 1992 tarihine kadar kamulaştırma işlemini yapmış olan Bulgar makamlarına doğrudan müracaat etmek gerekmektedir.

— 21 Şubat 1992 tarih ve 15 sayılı Resmi Gazetede 37 sayılı Kararname ile yayınlanan, «Devletleştirilmiş Gayrımenkullerin Mülkiyetinin İadesine İlişkin Kanun»:

— Kanunun yürürlüğe girmesini izleyen bir yıl içerisinde yani 23 Şubat 1993 tarihine kadar kamulaştırma işlemini yapmış olan Bulgar makamlarına müracaat etmek gerekmektedir.

— Ancak, aynı yasanın 4/3 fıkrasında belirtildiği üzere;

«Kentlerde Büyük Kapalı Saha Gayrımenkullerin İstimlakine İlişkin Kanun»un 8. maddesi ve «Özel Endüstri ve Maden İşletmelerinin Millileştirilmesi Kanunu»nun 7. maddesi uyarınca, mülkleri istimlak edilmiş olup, buna karşılık kendilerine tazminat verilmiş veya konut sağlanmış mülk sahiplerini ilgilendiren durumlarda ise 6 ay içerisinde yani 23 Ağustos 1992 tarihine kadar Bulgaristan Maliye Bakanlığına doğrudan başvuruda bulunulması gerekmektedir.

— Keza 21 Şubat 1992 tarih ve 15 sayılı Resmi Gazetede 38 sayılı Kararname ile yayınlanan «Bölgesel Yerleşim Yerleri Kanunu, Yerleşim Yerlerinin Planlı İnşaatına İlişkin Kanun, Yerleşim Yerlerinin Bayındırlık Kanunu, Devlet Mülkleri Kanunu ve Mülkiyet Kanunu Hükümleri Gereğince İstimlak Edilmiş Mülklerin İadesine İlişkin Kanun»un dör-

düncü maddesi uyarınca, 6 ay içerisinde (23 Ağustos 1992 tarihine kadar) kamulaştırma işleminin yapıldığı mahaldeki muhtarlığa doğrudan müracaat gerekmektedir.

— Başvuruların, ikinci maddede maruz mercilere dilekçe sunulmak suretiyle yapılması, dilekçeye mülkiyeti kanıtlayıcı belgelerin (tapu veya zamanında yapılmış istimlak/kamulaştırma işlemine dair belge gibi) de eklenmesi, ayrıca istimlak/kamulaştırma işlemi sırasında hak sahibine ödenmiş paranın iade edildiğini gösteren makbuzun da dilekçeye iliştirilmesi lazım gelmektedir. Müracaatların vekaletname yoluyla da yapılması mümkündür. Örneğin, Türkiye'de mukim hak sahibi, Bulgaristan'ın Dış Temsilciliklerinde tanzim ettireceği vekaletname ile işlemlerini Bulgaristan'daki yakınları, akrabaları veya hukuk büroları aracılığı ile yürütebilir.

— Bahse konu İade Kanunlarında hak sahiplerinin müracaatları için belirli sureler öngörüldüğü cihetle, soydaş hukukçularla birlikte Bulgaristan'da Merkez ve taşra Hukuk Danışma Bürolarının biran önce oluşturularak soydaşlarımızın Bulgaristan iç hukuku çerçevesinde hak takiplerine etkinlik kazandırılmasına yönelik çalışmalara derhal başlanılması, bu meyanda her kanundan yararlanma imkanlarını ayrı ayrı izah eden bilgi formları ile başvuru için gerekli dilekçe, beyanname, vekaletname v.s. gibi belgelerin standart örneklerinin süratle hazırlanıp hak sahibi göçmen soydaşlarımıza ivedilikle ulaştırılması hususunda çalışmalara devam olunmaktadır.

BOSNA - HERSEK OLAYLARINA İLİŞKİN AÇIKLAMA

(24 NİSAN 1992)

Bosna - Hersek'teki durumu büyük bir kaygı ile izleyen Türkiye, çatışmaların daha fazla kan dökülmeden ve yaygınlaşmadan sona erdirilmesi ve Bosna - Hersek'in bağımsızlığının, toprak bütünlüğünün ve birliğinin korunması için girişimlerini sürdürmektedir.

Bu çerçevede Dışişleri Bakanımız Sayın Hikmet Çetin, AT Dönem Başkanı Portekiz Dışişleri Bakanı Deus Pinheiro'ya 23 Nisan günü bir mesaj göndermiştir.

Mesajında Bosna - Hersek'te devam eden ve bölge barış ve istikrarına büyük bir tehdit oluşturan çatışmaların derhal durdurulması gereğini vurgulayan Bakanımız, olayların önüne geçilmemesi halinde daha birçok masum insanın hayatını kaybedebileceğine ve ülkemize ve diğer Avrupa ülkelerine doğru büyük çaplı göç hareketlerine yol açabileceğine işaret etmiş ve insani bir trajedinin önlenebilmesi için AT Dönem Başkanını, AT ülkelerini ve uluslararası camiayı çatışmaların ivedilikle durdurulması için harekete geçirmeye davet etmiştir.

Sayın Bakan bu vesileyle mesajında, durumu yerinde incelemek ve çatışmaların durdurulmasına yardımcı olmak amacıyla bölgeye gitmekte olan Portekiz Dışişleri Bakanı Pinheiro'ya bu girişiminde Türkiye'nin desteğini ifade etmiştir.

BOSNA - HERSEK'TEKİ DURUM HAKKINDA BM GÜVENLİK KONSEYİ'NCE YAPILAN «BAŞKANLIK AÇIKLAMASI»NA İLİŞKİN AÇIKLAMA

(28 NİSAN 1992)

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 24 Nisan 1992 tarihinde Bosna - Hersek'teki durum ile ilgili olarak yaptığı toplantı neticesinde yayınlanan «Başkanlık Açıklaması»nı memnuniyetle karşılamaktayız.

Masum insanların yaralanmalarına, hayatlarını kaybetmelerine ve yerlerinden edilmelerine yol açan Bosna - Hersek'teki endişe verici olayların, daha fazla kan dökülmeden ve yaygınlaşmadan durdurulması ve Bosna - Hersek'in bağımsızlığının, toprak bütünlüğü ile birliğinin korunması yolundaki girişim ve beklentilerimize uygun olarak, bu açıklamada talep olunduğu gibi, tüm ilgili tarafların ateşkes kararına uymaları ve Bosna - Hersek'teki üç toplumun temsilcilerinin, dahaönce AT gözetimindeki üçlü toplantılarda üzerinde ilke mutabakatına vardıkları anayasal düzenlemelerin uygulamaya geçirilmesi için yapıcı bir anlayışla biraraya gelmeleri en samimi dileğimizdir.

Bu aşamada dikkat çekilmesinde yarar görülen önemli bir diğer husus, çatışmalardan büyük zarar gören Bosna - Hersek halkının acılarının biraz olsun dindirilebilmesi için bu cumhuriyete uluslararası camianın daha fazla insani yardımda bulunmasıdır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ BAŞBAKANI SÜLEYMAN DEMİREL'İN ÖZBEKİSTAN RESMİ ZİYARETİ HAKKINDA ORTAK BİLDİRİ

(28 NİSAN 1992)

Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Süleyman Demirel, özbekistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı İslam Kerimof'un davetine icabetle 27 - 28 Nisan 1992 tarihlerinde özbekistan Cumhuriyeti'ne resmi bir ziyarette bulunmuştur.

Taraflar, iki ülke arasında tarihten kaynaklanan kardeşlik ilişkilerine uygun olarak, çok samimi ve dostane bir hava içinde cereyan eden görüşmelerinde, ülkelerindeki siyasi ve ekonomik durum hakkında karşılıklı olarak bilgi vermişler, ikili ilişki ve işbirliği konularını ele almışlar, bölgesel ve uluslararası konular üzerinde yapıcı ve yararlı görüş alışverişinde bulunmuşlardır.

Taraflar, görüşmelerde, özbekistan Cumhurbaşkanı İslam Kerimof'un Türkiye'yi ziyareti sırasında 19 Aralık 1991 tarihinde imzalanan «Türkiye Cumhuriyeti İle özbekistan Cumhuriyeti Arasındaki İlişkilerin İlke ve Amaçları Hakkında Anlaşma»ya uygun olarak ülkeleri arasındaki ilişkilerin daha da ileriye götürülmesi ve derinleştirilmesi amacıyla yeni olanakların araştırılması üzerinde durmuşlar, her düzeyde temasların sıklaştırılması ve danışma mekanizmalarının oluşturulmasının önem ve yararını vurgulamışlardır.

Taraflar, halkları tarihi ve kültürel özel bağlara sahip Türkiye, Orta Asya Cumhuriyetleri ve Kazakistan arasında ortak konuların ele alınacağı, bölgesel ve milletlerarası sorunların gözden geçirileceği ortak danışmalar yapılmasının yararlı olabileceğini belirtmişlerdir.

Taraflar, ayrıca, Birleşmiş Milletler Genel Kurul toplantıları öncesinde ve diğer önemli vesilelerle kardeş Cumhuriyetler Dışişleri Bakanları veya temsilcileri arasında düzenli danışma toplantıları gerçekleştirilmesinin yararlı olabileceğini ifade etmişlerdir.

Türk tarafı, Orta Asya Cumhuriyetleri ve Kazakistan arasında ekonomik, kültürel ve diğer alanlarda yürütülen işbirliği çalışmalarını memnuniyet ve ilgi ile izlediğini belirtmiştir. Taraflar, Türkiye'nin milletlerarası ve bölgesel işbirliği konularındaki tecrübesinden sözkonusu çalışmalar çerçevesinde yararlanılmasının uygun olacağı hususunda mutabık kalmışlardır.

Taraflar, ilişkilerin güçlendirilmesi amacı ile karşılıklı Büyükelçilikler açılmasının önemini teyit ile, Türkiye'nin Taşkent Büyükelçiliği-

nin faaliyete geçmesini memnuniyetle kaydetmişlerdir. Özbekistan tarafı Ankara Büyükelçiliğinin en kısa sürede açılması için gerekli tedbirleri almakta olduğunu belirtmiştir.

Ziyaret sırasında Türk ve Özbek Hükümetleri arasında Yatırımların Teşviki ve Korunması Anlaşması, Kara Yolu Taşımacılığı Anlaşması, Havacılık Anlaşması, Küçük ve Orta Ölçekli Sanayii Geliştirmede İşbirliği Protokolü, iki Taraf bankalarının işbirliği hakkında Mutabakat Zaptı imzalanmıştır. Ayrıca, Türkiye ile Özbekistan arasında bir Kredi Anlaşması imzalanmış ve ilaveten Türkiye'den Özbekistan'a 2 milyon ton buğday ve 250 bin ton şekerin kredili satışı konusunda ilke mutabakatına varılmıştır.

Türk Tarafı Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması taslağını takdim etmiş ve Özbek Tarafı taslağı inceleyerek bir ay içinde görüşlerini bildireceğini belirtmiştir.

Türk Tarafı Orta Asya ve diğer bölge cumhuriyetlerinin kalkınmalarına milletlerarası ekonomik ve mali destek sağlanması ve bu arada bir Kalkınma Bankası kurulması yönündeki temas ve girişimleri hakkında bilgi vermiştir. Özbekistan Tarafı Türkiye'nin bu girişimlerini memnuniyetle karşıladığını ve kuvvetle desteklediğini beyan etmiştir.

Taraflar iki kardeş halk arasında ilişkilerin daha da geliştirilmesinde ve derinleştirilmesinde kültür ve eğitim alanında işbirliğinin önemini vurgulamışlardır. Bu çerçevede Türk Tarafı 1992 - 1993 öğretim döneminde Özbekistan'a teknik, orta ve yüksek öğretim alanlarında 2000 adet burslu kontenjan ayrıldığını bildirmiştir. Özbek Tarafı bu imkanı büyük memnuniyetle karşıladığını ifade etmiştir. Sözkonusu imkanın uygulamaya konulması için Taraflar ilgili makamlarını işbirliği yapmakla görevlendirmişlerdir.

Taraflar, Türkiye ile Özbekistan arasındaki kültür ilişkilerinin geliştirilmesinde televizyon yayınlarının önemini dikkat çekmişler ve bu çerçevede Türkiye Radyo Televizyon Kurumunun Avrupa, Asya ve Kuzey Afrika'yı kapsayan AVRASYA - TV yayınının Özbekistan'da dağıtılması ve Özbekistan sinema ve TV yayınlarının da yer aldığı bu yayın için iki ülkenin Radyo - Televizyon kuruluşları arasında işbirliği yapılmasına ilişkin Protokolün akdini memnuniyetle kaydetmişlerdir.

Özbek Tarafı, Türkiye'nin çeşitli alanlarda Özbekistan'a sağladığı destek ve işbirliği için memnuniyet ve teşekkürlerini bildirmiştir.

Taraflar, ziyaretin Türk - Özbek ilişkilerinin daha da geliştirilmesi yönünde çok başarılı geçtiğini memnuniyetle vurgulamışlardır.

Başbakan Süleyman Demirel, başta Cumhurbaşkanı İslam Kerimof olmak üzere Özbek halkının ve makamlarının kendisine ve heyetine gösterdikleri samimi ve kardeşçe kabul için en derin teşekkürlerini ifade etmiştir.

AFGANİSTAN'DAKİ GELİŞTİRMELERE İLİŞKİN AÇIKLAMA

(29 NİSAN 1992)

Türkiye, Afganistan'da oluşturulan Geçici Yönetim Konseyi'nin ülke yönetimini devralmasını büyük memnuniyetle karşılamaktadır.

Bu önemli gelişmenin, Afganistan'ın özlediği ve kardeş Afgan halkının hakettiği barışa süratle kavuşmasını ve Afgan halkının tüm kesimlerini temsil edecek bir hükümet kurulmasını sağlamasını içtenlikle temenni ediyoruz. Afganistan'daki bu tüm grupların tarihi fırsatı en iyi şekilde değerlendirerek sorumluluk içerisinde ve bir uzlaşı ve işbirliği anlayışı ile hareket edeceklerine inanıyoruz.

Türkiye, tarihi dostluk bağları ile bağlı bulunduğu Afgan halkının bu onurlu mücadelesini ve ülkesinin imarı çabalarını desteklemeye devam edecektir.

TÜRKİYE - KIRGIZİSTAN ORTAK BİLDİRİSİ

(29 NİSAN 1992)

Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Süleyman Demirel Kırgızistan Cumhuriyeti Devlet Başkanı Askar Akayev'in davetine icabetle 28 - 29 Nisan 1992 tarihlerinde Kırgızistan Cumhuriyeti'ne resmi bir ziyarette bulunmuştur.

Taraflar, iki ülke arasındaki tarihten kaynaklanan kardeşlik ilişkilerine uygun olarak, çok samimi ve dostane bir hava içinde cereyan eden görüşmelerinde, ülkelerindeki siyasi ve ekonomik durum hakkında karşılıklı olarak bilgi vermişler, ikili ilişki ve işbirliği konularını ele almışlar, bölgesel ve uluslararası konular üzerinde yapıcı ve yararlı görüş alışverişinde bulunmuşlardır.

Taraflar, görüşmelerde, Kırgızistan Cumhuriyeti Devlet Başkanı Askar Akayev'in Türkiye'yi ziyareti sırasında 23 Aralık 1991 tarihinde imzalanan «Türkiye Cumhuriyeti ile Kırgız Cumhuriyeti Arasında Dostluk ve İşbirliği Anlaşması»na uygun olarak ülkeleri arasındaki ilişkilerin daha da ileriye götürülmesi ve derinleştirilmesi amacıyla yeni olanakların araştırılması üzerinde durmuşlar, her düzeyde temasların sıklaştırılması ve danışma mekanizmalarının oluşturulmasının önem ve yararını vurgulamışlardır.

Taraflar, tarihi ve kültürel özel bağlara sahip Türkiye, Kırgızistan, Azerbaycan, Türkmenistan, Özbekistan, Kazakistan ve Tacikistan arasında ortak danışmalar yapılmasının yararlı olacağını belirtmişlerdir. Bu çerçevede, Türkiye ile Kırgızistan ve arzu eden diğer kardeş Cumhuriyetlerin katılımıyla ortak konuların ele alınacağı, bölgesel ve milletlerarası sorunların gözden geçirileceği Devlet/Hükümet Başkanları seviyesinde toplantılar düzenlenmesi ve ilk toplantının 1992 sonbaharında Istanbul'da yapılması hususunda ilke mutabakatına varmışlardır. Toplantının kesin tarihi ve diğer hususlar diplomatik kanallarla tesbit edilecek olup, Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı organizasyon konularında ilgili ülkeler arasında koordinasyonu sağlayacaktır.

Taraflar, ayrıca, Birleşmiş Milletler Genel Kurul toplantıları öncesinde ve diğer önemli vesilelerle kardeş Cumhuriyetler Dışişleri Bakanları veya temsilcileri arasında düzenli danışma toplantıları gerçekleştirilmesinin yararlı olacağını ifade etmişlerdir.

Türk tarafı, Orta Asya Cumhuriyetleri arasında ekonomik, kültürel ve diğer alanlarda yürütülen işbirliği çalışmalarını memnuniyet ve ilgi ile izlediğini belirtmiştir. Taraflar, Türkiye'nin milletlerarası ve böl-

gesel işbirliği ve kuruluşları konularındaki tecrübesinden sözkonusu çalışmalar çerçevesinde yararlanılmasının uygun olacağı hususunda mutabık kalmışlardır. Türkiye'nin çalışmalara katılım şekli ayrıca kararlaştırılacaktır.

Taraflar, ilişkilerin güçlendirilmesi amacıyla karşılıklı Büyükelçilikler açılmasının önemini teyidle, Türkiye'nin Bişkek Büyükelçiliğinin faaliyete geçmesini memnuniyetle kaydetmişlerdir. Kırgızistan tarafı Ankara Büyükelçiliğinin en kısa sürede açılması için çalışmaların devam ettiğini bildirmiştir.

Ziyaret sırasında Türkiye ile Kırgızistan Hükümetleri arasında yatırımların karşılıklı teşviki ve korunması anlaşması, karayolu taşımacılığı anlaşması, havacılık anlaşması, küçük ve orta ölçekli sanayii geliştirmede işbirliği protokolü, iki taraf bankalarının işbirliği hakkında mutabakat zaptı imzalanmıştır. Ayrıca, Türkiye ile Kırgızistan arasında bir kredi anlaşması imzalanmış ve ilaveten Türkiye'den Kırgızistan'a kredili buğday ve şeker satışı konusunda mutabakata varılmıştır.

Türk tarafı Orta Asya ve diğer bölge Cumhuriyetlerinin kalkınmalarına milletlerarası ekonomik ve mali destek sağlanması ve bu arada bir kalkınma bankası kurulması yönündeki temas ve girişimleri hakkında bilgi vermiştir. Kırgız tarafı Türkiye'nin bu girişimlerini memnuniyetle karşıladığını ve kuvvetle desteklediğini beyan etmiştir.

Taraflar iki kardeş halk arasında ilişkilerin daha da geliştirilmesinde ve derinleştirilmesinde kültür ve eğitim alanında işbirliğinin önemini vurgulamışlardır. Bu çerçevede, Türk tarafı 1992 - 1993 öğretim döneminde Kırgızistan'a teknik, orta ve yüksek öğretim alanlarında 2000 adet burslu kontenjan ayrıldığını bildirmiştir. Kırgız tarafı bu imkanı büyük memnuniyetle karşıladığını ifade etmiştir. Sözkonusu imkanın uygulamaya konulması için Taraflar ilgili makamlarını işbirliği yapmakla görevlendirmişlerdir. Öte yandan, Taraflar Bişkek'te Türkçe eğitim yapılması hususunu ele almışlar ve konunun sonuçlandırılması için ilgili makamlarını görevlendirmişlerdir.

Taraflar, Türkiye ile Kırgızistan arasındaki kültür ilişkilerinin geliştirilmesinde televizyon yayınlarının önemine dikkat çekmişlerdir. Bu çerçevede, Türkiye Radyo Televizyon Kurumunun Avrupa, Asya ve Kuzey Afrika'yı kapsayan AVRASYA-TV yayınının Kırgızistan'da dağıtılması ve Kırgızistan sinema ve TV programlarının da bu yayında yer alması için bir işbirliği protokolü imzalanmıştır.

Taraflar, ziyaretin Türk - Kırgız ilişkilerinin daha da geliştirilmesi yönünde çok başarılı geçtiğini memnuniyetle vurgulamışlardır.

Başbakan Süleyman Demirel başta Cumhurbaşkanı Askar Akayev olmak üzere Kırgız halkının ve makamlarının kendisine ve heyetine gösterdikleri samimi ve kardeşçe kabul için en derin teşekkürlerini ifade etmiştir.

BOSNA - HERSEK OLAYLARINA İLİŞKİN AÇIKLAMA

(30 NİSAN 1992)

Bosna Hersek'in bağımsızlığına, toprak bütünlüğüne ve birliğine karşı olan silahlı militanların dışından gelen silahlı kuvvetlerin de desteğiyle sürdürdükleri saldırıların, ateşkes kararlarına rağmen artarak devam etmesi ve Bosna-Hersek halkının can ve mal güvenliğini ortadan kaldıran vahim boyutlara ulaşması karşısında, Başbakan Vekili Sayın Erdal İnönü bugün ABD Dışişleri Bakanı Baker'ı telefonla aramıştır. Sayın İnönü Bosna-Hersek'teki gelişmeler nedeniyle hükümetimizin ve milletimizin duyduğu hassasiyeti ve endişeleri dile getirmiş, saldırıların ve kan dökülmesinin durdurulması için ABD'nin gerekli uyarıları yapmasını istemiştir.

Ayrıca Bosna-Hersek'teki vahim gelişmeler, Helsinki'de toplantı halinde bulunan AGİK Kıdemli Memurlar Komitesi'ndeki temsilcimiz tarafından bugün gündeme getirilmiştir. Temsilcimiz, çatışmalara ve kan dökülmesine son verilmesi ve Bosna-Hersek'teki soruna ivedi bir çözüm bulunması için AGİK'in çabalarını yoğunlaştırmasını talep etmiştir. Anılan komitedeki görüşmeler sürmektedir. Bu arada komite, Bosna-Hersek Cumhuriyetinin AGİK'e üye olarak kabulünü kararlaştırmıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE KAZAKİSTAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA EĞİTİM, BİLİM, KÜLTÜR VE SPOR ALANLARINDA İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI

(1 MAYIS 1992)

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti, (bundan böyle Akit Taraflar olarak anılacaktır) iki ülke arasındaki geleneksel tarihi ve kültürel bağlar çerçevesinde, dostluk, karşılıklı anlayış ve ülke halklarının ortak kültür değerlerinin zenginleştirmesi amacıyla kültür, bilim, eğitim ve spor, alanlarındaki ilişkilerini düzenlemek üzere aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varmışlardır.

MADDE 1

Akit Taraflar, iki ülke arasında eğitim bilim ve kültür alanlarındaki işbirliğini teşvik edecekler, bu yolda gereken önlemlerin alınmasını sağlayacaklardır.

MADDE 2

Akit Taraflar, iki ülke üniversiteleri arasında çeşitli alanlarda ilişkilerin geliştirilmesini ve bu amaçla üniversitelerarası doğrudan temasları destekleyerek işbirliği protokolleri akdini teşvik edeceklerdir.

MADDE 3

İki ülke arasındaki bilimsel ve teknik işbirliğinin öneminin bilinciyle, Akit Taraflar, bilimsel proje ve programların değişimi ile bilimsel konferans, toplantı, uzman yetiştirilmesi, değişimi ve ortak çalışmaların yapılmasını teşvik edeceklerdir.

MADDE 4

Akit Taraflar, ilk orta ve teknik eğitim alanlarında işbirliği yapacaklar, okul kitapları dahil, öğretim malzemesi ve eğitim konularında bilgi değişiminde bulunacaklardır.

MADDE 5

Akit Taraflar, tiyatro, müzik, opera, bale ve diğer sanat alanlarındaki ilişkilerin gelişmesini ve bu çerçevede karşılıklı etkinlikler düzenlenmesini ve ziyaretler yapılmasını destekleyeceklerdir.

MADDE 6

Akit Taraflar, karşılıklı olarak sergiler düzenlenmesini teşvik edecekler, gerekli düzenlemelerin gerçekleştirilmesine katkıda bulunacaklardır.

MADDE 7

Akit Taraflar çeşitli müzik dallarında sanatçı ve topluluklar değişiminde bulunmayı kararlaştırmışlardır.

MADDE 8

Akit Taraflar ülkelerinde diğer Akit Tarafın edebiyatının tanıtılmasını özendirecekler, bu yolda gereken önlemleri alacaklardır.

MADDE 9

Akit Taraflar iki ülke arasında sinema alanında işbirliği ilişkileri kurulmasını destekleyeceklerdir.

MADDE 10

Akit Taraflar radyo-televizyon kuruluşları arasında işbirliğini teşvik edecekler bu çerçevede program değişimini destekleyeceklerdir.

MADDE 11

Akit Taraflar haber ajansları ile basın yayın kuruluşları arasında işbirliğinin gelişmesini teşvik edeceklerdir.

MADDE 12

Akit Taraflar gençlik kuruluşları arasında işbirliğini ve bu çerçevede gençlerden oluşan grupların değişimini destekleyeceklerdir.

Taraflar, turizm alanında da işbirliği yapacaklardır.

MADDE 13

Akit Taraflar iki ülke spor kuruluşları işbirliğini ve bu çerçevede karşılıklı olarak sporcu, yönetici ve antrenör değişimini ve spor karşılaşmaları düzenlenmesini gerçekleştirmeye yönelik önlemler alacaklardır.

MADDE 14

Akit Taraflardan herbiri, bir diğerinin ülkesinde, o ülkenin kanunları ve yönetmeliklerine uygun olmak ve bu çerçevede faaliyet göstermek koşuluyla kültür merkezleri kurulmasına izin verecekler, bu merkezlerin çalışmasını kolaylaştırıcı önlemler alacaklardır.

MADDE 15

Akit Taraflar, işbu Anlaşmada yeralan etkinlikleri, Hükümetlerince yetkili kılınacak temsilcileri tarafından müştereken hazırlanacak değişim programları çerçevesinde gerçekleştireceklerdir.

MADDE 16

Akit Taraflar, işbu anlaşmanın uygulanmasını sağlamak amacıyla eşit sayıda üyelerden oluşacak iki çalışma grubu kurulmasını kararlaştırmışlardır.

MADDE 17

İşbu Anlaşma, her iki ülkede, Anlaşmaların yürürlüğe girmesi için gerekli kanuni işlemlerin tamamlandığının diplomatik yoldan yazılı olarak karşı Tarafa bildirilmesi tarihinde yürürlüğe girecek ve beş yıl geçerli kalacaktır. Yüksek Akit Taraflardan biri, bu müddetin sona ermesine üç ay kala, karşı Tarafa yazılı bildirimde bulunmak suretiyle Anlaşmayı feshetmediği takdirde, Anlaşma kendiliğinden yenilenmiş olacaktır.

İşbu Anlaşma Alma Ata'da, 1 Mayıs 1992 tarihinde üçü de aynı derecede geçerli olmak üzere Türkçe, Kazakça ve Rusça üçer asıl nüsha olarak imzalanmıştır.

TÜRKİYE'NİN BOSNA - HERSEK'İN AGİK ÜYELİĞİNİ NASIL KARŞILADIĞINA DAİR SORULAN BİR SORUYA DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI SÖZCÜSÜ BÜYÜKELÇİ FİLİZ DİNÇMEN'İN VERDİĞİ CEVAP

(1 MAYIS 1992)

29 Nisan'da Helsinki'de toplanan AGİK Kıdemli Memurlar Komitesinde Bosna - Hersek'in üyeliği konusu heyetimiz tarafından gündeme getirilmiştir. Heyetimiz müzakereler sırasında Bosna - Hersek'in bağımsızlığı ve toprak bütünlüğünün ciddi biçimde tehdit altında olduğunu, bu devletin AGİK'e üye olmasının asgari bir siyasal destek sağlayacağını ve sesini AGİK'te duyurmasına imkan vereceğini ifade etmiştir. Bu görüşlerimizin genel bir kabul görmesi sonucu, Bosna - Hersek'in üyeliği, gözlemci gibi ara bir statüden geçmeden gerçekleşmiştir. Böylelikle Bosna-Hersek'in toprak bütünlüğü AGİK ilkeleri çerçevesinde garanti altına alınmış olmaktadır.

Bosna - Hersek'in üyeliğe kabulünden sonra heyetimiz tarafından yapılan konuşmada, memnunluğumuz belirtilmiş ve halen AGİK dışında kalan tek eski Yugoslavya Cumhuriyeti olan Makedonya'nın da en kısa zamanda AGİK'e üye olmasını beklediğimiz ifade edilmiştir.

TÜRKİYE - KAZAKİSTAN ORTAK BİLDİRİSİ

(1 MAYIS 1992)

Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Süleyman Demirel, Kazakistan Cumhuriyeti Devlet Başkanı Nursultan Abiseviç Nazarbayev'in davetine icabetle 29 Nisan - 1 Mayıs 1992 tarihlerinde Kazakistan Cumhuriyeti'ne resmi bir ziyarette bulunmuştur.

Ziyaret sırasında Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Süleyman Demirel ile Kazakistan Cumhuriyeti Devlet Başkanı Nursultan Abiseviç Nazarbayev, Türkiye ile Kazakistan arasındaki kapsamlı işbirliği ve önemli milletlerarası sorunlar hakkında geniş görüş alışverişinde bulunmuşlardır.

Taraflar, yüksek seviyeli ziyaret ve görüşmelerin sonucu olarak, iki ilişkilerde meydana gelen sürekli gelişmeyi memnuniyetle kaydetmişlerdir. Taraflar, Türkiye ve Kazakistan ilişkilerindeki bu sürekli gelişme eğiliminin muhafaza edilmesinin çok önemli olduğu hususunda mutabık kalmışlardır.

Taraflar, yakın tarihi ve kültürel bağlara sahip Türkiye ile Kazakistan ve Orta Asya Cumhuriyetleri arasında danışmalar yapılmasının yararlı olacağını belirtmişlerdir. Türkiye ile Kazakistan, yukarıda sözkonusu edilen ülkelerin devlet veya hükümet başkanlarının katılımıyla, 1992 sonbaharında İstanbul'da ortak konuların ele alınacağı, bölgesel ve milletlerarası sorunların gözden geçirileceği bir toplantı yapılması hususunda ilke mutabakatına varmışlardır. Toplantının kesin tarihi diplomatik yollardan tesbit edilecektir.

Taraflar, görüşmelerde iki ülke arasındaki işbirliğinin genişletilmesi ve derinleştirilmesi için gerekli her türlü tedbirin alınması hususunda mutabık kalmışlardır. Türkiye ve Kazakistan halklarının refahına hizmet edecek şekilde, ilişkilerine yakın işbirliğine ve koordinasyona dayanan yeni bir muhteva kazandırılması için anlaşmışlardır.

Türk tarafı, Orta Asya Cumhuriyetleri ve Kazakistan arasında ekonomik, kültürel ve diğer alanlarda yürütülen işbirliği çalışmalarını memnuniyet ve ilgi ile izlediğini belirtmiştir. Taraflar, Türkiye'nin milletlerarası ve bölgesel işbirliği konularındaki tecrübesinden sözkonusu çalışmalar çerçevesinde yararlanılmasının uygun olacağı hususunda mutabık kalmışlardır.

Taraflar, ilişkilerin daha da güçlendirilmesi amacıyla karşılıklı Büyükelçilikler açılmasının önemini teyidle, Türkiye'nin Alma-Ata Büyükelçiliğinin faaliyete geçmesini memnuniyetle kaydetmişlerdir. Kazakistan

tarafı Ankara'da en kısa sürede bir Büyükelçilik açılması için gerekli tedbirlerin alınmakta olduğunu bildirmiştir.

Taraflar, çok samimi bir ortamda geçen görüşmelerde, dünyadaki mevcut önemli sorunlar hakkında görüş alışverişinde bulunmuşlardır. Bu vesileyle, aralarındaki geniş görüş benzerliklerini memnuniyetle teyit etmişler ve küresel istikrarın güçlendirilmesine ve milletlerarası işbirliğinin geliştirilmesine katkıda bulunma hususundaki kararlılıklarını beyan etmişlerdir. Taraflar, milletlerarası alanda iki tarafın faaliyetlerinin koordine edilmesi amacıyla Dışişleri Bakanlıkları arasında düzenli danışmalarda bulunulmasının çok yararlı olacağını belirtmişlerdir.

Ziyaret sırasında, ekonomik alanda, yatırımların teşviki ve korunması, karayolu taşımacılığı, havacılık, küçük ve orta ölçekli sanayii geliştirmede işbirliği, bankacılık alanında işbirliği konularında anlaşmalar imzalamışlardır. Ayrıca, bir kredi anlaşması da imzalanmıştır.

Taraflar, Türk firmaları ile Kazak makamları arasında Kazakistan'ın batı bölgelerinde petrol kuyuları açılması, Aktubinsk'te elektrik santralı yapımı, Mangışlak'da petrol rafinerisi yapımı ve tamiri, Aktau'da liman yapımı, Kazak mallarının Hazar Denizi'nden Karadeniz'e ve Baltık Denizi'ne nakliyesi, Türkiye'de Karadeniz ve Akdeniz sahillerindeki serbest bölgelerdeki Kazak mallarının pazarlanması konularında imzalanan niyet mukavelelerini memnuniyetle not etmişlerdir.

Türk tarafı, Kazakistan ve Orta Asya ülkelerinin kalkınmalarına milletlerarası ekonomik ve mali destek sağlanması ve bu arada bir kalkınma bankası kurulması yönündeki temas ve girişimleri hakkında bilgi vermiştir. Kazak tarafı, Türkiye'nin bu girişimlerini memnuniyetle karşıladığını ve desteklediğini beyan etmiştir.

Taraflar, vatandaşları arasındaki temasların ve insani alandaki ilişkilerin arttırılması amacıyla kültür, eğitim, bilim ve teknoloji alanlarındaki Türk - Kazak işbirliğinin daha da derinleştirilmesi için gerekli bütün şartların gerçekleştirilmesi hususundaki niyetlerini beyan etmişlerdir. Bu çerçevede, eğitim, bilim, kültür ve spor alanında işbirliği anlaşması imzalanmıştır. Türk tarafı, 1992 - 1993 öğretim yılında Kazakistan'a teknik, orta ve yüksek öğretim alanlarında 2000 adet burslu kontenjan ayrıldığını bildirmiştir. Kazak tarafı, bu imkanı büyük memnuniyetle karşıladığını ifade etmiştir. Sözkonusu imkanın uygulamaya konulması için taraflar ilgili makamlarını işbirliği yapmakla görevlendirmişlerdir.

Taraflar, Türkistan'daki Ahmed Yesevi Devlet Üniversitesi'ne Türkiye - Kazakistan milletlerarası üniversitesi statüsü kazandırılması için ilke mutabakatına varmışlardır.

Taraflar, Türkiye ile Kazakistan arasında kültür ilişkilerinin geliştirilmesinde televizyon yayınlarının önemini teyit etmişlerdir. Bu çerçevede Türk Avrasya televizyonunun Kazakistan'a yayın yapması ve Kazak TV - Radyo kurumu tarafından bu televizyon için özel programlar hazırlanması amacıyla imzalanan işbirliği protokolünü memnuniyetle kaydetmişlerdir.

Türkiye - Kazakistan görüşmeleri işe yönelik ve dostane bir hava içinde cereyan etmiştir. Görüşmeler, eşitlik, güven ve karşılıklı menfaat ilkelerine dayalı olarak, Türkiye ve Kazakistan halklarının dostluk ve yakın işbirliği ilişkilerinin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi yönündeki arzu ve kararlılıklarını aksettirmiştir.

Önceden de mutabakata varıldığı gibi, Taraflar, Aslan Baba ve Hoca Ahmed Yesevi türbelerinin restorasyonu için projeler hazırlanması ve uygulamaya konulması hususunda anlaşmışlardır.

HELSİNKİ İZLEME KOMİTESİ ABD KOLU TARAFINDAN SON OLARAK YAYINLANAN BİR RAPORDA BATI TRAKYA TÜRK AZINLIĞININ DURUMUNDA OLUMLU GELİŞMELER OLDUĞU BELİRTİLEREK BU KONUDAKİ DÜŞÜNCELERİNİN NE OLDUĞU HUSUSUNDA SORULAN SORUYA DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI SÖZCÜSÜ BÜYÜKELÇİ FİLİZ DİNÇMEN'İN VERDİĞİ CEVAP

(1 MAYIS 1992)

1990 yılı Ağustos ayında Batı Trakya Türk Azınlığının sorunlarını anlatan bir rapor yayınlayan Helsinki İzleme Komitesi ABD Kolu bu defa, aradan geçen zaman zarfında meydana gelen gelişmeleri içeren ek bir rapor yayınlamıştır.

Ek raporda Azınlık mensuplarının durumunda iyileştirme olarak takdim edilen bazı gelişmelerin meydana geldiği, ancak esasa ilişkin sorunların devam ettiği belirtilmiştir.

Meydana gelen bu iyileştirmeler çerçevesinde azınlık mensuplarına bir süreden beri ev ve arazi satma ve satın alma hakkı tanındığı; evlerin ve camilerin onarımına izin verildiği; otomobil, kamyon ve traktör sürücü belgesi verilmeye başlandığı; kahvehane ve küçük iş yeri açılmasına müsaade edildiği bildirilmektedir.

Bu bağlamda hemen vurgulanması gereken en önemli nokta, Azınlık mensuplarının yukarıda sayılan ve günlük hayatın en basit gereklerinden olan haklardan mahrum edilmiş oldukları gerçeğidir.

Batı Trakya Türk azınlığı mensuplarının eşit haklara sahip vatandaşlar olarak insanca bir yaşama kavuşabilmeleri için, ek raporda da belirtildiği üzere, Yunan Makamlarının yerine getirmesi gereken esasa ilişkin daha pek çok husus vardır.

Tek bir örnek vermek gerekirse: insan haklarının ön plana çıktığı günümüzde, ırk ayırımı esasına dayalı ve Batı Trakya Türk azınlığı mensuplarının keyfi olarak vatandaşlıktan çıkarılmalarına imkan veren Yunan Vatandaşlık Kanununun 19. maddesi hala yürürlükte bulunmaktadır.

Bu örnekleri çoğaltmak maalesef mümkündür.

TÜRKİYE - TÜRKMENİSTAN ORTAK BİLDİRİSİ

(2 MAYIS 1992)

Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Süleyman Demirel, Türkmenistan Devlet Başkanı Saparmurat Niyazov'un davetine icabetle, 1 - 2 Mayıs 1992 tarihlerinde Türkmenistan'a resmi bir ziyarette bulunmuştur.

Taraflar, iki ülke arasında tarihten kaynaklanan kardeşlik ilişkilerine uygun olarak, çok samimi ve dostane bir hava içinde cereyan eden görüşmelerde, siyasi ve ekonomik durum hakkında karşılıklı olarak bilgi vermişler, ikili ilişki ve işbirliği konularını ele almışlar, bölgesel ve uluslararası konular üzerinde yapıcı ve yararlı görüş alışverişinde bulunmuşlardır.

Taraflar, görüşmelerde, Türkmenistan Devlet Başkanı Saparmurat Niyazov'un Türkiye'yi ziyareti sırasında 3 Aralık 1991 tarihinde imzalanan «Türkiye Cumhuriyeti ile Türkmenistan Arasında Dostluk ve İşbirliği Anlaşması»na uygun olarak ülkeleri arasındaki ilişkilerin daha da ileriye götürülmesi ve derinleştirilmesi amacıyla yeni olanakların araştırılması üzerinde durmuşlar, her düzeyde temasların sıklaştırılmasının ve danışma mekanizmalarının oluşturulmasının önem ve yararını vurgulamışlardır.

Taraflar, tarihi ve kültürel özel bağlara sahip Türkiye, Türkmenistan, Azerbaycan, Özbekistan, Kırgızistan, Kazakistan ve Tacikistan arasında ortak danışmalar yapılmasının yararlı olacağını belirtmişlerdir. Bu çerçevede, Türkiye ile Türkmenistan ve diğer kardeş Cumhuriyetlerin katılımıyla ortak konuların ele alınacağı, bölgesel ve milletlerarası sorunların gözden geçirileceği Devlet/Hükümet Başkanları seviyesinde toplantılar düzenlenmesi ve ilk toplantının 1992 sonbaharında İstanbul'da yapılması hususunda ilke mutabakatına varmışlardır. Toplantının kesin tarihi ve diğer hususlar diplomatik kanallarla tespit edilece kolup, Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı organizasyon konularında ilgili ülkeler arasında koordinasyonu sağlayacaktır.

Taraflar, ayrıca, Birleşmiş Milletler Genel Kurul toplantıları öncesinde ve diğer önemli vesilelerle kardeş Cumhuriyetler Dışişleri Bakanları veya temsilcileri arasında düzenli danışma toplantıları gerçekleştirilmesinin yararlı olacağını ifade etmişlerdir.

Türk tarafı, Orta Asya Cumhuriyetleri arasında ekonomik, kültürel ve diğer alanlarda yürütülen işbirliği çalışmalarını memnuniyet ve ilgi ile izlediğini belirtmiştir. Taraflar, Türkiye'nin milletlerarası ve bölgesel işbirliği ve kuruluşları konularındaki tecrübesinden sözkonusu çalışmalar çerçevesinde yararlanılmasının uygun olacağı hususunda mutabık kalmışlardır.

Taraflar, ilişkilerinin güçlendirilmesi amacıyla karşılıklı Büyükelçilikler açılmasının önemini teyidle, Türkiye'nin Aşkabad Büyükelçiliği'nin faaliyete geçmesini memnuniyetle kaydetmişlerdir. Türkmenistan tarafı, en kısa sürede Ankara'da bir Büyükelçilik açılması için çalışmaların devam ettiğini bildirmiştir.

Ziyaret sırasında, yatırımların karşılıklı teşviki ve korunması anlaşması, karayolu taşımacılığı anlaşması, havacılık anlaşması, küçük ve orta ölçekli sanayii geliştirmede işbirliği protokolü, iki taraf bankalarının işbirliği hakkında mutabakat zaptı, Türkmenistan doğal gazının Türkiye'ye sevki protokolü imzalanmıştır. Ayrıca, Türkiye ile Türkmenistan arasında bir kredi anlaşması imzalanmıştır. Türkmen tarafının talebi üzerine, Türk tarafı Türkmenistan'a kredili buğday ve şeker satışı konusunda ilke mutabakatını bildirmiştir.

Türk tarafı, Orta Asya ve diğer bölge Cumhuriyetlerinin kalkınmalarına milletlerarası ekonomik ve mali destek sağlanması ve bu arada bir kalkınma bankası kurulması yönündeki temas ve girişimleri hakkında bilgi vermiştir. Türkmen tarafı, Türkiye'nin bu girişimlerini memnuniyetle karşıladığını ve desteklediğini beyan etmiştir.

Taraflar, iki kardeş halk arasında ilişkilerin daha da geliştirilmesinde ve derinleştirilmesinde kültür ve eğitim alanında işbirliğinin önemini vurgulamışlardır. Bu çerçevede, eğitim, bilim, kültür ve spor alanında işbirliği anlaşması imzalanmıştır. Türk tarafı, 1992 - 1993 öğretim döneminde Türkmenistan'a 600 adedi orta öğretim, 1400 adedi de yüksek öğretim olmak üzere, toplam 2000 adet burslu kontenjan ayrıldığını bildirmiştir. Türkmen tarafı bu imkanı büyük memnuniyetle karşıladığını ifade etmiştir. Sözkonusu imkanın uygulamaya konulması için Taraflar ilgili makamlarını işbirliği yapmakla görevlendirmişlerdir.

Taraflar, Türkiye ile Türkmenistan arasındaki kültür ilişkilerinin geliştirilmesinde televizyon yayınlarının önemine dikkat çekmişlerdir. Bu çerçevede, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu'nun Avrupa, Asya ve Kuzey Afrika'yı kapsayan AVRASYA - TV yayının Türkmenistan'da dağıtılması ve Türkmenistan sinema ve TV programlarının da bu yayında yer alması için bir işbirliği protokolü imzalanmıştır.

Türkmenistan tarafının talebi üzerine, taraflar ilgili makamlarını Türkmen Televizyonu'nun modernize edilmesi ve malzeme temini hususunda görüşmelere başlamakla görevlendirmişlerdir.

Taraflar, ziyaretin Türk - Türkmen ilişkilerinin daha da geliştirilmesi yönünde çok başarılı geçtiğini memnuniyetle vurgulamışlardır.

Başbakan Süleyman Demirel, Cumhurbaşkanı Saparmurat Niyazov ile Türkmen halkının kendisine ve heyetine gösterdikleri samimi kabul için içten teşekkürlerini ifade etmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE UKRAYNA ARASINDA DOSTLUK VE İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI

(4 Mayıs 1992)

Türkiye Cumhuriyeti ile Ukrayna,

Birleşmiş Milletler Yasasının amaç ve ilkelerine bağlılıklarını yineleyerek,

1 Ağustos 1975 tarihli Helsinki Nihai Senedi, 21 Kasım 1990 tarihli Yeni bir Avrupa İçin Paris Yasası ve Avrupa'da Güvenlik ve İşbirliği Konferansı süreci çerçevesinde kabul edilen diğer belgeler ile üstlendikleri yükümlülükleri teyid ederek,

Ülkeleri arasındaki geleneksel dostluk ve işbirliği ilişkilerinin gelecek için değerli bir temel oluşturduğunu kaydederek,

Aralarında imzalanmış ve yürürlükte bulunan tüm belgelere ve özellikle 2 Ocak 1922 tarihli Dostluk ve Kardeşlik Antlaşmasına bağlılıklarını teyit ederek,

Uluslararası ilişkilerde dostluk, anlayış, karşılıklı güven ve işbirliği ortamının güçlendirilmesi için çabaların sürdürülmesi gereğine inanarak ve bu çabalara katkıda bulunma azim ve kararlılıklarını açıklayarak,

Hukukun üstünlüğü, insan hakları, çoğulcu demokrasi, özgürlük gibi ortak değerlere dayalı bir Avrupa düzeninin geliştirilip güçlendirilmesine ve barış ve istikrara katkıda bulunmayı amaçlayarak,

Aralarındaki dostluk ve işbirliği ilişkilerinin karşılıklı yarar temelinde daha da geliştirilip güçlendirilmesi kararlılığı ile,

Aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır :

MADDE 1

Aşağıda «Taraflar» olarak anılacak Türkiye Cumhuriyeti ile Ukrayna, dost devletler olarak aralarındaki ilişkilerin karşılıklı güven, anlayış, işbirliği ve iyi komşuluk temellerine dayalı olduğunu teyit ederler.

MADDE 2

Taraflar, ilişkilerini, uluslararası hukuk kuralları çerçevesinde ve birbirlerinin siyasi bağımsızlığına, egemenliğine ve toprak bütünlüğüne saygı, içişlerine karışmama, hak eşitliği ve uyuşmazlıkların barışçı yöntemlerle çözümü ilkelerine dayalı olarak her alanda geliştirmek hususunda mutabıktırlar.

MADDE 3

Taraflar, uluslararası ilişkilerde güç kullanılmasının veya güç kullanma tehdidinde bulunulmasının kabul edilemez olduğunu ve uluslararası sorunların barışçı yöntemlerle çözüme kavuşturulması gerektiğini teyit ederler.

Taraflar, uluslararası barış ve güvenliği tehdit edecek veya tehlikeye sokabilecek bir gelişme karşısında temasa geçerek durumu değerlendirecek ve danışmalarda bulunacaklardır.

MADDE 4

Taraflar, ilişkilerinin düzenli şekilde gelişmesini sağlamak, uluslararası ve bölgesel konularda görüş teatisinde bulunmak amaçlarıyla danışmalarda bulunacaklardır.

Danışmalar en üst düzeyde en az iki yılda bir kere dönüşümlü olarak Ankara ve Kiev'de yapılacak, Dışişleri Bakanları da düzenli olarak bir araya geleceklerdir.

MADDE 5

Taraflar, ülkeleri arasında her düzeyde temasların arttırılmasını teşvik edecekler, Parlamentoları arasındaki temasların geliştirilmesine özel önem atfedecekler, sosyal kuruluşları, örgütleri ve vatandaşları arasındaki temasların geliştirilmesini destekleyeceklerdir.

MADDE 6

Taraflar, karşılıklılık ilkesi çerçevesinde, birbirleri nezdindeki diplomatik, konsolosluk ve diğer resmi temsilciliklerin faaliyetlerini azami ölçüde kolaylaştıracaklardır.

Taraflar, konsolosluk alanında işbirliği yapacaklar, vatandaşlarına vize verilmesi işlemlerinin karşılıklı olarak basitleştirilmesi yönünde çaba sarfedeceklerdir.

MADDE 7

Taraflar, aralarındaki ekonomik, ticari bilimsel ve teknolojik alanlarda işbirliğinin iki ülke halkının refah ve mutluluğuna hizmet edecek şekilde ve karşılıklı yarar temelinde kapsamlı biçimde geliştirilmesi hususunda mutabıktırlar.

Taraflar, bu amaçla mal, hizmetler ve sermayenin iki ülke arasında geniş ve etkin dolaşımına tedricen geçiş için elverişli hukuki, ekonomik ve mali şartları yaratacaklar, iki ülkenin kamu ve özel sektör şirketleri arasında doğrudan temasları teşvik edeceklerdir.

Taraflar, aralarındaki kıyı ticaretinin geliştirilmesi yolunda çaba sarfedecekler, ülkelerinde ve üçüncü ülkelerde ikili veya çok taraflı ortak yatırımları özendirecek ve destekleyeceklerdir.

Taraflar, aralarındaki ekonomik işbirliğinin daha da güçlendirilmesi amacıyla gerekli anlaşmaların aktedilmesi ve pratik düzenlemelerin yapılması konusunda mutabıktırlar. Taraflar, bu amaçla, Hükümetlerarası Türkiye - Ukrayna Karma Ekonomik Komisyonunun kurulmasını kararlaştırmışlardır.

MADDE 8

Taraflar, Karadeniz bölgesi ülkeleri arasındaki ekonomik ilişkilerin daha da geliştirilmesini ve çeşitlendirilmesini amaçlayan «Karadeniz Ekonomik İşbirliği Deklerasyonu»nun etkin bir şekilde uygulanmasına öncelik atfetmektedirler. Taraflar, Karadeniz havzasının bir barış, istikrar ve refah bölgesi haline gelmesi yolunda önemli katkıları bulunacağına inandıkları Karadeniz Ekonomik İşbirliği'nin her aşamasında yakın temas içinde çalışmaya kararlıdırlar.

MADDE 9

Çevrenin korunmasına büyük önem atfeden taraflar, bu alanda aralarındaki işbirliğini yoğunlaştıracaklar, Avrupa düzeyinde ve küresel düzeyde yürütülen işbirliğine katkılarını sürdüreceklerdir. Taraflar Karadeniz'de çevrenin korunmasına özel önem atfedeceklerdir.

MADDE 10

Taraflar, bilim ve teknoloji alanında işbirliğini geliştirecekler, bilim adamları ve bilimsel araştırma kuruluşları arasında doğrudan temasları teşvik edeceklerdir.

MADDE 11

Taraflar, kültür, sanat, eğitim ve enformasyon alanlarında işbirliğinin arttırılması konusunda kararlıdırlar.

Taraflar, bu amaçla, kültürel ve sanat kuruluşları ile eğitim kurumları arasında doğrudan temasları ve işbirliğini teşvik edecekler, basın ve yayın alanlarındaki işbirliğinin gelişmesini destekleyecekler ve aralarındaki haberleşmenin çağdaş olanakardan da yararlanılarak daha geniş ve özgür biçimde gerçekleşmesini teşvik edeceklerdir.

MADDE 12

Taraflar, karşılıklı anlayış ve dostluk duygularının pekiştirilmesi amacıyla, milletleri arasındaki temasların artmasını ve turizmin gelişmesini teşvik edecekler, gençlik ve spor kuruluşları arasındaki temasların güçlenmesini destekleyeceklerdir.

MADDE 13

Taraflar, gerekçesi ve amacı ne olursa olsun, her tür terör eylemine karşı olduklarını ve terörizmin hiç bir koşulda haklı görülemeyeceği konusundaki kesin inançlarını teyid etmişlerdir.

Taraflar, uluslararası terörizme, örgütlenmiş suçlara, silah ve uyuşturucu madde kaçakçılığı ile tarihi ve kültürel eser kaçakçılığına karşı mücadelede işbirliği yapacaklardır.

MADDE 14

İkili askeri temasların arttırılmasının karşılıklı anlayış ve güvenin güçlenmesine katkıda bulunacağına inanan Taraflar askeri makamlar arasında üst düzeyli temasların düzenli olarak gerçekleştirilmesi konusunda mutabık kalmışlardır.

MADDE 15

Taraflar, aralarındaki dostluk ilişkilerinin ve işbirliğinin gelişmesinin demokratik, barışçı ve birleşmiş, bir Avrupa'nın inşasına ve uluslararası güvenliğe katkıda bulunacağına inançlarını teyid ederler.

Taraflar, Avrupa'da Güvenlik ve İşbirliği Konferansı sürecine tam bağlılıklarını yinelemişler bu süreç çerçevesinde ve diğer Avrupa kuruluşları bünyesinde Avrupa'da istikrarın korunması ve güven ortamının gelişmesi yönündeki çabalarını sürdüreceklerini beyan etmişlerdir.

MADDE 16

Taraflar, Birleşmiş Milletler Örgütü potansiyelinden tam olarak yararlanılması ve Örgütün rol ve etkinliğinin güçlendirilmesi yönünde ortak çaba sarfedeceklerdir.

MADDE 17

Taraflar Birleşmiş Milletler çerçevesinde tesbit edilmiş bulunan küresel silahsızlanmayla ilgili hedeflere ve bunun gerçekleştirilmesiyle ilgili çalışmalara olan desteklerini teyid ederler. Taraflar «Eurasia» güvenliğinin kendi güvenlikleriyle doğrudan ilgisinin bilinciyle, bu alandaki silahsızlanma ve güven ve güvenlik artırma süreçlerine etkili katkıda bulunmak hususunda kararlıdırlar. Taraflar bu amaçla, ülkelerinin yer aldığı yörenin çok yönlü güvenlik ihtiyaçlarına özellikle cevap veren düzenlemeler konusunda danışma ve işbirliği yapacaklardır.

MADDE 18

Bu Antlaşma herhangi bir Devlete karşı değildir ve tarafların ikili veya çok taraflı anlaşmalardan doğan hak ve vecibelerini hiçbir şekilde etkilemeyecektir.

MADDE 19

İşbu Antlaşma 10 yıl süreli olup Taraflardan birinin yürürlük süresinin dolmasından 1 yıl önce yazılı olarak feshi ihbarda bulunmaması halinde beşer yıllık sürelerle yürürlükte kalmaya devam edecektir.

İşbu Antlaşma Taraflarca onaylanacak ve onay belgelerinin teati edildiği tarihte yürürlüğe girecektir.

MADDE 20

İşbu Antlaşma Birleşmiş Milletler Yasasının 102. maddesi uyarınca Birleşmiş Milletler Sekreteryasına tescil edilecektir.

Ankara'da 4 Mayıs 1992 tarihinde Türkçe ve Ukrayna dillerinde ikişer nüsha halinde ve her iki metin aynı ölçüde geçerli olacak şekilde imzalanmıştır.»

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ADINA SÜLEYMAN DEMİREL BAŞBAKAN	UKRAYNA ADINA LEONİD M. KRAVÇUK CUMHURBAŞKANI

BAKANLIK SÖZCÜ VEKİLİ FERHAT ATAMAN'IN ALMAN FEDERAL DIŞİŞLERİ DEVLET BAKANI HELMUT SCHAEFER'İN TÜRK - ALMAN İLİŞKİLERİ HAKKINDA BİR GAZETEYE VERDİĞİ BEYANATA İLİŞKİN BİR SORUYA VERDİĞİ YANIT

(5 Mayıs 1992)

Alman Federal Dışişleri Devlet Bakanı Sayın Helmut Schaefer'in dünkü (4 Mayıs) Hürriyet gazetesinde yayınlanan mülakatını, Türk - Alman ilişkilerinde mevcut yanlış anlamalardan kaynaklanan sorunların giderilmesine ve ilişkilerin hakettiği düzeye ulaştırılmasına yönelik olumlu ve yapıcı bir katkı olarak değerlendiriyoruz.

Sayın Schaefer'in, Sayın Dr. Klaus Kinkel'in Federal Dışişleri Bakanı olarak yer alacağı Alman Federal Hükümetinin Türkiye'ye yönelik politikasının çok iyi dostluk ilişkileri içinde devam edeceğine ve uzun bir tarihe dayalı Türk - Alman dostluğunun hiçbir zaman zedelenmemesi gerektiğine ilişkin düşüncelerini aynen paylaşıyoruz.

Ayrıca Sayın Schaefer'in, Almanya'nın hiçbir zaman bağımsız bir Kürt devleti kurulmasını istemediğini, Almanya'nın PKK yanlısı veya destekçisi olmadığını, Türkiye'nin terörizmle mücadele etmesinin doğal hakkı olduğunu belirtmesini de memnuniyetle not ediyoruz.

Öte yandan, Alman Federal Meclisinin geçen hafta içinde, Türkiye'ye yapılan askeri yardım çerçevesinde önceden askıya alınmış olan 25 milyon DM'nın ödenmesini serbest bırakmasını olumlu bir adım ve iki ülke ilişkilerinde mevcut sorunların geleneksel dostluk temeline uygun biçimde çözümüne yönelik bir gelişme olarak değerlendiriyoruz. Bunu yakında diğer adımların izleyeceğini düşünmek istiyoruz.

Bilindiği gibi, Türkiye, insan hakları alanında, Paris Şartı ve diğer AGİK belgelerinde öngörülen tüm ilkeleri tam olarak uygulama yönünde kararlı bir tutum izlemektedir. Bu amaçla, Bakanlar Kurulu'nun son olarak kabul ettiği yasal reform paketi TBMM'ne sunulmuştur. Öte yandan, Türkiye terörle hukuk devleti çerçevesinde mücadele etme kararlılığını defalarca vurgulamıştır ve bu yönde bir tutum izlendiğinden kimsenin kuşkusu bulunmamaktadır.

Bu çerçevede, terörle mücadelede etkin bir uluslararası işbirliğinin kaçınılmaz olduğuna ve yakın geçmişte yaşanan deneyimlerin de bunu açıkça gösterdiğine inanıyoruz. Türkiye, bu alandaki işbirliğine yapıcı katkıda bulunmak amacıyla her türlü çabayı göstermektedir.

AÇIKLAMA

(5 Mayıs 1992)

Bosna - Hersek'teki saldırıların biran önce durdurulması, silahlı ve bombalı bu saldırıların neden olduğu insani ve kültürel tahribata son verilmesi amacıyla uluslararası kuruluşlar bünyesinde girişimlerini sürdüren ülkemiz son olarak konuyu Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin dikkatine getirmiştir.

Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin, Bosna - Hersek olayları esasen devamlı olarak gündeminde bulunan ve konuyu izlemekte olan Güvenlik Konseyi'nin Başkanına gönderdiği mektupta hükümetimizin son gelişmelerden duyduğu derin endişeyi dile getirmiş, tarihi, kültürel ve manevi bağlarımız bulunan Bosna - Hersek'te son saldırıların yol açtığı can kaybı ve ızdırapların kamuoyumuzda yarattığı infiale dikkat çekmiştir.

Avrupa'nın ve insanlığın kültür mirası içinde bulunan Bosna - Hersek'teki tarihi Türk eserlerinin tahrip edilmesinin önlenmesi gereğine de işaret eden Dışişleri Bakanımız, Bosna - Hersek Cumhurbaşkanı'nın 2 Mayıs'ta tutuklanmasının, ülkenin bağımsızlığına yönelik en son açık ihlâli oluşturduğunu da hatırlatmak suretiyle, Bosna - Hersek'in toprak bütünlüğü, egemenliği ve bağımsızlığının korunması hususunda Güvenlik Konseyi'ni harekete geçmeye davet etmiş ve ülkemizin bu çabalara sürekli destek vereceğini vurgulamıştır.

AÇIKLAMA

(6 Mayıs 1992)

Türkiye, dialog ve ikili müzakereler sonucu 28 Nisan 1992 tarihinde Bangladeş ile Myanmar (Burma) Dışişleri Bakanları arasında, maruz kaldıkları baskılar dolayısıyla Bangladeş'e sığınmış olan Müslüman Myanmar mültecilerinin Myanmar'a dönüşlerine ilişkin bir ortak bildiri imzalanmış bulunmasını memnuniyetle karşılamıştır.

Türkiye, Müslüman Myanmar mültecilerinin ızdıraplarının ivedilikle dindirilebilmesi ve sorunlarının kalıcı bir çözüme kavuşturulabilmesi için sözkonusu ortak bildiride yeralan hususların iyi niyet ve ciddiyetle uygulanmasını ümit etmektedir.

AÇIKLAMA

(6 Mayıs 1992)

Dışişleri Bakanı Sayın Hikmet Çetin, dün akşam ABD Dışişleri Bakanı Sayın Baker ile bir telefon görüşmesi yapmıştır. İki Bakan, Orta Asya ülkelerinin içinde bulundukları geçiş dönemi sorunlarının çözümünde ABD ve Türkiye'nin işbirliği imkânları hakkında geniş bir görüş alışverişinde bulunmuşlardır. Sayın Çetin ayrıca, Bosna-Hersek'teki vahim durumdan Türkiye'nin duyduğu endişeleri meslektaşına nakletmiş ve iki Bakan Helsinki'deki AGİK toplantılarında daha etkili ve yaptırım gücü bulunan kararlar çıkartılması ve bu maksatla ortak gayretler sarfedilmesi hususunda mutabık kalmışlardır. Sayın Çetin ayrıca, Ermenistan'ın son günlerde Nahçıvan'a yönelik ve Türkiye sınırında cereyan eden saldırılarını da meslektaşı ile görüşmüştür.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE BULGARİSTAN CUMHURİYETİ ARASINDA DOSTLUK, İYİ KOMŞULUK, İŞBİRLİĞİ VE GÜVENLİK ANTLAŞMASI

(6 Mayıs 1992)

Türkiye Cumhuriyeti ile Bulgaristan Cumhuriyeti,

— Birleşmiş Milletler Yasası'nın amaç ve ilkelerine, Helsinki Nihai Senedine, Yeni bir Avrupa için Paris Yasasına, Avrupa Konvansiyonel Kuvvet Anlaşması'na, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı sürecinde kabul edilen diğer belgelere ve uluslararası hukuk kapsamında kabul edilen ilke kurallara sadakatla bağlılıklarını teyid ederek,

— Avrupa Kıt'asında bütünleşme sürecinin hızlandırılması, dostluk ve işbirliği ortamının daha da güçlendirilmesi için çabaların sürdürülmesi gereğine inanarak ve bu çabalara kendi katkılarını yapma azim ve kararlılığını açıklayarak,

— Balkanlar bölgesinde istikrar ve güvenliğin, ikili ilişkilerde ve uluslararası faaliyetlerde cepheleşmeye değil, karşılıklı çabalarla güven ve güvenliğin yerleşmesine, ayırımcılığın her şekil ve tezahürünün ortadan kalkmasına dayanabileceği anlayışı ile hareket ederek,

— Genel Avrupa Güvenlik ve İşbirliği süreci çerçevesinde, Balkanların kalıcı bir barış ve anlayış bölgesine dönüştürülmesi sorumluluğunun bilincinde olarak,

— İstikrarlı dostluk ve iyi komşuluk ilişkilerinin süratle geliştirilmesinin, uluslarının köklü menfaatlerine uygun olduğu ve bölgede ve Avrupa'da barış ve huzurun temel unsurlarını teşkil ettiği gerçeğinden emin olarak,

— Demokratizasyon süreciyle, geçmişte ülkeleri arasındaki ilişkilerin gelişmesini engelleyen unsurlardan ve bunlardan kalan izlerden hızla arındırılmakta olduğuna inanarak,

— Temel insan haklarının ve özgürlüklerinin, genel Avrupa mirasının bir bölümü olarak büyük önem taşıdığını ve bunlara saygı gösterilmesinin ülkeleri arasında dostane ilişkilerin tesisindeki önemini gözönünde bulundurarak,

— İki ülkenin imzaladıkları veya taraf oldukları ikili veya çok taraflı antlaşma, anlaşma ve diğer belgelere tümüyle uyma hususundaki kararlılıklarını belirterek,

— İki ülke arasındaki anlayış, iyi komşuluk ve işbirliği ilişkilerinin kalıcı bir temel üzerinde düzenlenmesi ve geliştirilmesi kararlılığı ile

Aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır :

MADDE I

Türkiye Cumhuriyeti ve Bulgaristan Cumhuriyeti birbirlerini dost devlet kabul ederler ve aralarındaki ilişkileri karşılıklı güven, işbirliği ve iyi komşuluk temellerine dayandırırlar.

Taraflar, ilişkilerini, birbirlerinin bağımsızlığına, egemenliğine, toprak bütünlüğüne, sınırların dokunulmazlığına saygı, içişlerine karışmama, hak eşitliği ve ortak yarar ilkelerine dayalı olarak her alanda etkin biçimde geliştirmek karar ve azimlerini teyid ederler.

MADDE II

Taraflar, sosyal, insani ve emlak sorunları dahil, aralarında mevcut bütün sorunları çözerek bundan böyle ilişkilerini, bu Antlaşma hükümlerinde yer alan ilkeler çerçevesinde kalıcı dostluk, karşılıklı güven, işbirliği ve iyi komşuluk temelinde düzenlemek ve geliştirmek hususunda kararlıdırlar.

MADDE III

Taraflar, karşılıklı ilişkilerinde, kuvvet kullanmamayı veya kuvvet kullanma tehdidinde bulunmamayı, aralarında doğabilecek uyuşmazlıkları, uluslararası barışı, güvenliği ve adaleti tehdit etmeyecek şekilde barışçı yöntemlerle çözmeyi taahhüt ederler.

MADDE IV

Türkiye Cumhuriyeti ve Bulgaristan Cumhuriyeti, birbirlerine hasmane ve dost olmayan tutum ve davranışlarda bulunmayacaklar ve bu nevi hareketleri teşvik etmeyeceklerdir.

Taraflar, aralarında iyi komşuluk ilişkilerine doğrudan veya dolaylı olarak zarar veren ve diğeri için nefret ve kötü imaj yaratan tutum ve hareketlerden ve yekdiğerinin aleyhine bilgilerin yayılmasından kaçınacaklardır.

Taraflar, topraklarını yekdiğerine karşı saldırı amacıyla veya yıkıcı, bölücü veya karşı tarafın huzur ve güvenliğini tehdit edici faaliyette bulunan teşkilat ve gruplar tarafından kullanılmasına izin vermeyeceklerdir.

MADDE V

Türkiye Cumhuriyeti ile Bulgaristan Cumhuriyeti, uygulanması etkili bir şekilde denetlenebilen anlaşmaların yapılması suretiyle silahların kontrolü ve silahsızlanma sürecinin uluslararası güvenliğin ko-

runması ve güçlendirilmesine katkıda bulunduğu hususundaki ortak görüşlerini teyid ve bu alandaki çabaları arasında uyum sağlamak amacıyla danışmalarda bulunmayı kabul eder.

Taraflar, ortak sınırlarını, barış, dostluk, güvenlik ve iyi komşuluk sınırları olarak korumak konusundaki azim ve kararlılıklarını teyid ederek, bölgesel güvenlik önlemlerinin şekillenmesi ve gerçekleşmesi hususunda işbirliği yapacaklardır.

MADDE VI

Türkiye Cumhuriyeti ile Bulgaristan Cumhuriyeti ikili ilişkilerinde ve diğer devletlerle olan münasebetlerinde saldırmazlık prensibini temel ilke alarak, hiçbir zaman ve şart altında kendi silahlı kuvvetlerini birbirlerine karşı ilk olarak kullanmayacaklarını teyid ederler.

Taraflar, askeri doktrinlerine savunma niteliği kazandırmak için önlemler alacaklar ve askeri alanda açıklık ve şeffaflığı daha da arttırmak üzere taraf oldukları mevcut uluslararası antlaşmalar ve belgeler uyarınca yek diğerinin ülkesine yakın bölgelerdeki faaliyetler ve silahlı kuvvetlerinin bünyesindeki yapısal değişiklikler hakkında mutad yollardan bilgi teatisinde bulunacaklardır.

Taraflar, iki komşu ülke arasında karşılıklı güvenin tesisine ve aralarındaki işbirliğine yönelik verimli şartların sağlanmasına katkıları nedeniyle Savunma Bakanlıkları ve askeri makamlar arasındaki ilişkilere özel önem verirler.

MADDE VII

Taraflar, güvenlik arttırıcı önlemlere dair uluslararası anlaşmaların önemli rolünü gözönünde bulundurarak, bu anlaşmalar çerçevesinde, müşterek sınırlarına yakın bölgedeki güven, güvenlik ve istikrar ile ilgili tüm engellerin ortadan kaldırılmasını sağlamaya yönelik somut ve etkin tedbirler üzerinde mutabakata varmak amacıyla, 20 Aralık 1991 tarihli Sofya Belgesi ile başlatılan işbirliğini sürdüreceklerdir.

Avrupa Konvansiyonel Kuvvet Anlaşması'nın, silahsızlanma ve silahların kontrolünün barış, istikrar ve güven artırma sürecine yaptığı önemli katkıyı gözönünde bulunduran Taraflar, bu alanda uluslararası forumlarda katıldıkları müzakerelerde danışma ve işbirliği yapacaklardır.

MADDE VIII

Taraflardan birinin üçüncü bir devlet veya devletler tarafından doğrudan veya dolaylı saldırıya uğraması veya güç kullanma tehdidine maruz kalması durumunda, diğer taraf hiçbir şekilde ve hiçbir vesileyle, saldırgan tarafa siyasi, askeri, manevi ve başkaca yardım ve destekte bulunmayacaktır.

Dış güçlerin, taraflardan birinin toprak bütünlüğünü, ulusal güvenliğini veya sınırlarının dokunulmazlığını ihlâl veya tehdit etmesi halinde veya böyle bir ihtimal doğduğunda, bundan kaynaklanabilecek tehlikeli bir gelişmeyi önlemek amacıyla, işbu Antlaşma hükümleri uyarınca, ortak güvenliğe hizmet sorumluluğu bulunan Avrupa kurumlarından ve mekanizmalarından yararlanılması dahil olmak üzere, alınması gerekli tedbirler hususunda mutabakat sağlamak için, taraflardan biri, diğer akit tarafla ivedi istişare talebinde bulunabilir.

MADDE IX

Türkiye Cumhuriyeti ile Bulgaristan Cumhuriyeti, aralarındaki ekonomik, sınai, ticari, bilimsel ve teknolojik ilişkilerin uzun vadeli bir perspektifle geliştirilmesi hususunda mutabıktırlar.

Taraflar, bu amaçla, coğrafi yakınlıklarını da gözönünde bulundurarak, mal, hizmetler ve sermayenin iki ülke arasında geniş ve etkin dolaşımını sağlamak üzere uygun hukuki, ekonomik, mali ve ticari şartları yaratacaklar, özellikle sanayi, tarım, turizm, ulaştırma, telekomünikasyon, enerji ve müteahhitlik hizmetleri alanlarındaki işbirliğini güçlendirecekler, ayrıca ülkelerinde ve üçüncü ülkelerde ikili ve çok taraflı ortak yatırım projelerini destekleyeceklerdir.

MADDE X

Taraflar, ekonomik, bilimsel ve teknik alanlarda, aralarındaki bilgi ve deneyim değişimi ile düzenli danışmaları teşvik edecekler ve iki ülkenin bu alandaki potansiyel ve olanaklarının birbirlerine daha iyi tanıtılmasını ve değerlendirilmesini sağlamak üzere her düzeyde temasların arttırılmasını destekleyeceklerdir.

Taraflar aralarında ve bölgelerindeki ekonomik, ticari, bilimsel ve teknik işbirliğinin geliştirilmesine destek olacak koşulları yaratmak ve bölgede refah ve istikrarı arttırmak amacıyla, gayret sarfedeceklerdir.

Taraflar, ikili düzeydeki ekonomik, ticari, teknik ve kültürel işbirliği çalışmalarını, bölgesel düzeyde gerek Balkan İşbirliği süreci, gerek Karadeniz Ekonomik İşbirliği Projesi çerçevesinde de geliştirmeye çaba göstereceklerdir.

MADDE XI

Taraflar bilimsel alanda olduğu gibi, barışçı amaçlarla kullanılan nükleer enerji de dahil olmak üzere, yüksek teknolojilerde işbirliğinin geliştirilmesine destek sağlayacaklardır. Özellikle, meydana gelebilecek nükleer bir kaza halinde süratle birbirlerine bilgi verecekler ve nükleer tesislerin güvenlik ve çalışmaları hakkında bilgi teatisinde bulunacaklardır.

MADDE XII

Taraflar, çevrenin korunmasına ilişkin sorunların küresel öneminin bilincinde olarak, Balkanlar bölgesinin ve Karadeniz'in çevresel korunmasına öncelik vermekte ve bu amaçla ikili planda veya üçüncü ülkelerle başlatılmış olan işbirliğinin artırılması amacıyla gayret sarfetmeyi taahhüt etmektedirler.

MADDE XIII

Akit taraflar, kültür, eğitim, sağlık ve spor alanlarında işbirliğini geliştireceklerdir. Bir kültür anlaşması imzalanması ve kültür programları üzerinde mutabakat sağlamak amacıyla gayret sarfedeceklerdir.

Taraflar, iki ülkenin kültür kurumları, sanatçı dernekleri, öğretim kurumları, basın mensupları, haber merkezleri, televizyon ve radyo kuruluşları, spor klupleri, gençlik örgütleri, dostluk dernekleri ve diğer sosyal ve kültürel kurumları arasında doğrudan temasları teşvik edecek ve kolaylaştırıcı önlemleri alacaklardır.

MADDE XIV

Taraflar her türlü enformasyonun daha geniş ve özgür biçimde yayılımını sağlamak yolundaki çabalarını arttırmayı ve buna bağlı olarak basın ve yayın alanlarındaki işbirliğini, çağdaş haberleşme yöntemlerinin kablo ve uydu sistemleri gibi olanaklarından da yararlanmak suretiyle, teşvik etmeyi ve geliştirmeyi taahhüt ederler. Bu çerçevede Taraflar, karşılıklılık ilkesi uyarınca ülkelerindeki Haber Ajansları, Radyo ve Televizyon Kuruluşları arasında işbirliğini de özendirmeyi ve yoğunlaştırmayı önerirler.

MADDE XV

İki taraf, uluslararası terörizme, sahte para basımına, örgütlenmiş suçlara, silah, uyuşturucu madde, tarihi, kültürel ve diğer kıymeli eser kaçakçılığına karşı mücadelede işbirliği yapacaklardır.

MADDE XVI

Taraflar, Parlamentolar ve Parlamentolararası Dostluk ve Birlik grupları arasındaki ilişkilerin geliştirilmesine özel önem atfetmektedirler.

MADDE XVII

Taraflar, işbu anlaşmanın gereklerini yerine getirmek ve ikili münasebetleri daha da geliştirecek önlemleri gözden geçirmek üzere ve her iki tarafı ilgilendiren tüm konular hakkında, her düzeyde fikir teatisinde bulunabilmek amacıyla düzenli olarak ve gerekli hallerde olağanüstü istişareler tertipleyeceklerdir.

Tarafların Dışişleri Bakanları, yılda en az bir kez ve dönüşümlü olarak taraflardan birinin ülkesinde biraraya geleceklerdir.

MADDE XVIII

Arzu edilmeyen ve öngörülmeyen olayların diğer tarafın bilgisine getirilip çözümlenmesi, taraflardan birinin bu olaylar karşısında ikili ve çok taraflı anlaşmalar çerçevesindeki tek taraflı uygulamaları hakkında diğer tarafa anında bilgi vermesi ve Hükümetler arasında doğrudan bağlantı kurulması amacıyla, Türkiye ve Bulgaristan başkentleri arasında özel bir haberleşme hattı kurulacaktır.

MADDE XIX

İşbu Antlaşma herhangi bir devlete karşı değildir ve tarafların mevcut ikili veya çok taraflı anlaşmalardan doğan hak ve vecibelerini hiçbir şekilde etkilemeyecektir.

MADDE XX

İşbu Antlaşma Taraflarca onaylanacak ve onay belgelerinin teati edildiğini tarihte yürürlüğe girecektir.

İşbu Antlaşma yirmi yıl süreli olup, Taraflardan birinin yürürlük süresinin dolmasından bir yıl önce yazılı olarak fesih bildiriminde bulunmaması halinde beşer yıllık sürelerle yürürlükte kalmaya devam edecektir.

Ankara'da, 6 Mayıs 1992 tarihinde, Türkçe ve Bulgarca dillerinde ikişer nüsha halinde ve her iki metin aynı ölçüde geçerli olmak üzere hazırlanmıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ADINA	BULGARİSTAN CUMHURİYETİ ADINA
SÜLEYMAN DEMİREL BAŞBAKAN	PHILIP DIMITROV BAŞBAKAN

A Ç I K L A M A

(7 Mayıs 1992)

Bilindiği gibi, AGİK'e taraf devletlerin AGİK hükümlerine göre terörizme karşı işbirliği yapmak yükümlülüğü altında bulunmalarına ve bu konuda Paris Şartı dahil olmak üzere çeşitli AGİK belgelerinde ayrıntılı hükümler yer almasına rağmen, bazı Batı Avrupa ülkeleri meyanında Avusturya'nın sözkonusu yükümlülüklerini yerine getirmemesinin, PKK'yı cesaretlendirdiği, PKK'nın bu ülkede faaliyet göstererek sağladığı imkan ve desteği, Türkiye'de masum vatandaşlarımızı katletmek için kullandığı, dolayısıyla PKK'nın yol açtığı olaylarda bu terör örgütünün faaliyetlerine göz yuman ülkelerin de sorumluluğu bulunduğu Avusturya hükümetine daha önce çeşitli vesilelerle anlatılmıştır.

Bu çerçevede AGİK hükümleri, terörizmin hiç bir haklı gerekçesi olamayacağını ve terörizme karşı, kınamanın ötesinde somut tedbirlerle işbirliği yapılmasını öngördüğünden, Türk - Avusturya ilişkilerinin geliştirilmesine önem veren Hükümetimizin, anılan ülkeden, bu yönde sözlü kınamanın ötesinde adımlar atmasını beklediği de çeşitli kereler hatırlatılmıştır.

Avusturya'nın bu konudaki girişimlerimize şimdiye kadar olumlu bir karşılık vermemesi muvacehesinde bu kez, AGİK'in İnsani Boyut mekanizması çerçevesinde dün Ankara'daki Avusturya Maslahatgüzarı Bakanlığımıza davet edilerek, Avusturya Hükümetinin :

— PKK ve ona bağlı paravan örgütlerin Türkiye'deki demokratik kurumlara ve insan haklarına yönelik eylemlerini desteklemek amacıyla Avusturya'da sürdürdüğü faaliyetlere ve bu meyanda Avusturya'da yaşayan Türk vatandaşlarından zor kullanarak veya tehditle para toplamasına karşı ne gibi önlemler aldığı,

— Terörizmle mücadele alanında ikili veya çok taraflı işbirliğini geliştirmeye ve terörist eylemlere karışanların yargılanması veya iadesi gibi konularda yardımlaşmaya yönelik ne gibi önlemler aldığı,

— İlgili uluslararası kurumlarda terörizm konusunda işbirliğini geliştirmeye yönelik ne gibi çabalarda bulunduğu ve bu amaçla hangi uluslararası anlaşmalara taraf olduğu hususlarında dikkatine getirdiğimiz örnek olayları da gözönünde tutarak, Hükümetimize tam bilgi vermesi istenmiştir.

Avusturya'nın bu konudaki cevabını 10 gün içerisinde sunması gerekmektedir.

T. C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
KÜTÜPHANESİ

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE ARJANTİN CUMHURİYETİ ARASINDA YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASINA İLİŞKİN ANLAŞMA

(8 Mayıs 1992)

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Arjantin Cumhuriyeti Hükümeti bundan böyle Akit Taraflar olarak anılacaklardır;

Özellikle bir Akit Tarafın yatırımcılarının diğer Akit Taraf ülkesindeki yatırımlar ile ilgili olarak, her iki Akit Taraf arasındaki ekonomik işbirliğinin geliştirilmesi arzusuyla;

Bir Akit Tarafın yatırımcısının diğer Akit Tarafın ülkesinde yapacağı yatırımlara makul ve adil imkanlar yaratmak amacıyla;

Her iki ülke için, sözkonusu yatırımların bir anlaşma bazında teşviki ve korunmasının özel teşebbüs girişimlerini teşvik edeceği ve her iki ülkede refahı artıracağını kabul ederek;

Aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır :

MADDE 1

İşbu Anlaşmada :

(1) «Yatırım» terimi, yatırımın yapıldığı Akit Tarafın ülkesindeki kanun ve ilgili mevzuata uygun olarak, Akit Taraflardan birinin yatırımcısının, diğer Akit Taraf ülkesindeki her türlü yatırımları anlamına gelir ve sınırlayıcı olmamakla birlikte özellikle aşağıdakileri kapsar;

(a) Taşınır ve taşınmaz malların yanısıra, ipotek, rehin ve benzeri diğer bütün ayni haklar;

(b) Hisseler, sermayeler ve şirkete katılımın diğer şekilleri;

(c) Bir yatırım ile doğrudan ilgili para ve ekonomik değeri olan edim hakları ve yatırımla doğrudan ilgili krediler;

(d) Teklif hakkı, patent, endüstriyel tasarım, ticari marka, ticari ünvan, teknik yöntem, know-how ve peştemaliye gibi fikri haklar;

(e) Tabii kaynakları araştırma, çıkarma, kullanma ve işletme haklarını kapsayan, kanunen veya sözleşme ile tanınan imtiyazlar.

İşbu Anlaşma, Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden önce veya sonra yapılmış olan tüm yatırımları kapsamaktadır. Ancak, bu Anlaşmanın hükümleri, Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden önce vuku bulan uyuşmazlıklar, davalar veya anlaşmazlıklar için uygulanmayacaktır.

(2) «Yatırımcı» terimi :

(a) Bir Akit Tarafın kanunlarına ve ilgili mevzuatına göre vatandaş sayılan gerçek kişileri;

(b) Şirket, kuruluş ve bağlı kuruluş gibi veya herhangi bir şekilde bir Akit Tarafın kanunlarına ve ilgili mevzuatına uygun olarak kurulan ve merkezi söz konusu Akit Tarafın ülkesinde bulunan tüzel kişileri kapsar.

(3) İşbu Anlaşmanın şartları, yatırım yapıldığı sırada bir Akit Taraf vatandaşının diğer Akit Tarafın ülkesinde iki yıldan fazla ikamet etmiş olması durumunda, yatırımla ilgili sermayenin söz konusu ülke sınırları içine yurtdışından getirilmiş olduğunun ispatlanması durumu dışında, uygulanmayacaktır.

(4) «Hasılatlar» terimi bir yatırımdan elde edilen değerler anlamına gelir ve sınırlayıcı olmamakla birlikte özellikle, kar, faiz, temettü ve royaltileri kapsar.

(5) «Ülke» terimi her iki Akit Tarafın kara sınırları içindeki alanı ve Uluslararası Hukuka uygun olarak, her iki Akit Tarafın; doğal kaynakların araştırılması, çıkarılması amacıyla yargılama ve egemenlik haklarını icra edebilecekleri kara sularını ve aynı zamanda kara suları dışında kalan münhasır ekonomik bölge ile kıta sahanlığını kapsar.

MADDE 2

Yatırımların Teşviki

Her bir Akit Taraf, kendi ülkesi sınırları içerisinde diğer Akit Tarafın yatırımcılarının yatırımlarını teşvik edecek ve söz konusu yatırımlara kendi kanunları ve ilgili mevzuatı çerçevesinde izin verecektir.

MADDE 3

Yatırımların Korunması

(1) Her bir Akit Taraf, her zaman için, diğer Akit Tarafın yatırımcılarına adil ve hakkaniyetle uygun muamele uygulayacak ve söz konusu yatırımların işletilmesi, idaresi, idamesi, kullanılması ve tasfiyesini haksız ve ayrımcı tedbirlerle engellemeyecektir.

(2) Her bir Akit Taraf, kendi ülkesinin sınırları içerisinde diğer Akit Tarafın yatırımcılarınca kurulmuş olan yatırımlara tam bir hukuki koruma sağlayacak ve kendi kanunları ve ilgili mevzuatı çerçevesinde, bu yatırımlara üçüncü bir ülke yatırımcılarının yatırımlarına ve kendi yatırımcılarının yatırımlarına uygulanan muameleden daha az elverişli bir muamele uygulamayacaktır.

(3) Bu Maddenin ikinci paragrafı hükümlerine bağlı kalmaksızın, en ziyade müsaadeye mazhar ülke uygulaması, herhangi bir Akit Tarafın üçüncü bir ülke yatırımcılarına; serbest bölge, gümrük birliği, ortak pazar, veya bölgesel işbirliği anlaşmaları veya üyelikleri nedeniyle vermiş olduğu ayrıcalıklara uygulanmayacaktır.

(4) Bu Maddenin ikinci paragrafının hükümleri, bir Akit Tarafın kısmen ya da tamamiyle vergilendirme ile ilgili olarak yapmış olduğu uluslararası anlaşma ve düzenlemeden kaynaklanan öncelik ya da ayrıcalığı diğer Akit Tarafa uygulaması gerektiği anlamında yorumlanmayacaktır.

(5) Bu Maddenin ikinci paragrafı hükümleri, Arjantin Cumhuriyetinin İtalya ile 10 Aralık 1987 ve İspanya ile 3 Haziran 1988 yıllarında, karşılıklı olarak yapmış oldukları finans anlaşmalarından doğan herhangi bir muamele avantajının, öncelik veya ayrıcalığın diğer Akit Taraf yatırımcılarına uygulanacağı anlamında yorumlanmayacaktır.

MADDE 4

Millileştirme, Kamulaştırma ve Tazminat

(1) Akit Taraflardan hiç biri, kendi ülkesi sınırları içerisinde diğer Akit Taraf yatırımcılarının yatırımlarını, kamu yararına ve izlenmesi gereken hukuki prosedür çerçevesinde olmaksızın, millileştirme, kamulaştırma ve benzeri uygulamalara tabi tutmayacaktır. Bu uygulamalar, anında, yeterli ve etkin tazminat ödenmesi hükümleri eşliğinde yapılabilecektir. Tazminat, kamulaştırmadan hemen önceki veya kamulaştırmanın kamu bilgisi haline gelmesinden evvelki piyasa değerine eşit olacak, kamulaştırma tarihinden itibaren faiz içerecek ve gereksiz gecikme olmaksızın geçerli kılınacak ve serbestçe transfer edilebilecektir.

(2) Bir Akit Tarafın ülkesindeki savaş hali veya diğer silahlı çatışma, ülke genelinde olağanüstü hal ilanı, ayaklanma, kamu düzeninin bozulması veya isyan nedeniyle diğer Akit Tarafın yatırımcılarının uğradıkları zararların karşılanması amacıyla yapılabilecek her türlü ödeme ile ilgili muamele, üçüncü bir ülkeye veya kendi yatırımcılarına uygulanan muameleden daha az elverişli olmayacaktır.

MADDE 5

Transferler

(1) Her bir Akit Taraf, diğer Akit Tarafın yatırımcılarına, yatırıma bağlı olarak yapılacak ödemelerin, özellikle aşağıda bahsedilenlerin, serbest transfer hakkını sağlayacaktır :

(a) Hasılatlar;

(b) Bir yatırımın idamesi ve geliştirilmesi için sarfedilen ek değerleri de kapsamak üzere, yatırımın kısmen veya tamamen satışı veya tasfiyesinden doğan gelir;

(c) Madde (4) çerçevesinde ödenecek tazminat;

(d) Belli bir yatırımla doğrudan ilgili kredilerden kaynaklanan anapara ve faiz ödemeleri;

(e) Bir Akit Tarafın ülkesinde bir yatırımla ilgili çalışma izni alarak çalışan diğer Akit Tarafın vatandaşının elde etmiş olduğu maaş, ücret ve benzeri diğer gelirler;

(f) Yatırım uyuşmazlığından doğan ödemeler.

(2) Transferler, yatırımın yapılmış olduğu veya yatırımcının kabul ettiği bir konvertibile para birimi cinsinden, transfer anında geçerli kur üzerinden yapılacaktır.

(3) Birinci ve ikinci paragraflara bağlı kalmaksızın, her bir Akit Taraf, aşağıdakilerle ilgili olarak, kendi kanunlarını ve ilgili mevzuatını uygulama hakkına sahiptir :

(a) Bu Maddede, transferlerle ilgili olarak belirtilen uygulamalarda takip edilecek prosedürleri, gecikmeye mahal vermeden ve bu Maddenin birinci ve ikinci paragraflarında belirtilen koşulların özüne zarar vermeyecek şekilde Akit Taraflarca tamamlandığı takdirde, belirlemeye;

(b) Para transferlerinde rapor tutmaya;

(c) Temettü veya diğer transferlere uygulanabilecek gelir vergisi şeklinde bir vergiye tabi tutma hakkına haizdir. Ayrıca, herhangi bir Akit Taraf alacaklılarının haklarını, hukuki yollardan, hakkaniyete uygun olarak ve iyi niyetle kanunları ve ilgili mevzuatı çerçevesinde koruyabilecektir.

MADDE 6

Halefiyet

(1) Eğer bir Akit Tarafın yatırımcısının yatırımı, ticari olmayan risklere karşı kanuni bir sistem dahilinde sigortalanmışsa, sigortalayanın, sigorta anlaşmasından doğan herhangi bir halefiyet hakkı, diğer Akit Tarafça tanınacaktır.

(2) Sigortalayan, yatırımcının sahip olduğu haklar dışında herhangi bir hakka sahip olmayacaktır.

(3) Bir Akit Taraf ile sigortalayan arasındaki uyuşmazlık işbu Anlaşmanın sekizinci Maddesi hükümleri çerçevesinde çözümlenecektir.

MADDE 7

Diğer Kuralların Uygulanması

Şayet, herhangi bir Akit Tarafın kanunları ve ilgili mevzuatı veya diğer Akit Taraf ile aralarında başka Anlaşmalar veya herhangi başka bir yükümlülük nedeniyle kurulmuş veya bir Akit Taraf ile diğer Akit Taraf yatırımcısı arasında yapılmış herhangi bir anlaşma, genel anlamda veya spesifik olarak daha elverişli imkan ve koşullar sağlayan hükümler ihtiva etmekte ise, söz konusu hükümler bu Anlaşmanın üzerinde olacaktır.

MADDE 8

Bir Akit Taraf ile Diğer bir Akit Taraf Yatırımcısı Arasındaki Uyuşmazlıkların Çözümü

(1) İşbu Anlaşmanın kapsamında, bir Akit Taraf ile diğer bir Akit Taraf yatırımcısı arasında ortaya çıkabilecek herhangi bir uyuşmazlık, mümkün olduğu takdirde, iyi niyetle çözümlenecektir.

(2) Şayet söz konusu uyuşmazlık, uyuşmazlığın ortaya çıktığı tarihten sonraki altı ay içerisinde iyi niyetle çözümlenemezse, yatırımcının isteği doğrultusunda aşağıda belirtilen çözüm yollarına başvurulur :

— Yatırımın yapıldığı Akit Tarafın ülkesindeki yetkili mahkemelere;
veya,

— Üçüncü paragrafta belirtilen şekilde uluslararası tahkime.

Yatırımcının başvurusunu, yatırımın yapıldığı Akit Tarafın ülkesindeki yetkili mahkemelere veya uluslararası tahkime götürmesi durumunda, bu seçim kesin olacaktır.

(3) Uluslararası tahkime başvurulması durumunda, yatırımcının seçeneğine göre uyuşmazlık :

— Her iki Akit Tarafın da üyesi olması halinde, Washington'da imzalanan 18 Mart 1965 tarihli «Devletler ile Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırımla İlgili Uyuşmazlıkların Çözümü Anlaşmasına» bağlı olarak kurulan «Uluslararası Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Merkezi (ICSID)»ne götürülebilir. Ancak bu hükme uyulamamış olması halinde her iki Akit Taraf, uyuşmazlığın ICSID Uzlaşma,

Tahkim ve Gerçekleri Bulma Ek kurulunun kuralları altında çözüme götürülmesine razı olmak durumundadırlar veya,

— Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticari Hukuku Komisyonu (UNCITRAL) kurallarına göre, herbir dava için ayrı ayrı kurulan tahkim kuruluna götürülebilir.

(4) Tahkim kurulu, işbu Anlaşmanın hükümleri ve uyuşmazlığa taraf olan Akit Tarafın, kanunlar ihtilafına ilişkin olanlar da dahil olmak üzere, kanunları çerçevesinde ve o yatırımla ilgili spesifik anlaşmalar ve ilgili Uluslararası Hukuk kuralları çerçevesinde, karara varacaktır.

(5) Tahkim kararları, uyuşmazlığa taraf olanlar için kesin ve bağlayıcı olacaktır. Her bir Akit Taraf, söz konusu kararları kendi kanunları ve ilgili mevzuatı çerçevesinde yerine getirecektir.

MADDE 9

Akit Taraflar Arasındaki Uyuşmazlıkların Çözümü

(1) İşbu Anlaşmanın yorumu veya uygulaması ile ilgili Akit Taraflar arasında çıkabilecek uyuşmazlıkları, iyi niyetle ve hoşgörülü, en çabuk ve hakkaniyete uygun şekilde işbirliği ile çözümlenmeye çalışılacaktır. Bu amaçla, Akit Taraflar, böyle bir sonuca ulaşmak için doğrudan ve anlamlı müzakerelerde bulunma konusunda anlaşmışlardır. Eğer Akit Taraflar uyuşmazlığın başladığı andan itibaren altı ay içerisinde bu şekilde bir uzlaşmaya varamazlarsa, herhangi bir Akit Tarafın talebi doğrultusunda, söz konusu uyuşmazlık üç kişiden oluşan bir tahkim kuruluna götürülebilecektir.

(2) Sözkonusu talebin yapılmasından sonraki iki ay içerisinde, her bir Akit Taraf birer üye tayin edecektir. Bu iki üye, üçüncü bir ülkenin vatandaşı olan ve Heyet Başkanı olacak üçüncü üyeyi seçeceklerdir. Herhangi bir Akit Tarafın öngörülen süre içinde üyesini tayin edememesi durumunda diğer Akit Taraf, bir üyenin tayin edilmesini, Uluslararası Adalet Divanı Başkanı'ndan talep edebilir.

(3) Eğer sözkonusu iki üye tayinlerinin yapılmasından sonraki iki ay içerisinde Heyet Başkanı'nın seçiminde anlaşamazlarsa, herhangi bir Akit Tarafın talebi üzerine, Heyet Başkanı'nın seçimi Uluslararası Adalet Divanı Başkanı tarafından yapılır.

(4) Şayet, bu Maddenin İkinci ve üçüncü paragraflarında öngörülen durumlarda Uluslararası Adalet Divanı Başkanı'nın sözkonusu atamaları yapmaya engeli bulunuyor ise veya kendisi Akit Taraflardan birinin vatandaşı ise, öngörülen gerekli tayin Başkan Yardımcısı tara-

T.C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
KÜTÜPHANESİ

fınca yapılacaktır. Şayet Başkan Yardımcısı da Akit Taraflardan birinin vatandaşı ise, öngörülen tayin, Akit Taraflardan birinin vatandaşı olmayan sıradaki en kıdemli Divan üyesi tarafınca yapılacaktır.

(5) Kurulun, işbu Anlaşmanın diğer koşulları kapsamında, süre kısıtlamaları dahil olmak üzere, usul kurallarını belirleyebilmesi için, Heyet Başkanı'nın seçilmesinden sonra üç ay süresi olacaktır. Usul kuralları ile ilgili bir anlaşma sağlanamaması durumunda, tahkim kurulu Uluslararası Adalet Divanı Başkanı'ndan prosedürler ile ilgili kuralları, genelde uygulanan uluslararası tahkim kuralları çerçevesinde saptamasını talep edebilir. Tahkim Kurulu kararları oy çoğunluğuyla sağlanır ve kararlar kesin ve bağlayıcıdır.

(6) Heyet Başkanı'nın, diğer heyet üyelerinin ve kurul görüşmeleri nedeniyle ortaya çıkacak masrafların yükümlülüğü her iki Akit Tarafça eşit olarak karşılanacaktır. Ancak, kurul yetkisine dayalı olarak masrafların daha yüksek bir miktarının bir Akit Tarafça karşılanmasını kararlaştırabilir.

(7) İşbu Anlaşmanın sekizinci Maddesine istinaden aynı konuda çözüm için başka bir Uluslararası Tahkim Kuruluna sunulmuş olan ve halen devam eden bir uyuşmazlık konusu, bu Maddenin koşulları altında tekrar bir Tahkim Kuruluna götürülemez. Ancak, bu koşul Akit Taraflar arasında doğrudan ve anlamlı görüşmelerin devam ettirilmeyeceği anlamına gelmeyecektir.

MADDE 10

Yürürlüğe Giriş ve Süre

(1) İşbu Anlaşma, Akit Tarafların birbirlerine yazılı olarak Anlaşmanın yürürlüğe girmesi için gerekli olan anayasal gereklerin yerine getirildiğini bildirmesinden sonraki ikinci ayın ilk gününde yürürlüğe girecek ve on yıl süre ile yürürlükte kalacaktır. Bundan sonra, herhangi bir Akit Tarafın yazılı olarak feshi ihbarda bulunmasından oniki ay sonrasına kadar yürürlükte kalacaktır.

(2) İşbu Anlaşmanın sona erişinden önce yapılmış olan yatırımlar için bu Anlaşmanın birinci ile dokuzuncu Maddeleri arasında öngörülmüş olan koşullar o süreden itibaren bir on yıl daha geçerli kalacaktır.

İşbu Anlaşma, tam olarak yetkilendirilmiş ve aşağıda imzaları bulunan temsilciler huzurunda imzalanmıştır.

Türkçe, İspanyolca ve İngilizce dillerinde ve hepsi aynı derecede geçerli olmak üzere Ankara'da 8.5.1992 tarihinde akdedilmiştir.

Yorumlamada uyuşmazlık halinde İngilizce metin esas alınacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE KATAR DEVLETİ ARASINDA GENÇLİK VE SPOR ALANLARINDA İŞBİRLİĞİ PROTOKOLÜ

(9 Mayıs 1992)

Aralarında mevcut anlayış ve dostluk münasebetlerini geliştirmelerinin ortak çıkarlarına olduğu anlayışıyla, Gençlik ve Spor alanlarında da işbirliği yapma arzusuyla, aşağıdaki hususlar üzerinde mutabakata varmışlrdır.

1. İki ülke Hükümetleri, her iki ülkenin Gençlik ve Spor alanlarında faaliyet gösteren makamları ve kuruluşları arasında ortak işbirliği imkânları tesis ve teşvik edeceklerdir.

2. İki ülke Hükümetleri, gençlik alanında aşağıda sıralanan konularda işbirliğini geliştireceklerdir :

a) Karşılıklı anlayışa ulaşmanın yanında gençlerin kabiliyet ve kendilerine güvenlerini geliştirme amacıyla ülkeler arasında karşılıklı ziyaretler yapılmıştır.

b) Aşağıda sıralanan alanlarda gençlik hareketlerinin arttırılması ve geliştirilmesi.

— Gençlik Hostelleri.
— Bilim Klüpleri.
— Gençlik Merkezleri.
— Çalışma Kampları.

c) İki ülke gençlik makamları ve kuruluşlarına ilişkin mevzuat, araştırma ve bilgi değişimi.

d) İki ülke gençlik çalışma liderleri arasında karşılıklı ziyaretler.

e) İki ülkede değişimli olarak gençlik haftaları düzenlenmesi.

3. İki ülke hükümetleri spor alanında aşağıda sıralanan konularda işbirliğini geliştireceklerdir :

a) Spor takımlarının karşılıklı ziyaretleri.

b) Spor hekimliği alanında işbirliği.

c) İki ülkede düzenlenecek uluslararası spor karşılaşmalarına katılım için karşılıklı davetler yapılması.

d) Spor bilgi ve araştırmaları değişimi.

e) İki ülkede düzenlenecek, yönetici, hakem ve yetiştirme kurslarına katılmak üzere karşılıklı davetler yapılması.

4. Gençlik ve spor heyetlerinin değişimi aşağıdaki hususlar temelinde yapılacaktır :

a) Ziyaret eden taraf seyahat giderlerini kendi karşılayacaktır.

b) Evsahibi taraf, dahili taşımayı, tıbbi bakım ve tam iaşe ve ibateyi üstlenecektir.

5. İki taraf, tarafların gençlik ve spor işlerinden sorumlu yetkililerinden dörder üyeyle oluşacak bir Ortak Komite kuracaklardır. Bu komite yılda bir defa değişimli olarak iki ülkede toplanacak aşağıdaki hususları inceleyeceklerdir :

a) Bu Protokol'da sıralanmayan diğer işbirliği alanları. Bu ilâve işbirliği alanları Ortak Komite'nin iki başkanı arasında imzalanacak ekte yer alacaktır.

6. Bu Protokol, esas itibariyle Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ile Katar Devleti Gençlik ve Spor Yüksek İdaresi (YASA) tarafından yürütülür.

7. Bu Protokol, onay tarihinden itibaren beş yıl için geçerlidir ve Hükümetlerden birine altı ay öncesinden yazılı olarak aksine bildirimde bulunulmadığı takdirde kendiliğinden yenilenir.

Protokolün feshi bildirim tarihinden önce yapılmış program ve düzenlemelerin geçerliliğini etkilemez.

9 Mayıs 1992 tarihinde Doha'da her biri aynı derecede olmak üzere, Türkçe, Arapça ve İngilizce dillerinde üç nüsha halinde imzalanmıştır.

BM GÜVENLİK KONSEYİ GENEL SEKRETERİ BOUTROS - GHALİ'NİN KIBRIS'TAKİ İKİ TOPLUM LİDERİNİN YANISIRA TÜRK VE YUNAN BAŞBAKANLARINA GÖNDERDİĞİ MESAJ HAKKINDAKİ BİR SORUYA DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI SÖZCÜ VEKİLİ FERHAT ATAMAN'IN VERDİĞİ YANIT

(11 Mayıs 1992)

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Boutros - Ghali, Güvenlik Konseyi'nin 10 Nisan 1992 tarihinde kabul ettiği 750 sayılı karar doğrultusunda bir mesajı eş yazımlı olarak Kıbrıs'taki iki toplum liderlerine ve Türk ve Yunan Başbakanlarına göndermiş bulunmaktadır.

BMGS bu mesajında, 750 sayılı kararın unsurlarını vurgulayarak çözüm yönünde bir an önce ilerleme kaydedilmesi arzu ve dileğini ifade etmiştir. Türkiye BMGS'nin 7 Nisan 1992 günü açıklanan raporunu ve bu rapora dayanan Güvenlik Konseyi'nin 750 sayılı kararını olumlu karşıladığını zamanında açıklamış bulunmaktadır. Türkiye BMGS'nin iyi niyet görevi çerçevesinde adil ve kalıcı bir çözümü amaçlayan müzakere sürecini desteklemekte olup, görüşmelerde ilerleme kaydedilebilmesi için üzerine düşen teşvik rolünü sürdürmeye devam edecektir.

BMGS'nin özel Temsilcisi Büyükelçi Camilion ve Siyasi Direktör Feissel, halen Ada'da iki tarafla temaslarını sürdürmektedir. BM Temsilcileri bunu takiben 12 Mayıs'ta Atina'da temaslarda bulunduktan sonra, 13 Mayıs günü ülkemize gelecek ve 14 Mayıs günü Ankara'da temaslarda bulunacaklardır.

ORTAK AÇIKLAMA

(11 Mayıs 1992)

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı tarafından kendisine vaki resmi davete icabetle 8 - 11 Mayıs 1992 tarihleri arasında Türkiye'yi ziyaret eden Arjantin Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Carlos Saul Menem, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Vekili ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Hüsamettin Cindoruk ve Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Sayın Süleyman Demirel ile biraraya gelmişlerdir.

— Türkiye ile Arjantin arasında hiçbir siyasi sorun bulunmadığını ve ülkeleri arasındaki coğrafi uzaklığa rağmen Türk ve Arjantin uluslarının birbirlerine karşı duydukları dostane duyguları memnuniyetle tespit eden,

Türkiye ile Arjantin arasında ekonomik alanda büyük bir işbirliği potansiyeli olduğunu ve benimsemiş oldukları ihracata dayalı, özel teşebbüse öncelik veren liberal sistem içinde, gerek birbirlerine, gerekse üçüncü ülkelere birlikte sunacak çok şeyleri olduğunu gözönünde bulunduran,

— Kültürel alanda mevcut ahdi zemine işlerlik kazandıracak somut adımları atılması hususunda ortak arzularını dile getiren,

— Ülkelerinin hızla biçim değiştiren uluslararası sorunlara, demokrasi ve insan haklarına saygı, BM Yasasının amaçları ve ilkeleri ile uluslararası anlaşmalara tam bağlılık içerisinde adil ve barışçı bir dünya için çalışarak katkıda bulunma hususundaki kararlılıklarını vurgulayan,

Taraflar, yukardaki tespitlerden hareketle :

Dışişleri Bakanlıkları arasında bir siyasi istişare mekanizması oluşturulmasında mutabık kalmışlar ve aralarındaki ekonomik, ticari, teknik, kültürel ve bilimsel ilişkileri daha da geliştirmek üzere aşağıdaki anlaşmaları imzalamışlardır :

a) Periyodik olarak her iki ülkede münavebe ile toplanacak bir Karma Ekonomik Komisyon teşkilini öngören «Ekonomik ve Ticari İşbirliği Anlaşması»,

b) Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması,

c) Turizm İşbirliği Anlaşması,

d) İki ülke vatandaşlarının yekdiğerinin ülkesinde üç ayı aşmayacak ziyaretler için vize almalarını gerektirmeyen bir Vize Muafiyet Anlaşması,

e) Türkiye ve Arjantin arasında 1965 yılında imzalanmış bulunan Kültürel İşbirliği Anlaşmasına daha somut islerlik kazandırılmasına yönelik «Kültürel Değişim Programı».

Böylece, iki ülke arasında en yüksek düzeydeki ilk teması oluşturan bu ziyaretle, Türkiye ile Arjantin'in birbirlerini daha iyi tanımaları ve mevcut dostluğu karşılıklı yarar esası üzerinde yeni bir aşamaya ulaştırmaları için gerekli temel atılmış olmaktadır.

AÇIKLAMA

(12 Mayıs 1992)

Fransa Dışişleri Bakanı Dumans'nın ve İngiltere Dışişleri Bakanı Hurd'un ülkemize yapmış oldukları ziyaretler sırasında Türkiye - AT ilişkileri konusunda yapılan görüşmelerle ilgili olarak basınımızda çeşitli yayınlar yapıldığı görülmektedir. Bu yayınlarda, özetle, Türk resmi yetkililerinin muhataplarına «tam üyelikten artık vazgeçtiklerini belirttikleri» veya «Türkiye'nin tam üyelik konusunda ısrarından vazgeçtiği» gibi iddialara yer verilmektedir.

Avrupa Toplulukları ile ilişkilerimizin mevcut her türlü imkandan yararlanılmak suretiyle tam üyelik perspektifinde geliştirilmesi Hükümetimizin temel politikasını oluşturmaktadır. Toplulukla mevcut Ortaklık anlaşmamızın da nihai hedefini teyit eden bu yaklaşım gerek DYP - SHP Koalisyon Protokolünde, gerek Hükümet programında açıkça ifadesini bulmuş bir politikadır.

Bu ana hedefe ulaşılması için yürütülen çalışmalarda önceliklerin ve zamanlamanın koşullara göre ayarlanmasının gerekeceği doğaldır.

Önde gelen AT üyesi ülkelerden Fransa ve İngiltere'inin Dışişleri Bakanlarının ülkemize son olarak yaptıkları ziyaretlerden sonra, İngiliz Dışişleri Bakanı Sayın Hurd'un AT içinde aldığı inisiyatif ile şimdi AT ile ilişkilerin açılması yönünde somut gelişmelerin ortaya çıkmış olması bu isabetli politikamızın gerçekleşmesi imkanlarını daha da artırmış bulunmaktadır.

Ortaya çıkan bu olumlu ortamı, bu aşamada işgücünün serbest dolaşımı gibi belirli zorluklar arzeden konuların bilinci içerisinde, en iyi şekilde değerlendirmek suretiyle Türkiye - AT ilişkilerini tam üyelik perspektifinde geliştirmek hususunda Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti kararlıdır.

KUZEY IRAK'TAKİ SEÇİMLERE İLGİLİ SORUYA VERİLEN CEVAP

(13 Mayıs 1992)

Bugüne kadar birkaç kez ertelenmiş olan sözkonusu seçimlerin, Kuzey Irak'taki otorite boşluğu dikkate alınarak, sivil yönetimi canlandırmayı, günlük hizmet ve ihtiyaçların sağlanabilmesini amaçladığı ve bu çerçevede çok bağlılığı önleyecek bir kurul (Legislative Council) oluşturulmasının hedeflendiği tarafımıza bildirilmiştir. Ayrıca, Türkmenlerin konumlarına uygun şekilde bu seçimlere katılabilecekleri ifade edilmiştir.

Türkiye, Irak'ın toprak bütünlüğü korunarak, hangi etnik kökene sahip olursa olsun, bu komşu ülkenin bütün vatandaşlarının tüm hak ve özgürlüklere sahip olmalarını samimiyetle arzu ettiğini birçok kez ifade etmiştir. Irak'ta demokratik, çok partili ve insan haklarına saygılı bir rejimin kurulması, Kürtlerin de bu düzende yerlerini almalarını arzulamaktayız. Seçimleri bu çerçevede mütalaa ediyoruz.

Ancak, seçimlerin esaslarını belirten ve kısa bir süre önce Kürdistan Cephesi tarafından «Irak Kürdistan Milli Meclisi Kanunu» olarak isimlendirilen bir metin hazırlanmıştır. Bu metinde, «Irak'a yönelik politikamızla ve bölge gerçekleri ile bağdaşmayan birtakım terimlere yer verildiği de görülmektedir. Ayrıca, seçilecek «Meclis'in» görevleri arasında, «Kanunlar çıkartmak», «Anlaşmaları onaylamak» gibi 1974 Muhtariyet anlaşması içerisinde yer almayan bazı hususlara yer verilmekte; ayrıca, bir Başkan'ın seçiminin de öngörüldüğü metnin tetkikinden anlaşılmaktadır. Bu metin içerisinde Türkmenlerin etnik bir azınlık olarak vasıflandırıldıkları da dikkati çekmektedir.

Irak Türkmen Partisi bu şartlar muvacehesinde seçimlere katılmama kararı almıştır. Kuzey Irak'taki seçimlere, Aşiretler Birliği gibi bazı kesimlerin de katılamayacakları anlaşılmaktadır. Bu seçimlerin sonucunun Kuzey Irak'taki otorite boşluğunu daha da derinleştirmesi ve çatışmalara yol açması ihtimali mevcuttur. Nitekim kısa bir süre önce, birçok insanın ölümüyle sonuçlanan silahlı çatışmaların vuku bulduğu bilinmektedir.

PRESIDENTIAL STATEMENT ON THE SITUATION RELATING TO NAGORNO - KARABAKH

(13 Mayıs 1992)

The Members of the Security Council are deeply concerned by recent reports on the deterioration of the situation relating to Nagorno-Karabakh and by violations of cease-fire agreements which have caused heavy losses of human life and widespread material damage and by their consequences for the countries of the region.

The Members of the Security Council commend and support the efforts undertaken within the framework of the Conference on Security and Cooperation in Europe (CSCE), as well as other efforts aimed at assisting the parties in arriving at a peaceful settlement and at providing humanitarian assistance.

They welcome the urgent despatch by the Secretary - General of a mission to the region for fact - finding and to study ways and means to speedily assist the efforts undertaken within the framework of the CSCE to help the parties to reach a peaceful settlement. This mission will also include a technical element to look into ways the international community could provide prompt humanitarian assistance.

The Members of the Security Council call upon all concerned to take all steps necessary to bring the violence to an end, to facilitate the work of the Secretary - General's mission and to ensure the safety of its personnel. They recall the statements made on their behalf by the President of the Council on 29 January (S/23496) and 14 February 1992 (S/23597) on the admission respectively of Armenia and Azerbaijan to the United Nations, in particular the reference to the Charter principles relating to the peaceful settlement of disputes and the non-use of force.

AÇIKLAMA

(14 Mayıs 1992)

Bosna-Hersek'te cereyan etmekte olan çatışmalardan ötürü, buradaki kültürel varlıklar büyük zarar görmekte ve yok olma tehlikesi ile karşı karşıya bulunmaktadır. Hükümetimiz bu durumu endişe ile izlemekte ve Bosna-Hersek'teki tarihi ve kültürel varlıkların korunabilmesi maksadıyla ilgili uluslararası kuruluşlar nezdindeki teşebbüslerini sürdürmektedir.

Bu çerçevede, özellikle Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilatı (UNESCO) nezdinde yapılan girişimlerle, konu Teşkilatın dikkatine getirilmiş olup, Bosna-Hersek'teki kültürel varlıkların korunması için Teşkilatın gerekli hassasiyeti göstermesi ve meselenin uluslararası camianın dikkatine getirilmesi talep edilmiştir.

Ayrıca, anılan Teşkilat nezdindeki Daimi Temsilcimiz sözkonusu tarihi eserlerin korunması maksadıyla alınacak tedbirler konusunda bir UNESCO temsilcisinin incelemelerde bulunmak üzere Saraybosna'ya gönderilmesini istemiştir.

Nitekim, sözkonusu girişimlerimizin sonuç vermeye başladığı müşahade edilmektedir. Bu konuda, UNESCO Sekreteryası tarafından yapılan açıklamada, Bosna-Hersek'te artan can kaybına ve paha biçilmez değerdeki kültürel varlıkların büyük zarar görmesine yol açan trajik çatışmalardan duyulan endişe dile getirilmekte ve ilgili bütün taraflara «Silahlı Çatışma Durumunda Kültürel Varlıkların Korunmasına Yönelik 1954 tarihli La Haye Sözleşmesi»ne uyulması, çatışmalara biran önce son verilmesi ve barışın sağlanması çağrısında bulunulmaktadır.

Konu, UNESCO Yürütme Konseyi'nin 18 - 27 Mayıs 1992 tarihlerinde yapılacak olan 130. Dnem Toplantısı'nda da gündeme getirilecektir.

AÇIKLAMA

(14 Mayıs 1992)

Türkiye, Azerbaycan'da vuku bulan son gelişmeleri kaygı ile izlemektedir. Özellikle, çabalarını ulusal davası Dağlık Karabağ sorununun çözümü için yoğunlaştırması gerektiği bir sırada Azerbaycan'ın iç bunalıma sürüklendiği izlenimini veren bu gelişmeler endişelerimizi arttırmaktadır. Bize ulaşan bilgilere göre, Milli Şura lağvedilmiş, Cumhurbaşkanlığı seçimleri ertelenmiş ve olağanüstü hal ilan edilmiş bulunmaktadır.

Tek düşüncesi Azerbaycanlı kardeşlerinin huzuru ve mutluluğu olan Türkiye, bu amacın ancak tam bir milli birlik, dayanışma ve halkın serbestçe ortaya koyduğu milli irade yoluyla gerçekleştirilebileceğine inanmaktadır. Azerbaycan'ın karşı karşıya bulunduğu dış sorunların istenilen şekilde sonuçlandırılabilmesi de buna bağlıdır.

Bu itibarla Türkiye, bütün Azerbaycanlı kardeşlerinin sorumluluk, sağduyu ve sükunet içinde hareket etmelerini, ülkede huzur, güven ve istikrarın serbest milli irade ve halk desteği yoluyla biran önce sağlanmasını en halisane şekilde temenni etmektedir.

TÜRK CUMHURİYETLERİ EĞİTİM BAKANLARI KONFERANSI ORTAK BİLDİRİSİ

(18 Mayıs 1992)

Ülkemizle, yeni bağımsızlığına kavuşan Türk Cumhuriyetleri arasında başlatılan ilişki ve işbirliğini geliştirmek amacıyla Milli Eğitim Bakanı Sayın Köksal Toptan'ın daveti üzerine Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve Özbekistan Eğitim Bakanları ile gözlemci olarak katılan Gagavuz temsilcisi 18 Mayıs 1992 tarihinde Ankara'da toplanmışlardır. Büyük bir dostluk ve kardeşlik havası içinde geçen bu toplantıda, ülkelerimiz arasında daha kapsamlı bir işbirliğinin başlatılması kararlaştırılmıştır. Türk Tarihinde ilk defa yapılan bu toplantıyla, ülkelerimiz arasında asırlardan beri süre gelen kopukluk giderilmiş ve bir gönül birliği sağlanmıştır.

Yapılacak işbirliği sayesinde ülkelerimiz birbirlerinin ilim, lehçe, sanat ve edebiyatlarını daha yakından tanıyacaklardır. Ayrıca, ilgili ülkelerle genel ve mesleki eğitim alanında başlatılan işbirliği daha da geliştirilecek; ülkeler birbirlerinin eğitim tecrübesinden yararlanacaklardır.

Toplantıda :

1. Birincisi Türkiye'de yapılan bu konferansın «Eğitim Bakanları Konferansı» halinde çalışması ve bu maksatla bir sekreterya oluşturulması,

2. İlgili ülkelerin eğitim sorunlarının ve çözüm yollarının tartışılması,

3. Ülkeler arasında üçer kişilik daimi eğitim komisyonları kurulması,

4. Daha önce imzalanan protokolde yer alan hususların bir an evvel hayata geçirilmesi,

5. Eğitim Alanında karşılıklı yardımın sürdürülmesi,

6. Türk Cumhuriyetlerinde Tarih, Türkçe, Coğrafya ve Din öğretimi konularında kongreler düzenlenmesi,

7. Başlatılan öğretmen ve öğrenci mübadelesinin devam ettirilmesi,

8. Karşılıklı olarak okul açılması,

9. Türk Cumhuriyetlerinin kendi lehçelerini korumaları, Türk lehçelerinin karşılıklı olarak örgün ve yaygın öğretim kurumlarında öğretilmesi ve ortak bir bilim ve kültür dilinin geliştirilmesi için gerekli kararlar olmak üzere hükümetlere teklif götürülmesi,

10. Her türlü eğitim ve öğretim araç-gereçlerinin mübadelesi,

11. Her türlü eğitim, araçlarının standardizasyonunun sağlanması,

12. Karşılıklı sergi, fuar, gösteri gibi faaliyetlerin düzenlenmesi,

13. İlk toplantıda alınan kararların gözden geçirilmesi ve uygulamaların değerlendirilmesi amacıyla Eylül 1992 tarihinde Kırgızistan'da toplanılması,

kararlaştırılmıştır.

Ülke sınırlarının silah zoruyla değiştirilmesi yolundaki gayretlerin hüsranla sonuçlanacağı inancını paylaşarak Bosna-Hersek, Karabağ ve daha sonra Nahcıvan'da cereyan eden olaylar büyük bir kaygıyla izlenmektedir.

Türk Cumhuriyetleri Eğitim Bakanları olarak Türklük tarihinde ilk defa bakanlar düzeyinde toplanan bu konferans vesilesiyle bütün dünyaya ve insanlığa barış, huzur, refah dilekleriyle birlikte gönül dolusu sevgi ve saygılar sunarız.

AÇIKLAMA

(18 Mayıs 1992)

Ermeni güçlerinin Laçin'e ve Nahçıvan'a saldırılarının devam ettiği ve her iki bölgede de çatışmaların sürdüğü anlaşılmaktadır. Hükümetimiz bu durumun son bulması ve ateşkesin sağlanması, Azerbaycan ve Azerbaycan'a bağlı Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti'nin toprak bütünlüğü ile sınırlarının korunması için uluslararası planda çalışmalarını kesintisiz şekilde sürdürmektedir.

Bir hususu herkesin bilmesi lazımdır : Silah yoluyla yaratılacak oldu bittiler hiçbir şekilde kabul edilemez. Bu kesindir. Ayrıca, yeni kurulan bir devletin bütün komşularıyla toprak ihtilafı içine düşer bir durumda olması, bu ülkenin barışçı bir ortam içinde gelişmesini engelleyecek bir unsurdur. Bu hususun da Ermenistan yöneticileri tarafından gereği gibi değerlendirilmesi bizzat Ermenistan'ın menfaatinedir.

TÜRK CUMHURİYETLERİ EĞİTİM BAKANLARI'NIN «ORTAK TÜRKÇE» ÖNERİSİ

(20 MAYIS 1992)

Biz aşağıda imzaları bulunan Türk Cumhuriyetleri Eğitim Bakanları ve Türk Toplulukları yetkilileri olarak T. C. Milli Eğitim Bakanı Köksal TOPTAN'ın daveti üzerine 16-23 Mayıs 1992 tarihlerinde «Türk Cumhuriyetleri Milli Eğitim Bakanları Konferansı» için Türkiye'de bulunduğumuz sırada yaptığımız görüşmeler sonucunda :

Ortak Dilimizin ülkelerimizdeki kullanımında zaman içinde ve çeşitli etkilerle ortaya çıkan farklılıkların azaltılması ve her ülkede kullanılan Lehçelerdeki karşılıklı etkileşimler yoluyla ortak bir Türkçenin oluşması ve zamanla bu Türkçenin bütün Türk ülkelerinde edebi dil halinde getirilmesi konusunda mutabakata varmış bulunuyoruz. Bu amaca varma yolunda her ülkenin gayret içinde bulunması ve aşağıdaki ortak çalışmaların yapılması önerilmiştir.

1. Lehçelerimiz arasında terim birliğini sağ'amak üzere ortak bir «Terminoloji Komisyonu» kurulacak ve komisyonun tespit edeceği sözler Türk ülkelerinde yaygınlaştırılacaktır.

2. Her ülkenin müfredat programları ve amaca uygun olarak yeniden düzenlenecek ve ortak Türk Edebiyatı esasına göre örneklendirme yapılacaktır.

3. Ortak Türkçe'nin oluşmasında :

— Birbirinden sözler almaya,

— Dilimizin zenginleşmesine,

— Dilimizin öz köklerinden kaynaklanmasına önem verilecektir.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI SÖZCÜ VEKİLİ FERHAT ATAMAN'IN AGİK KMK TOPLANTISI KONUSUNDA BİR SORUYA CEVABEN YAPTIĞI BEYANAT

(21 MAYIS 1992)

Karabağ sorununun Ermeni - Azeri buhranına dönüşmesi üzerine herşeyden önce konunun niteliğinde vuku bulan bu değişikliğin ele alınması ve çatışmaların durdurularak Ermeni işgal kuvvetlerinin geri çekilmesinin sağlanması hususunda Helsinki'de yaptığımız talep üzerine sorun bütünüyle KMK'da ele alınmıştır.

KMK'nın 21 Mayıs günkü toplantısında, ABD tarafından hazırlanan bir karar tasarısı Ermenistan dışında, 51 ülke tarafından kuvvetli beyanlarla desteklenmiş ve KMK kararıyla toplantı tutanağında yayınlanmıştır. Ermenistan'ın vetosu, içine düştüğü yalnızlığı sergilemiştir. Birçok heyet, konuşmalarında Ermenistan'ın bu tutumundan dolayı duydukları hayal kırıklığını dile getirmişler ve bu tutumun bölgede barışı sağlama çabaları kadar Ermenistan'ın çıkarlarına da ters düştüğünü belirtmişlerdir.

ABD karar tasarısında, buhranın Azerbaycan ve Ermenistan arasında olduğu, Azerbaycan şehirlerinin işgal edildiği, soruna barışçı yollardan çözüm bulma çabalarının engellendiği, anlaşmazlıkların kuvvet yoluyla çözümlenemeyeceği, askeri yollardan oldu bittilerin gerçekleştirilmesinin kabul edilemeyeceği bildirilmekte ve Azerbaycan'ın toprak bütünlüğü teyid edilerek bütün yabancı kuvvetlerin çekilmesi ve çatışmalara taraf kuvvetlerin silahlarını bırakmaları talep edilmektedir.

Ayrıca, Minsk Konferansına katılacak devletler arasında olağanüstü bir toplantı yapılması öngörülmektedir.

Minsk Konferansı Başkanı İtalyan Milletvekili Rafaelli, sözkonusu metinde yer alan ilkeler çerçevesinde barış konferansı için bölgede uygun bir zemin yaratma çabalarını sürdürecektir.

Ermenistan dışında bütün AGİK üyesi devletler tarafından desteklenen yukarıdaki metinde, Ermenistan'ın Azerbaycan'a saldırısının uluslararası toplum tarafından kınandığı tescil edilmiş olmaktadır.

TÜRKİYE - RUSYA ORTAK BASIN BİLDİRİSİ

(26 MAYIS 1992)

Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Süleyman Demirel, 25 - 26 Mayıs 1992 tarihlerinde Rusya Federasyonu'na resmi bir ziyarette bulunmuştur. Türkiye Cumhuriyeti Başbakanına, bu ziyaretinde, Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin, Devlet Bakanı Cavit Çağlar ve Bayındırlık ve İskan Bakanı Onur Kumbaracıbaşı refakat etmiştir.

Başbakan Süleyman Demirel Rusya Federasyonu Cumhurbaşkanı B.N. Yeltsin ile görüşmelerde bulunmuş, ayrıca Rusya Federasyonu Yüksek Sovyet Başkanı R.İ. Hasbulatov, Rusya Hükümeti Başbakan Birinci Yardımcısı E.T. Gaydar ve Moskova Yönetimi Başkanı Lujkov ile de görüşmüştür.

Cumhurbaşkanı B.N. Yeltsin ile Başbakan Süleyman Demirel, bu ziyaret vesilesiyle «Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonu arasındaki ilişkilerin esasları hakkında Antlaşma» yı imzalamışlardır. Antlaşma, Türkiye ile Rusya arasındaki ilişkilerin yeni niteliğini teyid ederek, bunların daha da ileriye götürülmesi için sağlam bir temel oluşturmuştur.

Görüşmeler karşılıklı anlayış ve dostane bir hava içinde cereyan etmiştir. Taraflar, Türkiye ile Rusya arasındaki ilişkilerin siyasi ekonomik ve diğer alanlarda ulaşmış olduğu düzeyi memnuniyetle kaydetmişler ve bu ilişkilerin her iki ülke halklarının yararına olarak her alanda daha da geliştirilmesi ve güçlendirilmesi konusundaki arzularını teyid etmişlerdir.

Görüşmelerde Türkiye ile Rusya aralarında ticaret hacminin önemli ölçüde arttırılması, Karadeniz Ekonomik İşbirliği Bölgesinin kurulması dahil olmak üzere yeni büyük ekonomik projelerin ortaklaşa gerçekleştirilmesi için büyük potansiyel mevcut olduğunu vurgulamışlardır.

Taraflar, ikili ticari ve ekonomik ilişkilerin mevcut durumundan memnuniyetlerini ifade ederek, bu hususun ilişkilerin uzun dönemde karşılıklı yarar esasına dayalı olarak geliştirilmesi amacına uygun olduğunu da teyid etmişlerdir. Taraflar, halen iki ülke arasında 2 milyar dolar civarında olan karşılıklı ticaret hacminin, 10 milyar dolar düzeyine çıkarılmasının, iki ülkenin kapasiteleri dikkate alındığında gerçekci bir hedef olduğuunu gözönüne alarak, bu hedefe varmak için tüm çabaları harcayacaklardır.

Taraflar, Türkiye'ye sevk edilen doğal gazın miktarının 1995 yılından başlıyarak 2 milyar M3 daha arttırılması konusunda mutabakat-

larını açıklamışlardır. Buna ilişkin teknik ve mali konularda görüşmeler yapmak üzere taraflar yetkili kuruluşlarını görevlendireceklerdir.

Taraflar, ikili ticari ve ekonomik ilişkilerini geliştirmek amacıyla 18.9.1984 tarihli Doğal Gaz Anlaşması çerçevesindeki ödemenin yeni mekanizmasının işleyişini görüşerek esaslarını belirlemişlerdir. Buna göre, kredi geri ödemeleri ile ithal edilecek Türk mal ve hizmet bedellerinin ödenmesi konusunda Türk tarafınca görvlendirilen Eximbank nezdinde açılacak özel hesabın işleyişi tarafların ilgili Bankaları tarafından yürütülecektir. Türk tarafı sözkonusu hesapların Eximbank'ta açılacağını bildirmiştir.

Türk tarafı, Eximbank'ın 1989 yılında açtığı kredi bakiyesi 35,6 milyon doların geri ödemesi ve 1990 - 1991 yıllarında açtığı kredilerin kullanılması konusunda varılmış mutabakatı dikkate alarak, Rusya'ya gıda maddelerinin sevkiyatının finansmanı için yeni kredi açmaya hazır olduğunu belirtmiştir.

Taraflar, Türk müteahhit firmalarının Rusya'da aşağıdaki belirtilen projelerle ilgilendiklerini ifade etmişlerdir :

— Doğal gaz ve petrol çıkarılması ve nakliyesi konusundaki ünitelerin inşaatı ve modernizasyonu,

— Rusya Federasyonu tarafından verilecek petrol karşılığı Karadeniz ve Azak denizlerindeki limanların ve özellikle Novorossiysk limanının ve petrol terminallerinin tevsii ve modernizasyonu,

— Baltık Denizinden Karadeniz ve Azak Denizine yük taşımacılığı,

— Mevcut üretim tesislerinin modernizasyonu ve anahtar teslimi,

— Yeni projelerin gerçekleştirilmesi. Öncelikle süt tozu, şeker ve çimento fabrikalarının kurulması veya modernizasyonu,

— Rusya firmalarının Türkiye'de daha önce inşa edilmiş bulunan tesislerin tevsii ve modernizasyonu ile yeni enerji santralları, demiryolları, metro enerji nakil hatları, limanlar, madencilik, v.b. projelerin gerçekleştirilmesi,

— Ayrıca, iki ülke firmalarının üçüncü ülkelerde ortak projeleri gerçekleştirmeleri.

Taraflar, Rusya Federasyonu'ndaki askeri amaçlı üretim yapan tesislerin sivil amaca yönelik üretime dönüştürülmesinde Türk firmalarının özellikle tüketim mallarının üretimin alanında mevcut tecrübe ve bilgi birikimlerinden yararlanılmasını arzuladıklarını ifade ederek bu alandaki işbirliğine yakın ilgilerini karşılıklı olarak teyid etmişlerdir.

Türkiye ve Rusya'nın başta Orta Asya ülkeleri olmak üzere Bağımsız Devletler Topluluğu devletleri ile olan ilişkilerinde ortak yakla-

şımlar paylaştıklarını memnuniyetle kaydetmişler ve BDT ülkelerinin ekonomik ve sosyal gelişmelerine katkıda buluma ve birlikte hareket etme konusundaki arzu ve temennilerini dile getirmişlerdir.

Taraflar, Kafkasya'daki ihtilafların çözümünde Rusya ile Türkiye'nin işbirliğinde bulunma yollarının araştırılması üzerinde önemle durmuşlardır.

Taraflar, Yukarı Karabağ'daki durumla ilgili olarak derin üzüntülerini ifade etmişlerdir. Taraflar çatışmanın bu bölgenin dışına yayılmasının, bu arada Laçin şehrinin işgalinin ve Ermenistan ve Nahçıvan sınırında çatışmalarla ilgili yoğunlaşan haberlerin kendileri için özel endişe kaynağı olduğunu belirtmişlerdir.

Türkiye ve Rusya, hiçbir gerekçenin olayların bu yönde gelişmesinin haklı kılamayacağını ve BM ve AGİK ilkeleri uyarınca güç kullanarak toprak kazanılamayacağını teyid etmişlerdir. Taraflar, çatışmaların tırmanmasını kınayarak, ihtilaf tarafları arasında etkili bir ateşkesin sağlanması, gerginliğin azaltılmasına yönelik gerekli adımların atılması için en kararlı biçimde çağrıda bulunmuşlardır. Taraflar diyalog sürecinin başlatılması, Yukarı Karabağ'a ilişkin AGİK Konferansının gerçekleşmesi yolunun açılması için yapıcı yaklaşımların ve iyi niyetin esas olduğunu vurgulamışlardır.

Görüşmelerde, Türkiye ve Rusya'nın daha fazla kan dökülmesinin sona erdirilmesi ve ihtilafa siyasi bir çözüm bulunması için ortak arabuluculuk girişimleri de dahil olmak üzere her türlü katkıda bulunmaya hazır olduklarını açıklamıştır.

Taraflar, Türkye ve Rusya'nın bölgesel ve uluslararası konularda tutumlarının aynı veya çok yakın olduğunu memnuniyetle kaydetmişler, uluslararası konularda aralarındaki danışmaların daha da geliştirilmesi konusundaki ortak arzularını ifade etmişlerdir.

Bu çerçevede, eski Yugoslavya'daki gelişmelerden duydukları endişeyi dile getirmişler ve oradaki bütün ihtilafların barışçı yollardan diyalogla çözüme kavuşturulmasına yönelik gayretlerin yoğunlaştırılması için çağrıda bulunmuşlardır.

Görüşmeler her iki ülkenin de demokrasi, insan haklarına saygı, serbest pazar ekonomisi gibi ortak değerleri paylaştıklarını ve barışın, uluslararası ve bölgesel istikrarın korunmasına bağlılıklarını ortaya koymuştur.

Taraflar, Türkiye ve Rusya arasında devletten devlete ilişkiler kurulmasının, bu yıla rastlayan 500. yıldönümünün geniş bir şekilde kutlanması niyetlerini de ifade etmişlerdir.

Türkiye ve Rusya, Başbakan Demirel'in bu ziyaretinin başarılı ve içerikli geçtiğini memnunlukla kaydetmişler ve bunun ilişkilere yeni bir ivme kazandırdığını vurgulamışlardır.

T. C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
KÜTÜPHANESİ

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE RUSYA FEDERASYONU ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN ESASLARI HAKKINDA ANTLAŞMA

(26 MAYIS 1992)

Aşağıda Taraflar olarak adlandırılacak Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonu,

Ülkeleri arasında asırlardır mevcut dostluk ve iyi komşuluk ilişkilerinin gelecek açısından değerli bir temel oluşturduğunu vurgulayarak,

Dünya'da yer alan tarihi değişikliklerle bölünme döneminin geride kaldığını, ülkeler arasındaki ilişkilerde özgürlük, barış, güvenlik, demokrasi ve işbirliği döneminin açılmış olduğunu kaydederek,

Birleşmiş Milletler Yasası'nın amaç ve ilkelerine bağlılıklarını yineleyerek,

1 Ağustos 1975 tarihli Helsinki Nihaî Senedi, 21 Kasım 1990 tarihli Yeni Bir Avrupa İçin Paris Yasası ve Avrupa'da Güvenlik ve İşbirliği Konferansı süreci çerçevesinde kabul edilen diğer belgeler ile 19 Kasım 1990 Paris Zirvesi'nde imzalanan 22 Devlet Ortak Deklarasyonu uyarınca üstlendikleri yükümlülükleri teyid ederek,

Avrupa ile Asya kıtalarının birleştiği ve Türkiye ile Rusya'nın komşu olarak yer aldıkları bölgede barış ve istikrara katkıda bulunmayı amaçlayarak,

Aralarındaki ilişkilerin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi amacıyla,
Aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır :

MADDE 1

Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonu birbirlerini dost devlet kabul ederler ve aralarındaki ilişkileri iyi komşuluk, işbirliği ve karşılıklı güven temellerine dayandırırlar.

Taraflar, ilişkilerini birbirlerinin siyasî bağımsızlığına, egemenliğine ve toprak bütünlüğüne saygı, içişlerine karışmama, hak eşitliği ve ortak yarar ilkelerine dayalı olarak her alanda etkin biçimde geliştirmek karar ve azimlerini teyid ederler.

MADDE 2

Taraflar, karşılıklı ilişkilerinde güç kullanmamayı veya güç kullanma tehdidinde bulunmamayı, topraklarının yekdiğerine karşı saldırı amacıyla veya yıkıcı ve bölücü faaliyetler için kullanılmasına izin vermemeyi taahhüt ederler.

MADDE 3

Taraflar, aralarında doğabilecek uyuşmazlıkları, uluslararası barışı, güvenliği ve adaleti tehlikeye sokmayacak biçimde, münhasıran barışçı yöntemlerle çözmek hususunda mutabıktırlar.

MADDE 4

Taraflar, yekdiğerinin üçüncü devlet veya devletlerin doğrudan veya dolaylı saldırısına maruz kalması halinde, saldırgana veya saldırganlara herhangi bir şekilde destek veya yardım sağlamayacaklarını ve bu saldırının durdurulması ve tüm sonuçlarının bertaraf edilmesi amacıyla Birleşmiş Milletler Örgütü ve diğer ilgili uluslararası kuruluş ve düzenlemeler çerçevesinde çaba sarfedeceklerini beyan ederler.

MADDE 5

Taraflar, barış ve güvenliği ihlâl veya tehdit eden veya uluslararası düzeyde gerginliğe sebebiyet verebilecek bir gelişme karşısında, temasa geçerek durumu değerlendirecekler ve sorunun çözüme kavuşturulması için alınabilecek tedbirler konusunda danışmalarda bulunacaklardır.

MADDE 6

Taraflar, ilişkilerinin düzenli şekilde gelişmesini sağlamak, uluslararası ve bölgesel konularda görüş teatisinde bulunmak amaçlarıyla danışmalarda bulunacaklardır.

Taraflar, siyasal danışmaları, en üst düzeyi de içermek üzere, her düzeyde Ankara ve Moskova'da sıra ile yılda en az bir kere yapacaklardır. Dışişleri Bakanları düzenli olarak biraraya geleceklerdir.

MADDE 7

Taraflar, Birleşmiş Milletler Örgütü potansiyelinden tam olarak yararlanılması amacı ile işbirliği içinde bulunmak hususunda mutabıktırlar. Taraflar, bu amaçla, Örgütün uluslararası barış ve güvenliğin idamesi konusunda ve öteki çeşitli alanlarda oynadığı rolün güçlendirilmesi yolundaki çabalarını sürdüreceklerdir.

MADDE 8

Taraflar, 21 Kasım 1990 tarihli Yeni Bir Avrupa İçin Paris Yasası'nın kabulü ile kurumsallaşma ve AGİK yapılarının geliştirilmesi aşamasına giren Avrupa'da Güvenlik ve İşbirliği Konferansı sürecine tam bağlılıklarını ve bu süreci desteklediklerini teyid etmişlerdir.

Taraflar, uluslararası ilişkilerde dostluk, anlayış, karşılıklı güven ve işbirliği ortamının yerleştirilmesi ve hukukun üstünlüğü, insan hakları, çoğulcu demokrasi, düşünce, din ve ibadet özgürlüğü, pazar ekonomisi, sosyal adalet gibi ortak değerlere dayalı bir Avrupa düzeninin geliştirilip, güçlendirilmesine katkıda bulunacaklardır.

MADDE 9

Taraflar, uygulanması etkin bir şekilde denetlenebilen anlaşmaların yapılması suretiyle silahların sınırlandırılmasının, silahsızlanma sürecinin ve nükleer silahların yayılmasının önlenmesinin uluslararası güvenliğin korunması ve güçlendirilmesine katkıda bulunduğu hususundaki ortak görüşlerini teyid ederler ve bu alandaki çabaları arasında uyum sağlamak amacıyla danışmalarda bulunmayı kabul ederler.

Taraflar, 1990 Viyana Toplantısı Nihai Belgesi'nin, güvenlik, güven ve istikrarın arttırılmasındaki önemli rolünün bilincinde olarak, ikili ve bölgesel düzeyde etkili biçimde uygulanması ve daha da geliştirilmesi amacıyla işbirliğinde bulunacaklardır.

MADDE 10

İkili askerî temasların arttırılmasının önemine inanan Taraflar, askerî makamlar arasında üst düzeyli temasların düzenli olarak gerçekleştirilmesi hususunda mutabık kalmışlardır.

MADDE 11

Taraflar, aralarındaki ekonomik, ticarî bilimsel, teknolojik ve ekoloji alanlarındaki işbirliğinin kapsamlı biçimde ve uzun vadeli bir perspektifle geliştirilmesi hususunda mutabıktırlar.

Taraflar, bu amaçla mal, hizmetler ve sermayenin iki ülke arasında geniş ve etkin dolaşımına tedricen geçiş için elverişli hukukî, ekonomik, malî ve ticarî şartları yaratacaklar özellikle sanayi, tarım, turizm, ulaştırma, telekomünikasyon, enerji, müteahhitlik hizmetleri, çevre koruma alanlarındaki işbirliğini güçlendirecekler ve işgücünden etkin biçimde yararlanma imkânlarını araştıracaklar, ayrıca ülkelerinde ve üçüncü ülkelerde ikili ve çok taraflı ortak yatırım projelerini destekleyecekler, bu faaliyetlere en uygun koşullarda malî kaynak sağlanması için çaba göstereceklerdir.

MADDE 12

Taraflar, ekonomik, bilimsel ve teknik alanlarda aralarında bilgi ve deneyim değişimi ile düzenli danışmaları teşvik edecekler ve iki ülkenin bu alandaki potansiyel ve olanaklarının birbirlerine daha iyi tanıtılmasını ve değerlendirilmesini sağlamak üzere her düzeyde temasların arttırılmasını destekleyeceklerdir.

Taraflar, ekonomik, bilimsel ve teknik işbirliğinin daha da güçlendirilmesi amacıyla, diğer ilgili makamlara ilaveten Hükümetlerarası Türk - Rus Karma Ekonomik Komisyonu ile Türk - Rus İş Konseyi'ne de bu alanda önemli görevler ve rol düştüğüne inanmaktadırlar.

Taraflar, aralarındaki kıyı ticaretinin daha da geliştirilmesi yolunda çaba sarfedeceklerdir.

Taraflar, aralarında ve Karadeniz bölgesinde ekonomik, ticarî bilimsel ve teknik işbirliğinin geliştirilmesi ve bölgede istikrar ve refahın arttırılması için ortak çaba göstereceklerdir.

MADDE 13

Taraflar, karşılıklı ilkesi çerçevesinde birbirleri nezdindeki diplomatik, konsolosluk, ticaret ve diğer resmî temsilciliklerin faaliyetlerini azamî ölçüde kolaylaştıracak, ayrıca iş adamları, gazeteci ve ortak projelerde görevli uzmanlar için gerekli uygun çalışma ve yaşam koşullarını sağlayacaklardır.

MADDE 14

Taraflar, turistik, ekonomik, ticarî ve kültürel amaçlı sayahatler ile bilimsel ve teknolojik işbirliğini öngören temaslarda vatandaşlarına vize verilmesi işlemlerinin karşılıklı olarak basitleştirilmesi yönünde çaba sarfedeceklerdir.

MADDE 15

Taraflar, parlamentoları arasındaki temasların geliştirilmesine önem atfetmektedirler.

Taraflar, halkları arasındaki temasların arttırılmasını ve siyasi partiler, sendikalar, vakıflar, eğitim kurumları, spor kuruluşları, dini ve sosyal kurumlar, gençlik örgütleri ve dostluk dernekleri, kadın ve çevre koruma örgütleri ile diğer meslekî ve sosyal örgütler ve dernekler arasındaki işbirliğinin geliştirilmesini destekleyeceklerdir.

MADDE 16

Taraflar, bölgeler, kentler, yerel organlar ve yönetimler arasında temasların ve işbirliğinin aralarındaki ilişkilere kapsam ve muhteva kazandıracağı inancı ile bu ilişkileri teşvik edeceklerini teyid ederler.

MADDE 17

Taraflar, aralarındaki kültürel ve bilimsel işbirliğinin daha da geliştirilmesi ve çeşitlendirilmesi konusunda kararlıdırlar.

Taraflar, iki ülkenin üniversiteleri, kültürel ve sanat kuruluşları arasında doğrudan işbirliği yapılmasını teşvik edeceklerdir.

Taraflar, Türkiye'de Rusça ve Rusya'da Türkçe öğrenimini teşvik edecekler ve destekleyeceklerdir.

MADDE 18

Taraflar, basın ve yayın alanlarındaki işbirliğinin gelişmesini destekleyecek ve aralarındaki haberleşmenin çağdaş olanaklardan da yararlanmak suretiyle daha geniş ve özgür biçimde gerçekleşmesini teşvik edeceklerdir.

T. C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
KÜTÜPHANESİ

MADDE 19

Taraflar, gerekçesi ve amacı ne olursa olsun, her tür terör eylemine kararlı şekilde karşı olduklarını ve terörizmin hiçbir koşulda haklı görülmeyeceği hususundaki kesin inançlarını teyid etmişlerdir.

Taraflar, uluslararası terörizme, örgütlenmiş suçlara, silah ve uyuşturucu madde, tarihi ve kültürel eserler ile diğer benzer kaçakçılığa karşı mücadelede işbirliğinde bulunacaklar, sivil havacılık faaliyetlerine kanun dışı müdahale olaylarını uluslararası anlaşmalarla belirlenmiş ilkeler çerçevesinde çözümleyeceklerdir.

MADDE 20

Bu Antlaşma herhangi bir devlete karşı değildir ve Tarafların mevcut ikili ve çok taraflı antlaşma ve anlaşmalardan doğan hak ve vecibelerini hiçbir şekilde etkilemeyecektir.

MADDE 21

İşbu Antlaşma Taraflarca onaylanacak ve onay belgelerinin teati edildiği tarihte yürürlüğe girecektir.

İşbu Antlaşma yirmi yıl süreli olup Taraflardan birinin yürürlük süresinin dolmasından bir yıl önce yazılı olarak feshi ihbarda bulunmaması halinde beşer yıllık sürelerle yürürlükte kalmaya devam edecektir.

26 Mayıs 1992 tarihinde Türkçe ve Rusça dillerinde ikişer nüsha halinde ve her iki metin aynı ölçüde geçerli olacak şekilde imzalanmıştır.

AÇIKLAMA

(27 MAYIS 1992)

Bosna-Hersek'te tamamen Sırp yayılmacılığından kaynaklanan ve katliam boyutlarına ulaşan çatışmalar sonucu, çok sayıda insanın ölmesinden ve yüzbinlerce müslümanın göç etmek zorunda bırakılmasından Türkiye ve Türk kamuoyu büyük acı duymaktadır.

Bölge ülkesi olan ve taraflarla tarihten kaynaklanan yakın ilişkileri bulunan Türkiye, barış, istikrar ve uzlaşıyı sağlamak amacıyla, Sırbistan yetkilileriyle temaslarda bulunarak bölgedeki gerçeklerin görülmesi ve çatışmalara ve mezalime son verilmesi için gerekli uyarılarda bulunmuştur. Bütün gayretlere rağmen, Bosna-Hersek'teki olaylardan doğrudan sorumluluğu olan Sırp yönetiminin hala Bosna-Hersek'te yapıcı bir zihniyetle hareket etmediği görülmektedir.

Sırp yönetiminin şiddet ve baskı politikasından vazgeçmemesi üzerine Türkiye, Belgrad Büyükelçisini danışmalarda bulunmak amacıyla Ankara'ya çağırmayı kararlaştırmıştır.

Türkiye, Belgrad yönetiminin uluslararası camianın haklı beklentilerine uygun olarak biran evvel Bosna-Hersek'te üstüne düşen sorumluluğun bilinciyle hareket etmesini, insan haklarına, Birleşmiş Milletler ve AGİK ilkelerine saygı göstermesini, Bosna-Hersek dahil, eski Yugoslavya'dan ayrılmış cumhuriyetleri bağımsızlıklarını ilan ettikleri sınırlar içinde tanımasını dilemektedir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ VE MOĞOLİSTAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA EĞİTİM, BİLİM, KÜLTÜR VE SPOR ALANLARINDA İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI

(29 MAYIS 1992)

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moğolistan Cumhuriyeti Hükümeti, (bundan böyle Akit Taraflar olarak anılacaktır) iki ülke arasındaki geleneksel tarihi ve kültürel bağlar çerçevesinde, dostluk, karşılıklı anlayış ve ülke halklarının ortak kültür değerlerinin zenginleştirilmesi amacıyla kültür, bilim, eğitim ve spor, alanlardaki ilişkilerini düzenlemek üzere aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varmışlardır :

MADDE 1

Akit Taraflar, iki ülke arasında eğitim, bilim, kültür ve enformasyon alanlarındaki işbirliğini teşvik edeceklerdir.

MADDE 2

Akit Taraflar, iki ülke üniversiteleri, bilimsel ve teknolojik kuruluşları arasında ilişkilerin geliştirilmesini ve bu amaçla üniversitelerarası doğrudan temasları destekleyerek işbirliği protokolleri akdini teşvik edeceklerdir.

MADDE 3

İki ülke arasındaki bilimsel ve teknik işbirliğinin öneminin bilinciyle, Akit Taraflar, bilimsel proje ve programların değişimi ile bilimsel konferans, toplantı, uzman yetiştirilmesi, değişimi ve ortak bilimsel çalışmaların yapılmasını teşvik edeceklerdir.

MADDE 4

Akit Taraflar, ilk, orta ve teknik eğitim alanlarında işbirliği yapacaklar, okul kitapları dahil, öğretim malzemesi ve eğitim konularında bilgi değişimininde bulunacaklardır.

MADDE 5

Akit Taraflar, tiyatro, müzik, opera, bale ve diğer sanat alanlarındaki ilişkilerin gelişmesini ve bu çerçevede karşılıklı etkinlikler düzenlenmesini ve ziyaretler yapılmasını destekleyeceklerdir.

MADDE 6

Akit Taraflar, karşılıklı olarak sergiler düzenlenmesini teşvik edecekler, gerekli düzenlemelerin gerçekleştirilmesine katkıda bulunacaklardır.

MADDE 7

Akit Taraflar çeşitli müzik dallarında sanatçı ve topluluklar değişiminde bulunmayı kararlaştırmışlardır.

MADDE 8

Akit Taraflar ülkelerinde diğer Akit Tarafın edebiyatının tanıtılmasını özendirecekler, bu yolda gereken önlemleri alacaklardır.

MADDE 9

Akit Taraflar iki ülke arasında sinema alanında işbirliği ilişkileri kurulmasını destekleyeceklerdir.

MADDE 10

Taraflar, ülkelerindeki ortak tarihi eserlerin restorasyonunu teşvik edecekler ve bu konuda olanaklar ölçüsünde gereken kolaylıkları sağlayacaklardır.

MADDE 11

Akit Taraflar radyo-televizyon kuruluşları arasında işbirliğini teşvik edecekler bu çerçevede program değişimini destekleyeceklerdir.

MADDE 12

Akit Taraflar haber ajansları ile basın yayın kuruluşları arasında işbirliğinin gelişmesini teşvik edeceklerdir.

MADDE 13

Akit Taraflar gençlik kuruluşları arasında işbirliğini ve bu çerçevede gençlerden oluşan grupların değişimini destekleyeceklerdir.

MADDE 14

Akit Taraflar iki ülke spor kuruluşları arasında işbirliğini ve bu çerçevede karşılıklı olarak sporcu, yönetici ve antrenör değişimini ve spor karşılaşmaları düzenlenmesini gerçekleştirmeye yönelik önlemler alacaklardır.

MADDE 15

Akit Taraflardan herbiri, bir diğerinin ülkesinde, o ülkenin kanunları ve yönetmeliklerine uygun olmak ve bu çerçevede faaliyet göstermek koşuluyla kültür merkezleri kurulmasına izin verecekler, bu merkezlerin çalışmasını kolaylaştırıcı önlemler alacaklardır.

MADDE 16

Akit Taraflar, işbu Anlaşmada yeralan etkinlikleri, Hükümetlerince yetkili kılınacak temsilcileri tarafından müştereken hazırlanacak değişim programları çerçevesinde gerçekleştireceklerdir.

MADDE 17

İşbu Anlaşma, her iki ülkede, Anlaşmaların yürürlüğe girmesi için gerekli kanuni işlemlerin tamamlandığının diplomatik yoldan yazılı olarak karşı Tarafa bildirilmesi tarihinde yürürlüğe girecek ve beş yıl geçerli kalacaktır. Yüksek Akit Taraflardan biri, bu müddetin sona ermesine üç ay kala, karşı Tarafa yazılı bildirimde bulunmak suretiyle Anlaşmayı feshetmediği takdirde, Anlaşma kendiliğinden yenilenmiş olacaktır.

İşbu Anlaşma Ankara'da 29 Mayıs 1992 tarihinde ikisi de aynı derecede geçerli olmak üzere, Türkçe ve Moğolca ikişer asıl nüsha olarak imzalanmıştır.

BM GÜVENLİK KONSEYİN'CE YFC'E KARŞI ALINAN YAPTIRIM İLİŞKİN AÇIKLAMA

(31 MAYIS 1992)

Bosna-Hersek'teki acı olaylardan ve masum insanların kanlarının dökülmesinden Türk Hükümeti ve kamuoyu büyük bir endişe ve derin üzüntü duymaya devam etmektedir. Türkiye, uluslararası toplumun sorumluluklarını üstlenmesi için gerek ikili, gerek çoktaraflı planda bunalımın başından itibaren her türlü gayreti göstermiştir. Bu maksatla Türkiye, Birleşmiş Milletler, AGİK, Avrupa Konseyi, İslam Konferansı Örgütü ve UNESCO gibi bütün kuruluşları kan dökülmesini durdurmak, Bosna Hersek'in maruz kaldığı tahribatı önlemek, insani ve tıbbi yardım ulaştırmak ve barışçı bir çözüme varılabilmesi için daha etkin önlemler almaya davet edegelmiştir. Sırp liderliğinin, tüm çağrı ve uyarılara rağmen, uzlaşmaz tutumunu sürdürmesi üzerine bir süre önce Belgrad Büyükelçimizi Ankara'ya geri çağırdığımız da bilinmektedir.

Bu ortamda, B. M. Güvenlik Konseyi'nin dün gece aldığı yaptırımlar kararını destekliyor, bu kararın barışçı bir çözüme ulaşılması yolunda en son uyarı olmasını diliyoruz. Sözkonusu karar çerçevesinde Türkiye bakımından :

— Yugoslavya Federal Cumhuriyeti'ne (Sırbistan-Karabağ) yapılacak tüm ihracat;

— Yugoslavya Federal Cumhuriyeti'nden yapılacak tüm ithalat;

— Türk bayraklı gemilerle YFC'ne ve bu Cumhuriyet'ten ve bu Cumhuriyet'e ait kargonun taşınması;

— Türk uçaklarının bu ülkeye seferleri, YFC uçaklarının Türkiye'ye iniş ve kalkışları ve hava sahamızdan geçişleri, herhangi bir ülke uçağının Yugoslavya'ya gitmek amacıyla veya bu ülkeden gelirken Türkiye'de iniş kalkış yapması veya Türk hava sahasından geçmesi;

— Türk kamu ve özel bankalarının YFC'ne herhangi bir fonu transfer etmesi veya bu ülkeden transfer kabul etmesi;

— YFC'ne ithalat veya ihracatta yardımcı olacak faaliyetlerin yapılması;

— Türkiye'deki spor faaliyetlerine YFC'ni temsilen kişi ve grupların katılması;

— Bilimsel, teknik işbirliği ve kültürel değişim programlarının ve karşılıklı ziyaretlerin gerçekleştirilmesi;

Güvenlik Konseyi'nin ikinci bir kararına değin durdurulacaktır.

Güvenlik Konseyi kararına uygun olarak, gıda maddeleri sağlık malzemeleri bu uygulamanın dışında tutulacaktır.

Türkiye uluslararası toplumun barışçı bir çözüm yönündeki kararlılığını gösteren Güvenlik Konseyi'nin bu kararının Sırp yönetimi tarafından gerektiği şekilde değerlendirileceği ümidindedir. Sırp yöneticileri, gerek yüzyıllardır birlikte yaşadıkları Bosna-Hersek halkına, gerek Sırp ve Karadağ halklarına daha fazla ıstırap çektirmeden uluslararası toplumun barışçı çözüm çağrısına uymak basiretini göstermelidirler. Savaş ve şiddetin devam ettirilmesiyle hiçbir hedefe ulaşılması mümkün değildir. Kendi ülkelerinin ve bölgenin istikrar ve refahı uzlaşma, hoşgörü, insan hakları ve demokratik ilkelere dayandırılacak barışçı bir çözüme ulaşılabilmesine bağlıdır.

PROTOCOL OF JOINT ACTION PROGRAMME FOR TURKISH - ALBANIAN RELATIONS

(1 HAZİRAN 1992)

1/ H.E. Süleyman Demirel, Prime Minister of the Republic of Turkey, paid an official visit to Tirana on 31 May and 1 June, 1992, upon the invitation of H. E. Sali Berisha, President of the Republic of Albania. H. E. Süleyman Demirel was accompanied in his visit to Albania by H. E. Cavit Çağlar, Minister of State and other high level officials.

The visit took place against the background of the shared desire to attain the highest level of friendship and cooperation between the two countries and the two sides reiterated the political will of their Governments to further the relations in every field.

2/ On the occasion of the visit, the two sides signed a Treaty of Friendship, Good Neighborliness and Cooperation between their two countries, and underlined the importance of this in the relations of Turkey and Albania. They also signed an Agreement concerning the reciprocal promotion and protection of investments and the Protocol on Cooperation in the Field of Security of Public Order.

3/ Prime Minister Demirel addressed to the Albanian People's Assembly.

4/ During the course of the talks, the two sides reaffirmed their will to explore the possibilities for the further development of bilateral relations and to accelerate the ongoing process of cooperation. To this end, they reviewed the progress recorded and agreed to conclude the following :

4.1/ Agreement on Military Cooperation in the Training, Scientific and Technical fields, the draft of which is to be finalized as soon as possible.

4.2/ Agreement on the Avoidance of Double Taxation, the negotiations on the draft of which is to be started as soon as possible.

4.3/ Agreement on the Cooperation in the Field of Tourism, the negotiations on the draft of which is to be started during the next session of the Mixed Turkish - Albanian Tourism Commission.

4.4/ The Protocol of the Mixed Turkish - Albanian Economic Commission, the next session of which is to be held in June in Tirana.

T. C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
EVRAK MÜDÜRLÜĞÜ

4.5/ The Cultural Exchange Programme for the year 1992 - 1994, which is to be finalized in the second half of this year.

5/ They further agreed to start negotiations on the following :

5.1/ Agreement on the Judicial Assistance in Legal and Commercial Matters.

5.2 Agreement on Legal Assistance in Penal Matters, Extradiction and Transfer of Sentenced Persons.

5.3/ The Protocol of Cooperation in the Field of Health.

6/ The two sides discussed the financing and credit facilities to be extended to Albania and agreed on the following :

— Rescheduling of the payments of the credit agreement signed on 1 February 1992 for USD 15 million shall be negotiated.

— A new credit agreement for financing imports from Turkey for USD 15 million will be concluded.

— Further credit facilities to the amount of USD 20 million for financing imports from Turkey will be made available.

7/ They expressed their intention to explore the possibilities of constructing the historic Egnatia highway on a joint venture basis and with the participation of third party investments at the next session of the Mixed Turkish - Albanian Economic Commission.

8/ They decided to increase cooperation in banking and in the organization of investments in Albania. For this purpose they agreed to set up a branch of Turkish Agriculture Bank (Ziraat Bank) in Albania.

9/ They agreed to conclude a civil aviation agreement, which will include also the improvement of airport infrastructure.

10/ The Turkish side agreed to provide Albania with expertise and technical assistance in various fields. In this respect special emphasis will also be given to the creation and extension of the small and medium size enterprises in Albania.

11/ The two sides also agreed to make further efforts to facilitate the free and wider dissemination of information of all kinds, and in this connection to encourage and improve cooperation in the fields of press and broadcasting, including opportunities offered by modern means of communication such as cable and satellites. The two sides agreed to make necessary arrangements to provide each other with broadcasting material

with a view to ensuring broadcasting those materials in their respective TV's.

12/ The two sides have decided the institutionalisation of their political consultations between their respective Ministries of Foreign Affairs as well as the reciprocal visits on a regular basis and on the primeministerial and ministerial levels.

13/ The two sides reviewed the latest developments in the Balkans and expressed their will to undertake joint measures to contribute to regional peace, stability and prosperity with a view to giving a new impetus to Balkan Cooperation and thus also expediting the process of European integration. In this context, the two sides also acknowledged the need and necessity for the full implementation of the CSCE principles, taking into account the fundamental changes in the area.

Done in Albania, on 1 June 1992, in two original copies in English.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE ARNAVUTLUK CUMHURİYETİ ARASINDA DOSTLUK, İYİ KOMŞULUK VE İŞBİRLİĞİ ANTLAŞMASI

(1 HAZİRAN 1992)

Türkiye Cumhuriyeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti, ülkeleri ve milletleri arasındaki geleneksel dostluk ve işbirliği ilişkilerinin ulaşmış bulunduğu düzeyden duydukları memnuniyeti kaydederek,

İki Devlet ve millet arasında barışın ve gerçek ve ebedi bir dostluğun mevcut olduğuna inançlarını vurgulayarak,

Birleşmiş Milletler Yasasının amaç ve ilkelerine bağlılıklarını yineleyerek,

1 Ağustos 1975 tarihli Helsinki Nihai Senedi ve 21 Kasım 1990 tarihli Yeni Bir Avrupa İçin Paris Yasası da dahil olmak üzere, Avrupa'da Güvenlik ve İşbirliği Konferansı süreci çerçevesinde kabul edilen diğer belgeler ile üstlendikleri yükümlülükleri teyid ederek,

Avrupa Kıt'asında özgürlük, insan haklarına saygı, demokrasi, barış, güvenlik ve işbirliği yönünde atılan tarihi adımları memnuniyetle karşılayarak,

Avrupa'da demokrasi, barış ve bütünleşme sürecinin hızlandırılması ve yeni oluşan dostluk ve işbirliği ortamının daha da güçlendirilmesi için çabaların sürdürülmesi gereğine inanarak ve bu amaçla bu yöndeki çabalara katkıda bulunmak azimlerini ve kararlılıklarını açıklayarak,

İki ülke arasındaki dostluk, iyi komşuluk ve işbirliği ilişkilerinin yeni bir temel üzerinde dayalı olarak daha da geliştirilip güçlendirilmesi kararlılığı ile,

Aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır :

Madde 1

Bundan böyle «Taraflar» olarak anılacak olan Türkiye Cumhuriyeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti, aralarındaki ilişkileri dostluk, karşılıklı güven, işbirliği ve ortak yarar temellerinde ve birbirlerinin siyasi bağımsızlığına, egemenliğine ve toprak bütünlüğüne saygı, içişlerine karışmama, hak eşitliği ve insan haklarına ve temel özgürlüklerine saygı ilkelerine dayalı olarak geliştirmek azim ve kararlılıklarını teyid ederler.

Madde 2

Taraflar, uluslararası ilişkilerde güç kullanılmasının veya güç kullanma tehdidinde bulunulmasının kabul edilemez olduğunu ve uluslar-

arası sorunların barışçı yöntemlerle çözüme kavuşturulması gerektiğini teyid ederler.

Taraflar, topraklarının yekdiğerine yönelik saldırgan ve yıkıcı faaliyetler için kullanılmasına izin vermeyeceklerdir.

Taraflar, aralarında doğabilecek uyuşmazlıkları, münhasıran barışçı yöntemlerle ve dostane bir şekilde çözmek azimlerini teyid ederler.

Madde 3

Taraflar, birbirlerinin üçüncü devlet veya devletlerin silahlı saldırısına uğramaları halinde saldırgana veya saldırganlara askeri veya diğer bir şekilde yardım sağlamayacaklarını taahhüt ederler.

Böyle bir durumda Taraflar, saldırının durdurulması ve tüm sonuçlarının bertaraf edilmesi amacıyla Birleşmiş Milletler Yasası'na uygun olarak ve diğer ilgili uluslararası kurum ve düzenlemelerin sağladığı imkânlardan yararlanarak her türlü çabayı harcayacaklardır.

Madde 4

Taraflar, uluslararası barış ve güvenliği tehdit edecek veya tehlikeye sokabilecek bir durum karşısında birbirleriyle temasa geçerek durumu değerlendirecek ve bu konuda danışmalarda bulunacaklardır.

Madde 5

Taraflar, Birleşmiş Milletler Örgütü'nün uluslararası barış ve güvenliğin idamesi konusunda ve diğer alanlarda oynadığı rolün güçlendirilmesi amacı ile aralarındaki işbirliğini ve ortak çabalarını arttırmakta anlaşmışlardır.

Madde 6

Taraflar, Yeni Bir Avrupa İçin Paris yasasının kabulü ile kurum ve yapılarını oluşturma aşamasına giren Avrupa'da Güvenlik ve İşbirliği Konferansı (AGİK) sürecine tam bağlılıklarını teyid ederler.

Taraflar, Avrupa'nın, Avrupa ulusları arasındaki anlayış dostluk, karşılıklı ve işbirliğini daha da güçlendirecek bir Devletler Topluluğu halinde yeniden şekillenmesi yolunda çaba harcayacaklardır.

Taraflar, demokrasi, özgürlük, hukukun üstünlüğü, düşünce, din ve inanç özgürlüğü, insan haklarına saygı, hür teşebbüs ve sosyal adalet gibi ortak hedeflere ulaşılmasına katkıda bulunmayı sürdüreceklerdir.

Madde 7

Taraflar, AGİK süreci çerçevesinde, Avrupa'da güven, güvenlik ve istikrarın güçlenmesini sağlamak ve silahların kontrolü ve silahsızlanmayı daha da ileri götürmek amacıyla işbirliği yapacaklardır.

Taraflar Balkanlardan güven, güvenlik ve istikrarı artırmaya yönelik ikili veya çok taraflı bölgesel düzenlemeler için çaba göstereceklerdir.

Taraflar, uygulanması etkin şekilde denetlenebilen anlaşmalar yoluyla silahların kontrolü ve silahsızlanma sürecini geliştirmek amacıyla, katıldıkları uluslararası müzakere forumları da dahil olmak üzere, işbirliğinde bulunacaklardır.

Taraflar, askeri alanda temasları geliştirecek, askeri makamları arasında kararlaştırılacak düzeylerde temaslarda ve devrevi danışmalarda bulunacaklardır.

Taraflar, bu amaçla akdedilecek Askeri Eğitim İşbirliği Anlaşması çerçevesinde, özellikle eğitim, teknik ve bilimsel alanlarda işbirliği ilişkilerini somut ve kapsamlı bir şekilde geliştirecek ve çeşitlendireceklerdir.

Madde 8

Taraflar, aralarındaki ekonomik, sınai, mali, ticari, bilimsel, teknolojik ve çevre alanlarındaki işbirliğini kapsamlı biçimde geliştireceklerdir.

Taraflar, aralarındaki ticari ilişkilerin ve ekonomik işbirliğinin geliştirilmesinin, aralarında kardeşlik bağları bulunan iki ülke halklarının refah ve mutluluğuna hizmet edeceği ve bunun Arnavutluk Cumhuriyeti'nin ekonomik reformlarını yürütmesine ve serbest piyasa ekonomisine geçişisine de önemli ölçüde katkıda bulunacağı hususunda görüş birliği içindedirler.

Taraflar, işbu Madde'de belirtilen işbirliği hedeflerini ileriye götürmek amacıyla gerektiğinde yeni anlaşmalar ve diğer pratik düzenlemeler yapacaklardır.

Taraflar, ekonominin çeşitli alanlarında işbirliği yapılmasının ve iki ülkenin kamu ve özel sektör şirketleri arasında ortak şirketler kurulmasının önemini teyid etmişlerdir. Taraflar, bu amaçla, ikili anlaşmaları çerçevesinde gerekli teşvikleri sağlamak ve ülkelerinde veya üçüncü ülkelerde, ikili veya çok taraflı ortak yatırımları özendirmek için anlaşmışlardır.

Taraflar, üçüncü ülkelere karşı yükümlülüklerine ters düşmeyecek şekilde ve iç hukuklarına uygun olarak diğer tarafın vatandaşlarına, şirketlerine ve kuruluşlarına, yatırımlarında ve diğer ekonomik faaliyetlerinde en elverişli şartları sağlamayı dikkate alacaklardır.

Madde 9

Taraflar, ekonomik alanlarda birbirlerinin bilgi ve deneyiminden yararlanmak amacıyla danışmalarda ve uzman değişiminde bulunmanın yararını teyid etmişler ve ülkelerinin potansiyelinin daha iyi tanınması için her düzeyde temasların arttırılmasını kararlaştırmışlardır.

Taraflar, iki ülke arasındaki ekonomik, ticari ve teknik işbirliği uygulamalarının güçlendirilmesi ve yönlendirilmesi amacıyla, Hükümetlerarası Türk - Arnavutluk Karma Ekonomik Komisyonuna önemli görevler düştüğü konusunda mutabıktırlar.

Türk - Arnavutluk İş Konseyinin kurulmasının potansiyel yararları olacağına inanan Taraflar, bu yöndeki çabaların özendirilmesi üzerinde görüş birliği içindedirler.

Madde 10

Taraflar, bilim ve teknoloji alanlarındaki işbirliğini, mevcut ahdi temel üzerinde, daha da geliştirip çeşitlendirmek için her türlü çabayı harcayacaklardır.

Madde 11

Taraflar, Balkan Ülkeleri Dışişleri Bakanlarının 1988 Şubat ayında Belgrad'da yaptıkları toplantıyla başlayan ve 1990 Ekim ayındaki Tirana toplantılarıyla güçlenen Balkan İşbirliği Sürecine özel önem atfetmektedirler.

Bu çerçevede Taraflar, Balkan İşbirliği Süreci içinde, bu sürece daha fazla içerik kazandırılması ve Balkan ülkeleri yararına somut sonuçlara ulaşılması için işbirliği yapma hususunda görüş birliği içindedirler.

Madde 12

Taraflar, Türk ve Arnavut ulusları arasında mevcut derin kültürel bağları ve iletişimi güçlendirmek kararlılığıyla ve tüm Avrupa uluslarına açık bir Avrupa kültür sahasının yaratılmasına katkıda bulunmak arzusuyla, aralarında mevcut kültür, eğitim, bilim ve sanat değişimlerini düzenleyen anlaşma ve uygulama programlarına dayanan kültürel işbirliğinin tesisi, devam ettirilmesi ve bu çerçevede daha da geliştirilip çeşitlendirilmesini taahhüt ederler.

Taraflar, iki ülkenin üniversiteleri, yerel yönetimleri, araştırma kurumları ve kültür ve sanat kuruluşları arasında doğrudan işbirliği yapılmasını özendireceklerdir.

Taraflar, ayrıca Arnavutluk'ta Türk dilinin ve Türkiye'de Arnavut dilinin öğrenimi destekleyecekler ve teşvik edeceklerdir. Taraflar, öğretim malzemesi değişimi ve öğretmenlere eğitim olanağı sağlanmasını kolaylaştıracaklardır.

Madde 13

Taraflar, her türlü enformasyonun daha geniş ve özgür biçimde yayılımını sağlamak yolundaki çabalarını arttırmayı ve buna bağlı olarak

basın ve yayın alanlardaki işbirliğini çağdaş haberleşme yöntemlerinin kablo ve uydu sistemleri gibi olanaklarından da yararlanmak suretiyle teşvik etmeyi ve geliştirmeyi taahhüt ederler.

Madde 14

Taraflar, Parlamentoları arasındaki temasların geliştirilmesine özel bir önem atfetmektedirler. Buna paralel olarak, ülkelerindeki siyasal partilerin birbirleriyle yakın temas kurmalarını da teşvik edeceklerdir.

Taraflar, her iki ülkenin halkları arasındaki temasların arttırılması ve kadın ve gençlik örgütleri, sendikaları, eğitim kurumları ve spor kuruluşları ile diğer mesleki ve sosyal örgütleri arasındaki temas ve işbirliğinin gelişmesini destekleyeceklerdir. Taraflar, kentler ve yerel yönetimler arasındaki temasların ve işbirliğinin gelişmesini özendireceklerdir.

Madde 15

Taraflar konsolosluk alanında işbirliğini daha da geliştireceklerdir. Vatandaşlarının diğer ülkede bulundukları süre içinde karşılaşabilecekleri sorunları iyi niyetle çözmeye yönelik çaba göstereceklerdir.

Madde 16

Taraflar, terörizmin bütün yöntem ve uygulamalarını, kaynağı, sebebi ve amacı ne olursa olsun kayıtsız şartsız kınarlar. Taraflar, terörizmin hiçbir koşul altında haklı kılınamayacağı yolundaki inançlarını teyid ederler.

Taraflar, uluslararası terörizme ve örgütlenmiş suçlara karşı mücadelede işbirliği yapacaklardır.

Taraflar, silah ve uyuşturucu madde kaçakçılığı ile tarihi ve kültürel eserler ve diğer benzer kaçakçılığa karşı mücadelede işbirliği yapacaklardır.

Madde 17

Taraflar, ülkeleri arasındaki işbirliğinin ve Avrupa'daki genel eğilimlerin doğurduğu ihtiyaçları da dikkate alarak ve ülkelerinin ekonomik, sosyal ve hukuki yapılarındaki gelişmelere uygun olarak, ikili ilişkilerinin ahdi çerçevesini iyileştireceklerdir.

Madde 18

Taraflar, ikili ilişkilerin gelişmesi hususunda ve her iki ülkeyi ilgilendiren uluslararası ve bölgesel konularda uygun düzeyde ve düzenli aralarla siyasi danışmalarda bulunacaklardır.

Madde 19

İşbu Antlaşma herhangi bir Devlete karşı değildir ve Tarafların üçüncü Devletlerle imzalamış oldukları ikili ve çok taraflı anlaşmalardan doğan hak ve vecibelerini etkilemeyecektir.

Madde 20

İşbu Antlaşma onaya tabidir. Onay belgelerinin teati edildiği tarihten 30 gün sonra yürürlüğe girecektir.

İşbu Antlaşma 20 yıl yürürlükte kalacaktır. Taraflardan birinin yürürlük süresinin dolmasından bir yıl önce yazılı olarak feshi ihbarda bulunmaması halinde Antlaşma beşer yıllık sürelerle yürürlükte kalmaya devam edecektir.

Tirana'da, 1 Haziran 1992 tarihinde Arnavutça ve Türkçe olmak üzere iki nüsha halinde ve her iki metin aynı ölçüde geçerli olacak şekilde hazırlanmıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ VE MEKSİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ HÜKÜMETİ ARASINDA EĞİTİM VE KÜLTÜREL İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI

(2 HAZİRAN 1992)

Meksika Birleşik Devletleri Hükümeti ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti (bundan böyle «Taraflar» diye anılacaklardır).

Her iki ülke halkının çıkarlarını gözönüne alarak,

Karşılıklı menfaat çerçevesinde, kültür, eğitim, dil ve sanat alanlarındaki ilişkilerini güçlendirmek ve arttırmak ve iki ülkeyi birleştiren eğitim ve kültürel bağlarını, karşılıklı yararlanma ile zenginleştirmek arzusu ile,

Aşağıdaki maddelerde kayıtlı Eğitim ve Kültürel İşbirliği Anlaşması üzerinde mutabık kalmışlardır :

MADDE 1

Taraflar, Kültür, eğitim, dil, sosyal bilimsel, sanat ve spor alanlarında karşılıklı işbirliği yapacaklardır.

MADDE 2

Taraflar, dil dersleri, kurslar, seminerler ve konferanslar vermek ve verdirmek amacıyla öğretim üyesi, uzman, teknik eleman ve araştırmacı mübadelesini teşvik edeceklerdir.

Aynı zamanda Taraflar, bu Anlaşma çerçevesinde belirtilen faaliyetleri gerçekleştirmek için, yayın, kitap ve yardımcı malzeme niteliğindeki basılı evrakın talep ve kabulünü destekleyeceklerdir.

MADDE 3

Taraflar, yüksek öğretim kurumlarında, mezuniyet sonrası öğrenimi ve araştırmalar yapılmasını teminen burs verilmesini destekleyeceklerdir.

MADDE 4

Taraflar, sanatçıların ve sanatçı gruplarının karşılıklı ziyaretleri suretiyle eğitim ve kültürel mübadelede bulunmaya önayak olacaklardır.

Aynı zamanda Taraflar, ülkelerini tanıtıcı sergiler açmak, uluslararası festivallere ve diğer sanat gösterilerine katılmak hususunda birbirlerine yardımcı olacaklardır.

MADDE 5

Taraflar, kendi ülkelerinde, karşı Taraf'ın dilinin, kültürünün ve tarihinin daha iyi tanınmasına yardımcı olacak etkinlikleri destekleyeceklerdir.

MADDE 6

Daha iyi bir işbirliğinin yapılabilmesi için Taraflar, arkeolojik, sanatsal ve tarihi eserler gibi, her iki Taraf'ın kültür mirasına dahil olan varlıkların ithalini, ihracını, yasa dışı yollardan el değiştirmesini önlemek için, kendi milli mevzuatlarına ve taraf oldukları uluslararası sözleşmelerin tatbikatına uygun olarak gerekli önlemleri almayı taahhüt edeceklerdir.

MADDE 7

Taraflar, ülkelerinin yararına olan belgelerin ve bilgilerin mübadelesini sağlamak amacıyla, müzeleri, kütüphaneleri ve arşivleri arasında işbirliğini destekleyeceklerdir.

MADDE 8

Taraflar, eksper, uzman, radyo ve televizyon programları, film diapozitifleri ve malzemelerinin değişimini sağlamak üzere, radyo, televizyon ve sinema alanlarındaki yetkili kuruluşları arasında işbirliği yapılmasına katkıda bulunacaklardır.

MADDE 9

Taraflar, öğretim üyesi, sporcu, antrenör ve atlet değişimi yoluyla, beden ve spor eğitimi alanlarında işbirliği yapılmasını sağlayacaklardır.

MADDE 10

Bu Anlaşma'nın uygulamasının devamlılığını sağlamak amacıyla, bir Türk - Meksika Eğitim ve Kültürel İşbirliği Komisyonu oluşturulacak ve bu Komisyon, Taraflar uygun gördükçe, dönüşümlü olarak, Türkiye ve Meksika'da toplanacaktır. Komisyon, bu Anlaşma çerçevesinde yapılacak faaliyetleri değerlendirecek ve karşılıklı olarak gerçekleştirilecek faaliyetler önerecektir.

MADDE 11

Bu Anlaşma, Tarafların, milli mevzuatlarının gerektirdiği formaliteleri tamamladıklarını, diplomatik yoldan biribirlerine bildirmelerini müteakip yürürlüğe girecektir.

Bu Anlaşma süresiz olarak yürürlükte kalacak, ancak Taraflar'dan birinin, altı ay önceden, diplomatik yoldan vereceği yazılı bildirim ile herhangi bir zamanda sona erdirilebilecektir.

Bu Anlaşma'nın sona erdirilmesi, yürürlükte bulunduğu sürede kabul edilmiş programların ve projelerin icrasını etkilemeyecektir.

Bu Anlaşma, Bindokuzyüzdoksaniki yılının Haziran ayının ikinci gününde, Ankara'da, Türkçe ve İspanyolca dillerinde, her ikisi de geçerli iki asıl metin halinde imzalanmıştır.

DIŞİŞLERİ SÖZCÜ VEKİLİ FERHAT ATAMAN'IN İDBK OLAĞANÜSTÜ TOPLANTISINA İLİŞKİN OLARAK SORULAN BİR SORUYA VERDİĞİ YANIT

(3 HAZİRAN 1992)

Bosna - Hersek halkının uzun zamandır devam eden Sırp saldırıları karşısında uğradığı mezalimle ilgili olarak, İslam Ülkeleri Dışişleri Bakanları Konferansı (İDBK) dönem başkanı sıfatıyla, Sayın Bakanımız tarafından bir süredir bu konuda olağanüstü İDBK toplantısı düzenlenmesi hususu da dahil olmak üzere, çeşitli temas ve istişarelerde bulunulmaktaydı. Bu arada aynı konuda, BM nezdindeki Daimi Temsilcimiz de İslam Grubu üyelerini iki kez toplamış ve bu toplantılarda ortaya çıkan değerlendirmeler ve temayüller doğrultusunda, BM Genel Sekreteri ve Güvenlik Konseyi'nin başkan ve üyeleriyle muteaddit kereler görüşmüştür.

Bu çerçevede, İran ve Tunus da Bosna-Hersek konusunda İDBK'nin olağanüstü toplantıya çağrılması hususunda İKÖ Sekretaryası nezdinde talepte bulunmuş, sözkonusu girişimler tarafımızdan bu konuda sürdürülmekte olan çabalara destek mahiyetinde mütalaa olunarak, memnuniyetle karşılanmıştır.

Bosna-Hersek'te, Karabağ'da, ya da dünyanın neresinde olursa olsun kan dökülmesi tabiatiyle sadece İslam Dünyasının sorunu değil, tüm insanlığın sorunudur. Bu mezalim karşısında bütün ülkelerin ve bütün uluslararası kuruluşların harekete geçmesi ve tepkilerini ortaya koyması gerektiği inancındayız. Bu bakımdan, dönem başkanı olarak tarafımızdan yapılan temas ve istişareler neticesinde, İslam Dünyasında da dayanışmanın bir göstergesi olarak, Bosna-Hersek'teki durumu görüşmek üzere, İDBK'nin olağanüstü toplantıya çağrılması için İKÖ Genel Sekreterinden sözkonusu toplantının düzenlenmesini teminen üye ülkeler nezdinde gerekli girişimleri yapması talep edilmiş olup, toplantının 17 - 18 Haziran 1992 tarihlerinde İstanbul'da yapılması öngörülmektedir.

İDBK Olağanüstü Toplantısına İKÖ üyesi 46 ülke ile Orta Asya Cumhuriyetleri ve İKÖ'de gözlemci statüsünü haiz dört ülke/grubun da katılması beklenmektedir.

AÇIKLAMA

(7 HAZİRAN 1992)

Ermenistan Devlet Başkanı ile Başbakanının Sayın Başbakan Demirel'e gönderdikleri mesajlar alınmış olup, gerekli değerlendirme yapılmaktadır.

Bu mesajlarda Türkiye'yle ilişkiler için ifade edilen iyi niyetleri memnuniyetle karşılamaktayız. Ancak, bilindiği gibi uluslararası ilişkilerde, niyetlerden ziyade fiili hareketler önem taşır. Bu bağlamda, Ermenistan'ın belirtilen niyetlerini bulunduğu bölgede ve Azerbaycan'da öncelikle uygulamaya koyması, sadece Türkiye'yle değil, bütün komşularıyla ilişkileri bakımından başlıca gösterge olacaktır. Bu, bölgede barış ve istikrarın sağlanması için de gereklidir.

TÜRK DİLİ KONUŞAN ÜLKELER KÜLTÜR BAKANLARI I'NCİ KONFERANSI SONUÇ BİLDİRGESİ

(20 HAZİRAN 1992)

Türkçe Konuşan Devlet Kültür Bakanları,

Bugünkü ortak kültürlerinin köklerinin geçmişteki tarih, coğrafya, dil ve din bağlarında yattığını bilerek,

Geleceğe dönük amaçlar açısından, insan haklarına dayalı demokratik ve laik bir devlet yapısı içinde, yüksek teknoloji kullanarak hızlı kalkınma ortak hedefinde birleşildiğini kabul ederek, ortak Türk Kültürünün saygı duyduğumuz evrensel ve çağdaş insanlık kültürüne büyük katkıları olacağı bilinciyle,

Gittikçe küçülen ve sorunları artan dünyamızda, uluslararası dayanışmanın getireceği avantajların bilinci içinde,

1) Hepimizi biraraya getiren Türk dilinin ortak bir alfabesi üzerinde anlaşmayı, bu ortak alfabeyi, mümkün olan en kısa zamanda geliştirmeyi ve uygulamayı;

2) Ülkeleri birbirine bağlayacak ortak bir bilgisayar ağı kurmayı ve bu bilgisayar ağı aracılığı ile başta kültürel alış veriş olmak üzere toplumsal ve ekonomik konulardaki etkileşimi sürekli ve etkin bir biçimde geliştirmeyi,

3) Birbirlerinin bağımsız ve özgürlüğüne saygılı bir biçimde, her ülkenin kültürel zenginliğini korumayı ve geliştirmeyi, Bosna-Hersek'te ve Karabağ'daki ortak kültür mirasının savaş sırasındaki tahribatını üzüntüyle karşılayarak konuyu ve bu çerçevede Azerbeycan'ın Şusa kentindeki müzelerde Ermeni işgalinin yaptığı tahribatı uluslararası örgütler nezdinde gündeme getirmeyi,

4) Ortak kültürün gelişmesinde görsel işitsel araçların daha etkin kullanımını sağlamak amacıyla TRT yayınlarının program, kapsam ve yaygınlığının ilgili devletlerin tümüne yönelik bir biçimde geliştirilmesini desteklemeyi,

5) Ülkeler arasındaki, sanatçı, edebiyatçı ve sanat olayları alış verişini, karşılıklı icralar, ziyaretler, araştırmalar ve festivaller yanında, ortak prodüksiyonlar aracılığıyla da desteklemeyi,

6) Ortak kültürün geliştirilmesi çerçevesinde özellikle yazılı kültür ürünleri değişim ve üretimini desteklemeyi,

7) Birbirlerinin; başta kültürel amaçlılar olmak kaydıyla tüm uluslararası kuruluşlar tarafından tanınmasına, bu kuruluşların üyeliklerine kabul edilmesine destek vermeyi, bu arada, Türk Kültür Birliği'nin ayrılmaz parçası olan KKTC'nin dünya uluslar ailesi içinde gerekli yerini alması doğrultusundaki çabaları desteklemeyi,

8) Bütün bu amaçların gerçekleştirilmesi için; yedi ülkenin Kültür Bakanlarının oluşturduğu ve altı ayda bir toplanarak bir «Türk Dili Konuşan Ülkeler Kültür Bakanları Daimi Konseyi» kurmayı,

9) Bu konseyin çalışma tüzüğü hakkında, Bakü'de yapılacak İkinci Kültür Bakanları Konferansına kadar görüş oluşturmayı,

10) «Türk Dili Konuşan Ülkeler Kültür Bakanları Daimi Konseyi» aracılığı ile en kısa zamanda merkezi Ankara'da olacak ve anılan konseyin çalışmalarını hazırlayacak ve kararlarını uygulayacak bir işbirliği bürosunu faaliyete geçirmeyi,

kararlaştırmışlardır.

İstanbul, 20 Haziran 1992

Azerbaycan Respublıkası
Polat Bülbüloğlu
Kültür Bakanı

Kazakistan Respublikası
Erkegali Rakhmadiev
Kültür Bakanı

Türkmenistan Respublikası
Asırmurad Mamiliev
Kültür Bakanı

Türkiye Cumhuriyeti
D. Fikri Sağlar
Kültür Bakanı

Özbekistan Respublıkası
Zafar A. Hakimov
Kültür Bakanı

Kırgızistan Respublikası
Danial Mukasoviç Nazarmatov
Kültür Bakanı

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
Eşber Serakıncı
Milli Eğitim ve Kültür Bakanı

TÜRK - YUNAN ORTAK BASIN AÇIKLAMASI

(21 HAZİRAN 1992)

1. Türk ve Yunan Başbakanları 21 Haziran 1992 tarihinde, Yunan Başbakanının Türkiye'ye yaptığı özel ziyaret sırasında bir çalışma yemeğinde bir araya gelmişlerdir. Türk Dışişleri Bakanı da bu çalışma yemeğinde bulunmuştur.

2. Bu vesile ile, iki Başbakan ikili ilişkiler ve ortak ilgi alanlarına giren bölgesel ve uluslararası konular üzerinde görüş değişiminde bulunmuşlardır.

3. Görüşme dostane ve yapıcı bir havada cereyan etmiştir. İki Başbakan ülkeleri arasındaki ilişkileri her alanda geliştirmek ve çeşitlendirmek konusundaki ortak arzu ve kararlılıklarını teyit etmişlerdir. Bu bağlamda, özlü bir dialoğun, her iki milletin yararına olacak şekilde ilişkilerin geliştirilmesi açısından etkili bir rol oynayacağına dair inançlarını belirtmişlerdir.

4. İki Başbakan, Yunan Başbakanının Ankara'ya yapması öngörülen ziyaret sırasında imzalanacak olan Dostluk, İyi Komşuluk ve İşbirliği Anlaşmasının hazırlıklarına ilişkin çabalarının arttırılmasını kararlaştırmışlardır.

5. İki Başbakan, iki ülke arasındaki ekonomik, ticari ve kültürel ilişkileri geliştirmek amacıyla son yıllarda taraflarca ele alınmış olan anlaşmaları sonuçlandırmaya hazır olduklarını belirtmişlerdir.

6. İki Başbakan Kıbrıs sorununa atfettikleri önemi kaydederek sorunun müzakere yoluyla kısa zamanda bir çözüme ulaşması yönündeki ortak hedeflerini teyid etmişlerdir. İki Başbakan, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin halen New York'ta, Kıbrıs'daki iki tarafla yapmakta olduğu toplantının adil ve kalıcı bir barış yönünde olumlu sonuçlar vermesi ümidini izhar etmişlerdir. İki Başbakan Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin, iyi niyet misyonu çerçevesinde almış olduğu bu inisyatifin desteklenmesi hususunda mutabık kalmışlardır.

7. İki Başbakan açık ve samimi bir şekilde cereyan eden görüşmelerinden duydukları memnuniyeti izhar etmişler ve iki ülke arasındaki ilişkilerin ileriye götürülmesi için ortak bir zemin bulunması yolunda üst düzey siyasi temasların karşılıklı anlayış ve iletişim sağlamakta olduğuna dair inançlarını teyid etmişlerdir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE BULGARİSTAN CUMHURİYETİ ARASINDA HÜKÜMLÜLERİN TRANSFERİNE DAİR SÖZLEŞME

(22 HAZİRAN 1992)

Türkiye Cumhuriyeti
ve
Bulgaristan Cumhuriyeti

Ceza alanında karşılıklı işbirliğini güçlendirmek ve topluma intibaklarının kolaylaştırılması amacıyla hükümlülere hürriyeti bağlayıcı cezalarını uyruğu oldukları ülkede çekmek hususunda imkân sağlamak arzusuyla,

Aşağıdaki hükümler üzerinde anlaşmışlardır :

I. KISIM

GENEL PRENSİPLER

MADDE 1

İşbu Sözleşme Hükümlerine göre :

a) «Hüküm Devleti» tabiri suçlunun mahkumiyetine karar verilen ve toprağından transfer edildiği Devleti ifade eder;

b) «İnfaz Devleti» tabiri cezasının infazı amacıyla hükümlünün transfer edildiği Devleti ifade eder;

c) «Hükümlü» tabiri, iki Devletten birisinin veya diğerinin toprağında yürürlüğe giren adli bir makamın kararına konu teşkil etmek kaydıyla hürriyeti bağlayıcı bir cezayı çekmeye mahkum edilen ve hürriyeti kısıtlanan her şahsı ifade eder.

MADDE 2

Her iki akid Devlet, işbu Sözleşmede öngörülen şartlar dairesinde, hükümlü kişilerin karşılıklı olarak transferini sağlamayı taahhüt ederler.

MADDE 3

Transfer talebi :

a) Hüküm Devleti;

b) İnfaz Devleti;

c) İki Devletten birisine bu amaçla başvuruda bulunmak suretiyle bizzat hükümlü

Tarafından yapılabilir.

MADDE 4

İşbu Sözleşme aşağıdaki şartlarla uygulanacaktır:

a) Talebe konu teşkil eden suç, her iki Devlet mevzuatınca cezayı müstelzim bulunmalıdır;

b) 1. maddenin (c) paragrafında öngörülen adli makam kararı kesinleşmiş ve infaz edilebilir nitelikte olmalıdır;

c) Hükümlü transfer edileceği Devletin uyrukluğuna sahip bulunmalıdır;

d) Hükümlü transferine rıza göstermelidir;

e) Transfer talebinin yapıldığı anda hükümlünün infazı gereken asgari bir yıl bakiye hürriyeti bağlayıcı cezası daha bulunmalıdır. İstisnai hallerde, her iki Devlet infazı gereken bakiye cezanın yukarıda öngörülen süreden daha az olması halinde de transfer konusunda anlaşabilirler.

MADDE 5

Hüküm Devleti diğer Devlete, işbu Sözleşmenin uygulaması çerçevesinde bu Devletin uyruğundaki bir kişi aleyhinde ve transfere konu teşkil edebilecek nitelikte ittihaz olunan her mahkumiyet kararı ile ilgili olarak bilgi verecektir.

Hüküm Devletinin yetkili makamları, kesinleşen bir mahkumiyet kararına konu teşkil eden ve diğer Devletin uyruğunda bulunan her şahsa, hürriyeti bağlayıcı cezasının işbu Sözleşmede yer alan şartlar dahilinde uyrukluğuna sahip olduğu ülkede infazı için transferini teminen kendisine tanınan imkân hakkında bilgi vereceklerdir.

Hükümlüye transfer talebi hakkında, her iki Devletten birisi tarafından verilen karar dolayısıyla yazılı olarak bilgi verilecektir.

MADDE 6

Hükümlünün transferi aşağıdaki hallerde reddolunacaktır:

a) Transfer her iki Devletten birisi tarafından, hükümranlığına, güvenliğine, kamu düzenine, hukuk düzeninin temel prensiplerine veya diğer öz çıkarlarına halel verecek mahiyette görülmekte ise;

b) İnfaz Devletindeki yetkili makamlarca, sözkonusu hükümlü hakkında aynı fiiller dolayısıyle kesin nitelikte bir adli karar ittihaz olunmuş ise;

c) İnfaz Devletinde hükümlü aleyhinde ittihaz olunan karar, bu Devlet mevzuatına göre bu kararın sözkonusu mahkumiyetin infazını zamanaşımı veya başka bir sebeple engellemesi halinde, infaza konulamamakta ise;

d) Mahkumiyet kararı münhasıran askeri bir suç dolayısıyla ittihaz olunmuş ise.

MADDE 7

Transfer aşağıdaki hallerde reddedilebilecektir:

a) İnfaz Devletinin yetkili makamlarınca, aynı fiiller dolayısıyla takibat yapılmaması veya tevessül olunan takibata son verilmesi kararlaştırılmışsa;

b) Mahkûmiyet kararını gerektiren fiiller İnfaz Devletinde takibat konusu yapılmakta ise;

c) Hükümlü, ödemek zorunda olduğu tazminat tutarını tediye etmemiş ise. Bununla beraber, her türlü tazminat, para cezası ve mahkeme masrafları İnfaz Devletinde bu Devletin mevzuatına uygun olarak infaz edilebilecektir.

d) Hükümlü aynı zamanda Hüküm Devletinin uyrukluğunda bulunmakta ise. Uyrukluk durumu mahkûmiyet kararı tarihine göre değerlendirilecektir.

MADDE 8

1. Hükümlü, transferine serbest iradesi ile ve transferin doğuracağı hukuki sonuçları tamamen müdrik olarak, rıza göstermelidir. Hükümlünün, sağlık veya aklî durumu veya yaşı sebebiyle iki Devletten birisi gerekli gördüğü takdirde, rızası yasal temsilcisi vasıtasıyla alınacaktır. Bu konuda takip edilecek usul Hüküm Devletinin mevzuatına tabi olacaktır.

2. Hüküm Devleti, İnfaz Devletine talebi üzerine transfer konusundaki rızanın yukarıdaki paragrafta belirtilen şartlar dairesinde verildiği hususunu bir konsolosluk memuru aracılığıyle tahkik etme imkânı sağlayacaktır.

MADDE 9

1. Hüküm Devletinde hükmolunan ceza, infazı gereken bakiye ceza süresi bakımından İnfaz Devletinde de aynen yerine getirilecektir.

Bununla birlikte, Hüküm Devletinde ittihaz olunan kararın ne şekilde infaz edileceği İnfaz Devleti Yetkili Mahkemesinin vereceği adli bir kararla tesbit olunacaktır.

2. Hüküm Devletinde verilen ceza, niteliği ve süresi bakımından aynı fiiller için İnfaz Devleti Kanununda öngörülen cezadan daha ağır olduğu takdirde İnfaz Devleti, kendi mevzuatında buna en ziyade tekabül eden hürriyeti bağlayıcı cezayı ikame edecek veya hükmolunan cezayı kanunen uygulanabilecek azami hadde indirecektir.

3. İkame olunan ceza, niteliği ve süresi bakımından Hüküm Devletinde hükmolunan hürriyeti bağlayıcı ceza süresinden daha ağır olamıyacağı gibi İnfaz Devleti Kanununda öngörülen azami haddi de geçemiyecektir.

MADDE 10

İnfaz Devleti, kendisinden talep olunması halinde Hüküm Devletine mahkumiyetle ilgili infaz işlemleri sonucundan bilgi verilecektir.

MADDE 11

Cezanın infaz usulu ve şartları, bu konuya ilişkin tüm kararları almakta yegane yetki sahibi olan İnfaz Devleti mevzuatına tabi olacaktır.

MADDE 12

Mahkumiyet hükmünün esasına taallûk eden tüm başvurular üzerine karar verme yetkisi sadece Hüküm Devletine ait olacaktır.

MADDE 13

1. Transfer edilen hükümlüler her iki Devletin birisinde ilân olunan genel ve özel aftan yararlanacaklardır.

2. Hüküm Devleti, cezanın infazına tamamen veya kısmen son verecek nitelikteki tüm karar veya tedbirden İnfaz Devletine gecikmeksizin bilgi verecektir.

3. İnfaz Devletinin yetkili makamları, cezanın infaz edilebilir niteliğini kaldıran tüm karar veya tedbirden haberdar edildikleri andan itibaren cezanın infazına son vereceklerdir.

MADDE 14

İşbu Sözleşme uygulanarak transfer edilen hiçbir hükümlü, Hüküm Devletinde hükmolunan cezaya esas olan ve transfere konu teşkil eden suç dolayısıyle İnfaz Devletince yeniden tatbikata tabi tutulmayacak, tutuklanamayacak veya hürriyeti kısıtlanmayacaktır.

MADDE 15

İşbu Sözleşme, yürürlüğe girmesinden önce ittihaz olunan mahkumiyet kararlarına da uygulanacaktır.

II. KISIM

USUL HÜKÜMLERİ

MADDE 16

Bütün transfer talepleri yazılı olarak yapılacaktır. Talepte, hükümlünün kimliği, Hüküm Devletinde tutuklu bulunduğu mahal ve İnfaz Devletindeki ikamet yeri belirtilecektir. Hükümlünün veya yasal temsilcisinin transfere rıza gösterdiğine dair beyanı da talep belgesine eklenecektir.

MADDE 17

Hüküm Devleti, mahkumiyet kararının onaylı örneğini İnfaz Devletine iletecektir. Hüküm Devleti, karara infaz edilebilir nitelikte bulunduğuna dair meşruhat verecek ve suçun işleniş şeklini, zamanını ve işlendiği yeri, ayrıca hukuki tavsifini, uygulanan kanun maddelerini ve hükümlünün tutuklu bulunduğu yeri belirtecektir. Tutuklulukta geçirilen süre ile infazı gereken bakiye ceza ve cezadan yapılan indirimlerin süreleri ile hükümlünün kişiliği v emahkûmiyet kararının verilmesinden önceki ve sonraki devrelerde Hüküm Devletindeki gidişatına ilişkin bütün bilgileri de sağlayacaktır.

Hüküm Devleti aynı şekilde 7. maddenin (c) fıkrasına göre, hükümlünün mahkûm edildiği ve transferinden önce ödememiş bulunduğu para cezaları tutarına ilişkin bilgileri de verecektir.

İnfaz Devleti, aynı fiiller için mevzuatında öngörülen cezanın azami haddini Hüküm Devletine bildirecektir.

Her iki Devletten birisi, diğer Devlet tarafından kendisine iletilen bilgileri, işbu Sözleşmenin uygulaması bakımından, yeterli görmediği takdirde, gerekli ek bilgileri talep edecektir.

MADDE 18

İşbu Sözleşmenin uygulamasında yetkili makamlar Türkiye Cumhuriyeti için Adalet Bakanlığı, Bulgaristan Cumhuriyeti için Başsavcılık ve Adalet Bakanlığıdır.

MADDE 19

İşbu Sözleşmenin uygulamasına taallûk eden evrak ve belgeler her türlü onay işleminden muaf olacak, yetkili makamın imza ve mühürünü ihtiva edecektir.

Sözkonusu belgeler ya İnfaz Devleti dilinde veya Fransızca yapılmış tercümelerini ihtiva edecektir.

MADDE 20

Transfer teklifinin kabulünü takiben her iki Devletin yetkili makamları, zaman geçirmeksizin hükümlünün transfer edileceği mahal, transfer tarihi ve şartları konusunda anlaşacaklardır.

MADDE 21

Münhasıran diğer Devlet arazisinde yapılan masraflar hariç olmakla beraber, transfer masrafları İnfaz Devleti tarafından karşılanacaktır.

III. KISIM

NİHAİ HÜKÜMLER

MADDE 22

1. İşbu Sözleşme onay işlemine tabidir.

2. Onay belgeleri Sofya'da teati edilecektir.

3. İşbu Sözleşme, onay belgelerinin teatisinden 30 gün sonra yürürlüğe girecektir.

4. İşbu Sözleşme süresiz olarak akdedilmiştir. Bununla beraber, iki Devletten herbiri, diğer Devlete diplomatik kanaldan yazılı olarak ihbarda bulunmak suretiyle İşbu Sözleşmeyi her zaman feshedebilir. Bu takdirde, fesih ihbarı, sözkonusu ihbarın alınmasından bir sene sonra hüküm ifade edecektir.

Yukarıdaki hükümleri tasdiken, her iki Hükümetin, usulüne uygun olarak yetkili kılınan temsilcileri İşbu Sözleşmeyi imzalamışlardır.

İşbu Sözleşme 22 Haziran 1992 tarihinde Ankara'da Türkçe, Bulgarca ve Fransızca dillerinde ve her üç metin de geçerli olmak üzere iki nüsha olarak tanzim edilmiştir. Anlaşmazlık halinde Fransızca metin geçerli olacaktır.

THE BOSPHORUS STATEMENT
(İSTANBUL, 25 JUNE 1992)

THE BOSPHORUS STATEMENT

(25 JUNE 1992)

The Heads of State and Government of Albania, Armenia, Azerbaijan, Bulgaria, Georgia, Greece, Moldova, Rumania, Russia, Turkey and Ukraine met and signed on 25 June 1992 in İstanbul the Declaration on Black Sea Economic Cooperation.

The Heads of State and Government,

Mindful of the historic need to further the implementation of peaceful and constructive relations among their peoples, based on the general principles of the UN charter and the CSCE documents and with the objective of creating adequate conditions for a mutually beneficial prosperity,

Sharing the basic approach that freedom must also extend to the rights and rules governed by the free market economy,

Recognizing that their efforts so far must be further upgraded by the establishment of solid and effective mechanisms in order to achieve a higher degree of economic cooperation,

Noted that the signing of the declaration signaled the beginning of a new partnership between them inspired by the values of democracy, rule of law and respect for human rights.

The Heads of State and Government reiterated their commitment to act in a spirit of friendship and good neighbourliness and enhance mutual respect and benefit, cooperation and dialogue in the relations between them.

They recognized that this occasion could usher in an era of peace, stability and development in the region and agreed that they would all strive in good faith to achieve these ends.

The Heads of State and Government stated that by the Black Sea initiative, they could better realize concrete schemes of cooperative action that would contribute directly to the well-being and prosperity of their peoples and the region. They affirmed that feasible and practical possibilities for cooperation in all fields identified in the declaration be encouraged and actively pursued.

The Heads of State and Government acknowledged that the region is already faced by serious conflicts and that there is the danger of new tensions arising. They therefore emphasized the need for the peaceful settlement of all disputes by the means and in accordance with the principles set out in the CSCE documents to which they all subscribe. They further reaffirmed their determination in resisting aggression, violence, terrorism and lawlessness and their resolve to help establish and restore peace and justice.

With a shared vision of the future and through mutual cooperation, the Heads of State and Government looked forward to the transformation of the Black Sea into a region of peace, freedom, stability and prosperity. They stressed that in the building of the new architecture of Europe, their countries and peoples had an important and creative contribution to make and that the Black Sea Economic Cooperation constituted an effort that would facilitate the processes and structures of European integration.

The Heads of State and Government welcomed the results of the meeting of the Ministers of Foreign Affairs held on 24 June 1992. They further noted the possibility of convening similar summit meetings in the future.

The participants expressed their gratitude to the government and the people of Turkey for the kind hospitality extended to them during the summit.

SUMMIT DECLARATION ON BLACK SEA ECONOMIC COOPERATION

(25 JUNE 1992)

The Heads of State or Government of Albania, Armenia, Azerbaijan, Bulgaria, Georgia, Greece, Moldova, Romania, Russia, Turkey and Ukraine;

1. Taking into account the profound and rapid changes in Europe and the determination of the peoples of the continent to shape a new era of peace and security on the basis of the principles laid down in the Helsinki Final Act and the follow-up CSCE documents and particularly in the Charter of Paris for a New Europe,

2. Recognizing that a prosperous and united Europe will evolve on shared values such as democracy based on human rights and fundamental freedoms, prosperity through economic liberty and social justice, and equal security for all our countries,

3. Taking into consideration the potential of the participating States and the opportunities for enhancing the mutually advantageous economic cooperation arising from their geographic proximity and from the reform process and structural adjustments,

4. Conscious of the importance of the environmental problems of the Black Sea for the well-being of their peoples and recognizing that it is vital to ensure the environmental sustainability of their economic development,

5. Confirm the intention to develop economic cooperation as a contribution to the CSCE process, to the establishment of a Europe-wide economic area, as well as to the achievement of a higher degree of integration of the participating States into the world economy,

6. Share the common objectives to achieve the further development and diversification of both bilateral and multilateral cooperation among them as well as with other interested countries, to foster their economic, technological and social progress, and to encourage free enterprise,

7. Agree that their economic cooperation will be developed in a manner not contravening their obligations and participating States with third parties, including international organizations as well as the EC and the cooperation within the regional initiatives,

8. Aim to ensure that the Black Sea becomes a sea of peace, stability and prosperity, thriving to promote friendly and good-neighbourly relations,

9. Declare that the economic cooperation among the participating States will be developed on the basis of the principles of the Helsinki Final Act and the decisions in the subsequent CSCE documents, as well as of the other universally recognized principles of international law,

10. Agree that the economic cooperation will be promoted gradually and, while determining the priorities in this process, they will take into account the specific economic conditions, interests and concerns of the countries involved, and particularly the problems of the countries in transition to market economy,

11. Affirm that the whole economic cooperation among their countries is open for the participation of other interested States recognizing the provisions of this Document. As regards projects of common interest, individual countries, their economic and financial institutions, enterprises and firms as well as regional and international economic and financial institutions could be involved in their realization,

12. Decide to develop comprehensive multilateral and bilateral Black Sea economic cooperation, covering the various fields of activity as specified below,

13. Affirming their determination to make best use of all possibilities and opportunities for expanding and multiplying their cooperation in the fields of economics, including trade and industrial cooperation, of science and technology and of the environment, the participating States declare that they will take from now on concrete steps in this process by identifying, developing and carrying out, with the participation of their competent organizations, enterprises and firms, projects of common interest, inter alia, in the following areas:

— Transport and communications, including their infrastructure;
— Informatics;
— Exchange of economic and commercial information, including statistics;
— Standardization and certification of products;
— Energy;
— Mining and processing of mineral raw materials;
— Tourism;
— Agriculture and agro-industries;
— Veterinary and sanitary protection;
— Health care and pharmaceutics;
— Science and technology,

14. In order to promote their cooperation, the participating States will act to improve the business environment and to stimulate individual and collective initiative of the enterprises and firms directly involved, mainly by:

— Facilitating, via bilateral negotiations, the prompt entry, stay and free movement of businessmen in their respective territories and encouraging direct contacts among enterprises and firms;

— Providing support for small and medium-sized enterprises;

— Contributing to the expansion of their mutual trade in goods and services and ensuring conditions favorable to such development by continuing their efforts to further reduce or progressively eliminate obstacles of all kinds, in a manner not contravening their obligations towards third parties;

— Ensuring appropriate conditions for investment, capital flows and different forms of industrial cooperation, notably by concluding and putting into effect, in the near future, agreements on the avoidance of double taxation and on the promotion and protection of investments;

— Encouraging the exchange of information on international tenders organized in the participating States so as to give the opportunity to their enterprises and firms to participate therein, in accordance with the national rules and practices;

— Encouraging cooperation in free economic zones.

15. The participating States will take appropriate steps, including by promoting joint projects, for the protection of the environment, particularly the preservation and the improvement of environment of the Black Sea, and the conservation, exploitation and development of its bioproductive potential,

16. The participating States will consider or encourage the conclusion of appropriate credit and financial arrangements at governmental and non-governmental level and will seek to mobilize funds, including through international institutions and third parties, for the purpose of expanding their mutual economic and commercial cooperation and implementing specific projects of common interest in the Black Sea area. In this context, they will consider the possibilities and the ways of establishing a «Black Sea Foreign Trade and Investment Bank».

17. Meetings of the Foreign Ministers of the participating States will be convened regularly on rotation basis, at least once a year, to review progress and to define new targets. By common understanding, ad hoc

and permanent working groups of experts are to be set up to propose the necessary arrangements concerning the cooperation in different fields. The participating States consider that at this stage of their cooperation it is necessary to ensure institutional flexibility. Representatives of the business community should be invited to this process so as to benefit from their practical experience.

18. Those States which commit themselves to the observance of the provisions of the present document can join, with the approval of the participating States, the whole process of cooperation. Organizations, enterprises and firms of third parties will also be given the possibility of indicating their interest in projects of common interest and, in case of agreement, of taking part in their implementation. Regional and international economic and financial institutions may also contribute in the carrying out of these projects.

AÇIKLAMA

(25 HAZİRAN 1992)

Türk ve ABD Makamları arasında sürdürülen danışmalar sonucunda, ABD'nin, Türk Silahlı Kuvvetlerinin Sinop Askeri Tesisindeki ortak savunmaya ilişkin faaliyetine son verilmesi öngörülmektedir. Bu karar, değişen dünya koşullarına uyum sağlamak üzere, müttefik ülkeler tarafından dünya çapında gerçekleştirilen askeri indirimler ve düzenlemeler çerçevesinde alınmıştır. 1993 yılı içinde, Sinop'taki bütün ABD personeli çekilerek, ABD askeri faaliyetleri sona erdirilecektir.

TÜRKİYE - AZERBAYCAN ORTAK BİLDİRİSİ

(27 HAZİRAN 1992)

Azerbaycan Cumhurbaşkanı Ebulfez Elçibey, KEİB Zirvesi dolayısıyla bulunduğu İstanbul'dan bir çalışma ziyareti yapmak amacıyla 26-27 Haziran tarihlerinde Ankara'ya gelmiştir.

Azerbaycan Cumhurbaşkanı, Anıtkabir'i ve 1918-1920 yılları arasında Azerbaycan Milli Şura Başkanlığını yapmış olan Mehmet Emin Resulzade'nin mezarını ziyaret etmiştir.

Konuk Cumhurbaşkanı, Sayın Başbakanımızla görüşmüş ve yetkililerimizle temaslarda bulunmuş, ayrıca T.B.M.M.'ne hitap etmiştir.

Ayrıca, Azerbaycan Dışişleri Bakanı Tevfik Kasımov ile Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin bir toplantı yapmışlardır. Görüşmelerde Azerbaycan Başbakan 1. Yardımcısı Vahid Ahmedov ile Azerbaycan Cumhurbaşkanlığı Dışişleri Devlet Danışmanı Vefa Gülizade de hazır bulunmuşlardır.

Bu görüşmeler sırasında, Türkiye - Azerbaycan ilişkileri bütün veçheleriyle ele alınmış, ilişkilerin daha da geliştirilmesi için atılması gerekli adımlar hakkında görüş alışverişinde bulunulmuştur.

Görüşmelerde başta Dağlık Karabağ sorunu olmak üzere, bölgesel ve uluslararası konular da ele alınmıştır.

Türk tarafı, Azerbaycan'da demokratik seçimlerle yeni bir yönetimin işbaşına gelmesinden duyduğu memnuniyeti ve bu gelişmenin demokratik yapılanma sürecindeki önemini vurgulamıştır.

Görüşmelerde, Azerbaycan'ın kısa, orta ve uzun vadedeki ihtiyaçları hakkında görüş teatisinde bulunulmuş, bu bağlamda, Azerbaycan'ın acil gıda ihtiyaçlarının karşılanması ile kısa ve orta vade ekonomik ve parasal düzenlemelerin yapısal çerçevesinin gerçekleştirilmesine, ekonomik istikrar tedbirlerinin alınmasına yardımcı olunması hususlarında mutabakata varılmış, eğitim ve dış politika konularında daha yakın işbirliğinde bulunulması kararlaştırılmıştır.

Tüm bu konulardaki işbirliği, KEİB zihniyetine uygun olarak, her iki ülkenin dünyada ve bölgede hedef aldıkları yapıcı, barışçı ve uluslararası dayanışmaya açık yaklaşımları çerçevesinde sürdürülecektir.

Bu alanlarda gerekli temellerin atılması amacıyla Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Büyükelçi Özdem Sanberk başkanlığında bir heyetin 13-16 Temmuz tarihleri arasında Azerbaycan'ı ziyaret etmesi üzerinde mutabık kalınmıştır.

AÇIKLAMA

(29 HAZİRAN 1992)

Türkiye ile Bulgaristan arasındaki ikili ilişkilerin her alanında sağlanan olumlu gelişmeler ışığında, ortak sınırımıza yakın bölgelerde bulunan bazı zırhlı ve mekanize birliklerimizin konuşlandırma yerlerinin değiştirilmesi kararlaştırılmıştır.

Bilindiği üzere, Genelkurmay Başkanımız'ın 16-20 Aralık 1991 tarihlerinde Bulgaristan'ı ziyareti sırasında iki ülke Genelkurmay Başkanları, ülkelerimiz arasında güvenliğin artırılması konusundaki ortak kararlılıklarını teyid etmişler ve iki ülke ortak sınırında güven ve güvenliği artırıcı önlemler alınmasını ve askeri temasların artırılmasını öngören Sofya Belgesini kabul etmişlerdir. Ortak sınırlarımıza yakın bölgedeki bazı birliklerin, Silahlı Kuvvetlerimizin yeniden yapılanmasıyla uyumlu şekilde çekilmesi, Sofya Belgesi ile başlatılan Bulgaristan'la güvenlik ilişkilerimizin derinleştirilmesi sürecine ivme kazandıracaktır.

Bu işleme konu olacak birliklerden bir Mekanize Piyade Taburu Edirne'den Lüleburgaz'a ve bir Tank Taburu Kırklareli'nden İstanbul bölgesine geri çekilecektir. Sözkonusu kuvvet intikallerinin başlatılacağı 3 Temmuz 1992 tarihinde yapılacak törene, anılan tarihte Sayın Genelkurmay Başkanımızın resmi davetlisi olarak Türkiye'de bulunacak Bulgaristan Genelkurmay Başkanı Sayın Korgeneral L. Petrov da katılacaktır.

Bu işlem, Türkiye'nin, sınırlarımızdan başlayarak tüm Avrupa'nın gerçek anlamda bir istikrar ve güven alanına dönüştürülmesi çabalarına etkili katkı yapmak azminde olduğunun bir göstergesidir. Türkiye, bölgede istikrarın ve güvenin artmasını ortak gayretlerle gerçekleşebileceği inancıyla diğer bölge ülkelerini de bu yönde yapıcı adımlar atmaya ve işbirliğinde bulunmaya davet eder.

AÇIKLAMA

(30 HAZİRAN 1992)

Güney Afrika'da son zamanlarda gittikçe hız kazanan reform ve diyalog sürecine rağmen, siyah yerleşim bölgelerinde ülkedeki başlıca iki siyah örgüt olan Afrika Ulusal Kongresi ve Inkatha'nın taraftarları arasında uzunca bir süreden beri devam eden ve kanlı çatışmalara neden olan nüfuz mücadelesini endişeyle izlemekteyiz. Özellikle, 17 Haziran'da 39 mâsum insanın ölümüne neden olan Boipatong katliamı tüm uluslararası camiada olduğu gibi ülkemizde de büyük bir üzüntü ve infial yaratmıştır. Keza, bu üzücü olay nedeniyle, ırkçılık rejimini ortadan kaldırmak amacıyla siyahlarla beyazlar arasında bir süreden beri sürdürülmekte olan CODESA görüşmelerinin askıya alınmasından da büyük kaygı duymaktayız.

Güney Afrika Hükümeti'nin en kısa zamanda bu olayın sorumlularını bularak cezalandırmasını, CODESA görüşmelerinin yeniden başlatılmasını teminen gerekli ortamın oluşturulmasını ve ülkedeki siyahlar arasındaki şiddet olaylarına biran önce son verilmesini diliyoruz. CODESA görüşmelerindeki tüm tarafların, ülkedeki bütün Güney Afrikalıları temsil etmek üzere, barışçı yoldan ırkçı olmayan bir demokrasi rejiminin kurulmasına yönelik çabalarında, uzlaşıcı ve yapıcı bir zihniyet içinde, azim ve süratle ilerleyerek nihai amaca en kısa zamanda ulaşmaları en içten temennimizdir.

MAKEDONYA KONUSUNDAKİ BİR SORUYA CEVAP

(12 TEMMUZ 1992)

SORU : AT Lizbon zirvesinde Makedonya isminin değiştirilmesini istedi, aksi takdirde bu ülkeyi tanımayacaklarını açıkladılar. Bu konudaki görüşünüz nedir?

CEVAP : Hatırlayacaksınız, Türkiye eski Yugoslavya'dan ayrılan cumhuriyetleri hiçbir ayrım gözetmeksizin 6 Şubat 1992 tarihinde tanımıştır. Bu cumhuriyetler arasında Makedonya Cumhuriyeti de bulunmaktadır. Türkiye eski Yugoslavya'dan ayrılan cumhuriyetlerin demokrasi, insan ve azınlık hakları ve genel olarak BM ve AGİK ilkelerine saygı göstermeleri kıstasları çerçevesinde biran önce tanınmalarının Balkanlarda barış, huzur ve istikrarın sağlanmasına katkıda bulunacağına inanmıştır ve tutumlarını da bu doğrultuda yönlendirmiştir. Diğer taraftan ülkemiz hangi gerekçeyle olursa olsun selektif ve ayrımcı davranışların yeni bağımsızlıklarını kazanan, demokratik düzene ve serbest piyasa ekonomisine geçişin hassas döneminde bulunan bu cumhuriyetlerde aşırı görüşlü radikal ve militan güçlere cesaret verebileceğinden ve bölgede yeni istikrarsızlıklara yol açabileceğinden endişe etmektedir.

SORU - CEVAP

(2 TEMMUZ 1992)

SORU : Yunanistan'da ana muhalefet partisi lideri Papandreu'nun «Piri Reis» araştırma gemimizin Yunan karasularında petrol arama faaliyetinde bulunduğu yönündeki iddialarına cevaben, Yunan Savunma Bakanlığı tarafından 30 Haziran tarihinde yapılan açıklamada, Piri Reis'in 24 Haziran tarihli seferinde Ege'de sadece Türk karasularında seyrettiği, uluslararası sulara çıkmadığı ve «Ege'de Yunan kıta sahanlığı» üzerinde seyretmediği vurgulanmaktadır. Bu açıklama ile Yunan tarafı Piri Reis'in uluslararası sularda araştırma yapma hakkının olmadığı izlenimini vermekte ve Ege'de Yunanistan'a ait bir kıta sahanlığından söz etmektedir. Türkiye'nin bu konudaki tutumu nedir?

CEVAP : Piri Reis gemisi, daha önceden planlandığı üzere, 23 Haziran tarihinde İzmir Körfezinde bir araştırma yapmış ve 24 Haziran tarihinde İstanbul'a dönmüştür. Piri Reis gemisi, yıllık Deniz Araştırma Sefer Planlarına uygun olarak, Ege'de Türk karasularında ve uluslararası sularda bilimsel araştırma faaliyetlerini yürütmekte ve Yunan karasularından serbest geçiş hakkını kullanmaktadır. Hiç bir ülkenin, bir diğer devletin uluslararası sulardan serbest geçiş, araştırma yapma ve karasularından zararsız geçiş hakkını engelleme yetkisi bulunmamaktadır. Nitekim, Piri Reis gemisi, «balık stoklarının tespiti projesi» çerçevesinde, 13-23 Mayıs tarihlerinde Ege'de uluslararası sularda araştırma icra etmiştir. Önümüzdeki dönemde de Türk bilim gemileri, hiç bir ülkenin egemenlik alanına girmeyen Ege'nin uluslararası sularında araştırma yapmayı sürdüreceklerdir.

Öte yandan, belirtilmesi gereken bir husus da, Ege kıta sahanlığının Türkiye ile Yunanistan arasında sınırlandırılmamış olduğudur. 1976 tarihli Uluslararası Adalet Divanı Kararı'nda Ege denizinin her iki ülkenin 6 deniz millik karasuları dışında kalan bölgelerinin «ihtilâflı alan» olduğu belirtilmiştir. İki Hükümet arasındaki 1976 tarihli Bern Anlaşması'nda da taraflar aynı anlayıştan hareketle, karasuları dışında tek taraflı eylemlerde bulunmaktan kaçınmayı taahhüt etmişlerdir. Türkiye, Ege'de bilimsel araştırma faaliyetlerinde bulunurken, Bern Anlaşması'ndan doğan yükümlülüklerine titizlikle uymakta ve Ege'de karasuları dışında kıta sahanlığına yönelik eylemlerden kaçınmaktadır. Bu gerçekler dikkate alındığında, Ege'de Türkiye ve Yunanistan'a ait kıta sahanlığı alanları bulunmadığı hususunun tek taraflı yorum ve beyanlarla değiştirilmesi mümkün değildir.

Ayrıca, Türkiye, Ege'nin bir işbirliği denizi haline dönüşmesi isteğini de defalarca açıklamıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ KÜLTÜR BAKANLIĞI İLE RUSYA FEDERASYONU KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI ARASINDA KÜLTÜR İŞBİRLİĞİ PROTOKOLÜ

(6 TEMMUZ 1992)

Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı ile Rusya Federasyonu Kültür ve Turizm Bakanlığı, Karadeniz'in Kuzey ve Güney kıyılarında köklü uygarlıklar oluşturmuş olan Türk ve Rus halkları arasındaki dostluk ilişkilerinin daha da geliştirilmesini,

İki ülke arasındaki kültürel alanda işbirliğinin daha da güçlendirilmesini amaçlayarak,

Aşağıdaki hususlarda uyum sağlamış ve işbu Protokolü imzalamışlardır.

MADDE 1

Türkiye ve Rusya Federasyonu arasında Karadeniz bölgesindeki işbirliğinin kültür boyutunu güçlendirmek üzere geniş kapsamlı bir örgütlenme hususunda ilke mutabakatına varılmıştır. Bu amaçla diğer bölge ülkelerinin de davet edileceği toplantıda bir anlaşma tasarısının hazırlanması konusunda danışmalarda bulunmuşlardır.

MADDE 2

Taraflar, tiyatro, müzik, opera, bale ve diğer sanat alanlarındaki kültürel münasebetleri, orkestra şefleri, rejisör, tiyatro ve opera-bale sanatçıları arasında müzik ve tiyatro eserlerinin icrasına ilişkin karşılıklı işbirliğini geliştireceklerdir.

MADDE 3

Taraflar, kendi ülkelerinde karşı Tarafa ait resim, el sanatları, folklor, arkeolojik eserler ve fotoğraflardan oluşan sergiler düzenlenmesini teşvik edeceklerdir.

MADDE 4

Akit Taraflardan herbiri, diğer Tarafa mensup solist ve sanatçı topluluklarının klasik, modern müzik veya halk müziği alanında icra edeceği resital veya konserlerin düzenlenmesini sağlayacaklardır.

MADDE 5

Akit Taraflar, arşivleri, kütüphaneleri ve üniversiteleri arasında ilim, teknik ve sanat konularında kitap, dergi ve diğer yayınların mübadelesini geliştirici tedbirleri alacaklardır.

MADDE 6

Taraflar, uluslararası hukuk kuralları uyarınca bir ülkeden diğerine kültür değerlerinin yasadışı yollarla çıkarılması ve mülkiyetinin el değiştirmesini önlemek üzere önlemler alacaklardır.

Taraflar, kültür değerlerinin kanuni mülkiyet hakkının sağlanması, yasal olmayan şekilde çıkarılanların ülkeye iadesi ile ilgili önlemler alınması ve bilgi değişimi konularında yetkili devlet organlarının ortaklaşa hareket etmesini sağlayacaklardır.

MADDE 7

Taraflar, birbirinin ülkelerinde yapılan sempozyum, seminer, bilim konferansları, uluslararası kitap fuarlarına uzmanların katılımını sağlayacaklar, biliyografi alanlarında değişimde bulunacaklardır.

MADDE 8

Taraflar, ders, seminer, öğretim üyeleri, okutman ve diğer uzmanların değişimi ile eğitim, metodik ve bilimsel edebi eserlerin değişimi yoluyla Rusya ve Türkiye'nin kültür eğitim kurumları (tiyatro, müzik ve pedagoji enstitüleri) arasında ilişkilerin gelişmesini teşvik edeceklerdir.

Taraflar, iki ülkenin yüksek sanat okulları arasında doğrudan ilişki esnasında gereken çalışmaları yapmak üzere okutmanlar ile birlikte öğrenci grupları değişimini destekleyeceklerdir.

MADDE 9

Akit Taraflar, birbirlerinin radyo ve televizyonlarında yayınlanmak üzere, halk müziği, klasik ve modern müzik, plak ve teypleri ile video bantlarının mübadelesini teşvik edeceklerdir.

MADDE 10

Taraflar, işbu Protokolde kayıtlı hususları düzenlemek için, 2 yıllık uygulama programları hazırlayacaklardır.

MADDE 11

İşbu Protokol, tarafların yetkililerince imza edildiği gün yürürlüğe girer ve 5 yıl süreyle yürürlükte kalır. Akit taraflardan biri, bu müddetin hitamına 3 ay kala, karşı tarafa yazılı bildirimde bulunmak suretiyle Protokolü feshetmediği takdirde, Protokol 5 yıl süreyle yenilenmiş olacaktır.

Ankara'da 6 Temmuz 1992 tarihinde Türkçe ve Rusça olmak üzere 2 nüsha halinde düzenlenmiş olup, her iki metin de aynı derecede geçerlidir.

T. C. Kültür Bakanı Sayın D. Fikri Sağlar ile kendisinin resmen konuğu olarak, 4-6 Temmuz 1992 tarihlerinde Türkiye'yi ziyaret eden Rusya Federasyonu Kültür ve Turizm Bakanı Sayın E. Y. Sidorov;

Gerçekleştirdikleri geniş kapsamlı ve derin bir anlayış içinde geçen fikir alışverişi sonunda;

Karadeniz Bölgesinde gerçekleştirilmiş olan ekonomik işbirliğine paralel olarak, bir Karadeniz Kültürel İşbirliği Alanı kurulmasının yararlılık ve gerekliliğine inanarak;

Bu Karadeniz Kültürel İşbirliği Alanının iyi komşuluk ilişkilerini pekiştireceği inancı içinde;

Kurulacak Karadeniz Kültürel İşbirliği Alanının, Karadeniz Ekonomik İşbirliğini kolaylaştıracağının bilinciyle,

Karadeniz Kültürel İşbirliği Alanının AGİK süreci içinde son derece önemli roller oynayacağına inanarak;

Karadeniz Kültürel İşbirliği Alanının oluşturulmasını sağlamak amacıyla, 1993 Ocak ayında İstanbul'da KEİB'e üye ülkelerin Kültür Bakanlarını toplantıya davet etmeyi,

Bu toplantıya hazırlık olmak üzere 1992 Ekim ayında Moskova'da yetkili temsilcilerin bir araya gelmesini önermeyi kararlaştırmışlardır.

SORU - CEVAP

(8 TEMMUZ 1992)

SORU : Kuzey Irak'ta kurulduğu belirtilen yerel Hükümet konusunda Türkiye'nin tutum ve görüşleri nedir?

CEVAP : Türkiye, Irak'la ilgili gelişmeleri, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararları ve bu kararlarda da mündemiç bulunan, Irak'ın toprak bütünlüğünün korunması esası çerçevesinde değerlendirmektedir.

BM Güvenlik Konseyi'nin 2 Mart 1991 tarihli 686, 2 Nisan 1991 687 sayılı Kararları başta olmak üzere Irak'la ilgili çeşitli kararlarında, bütün üyelerin, Irak'ın egemenliği, toprak bütünlüğü ve bağımsızlığına bağlılığını teyid etmiştir.

Mart 1991'de Kuzey Irak'tan Türkiye - İran hudutlarına kitle halinde kaçış olayını takiben, bu insanların evlerine, köylerine dönmesi ve kendilerine insancıl yardım elinin uzatılmasına esas teşkil eden BM Güvenlik Konseyi'nin 5 Nisan 1991 tarihli, 688 sayılı kararında da BM Yasası'nın, bir devletin milli yetkisine giren konularda müdahale edilmemesine ilişkin 2. maddesinin 7. paragrafına atıfta bulunulmuştur.

Kuzey Irak'taki Kürt liderler, Türkiye ile temaslarında, Irak'ın toprak bütünlüğüne bağlılıklarını çeşitli vesilelerle teyid etmişlerdir. Bu liderler, Bağdat Yönetimi ile otonomi konusunda yapılan görüşmeleri takiben, bölgedeki günlük hizmetlerin idamesine yönelik olarak yapılan düzenlemelere de bu anlayış içerisinde ve mahalli hizmetlerin karşılanması amacıyla gidildiğini çeşitli vesilelerle beyan etmişlerdir.

Biz, Kuzey Irak halkının, tüm Irak milletinin bir parçası olarak, Irak'ta güvenlik, huzur ve iç barış içerisinde yaşayabileceği şartların biran önce oluşmasını içtenlikle temenni etmekteyiz. Bu husus şüphesiz, Irak Yönetimi ile Kuzey Irak'ta yaşayanlar dahil Irak halkı arasında çözümlenmesi gereken, Irak'ın bir iç meselesidir.

Türkiye Irak'ta insan haklarına saygılı, çoğulcu ve eşit katılımcı bir demokratikleşme sürecinin Irak'ta iç barış ve istikrarın sağlanması ve Irak'ın toprak bütünlüğünün korunması bakımından önem taşıdığına inanmaktadır. Ancak, bu sürecin, Irak Devletinin yasal zemininde ve Irak'ın tümü için geçerli olacak şekilde gerçekleştirilmesi esastır.

Türkiye'nin Kuzey Irak'taki gelişmeler konusundaki anlayışı bu çerçevededir. Bu çerçevenin dışında arayışlara gidilmesinin Irak halkının geleceğine, bölgenin barış ve istikrarına hizmet edeceğine, yasal temeli ve geçerliliği de bulunmadığına inanılmaktadır.

SORU - CEVAP

(8 TEMMUZ 1992)

SORU : Haftalık bir dergi bir iddia ile ortaya çıktı. Türkiye'nin 2. Dünya savaşı sırasında bazı vatandaşlarını Nazi Almanyasına teslim ettiğine dair bir haber yayınlandı. Bu konuda neler söyleyeceksiniz?

CEVAP : Biz başından itibaren konuyu tabiatıyla yakından izliyoruz. Bakanlık arşivinde 1940 - 47 yıllarına ait dosyaların taranmasıyla bir ön araştırma yapılmıştır. Bu incelemede Türk vatandaşların Alman makamlarına teslim edilmiş olduğu yolunda herhangi bir belgeye rastlanmamıştır. Savaş sırasında, Almanya'da ve Alman işgali altındaki diğer ülkelerde, aralarında Musevi olanların da yer aldığı Türk vatandaşların olduğu muhakkak. Bunu da herkes biliyor. Şubat 1942'de Alman makamları veya Alman işgali altındaki topraklarda bulunan üçüncü ülke vatandaşı Yahudilerin bu toprakları terketmesini istemiş, aksi takdirde bunlara Alman Yahudilerin yaptıkları muamelenin yapılacağını beyan etmiştir. Türk vatandaşı olan Yahudilerle ilgili olarak Temsilciliklerimizin gerekli himayeyi sağladıkları dosyalarımızdan tespit edilmiştir. Diğer taraftan, Bakanlığımızın o dönemde görev almış bazı mensuplarının sözleri ve yazıları da bunu teyit etmiştir. Bu vatandaşlarımızdan bir kısmının Alman Makamlarının kararına rağmen Türkiye'ye dönmedikleri, sadece himayemizden yararlanmayı arzu ettikleri Temsilciliklerimizce Dışişleri Bakanlığına bildirilmiştir. Dosyalardaki mevcut bilgilerimize göre, Almanya ile diplomatik ilişkilerimizin kesilmesinden sonra Türkiye'deki Almanlar gibi Almanya'da memurlarımız ve vatandaşlarımız da enterne edilmişlerdir. Bilahare savaşın sonlarına doğru, bu kişiler mübadele edilmiştir. Bu çerçevede bir örnek vermek gerekirse 314 kişilik bir grup İsveç bandralı bir gemi ile Türkiye'ye getirilmiştir. Bu grup içinde de çok sayıda Musevi vatandaşımızın olduğu görülmektedir. Haftalık dergide bir isim var. Emrullah Nerin Gün'ün basın ataşesi olduğu ve Almanlar tarafından kampa gönderildiği iddia ediliyor. Dosyalarımıza baktığımız zaman Nerin Gün hakkında bazı bulgulara rastladık. Berlin'de Anadolu Ajansı muhabiri olarak görev yapmış. Akşam gazetesinin ve bazı İsviçre gazetelerinin Budapeşte muhabiriyken Alman makamlarınca Ekim 1946'da tutuklanmış ve Dachau kampına gönderilmiş. Almanya ile ilişkilerin kesilmesinden önceki dönemde Nerin Gün'ün kurtarılması hususunda Büyükelçiliklerimiz çeşitli girişimler yapmış. Budapeşte Büyükelçiliği, Bern ve Paris Büyükelçiliğimiz. Tahliyesi için çaba sarfetmişler. İşlemlerin her safhasında da ailesine bilgi verilmiştir. Tutuklu ve hükümlüler mübadele

T. C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
KÜTÜPHANESİ

kapsamına alınmadığı için Gün'ün Türkiye'ye getirilemediği yazışmalardan anlaşılıyor. Dosyalardaki son bilgi Paris Büyükelçiliğinin günün Dachou'dan Fransa'ya gönderilmesi için Fransa'daki ABD Büyükelçiliği nezdinde girişim yaptığı yolundadır. Nitekim sonradan bu kimsenin Amerika'ya gittiği, Amerika'da yaşadığı, hatta bir takım kitaplar yazdığı da öğrenildi. İkinci dünya savaşı öncesi ve sonrasında Nazilerden kaçanlara kucak açtığı bilinen ülkemizin böylesine olumsuz bir tutuma girmesinin düşünülemeyeceği kanaatindeyiz. Bakanlığımızın ve o tarihteki ilgili Temsilciliklerimizde görev yapan diplomatların insancıl ve duyarlı davrandıklarını hepimiz biliyoruz. Bunun çeşitli örnekleri var. Son olarak gazetelerde yayınlanan makalelerde bu örneklere sık sık rastlamak da mümkün.

AÇIKLAMA

(9 TEMMUZ 1992)

Dağlık Karabağ sorununa barışçı bir çözüm bulmak amacıyla AGİK Bakanlar Konseyi 24 Mart 1992 tarihinde, Minsk'de bir Barış Konferansı düzenlenmesini kararlaştırmıştı.

Bu karardan sonra, Ermenistan'ın askeri saldırılarına devam ederek, Dağlık Karabağ'da ve dışında Suşa ve Laçin gibi yerleşim merkezlerini ele geçirmesi üzerine, Minsk Konferansının önüne Ermenistan tarafından çıkarılan bu engellerin aşılması için Haziran ayının başından bu yana Roma'da yapılan acil toplantıların üçüncü turu 7 Temmuz'da kesilmiştir.

Azerbaycan heyetinin ve Dağlık Karabağ'daki Azeri toplumunun bir temsilcisinin, bu toplantıların hepsine iyi niyetle katılmasına karşılık Dağlık Karabağ'daki Ermeni cemaati toplantıları başlangıçtan itibaren boykot etmiştir. Bu nedenle, Haziran ayı içinde düzenlenen ilk iki oturum sonuçsuz kalmış, 29 Haziran da başlayan üçüncü oturumda ise Dağlık Karabağ Ermenileri nihayet Roma'ya gecikmeli olarak bir temsilci göndermişlerdir. Ancak, Dağlık Karabağ Ermenileri, toplantıdaki hiçbir Devlet tarafından kabul edilmeyen ön şartlar ileri sürerek toplantılara katılmamışlardır. Ayrıca Ermenistan delegasyonu da uzlaşmaz tutumunu daha da ileri götürmek suretiyle 5 Temmuz'da, çalışmalara iştiraklerini askıya aldıklarını beyan suretiyle, toplantıyı terketmiştir.

Dolayısıyla çalışmalar sonuç vermeden 7 Temmuz'da kesilmiş ve Roma toplantısının 15 Temmuz'a ertelenmesi zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Bu durumda, Minsk Barış Konferansı da ileri bir tarihe bırakılmış olmaktadır.

Roma'daki bu toplantı sonunda gelecek oturum için alınan kararda, barış sürecinin devamı için Ermeni tarafının ilkelere uygun katılımının gerekliliği vurgulanmıştır.

Barış sürecinin devamı ancak Ermenistan'ın toplantıya katılan diğer tüm ülkelerin ortak iradesini yansıtan bu karara uyması suretiyle sağlanabilir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE ROMANYA HÜKÜMETİ ARASINDA TEKNİK, LOJİSTİK VE SAVUNMA SANAYİİ ALANINDA İŞBİRLİĞİ YAPILMASINA DAİR PROTOKOL

(9 TEMMUZ 1992)

Bundan böyle «Taraflar» şeklinde anılacak olan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Hükümeti,

20 Şubat 1992 tarihinde Bükreş'te imzalanan «Romanya Hükümeti ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasında Askeri Eğitim, Teknik ve Bilimsel İşbirliği Anlaşması» uyarınca; savunma malzemelerinin geliştirilmesi, üretimi, tedariki ve ilgili lojistik destek alanlarında teknik sahalarda daha etkili bir işbirliğiyle her iki ülkenin savunma kabiliyetlerini güçlendirmek arzusuyla hazırlanan bu Protokol'de yer alan hükümler üzerinde mutabık kalmışlardır.

MADDE — I : AMAÇ

Bu Protokol'ün amaçları;

a. Savunma malzemeleriyle ilgili teknoloji ve sanayi sektörlerinde geliştirme ve üretim için müşterek program imkanlarını tespit etmek.

b. Esas olarak Tarafların Silâhlı Kuvvetlerinin ve mümkün olduğu takdirde diğer ülkelere ihraç edilen savunma malzemelerin geliştirilip, üretilmesi amacıyla, her iki tarafın bilimsel, teknik ve sınai kaynaklarından istifade etmek.

c. Savunma Sanayii alanında karşılıklı teknik yardım sağlamak ve tarafların işbirliğine yönelik teknik bilgi değişimini ve her çeşit endüstriyel işbirliğini daha da kolaylaştırmak.

d. Herbir malzeme kaleminin işbu Protokol çerçevesinde tedarik edilmesi kaydıyla, her iki ülkenin şirketleri arasında yapılacak doğrudan anlaşmalarla da karşılıklı olarak, savunma malzemelerinin teminini kolaylaştırmak.

e. Savunma malzemelerinin ve bunların alt aksamlarının daha da geliştirilmesi ve ortak üretimi amacıyla, iki ülkenin firmaları arasında anlaşma sağlanmasını teşvik etmek.

MADDE — II : İŞBİRLİĞİ PROGRAMI

Bu Protokol'de öngörülen işbirliği programı, kural olarak, aşağıdaki faaliyetleri kapsayacaktır:

a. Her bir tarafın diğeri tarafından geliştirilecek veya üstlenilecek genel ya da belirli bir projeyle ilgili ihtiyaç ve isteklerinin tanımlanması.

b. Üçüncü ülkelerin projelerine karşılıklı ön mutabakat üzerine iştirak etmenin yanısıra, iki tarafın birlikte gerçekleştirmeyi kabul ettikleri savunma malzemelerinin geliştirilmesi ve üretimi.

c. Ortak üretim veya ortak proje çerçevesinde imal edilen veya geliştirilen malzemenin taraflarca iktisabı.

d. Ortak üretimle imal edilen nihaî ürünlerin üçüncü ülkelere karşılıklı mutabakatla satışı.

e. Savunma Teçhizatı'nın üretim ve onarımında kurumlararası işbirliği.

MADDE — III : TEKNİK KOMİTE'NİN TEŞKİLİ

İşbu Protokol hükümlerinin uygulanması için, taraflarca; Türkiye Cumhuriyeti Milli Savunma Bakanlığı Müsteşarı Yardımcısı ve Milli Silâhlanma Direktörü ile Romanya Milli Savunma Bakanlığı Devlet Sekreteri ve Ordudonatım Başkanı müşterek başkanlığında oluşturulacak Teknik Komitede her bir tarafın üye sayısı yediyi aşmayacaktır. Bununla beraber gerektiğinde komisyona ilave uzman personel dahil edilebilecektir.

MADDE — IV : TEKNİK KOMİTE'NİN GÖREVLERİ

Teknik Komite yılda en az bir kere toplanacak ve toplantılar her iki ülkede sıra ile yapılacaktır.

Teknik Komite'nin görevleri;

a. Gerçekleştirilebilecek işbirliği alanlarını belirtmek ve tanımlamak.

b. Ortaklaşa gerçekleştirilebilecek projeleri araştırıp seçmek ve izlenecek usulleri belirtmek.

c. Ortak projelere ilişkin anlaşmaları ilgili ulusal mercilere sunmak.

d. Herbir ülkedeki ortak programlara en uygun müesseseleri tespit etmek ve her bir projede başarı sağlamak amacıyla izlenmesi gereken prensipleri belirlemek.

e. Tarafların firmaları, resmi ve diğer kuruluşları arasındaki doğrudan ilişkileri kolaylaştırmak.

f. Diğer ülkelerin ortak projelere katılımıyla ilgili teklif ve tavsiyeleri tarafların yetkili makamlarının tetkikine sunmak.

MADDE — V : TARAFLARIN BİLGİ GÜVENLİĞİNE İLİŞKİN TAAHHÜTLERİ

Askeri personel, kabul eden devletin güvenlik talimatlarına ve bu ülkenin Silâhlı Kuvvetleri ile ilgili olarak edinecekleri gizlilik derecesi taşıyan bilgilerin gizliliğine riayet edeceklerdir.

Taraflar arasında doğrudan iletilen ve tarafların hükümetlerince sair yollardan sağlanan gizlilik dereceli askeri bilgiler aşağıdaki esaslara göre korunacaktır.

a. Alan Hükümet, veren Hükümetin onayı olmadan, bilgiyi üçüncü bir ülkenin Hükümetine, firmasına veya şahsına vermeyecektir.

b. Alan Hükümet, veren Hükümet tarafından bilgiye tatbik olunan gizlilik derecesine eşit bir gizlilik derecesi uygulayacak ve bu amaçla gerekli güvenlik önlemlerini alacaktır.

c. Bilgi, veriliş veya alınış maksadı dışında kullanılmayacaktır.

d. Askeri alandaki patentler, telif hakları ve ticari sırlara ilişkin haklara saygı gösterilecektir.

Hükümetler arası kanalla sağlanacak bu bilgilere, sadece bu bilgileri resmi amaç için kullanacak yetkili kişilerin nüfuzuna izin verilecektir.

Taraflar bu Protokol çerçevesinde mübadele edilecek bilgi, malzeme, proje veya herhangi bir belgeye gizlilik derecesi verilmesi ve bu bilgilerin güvenliğinin sağlanması konusundaki usul ve esaslar için; Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Hükümeti arasında bu Protokol'le aynı tarihte akdedilecek, Silâhlanma, Tojistik ve Savunma Sanayii Alanında Gizlilik Dereceli Bilgilerin Mübadelesine İlişkin Protokol'ün hükümlerine uygun olarak hareket edeceklerdir.

Gönderici ülke, bilgilerin sınıflandırılmasındaki değişikliklere ilişkin her türlü bilgiyi alıcı ülkeye gerekli olan süre içinde göndermek zorundadır.

İşbu Protokol çerçevesindeki işbirliği faaliyetleri, gerekli fonların sağlanmasına bağlı olarak ve her iki ülkenin yürürlükte olan kendi mevzuatına uygun olarak yürütülecektir.

Tarafların, sınaî mülkiyet, kendi sınırları içinde yeniden üretim hakları, üretim lisansının verilmesi, diğer ülkelere satış, ortak projeler çerçevesinde gerçekleştirilen buluşlar ve gelişmelere ait patentlerin korunmasıyla ilgili hak ve yükümlülükleri; her bir ülkenin telif haklarına ilişkin yürürlükteki mevzuatları dikkate alınarak her bir proje için yapılacak uygulama anlaşmaları ile belirlenecektir.

MADDE — VI : ORTAK PROJELERE ÜÇÜNCÜ ÜLKELERİN KATILIMI

Taraflar; üçüncü ülkeleri, karşılıklı mutabakat sağlandıktan sonra Türkiye - Romanya ortak üretim projelerine katılmaya davet edebilirler.

MADDE — VII : TADİL VE GÖZDEN GEÇİRME

Taraflardan her biri işbu Protokolün değişmesini veya gözden geçirilmesini yazılı olarak önerebilecektir. Bu durumda yazılı önerinin yapıldığı tarihten itibaren 60 gün içinde görüşmelere başlanacaktır. Mutabık kalınan madde ve değişiklikler bu Protokolün X uncu maddesi esaslarına göre yürürlüğe girecektir.

MADDE — VIII : UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ VE SONA ERDİRİLMESİ

Taraflar işbu Protokolün uygulanması ve yorumlanması ile ilgili olarak ortaya çıkacak anlaşmazlıkları karşılıklı olarak en kısa zamanda görüşmelerle çözümlemeyi araştıracaklardır. Bu görüşmeler sonunda uyuşmazlığın çözümlenememesi halinde konu tarafların Hükümetlerince gözönüne alınacaktır.

MADDE — IX : YÜRÜRLÜK SÜRESİ VE YÜKÜMLÜLÜKLERİN DEVAM ETMESİ

Bu Protokol 5 yıl süre ile geçerli olacaktır. Taraflardan biri bu ilk 5 yıllık sürenin bitiminden 90 gün önce bu Protokolün feshini ihbar etmediği takdirde, birer yıl süreyle yürürlükte kalmaya devam edecektir.

İşbu Protokol'ün sona ermesi, Taraflarca daha önce belirlenmiş olan prensiplere uygun olarak gerçekleştirilecek herhangi bir proje, program veya sözleşmenin tamamlanmasını etkilemeyecektir.

Tarafların buluş, plân ve diğer bilgilerin kullanımına veya bunların açığa vurulmasının önlenmesine ilişkin sorumlulukları, herhangi bir tarafın bu konulara iştiraki artık sözkonusu olmasa veya işbu Protokol sona erse dahi karşı tarafın muvafakatı olmadıkça devam edecektir.

MADDE — X : ONAY VE YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ

İşbu Protokol her bir tarafın kendi milli hukuki usullerine göre onay işlemlerini tamamlamış olduğunu diğer tarafa bildirmesi üzerine yürürlüğe girecektir.

MADDE — XI : METİN VE İMZA

Bükreş'te 9.7.1992 tarihinde imzalanmıştır.

İşbu Protokol, bütün metinler eşit derecede güvenilir olarak her biri Romence, Türkçe ve İngilizce dillerinde iki nüsha olarak hazırlanmıştır. Bu Protokol'ün yorumlanmasında farklılık olması durumunda, İngilizce çeviri geçerli olacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE ROMANYA HÜKÜMETİ ARASINDA SİLÂHLANMA, LOJİSTİK VE SAVUNMA SANAYİİ ALANINDA GİZLİLİK DERECELİ BİLGİLERİN MÜBADELESİNE İLİŞKİN GÜVENLİK PROTOKOLÜ

(9 Temmuz 1992)

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Hükümeti arasında Savunma Sanayii Alanında Gizlilik Dereceli Bilgilerin Mübadelesine İlişkin Güvenlik Protokolü.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Romanya Hükümeti, bundan böyle «Taraflar» olarak anılacaktır. Savunma Sanayii Alanında yapılan işbirliği anlaşmaları veya sözleşmeler gereğince iki ülkenin yetkili makamları arasında mübadele edilen veya Türk ve Romen kamu veya özel kuruluşlarına verilen gizlilik dereceli belgelerin korunmasını temin için, 20 Şubat 1992 tarihinde Bükreş'te imzalanan «Romanya Hükümeti ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasında Askeri Eğitim, Teknik ve Bilimsel İşbirliği Anlaşması» uyarınca aşağıdaki konularda anlaşmaya varmışlardır.

MADDE 1 — KAPSAM VE PRENSİPLER :

Taraflar, Savunma Sanayii alanında yaptıkları protokollerin, sözleşmelerin veya alt sözleşmelerin ifası veya müzakeresi esnasında mübadelesi gerekli gizlilik dereceli bilgilerin korunmasını teminen, milli mevzuatları çerçevesinde, her türlü tedbiri alacaklardır. Bu bilgilerin, milli bilgilere verilen eşdeğeri gizlilik dereceleri dikkate alınarak, onlarla aynı şekilde korunmaları sağlanacaktır.

MADDE 2 — TANIM :

Bu Protokolün amaçları bakımından gizlilik dereceli bilgiler denince; yazılı, sözlü, resim veya görüntü şeklinde nakledilmelerine bakılmaksızın, Taraflardan herhangi birinin, her biri kendisine ait olmak üzere aşağıdaki 5. maddede tanımlanan sınıflandırma veya koruma seviyesinden birine dahil ettiği her çeşit bilgiler, belgeler ve malzemeler anlaşılır.

MADDE 3 — MİLLİ GÜVENLİK MAKAMI :

Bu Protokolün uygulanmasında yetkili Millî Güvenlik Makamı; Türkiye için Millî Savunma Bakanlığı, Romanya için Millî Savunma Bakanlığı'dır.

MADDE 4 — GİZLİLİK DERECELİ BİLGİLERİN KULLANILMASI :

Mübadele edilen bilgiler ancak taraflarca kabul edilen protokollerin uygulanmasına veya sözleşme ve alt sözleşmelerin ifasına ilişkin amaçlarla kullanılır, bunlar reklam veya sair amaçlarla kullanılamaz.

Gizlilik dereceli bilgilere ait «Know - how» ve mülkiyet hakları ile sınai mülkiyet haklarına riayet edilecektir.

Gizlilik dereceli bilgiler ve bunlarla ilgili «Know - how» ve mülkiyet hakları kaynak ülkenin önceden yazılı onayı alınmaksızın üçüncü bir ülkeye veya üçüncü bir ülke vatandaşına veya kendi ülkesine ait firmalara veya vatandaşlarına açıklanmayacaktır.

Gizlilik dereceli bilgilerle ilgili tasnif dışı bilgiler, bu maddede ve 1. maddede belirtilen, protokol ve sözleşmelerin ifasından başka bir amaçla, ancak Tarafların yazılı ön mutabakatıyla kullanılabilir.

Gizlilik dereceli bilgilerin talep edilmesi ve alınması ile ilgili kanallar bu Protokolün tamamlayıcı bir parçası olan Ek'inde verilmiştir.

MADDE 5 — GİZLİLİK DERECELERİ :

Taraflar, millî mevzuatlarının öngördüğü koruma tedbirleri çerçevesinde, bu Protokole göre mübadele edilen gizlilik dereceli bilgilerin korunmasını sağlamayı taahhüt ve aşağıdaki tabloda gösterilen koruma derecelerinin eşdeğerliğini kabul ederler :

TÜRKİYE	ROMANYA
ÇOK GİZLİ	TOP SECRET
GİZLİ	SECRET
HİZMETE ÖZEL	DIFFUSION RESTREINTE

MADDE 6 — GÜVENLİK EKİ :

Gizlilik dereceli bilgi ihtiva eden her sözleşme veya alt sözleşme için kaynak ülke tarafından, alıcı tarafın koruyacağı bilgileri ve bunlara uygulanacak gizlilik derecelerini kapsayan bir güvenlik eki tanzim edilir.

Bir gizlilik dereceli bilgiye verilmiş koruma seviyesine ilişkin olarak yapılacak herhangi bir değişiklik kaynak Tarafça alıcı Tarafa derhal bildirilecektir. Daha yüksek seviyede koruma seviyesi verilmesi ile ilgili herhangi bir değişiklik alıcı Tarafça onaylanacaktır.

Güvenlik eklerinin kopyaları, güvenlik tedbirleri ile ilgili uygulamaların kontrolü için yetkilendirilmiş kuruluşlara, alıcı Tarafça verilecektir.

MADDE 7 — GİZLİLİK DERECELİ BİLGİLERİN AÇIKLANMASI :

Gizlilik dereceli bilgiler, ancak bilmesi gereken, tam olarak yetkilendirilmiş ve madde - 3'de belirtilen yetkili güvenlik makamından gerektiği seviyede güvenlik belgesi almadan, gizlilik dereceli bilgi ihtiva eden bir anlaşma, sözleşme veya alt sözleşme çalışmalarına ve uygulamalarına katılamaz.

MADDE 8 — GİZLİLİK DERECELİ BİLGİLERİN TRANSFERİ :

8.1 Gizlilik dereceli bilgiler hükümetten hükümete transfer ilkesi esas alınarak diplomatik veya askerî kanallarla ve tarafların, bu protokolün ayrılmaz parçasını oluşturacak Ek'te belirtecekleri temsilcileri aracılığıyla veya Tarafların üzerinde mutabık kaldıkları başka vasıtalarla iletilecektir. Aynı usul, gizlilik dereceli bilgilerin emniyetli haberleşme cihaz ve sistemleri ile iletilmesinde de uygulanacaktır.

Ancak, acil durumlarda, gizlilik dereceli dokümanlar, karşılıklı olarak kabul edilecek uygun seviyede güvenlik belgesine haiz olan ve ilgili sözleşme veya alt sözleşmeyi gerçekleştirmekten sorumlu kuruluşu temsil eden şahıslar tarafından, Türkiye ile Romanya arasında taşınabilir. Bu şahıslar yetkili millî makam tarafından, bu amaçla verilmiş özel bir yetki ile donatılmış ve taşıyacakları dokümanların güvenliği konusunda görevleri bakımından gereği gibi eğitilmiş olacaklardır.

Bu yöntem yalnızca, dokümanların diplomatik veya askerî kanallarla iletilmesinde, sözleşme ile ilgili taahhütlerin yerine getirilmesi için yeterli zamanın olmaması ve gecikmeye neden olunabileceği durumlarda uygulanacaktır.

8.2 Gizlilik dereceli bilgi, belge, malzeme veya teçhizatın diplomatik veya askerî kanallarla transferi, boyut, ağırlık, paketleme veya herhangi bir nedenle yapılamadığı takdirde, aşağıdaki hususlar uygulanacaktır.

a. Gizlilik dereceli malzeme veya teçhizatın taşınması, prensip, tarih, kullanılacak vasıta ve ifa tarzları bakımından, ilgili millî makamların yazılı ön müsaadesine bağlıdır.

b. Gizlilik dereceli malzeme ve teçhizatı gönderen Taraf, yetkili millî makamlardan gerekli müsaadelerin alınması için Tarafların mutabık kalacakları belli bir sürede alıcı Tarafa bildirmek zorundadır.

c. Taşımayı, gerçekleştirmek ve korumakla görevli şahıslar, bu görevlerinden önce, bir güvenlik araştırmasından geçirilerek, güvenlik belgeleri verilecek ve sorumlu oldukları gizlilik dereceli bilgi, belge, malzeme veya teçhizatın güvenliği ve korunması konusunda çalıştıkları kuruluşça gerekli talimatlarla mücehhez kılınacaktır.

d. Her bir Taraf, kendi sınırları dahilinde takip edilecek seyahat plânını belirliyecektir. Periyodik taşımanın gerekli olduğu hallerde yükleme ve boşaltma noktaları ile gizlilik dereceli teçhizat ve malzemelerin transit geçiş ve gümrük işlemleri esnasında güvenliği sağlamaya yönelik tedbirler, tarafların karşılıklı mutabakatıyla belirlenir.

MADDE 9 — ZİYARETLER :

Taraflardan birine ait ve protokolların uygulanması veya sözleşme veya alt sözleşmelerin ifası ile ilgili tesislere yapılacak ziyaretler, ziyaretin yapılacağı ülkede geçerli olan usullere göre alınacak ön müsaadeye bağlı olacaktır.

Gizlilik dereceli bilgilere veya bu bilgilerin muhafaza edildiği veya kullanıldığı alanlara nüfuzu gerektirmeyen ziyaretler, ziyaretçilerin Tarafların veya üçüncü bir ülkenin vatandaşı olmalarına bakılmaksızın, ziyaret edilen Tarafın ilgili mevzuat ve uygulamalarına göre işlem görecektir.

Gizlilik dereceli bilgilere veya bu bilgilerin muhafaza edildiği veya kullanıldığı alanlara nüfuzu gerektiren ziyaretler için, yalnızca Taraflardan birinin vatandaşı olan ve gizlilik dereceli bilgilerin muhafaza edildiği veya kullanıldığı alanlardaki en yüksek gizlilik derecesinde güvenlik belgesi bulunan şahıslara izin verilebilecektir. Gizlilik dereceli bilgilere veya bu bilgilerin elde edilebileceği alanlara nüfuzu gerektiren üçüncü ülke vatandaşlarının ziyareti ancak Tarafların karşılıklı mutabakatı ile mümkün olabilecektir.

Ziyaret talepleri, önerilen ziyaret tarihinden en az 30 gün önce ev sahibi ülkenin yetkili millî makamlarına bildirilecek kanallardan yapılacaktır.

Her ziyaret talebi, ziyaret edecek ülkede yürürlükte olan mevzuat çerçevesinde ve aşağıdaki bilgileri ihtiva edecek şekilde yapılacaktır : Ziyaretçinin soyadı, adı, doğum tarihi ve yeri, milliyeti, pasaport numarası, görevi, güvenlik belgesi, ziyaret edeceği tesisin ismi ve adresi ile mümkünse, ziyaretçiyi kabul edecek şahsın isim ve ünvanı, ziyaretçinin çalıştığı veya ilgili olduğu kuruluş ve görüşülecek konular hakkında gerekli her türlü bilgiler ve bunların gizlilik dereceleri.

Bu ziyaret müsaadesi ancak, belirli bir tarih veya süre için geçerlidir; Bununla beraber, Taraflar arasındaki işbirliğini kolaylaştırmak amacıyla 12 ayı geçmeyen bir süreyi kapsayan bir ziyaret programı kararlaştırılabilir.

MADDE 10 — GİZLİLİĞİN İHLÂLİ :

Gizlilik dereceli bilgilerin ihlâli, kaybolması, çoğaltılması, açığa vurulması veya bu hususta şüphenin bulunması halinde, bu bilgiler kendisine tevdi edilen Taraf, millî kaynak ülkeye mümkün olan en kısa zamanda bu ihlâl, kayıp, çoğaltma veya açığa vurma ile bu konuda alınan tedbirler ve sonuçları hakkında bilgi verecektir. Bu bildirim kaynak ülkenin uğranılan zararı tam olarak değerlendirebilmesini mümkün kılacak ölçüde kapsamlı olacaktır.

MADDE 11 — NİHAÎ HÜKÜMLER :

a. Taraflar, her iki Tarafın da dahil olacağı çok uluslu, NATO - dışı savunma işbirliği programları çerçevesinde mübadele edilecek gizlilik dereceli bilgilerin güvenliği için, ilgili yöntemler, düzenlemeler ve dökümanların uygulanması konusunda birbirlerine danışmak üzere mutabık kalmışlardır.

b. İşbu Protokol, her iki Tarafın kendi millî hukukî usullerine göre onaylandığını bildiren Nota'ların teati edilmesiyle yürürlüğe girer.

c. İşbu Protokol, taraflardan birinin her an yapabileceği yazılı talebi üzerine ve karşılıklı mutabakat çerçevesinde tadil edilebilir veya gözden geçirilebilir.

d. T. C. Hükümeti ile Romanya Hükümeti arasında imzalanan Teknik, Lojistik ve Savunma Sanayii Alanında İşbirliği Anlaşması, yürürlükte kaldığı sürece; T. C. Hükümeti ile Romanya Hükümeti tarafından imzalanan bu protokol hükümleri geçerli olacak, işbu protokol uyarınca tarafların gizliliğe ilişkin taahhütleri devam edecektir.

e. İşbu protokol, bütün metinleri eşit derecede güvenilir olarak herbiri Romence, Türkçe ve İngilizce dillerinde iki nüsha olarak hazırlanmıştır. Bu Protokolün yorumlanmasında farklılık olması durumunda İngilizce çeviri geçerli olacaktır.

Bükreş'te 9.7.1992 tarihinde imzalanmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Adına	Romanya Hükümeti Adına
İmza :	İmza :
İsim : Nevzat AYAZ	İsim : Niculae SPIROIU
Ünvan : Millî Savunma Bakanı	Ünvan : Millî Savunma Bakanı
Tarih :	Tarih :

EK
GİZLİLİK DERECELİ BİLGİLERİN TALEP EDİLMESİ VE ALINMASI KANALLARI (MADDE 4, 8, 9)

A. NORMAL HALLER :

Romanya'dan Türkiye'ye,

Ankara'daki Romanya Büyükelçiliği nezdindeki Savunma Ataşesinden Türkiye'deki Millî Savunma Bakanlığı, Savunma Sanayii Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığına.

Türkiye'den Romanya'ya,

Bükreş'deki Türkiye Büyükelçiliği nezdindeki Savunma Ataşeliğinden Romanya Savunma Bakanlığına.

B. ACİL HALLERDE :

Romanya Savunma Bakanlığı
Bükreş/Romanya
ve
Millî Savunma Bakanlığı
Savunma Sanayi Dış İlişkiler
Dairesi Başkanlığı
06100 Bakanlıklar/Ankara
Türkiye
Adreslerine direk teslim yolu ile.

ORTAK BASIN AÇIKLAMASI

(15 Temmuz 1992)

Tunus Başbakanı Hamed Karoui, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Süleyman Demirel'in davetlisi olarak, Türkiye'ye 14 - 16 Temmuz tarihlerinde resmi bir ziyaret gerçekleştirmiştir.

Her iki Başbakanın başkanlığında 14 ve 15 Temmuz tarihlerinde Türk - Tunus heyetleri arasında yapılan görüşmeler son derece olumlu ve yapıcı bir hava içerisinde cereyan etmiştir. Görüşmelere Türk tarafından Devlet Bakanı, Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakan Vekili Erdal İnönü, Sanayi ve Ticaret Bakanı, Türkiye - Tunus KEK Eşbaşkanı Tahir Köse, Devlet Bakanı Şerif Ercan, Tunus tarafından Milli Ekonomi Bakanı Sadok Rabah ile her iki tarafın üst düzey yetkilileri ve kuruluş temsilcileri katılmışlardır.

Görüşmelerde, ikili ilişkilerin tüm vecheleri gözden geçirilmiş, ayrıca uluslararası ve bölgesel sorunlar hakkında verimli görüş alışverişinde bulunulmuştur. Taraflar tüm bu konulara bakış açıları arasında büyük bir paralelliğin mevcudiyetini memnunlukla kaydetmişlerdir.

Her iki Başbakan, Türkiye ile Tunus arasındaki işbirliğinin her alanda geliştirilmesi için karşılıklı arzu ve siyasi bir iradenin mevcut olduğunu teyid etmişlerdir. Taraflar, bu siyasi iradeye paralel olarak iki ülke arasında gerçekleştirilen karşılıklı ziyaretlere ilâveten;

— Hükümetlerarası Bir Daimi Komisyon,

— Karma Ekonomik Komisyon,

— Karma Askeri Komite,

— Dışişleri Bakanlıkları Müsteşarları/Devlet Sekreterleri,

düzeyinde bir istişare mekanizmasının mevcudiyetinden duydukları memnuniyeti dile getirmişlerdir. Taraflar, iki ülke arasında siyasi, ekonomik, ticarî ve savunma sanayi alanlarına ilâveten güvenlik, kültürel, enformasyon ve sosyal sahalardaki işbirliğinin geliştirilmesini memnunlukla karşılamış ve daha da ilerletilmesi temennisinde bulunmuşlardır.

Her sahadaki ikili işbirliğinde somut sonuçlar alınmasını teminen bu mekanizmaların daha süratle işletilmesi ve karşılıklı temasların sıklaştırılması hususunda görüşbirliğine varmışlardır.

Görüşmelerde, 5 - 9 Temmuz 1992 tarihlerinde Tunus'da yapılan Türkiye - Tunus KEK 7. Dönem toplantıları gözden geçirilmiştir. Bu

çerçevede iki ülke arasındaki ekonomik işbirliği imkanlarının en iyi şekilde değerlendirilmesi üzerinde durulmuş, ortak yatırımlar için hukukî çerçeve ve ortamın müsait olduğu tesbit edilmiş, ticarî mübadelelerin çeşitlendirilmesi ve genişletilmesinde mutabık kalınmıştır.

Ekonomik İşbirliği alanında hedeflenen sonuçlara ulaşılması için iki ülke arasında gerek kamu kuruluşları, gerek özel sektör düzeyinde gerekli mekanizmaların mevcudiyeti memnunlukla not edilmiş, bu mekanizmalardan azami yararın sağlanmasının önemi vurgulanmıştır. Bu meyanda, Türkiye - Tunus İş Konseyinin çalışmalarının yararına işaret olunmuştur.

Türkiye - Tunus ortak basın açıklaması;

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE TUNUS CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA TİCARET, EKONOMİK VE TEKNİK İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI

(15 Temmuz 1992)

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Tunus Cumhuriyeti Hükümeti (bundan böyle «Akit Taraflar» olarak anılacaklardır),

Mevcut dostane ilişkilerini kuvvetlendirmek arzusuyla,

İki ülke arasında ticari, ekonomik ve teknik alanlardaki işbirliğini eşitlik ve karşılıklı yarar esasına göre geliştirmekte ve yoğunlaştırmakta kararlı olarak,

Ticaretin gelişmesinin ve ekonomik ve teknik alanlardaki işbirliğinin, ülkelerindeki hızlı kalkınma stratejisinin temel unsurlarından biri olduğuna inanarak,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır :

MADDE I

Akit Taraflar, ülkelerinde yürürlükte olan kanun, karar ve yönetmelikler çerçevesinde, iktisadi teşekkülleri, teşebbüsleri ve firmaları arasındaki ticari mübadelelerin, ekonomik ve teknik işbirliğinin sürekli olarak geliştirilmesi ve çeşitlendirilmesine yardımcı olacak, teşvik edecek ve kolaylaştıracaklardır.

Bu ziyaret vesilesiyle,

— Ticarî, Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşması,
— Tarım İşbirliği Komitesinin kurulmasına ilişkin Protokol,
— Ankara ve Tunus'daki diplomatik misyonların yerleşim sorunlarını çözümlemek üzere karşılıklı olarak arsa değişimine ilişkin Protokol imzalanmıştır.

Ayrıca, iki ülke arasında ekonomik işbirliği imkanlarının değerlendirilmesi çabaları çerçevesinde ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından sürdürülen temaslar sonucu Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumuyla Tunus Gemi Yapım Şirketi SOCOMENA arasında, Tunus'da gemi söküm alanında faaliyet gösterecek ortak bir şirket tesisi için pazarlama araştırmasını öngören bir Protokol ve Türk ES-EN şirketiyle gene SOCOMENA arasında Tunus'da kontaynır imal edecek ortak bir şirket kurulmasını amaçlayan ticarî bir Anlaşma da, bu vesileyle, bahsekonu kuruluş temsilcilerince imzalanmıştır.

Görüşmelerde, her ikisi de birer Akdeniz ülkesi olan Türkiye ve Tunus, uluslararası ortamda yaşanan süratli gelişmeler ışığında, her iki ülkeyi ilgilendiren bölgesel ve uluslararası sorunları gözden geçirmişlerdir. Bu çerçevede, Orta Doğu bölgesinde süregelen istikrarsızlığın yanısıra Balkanlarda ve Kafkaslarda yeni istikrarsızlık odaklarının ortaya çıktığına işaret etmişlerdir.

Taraflar, özellikle Orta Doğu, Magreb, Yukarı Karabağ ve Bosna-Hersek'deki son gelişmeler olmak üzere iki ülkeyi ilgilendiren bölgesel ve uluslararası sorunları gözden geçirmişlerdir.

Türk ve Tunus Başbakanları Orta Asya'daki durum ve bu bölgeyle işbirliği olanakları üzerinde durmuşlardır.

Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı, Tunus'un Arap - Magreb birliğinin tesisi ve güçlenmesine yönelik olarak sürdürdüğü yapıcı gayretleri takdirle karşıladığını belirtmiş, bu faaliyetlerin başarıya ulaşmasını dilemiştir.

Görüşmelerde, Karadeniz Ekonomik İşbirliği üzerinde de durulmuş, bu bağlamda Tunus Başbakanı Karadeniz'i bir barış, istikrar ve refah bölgesi haline getirmeyi amaçlayan bu projenin gerçekleşmesinde Türkiye'nin oynadığı öncü rolü takdirle karşıladıklarını vurgulamıştır.

Taraflar, ikili işbirliğinin, Türkiye ile Tunus arasındaki mevcut dostluğun düzeyine yükseltilmesi, ayrıca uluslararası barış ve istikrarın teşviki için ellerinden gelen her türlü gayreti gösterme hususunda mutabık kalmışlardır.

Tunus Başbakanı, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanını resmi bir ziyaret için Tunus'a davet etmiştir. Türk Başbakanı bu daveti memnuniyetle kabul etmiştir.

MADDE II

Madde I'de öngörülen hedeflere ulaşmak için gözetilecek işbirliği alanları aşağıdaki hususları da kapsayacaktır :

a) Ortak sınai ve ticari işletmelerin kurulması ve işletilmesi,
b) Ekonomik, bilimsel ve teknik bilgi mübadelesi,
c) Teknik ve bilimsel konularda uzman ve danışman mübadelesi,
d) Teknik ve bilimsel işbirliğinin muhtelif alanlarında burs sağlanması, staj ve seminerler düzenlenmesi,
e) Eğitim ve Müşavirlik hizmetleri alanında olanaklar sağlanması,
f) Akit Tarafların üzerinde mutabık kalacakları diğer işbirliği şekilleri.

MADDE III

Madde II'de öngörülen başlıca projelerle ilgili ekonomik, bilimsel ve teknik işbirliği uygulamaları, her iki ülkede yürürlükte olan mevzuata uygun olarak, iştirakçi firma ve kuruluşlar arasında aktedilecek ayrı programlar, anlaşmalar ve kontratlarla düzenlenecektir.

MADDE IV

Akit taraflarca, sağlanacak uzman, müşavir ve diğer teknik personelle ilgili hususlar iki ülkenin yetkili makamları arasında bilahare aktedilecek ayrı protokollarla düzenlenecektir.

MADDE V

Taraflar, Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması (GATT) hükümlerine uygun olarak iki ülke arasındaki ticari ilişkilerde birbirlerine karşılıklı olarak en çok kayrılan ülke muamelesi yapmak hususunda mutabık kalmışlardır.

Ancak bu hüküm, serbest ticaret bölgeleri, gümrük birlikleri, diğer bölgesel düzenlemeler ve sınır ticareti kapsamında üçüncü ülkelere tanınmış ve tanınacak olan ayrıcalık ve avantajlar için geçerli değildir.

MADDE VI

Bu Anlaşma çerçevesinde Akit Taraflar arasındaki ödemeler, her iki ülkede yürürlükte bulunan kambiyo ve dış ticaret mevzuatına uygun olarak konvertibl dövizlerle gerçekleştirilecektir.

MADDE VII

Akit taraflar, ticari ilişkilerin daha da gelişmesini teşvik amacıyla, ülkelerinde geçerli kanun ve mevzuata uygun olarak, ülkelerinin sınırları içinde düzenlenen fuarlara katılımda ve ticari sergilerin tertiplenmesi hususunda gerekli kolaylıkları göstereceklerdir.

MADDE VIII

Akit taraflar, ticari bir işleme konu olmaları durumu haricinde, aşağıdaki malların gümrük vergisi, harç, resim ve diğer eşetkili vergilerden muaf olarak ithal ve ihraç edilmesine izin vereceklerdir.

a) Sipariş temini ve tanıtım amaçlı, ticari değeri olmayan numuneler ve reklam malzemesi,

b) Satılmaması kaydıyla fuar ve sergilerin düzenlenmesi için gerekli malzeme, mal, eşya ve aletler,

c) Geçici olarak ithal edilen mallar.

MADDE IX

Akit taraflar, iki ülke kuruluşları arasındaki iş ilişkilerinin, dış ticarette ve ekonominin diğer sektörlerinde geliştirilmesini kolaylaştıracaklardır.

MADDE X

Akit Taraflar, bu Anlaşmanın uygulanması ile ilgili olarak aralarında çıkabilecek bütün anlaşmazlık ve sorunları karşılıklı görüşmeler yoluyla çözümleyeceklerdir.

MADDE XI

Bu Anlaşmadaki herhangi bir değişiklik yazılı olarak ve Akit Tarafların herbirinin onayıyla yapılacaktır.

MADDE XII

İşbu Anlaşmanın hükümlerinin uygulanması, tatbikatından çıkabilecek sorunların incelenmesi ve iki ülke arasındaki ticaret, ekonomik ve teknik işbirliğinde yeni imkanların belirlenebilmesi için iki hükümetin temsilcilerinden oluşan bir Ticaret, Ekonomik ve Teknik İşbirliği Karma Ekonomik Komisyonu kurulmuştur.

Karma Komisyon dönüşümlü olarak iki ülkenin başkentlerinde, Akit Taraflarca mutabık kalınacak tarihlerde toplanacaktır.

MADDE XIII

İşbu Anlaşma, iki ülke arasında 17 Temmuz 1967 tarihinde Tunus'da imzalanan Ticaret ve 29 Eylül 1981 tarihinde Ankara'da imzalanan Uzun Dönemli İktisadi, Sınai ve Teknik İşbirliği Anlaşmalarını yürürlükten kaldırır ve bunların yerine geçer.

MADDE XIV

İşbu Anlaşma, geçici olarak imza tarihinde, kesin olarak da Herbir Akit Tarafın mevzuatına uygun olarak onay belgelerinin teati edildiği tarihte yürürlüğe girecektir.

Anlaşma beş yıl yürürlükte kalacak ve bu sürenin hitamında bir Akit Tarafca altı ay önceden yazılı olarak fesih ihbarında bulunulmaması halinde, yürürlük süresi birer yıllık devreler itibariyle otomatik olarak uzayacaktır.

Bu Anlaşmanın sona ermesi veya erdirilmesinden sonra, hükümleri, yürürlük süresi içinde imzalanan, ancak Anlaşmanın bitim tarihinde henüz tamamen sonuçlandırılmamış olan bütün protokol, mukavele ve düzenlemeler için geçerli olacaktır.

Ankara'da, 15.7.1992 tarihinde, Fransızca iki asıl nüsha olarak düzenlenmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ADINA	TUNUS CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ADINA
Tarih KÖSE Sanayi ve Ticaret Bakanı	Sadok RABAH Milli Ekonomi Bakanı

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE GÜRCİSTAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA EĞİTİM, BİLİM, KÜLTÜR VE SPOR ALANLARINDA İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI

(20 Temmuz 1992)

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gürcistan Cumhuriyeti Hükümeti (Bundan böyle Akit Taraflar olarak anılacaktır). İki ülke arasındaki geleneksel tarihi ve kültürel bağlar çerçevesinde, dostluk, karşılıklı anlayış ve ülke halklarının ortak kültür değerlerinin zenginleştirilmesi amacıyla kültür, bilim eğitim ve spor, alanlarındaki ilişkilerini düzenlemek üzere aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varmışlardır :

MADDE 1

Akit Taraflar, iki ülke arasında eğitim, bilim ve kültür alanlarındaki işbirliğini teşvik edeceklerdir.

MADDE 2

Akit Taraflar, iki ülke üniversiteleri arasında çeşitli alanlarda ilişkilerin geliştirilmesini ve bu amaçla ünversitelerarası doğrudan temasları destekleyerek işbirliği protokolleri akdini teşvik edeceklerdir.

MADDE 3

İki ülke arasındaki bilimsel ve teknik işbirliğinin öneminin bilinciyle Akit Taraflar, bilimsel proje ve programların değişimi ile bilimsel konferans, toplantı, uzman yetiştirilmesi, değişimi ve ortak bilimsel çalışmaların yapılmasını teşvik edeceklerdir. Taraflar ayrıca, milli mevzuatlarının yabancılara tanıdığı olanaklar çerçevesinde karşılıklı olarak tarihi ve kültürel değerlerinin daha iyi tanınabilmesi için tarihi arşiv incelemeleriyle arkeolojik araştırmaların yapılmasını destekleyeceklerdir.

MADDE 4

Akit Taraflar, ilk orta ve teknik eğitim alanlarında işbirliği yapacaklar, okul kitapları dahil öğretim malzemesi ve eğitim konularında bilgi değişiminde bulunacaklardır.

MADDE 5

Akit Taraflar, tiyatro, müzik, opera, bale ve diğer sanat alanlarındaki ilişkilerinin gelişmesini ve bu çerçevede karşılıklı etkinlikler düzenlenmesini ve ziyaretler yapılmasını destekleyeceklerdir.

MADDE 6

Akit Taraflar, karşılıklı olarak sergiler düzenlenmesini teşvik edecekler, gerekli düzenlemelerin gerçekleştirilmesine katkıda bulunacaklardır.

MADDE 7

Akit Taraflar, çeşitli müzik dallarında sanatçı ve topluluklar değişiminde bulunmayı kararlaştırmışlardır.

MADDE 8

Akit Taraflar, ülkelerinde diğer Akit Tarafın edebiyatının tanıtılmasını özendirecekler, bu yolda gereken önlemleri alacaklardır.

MADDE 9

Akit Taraflar, iki ülke arasında sinema alanında işbirliği ilişkileri kurulmasını destekleyeceklerdir.

MADDE 10

Akit Taraflar, radyo televizyon kuruluşları arasında işbirliğini teşvik edecekler bu çerçevede program değişimini destekleyeceklerdir.

MADDE 11

Akit Taraflar, haber ajansları ile basın yayın kuruluşları arasında işbirliğinin gelişmesini teşvik edeceklerdir.

MADDE 12

Akit Taraflar, gençlik kuruluşları arasında işbirliğini ve bu çerçevede gençlerden oluşan grupların değişimini destekleyeceklerdir.

MADDE 13

Akit Taraflar, iki ülke spor kuruluşları arasında işbirliğini ve bu çerçevede karşılıklı olarak sporcu, yönetici ve antrenör değişimini ve spor karşılaşmaları düzenlenmesini gerçekleştirmeye yönelik önlemler alacaklardır.

MADDE 14

Akit Taraflardan her biri, bir diğerinin ülkesinde, o ülkenin kanunları ve yönetmeliklerine uygun olmak ve bu çerçevede faaliyet göstermek koşuluyla kültür merkezleri kurulmasına izin verecekler, bu merkezlerin çalışmasını kolaylaştırıcı önlemler alacaklardır.

MADDE 15

Akit Tarafların, UNESCO Milli Komisyonları arasında karşılıklı olarak eğitim, bilim ve kültür alanlarında işbirliğinin geliştirilmesini teşvik edeceklerdir.

MADDE 16

Akit Taraflar, işbu anlaşmada yeralan etkinlikleri, Hükümetlerince yetkili kılınacak temsilcileri tarafından müştereken hazırlanacak değişim programları çerçevesinde gerçekleştireceklerdir.

MADDE 17

İşbu Anlaşma, her iki ülkede, Anlaşmaların yürürlüğe girmesi için gerekli kanuni işlemlerin tamamlandığının diplomatik yoldan yazılı olarak karşı Tarafa bildirilmesi tarihinde yürürlüğe girecek ve beş yıl geçerli kalacaktır. Yüksek, Akit Taraflardan biri, bu müddetin sona ermesine üç ay kala, karşı tarafa yazılı bildirimde bulunmak suretiyle Anlaşmayı feshetmediği takdirde, Anlaşma kendiliğinden yenilenmiş olacaktır.

İşbu anlaşma Tiflis'de 30 Temmuz 1992 tarihinde ikisi de aynı derecede geçerli olmak üzere Türkçe ve Gürcüce ikişer asıl nüsha olarak imzalanmıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ADINA	GÜRCİSTAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ADINA

A Ç I K L A M A

(21 Temmuz 1992)

Bosna - Hersek Cumhuriyeti'nde devam eden Sırp saldırıları ile ilgili olarak Avrupa Toplulukları Dışişleri Bakanları Konseyi'nce 20 Temmuz günü yayımlanan bildiri ve özellikle «Yugoslavya»nın üyesi bulunduğu uluslararası kuruluşların çalışmalarına katılmasına karşı çıkılacağı kararı tarafımızdan memnuniyetle karşılanmıştır.

Avrupa Topluluğu'nun geç de olsa bu yönde bir karar almış olması olumlu bir gelişmedir, fakat yeterli değildir. Son olarak Londra'da imzalanan 19 Temmuz'da yürürlüğe giren ateşkes anlaşması Bosna - Hersek'te yeniden sürekli ihlal edilmektedir. Binlerce insanın sığındığı Gorazde kenti Sırp kuvvetlerince halen kuşatma altında tutulmaktadır. Demokrasi ve insan haklarına saygı çağında, Avrupa'nın tam ortasında cereyan etmekte olan bu insanlık trajedisinin sadece açıklamalarla sona erdirilemeyeceği bir gerçek olarak karşımızdadır. Bu durumda Sırp katliamına kesin bir son verilmesi için etkin bir müdahalede bulunulması ve sağlanacak barışın uluslararası güvence altına alınması uluslararası toplumun daha fazla erteleyemeyeceği bir insanlık görevidir.

Türkiye bu anlayış doğrultusunda Bosna - Hersek sorununun çözümünde uluslararası girişimlere aktif katkısını sürdürmeye kararlıdır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE ARNAVUTLUK CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA ASKERİ ALANDA EĞİTİM, TEKNİK VE BİLİMSEL İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI

(29 Temmuz 1992)

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Hükümeti; Birleşmiş Milletler Yasasının amaç ve ilkelerine bağlılıklarını teyid ederek,

Avrupa'da Güvenlik ve İşbirliği Konferansı Paris Zirve Toplantısı sonuçlarını belgeleyen 1990 Viyana Belgesi dahil, Yeni bir Avrupa için Paris Yasasının, 22 Devlet Bildirisinin ve Avrupa'da Konvansiyonel Kuvvetler Anlaşması'nın ilke ve amaçlarının Avrupa'nın tarihinde bir dönüm noktası oluşturduğunu kaydederek,

Aralarında mevcut dostluk ve İşbirliği ilişkilerinin geliştirilmesi ve savunma alanını da kapsayacak şekilde çeşitlendirilmesi arzusunu vurgulayarak;

Aşağıdaki hususlar üzerinde anlaşmaya varmışlardır :

MADDE I

AMAÇ

Bu Anlaşmanın amacı, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Hükümeti (Bundan sonra «Taraflar» olarak anılacaktır.) arasında Askeri Eğitim, Teknik ve Bilim alanlarında işbirliğini tesis ve icra etmektir.

MADDE II

KAPSAM

Bu Anlaşma; Askeri Eğitim, Teknik, Bilim, Lojistik ve Savunma Sanayii alanlarında, bu Anlaşmaya dayanılarak yapılacak Tamamlayıcı Anlaşmalarda belirlenecek faaliyetlere ilişkin mutabakat uyarınca, personel, bilgi ve tecrübelerin mübadelesini kapsar.

MADDE III

ASKERİ İŞBİRLİĞİ ALANLARI

Taraflar arasındaki Askeri İşbirliği aşağıdaki hususları kapsar :

1. Askeri eğitim alanında;

a. Değişik seviyelerden, askeri öğretim kurumlarından ve branşlardan gelen daimi personel ve Harp Okulu öğrencilerinin karşılıklılık

esasına göre mesleki eğitimlerinin geliştirilmesi sağlanacaktır.

b. Askeri öğretim kurumları ve askeri birliklerin daimi personelleri arasında karşılıklı ziyaretler yapılacaktır.

c. Karşılıklı mutabakat çerçevesinde her iki ülke Silahlı Kuvvetlerinin milli askeri tatbikatlarına gözlemciler katılacaktır. (Bu tatbikatlar Güven ve Güvenlik Artırıcı Önlemler müzakereleri sonucunda 1990 yılında kabul edilen Viyana Belgesi'nde belirtilen zorunlu bildirim ve gözlemci davetini gerektirmeyen tatbikatları da kapsar.)

d. Askeri eğitim ve tatbikatlara katılım, takdir kabul eden devlete ait olmak kaydıyla, gizli tutulması arzu edilen bilgilerin yer almadığı askeri eğitim/öğretim programları ve milli tatbikatlarla sınırlı tutulacaktır.

e. Harp Gemileri için karşılıklı liman ziyaretleri tertip edilecektir.

f. Askeri spor takımları veya sanatsal grupların karşılıklı ziyaret ve turlarının gerçekleştirilmesi sağlanacaktır.

g. Her iki ülkenin askeri film ve fotoğraf stüdyoları arasında işbirliği yapılacaktır.

2. Askeri, teknik ve bilim alanında;

a. Taraflar aralarında bir danışma ve istişare mekanizması kurarak;

(1) Araştırma/Geliştirme ve bilimsel işbirliği,
(2) Teknolojik gelişme ve yenilikler,
(3) Askeri teknoloji işbirliği,
(4) Askeri tıp alanında işbirliği

alanlarında yapılacak görüşmeler sonunda, Teknik Heyetler oluşturacaklar ve bu alanlardaki işbirliği faaliyetlerinin iki taraf arasında yapılacak tamamlayıcı anlaşmalar ve diğer düzenlemeler çerçevesinde yürütülmesi konusunda gayret sarfedeceklerdir.

b. Taraflar üçüncü ülkelerden temin ettikleri teknik bilgi ve deneyimleri, bu ülkelerle yaptıkları ikili/çok taraflı anlaşmaların hükümlerine halel getirmeden mübadele edebileceklerdir.

3. Lojistik İşbirliği alanında;

a. Taraflar, aralarında bir danışma mekanizması tesis etmek suretiyle; her iki ülke Silahlı Kuvvetlerinin lojistik sistemlerini inceleyerek, lojistik sistemler arasında müşterek hususları saptamak, bu sistemler arasındaki müşterek hususları artırmak ve neticede her iki Si-

lahlı Kuvvetlerde benzer lojistik sistemler oluşturmak üzere bir program çerçevesinde, faaliyet göstereceklerdir.

b. Lojistik işbirliği çerçevesinde; bir tarafın ihtiyaç fazlası savunma malzemelerinin diğer tarafa verilmesi ve müteakip bakımlarının yapılması için elden gelen gayret gösterilecektir.

c. Lojistik uzman personelin ve lojistik askeri diğer personelin eğitimi için müşterek planlamalar yapılacaktır.

d. Lojistik sistemlerin idamesi için sağlanacak teçhizat, malzeme, bakım ve eğitimler tarafların «Savunma malzemelerinin teminine dair» üçüncü ülkelerle olan mevcut anlaşma, doküman ve belgelerdeki hükümlerin kısıtlamaları çerçevesinde gerçekleştirilecektir.

e. Lojistik İşbirliği çerçevesinde yürütülecek faaliyetler, tarafların bu konuda üçüncü ülkelerle yapmış oldukları anlaşmaların hükümlerine halel getirmeyecek şekilde icra edilecektir.

4. Savunma Sanayii Alanında;

a. Taraflar, aralarında bir danışma ve istişare mekanizması tesis etmek suretiyle; Savunma Sanayii Altyapı Organizasyonu ve Savunma Sanayii işbirliğine ilişkin faaliyetlerin, hazırlanacak bir plan ve program çerçevesinde yürütülmesi konusunda gayret sarfedeceklerdir.

b. Taraflar, kamu veya özel sektörleri tarafından düzenlenecek savunma sanayii fuarlarına karşılıklı olarak katılma konusunda mutabıktırlar. Mutabakatın ayrıntıları ayrıca taraflar arasında karşılıklı görüşmelerle belirlenecektir.

c. Taraflar, her iki ülke Silahlı Kuvvetleri tarafından düzenlenecek savunma sanayii fuarlarına katılma konusunda mutabıktırlar.

d. Taraflar arasında, Lojistik ve Savunma Sanayii İşbirliğine yönelik detaylı bir Tamamlayıcı Anlaşma imzalanacaktır.

MADDE IV

TARAFLARIN ASKERİ BİLGİLERİN GÜVENLİĞİNE İLİŞKİN TAAHHÜTLERİ

1. Askeri personel, kabul eden devletin güvenlik mevzuatına ve bu ülkenin Silahlı Kuvvetleri ile ilgili olarak edinecekleri gizlilik derecesi taşıyan bilgilerin gizliliğine riayet edeceklerdir.

2. Taraflar arasında doğrudan iletilen ve hükümetlerce sair yollardan sağlanan gizlilik dereceli askeri bilgiler aşağıdaki esaslara göre korunacaktır :

a. Alan Hükümet, veren Hükümetin onayı olmadan, bilgiyi üçüncü bir ülkenin Hükümetine, firmasına veya şahsına vermeyecektir.

b. Alan Hükümet, veren Hükümet tarafından bilgiye tatbik olunan gizlilik derecesine eşit gizlilik derecesi uygulayacak ve bu amaçla gerekli güvenlik önlemlerini alacaktır.

c. Bilgi, veriliş veya alınış maksadı dışında kullanılmayacaktır.

d. Askeri alandaki patentler, telif hakları ve ticari sırlara ilişkin haklara saygı gösterecektir.

3. Hükümetlerarası kanalla sağlanacak bu bilgilere, sadece bu bilgileri resmi amaç için kullanacak yetkili kişilerin nüfuz etmesine izin verilecektr.

MADDE V

KARMA KOMİSYON/TEKNİK HEYETLER

1. Bu Anlaşmanın hükümlerinin uygulanması ve amaçlarına ulaşılmasını teminen, taraflar Türk - Arnavut Karma Komisyonu'nu (bundan sonra «Komisyon» olarak anılacaktır) kurmayı kararlaştırmışlardır.

2. Bu Anlaşmaya bağlı olarak düzenlenecek eğitim, teknik ve bilim alanlarındaki Tamamlayıcı Anlaşmalar, Uygulama Protokolları ve Teknik Düzenlemelerin uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla ve tarafların mutabakatıyla, Komisyon bünyesinde Teknik Heyetler oluşturulabilecektir.

3. Komisyon ve Teknik Heyetlere, iki tarafın ilgili faaliyet alanlarının yetkili General/Amiral/Subaylar veya Uzman Devlet Memurları başkanlık edeceklerdir. Taraflar, Komisyon ve Teknik heyetlerde gerek gördükleri temsilcileri görevlendirebilir ve davet edebilirler.

4. Komisyon/Teknik Heyetler, kaide olarak yılda bir kere, dönüşümlü olarak Türkiye ve Arnavutluk'da toplanacaklardır. Komisyonun/Teknik Heyetin oturumlarını Evsahibi Ülke Heyeti Başkanı yönetecektir.

5. Komisyon gündemine dahil edilecek faaliyet alanları, Komisyon toplantısından en az üç ay önce karşılıklı mutabakatla belirlenmiş olacaktır.

6. Heyet Başkanları, Komisyon gündeminde yer alan bütün konular ve programlar hakkında birbirlerine yazılı olarak bilgi vereceklerdir.

7. Şayet atanmışsa Askeri Ataşeler, komisyonun birer üyesi olarak, bu Anlaşma hükümleri uyarınca icra edilecek faaliyetlerin hazırlanması ve yürütülmesine iştirak edeceklerdir.

8. Komisyon veya Teknik Heyetlerin her bir oturumunun düzenlenmesi ve yürütülmesi ile ilgili masraflar, uluslararası ulaşım giderleri ve yevmiyeler hariç olmak üzere, karşılıklılık esasına göre Evsahibi ülke tarafından karşılanacaktır.

MADDE VI

HUKUKİ HUSUSLAR

1. Zarar/Ziyan ve Tazminat Talepleri :

a. Taraflardan herbiri, kendi kuvvet ve sivil unsur mensuplarının kusurlu ve ihmali fiillerinden mütevellit diğer tarafın mallarına (silah/mühimmat, malzeme/teçhizat ve akaryakıt/yağ) karşı verdiği hasar, zarar ve ziyanı tazmin edecektir.

b. Taraflardan herbiri kendi, kuvvet ve sivil unsur mensuplarından birisinin resmi vazifesini ifası sırasında, yaralanmasından veya ölümünden mütevellit olarak, diğer tarafa bütün tazminat taleplerinden feragat edecektir.

c. Gönderen Devletin kuvvet ve sivil unsur mensupları ile bunların yakınlarının, Kabul eden Devletin ülkesinde resmi vazife haricinde, üçüncü şahıslara ve bunların mallarına karşı verdikleri hasar, zarar ve ziyanın tazmini, Gönderen Devlet tarafından karşılanacaktır.

d. Gönderen Devlet ile kuvvet ve sivil unsur mensuplarının veya bunların yakınlarının; Kabul eden Devlet veya bu ülkedeki üçüncü şahıslarla yaptıkları mukavelelerden mütevellit tazminat talepleri, Kabul eden Devletin ilgili mevzuatı uyarınca Gönderen Devlet tarafından karşılanacaktır.

2. Yargı Yetkisi :

a. Gönderen Devlet, kendi askeri kanunlarına tabi bütün şahıslar hakkında; bunların birbirlerinin şahsına veya malına veyahut Gönderen Devletin malına veya emniyetine karşı işlenen suçlar ile, hasar, zarar ve ziyan konusunda yargı yetkisini haiz olacaktır.

b. Yukarıdaki «a» Fıkrasında belirtilen haller dışında, Kabul eden Devlet, cezai ve hukuki yargı yetkisini haiz olacaktır.

MADDE VII

UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ

1. Taraflar, bu Anlaşmanın yorum veya uygulanmasından mütevellit ortaya çıkacak uyuşmazlıkları, Komisyonlar çerçevesinde görüşmeler suretiyle çözüme kavuşturacaklardır.

2. Şayet uyuşmazlık yukarıdaki fıkra hükümleri uyarınca 90 gün içinde çözümlenemezse, konu her iki ülke tarafından ele alınacaktır. Sonuç alınamadığı takdirde, taraflardan herbiri 30 gün önceden yazılı bildirimde bulunmak suretiyle bu Anlaşmayı sona erdirebilecektir.

MADDE VIII

TARAFLARIN DİĞER ULUSLARARASI ANLAŞMALARDAN DOĞAN TAAHHÜTLERİ

Bu Anlaşmanın hükümleri, her iki ülkenin taraf olduğu diğer uluslararası anlaşmalardan doğan taahhütlerini etkilemez ve diğer devletlerin çıkarlarına, güvenliklerine ve toprak bütünlüklerine karşı kullanılamaz.

MADDE IX

TADİL VE GÖZDEN GEÇİRME

Taraflardan herbiri, gerek gördüğünde bu Anlaşmanın tadilini veya gözden geçirilmesini yazılı olarak önerebilecektir. Bu durumda, Taraflar söz konusu tadil veya gözden geçirme için 30 günde görüşmelere başlayacaklardır. Üzerinde mutabık kalınan tadil veya değişiklikler, XI'nci Maddedeki hüküm uyarınca yürürlüğe girecektir.

MADDE X

YÜRÜRLÜK SÜRESİ VE SONA ERDİRME

1. Bu Anlaşma beş yıl süre ile geçerli olacaktır. Taraflardan biri bu ilk beş yıllık sürenin bitiminden 90 gün önce, bu Anlaşmanın feshini yazılı olarak ihbar etmediği takdirde, birer yıl süreyle yürürlükte kalmaya devam edecektir.

2. Taraflardan birinin bu Anlaşma hükümlerine uyamaması veya diğer Tarafın uymadığı sonucuna varması halinde taraflar, sorunu Komisyon çerçevesinde çözümlemek üzere 30 günde görüşmelere başlayacaklardır.

MADDE XI

ONAY VE YÜRÜRLÜĞE GİRME

İşbu Anlaşma her iki Tarafın kendi mevzuat hükümlerine uygun olarak onaylanacak ve onay belgelerinin teatisini müteakip yürürlüğe girecektir.

MADDE XII

METİN VE İMZA

İşbu Anlaşma 29 Temmuz 1992 tarihinde Ankara'da her biri aynı derecede geçerli olmak üzere Türkçe, Arnavutça ve İngilizce dillerinde 2'şer nüsha olarak tanzim edilmiştir. Bu metinler arasında önemli bir farklılık ortaya çıktığında İngilizce metin geçerli sayılacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ADINA	ARNAVUTLUK CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ADINA
İmza :	İmza :
İsim : Nevzat AYAZ	İsim : Safet ZHULALİ
Ünvan : Milli Savunma Bakanı	Ünvan : Savunma Bakanı
Tarih : 29 Temmuz 1992	Tarih : 29 Temmuz 1992

BAĞDAT'TAKİ BM ÖZEL KOMİSYONU'NUN IRAK TARIM BAKANLIĞI'NA GİRİŞİNİN ENGELLENMESİ KONUSUNDAKİ BİR SORUYA DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI SÖZCÜSÜNCE VERİLEN CEVAP

(29 Temmuz 1992)

Bağdat'taki BM Özel Komisyonu'nun Irak Tarım Bakanlığı'na girişinin engellenmesiyle ortaya çıkan gerginliğin, sürdürülen görüşmeler sonucunda önlenmiş bulunması olumlu bir gelişmedir.

687 sayılı kararın eksiksiz biçimde uygulanması, bölgede huzur ve istikrarın yeniden tesisi için büyük önem taşımaktadır. Bu bakımdan, Irak'ın bölge barış ve istikrarını tehdit eden kitlesel imha silahlarının yok edilmesini öngören 687 sayılı BMGK kararı başta olmak üzere, ilgili tüm BM kararlarını tam olarak yerine getirmesini bekliyor ve bunun Irak'ın uluslararası toplum içerisindeki yerini yeniden alabilmesinin bir gereği olduğuna inanıyoruz.

Irak'ın bundan böyle Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararlarının etkin şekilde uygulanabilmesini sağlamak amacıyla bu kuruluşla yakın işbirliğini sürdürmesini diliyoruz.

BOSNA-HERSEK CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI GANİC'İN TÜRKİYE'DEN SİLAH VE MÜHİMMAT İSTEDİĞİ HABERLERİ KONUSUNDAKİ BİR SORUYA CEVAP

(29 Temmuz 1992)

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı Ganic durumu bize anlatırken meseleyi şöyle izah etti : «Bosna - Hersek yok olmak üzeredir. Ya bu katliamın; bu savaşın durdurulması lazım ya da bize kendimizi savunma imkanının bahşedilmesi lazım; yani silah verilmesi lazım.»

Biliyorsunuz silah konusunda ortada bir engel var. Ambargo kararı. Yugoslavya'ya uygulanan petrol ve silah ambargosu Bosna-Hersek'i de kapsıyor. Onun için Ganic ya katliamın durdurulmasının ya da ambargo kararının kaldırılmasının daha doğrusu Bosna-Hersek'in bu kararın dışında mütalaa edilmesinin sağlanmasını istedi. Sanıyorum bu amaçla BM Güvenlik Konseyi nezdinde bir girişimde bulunacaklar. Bu durumu bize anlattı. Bizden bu konuda da yardım istedi. Biz de kendisine hak verdik. Bizim için esas olanın Yugoslavya'da barışın ve istikrarın sağlanması olduğunu, herşeyden önce kan dökülmesinin durdurulmasının esas olduğunu anlattık. Ama bu sağlanamadığı takdirde Bosna-Hersek halkının kendisini savunma hakkının bulunduğunu da teslim ettiğimizi söyledik.

SAYIN BAŞBAKANIMIZIN 30 TEMMUZ 1992'DE GÜRCİSTAN'A GERÇEKLEŞTİRDİĞİ RESMİ ZİYARET SONUNDA YAYINLANAN ORTAK BİLDİRİ

(30 Temmuz 1992)

Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Süleyman Demirel 30 Temmuz 1992 tarihinde Gürcistan Cumhuriyeti'ne resmi bir ziyaretinde, Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin, Devlet Bakanı Cavit Çağlar ve TBMM üyeleri refakat etmişlerdir.

Türkiye ile Gürcistan arasında Başbakan düzeyinde gerçekleştirilen bu ilk resmi ziyaret sırasında Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Süleyman Demirel, Gürcistan Devlet Konseyi Başkanı Eduard Şevardnadze, Devlet Konseyi Üyeleri, Başbakan Tengiz Sigua ve diğer üst düzey yetkililerle görüşmüş, Devlet Konseyi'ne hitaben bir konuşma yapmıştır.

Gerek başbaşa, gerek heyetler halinde yapılan görüşmeler, iki dost ülke arasında mevcut güçlü tarihsel bağları yansıtan bir nitelikte, yapıcı ve dostane bir havada cereyan etmiştir.

Görüşmelerde, başta ikili ilişkiler olmak üzere, bölgesel ve uluslararası konular üzerinde durulmuş ve iki tarafı ilgilendiren hususlarda görüş alış - verişinde bulunulmuştur.

Taraflar, ikili siyasi, ekonomik, ticari, kültürel ve sosyal ilişkilerin her iki ülke halklarının yararına daha da geliştirilmesi ve güçlendirilmesi konusundaki arzularını teyit etmişler ve bu yöndeki adımların hızla atılması hususunda mutabık kalmışlardır.

Görüşmelerde taraflar, Türkiye ile Gürcistan arasındaki ticaret hacminin karşılıklı yarar esasına dayalı olarak arttırılması ve çeşitli ekonomik projelerin gerçekleştirilmesi için gerekli potansiyelin ve kararlılığının mevcut olduğunu memnunlukla saptamışlardır.

Bu ziyaret vesilesiyle, Türkiye Cumhuriyeti ile Gürcistan Cumhuriyeti arasındaki ilişkileri önümüzdeki dönemde daha da ileri götürecek Dostluk, İşbirliği ve İyi Komşuluk Anlaşması, Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması, Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması, Eğitim, Kültür, Bilimsel İşbirliği Anlaşması ve Kara, Deniz ve Hava Taşımacılığına ve Haberleşmeye ilişkin Anlaşmalar imzalanmıştır.

Taraflar iki ülke arasındaki ticaret hacmini arttırmak, kalkınma projelerine özel sektör firmalarının katılmalarını teşvik etmek amacı

ile özel finansman şekillerinin geliştirilmesi konusunda fikir birliğinde olduklarını vurgulamışlar ve Türk tarafı bu amaçla Türk Eximbank tarafından Gürcistan'a 50 Milyon ABD Doları tutarında bir kredi açılabileceğini belirtmiştir. Kredinin koşullarını görüşmek üzere bir Türk Eximbank heyetinin kısa süre içinde Tiflis'e gelmesi konusunda anlaşmışlardır.

Taraflar, Gürcistan Devlet Konseyi Başkanı Eduard Şevardnadze'nin İstanbul KEİ Zirvesi'nde yaptığı öneriler hakkında görüş değişiminde bulunmuşlardır. Bu çerçevede taraflar, KEİ üyesi ülkelerin özellikle Karadeniz'de kirliliğin önlenmesi ve çevre sorunları konularında işbirliği yapılması amacıyla İstanbul'da bir Sekretarya kurulması hususunda gerekli girişimleri yapmak hususunda anlaşmışlardır. Taraflar ayrıca, KEİ'nin ekonomik alanın yanısıra çeşitli diğer alanları da kapsayacak şekilde üye ülkeleri yakınlaştıran bir yapıya kavuşturulması önerisinin hayata geçirilmesi amacıyla üye ülkelerle ön danışmalarda bulunulması hususunda mutabık kalmışlardır.

Görüşmeler sırasında taraflar, özellikle Kafkasya bölgesindeki gelişmeleri değerlendirerek, bölgede barış ve istikrarın tesisinin, bölgesel işbirliğine ve yardımlaşmaya etkilerini önemle vurgulamışlar ve bölge halklarının refah ve huzura kavuşabilmesi için uygun ortamın yaratılması ve Dağlık Karabağ sorununa barışçı bir çözüm bulunması hususunda çaba gösterilmesi konusunda mutabık kalmışlardır.

Taraflar, Dağlık Karabağ sorununun tırmanma göstermesini ve Azerbaycan'ın toprak bütünlüğünü tehlikeye düşüren bir nitelik almasını kaygıyla karşıladıklarını belirtmişler ve sorunun toprak bütünlüğü, sınırların değişmezliği, anlaşmazlıkların barışçı yollardan çözümü, güç kullanımıyla toprak kazanımının kabul edilemeyeceği gibi uluslararası hukuk kurallarıyla uyumlu bir şekilde ve azınlıkların kültürel haklarına saygı esası çerçevesinde acilen çözümlenmesi gereğini teyit etmişlerdir.

Taraflar, Rusya Federasyonu, Orta Asya Cumhuriyetleri ve diğer komşu ülkeler ile olan ilişkilerinde ortak faydaların geliştirilerek, ekonomik ve sosyal ilişkilerin arttırılmasına katkıda bulunma ve bu alanda işbirliği yapma arzu ve dileklerini belirtmişlerdir.

Taraflar, Türkiye ve Gürcistan'ın bölgesel ve uluslararası konulara bakış açılarındaki benzerliği memnuniyetle müşahade etmişler ve bu konularda aralarındaki danışmaların sıklaştırılması hususundaki arzu ve niyetlerini beyan etmişlerdir.

Öte yandan Taraflar, eski Yugoslavya'daki gelişmelerden duydukları üzüntü ve endişeyi de ifadeyle, özellikle Sırp saldırıları sonucunda

Bosna-Hersek'te yaşanan insanlık trajedisinin uluslararası toplum tarafından bir an önce etkin bir müdahale ile durdurulmasını ve sorunların barışçı yollardan diyalogla çözüme kavuşturulmasını hedef alan çabaların arttırılması için çağrıda bulunmayı kararlaştırmışlardır.

Türk tarafı, Başbakan Süleyman Demirel'e ve beraberindeki heyete Tiflis'te gösterilen sıcak ilgi ve konukseverlik için Gürcü tarafına teşekkür etmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Süleyman Demirel Gürcistan Devlet Konseyi Başkan'ı Eduard Şevardnadze'yi ve Başbakan Tengiz Sigua'yı resmi bir ziyarette bulunmak üzere Türkiye'ye davet etmiş ve bu davet memnuniyetle kabul edilmiştir. Taraflar, sözkonusu ziyaret tarihinin diplomatik kanallardan belirlenmesi hususunda mutabık kalmışlardır.

DIŞİŞLERİ BAKANI HİKMET ÇETİN'İN SURİYE ZİYARETİ SONUNDA YAPILAN ORTAK BİLDİRİ

(3 Ağustos 1992)

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin, Suriye Arap Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Faruk Al Shara'nın davetlisi olarak Suriye Arap Cumhuriyeti'ne 1 - 3 Ağustos 1992 tarihlerinde resmi bir ziyaret gerçekleştirmiştir.

Her iki Bakanın başkanlığında heyetler arasında görüşmeler yapılmış, T. C. Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin, ayrıca, Suriye Devlet Başkanı Hafız Esad tarafından kabul olunmuştur. Türkiye Dışişleri Bakanı kabul sırasında, Türkiye Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın iyi niyet mesajını iletmiş ve Suriye Devlet Başkanı'na Türkiye Cumhurbaşkanı adına, Türkiye'yi ziyaret için vaki daveti yinelemiştir.

Suriye ve Türkiye heyetleri arasındaki görüşmeler dostane, samimi ve işbirliği anlayışı içerisinde cereyan etmiştir. Görüşmelerde iki komşu ülkeyi birbirine bağlayan ikili ilişkilerden ve bu ilişkilerde kaydedilen olumlu gelişmelerden duyulan memnuniyet dile getirilmiştir. Taraflar, ortak tarih ve yakın komşuluğa dayalı ikili ilişkilerin müşterek çıkarlara hizmet edecek şekilde daha da geliştirilmesi gerektiği yolundaki siyasi irade ve kararlılıklarını vurgulamışlardır. Görüşmelerde ele alınan tüm konularda görüş birliği sağlanmıştır.

Görüşmelerde, sular konusunda son dönemde yapıldığı görülen bazı yorumlar ele alınmış ve bunların asılsızlığı saptanmıştır.

Taraflar 1987'de Şam'da imzalanan Ekonomik ve Teknik İşbirliği Protokolü ve özellikle Fırat sularından Suriye'ye 500 m^3/saniye üstünde su verilmesine ilişkin taahhüdü öngören maddeye bağlılıklarını vurgulamışlardır.

Bu çerçevede, Türkiye'nin sular konusunda komşularına zarar vermemeyi esas alan tutumunun devamlılığı teyid edilmiştir.

Taraflar, Ortak Teknik Komitesinin gelecek Eylül ayında Şam'da toplanması konusunda mutabakata varmışlardır.

Taraflar, 1987 yılında akdedilen Güvenlik ve İşbirliği Protokolü ile 14 - 17 Nisan 1992 tarihlerinde Türkiye İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in Suriye ziyareti sırasında imzalanan Tutanak metinlerinin içeriğine taahhütlerini teyid etmişlerdir.

Taraflar, sözkonusu Protokol ve Tutanakların iki ülke arasındaki ilişkilerin gelişmesine ve iki ulusun çıkarlarına katkıda bulunacağını

vurgulamışlardır. Suriye tarafı, taahhütlerini yerine getirmekte olduğunu, bu tutumunu sürdüreceğini, aksine haber ve bilgilere itibar edilmemesi gerektiğini teyid etmiştir.

Taraflar, Suriye İçişleri Bakanı Dr. Muhammed Harba'nın Türkiye'ye yapacağı ziyaretin aralarındaki güven ve işbirliğinin kuvvetlenmesine katkıda bulunacağı inancını dile getirmişlerdir.

Taraflar, her düzeyde görüşme, temas ve danışmaların iki ülkenin ve ulusun çıkarları açısından önemini vurgulamışlar ve aşağıda, belirtilen hususlarda görüş birliğine varmışlardır :

— Dışişleri Bakanlarının yılda bir, Bakan Yardımcıları/Müsteşarların altı ayda bir veya gerekli görülen hallerde karşılıklı olarak resmi ziyarette bulunmaları,

— İki ülkenin güvenliğinden sorumlu makamlar arasındaki temas ve danışmaların üçer ayda bir yapılması,

— Ekonomik, ticari, teknik, bilimsel, kültür, enformasyon alanlarındaki ilişkilerin güçlendirilmesi ve geliştirilmesi, taşımacılık alanında daha yakın işbirliğinde bulunulması ve canlı hayvan geçişlerinde yasalar çerçevesinde kolaylık sağlanması,

— Suriye - Türkiye üçüncü Karma Ekonomik Komisyon Toplantısının mümkün olan en kısa zamanda gerçekleştirilmesi,

— Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı ile mücadele amacıyla ikili işbirliğinin geliştirilmesi,

— Şam ve Ankara'da karşılıklı olarak birer Kültür Merkezinin açılması,

— Enformasyon alanında iki ülke arasında mevcut Protokollerin uygulanması ve bu çerçevede Suriye Haber Ajansı ve Anadolu Haber Ajansının iki ülke başkentlerinde karşılıklı olarak temsilci atamaları,

Görüşmelerde ayrıca taraflar, iki ülkeyi ilgilendiren bölgesel ve uluslararası sorunları gözden geçirmişlerdir.

Taraflar, Arap - İsrail çatışması ve Filistin sorununa, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 242 ve 338 sayılı Kararlarına dayalı olarak, toprak karşılığı barış ilkesi doğrultusunda, İsrail'in Kudüs, Batı Yakası, Gazze ve Golan Tepeleri dahil 1967'den bu yana işgal ettiği topraklardan geri çekilmesi ile Filistin halkının meşru haklarının tanınmasını öngören adil ve kapsamlı bir çözüm bulunmasını desteklediklerini belirtmişlerdir. Orta Doğu Barış Konferansı çerçevesindeki

görüşmelerin bölgede bu esaslar doğrultusunda kapsamlı ve adil bir barışın tesisi yolunda somut adımlar atılmasına katkıda bulunması temennisinde bulunan taraflar, İsrail'in Golan'da yaşayan Suriye vatandaşları ile diğer işgal altındaki Arap topraklarında yaşayan Filistinlilere karşı, ayrıca Güney Lübnan'da uyguladığı IV.'üncü Cenevre Sözleşmesi hükümlerine de ters düşen haksız davranışlarını kınamışlar ve bunlara biran önce son verilmesinin taşıdığı önemi vurgulamışlardır.

Taraflar Güney Lübnan'a yönelik İsrail saldırılarını kınamışlar, 425 sayılı BM Güvenlik Konseyi Kararı çerçevesinde İsrail'in koşulsuz olarak Güney Lübnan'dan çekilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Öte yandan, Orta Doğu bölgesinin nükleer ve diğer kitle imha silahlarından arındırılmasının taşıdığı önemi belirtmişlerdir.

Taraflar, Irak'ın bağımsızlık ve toprak bütünlüğünün korunması gerektiğini vurgulamışlardır.

Taraflar, Kıbrıs sorununun görüşmeler yoluyla adil ve kalıcı bir çözüme kavuşturulması amacıyla BM Genel Sekreteri'nin Kıbrıs'taki iki toplum lideriyle başlattığı görüşmelerin başarılı olmasını ve adanın iki toplumunun çıkarlarını gözeten, karşılıklı olarak kabul edilebilir bir çözüme ulaşılmasına yol açmasını temenni etmişlerdir.

Bosna - Hersek'teki trajik durumdan duydukları derin kaygıyı dile getiren taraflar, başta Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi olmak üzere uluslararası kuruluşların kabul ettiği kararların Sırp saldırılarını durduramadığına işaretle, bu saldırıların biran önce sona ermesi ve Bosna-Hersek'in bağımsızlık ve toprak bütünlüğünün yeniden tesisi amacıyla Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nce daha etkin önlemler alınması gerektiğini vurgulamışlardır.

Taraflar, Karabağ konusunda Azerbaycan ve Ermenistan arasında çıkan ihtilafın her iki tarafın güvenliğini ve toprak bütünlüğünü garanti eden barışçı yollarla çözümlenmesine atfettikleri önemi belirtmişlerdir.

Türk tarafı, Suriye'yi ziyareti sırasında gösterilen konukseverlik ve evsahipliği için Suriye tarafına şükranlarını dile getirmiştir.

T. C. Dışişleri Bakanı Sayın Hikmet Çetin Suriye Arap Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Sayın Faruk Al Şhara'yı resmi bir ziyaret için Türkiye'ye davet etmiştir. Suriye Dışişleri Bakanı bu ziyareti memnuniyetle kabul etmiş ve ziyaret tarihinin bilâhare saptanması hususunda mutabakata varılmıştır.

AÇIKLAMA

(5 Ağustos 1992)

Bosna - Hersek halkına karşı sürdürülen ve barbarlıkla nitelendirilebilecek saldırılar dünya kamuoyunda artan bir tepki yaratmaktadır.

Bu hunharca saldırıların yanısıra Sırplar Bosna - Hersek'deki sivil halkı da temerküz kamplarında toplamakta, işkence ve insanlık dışı muamelelere tabi tutmakta ve katletmektedir. Esasen çatışmaların bütün hayatı felce uğrattığı Bosna-Hersek'de büyük kıtlık çeken, sağlık hizmetlerinden yoksun kalan ve bu nedenlerle ölüme mahkum edilen sivil halk 21. yüzyılın eşiğinde temerküz kamplarında toplanma gibi bir facia ile de karşı karşıya bırakılmaktadır.

Türkiye bu durumu büyük bir tepkiyle karşılamaktadır. Bu infiali ifade edecek kelimeleri bulmakta güçlük çekmekteyiz.

Öte yandan, Silahlı Çatışmada İnsancıl Hukuka ilişkin 1949 tarihli Cenevre Sözleşmeleri de Sırplar tarafından pervazsızca ihlal edilmekte ve Uluslararası Kızılhaç Komitesi'nin bu kamplara serbestçe girişi önlenmektedir. BM Güvenlik Konseyi Başkanı'nın Kızılhaç'ın bu kamp ve hapishanelere girişinin sağlanması yolundaki girişimini desteklıyoruz ve doğru yolda atılan bir adım olarak görüyoruz. Bosna-Hersek'de görevli UNPROFOR'un da asıl amacı sivillerin korunması olduğuna göre bu Gücün de benzer şekilde kamplara girmeye ve denetlemeye yetkili kılınmasını bekliyoruz.

EKSELANS MİLAN PANİÇ'İN ANKARA'YI ZİYARETİNE İLİŞKİN BASIN AÇIKLAMASI

(12 Ağustos 1992)

Yugoslav Başbakanı Sayın Milan Paniç ve beraberindeki heyet, Başbakan Sayın Süleyman Demirel ve Türk heyeti üyeleri ile görüşmüştür. Görüşmeye Türk ve Yugoslav Dışişleri Bakanları da katılmışlardır.

1. Taraflar, üç ulusal toplumun meşru haklarına saygı temeline dayanan bir siyasi çözüm bulunması amacıyla, Bosna-Hersek'teki her türlü çatışmanın derhal durdurulması çağrısında bulunmuşlardır.

2. Yugoslav tarafı, Bosna-Hersek devletini halihazır sınırları içerisinde tanıma kararını açıklamıştır. Yugoslavya aynı zamanda, Bosna-Hersek'e yönelik bir toprak talebi bulunmadığını da beyan etmiştir.

3. Yugoslav tarafı, çarpışmaların durdurulması için peşpeşe çağrılarda bulunmayı sürdürecektir. Türkiye ve Yugoslavya, bir ilk-adım olarak, tüm ağır silahların kaldırılması ve bunların, eş-zamanlı olarak, belirli mahallerde BM personeline teslimi gerektiği inancındadırlar. Bu itibarla taraflar, BM Güvenlik Konseyi'ne, bu hususta gerekli teşebbüse geçmesi çağrısında bulunmaktadırlar.

4. Yugoslavya, gerek Bosna-Hersek'le olan sınırlarının, gerek Yugoslavya Federal Cumhuriyeti toprakları üzerindeki tüm askerî havaalanlarının BM tarafından denetlenmesinin temini ricasında bulunmuştur.

5. Yugoslav tarafı, Belgrad'dan Saraybosna'ya insancıl yardım iletilebilmesi için, güvenlikli koridorlar tesisini garanti etmeye hazır olduğunu belirtmiştir. Yugoslav tarafı ayrıca, BM kararları çerçevesinde insancıl yardım nakli maksadıyla, Belgrad Havaalanı'nın serbestçe ve sınırsız kullanılmasını da önermiştir.

6. Her iki taraf, Split - Saraybosna ve Zagreb - Saraybosna koridorlarının sürekli olarak hizmete açık tutulmaları gerektiği görüşünü belirtmiştir.

7. Yugoslav tarafı aynı zamanda, tüm savaş tutsakları ile gözaltında bulundurulan kişilerin, üç taraf arasında «hepsi hepsine karşılık» ilkesi uyarınca değişimi amacıyla yardımda bulunmayı da teklif etmiştir.

Yugoslav tarafı, sözkonusu değişimin Uluslararası Kızıl Haç Komitesi (ICRC) gözetiminde ve Türkiye'nin etkin gözlemciliği altında gerçekleştirilmesini arzu etmektedir. Yugoslav tarafı aynı zamanda,

tüm tutuklama ve gözaltı kamplarının kapatılması ile mülteci kamplarının Birleşmiş Milletler gözetimi altına konulması çağrısında bulunmaktadır.

8. Yugoslav tarafı, sorunların kuvvet kullanmak suretiyle çözülmesinin mümkün olmadığını ve görüşmelerin kuvvet kullanılarak sağlanan sonuçlara dayandırılmak istenmesinin kabul edilemeyeceğini güçlü bir biçimde ifade etmiştir.

9. Türk tarafı, Bosna-Hersek'deki duruma ilişkin görüşlerini, Yugoslav tarafına ayrıntılı bir biçimde izah etmiştir.

10. Yugoslav tarafı, Kosova ve Sancak'da mevcut tüm insan ve azınlık hakları sorunlarını AGİK ilkeleri ile tam uyum içerisinde çözme kararlılığını belirtmiştir.

BOSNA - HERSEK KONUSUNDA BİRLEŞMİŞ MİLLETLER GÜVENLİK KONSEYİ'NCE SON OLARAK KABUL EDİLEN KARARLARA İLİŞKİN AÇIKLAMA

(14 Ağustos 1992)

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nce Bosna-Hersek konusunda son olarak kabul edilen ve biri Bosna-Hersek'te acı çeken halka insani yardım ulaştırılması için gerekirse askeri önlemler de dahil hertürlü tedbire başvurulmasını öngören, diğeri ise uluslararası insancıl hukuka ve özellikle 1949 tarihli Cenevre Konvansiyonlarına uyulmasını talep eden kararlar, bizim istediğimiz önlemlerin bu aşamada gerisinde de kalsa, olumlu karşılanmakta ve doğru yönde atılmış birer adım olarak değerlendirilmektedir.

Bu aşamada önemli olan, Güvenlik Konseyi'nin almış olduğu bu kararların ivedilikle hayata geçirilmesinin sağlanabilmesidir. Uluslararası camianın her üyesinin, Avrupa'nın ortasında cereyan eden bu insanlık trajedisine son verilmesi için üstüne düşeni yapması gereklidir.

Şimdiye kadar Bosna - Hersek'te kan dökülmesinin durdurulması için her düzeyde aktif çaba harcayan ülkemizin, bu çalışmalarına ara vermeksizin devam etmeye kararlı ve üstüne düşebilecek bütün sorumlulukları yerine getirmeye hazır olduğunu bu vesileyle de teyid etmek isteriz.

AÇIKLAMA

(15 Ağustos 1992)

Kıbrıs sorununa müzakereler yoluyla adil ve kalıcı bir çözüm bulunması amacıyla BM Genel Sekreteri'nin iyi niyet görevi çerçevesinde 15 Temmuz gününden itibaren başlatılan ikinci tur müzakerelere 14 Ağustos günü, 26 Ekim'de iki lider arasında doğrudan görüşmelerle yeniden başlanmak üzere ara verilmiştir.

Türk Hükümeti, Kıbrıs'ta tarafların barış içinde yan yana yaşayabilmelerini sağlayacak iki toplumlu, iki kesimli ve siyasi eşitliğe dayalı, sağlıklı, gerçekçi ve kalıcı bir çözümü desteklemiştir. Bu amaçla BM Genel Sekreteri'nin iyi niyet görevi çerçevesinde sürdürülen müzakere sürecine başından beri katkıda bulunmuş, Kıbrıs Türk tarafının olumlu yaklaşımlarını teşvik etmiş, BM Genel Sekreteri ve Güvenlik Konseyi üyeleriyle de aynı doğrultuda temaslarda bulunmuştur.

Türkiye, müzakerelerin 26 Ekim'den itibaren başlayacak döneminde Kıbrıs'ta iki tarafın hak ve çıkarlarını gözeten kalıcı ve gerçekçi bir çözüme ulaşılması için gereken koşulların oluşabileceğini ümit etmektedir.

Türkiye, Kıbrıs'ta yaşayabilir bir çözüme iki taraf arasında serbest ve eşit koşullarda sürdürülen görüşmeler yoluyla ulaşılabileceğine inanmaktadır. Bu yordan ulaşılacak bir çözümün Kıbrıs'taki iki toplumun hür iradeleriyle yaşama geçirilmesi de esastır.

18 Haziran'dan bu yana sürdürülen müzakerelerde Kıbrıs Türk tarafının uzlaşma arzusu ve barış severliği dünya kamuoyu önünde kanıtlanmıştır. KKTC Cumhurbaşkanı Sayın Denktaş'ın Kıbrıs Türk halkının meşru hak ve çıkarlarını savunmakta her zaman sergilediği sorumlu ve sabırlı devlet adamlığı Türk Hükümeti ve Türk kamuoyunun takdirini kazanmış, BM Güvenlik Konseyi çevrelerinde de Sayın Denktaş'ın barıştan yana olduğu daha iyi anlaşılmaya başlanmıştır.

Kıbrıs'ta barış için ortaya çıkan bu değerli fırsatın karşı tarafça da aynı uzlaşıcı ve barış sever tutum benimsenmek suretiyle iyi değerlendirileceği ümit edilmektedir.

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin Kıbrıs'ta barış için müzakerelerin başarılı bir biçimde sürdürülmesi yolunda ortaya koyduğu çabaların bundan sonraki aşamada da yapıcı katkılarının devam etmesi temenni edilmektedir.

AÇIKLAMA

(20 Ağustos 1992)

Uluslararası planda alınmakta olan bütün kararlara rağmen Bosna-Hersek'teki trajedi devam etmektedir. Türk Hükümeti ve kamuoyumuz bundan üzüntü duymakta ve uluslararası toplumun henüz yeterli önlemleri almamış olmasını tepkiyle karşılamaktadır.

Türkiye, bugüne kadar Bosna-Hersek'in bütünlük ve birliğine yönelik saldırının ve masum insanların katlinin durdurulması için gerekli tüm yollara başvurulması çağrısında bulunagelmiştir.

BM Güvenlik Konseyi'nin almış olduğu son kararlar, durumun gereklerine yeterli cevap oluşturmamakla birlikte, doğru yönde atılmış adımlardır. Bu itibarla, Türkiye, Güvenlik Konseyi'nin 770 sayılı kararının uygulanması için bazı ülkelerin askeri katkıda bulunmaya hazır olduklarını açıklamalarını, sorunun çözümü bakımından yararlı görmektedir.

Türkiye, 770 sayılı karar çerçevesinde, saldırının ve vahşetin durdurulması amacından hareketle, insani yardımın güven içinde ulaştırılması için kuvvet tahsis ederek katkıda bulunmaya hazırdır. Temennimiz, bu uluslararası kuvvetin yapılacak katkılar sonucu oluşturulmakla kalmayıp, saldırgana Bosna-Hersek'te gereken mesajı verecek bir etkinlik göstermek suretiyle saldırıların durdurulması ve Londra Konferansı'nın başarıyla sonuçlanabilmesine olanak sağlayacak ön koşulları oluşturmasıdır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ GENELKURMAY BAŞKANLIĞI İLE ROMANYA MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI ARASINDA ASKERİ EĞİTİM İŞBİRLİĞİNE DAİR TAMAMLAYICI ANLAŞMA

(22 Ağustos 1992)

Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanlığı ile Romanya Milli Savunma Bakanlığı (Bundan sonra «Taraflar» olarak anılacaktır);

Türkiye ile Romanya'nın Askeri Eğitim alanında ikili işbirliği yapmalarının önemini gözönünde tutarak,

20 Şubat 1992 tarihinde BÜKREŞ'te imzalanan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Hükümeti Arasında Askeri Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İşbirliği Anlaşması'nın (Bundan sonra «Hükümetler Arası Anlaşma» olarak anılacaktır.) hükümlerini dikkate alarak, Aşağıdaki hususlarda mutabakata varmışlardır :

MADDE I

TANIMLAR

Bu Tamamlayıcı Anlaşma'nın (Bundan sonra «Anlaşma» olarak anılacaktır) amaçları için;

1. «Askeri Personel» terimi, anlaşma uyarınca düzenlenen faaliyetlere katılan, her iki ülke Silahlı Kuvvetlerinin askeri mevzuatlarına uygun askeri personeli tanımlar.

Askeri Personel, Kursiyer Askeri Personel ve Geçici Görevli Askeri Personelden meydana gelir.

2. «Kursiyer Askeri Personel» terimi, bir tarafın, diğer tarafa ait askeri eğitim kurumlarında eğitim görmek için gönderdiği Askeri Personeli tanımlar.

3. «Geçici Görevli Askeri Personel» terimi, Anlaşmada öngörülen işbirliği faaliyetlerini yürütmek üzere, bir tarafın diğer taraf birlik ve kurumlarına gönderdiği, iş bu maddenin 2 nci fıkrasında belirtilen tanımlamanın dışında kalan Askeri Personeli tanımlar.

4. «Yakınlar» terimi, Askeri Personelin eş ve çocuklarını tanımlar.

5. «Gönderen Taraf» terimi, Askeri Personelin ait olduğu tarafı tanımlar.

6. «Kabul Eden Taraf» terimi, Askeri Personelin gönderildiği tarafı tanımlar.

7. «Komutan» veya «Amir» terimi, Askeri Personelin konuşlanacağı yerdeki birlik veya karargah komutanını veya tesisin amirini tanımlar.

8. «Grup Başkanı/Heyet Başkanı» terimi, eğitim veya geçici görev için gönderilen askeri grubun faaliyetlerine nezaret eden, Gönderen tarafın kendi mevzuatına uygun olarak atanmış, en üst rütbeli askeri personeli tanımlar.

9. «Yetkili Makam» terimi, Türkiye Cumhuriyeti'nde Türk Genelkurmay Başkanlığı ile Romanya Büyükelçiliğini; Romanya'da ise Romanya Milli Savunma Bakanlığı ile Türkiye Cumhuriyeti Büyükelçiliğini tanımlar.

10. «Yetkili Mahkeme» terimi, ülke toprakları üzerinde işlenen suçları (yasa ihlalleri), o ülkenin kendi kanunlarına göre yargılamaya yetkili ,her iki ülkeye ait yasal organları (ceza ve hukuk mahkemeleri) tanımlar.

11. «Tıbbi Tedavi ve Diş Bakımı» terimi, Askeri Personel ve onların yakınlarına, Kabul Eden Tarafça sağlanan tıbbi muayene ve diş bakımını tanımlar.

MADDE II

ASKERİ EĞİTİM İŞBİRLİĞİ

1. Hükümetler Arası Anlaşma Ek'inde belirlenen Askeri Eğitim İşbirliği faaliyetlerini uygulamak maksadıyla aşağıdaki hususlar gerçekleştirilecektir :

a. Askeri Öğrencilerin askeri okul ve öğretim kurumlarındaki eğitimi,

b. Tazeleme eğitimi için, Askeri Akademi veya Eğitim Merkezlerinde Askeri Personelin yetiştirilmesi,

c. Bilgi ve tecrübe mübadelesi için ziyaretlerin yapılması,

d. Öğretim yardımcıları ve eğitimde kullanılan teçhizatın geliştirilmesi için karşılıklı yardımlaşma,

e. Hükümetler Arası Anlaşmada mevcut diğer hususlar.

2. Müteakip yıl için Askeri Eğitim İşbirliği faaliyetleri, Türk-Romen Karma Komisyonu'nda yıllık olarak planlanır.

3. Karma Komisyon'un yıllık toplantı tarihleri, Taraflar arasındaki karşılıklı mutabakat ile belirlenir.

4. Yıllık Plana dahil edilecek eğitim faaliyet teklifleri, Karma Komisyon toplantısından en az bir ay önce, diğer tarafa gönderilir.

5. Her bir faaliyet için, aşağıdaki hususlar, Yıllık Planda belirlenecektir.

a. Eğitimin muhtevası ile eğitim verilecek yerin ismi ve yeri,

b. Faaliyetin başlangıç ve bitiş tarihi,

c. Eğitimin seviyesi ve gönderilecek Askeri Personel için seçim kriterleri,

d. Kullanılacak lisan,

e. Katılacakların miktarı,

f. Mali hususlar :

(1) Eğitimin ücretli olup olmayacağı ve ücretli ise ödeme usulleri,

(2) Tarafların taahhütleri, tahmini masraflar ve faturalama ile geri ödeme usulleri.

6. Yıllık Planın imzalanmasından sonra ilave eğitim istekleri olması halinde, bu husus, her defasında ayrıca değerlendirilerek, karşılıklı mutabakat ile yerine getirilmeye çalışılır.

7. Kursiyer Askeri Personel, gönderen tarafın ihtiyaçlarına uygun olarak, kabul eden tarafın imkan ve kabiliyetleri de gözönüne alınarak seçilir.

8. Geçici Görevli Askeri Personel, kabul eden taraf ile yapılacak koordineye uygun olarak, Gönderen Tarafça seçilir.

MADDE III

YARGI YETKİSİ

1. Askeri Personel ve yakınları, yargılama hakkına sahip olan Kabul Eden Devletin Kanun ve Yönetmeliklerine tabi olacaklardır.

2. Gönderen Tarafın Askeri Personeli ve yakınları, cezai ve inzibati mevzuat bakımından, Kabul Eden Tarafın kendi benzer personeli gibi telakki edilecektir. Bununla beraber, aşağıda gösterilen hallerde, Gönderen Devletin yargı hakkı geçerli olacaktır :

a. Münhasıran Gönderen Devletin emniyetine karşı Askeri Personel ve yakınları tarafından işlenen suçlar,

b. Askeri Personelin görevlerine ilişkin kasıtsız eylem ve ihmallerinden doğan suçlar,

3. Taraflar, Kabul Eden Devletin yargı yetkisini kullandığı ve sanığın mahkum edildiği durumlarda, Gönderen Devletin talebi üzerine, hükmün Gönderen Devletin milli müesseselerinde infaz edileceği hususunda mutabık kalmışlardır.

MADDE IV

DİSİPLİN İŞLEMLERİ

1. Askeri Personel kendi Silahlı Kuvvetlerinin talimatlarına uyacak ve ayrıca Kabul Eden Devletin birlik ve kurumlarında yürürlükte olan kurallara itaat edeceklerdir.

2. Grup Başkanı/Heyet Başkanı;

a. Kabul Eden Tarafın birlik ve Kurumlarında görev yapan astlarının, Kabul Eden ülke yasal mevzuatına ve birlik ve kurumlardaki kurallara uymalarını sağlamaktan sorumludur.

b. Görev yaptığı birlik veya kurumun Komutanı veya Amiri ile kendi grubu arasında irtibatı temin eder.

c. Gönderen Tarafın Yetkili Makamları ile teması sağlar.

İlgili faturaları imzalamaya yetkili şahıs olarak, mali hususlar da dahil olmak üzere grubun faaliyetleriyle ilgili sorunları çözmeye gayret eder.

d. Ast durumdaki Askeri Personele karşı disiplinle ilgili işlemleri yapmaya yetkilidir.

MADDE V

KIYAFET VE ÜNİFORMA

Askeri Öğrenciler hariç, Askeri Personel kendi Silahlı Kuvvetlerinin üniformasını giyeceklerdir.

Askeri Öğrenciler, Kabul Eden Tarafın askeri eğitim/öğretim kurumlarında yürürlükte olan kıyafet yönetmeliklerine uygun askeri üniforma giyeceklerdir.

Askeri Öğrenciler izinleri sırasında, izinli bulundukları tarafın kıyafet kurallarına uyacaklardır.

Askeri Öğrenciler kendi askeri sembollerini tanıtma amaçları için takacaklardır.

Geçici Görevli Askeri Personel, kural olarak üniforma giyecektir.

Subay, Astsubay ve diğer Askeri Personel, mesai saatleri dışında sivil kıyafetlerini giyeceklerdir.

Faaliyetlerin icrası sırasında, şayet koşullar gerektiriyorsa, Kabul Eden Taraf uygun teçhizatı sağlayacaktır.

MADDE VI

TIBBİ TEDAVİ, DİŞ BAKIMI VE DİĞER KOLAYLIKLAR

1. Kabul Eden Tarafın benzer personeline sağlanan tıbbi tedavi ve diş bakımı hizmetleri, Kabul Eden Tarafça Askeri Personel ve yakınlarına sağlanacaktır.

2. Acil durumlarda, Kabul Eden tarafça, Askeri Personel ve yakınlarına diş dahil tedavi hizmeti sağlanacaktır.

Acil bir durum mevcut değilse, tıbbi ve diş tedavi ücretleri kendileri tarafından karşılanacaktır.

3. Askeri Personel ve Yakınları, Kabul Eden Tarafın benzer personeli ile aynı şartlarda orduevleri, Ordu Pazarları ve dinlenme tesislerinden yararlanacaklardır.

MADDE VII

İZİNLER VE TATİLLER

1. Kursiyer Askeri Personel, görevli bulundukları kuruluşun personeli ile aynı dönemde olmak kaydıyla, Gönderen Tarafın talimatlarına uygun olarak izin kullanacaklardır.

Keza, Kabul Eden Tarafın resmi tatilleri ile Gönderen Tarafın resmi tatil günlerinde izinli olacaklardır.

2. Grup Başkanı veya Gönderen Tarafın Yetkili Makamınca, makul bir sebebe dayanmak ve Kursiyer Askeri Personelin görevli olduğu kurumun Komutan veya Amirinin onayıyla, kursiyere bir yılda 10 günü geçmemek üzere izin verilebilecektir.

3. Kabul Eden Tarafın Askeri Hastaneleri tarafından verilen sağlık raporuna dayanılarak, Kursiyer Askeri Personele en fazla bir ay için sıhhi izin verilebilir. Bu izni kullandıktan sonra askeri görevleri için henüz iyileşmemişse, tarafların karşılıklı mutabakatıyla, görevine son verilecek ve başka bir personel ile değiştirilebilecektir.

4. Kursiyer Askeri Personel, yukarıda belirtilen tatil ve izinlerini, Gönderen Tarafın belirleyeceği yer ve şartlarda kullanabilir. Bu durumda, Kabul Eden Taraf masraflardan sorumlu olmayacaktır.

MADDE VIII

GERİ ÇAĞIRMA

1. Gönderen Taraf, dilediği anda ve sebep belirtmeksizin, Askeri Personelini geri çağırmaya yetkilidir. Kabul Eden Taraf, bu işlemin en kısa zamanda gerçekleşmesi için gerekli görülen tedbirleri alır.

2. Kabul Eden Taraf, Kursiyer Askeri Personeli; Gönderen Tarafın Yetkili Makamlarına bilgi verdikten sonra kurstan refüze edebilir. Ancak, Kabul Eden Taraf bu karara varmadan önce, Gönderen Tarafın Yetkili Makamıyla konuyu müzakere eder.

MADDE IX

VEFAT

1. Askeri Personelin veya yakınlarından birinin vefat etmesi halinde, ölen şahsın, Kabul Eden Devletin topraklarında gömülmesi/yakılması veya ait olduğu ülkeye nakil kararı Gönderen Tarafça verilecektir.

2. Defin işleminin Kabul Eden Taraf topraklarında yapılması halinde, mezar inşaası ve ölen şahsın aile mensuplarının ülkelerine ulaşımı için gerekenler hariç, tüm masraflar Kabul Eden Tarafça karşılanacaktır.

3. Ölen şahsın vatandaşı olduğu ülkeye nakledilmesi halinde, Kabul Eden Taraf muhafaza, sıhhi koruma ve ölünün Gönderen Tarafça teslim alınacağı, üzerinde mutabık kalınmış deniz veya hava limanına ulaştırma masraflarından sorumlu olacaktır.

MADDE X

MALİ HUSUSLAR

1. Askeri Personel ve Yakınlarının hertürlü mali ve özlük hakları Gönderen Tarafça sağlanacaktır.

2. Kursiyer Askeri Personel için Kabul Eden tarafça yapılan tüm masraflar; Gönderen Tarafça iki taraf arasında yapılacak mali protokollara uygun olarak geri ödenir.

3. Kabul Eden Tarafça yapılacak harcamalar, aksine mutabakat olmadıkça, her eğitim dönemi sonunda, Kabul Eden Devletin mevcut kur değeri üzerinden hesaplanmak suretiyle, ABD doları olarak geri ödenir.

Acil Geri Çekme halinde, Askeri Personel ve yakınlarının borçları Kabul Eden Tarafça düzenlenen faturaya istinaden, Gönderen Tarafça ödenir.

4. Kursiyer Askeri Personelin izinleri esnasındaki masraflar onların eğitim ve öğretim masraflarına dahil edilmez. Bu tür masraflar, Kursiyer Askeri Personel tarafından veya Gönderen Tarafça karşılanır.

5. Kursiyer Askeri Personelin veya Geçici Görevli Askeri Personelin eğitim faaliyetleri esnasında, kendisine geçici olarak verilenler dahil, askeri malzemenin veya diğer gerçek ve tüzel kişilere ait malzemelerin kayıp ve hasarına sebep oldukları için yapılan tazminat talepleri, Kabul Eden Tarafın tayin edeceği en az üç kişilik uzmanlar grubunu da ihtiva eden bir komisyon tarafından incelenir ve alınacak karar Gönderen tarafa sunulur. Sözkonusu komisyon, Grup Başkanı tarafından tayin edilecek, Gönderen Taraf temsilcisini de ihtiva edecektir.

6. Gönderen Taraf, tazminatı, Kabul Eden Tarafın Merkez Bankasına veya birliğin hesap açmış olduğu bankaya, nihai kararın bildirim tarihini müteakip 3 ay içinde ödeyecektir. Tazminatın ödenmesi, şahsı, sebep olduğu kayıp ve hasardan dolayı diğer hukuki sorumluluklardan kurtarmayacaktır.

7. Kursiyer Askeri Personelin görevleri sırasında ve görevin ifası dolayısıyla, kasıt olmaksızın yolaçtıkları kayıp ve hasarlar, uzmanlar komisyonunun inceleme ve değerlendirmesi sonucunda aynı yönde karar verildiği takdirde tazminat ödenmez.

8. Kursiyer Askeri Personel veya onların Yakınlarının aşikar dikkatsizlikleri nedeniyle askeri malzemeye, gerçek ve tüzel kişilere veri-

T. C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
KÜTÜPHANESİ

len kayıp ve zararlar için, tazminat taleplerinin incelenmesinde, aşağıdaki hususlar dikkate alınır :

a. Kayıplar, zararlar ve tazminatlar uzmanlar komisyonu tarafından belirlenmelidir.

b. Belirlenen tazminat, Kabul Eden Tarafça, Gönderen Tarafın Yetkili Makamlarına bildirilmelidir. Gönderen Taraf, bu maddenin 6. paragrafında yeralan şartlar altında, belirlenen tazminatı ödeyecektir.

9. Geçici Görevli Askeri Personelin mali hakları ve onlara temin edilen imkanlar, karşılıklılık esasına göre gerçekleştirilecektir. Bunlar;

a. Kabul Eden taraf, misafirler için ibate ve iaşe masraflarını, kendi toprakları üzerindeki ulaşımı ve faaliyet esnasında verilen hizmetler ile acil durumlarda tıbbi ve diş hizmetlerini sağlayacaktır.

b. Gönderen Taraf; mali hakları, ülkeler arası ulaşım masraflarını ve yukarıda bahsedilenler hariç, diğer masrafları karşılayacaktır.

10. Bu anlaşmada kapsanmayan diğer mali konular için, ayrı protokollar yapılacaktır.

MADDE XI

OLAĞANÜSTÜ DURUMLAR

Askeri Personel, üçüncü bir ülke ile yapılacak bir silahlı çatışmaya veya politik amaçlı faaliyetlere katılamaz ve Kabul Eden Devletin toprakları üzerinde iç güvenlik amacıyla görevlendirilemez.

Askeri Personele, anlaşmanın sahaları dışında kalan görevler verilemez.

MADDE XII

GÜMRÜK VE PASAPORT İŞLEMLERİ

Askeri Personel ve yakınları; Kabul Eden Devletin topraklarına giriş çıkışta ve bu ülkede kalışları süresince, Kabul Eden Devletin gümrük mevzuatına tabi olacaklardır.

Askeri Personel ve Yakınları, Kabul Eden Devletin toprakları içerisinde ikamet ve yabancıların seyahatine ilişkin kanun hükümlerine tabi olacaklardır.

MADDE XIII

YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ

İşbu Anlaşma, her iki tarafın milli mevzuatına uygun olarak onaya/tasdike tabi olup, keyfiyeti diğer tarafa bildiren notaların teati edildiği tarihte yürürlüğe girecektir.

MADDE XIV

YÜRÜRLÜK SÜRESİ VE SONA ERDİRME

İşbu Anlaşma, karşılıklı mutabakat veya taraflardan birince daha önceden sona erdirilmedikçe, 20 Şubat 1992 tarihinde imzalanan Hükümetler Arası Anlaşma yürürlükte kaldığı sürece geçerli olacaktır.

Bu Anlaşma, karşılıklı mutabakat veya taraflardan birince, 3 ay önceden bildirimi müteakip herhangi bir zamanda sona erdirilebilir.

Böyle bir durumda, halihazırda başlatılmış bulunan faaliyetler, daha önceden kararlaştırılmış sürenin sonuna kadar devam ettirilecektir.

MADDE XV

TADİL VE GÖZDEN GEÇİRME

Bu Anlaşmanın tadil ve gözden geçirilmesi konusunda Hükümetler Arası Anlaşmanın 10 ncu maddesi uygulanacaktır.

Başlangıcından itibaren, müteakip 3 ay içerisinde müzakereler başarılı olmazsa, uyuşmazlık Hükümetler Arası Anlaşmaya göre Karma Komisyonun incelemesine sunulacaktır.

MADDE XVI

METİN VE İMZA

22 AĞUSTOS 1992 tarihinde, BÜKREŞ'te imzalanmıştır.

İşbu Anlaşma, herbiri aynı derecede geçerli olmak üzere Türkçe, Romence ve İngilizce dillerinde ikişer nüsha olarak tanzim edilmiştir. Metinler arasında anlam bakımından herhangi bir farklılık ortaya çıkması halinde, İngilizce metin geçerli olacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ GENELKURMAY BAŞKANLIĞI ADINA	ROMANYA MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI ADINA

TÜRKİYE - RUSYA DANIŞMALAR PROTOKOLU

(26 Ağustos 1992)

Türkiye ile Rusya, aralarındaki ilişkilerin esasları hakkında 25 Mayıs 1992 tarihinde imzalamış oldukları Antlaşma uyarınca,

İki ülke arasındaki siyasi diyaloğu ve işbirliğini, iki ülke halkları arasında yakın dostluk ve ortaklık, karşılıklı anlayış ve güveni sürekli olarak geliştirme arzusunu ve birbirlerinin içişlerine karışmama prensibini esas alarak,

Birleşmiş Milletler Anayasası uyarınca dünya barışına ve güvenliğine katkıda bulunmayı amaçlayarak,

Helsinki Nihai Senedi, Yeni bir Avrupa İçin Paris Şartı ilkelerinin ve diğer AGİK belgelerinin gerçekleşmesine, Avrasya'da geniş işbirliği imkanlarının oluşturulmasına birlikte yapıcı katkıda bulunmayı arzulayarak,

Aşağıdaki hususlar üzerinde anlaşmışlardır :

1) Taraflar, aralarındaki anlaşmaların uygulanması ve kapsamlı ve sürekli işbirliğinin derinleştirilmesi amacıyla düzenli danışmalar mekanizması oluştururlar.

2) Taraflar, aralarındaki danışmalarda bölgesel ve uluslararası tüm sorunları ele alırlar. Bu nitelikteki sorunlar özellikle aşağıdaki hususları kapsayabilir.

— Tarafların kendi bölgelerinde başgösterebilecek siyasi, dini ve etnik çatışmaların zamanında önlenmesi ve bu gibi sorunların barışçı yollardan çözümlenmesi ve barış ve güvenliğin güçlendirilmesi ile ilgili konular;

— Türkiye'nin ve Rusya'nın Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'na (AGİK) üye oldukları dikkate alınarak, AGİK Süreci'nin ilkelerinin ve değerlerinin güçlendirilmesine, yaygınlaştırılmasına ve pekiştirilmesine yönelik adımlar;

— Silahsızlanma, silahların sınırlandırılması, güven önlemleri, etkili denetim konularını da kapsamak üzere kitle imha silahlarının yayılması ile ilgili sorunlar;

— Birleşmiş Milletler'de, Birleşmiş Milletler İhtisas Kuruluşları'nda, çeşitli uluslararası forumlarda çok taraflı görüşmelere konu olan hususlar.

3) Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonu arasında ikili ilişkilerle ilgili olarak da danışmalarda aşağıdaki konular ele alınır :

— Ekonomik, bilimsel, teknik, kültürel, insani ve diğer konularda işbirliğini etkili biçimde yürütmek ve geliştirmek ve Avrasya'da böyle bir işbirliğine katkıda bulunmak;

— Ekonomik reform, hukuk reformu, planlama, bankacılık, istatistik, standartlar gibi çeşitli konularda bilgi ve tecrübe değişimi;

— Savunma Sanayii ile dönüştürüm konularında işbirliği;

— Terörizm, örgütlenmiş suç, kaçakçılık ve bilhassa uyuşturucu kaçakçılığına karşı mücadelede işbirliği;

— Doğal afetlere, ekolojik felaketlere, radyasyon tehlikesine karşı ve çevre korunması konusunda ortak tedbirler ve işbirliği;

— İkili ilişkileri ilgilendiren diğer bütün konular.

4) Danışmalar, yukarıdaki maddeler uyarınca, Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonu Dışişleri Bakanlıkları koordinatörlüğünde ve her ülkenin kendi mevzuatı uyarınca, ilgili Bakanlık ve kuruluşların temsilcilerinin katılımıyla yapılır. Dışişleri Bakanları, danışmalar için yılda en az bir defa biraraya gelirler. Dışişleri Bakanlıkları Müsteşarları veya onların yardımcıları da düzenli olarak istişarelerde bulunurlar.

5) İşbu Protokol hükümleri, Tarafların daha önce yapmış oldukları ikili ve çok taraflı Antlaşmaları ve Anlaşmaları herhangi bir şekilde etkilemeyecektir.

6) İşbu Protokol, imzalandığı tarihte yürürlüğe girecek ve beş yıl geçerli kalacaktır. Taraflardan birinin, altı ay önceden yazılı olarak fesih ihbarında bulunmaması halinde Protokol'un geçerlilik süresi kendiliğinden beş yıl daha uzamış olacaktır.

Ankara'da 26 Ağustos 1992 tarihinde, Türkçe ve Rusça olarak ikişer nüsha halinde düzenlenmiştir ve her iki metin aynı ölçüde geçerlidir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ADINA	RUSYA FEDERASYONU ADINA

TÜRKİYE - RUSYA DOSTLUK VE ORTAKLIK DEKLERASYONU

(26 Ağustos 1992)

Türkiye Cumhuriyeti ve Rusya Federasyonu,

İki devlet arasındaki beş yüzyıllık ilişkilerin tecrübesine dayanarak,

İyi komşuluk ve dostluk işbirliği temeline, toprak bütünlüğüne saygı, sınırların dokunulmazlığı, kuvvete başvurmama, içişlere karışmama, uluslararası antlaşma ve anlaşmalara uyma ilkelerine dayalı ilişkilerin daha da pekiştirilmesi ve geliştirilmesi yönündeki karşılıklı arzusundan hareket ederek,

Birleşmiş Milletler Yasasının amaç ve ilkelerine bağlılıklarını yineleyerek,

Demokratik, insan haklarına saygılı, çoğulcu, bireyin girişim yeteneğinden kaynaklanan yaratıcılığın sosyal adaletle bütünleştiği birer esenlik toplumunu tüm kurum ve mekanizmalarıyla kurup yaşatmak hususunda niyetlerini göstererek,

Uluslararası ortamın yenilenmesi, AGİK'in evrensel değer ve ilkeleri doğrultusunda yeniden inşasına başlanabilmesinde Rusya Federasyonu halklarının totalitarizmi yıkmış, demokrasiye sahip çıkma ve piyasa ekonomisini kurma azmini kanıtlayan olay ve gelişmelerin büyük ve belirleyici rol oynadığını vurgulayarak,

Dünyadaki tarihi değişmeler sonucunda ortaya çıkan bloklaşma ve ideolojik çatışma döneminin geçmişte kaldığını ve dünya topluluğunun «Soğuk Savaşın» sona ermesiyle meydana gelen problemlerin aşılması için gereken potansiyele sahip olduğunu kaydederek,

Uluslararası ilişkilerde sağlam barış ve kapsamlı işbirliği, demokrasi idealleri, hukukun üstünlüğü, temel özgürlükler ile insan haklarının güçlendirme perspektifinin açılmakta olduğu inancını taşıyarak,

Yeni uluslararası gerçekler ve eğilimlere göre hareket edilmesi, 25 Mayıs 1992 tarihli karşılıklı İlişkilerin Easasları Hakkında Antlaşma'nın yaratıcı ve yapıcı şekilde uygulanması ve de Türkiye - Rusya ilişkilerine daha da ivme kazandırılmasını arzulayarak,

İkili ilişkilerinde, bölgesel ve uluslararası politikalarında aşağıda belirtilen hususları temel olarak alacaklarını açıklarlar.

I

Birbirlerine komşu olan, Avrupa ve Asya'nın birer parçası olma gibi eşsiz bir jeopolitik konumda bulunan ve dolayısıyla dünya uygarlığının önde gelen odakları Batı ve Doğu arasında doğal «köprü» rolünü üstlenen Türkiye ve Rusya, beşyüzyıllık ortak tarihi mirastan hareket ederler,

Tarihte her iki ülke, çoğu zaman tüm dünya politikasının içeriğini ve yönünü belirleyen hemen hemen tüm önemli bölgesel olaylara ve gelişmelere faal olarak katılmıştır,

Tarihi gelişmelerin seyirine derin izler bırakmış olan beşyüzyıllık karşılıklı ilişkiler boyunca Türkiye ve Rusya her zaman birbiri için öncelik ve önem taşımışlardır ve taşımaya devam etmektedirler.

Bu uzun karşılıklı ilişkilerinin çok büyük bir bölümü barış ve işbirliği dönemleri olmuştur ve günümüzde ve gelecekte Türkiye - Rusya ilişkilerinde barış ve işbirliğinden başka bir alternatif bulunmamaktadır.

II

Bugün, demokrasi, insan haklarına saygı, istikrar ve barış, köklü siyasî, ekonomik ve toplumsal reformlara bağlılık Türkiye Cumhuriyeti ve Rusya Federasyonu'nu birleştirmektedir.

İki ülke artık birbirlerini potansiyel hasım veya tehdit faktörü olarak görmeyip, gelişmiş, kapsamlı dostluk ilişkilerine sahip olmalarından dolayı kıvanç duymaktadırlar.

Türkiye ve Rusya, İlişkilerin Easasları Hakkında Antlaşma hükümleri ışığında, birbirlerinin egemenliklerine, anayasal düzenine ve siyasî gerçeklere ve toprak bütünlüğüne saygı göstermeyi ve dolayısıyla bunlara ters düşen her türlü davranış ve hareketten kaçınmayı kararlılıkla beyan ederler.

Türkiye ve Rusya, aynı coğrafyayı paylaşmanın ve uzun yıllar her iki ülkenin çıkarlarına en iyi şekilde hizmet eden ticari ve ekonomik ilişkileri yürütmüş olmanın verdiği deneyim ile, günümüz koşulları altında, bu ilişkilerin iki ülkenin yararına, bölgesel ve uluslararası refah ve barış amacına yönelik olarak geliştirilebileceğine olan inançlarını ifade ederler.

Taraflar, aralarındaki ticari ve ekonomik ilişkilerin her iki tarafın yararına olduğunu belirtirler ve işbu ticaret hacminin 2000 yılında bugünkünün kat kat üstüne çıkarılmasını amaçlarlar.

Taraflar, hedeflenen ticari ve ekonomik hacimlere varılmasında çekici gücün özel sektör olduğunun bilincinde olarak; iş çevreleri, ticaret ve sanayi odaları ve meslek kuruluşlarının temaslarına yardım edecekler, karşılıklı yatırımları aktif şekilde destekleyecekler ve yabancı sermayenin akımını kolaylaştıracak şartların hazırlanmasını teşvik edeceklerdir.

Taraflar, iki ülke arasındaki ulaşım ve telekomünikasyon altyapısının çağdaş düzeye çıkarılması için gayret göstereceklerdir.

Bütün bu gayretler uzun vadeli bölgesel ve ekonomik entegrasyon ve uzmanlaşma amaçlarına da yönelik olacaktır.

Taraflar, çok taraflı ve iki yönlü ticarete açık olarak ortak projelerin yapılmasının önemi üzerinde görüş birliğine varmışlardır.

Taraflar, ikili ekonomik ilişkilerinin uluslararası hukuk temelini genişletip tamamlayacak anlaşmaları en kısa sürede hazırlamayı amaçlamaktadırlar.

Türkiye ve Rusya, ekonomilerinin birbirini tamamlamasını ve birbirleriyle kenetlenerek kapsamlı ve uzun vadeli bir işbirliğinin kurulmasını gerçekçi bir amaç olarak benimserler.

III

Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonu'nun görüşleri, gerek ikili ilişkiler, gerekse bölgesel ve uluslararası problemlere yaklaşım konusunda birbirine yakın veya aynı görüşte bulunmaktadır. Bu açıdan bugün Ankara ile Moskova'yı prensip itibariyle ayıran bir şey yoktur.

Uluslararası barış ve güvenliğin güçlendirilmesinde, bölgesel ihtilafların önlenmesinde ve çözüme kavuşturulmasında sorumluluklarının bilincinde olan Türkiye ve Rusya uluslararası ilişkilerde istikrar ve işbirliğinin sağlamlaştırılmasına, siyasî ve ekonomik serbestlik, genel demokratik değerlerin korunması temelinde bu ilişkilerinin yapıcı şekilde yenilenmesine ortak katkılarda bulunmak için gayretlerini azimle birleştirmek arzusundadır.

Avrupa'da ve genel olarak dünyada son yıllarda meydana gelen olumlu gelişmeler çerçevesinde silahsızlanma ve güven arttırımı alanında da önemli adımlar atılabilmiş olmasını memnuniyetle karşılayan Taraflar, önümüzdeki dönemde de bu süreçlere içtenlikle destek vermeye devam edeceklerini ve bu alanda ikili işbirliğini derinleştirmeyi hedeflediklerini beyan ederler.

Her iki ülke, soğuk savaşın sona ermesiyle Avrupa'da güvensizliğin ve ihtilâfların henüz sona ermediğini müşahede ederler. Taraflar,

saldırgan aşırı milliyetçilik belirtilerinin, etnik gerginliklerin ve çatışmaların çözümü için güçlenen kuvvet kullanma eğilimlerinin barışı tehdidinden özellikle endişe duyarlar. Bu arada, ihtilafların önlenmesi ve çözüme kavuşturulmasının daha etkin yöntemlere ve mekanizmalara ihtiyaç gösterdiğini belirtirler ve bu amaçla Birleşmiş Milletler, AGİK ve diğer bölgesel kuruluşlarla işbirliğinin güçlendirilmesini desteklerler.

Türkiye ve Rusya kuvvete başvurmama, ihtilâfların siyasî yollarla çözüme kavuşturulması ilkesine bağlılıklarını teyid ederler, etnik ayırımcılık ile din ve mezheplere göre her türlü cepheleşmenin ve hegemonyacılık emellerinin ortaya çıkmasına müsaade edilemeyeceğini belirtirler.

IV

Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonu, kendi bölgelerini yapıcı işbirliği alanları olarak kabul ederler. Dolayısıyla Taraflar, bu bölgelerin ülke ve halklarının istikrar ve refahına katkıda bulunmanın önemli olduğunu vurgularlar ve bu amaca varmak üzere diğer ilgili ülkelerle ortak olarak ve onların katılımıyla gereken çabayı göstermeye hazır olduklarını açıklarlar.

Türkiye ve Rusya eski SSCB'nin topraklarında oluşan tüm yeni devletler ile eşit haklı ve yararlı işbirliğinin pekiştirilmesine özel önem vermektedirler.

Taraflar, bağımsızlık ve egemenliklerine kavuşan ulusların demokratikleşme, ekonomik kalkınma ve istikrar arayışlarının kolaylaştırılması ortak amacı olduğu hususunda mutabıktırlar. Türkiye Cumhuriyeti ve Rusya Federasyonu ile siyasi, ekonomik, etnik, dil ve kültürel bağları olan Avrasya ailesindeki kardeş ülkelerin, Türkiye - Rusya barışı ile işbirliğini pekiştiren önemli ve olumlu unsuru teşkil ettiği inancındadırlar.

Taraflar, İstanbul'da Karadeniz Ekonomik İşbirliği Deklarasyonu'nun imzalanmış olmasının, yeni Avrupa inşaası davasına önemli ve yapıcı bir katkıyı teşkil ettiğini, büyük ortaklık, istikrar ve güven potansiyelini içerdiğini, Karadeniz bölgesindeki devletlerin ilişkilerinde yeni bir sayfa açtığını kabul ederler.

Türkiye ve Rusya, Karadeniz Ekonomik İşbirliği'nin gerek aralarındaki ilişkilere yeni boyutlar kazandırmak, gerek bölge refah ve barışına katkıda bulunmak açısından çağdaş ve önemli olanaklar yarattığı bilinciyle ve bu işbirliğinin hızla somut sonuçlara ulaşmasını sağlamak amacıyla, Karadeniz Ekonomik İşbirliği'nin hedefleri doğrultusunda hızla ilerlemesi için gerekli bütün gayretleri göstermek hususundaki kararlılıklarını teyit ederler.

Karadeniz Ekonomik İşbirliğinin parlamentolararası temaslar, kültürel işbirliği ve diğer boyutlar ile desteklenmesini faydalı ve gerekli görürler.

V

Taraflar, XXI. yüzyılın eşiğinde Türkiye - Rusya ilişkilerini sağlam ve kalıcı temellere oturtma, karşılıklı güven ile saygıya dayandırma ile iki ülke ve halkları için somut yarar sağlayacak geniş bağlar sistemi kurma arzularını ifade ederler. Aynı zamanda sağlam dostane ilişkilerin, Avrasya sahasında istikrarın yerleştirilmesi için önemli teşvik unsuru olabileceği, burada tüm Avrasya hayrına barış ve işbirliğinin ana eksenini oluşturabileceği bilincindedir.

Bundan hareket eden Türkiye ve Rusya, tabiatıyla hiç kimseye karşı olmayan çok yakın ve dostane ortaklığa girmeye azimlidirler. İki ülkeyi birbirine bağlayacak ortaklık ilişkileri her iki taraf halklarının menfaatlerine uygun olarak genişletip pekiştirilecek, komşu oldukları ve işbirliği yaptıkları bölgelerde barış ve refah davasına hizmet edecek, ayrıca da uluslararası ilişkilerin iyileştirilmesi sürecinin ilerlemesi için önemli bir etken olacaktır.

Türkiye ile Rusya, aralarındaki ilişkilerin 500. yıldönümünü kutlarken bu ilişkilerin geleceğine inançla ve güvenle bakmaktadırlar.

Ankara'da 26 Ağustos 1992 tarihinde Türkçe ve Rusça dillerinde eşit derecede geçerli olan iki nüsha halinde yapılmıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ADINA	RUSYA FEDERASYONU ADINA

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI SÖZCÜSÜNÜN BM GENEL SEKRETERİ'NİN SON KIBRIS RAPORU HAKKINDA SORULAN BİR SORUYA VERDİĞİ CEVAP

(26 Ağustos 1992)

BMGS'nin raporu iyiniyet görevi çerçevesinde New York'ta Kıbrıs'taki iki toplumun liderleriyle 18 Haziran - 14 Ağustos 1992 tarihleri arasında iki dönem halinde yapılmış olan görüşmeler hakkındadır. BMGS, raporunda, görüşmelere dair Güvenlik Konseyi'ne bilgi vermekte ve bu meyanda New York görüşmelerinde ilerleme kaydedilmiş olduğunu vurgulamaktadır.

Bu görüşmelerin doğrudan tarafı olan KKTC Cumhurbaşkanı Sayın Denktaş'ın rapor hakkında yaptığı değerlendirme, tabiatıyla, bizim değerlendirmemize de esas olmaktadır. Zira, Türkiye görüşmelerin doğrudan tarafı değildir.

Türkiye, BMGS'nin iyiniyet görevi çerçevesinde Kıbrıs'daki iki taraf arasında yapılacak serbest ve doğrudan görüşmelerle kalıcı bir çözüme ulaşılmasını arzu etmektedir. Bu amaca yönelik tüm gayretleri desteklemeye devam edecektir.

PROTOCOL ON THE ESTABLISHMENT OF DIPLOMATIC RELATIONS BETWEEN THE REPUBLIC OF TURKEY AND THE REPUBLIC OF SLOVENIA

(26 Ağustos 1992)

The Republic of Turkey and the Republic of Slovenia,

Desirous to further develop their political, economic, cultural and other relations to the mutual benefit of their peoples,

Gunided by the principles embodied in the Charter of the United Nations, the Helsinki Final Act, the Charter of Paris for a New Europe and other CSCE Documents,

Reaffirming their devotion to the universal principles of sovereign equality, inviolability of frontiers, territorial integrity of all States, non-interference into domestic affairs of other States, refraining from the threat or use of force, peaceful settlement of disputes, respect for human rights and fundamental freedoms,

Cognizant of their common interest and responsibility in the construction of a new Europe based on the respect for human rights and the rule of law,

Determined to sustain the historically prevalent traditions of friendship, cooperation and good-neighbourliness among their countries and peples,

Desirous to establish the Balkan region as a zone of peace and stability and fully aware of the vast economic opportunities offered by increased cooperation among Balkan countries,

The parties have agreed to establish diplomatic relations at Ambassadorial level as from the date of the signing of this Protocol in accordance with the Vienna Convention on Diplomatic Relations of 1961.

Done in London in English in duplicate on 26th August 1992.

FOR THE REPUBLIC OF TURKEY

FOR THE REPUBLIC OF SLOVENIA

PROTOCOL ON THE ESTABLISHMENT OF DIPLOMATIC RELATIONS BETWEEN THE REPUBLIC OF TURKEY AND THE REPUBLIC OF CROATIA

(26 Ağustos 1992)

The Republic of Turkey and the Republic of Croatia,

Desirous to further develop their political, economic, cultural and other relations to the mutual benefit of their peoples,

Gunided by the principles embodied in the Charter of the United Nations, the Helsinki Final Act, the Charter of Paris for a New Europe and other CSCE Documents,

Reaffirming their devotion to the universal principles of sovereign equality, inviolability of frontiers, territorial integrity of all States, non-interference into domestic affairs of other States, refraining from the threat or use of force, peaceful settlement of disputes, respect for human rights and fundamental freedoms,

Cognizant of their common interest and responsibility in the construction of a new Europe based on the respect for human rights and the rule of law,

Determined to sustain the historically prevalent traditions of friendship, cooperation and good-neighbourliness among their countries and peples,

Desirous to establish the Balkan region as a zone of peace and stability and fully aware of the vast economic opportunities offered by increased cooperation among Balkan countries,

The parties have agreed to establish diplomatic relations at Ambassadorial level as from the date of the signing of this Protocol in accordance with the Vienna Convention on Diplomatic Relations of 1961.

The Parties to this protocol have also agreed that, pending the conclusion of new agreements, the bilateral agreements concluded between the former Socialist Federal Republic of Yugoslavia and The Republic of Turkey shall remain applicable between The Republic of Turkey and The Republic of Croatia.

Done in London in English in duplicate on 26th August 1992.

FOR THE	FOR THE
REPUBLIC OF TURKEY	REPUBLIC OF CROATIA

PROTOCOL ON THE ESTABLISHMENT OF DIPLOMATIC RELATIONS BETWEEN THE REPUBLIC OF TURKEY AND THE REPUBLIC OF BOSNIA-HERZEGOVINA

(26 Ağustos 1992)

The Republic of Turkey and the Republic of Bosnia-Herzegovina,

Desirous to further develop their political, economic, cultural and other relations to the mutual benefit of their peoples,

Gunided by the principles embodied in the Charter of the United Nations, the Helsinki Final Act, the Charter of Paris for a New Europe and other CSCE Documents,

Reaffirming their devotion to the universal principles of sovereign equality, inviolability of frontiers, territorial integrity of all States, non-interference into domestic affairs of other States, refraining from the threat or use of force, peaceful settlement of disputes, respect for human rights and fundamental freedoms,

Cognizant of their common interest and responsibility in the construction of a new Europe based on the respect for human rights and the rule of law,

Determined to sustain the historically prevalent traditions of friendship, cooperation and good-neighbourliness among their countries and peples,

Desirous to establish the Balkan region as a zone of peace and stability and fully aware of the vast economic opportunities offered by increased cooperation among Balkan countries,

The parties have agreed to establish diplomatic relations at Ambassadorial level as from the date of the signing of this Protocol in accordance with the Vienna Convention on Diplomatic Relations of 1961.

Done in London in English in duplicate on 26th August 1992.

FOR THE REPUBLIC OF TURKEY	FOR THE REPUBLIC OF BOSNIA-HERZEGOVINA

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE MAKEDONYA CUMHURİYETİ ARASINDA DİPLOMATİK İLİŞKİLERİN KURULMASI HAKKINDA PROTOKOL

(26 Ağustos 1992)

Türkiye Cumhuriyeti ve Makedonya Cumhuriyeti,

Halklarının karşılıklı çıkarına uygun olarak siyasal, iktisadi, kültürel ve diğer ilişkileri daha da geliştirmeyi arzu ederek,

Birleşmiş Milletler Anayasası, Helsinki Nihai Senedi, Yeni Avrupa için Paris Yasası ve diğer Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı belgelerinde beliren ilkelerin rehberliğinde,

Uluslararası ilkeler olan egemen eşitliğe, sınırların ihlal edilmezliğine, tüm devletlerin toprak bütünlüğüne saygıya, diğer ülkelerin içişlerine karışmamaya, tehdit veya kuvvet kullanmaktan sakınmaya, anlaşmazlıkları barışçı yollarla çözümlemeye, insan haklarına ve temel hürriyetlere saygıya bağlılıklarını yeniden teyid ederek,

İnsan haklarına ve hukukun üstünlüğüne saygı üzerine dayalı yeni bir Avrupa'nın inşasında ortak çıkar ve sorumluluklarının bilinci içinde,

Kendi ülkeleri ve halkları arasında etkisini tarihten alan dostluk, işbirliği ve iyi komşuluk geleneklerini destekleme kararlılığıyla,

Balkanları bir barış ve istikrar bölgesi olarak tesis etmeyi arzu ederek ve Balkan ülkeleri arasında etkin işbirliğinin bahşettiği geniş ekonomik olanakların tam bilinci içinde,

Taraflar, 1961 Diplomatik İlişkilere dair Viyana Sözleşmesi'ne uygun olarak bu Protokolün imza tarihinden itibaren Büyükelçilik seviyesinde diplomatik ilişkiler kurulmasını kabul etmişlerdir.

Üç nüsha olarak 1992 Ağustos ayının 26 ncı günü Londra'da Türkçe, Makedonca ve İngilizce dillerinde hazırlanmış olup, her üç metin de aynı derecede geçerlidir. Anlaşmazlık halinde İngilizce metin nazarı dikkate alınacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ADINA

MAKEDONYA CUMHURİYETİ ADINA

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ VE FAS KRALLIĞI HÜKÜMETİ ARASINDA TURİZM ALANINDA İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI

(27 Ağustos 1992)

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Fas Krallığı Hükümeti, (Bundan böyle Akit Taraflar olarak anılacaktır.) arasındaki dostluk ve işbirliği ilişkileri çerçevesinde ;

1963'de Roma'da toplanan, Birleşmiş Milletler Turizm ve Uluslararası Seyahatlar Konferansının tavsiyelerinden esinlenerek ;

Aynı şekilde, Dünya Turizm Örgütü Genel Kurulu'nun çeşitli kararlarından esinlenerek ;

Turizmin, Halklar arasında karşılıklı anlayış ve yakınlaşma faktörü olarak oynadığı rolün ve heriki ülkenin ekonomik ve sosyal gelişmesindeki öneminin bilincinde olarak ;

Karşılıklı potansiyelleri gözönünde bulundurmak suretiyle iki ülke arasında turizm alanında etkin bir işbirliği geliştirilmesi gereğine inanarak ;

Aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır :

MADDE I

Akit tarafları Türkiye Cumhuriyeti ve Fas Krallığı arasında turistik mübadeleleri kolaylaştırmak ve güçlendirmek için gerekli tedbirleri alacaklardır.

Bu amaçla, kendi merkezi turizm teşekkülleri, ulusal turizm ve ulaştırma kuruluşları ile turizm mesleki dernekleri ve acentaları arasında işbirliğini geliştirmeye özen göstereceklerdir.

MADDE II

Akit Taraflar, iki ülke arasında;

— İdari örgütlenme ve turizmin tanıtımı ve geliştirilmesi stratejileri,

— Her iki ülkede turizm yatırımlarına sağlanan teşvik tedbirleri ve avantajları,

— Her düzeydeki eğitim sistemleri,

— Konularında enformasyon ve dökümantasyon değişimi, (istatistikler, broşürler, etüdler, filmler vb.) yapmaya ve geliştirmeye karar vermişlerdir.

MADDE III

Akit Taraflar, özellikle ;

— Her iki ülkede düzenlenecek turizm ve salonlarına karşılıklı olarak katılmak,

— Biribirlerinin ülkelerinde turizm ve gastronomi haftaları düzenlemek suretiyle turistik gösteriler alanında işbirliğini kuvvetlendirmeye karar vermişlerdir.

MADDE IV

Akit Taraflar, kendi ülkelerine yönelik uluslararası turizm akımlarını geliştirmek amacıyla, Ulusal Turizm Ofislerini, Ulusal Ulaşım Şirketlerini ve Turizm Profesyonellerini, kendi turistik ürünlerinin tanıtılması yönünde biribirleriyle işbirliğinde bulunmaya ve yardımlaşmaya teşvik etmek için her türlü gayreti göstermeye karar vermişlerdir.

MADDE V

Akit Taraflar,

— Turistik tesis ve otel işletmeciliği alanında her iki ülkenin uzmanlaşmış kurumları marifetiyle,

— Eğitim alanında her düzeyde program, eğitici ve öğrenci mübadelesi her iki ülkenin eğitim kurumlarında olgunluk ve «rösiklaj» stajları düzenlemek ve bu kurumların öğrencileri için eğitim gezileri düzenlemek suretiyle, tecrübe teatisinde bulunmak üzere anlaşmaya varmışlardır.

MADDE VI

Akit Taraflar, iki ülkenin uluslararası alanda, özellikle Dünya Turizm Örgütü gibi, uzmanlaşmış uluslararası örgütler düzeyinde uyum içinde hareket etmeleri yönünde anlaşmışlardır.

MADDE VII

Akit Taraflar, İşbu Anlaşma çerçevesinde saptanan hedeflerin gerçekleşmesine katkıda bulunabilecek tedbirlerin incelenmesi ve uygulanmasıyla görevli uzman bir Karma Komisyon oluşturmaya karar vermişlerdir.

— Bu komisyon, her yıl dönüşümlü olarak ülkelerin birinde toplanacaktır. Gerekirse Tarafların müşterek kararıyla olağanüstü toplantılar yapabileceklerdir.

MADDE VIII

İşbu Anlaşma, imzalanmasını müteakiben, geçici olarak uygulamaya konulacak ve bu anlaşmanın onaylanması için gerekli yasal işlemlerin tamamlandığına dair Akit Taraflarca yapılacak bildirimlerden, sonuncusunun alındığı tarihte kesin olarak yürürlüğe girecektir. İşbu Anlaşma beş yıllık bir dönem akdedilmiş olup son geçerlilik döneminin bitiminden altı ay önce Taraflardan biri diğerine anlaşmadan vazgeçtiğine dair yazılı bildirimde bulunmaması halinde kendiliğinden eşit, süreli dönemler için uzayabilecektir.

İşbu Anlaşma Rabat'ta 27 Ağustos 1992 tarihinde, Türkçe, Arapça ve Fransızca dillerinde her üç metin de eşit ölçüde geçerli olmak üzere ikişer nüsha halinde imzalanmıştır. Yorumunda görüş ayrılığı olması halinde Fransızca metine itibar edilecektir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ADINA	FAS KRALLIĞI HÜKÜMETİ ADIINA

KIBRIS KONUSUNDA SORULAN BİR SORUYA DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI SÖZCÜSÜ BÜYÜKELÇİ FİLİZ DİNÇMEN TARAFINDAN VERİLEN CEVAP

(27 Ağustos 1992)

Türkiye, Kıbrıs sorununa müzakereye dayanan bir çözüm bulmak amacıyla, 18 Haziran - 14 Ağustos 1992 tarihleri arasında iki dönem halinde New York'ta yapılan görüşmelerde ilerleme kaydedilmiş olmasını memnuniyetle karşılamıştı. İlerlemenin Kıbrıs Türk tarafının katkılarıyla gerçekleştiği uluslararası camianın gözü önünde kanıtlanmıştır.

Güvenlik Konseyi'nin 26 Ağustos 1992 tarihinde Kıbrıs konusunda kabul ettiği 774 sayılı kararda da New York görüşmelerinde ilerleme sağlandığı teyid olunmaktadır.

Bununla beraber, kararda, çözüm şeklinin iki toplum arasında serbestçe müzakere edilmesi ve Kıbrıs'taki iki halk tarafından kabul edilebilir olması ilkesiyle bağdaşmaz nitelikte olarak yorumlanabilen unsurlar mevcuttur.

Karar, ayrıca, BMGS'nin New York görüşmelerine ara vermek ve tarafları doğrudan yöntemle «Fikirler Dizisi» çerçevesinde bir anlaşma müzakere etmek amacıyla 26 Ekim'de görüşmeleri yeniden başlatmaya davet eden 14 Ağustos'daki açıklamasının maksadına aykırı düşen unsurlar da ihtiva etmektedir.

Kararda, 26 Ekim'de New York'ta başlaması öngörülen doğrudan görüşmelerin zemininin önceden hazırlanabilmesi maksadıyla Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin ve Temsilcilerinin ilgili taraflarla temaslarda bulunmaları istenmektedir. Temennimiz, BMGS'nin raporunun ve buna dayanan Güvenlik Konseyi'nin 774 sayılı kararının serbest müzakere sürecinde yaratabileceği zorlukların 26 Ekim'e kadar Kıbrıs'daki iki toplumla yapılacak temas ve görüşmelerle giderilmesidir. Türkiye, BMGS'nin iyi niyet görevini ve bu çerçevede Kıbrıs sorununa adil ve kalıcı bir çözüm bulmak amacıyla iki toplum arasında doğrudan ve serbest biçimde cereyan edecek müzakere sürecini teşvik etmeye ve desteklemeye devam edecektir.

TÜRKİYE - RUSYA ORTAK AÇIKLAMASI

(28 Ağustos 1992)

Devlet Bakanı Sayın Cevit Çağlar'ın davetlisi olarak Rusya Federasyonu Cumhurbaşkanlığı Devlet Sekreteri Gennadi Burbulis, 25 - 28 Ağustos 1992 tarihlerinde Türkiye'ye resmi bir ziyarette bulunmuştur.

Ziyaret sırasında Sayın Burbulis'e Başbakan Yardımcısı V. S. Çernomirdin, Ulaştırma Bakanı V. B. Yefimov, Cumhurbaşkanı Danışmanı M. D. Maley, Dışişleri, Dış Ekonomik İlişkiler, Maliye ve Savunma Bakanlıkları Yardımcıları refakat etmişlerdir.

Ziyaret sırasında Gennadi Burbulis Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Hüsamettin Cindoruk ve Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Süleyman Demirel tarafından kabul edilmiştir. G. E. Burbulis ile Devlet Bakanı Cavit Çağlar arasında görüşmeler yapılmıştır.

Bu ziyaret, Türkiye ile Rusya arasındaki ilişkilerin kurulmasının 500. yıldönümü'nü kutlama hazırlıkları çerçevesinde gerçekleşmiştir.

Ankara'daki görüşmeler karşılıklı anlayış, güven ve değişik alanlarda kapsamlı ikili işbirliğinin geliştirilmesi havası içinde geçmiştir. Taraflar, ele alınan konular üzerinde görüş birliği olduğunu veya görüşlerinin yakın olduğunu müşahade etmişlerdir.

Taraflar, iki ülke arasında 1992 yılında yapılan üst düzey ve diğer ziyaretler ve temasların yoğunluğu ve muhtevası üzerinde memnuniyetlerini ifade etmişlerdir.

Taraflar, 25 Mayıs 1992 tarihinde Moskova'da B. N. Eltsin ve Süleyman Demirel tarafından imzalanan iki ülke ilişkilerinin Esaslarına İlişkin Antlaşma'nın Rus - Türk ilişkilerinin ve işbirliğinin ileriye yönelik geliştirilmesinin önemine işaret etmişlerdir.

Taraflar, Rus - Türk ilişkilerine yakın ve dostane bir ortaklık karakteri kazandırılması ve bunun somut ve uygulamalı çalışmalarda gerçekleştirilmesi için karşılıklı siyasi irade belirtmişlerdir.

Taraflar, görüşme ve müzakereler esnasında, Rusya ve Türkiye'ye komşu olan geniş bölgede durumun dengelenmesi ve işbirliği kurulması, BDT Devletlerindeki sosyo-ekonomik reformların desteklenmesi, özellikle Kafkaslar'daki, Bosna ve Hersek'teki çatışmaların çözümlenmesi ve Avrupa Süreci'nin geliştirilmesinde izlenecek Türk - Rus ortak yolunun incelenmesinin önemini vurgulamışlardır.

Ziyaret sonunda mutabakata varılan hususlar aşağıdadır :

1. Yüksek düzeyde imzalanacak olan Rusya ve Türkiye Arasında Dostluk ve Ortaklık Deklerasyonu üzerinde nihayi olarak mutabık kalınmış ve parafe edilmiştir.

2. Kapsamlı ikili, bölgesel ve uluslararası sorunlarla ilgili düzenli Rus-Türk danışmaları hakkında bir Protokol imzalanmıştır.

3. Taraflar, 1996 yılı itibariyle Türkiye'ye sağlanacak Rus doğal gazının yılda 2 milyar m³'e çıkarılması hususunda bir Protokol imzalamışlar ve herbiri yetkili kuruluşlarına, Rusya'da gaz üretiminin arttırılmasının sağlanması, Türkiye ve Rusya topraklarındaki gaz nakil boru hattı ve diğer tesislerin yeniden kurulması ve geliştirilmesi aynı zamanda transit gaz boru hattının geçtiği üçüncü ülkelerdeki tesislerin de aynı şekilde geliştirilmesi için ortaklaşa işbirliğine yönelik somut görüşmeler yapmaları hususunda mutabakata varmışlardır.

4. Taraflar, daha önce Rus firmaları yardımıyla Türkiye'de özellikle demir metalurjisi ve demir dışı madenler metalurjisi alanında kurulmuş olan (İskenderun Demir Çelik Fabrikası, Seydişehir Alüminyum Fabrikası) ve ayrıca enerji, kömür sanayii ve diğer alanlardaki tesislerin modernizasyonu ve genişletilmesine yönelik projelerin gerçekleştirilmesiyle ilgili işbirliğine alâka göstermişlerdir.

5. Taraflar, daha önce Rusya'ya tahsis edilmiş olan kredilerin kullanılmayan kısmının çözülmesi için gerekli önlemlerin alınmasında ve 350 milyon dolar hacminde bir yatırım kredisinin yürürlüğe girmesi koşullarının görüşülmesinde mutabık kalmışlardır.

6. Taraflar, bu yılın Eylül ayında Moskova'da Rus gazının Türkiye'ye ihraç edilmesinden doğan döviz imkanlarının amacına yönelik kullanılmasını öngören yeni ödemeler mekanizmasının kurulması hususunda görüşmeler yapılması için anlaşmışlardır.

7. Taraflar, ulaştırma ve ulaştırma alt yapı inşaatı alanında planlanan projelerin gerçekleştirilmesi için her iki ülke Ulaştırma Bakanlıkları arasında sürekli komisyon kurulmasında mutabık kalmışlardır.

8. Taraflar, Rusya ve Türkiye limanları arasında karayolu ve demiryolu feribot seferlerini projelendirmek ve inşa etmek üzere Rus-Türk hisseli şirket kurulmasının ve ayrıca, Rusya ve Türkiye şehirleri arasında yeni havayolu hatları açılmasını 1992 yılı sonuna kadar hazırlamayı üstlenmektedirler.

9. Her iki ülke Ulaştırma Bakanlıkları 1992 yılı sonuna kadar, 1993 yılı işbirliği projelerine göre uygulama planı hazırlayacak ve ile-

ride kendi Hükümetlerinin incelemesine sunacaklardır. Taraflar, her iki ülke şirketlerinin Rusya ve Türkiye topraklarındaki ulaştırma sistemlerinin modernizasyonuna ve inşasına katılmaları için elden geldiğince yardımcı olacaklardır.

10. 31 Ağustos - 4 Eylül 1992 tarihlerinde Moskova'da yapılacak olan iki ülke arasındaki Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması görüşmelerinden bu belgenin imza hazırlıklarının kısa sürede bitirilmesi için çaba sarfedilmesine ve ayrıca Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması hakkındaki Anlaşmanın imzalanmasının çabuklaştırılmasına karar vermişlerdir.

11. Taraflar, Savunma Sanayii ve dönüştürüm alanlarındaki işbirliğinin yararlılığını belirterek, somut birlikte hareket alanlarını belirlemek ve bu işlere özel sektörün aktif katılımını sağlamak için önlemler hazırlamak amacıyla iki ülke ilgili kuruluşlarının temsilcilerinden oluşan ortak bir komisyon kurulmasında anlaşmışlardır.

12. Türk - Rus Karma Ekonomik İşbirliği Komisyonu'nun ilk dönem toplantısının 1992 yılı Ekim ayında yapılması teyid edilmiştir.

13. Her iki ülkede de kutlanan Türkiye ile Rusya arasındaki ilişkilerin kurulmasının 500. yıldönümü kutlamaları çerçevesinde, her iki ülkede mevcut çeşitli çevrelerin katılımıyla, Türk - Rus işbirliğinin uygulamaya geçirilmesini amaçlayan etkinlikler düzenlenmesi planlanmaktadır.

A Ç I K L A M A

(31 Ağustos 1992)

Hakkari Şemdinli'deki Alan Hudut Karakolumuza PKK teröristlerince 30 Ağustos'ta yapılan saldırı üzerine, İran'ın Ankara'daki Maslahatgüzarı Bakanlığımıza davet edilerek olayın oluşumu hakkında açıklamalar yapılmış ve İran tarafından bilgi istenmiştir.

İran yetkilileri çeşitli vesileler ile, Türk - İran ortak hududunun güvenliğine verdikleri önemi dile getirmiş, İran topraklarının Türkiye'ye yönelik terörist gruplara kaynak oluşturmayacağı ve Türkiye ile bu konuda yardımlaşma ve işbirliğine hazır olduklarını resmen beyan etmişlerdi.

Maslahatgüzar ile görüşmede, bu beyanlar da hatırlatılarak, Türkiye'nin terörü önleme konusundaki kararlılığı ortaya konulmuş ve iki komşu ülke arasında bu konuda yardımlaşma ve işbirliğine verdiğimiz önem bir kez daha vurgulanmıştır.

AÇIKLAMA
(2 Eylül 1992)

«Türkiye ile Macaristan arasındaki İkili Siyasi Danışmalar Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Büyükelçi Özdem Sanberk ile Macaristan Dışişleri Bakanlığı Siyasi Müsteşarı Dr. Andras Kelemen arasında 4 Eylül 1992 tarihinde Ankara'da yapılacaktır.

Görüşmelerde ikili ilişkilerin yanısıra bölgesel ve uluslararası konularda da görüş alışverişinde bulunulacaktır.»

AÇIKLAMA
(2 Eylül 1992)

«Türkiye ile İsveç arasındaki İkili Siyasi Danışmalar Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Büyükelçi Özdem Sanberk ile İsveç Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Lars-Ake Nilsson arasında 3 Eylül 1992 tarihinde Ankara'da yapılacaktır.

Görüşmelerde ikili ilişkilerin yanısıra bölgesel ve uluslararası konularda da görüş alışverişinde bulunulacaktır.»

AÇIKLAMA
(2 Eylül 1992)

Azerbaycan ve Ermenistan Dışişleri Bakanları arasında Kazakistan'ın başkenti Alma-Ata'da 1 Eylül'den itibaren askeri faaliyetlerin durdurulması hususunda mutabakata varılmış bulunmaktadır.

Türkiye bu mutabakatın, Minks Barış Konferansı Başkanı Raffaelli'nin Azerbaycan ve Ermenistan'a ilettiği, Minks Grubu'nun 60 gün süreyle askeri faaliyetlere son verilmesi çağrısı ortamında alınmış olmasını memnuniyetle karşılamıştır. Dileğimiz tüm ilgililerce bu mutabakata uyulması suretiyle, ateşkesin sürekliliğinin sağlanması ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı çerçevesinde yürütülmekte olan Minks Grubu çalışmalarının kısa sürede sonuçlanmasını mümkün kılacak ortamın yaratılmasıdır.

Türkiye, askeri faaliyetlere son verilmesinin sağlanması yanında, AGİK kararlarının sadece bu bölümünün değil, tümünün uygulanmasına başlanması gerektiğine inanmakta ve kuvvet kullanılarak sınır değişikliklerinin kabul edilmezliği ilkesini de vurgulayan bu kararlar çerçevesinde, Azerbaycan topraklarının bir an önce boşaltılarak, sivil halkın yerlerine dönmelerine imkan yaratacak şartların sağlanmasını ve soruna bu kararlar çerçevesinde en kısa sürede kalıcı bir barışçı çözümün bulunmasını arzulamaktadır.

Türkiye, AGİK çerçevesinde yürütülen barışçı çözüm çabalarına daima olumlu ve yapıcı katkıda bulunmaya ve bu ihtilafın görüşmeler yoluyla çözüme kavuşturulması yönündeki girişimlerine devam edecektir.

AÇIKLAMA

(3 Eylül 1992)

«Türkiye'nin Boğazlar'dan geçen gemilerden geçiş ücreti alacağına ve Montreux Sözleşmesi'ni değiştirmeyi düşündüğüne dair İngiliz, Yunan, Japon ve Türk basınında çıkan haberler.

Türkiye'nin Boğazlar'da kurulması öngörülen «radar geçiş sistemi»nin masraflarını karşılamak için Montreux Sözleşmesi'ne göre transit geçiş yapan gemilerden ilave ücret almayı düşündüğü basında bir süredir işlenmektedir. Bunun yanı sıra, eski SSCB'nin dağılması sonrasında, Türkiye'nin Montreux Sözleşmesi'ni değiştirme niyetinde olduğuna dair yorumlar yapılmaktadır.

Bunlar gerçeği yansıtmayan spekülasyonlardan öte bir anlam taşımamaktadır. Türkiye, Montreux Sözleşmesi'ni şimdiye kadar olduğu gibi titizlikle uygulamaktadır. Türkiye'ye atfedilen Montreux rejiminin değiştirilmesi niyetleri gerçek dışıdır.

Öte yandan, son yıllarda artış gösteren deniz trafiği ve deniz kazaları karşısında Boğazlardan geçişi daha güvenli hale getirmek için teknik çalışmalar yapılmaktadır. Boğaz geçişlerinde radar kontrol sistemi bunun bir parçasıdır. Radar sistemi için ihale açılmıştır. Sistemin uygulamaya konulmasının birkaç yıllık bir süreyi gerektireceği hesaplanmaktadır.»

AÇIKLAMA

(7 Eylül 1992)

«Türkiye ile İsviçre arasındaki İkili Siyasi Danışmalar Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Büyükelçi Özdem Sanberk ile İsviçre Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Büyükelçi Jakob Kellenberger arasında 9 Eylül 1992 tarihinde Ankara'da yapılacaktır.

Görüşmelerde ikili ilişkilerin yanısıra bölgesel ve uluslararası konularda da görüş alışverişinde bulunulacaktır.»

A Ç I K L A M A

(16 Eylül 1992)

Dışişleri Bakanı Sayın Hikmet Çetin'in 1 - 3 Ağustos 1992 tarihlerinde Suriye'yi ziyareti sırasında sınıraşan akarsular konusunda görüşmelerde bulunmak üzere Ortak Teknik Komite 16. toplantısının Eylül ayı içerisinde gerçekleştirilmesi hususunda görüşbirliğine varılmıştı. Tarih tesbiti konusunda yapılan diplomatik temaslar sonucunda, toplantının 28 Eylül - 2 Ekim 1992 tarihleri arasında, Şam'da Türkiye, Irak ve Suriye heyetleri arasında yapılması hususunda mutabakata varılmıştır.

Türkiye, Irak ve Suriye arasındaki son OTK toplantısı 7 - 12 Mart 1990 tarihleri arasında Ankara'da gerçekleşmişti.

A Ç I K L A M A

(17 Eylül 1992)

Bir süredir devam eden ve ağır can ve mal kaybına neden olan silahlı çatışmalar dolayısıyla Abhazya Özerk Cumhuriyetine acil insancıl yardım malzemesi gönderilmesi Hükümetimizce kararlaştırılmıştır. Silahlı Kuvvetlerimize ait C - 130 tipi bir nakliye uçağı ile 18 Eylül 1992 Cuma sabahı Tiflis üzerinden Abhazya Özerk Cumhuriyeti'nin Gdauta kentine gönderilecek olan 15 ton ağırlığındaki yardım malzemesi 6 ton un, 4 ton pirinç, 4 ton şeker ve 1 ton ilaç ve tıbbi malzemeden oluşmaktadır. Uçak ile yardım malzemesinin teslimine nezaret etmek üzere Bakanlığımızdan ve Kızılay'dan görevliler de Abhazya Özerk Cumhuriyeti'ne gidip döneceklerdir.

İnsancıl amaçlara hizmeti hedefleyen bu sevkiyatın ivedilikle gerçekleşebilmesi için Gürcistan'ın gösterdiği anlayış ve işbirliği tarafımızdan takdire şayan olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca, bu yardımın, çatışmaların olumsuz etkilerine en fazla maruz kalan bölgeye ulaşabilmesi için Gdauta'daki askeri havaalanının kullanılmasına imkân veren Rusya Federasyonunun bu tutumu da takdirimizi mucip olmuş ve tarafımızdan memnunlukla karşılanmıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE BELARUSYA CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA 1992 - 1994 DÖNEMİ KÜLTÜR, BİLİM VE ENFORMASYON ALANLARINDA DEĞİŞİM PROGRAMI

(23 Eylül 1992)

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belarusya Cumhuriyeti Hükümeti (bundan böyle Akit Taraflar olarak geçecektir). İki ülke arasındaki kültürel ve bilimsel işbirliğini geliştirmek amacıyla; Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı Nihai Belgesi ve Viyana İzleme Konferansı Sonuç Belgesi prensiplerine uygun olarak, 1992 - 1994 yılları için aşağıdaki Kültürel ve Bilimsel Değişim Programı hususunda anlaşmışlardır.

I. EĞİTİM VE BİLİM

MADDE 1

Taraflar, Türkiye Üniversiteleri ile Belarusya Üniversiteleri, ilim ve eğitim kuruluşları arasında doğrudan bilimsel işbirliğini teşvik edecekler ve ilişkilerin geliştirilmesine yardımcı olacaklardır.

MADDE 2

Taraflar, meslektaşları ile görüş alışverişinde bulunmak, konferanslar vermek, sosyal ve tabii bilimler dallarında incelemeler yapmak üzere, Program Dönemi bilim adamının 14'er gün süre ile değişimini yapacaklardır.

MADDE 3

Taraflar, karşılıklılık esası üzerinde, bilimsel ve eğitsel yayınların değişimini sağlayacaklardır.

Taraflar, birbirlerine ülkelerinde yayınlanmış belge ve bibliografyalarını sağlamak üzere gereken gayreti göstereceklerdir.

MADDE 4

Taraflar, ülkelerinde düzenlenen uluslararası sempozyum, kongre, konferans ve benzerlerinden birbirlerini haberdar edecek ve bu toplantılar sonunda yayımlanan bilimsel raporların değişiminde bulunacaklardır.

Taraflar, her yıl sıra ile birbirlerinin ülkelerinde bilim adamları arasında Türkoloji ve Belarusyoloji konusunda ikili kollokyumlar düzenleyecekler, ayrıca sanat tarihi, müzik ve etno-sosyoloji alanındaki toplantılar hakkında bilgilendirilecekler ve yukarıda sözkonusu olan faaliyetlere uzman ve bilimadamlarını davet edeceklerdir.

MADDE 5

Taraflar, birbirlerinin eğitim sistemlerini tanımak amacıyla okul öncesi, ilköğretim, ve yetişkinlerin eğitimi ile yüksek öğretim alanlarında bir hafta süreyle 2 - 3 uzman teatisinde bulunacaklardır.

MADDE 6

Taraflar, temel ve orta öğretim kurumlarında okutulan tarih ve diğer eğitim kitaplarının, olabilecek yanlış bilgilerden arındırılması amacıyla karşılıklı olarak düzeltilmesi yolunda işbirliğinde bulunacaklardır.

MADDE 7

Taraflar, üniversitelerde, eğitim ve bilim araştırma enstitülerinde, ilim veya sanat alanında etütlerde bulunmak isteyen lisansüstü öğrenciler ve araştırmacılar için 8 aylık süreli beş burs sağlayacaklardır. Adayların yeterli dil bilgisine sahip olmaları gerekir.

Türk tarafı, iki ay süreli Türk dili üzerinde beş öğrenciye yaz kursları için burs tahsis edecektir.

Belarusya tarafı da, yine iki ay süreyle yabancı dil eğitimi için ders yılı sırasında beş öğrenciye burs tahsis etmeyi taahhüt etmiştir.

Başvuru belgeleri ve gerekli dökümanlar (bilgi fişi, diploma ve sağlık raporu) diplomatik kanaldan gönderilecektir.

MADDE 8

Taraflar, tarihi belgelerin orijinallerinin mikrofilmlerini teati edeceklerdir.

MADDE 9

Taraflar, dil okutmanı veya öğretmeni değişiminde bulunma imkanlarını araştıracaklardır.

MADDE 10

Taraflar, sosyal, ekonomik ve kültür tarihi alanlarında saha araştırmasında bulunmak isteyen üç bilim adamını üç ay süreyle kütüphane arşivlerinde araştırma yapmak üzere değişimde bulunacaklardır.

MADDE 11

Taraflar, diploma ve derecelerin denkliğinin karşılıklı olarak tanınması konusunda bir anlaşma hazırlanması imkanlarını araştıracaklardır.

MADDE 12

Taraflar, ülkelerinde tertiplenen uluslararası müsabakalara diğer Tarafın okul öğrencilerini davet edeceklerdir.

II. SANAT VE KÜLTÜR

MADDE 13

Taraflar, birbirlerinin ülkelerinde düzenlenecek Uluslararası Müzik, Şarkı, Dans ve Folklor Festivallerine sanatçı ve sanat topluluklarının katılmasını teşvik edeceklerdir.

MADDE 14

Taraflar, biribirlerinin ülkelerinde Kültür Haftaları düzenleme olanağını inceleyeceklerdir.

MADDE 15

Taraflar, her yıl, karşılıklı olarak orkestra şefi ve yorumcu teatisinde bulunacaklardır.

MADDE 16

Taraflar, birbirlerinin ülkesinde kendi yorumcularının ses kayıtlarının yapılmasını teşvik edeceklerdir.

MADDE 17

Taraflar, yetkili kuruluşları aracılığı ile, müzik, band ve plak ve istenirse nota ve partisyon değişiminde bulunacaklardır.

MADDE 18

Taraflar, opera-bale alanlarında işbirliğinde bulunacaklar ve ortak gösteriler düzenleyeceklerdir.

Bu amaçla Taraflar, opera ve bale yöneticileri heyetleri ve ayrıca opera ve bale eserlerini sahnelemek üzere koreograf, opera rejisörü, orkestra şefi, dekaratör ve solist değişiminde bulunacaklardır.

MADDE 19

Taraflar, tiyatro alanında işbirliği yapacaklardır. Bu amaçla tiyatro heyetleri ve yönetmen değişiminde bulunacaklardır.

MADDE 20

Türk tarafının talebi üzerine, Belarusya Tarafı bir ila iki yıllık bir süre için Türk Opera ve Balesinde çalışmak üzere uzman ve Konservatuvarda görevlendirilmek üzere öğretmen gönderme imkanlarını araştıracaktır.

Türk Tarafı, sözleşme imzasından bir yıl önce resmi kanallarla gereksinmeleri hakkında bilgi verecektir.

MADDE 21

Taraflar, kütüphanecilik alanında işbirliği geliştirecekler ve periodik yayın değişmi alanlarında ve yayınlara ilişkin arşiv çalışmalarında işbirliği kuracaklardır.

Taraflar, mütekabiliyet esasına dayalı olarak, kütüphaneleri arasında, katalog ve tarafların kültür, edebiyat ve tarihi ile ilgili yayın teatisinde bulunacaklardır.

MADDE 22

Taraflar, arkeoloji, sanat tarihi, müzecilik, tarihi anıtların ve sanat eserlerinin korunması ve restorasyonu alanlarında bilimsel bilgi, uzman ve öğretim görevlisi değişiminde bulunacaklardır.

MADDE 23

Taraflar, bilimsel yayınlar ile sanat tarihi, müzecilik, tarihi anıtların korunması ve plastik sanatlar ile ilgili katalog ve diaların değişiminde bulunacaklardır.

MADDE 24

Taraflar, Program dönemi içinde, film, belgesel yayınlar ve tarih araştırmaları alanlarında temas ve incelemelerde bulunmak üzere konularına göre uzman değişiminde bulunacaklardır.

MADDE 25

Taraflar, kendi ülkelerinde folklor alanında düzenlenecek uluslararası kongre, sempozyum ve konferanslara, karşılıklılık esasına dayalı olarak, bilim adamları ile uzmanları davet edecekler ve ayrıca folklor alanında incelemelerde bulunmak üzere uzman teati edeceklerdir.

MADDE 26

Taraflar, ülkelerinde folklor alanındaki yayınların ve yıllık yayın kataloglarının değişimini teşvik edeceklerdir.

MADDE 27

Taraflar, halk dansları alanında uzman teatisini teşvik edeceklerdir.

MADDE 28

Taraflar, müzik tarihi ile ilgili incelemelerde bulunmak amacıyla, besteci ve müzikolog değişiminde bulunacaklardır.

MADDE 29

Taraflar, plastik sanatlar alanında, sanat tarihçisi, eleştirmen ve sanatçı değişiminde bulunmaya çalışacaklardır.

MADDE 30

Taraflar, plastik sanatlar konulu sergilerini, 1 - 2 kişilik refakatçılarla teati edeceklerdir.

MADDE 31

Taraflar, 3'er kişilik yazarlar heyetinin birbirlerinin ülkelerini ziyaret etmelerini teşvik edeceklerdir.

MADDE 32

Taraflar, şiir ve diğer edebiyat eserlerinin tercümesini ve kendi dillerinde yayınlanmasını üstlenecekler ve birbirlerinin kitaplarının yayınlanması ve pazarlanması imkanlarını araştıracaklardır.

MADDE 33

Taraflar, ülkelerinde düzenlenecek uluslararası kitap sergileri ve yayıncılık alanında düzenlenecek seminer, konferans ve sempozyumlara birbirlerini davet edeceklerdir.

III. GENÇLİK VE SPOR

MADDE 34

Taraflar, atletlerin, antrenörlerin ve idarecilerin eğitimi konusundaki ortak programlarını birlikte düzenleyeceklerdir.

Bu alandaki faaliyetler ile spor türleri ve değişim koşulları ülkelerin yetkili makamlarının imzalayacakları yıllık spor Protokollerinde tanımlanacaktır.

IV. BASIN - YAYIN VE TELEVİZYON

MADDE 35

Taraflar, her türlü enformasyonun daha geniş ve özgür biçimde yayılımını sağlamak yolundaki çabalarını oluşturmayı ve buna bağlı olarak basın ve yayın alanlarındaki işbirliğini, çağdaş haberleşme yöntemlerini kablo ve uydu televizyonları gibi olanaklardan da yararlanmak suretiyle teşvik etmeyi ve geliştirmeyi taahhüt ederler.

MADDE 36

Taraflar, ülkelerinin Radyo ve Televizyon Kuruluşları arasındaki işbirliğini teşvik edeceklerdir. Bu amaçla Radyo ve Televizyon Kuruluşları arasında bir protokol imzalanmasını destekleyeceklerdir.

MADDE 37

Taraflar, enformasyon ve kitap yayımcılığı alanında gerçekleştirilecek işbirliğinin sağlayacağı yararların bilinci içinde, bu konuları kapsayan ayrı bir protokolün hazırlanmasını kararlaştırmışlardır. Uzman değişimi, haber ajansları ile Televizyon ve Radyo Kuruluşları arasındaki işbirliği, diğer olabilecek işbirliği konularıyla birlikte hazırlanacak Protokolde yer alacaklardır.

V. GENEL HÜKÜMLER

MADDE 38

İşbu Programda öngörülen bütün faaliyetler, Tarafların kanun ve nizamlarına göre resmi ve diplomatik kanaldan yürütülecektir.

MADDE 39

Bu Değişim Programı, kapsadığı alanlarda başkaca işbirliği düzenlemelerinin yapılmasına engel teşkil etmez.

MADDE 40

Taraflar, işbu Program uyarınca gönderilecek delegasyon, grup ve kişilerin ziyaret ve programlarını ve diğer gerekli bilgileri, saptanan tarihten en az 1 - 2 ay önce bildireceklerdir.

Taraflar, delegasyonların, grup ve kişilerin geliş tarihini mümkün olduğu kadar erken, bu tarihten en az 15 gün önce bildireceklerdir.

MADDE 41

Gönderen Taraf, seçtiği bilim adamlarının isimlerini ziyaret tarihinden en az iki ay önce Kabul eden Tarafa bildirir. Gönderen Taraf, bu kişiler hakkındaki ayrıntılı bilgileri (özgeçmişlerini, araştırma alanlarını ve yabancı dil bilgilerini) ve ziyaret programını Kabul eden Tarafa resmi kanallar aracılığı ile bildirir.

MADDE 42

Bu Programın dışında sunulabilecek bütün öneriler milli mevzuat çerçevesinde incelenir. Bu tür önerilerin, öngörülen uygulama tarihinden en az üç ay önce karşı tarafa iletilmesi gerekir. Araştırma alanı, ziyaret programı vesaire'ye ilişkin ayrıntılar öneride yer almalıdır.

VI. MALİ HÜKÜMLER

MADDE 43

Taraflar, program uygulanmasında yer alacak kişilerin gidiş - dönüş biletlerinin gönderen tarafça karşılanması hususunda mutabık kalmışlardır.

Kabul eden taraf, kendi ülkesi içindeki harcamaları karşılar. Bu harcamalar ibate, iaşe ve ülke içi seyahat giderleridir.

Yevmiye miktarı, Kabul eden ülkenin mevzuatına göre tesbit edilir. Okutman ve öğretmenlerin ücretleri Kabul eden ülkede geçerli düzeye göre belirlenir.

Kabul eden Taraf, davet edilen kişinin ani hastalanması halinde gerekli tıbbi tedavi giderlerini karşılar. (bu giderlere, ciddi ameliyat, kronik hastalıklar ve diş tedavileri dahil değildir).

MADDE 44

Ödemeler, Kabul eden ülke parası ile yapılır. Ödeme miktarı, her hal için resmi kurumlar tarafından belirlenir. Gösterinin koşulları da yine resmi kurumlar tarafından saptanır.

T. C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
KÜTÜPHANESİ

MADDE 45

Gönderen Taraf, bütün ulaştırma harcamalarını karşılar. Sergi sigortası uluslararasında geçerli kurallara göre yapılır.

Kabul eden Taraf, serginin herhangi bir zarara uğramamasını güvence altına alır ve kendi ülkesinde serginin taşınmasına, kurulmasına ve tanıtıcı poster ve kataloglarının yayınlanmasına ilişkin harcamaları karşılar. Kabul eden Taraf ayrıca, bir sergi komiseri atar.

İşbu Değişim Programı imza tarihinden itibaren iki yıl için geçerlidir.

23 Eylül 1992 tarihinde Minsk'de, her ikisi de eşit derecede geçerli olmak üzere Türkçe ve Belarusça dillerinde yapılmıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ADINA	BELARUSYA CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ADIINA

FEDERAL ALMANYA TARAFINDAN TÜRKİYE'YE SAĞLANAN SİLAH YARDIMI KONUSUNDA SORULAN BİR SORUYA DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI SÖZCÜ VEKİLİ FERHAT ATAMAN'IN VERDİĞİ YANIT

(24 Eylül 1992)

Kamuoyunun da yakından bildiği gibi, Federal Almanya tarafından ülkemize yönelik hibe silah sevkiyatının durdurulması hususunda daha önce alınmış olan karar, bilahare Almanya tarafından kaldırılmış idi. Bu kez, Alman Savunma Bakanı V. RUHE dün Federal Meclis Savunma Komisyonuna, silah sevkiyatının yeniden başlayacağını bildirmiş ve daha önce sevki beklenen silahların tedricen gönderileceğini, ilk adım olarak 46 adet F - 4 uçağının yollanacağını açıklamıştır.

Alman Savunma Bakanı, ayrıca, Türkiye'deki demokratikleşme sürecinin de yakından izleneceğini belirtmiştir.

Almanya ile Savunma İşbirliğinin yeniden başlaması karşılıklı menfaatlere hizmet eden olumlu bir adımdır. Türkiye'deki demokratikleşme süreci, Türk Hükümetinin ve Türk Milletinin istediği bir husus olup, bunun, şu veya bu ülkeden askeri yardım alınması ile bir ilgisi yoktur.

SORU - CEVAP

(30 Eylül 1992)

Son aylar zarfında Bulgaristan'dan ülkemize yönelik yasal olmayan göç eğilimlerinde önemli bir artışın vuku bulduğu gözlemlenmekteydi.

Bu göç hareketinin önlenmesi amacıyla, bazı yeni düzenlemeler yapılmıştır.

Türk Hükümetince alınan bu önlemler Bulgaristan'la mevcut vize rejimine herhangi bir tahdit getirmemektedir.

Yapılan yeni düzenlemelerin belli başlı noktaları aşağıdaki gibidir :

1. Turist Vizesi :

Turist vizeleri bugüne kadar olduğu gibi 15 gün ikamet hakkı verecek şekilde tanzim edilecektir. Hudut kapılarındaki döviz ibraz mecburiyeti, eskden olduğu gibi günlük 70 ABD Doları olarak devam edecektir.

2. Akraba Ziyareti Vizesi :

Akraba ziyareti vizeleri bundan böyle, Türkiye'de bir ay ikamet hakkı verecek şekilde düzenlenecektir. Akraba ziyareti vizesi verilirken, vize alan şahıstan, gidiş - dönüş bileti, Türkiye'deki yakınlarından her türlü ihtiyaçlarını karşılayacağına ve vize süresi sonunda çıkışını sağlayacağına, çıkmadığı takdirde ilgili Emniyet Makamlarına bilgi vereceğine dair noterce düzenlenmiş taahhütname istenecektir. Ayrıca, vize hamillerinin Hudut Kapılarında her gün için asgari 30 ABD Doları göstereceği hususu müracaatçıya duyurulacaktır.

3. Grup Vizesi :

Grup vizeleri 40'ar kişi olarak tanzim edilecek olup bu vize ile gelenlerden de Hudut Kapılarında Türkiye'de kalacağı her gün için 30 ABD Doları ibraz etme mecburiyeti aranacaktır.

Grup vizesi ile gelip eksik yolcu ile Türkiye'yi terkeden otobüs ve bağlı olduğu seyahat acentaları not edilerek, bu sepahat acentalarının bir sonraki grup vizesi talepleri karşılanmayacaktır.

Bu yeni düzenlemeler hakkında Bulgaristan Makamlarına gerekli izahat verilmiştir.

AÇIKLAMA

(2 Ekim 1992)

Ege Denizinde devam etmekte olan NATO'nun planlı tatbikatlarından «Kararlılık Gösterisi - 92» tatbikatının fiili atış eğitimi olmayan bir aşamasında, 1 Ekim 1992 saat 23.13'de USS Saratoga uçak gemisinden hata sonucu ateşlenen güdümlü füze TCG Muavenet isimli Muhribimize isabet etmiş ve ilk belirlemelere göre, maalesef, gemi Komutanı Deniz Kurmay Yarbay Kudret Güngör ve bazı personelimiz şehit olmuş, 10'dan fazla personelimiz de yaralanmıştır. Kurtarma çalışmaları devam etmektedir. Zayiatın daha da artmasından endişe duyulmaktadır. Olaya ilişkin soruşturma, NATO makamları ile Türk ve ABD yetkililerince sürdürülmektedir.

ABD Dışişleri Bakan Vekili Lawrence Eagleburger, Vaşington Büyükelçimiz ve Birleşmiş Milletler nezdindeki Daimi Temsilcimiz ile kazanın hemen sonrasında görüşerek, Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'e bir mesaj göndermiştir. Dışişleri Bakan Vekili Eagleburger, mesajında, bu müessif kazadan ötürü büyük üzüntü duyduklarını ifade etmiş, kaza mahallinde süren kurtarma çalışmalarına katılmak üzere ABD olanaklarının en geniş biçimde seferber edildiğini bildirmiştir. Dışişleri Bakan Vekili, kazayla ilgili olarak özür dilemiş ve başsağlığı dileklerini iletmiştir. NATO Genel Sekreteri ve Avrupa'daki Müttefik Kuvvetler Komutanı da yayınladıkları mesajlarla, bu müessif olay nedeniyle duyulan derin üzüntüyü ve başsağlığı dileklerini açıklamışlardır.

NATO tatbikatları sırasında meydana gelen kazalar ve zararlar, NATO Kuvvetlerinin Statüsüne ilişkin Anlaşma ve her tatbikat için ayrı olarak düzenlenen Mutabakat Muhtıraları çerçevesinde işlem görmektedir. Bu itibarla, olay hakkında sürdürülen soruşturma tamamlandıktan sonra, anılan çerçeve içinde gereği yapılacaktır.

Şehitlerimize Tanrıdan rahmet, ailelerine ve Milletimize başsağlığı, yaralılarımıza acil şifa dileklerimizi sunuyoruz.

BASIN AÇIKLAMASI

(5 Ekim 1992)

«Macaristan Dışişleri Bakanlığı Devlet Sekreteri Yardımcısı Ivan Baba Ankara'da 7 Ekim günü Bakanlığımız Müsteşar İkili Siyasi İşler Yardımcısı Büyükelçi Bilgin Unan ile siyasi istişarelerde bulunacaktır. İstişarelerde ikili ilişkilerin yanısıra başta Bosna - Hersek krizi ile Ermeni - Azeri ihtilafı olmak üzere bölgesel ve uluslararası konular ele alınacaktır.»

A Ç I K L A M A

(7 Ekim 1992)

ABD Yönetiminin Türkiye'ye 1993 mali yılında 500 milyon Dolar hibe ve 43 milyon Dolar düşük faizli askeri yardım talep etmesine karşılık, yardım miktarı, ABD Kongresinde değişik aşamalardan geçtikten sonra Uzlaşma Komitesinde, düşük faizli de olsa, 450 milyon Dolar krediye dönüştürülmüştür.

Aynı zamanda, ülkemize hibe şeklinde verilecek ekonomik yardımın miktarı da 75 milyon Dolardan 125 milyon Dolara yükseltilmiştir.

Ekonomik yardımda yapılan bu olumlu değişikliğe rağmen, askeri yardımın, beklentilerin aksine hibe şeklinde gerçekleşmemesi, hayal kırıklığı yaratmıştır. Zira, Kongrenin bu kararı, uluslararası barış ve istikrar bakımından ağır riskler ve belirsizliklerle karşı karşıya bulunan bölgemizde karşılaşılan ciddi sorunların beraberce aşılması açısından Türkiye ve ABD arasında mevcut ortak çıkarlarla uyumlu bulunmamakta ve tutarlı politika izlenimi vermemektedir.

Kongrenin kararı sonucunda ortaya çıkan bu sorunun, Kongre ve ABD Yönetimi ile birlikte ele alınıp çözümlenmesi gerektiği açıktır. Hükümetimiz, bu yöndeki çabalarını sürdürmektedir.

Bu konu, ilk aşamada, 12 - 14 Ekim 1992 tarihlerinde Ankara'da yapılacak Türk - ABD Yüksek Düzeyli Savunma Grubu toplantısında ele alınacaktır.

AÇIKLAMA

(14 Ekim 1992)

12 Ekim 1992 gecesi **Hannover Başkonsolosluğumuza,** bu şehirdeki **Kültür Merkezi'ne, Türk Ticaret Bankası'na** ve Türk Hava Yollarına taşlı sopalı bir grup tarafından saldırıda bulunulmuştur.

Dikkati çeken husus, Hannover Başkonsolosluğumuzda bu olay cereyan ettiği sırada kapıda görevli Alman polisinin herhangi bir müdahalede bulunmaması ve saldırganları yakalamamasıdır. Ankara'daki F. Almanya Büyükelçiliğine Almanya'daki yabancı misyonları koruma hususundaki milletlerarası yükümlülükleri hatırlatılmış, Hannover polisinin tutumu dikkatine getirilmiş, saldırganların yakalanarak gerekli cezaya çarptırılmaları resmen talep edilmiştir.

Almanya'nın bazı eyaletlerinde bu gibi saldırganlara karşı polisin etkili önlemler aldığı, bazı eyaletlerde ise polisin görevini yapmak için yeterli gayreti göstermediği müşahade edilmektedir.

Alman makamlarının, ülke sathında Türk misyon ve kuruluşlarına yönelik saldırıların behemahal önlenmesi ve saldırganların gereken şekilde cezalandırılmaları için gerekli önlemleri vakit geçirmeksizin almalarını bekliyoruz.

AÇIKLAMA

(16 Ekim 1992)

Bosna-Hersek halkına yardım amacıyla Kızılay ve Rumeli Göçmenleri Dayanışma Derneği tarafından sağlanan ve çeşitli gıda maddeleri, giyim eşyası, battaniye gibi malzemeden oluşan toplam 28 ton ağırlığındak insancıl yardım Hükümetimizce tahsis edilen Silahlı Kuvvetlerimize ait iki nakliye uçağı ile 16 Ekim 1992 Cuma günü Bosna-Hersek Makamlarına teslim edilmek üzere Hırvatistan'ın Split kentine gönderilmektedir. Uçaklarımız aynı gün Türkiye'ye dönüşlerinde Türkiye'de tedavi edilmek üzere 30 **Boşnak yaralıyı da Split'ten alarak Türkiye'ye getirecektir.** Yaralıların Türkiye'ye nakli için uçaklarımızda gerekli tıbbi tertibat alınmış olup, bir Doktor ve bir hemşire de yardımcı olmak üzere görevlendirilmişlerdir.

AÇIKLAMA

(19 Ekim 1992)

Pakistan'da bir süre önce vuku bulan sel felaketi önemli ölçüde can kaybına neden olmuş ve ciddi boyutlarda maddi zarar meydana gelmiştir. Dost ve kardeş Pakistan halkının duçar olduğu bu doğal afet Türk halkını ve Hükümetini büyük üzüntüye gark etmiştir. Bu felaket karşısında aramızdaki köklü dayanışmanın doğal bir gereği olarak ve yaraların sarılmasına yardımcı olmak arzusu ile Kızılay tarafından sağlanan yaklaşık 3 bin ton ağırlığındaki insancıl yardım malzemesi Hükümetimizce sağlanan iki adet askerî nakliye uçağı ile bu sabah Pakistan'a gönderilmiştir. 1.196.000.000 TL. değerindeki yardım malzemesi çeşitli gıda maddeleri, ilaç, battaniye ve çadırdan oluşmaktadır. Ayrıca, Türk halkının Pakistan halkına uzanan dostluk elini simgelemek amacıyla Diyanet İşleri Başkanlığımızca 23 Ekim 1992 günü bütün Türkiye sathında bir yardım kampanyası açılması kararlaştırılmıştır.

AÇIKLAMA

(20 Ekim 1992)

4.6.1981 tarihli Türk - Mısır «Türk Mal, Hak ve Menfaatlerinin Tanzimine İlişkin Anlaşma» çerçevesinde kurulan Türk - Mısır Müşterek Emlak Komisyonu 6. Dönem Toplantısını 11 - 16 Ekim 1992 tarihleri arasında Kahire'de yapmıştır. Toplantılarda, Türk tarafına Dışişleri Bakanlığı Konsolosluk, Hukuk ve Sosyal İşler Genel Müdür Yardımcısı Elçi Turgut Serdaroğlu, Mısır tarafına Uluslararası İşbirliği Bakanı Müşaviri Büyükelçi Rafik Salahattin Başkanlık etmişlerdir.

Taraflar, anlaşmanın uygulanmasını ve dosyaların durumunu görüşmüşler, dosyaların anlaşmanın geçerlilik süresi olan 4.8.1994 tarihinden önce sonuçlandırılması hususunda mutabakata varmışlardır. Aynı zamanda Mısır Merkez Bankası'nda açılan özel Hesabın Mısır'dan Türkiye'ye mal ihracatında kullanılması hususunda da mutabakata varılmıştır.

Komisyon, 7. Dönem Toplantısı'nın 1993 yılında diplomatik kanaldan tesbit edilecek bir tarihte Ankara'da yapılmasını kararlaştırmıştır.

A Ç I K L A M A

(21 Ekim 1992)

Bosna-Hersek'te süregelen trajedi çerçevesinde duyulan acil ihtiyacı karşılamak üzere Hükümetimizce bu kez sağlanan 6500 ton motorin bu sabah İzmir Limanı'ndan bir tankerle Hırvatistan'ın Ploçe limanına müteveccihen sevkedilmiştir. Tankerin 24 Ekim 1992 günü Ploçe'ye varması beklenmektedir. Tankerin yükü Ploçe'de Bosna-Hersek makamları tarafından teslim alınacaktır.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI SÖZCÜSÜ FİLİZ DİNÇMEN'İN HAFTALIK OLAĞAN BASIN TOPLANTISI

(28 EKİM 1992)

(Sözcü Dinçmen Basın Mensuplarına :

Türk Zirvesi'nin programı, Azerbaycan Cumhurbaşkanı Sayın Elçibey'in ziyareti ve liderlerin Cumhuriyet Bayramı törenlerine katılımı hakkında bilgi vermiştir.)

SORU : Zirve konusunda daha geniş bilgi verebilir misiniz?

CEVAP : Zirve için hazırlanan belge taslaklarını bu ülkelere iletmiştik. Kendilerinden yorum ve tepki bekliyoruz. Bir kısmından yanıt geldi, bir kısmından henüz gelmedi. Zirveye sunulacak belgeler, Türkiye ile bu ülkeler arasında ikili planda öngörülen işbirliği alanlarını ve ilişkileri düzenleyen ilkeleri genelleştirerek teyid ediyor. Bildiğiniz gibi her biriyle zaten ikili çerçevede anlaşmalarımız var. Şimdi bunları genel planda teyid eden belgeler hazırlamaya çalışıyoruz. Özellikle siyasi belge, dostluk ve işbirliği anlaşmalarından esinlenmiş bir bildiri taslağıdır.

Bir de ekonomik belge imzalanması sözkonusudur. Teknik alanlarda işbirliği olanaklarıyla ilgili bu taslak üzerinde temas ve çalışmalar devam ediyor.

SORU : Sayın Elçibey burada iken Azerbaycan Büyükelçiliği açılacak mı?

CEVAP : Evet açılacak.

SORU : Nahcıvan'da meydana gelen son gelişmeler konusunda Ankara'nın tutumu nedir?

CEVAP : Bu konu tabiatıyla Azerbaycan'ın iç işidir.

SORU : Sayın Başbakanımız Kuzey Irak'la ilgili olarak Zirve Toplantısı yapılması yolunda bir açıklama yaptı. Bu konuda bilgi verebilir misiniz?

CEVAP : Bildiğiniz gibi Kuzey Irak'ta son dönemde önemli gelişmeler oldu. Biz bu gelişmelerin bölgede barış ve istikrarı etkileyebileceği düşüncesiyle, öncelikle bölge ülkeleri arasında görüşülmesi gerektiğini düşündük. Zaten biz bölgesel sorunların öncelikle ve ilk planda bölge ülkeleri arasında konuşulması ve değerlendirilmesi gerektiğine inanıyoruz. Bu çerçevede bu girişimi başlattık. Bu öneriyi İran, Suriye ve Suudi Arabistan'a ilettik. İran ve Suriye'nin olumlu yanıtları geldi, Suudi Arabistan'ın yanıtını bekliyoruz.

SORU : Pakistan dahil değil mi? Toplantı tarihi belli mi?

CEVAP : Hayır değil. Toplantının 14-15 Kasım tarihlerinde Ankara'da Dışişleri Bakanları arasında yapılması sözkonusu. Bu tarihler üzerinde mutabakat sağlamaya çalışıyoruz.

SORU : Bu ülkelerin seçimindeki kıstas nedir?

CEVAP : Bunlar Kuzey Irak'taki gelişmelerle ilk planda ve öncelikle ilgilenen ülkelerdir.

SORU : Benzer bir girişim batılı ülkelerle de yapılacak mı?

CEVAP : Hayır böyle birşey sözkonusu değil.

SORU : Bu toplantının mahiyeti nedir?

CEVAP : Orada meydana gelen gelişmelerle ilgili bir değerlendirme, bir görüş alışverişi toplantısıdır. Bildiğiniz gibi biz ve bu saydığım ülkeler Irak'ın toprak bütünlüğünün korunmasından yana olan ülkeler. Irak'ta meydana gelen gelişmelerin bölge barış ve istikrarını etkileyebileceği ihtimalini gözönünde bulundurarak bu girişimi başlattık.

SORU : Genelkurmay Başkanının demeci yayınlandı Cumhuriyette. Kuzey Irak operasyonu senaryolarının Dışişlerince hazırlandığı belirtiliyor. Bu konuda bilgi verir misiniz?

CEVAP : Biz gelişmeleri dikkatle izliyoruz; senaryo üretmiyoruz.

SORU : PKK'nın bir anlaşma için Iraklı peşmergelerle kontağa girdiği söyleniyor. Böyle bir anlaşma olursa Türkiye'nin tutumu ne olacak?

CEVAP : Bu haber edilmiş değil. Şu anda bir faraziyeden ibaret. O nedenle bir yorum yapmam mümkün değil.

SORU : Alman basınında Güneydoğu'da tankla çekilen ceset konusu ile Dışişleri Bakanının bu konuya ilişkin mektubu yeraldı. Bir de Türk Silahlı Kuvvetlerinin uyarıldığı ve kendilerine talimat verildiği yolunda haberler yeraldı. Bu konuda birşey söyleyecek misiniz?

CEVAP : Biliyorsunuz Sayın Bakanımızın burada bir soruya cevaben açıklaması oldu. Alman makamları bizden bilgi istemişlerdi. Bu bilgi kendilerine o açıklama çerçevesinde verildi. Sayın Bakanımız bir de Alman Dışişleri Bakanına mesaj gönderdi. Bu da belirttiğimiz doğrultuda oldu. Sayın Bakanımız sözkonusu açıklamasında, bölgedeki silahlı kuvvetlerimizin zırhlı personel taşıyıcıları dahil Alman silahlarını mevcut mutabakat çerçevesinde esasen kullanmadıklarını, o tarihte bir olay da olmadığını belirtmektedir.

SORU : Alman Savunma Bakanının ziyareti hakkında bilgi verebilir misiniz?

CEVAP : Bu öteden beri düşünülen bir geziydi. Alman Savunma Bakanı 2 Kasım günü gelecek. Çeşitli temaslarda bulunacak 3 Kasım sabahı da ülkemizden ayrılacak.

SORU : Sayın Başbakan, BM Güvenlik Konseyi'nin Bosna-Hersek konusunda toplanması için öneri yapılacağını söylemiş. Bu konuda bilgi verebilir misiniz?

CEVAP : Bildiğiniz gibi Bosna-Hersek'te henüz ateşkes sağlanamadı. Hükümetimiz durumu büyük bir kaygıyla izliyor. Uluslararası planda alınan bütün önlemlerin ve atılan bütün adımların hep gecikmiş olduğunu müşahade ediyoruz. Buna karşın yaptığımız sürekli uyarıların maalesef bizi haklı çıkardığını da görüyoruz. Londra Konferansının barış yönünde son şans olduğunu ısrarla vurgulamıştık. Konferans sonuçlarının yaşama geçirilebilmesi için makul bir süre bekledik. Ama maalesef Londra Konferansı çerçevesinde Cenevre'de başlayan görüşmelerin de bir sonuç vermediğini görüyoruz. Londra Konferansı'nın başarısızlıkla sonuçlandığını açıkça söyleyen ilk ülke de biziz. Başlangıçtan beri biz hep önceliği Bosna-Hersek'te ateşkesin sağlanmasına, kan dökülmesinin durdurulmasına vermiştik. Şimdiye dek bu amaca maalesef ulaşılamadı. Bu durumda gerçekçi bir yaklaşımla, hiç değilse Bosna-Hersek'e uygulanan ambargonun kaldırılması ve Bosna Hersek halkının kendisini savunma hakkının sağlanması gerektiğini düşünüyoruz. BM Güvenlik Konseyini toplantıya çağırma fikri de bu çerçevede ortaya çıktı. Bildiğiniz gibi bundan bir hafta önce İKÖ üyesi bazı ülkeler tarafından BM Güvenlik Konseyi Başkanına bir mektup gönderilmiş bu konu ortaya atılmıştı. Bu girişimden de henüz bir sonuç alınmadı. Konsey üyeleri arasında halen danışmalar sürüyor. Şimdi biz bir adım daha öne giderek Güvenlik Konseyini toplantıya çağırmayı öngörüyoruz. Bu amaçla Sayın Başbakanımızın İran ve Pakistan gezileri sırasında bu konu muhataplarımıza da açılmıştır ve onlar tarafından da desteklenmiştir. Şimdi New York Daimi Temsilciliğimize talimat vererek gerekli temas ve hazırlıkların başlatılmasını istedik.

SORU : Son zamanlarda ortaya çıkan Hırvat - Sırp dayanışmasına Türkiye nasıl bakıyor?

CEVAP : Belirttiğiniz gibi bu son zamanlarda ortaya çıkan olumsuz bir gelişmedir. Türkiye bu durumu kaygıyla izlemektedir. Olaya aynı zamanda yeni bir boyut getirmekte bunu tam anlamıyla bir Hıristiyan - Müslüman çatışması haline dönüştürme istidadı taşımaktadır. Ancak bizim gözlemimiz, Hırvatlarla Müslümanlar arasındaki çatışmaların mevzi planda kaldığı yolundadır. Dileğimiz bu çatışmaların genelleşerek daha büyük boyutlara ulaşmamasıdır. Bunu içtenlikle istiyoruz.

SORU : Minsk toplantısıyla ilgili bilgi verebilir misiniz?

CEVAP : Şu aşamada somut bir şey yok. Çabalar devam ediyor. Biliyorsunuz geçen hafta Maresca gelmişti. O da bu konu üzerine eğildi. İlgili ülkeler arasında görüş alışverişi devam ediyor. Tabii amaç konferansın önünü tıkayan engellerin biran evvel ortadan kaldırılması ve sürecin başlamasıdır.

SORU : Ankara Zirvesinde KKTC'nin katılımı konusu görüşülecek mi?

CEVAP : Bu, bugünün meselesi değil. Bu konuda size geçen haftaki basın toplantısında bilgi vermiştim. Bu zirve tamamen başka bir çerçevede düşünülmüş bir toplantıdır. Türkiye'nin Kıbrıs'la esasen çok yönlü, çok kapsamlı, fevkalade ileri aşamalara gelmiş bir işbirliği vardır. Bu işbirliğinin ahdi çerçevesi de mevcuttur. öte yandan yeni bağımsızlığına kavuşan Orta Asya Cumhuriyetleri açısından durum böyle değildir. Orada pekçok eksiğimiz vardır. Şimdi bu eksikliklerimizi tamamlama aşamasındayız.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE KAZAKİSTAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA TÜRKİSTAN ŞEHRİNDE HOCA AHMET YESEVİ ULUSLARARASI TÜRK - KAZAK ÜNİVERSİTESİ KURULMASINA DAİR ANLAŞMA

(31 EKİM 1992)

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti (bundan böyle Akit Taraflar olarak adlandırılacaklardır) 1 Mayıs 1992 tarihinde Alma Ata'da imzalanan, «Eğitim, Bilim, Kültür ve Spor Alanında İşbirliği Anlaşması» hükümleri uyarınca, Türkiye ve Kazakistan arasındaki ekonomik, tarihi, kültürel ve bilimsel bağları göz önünde bulundurularak aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır.

MADDE 1

Taraflar Hoca Ahmet Yesevi Türkistan Devlet Üniversitesi'nin 1 Ocak 1993 tarihinden itibaren «Uluslararası Hoca Ahmet Yesevi Türk - Kazak Üniversitesi»ne dönüştürülmesini kararlaştırmışlardır. Taraflar, 1993 yılının sonuna kadar üniversitenin uluslararası standartlara uygun bir üniversite niteliğini kazanması için gerekli çalışmaları sürdüreceklerdir. Türk tarafı 1993 yılından itibaren üniversitenin teknik donanımını sağlamaya başlayacaktır.

MADDE 2

Taraflar, kurulacak bu üniversitenin Rektörlüğüne Prof. M. Jurinov'u atamayı, Rektör Yardımcılığına ise, Türkiye tarafından bir Türk Rektör Yardımcısının atanmasını kararlaştırmışlardır.

MADDE 3

Taraflar, üniversitenin yatırım, teknik donanım, yeni bina yapımı dahil, olabilecek tüm ihtiyaçlarını eşit şekilde ortaklaşa karşılayacaklardır.

MADDE 4

Taraflar, üniversitenin inşaat çalışmalarının Mart - Haziran 1994 tarihleri arasında başlamasını ve inşaatın ve Türk firmalarınca ihale edilmesini kararlaştırmışlardır.

MADDE 5

İşbu anlaşmanın akdini takibeden bir ay içinde Uluslararası Hoca Ahmet Yesevi Türk - Kazak Üniversitesi'nin kuruluşuna ilişkin Tüzük ve diğer ayrıntıları tespit etmek üzere Türkistan Devlet Üniversitesi ile Hacettepe Üniversitesi arasında bir işbirliği Protokolü imzalanacaktır.

İşbu Anlaşma her iki ülke bakımından yasal işlemlerin tamamlandığının karşı tarafa diplomatik yolla bildiriminden itibaren yürürlüğe girecektir. Anlaşma Türkçe ve Kazakça dillerinde, ikişer nüsha halinde ve her iki metinde aynı derecede geçerli olacak şekilde düzenlenmiştir.

ANKARA BİLDİRİSİ

(31 EKİM 1992)

Türkiye Cumhurbaşkanı Turgut Özal ve Başbakanı Süleyman Demirel, Azerbaycan Cumhurbaşkanı Ebulfez Elçibey, Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev, Kırgızistan Cumhurbaşkanı Askar Akayev, Özbekistan Cumhurbaşkanı İslam Kerimov ve Türkmenistan Cumhurbaşkanı Saparmurad Niyazov,

— Halkları arasında ortak tarih, dil ve kültürden kaynaklanan özel bağları kaydederek,

— İlişkilerinde kardeşlik, dayanışma ve işbirliği ruhunun hakim olduğunu belirterek,

— Ülkeleri arasındaki ilişkileri ve işbirliğini, bağımsızlık, egemenlik, toprak bütünlüğüne saygı, birbirlerinin içişlerine karışmama ve eşitlik ilkeleri üzerinde daha da güçlendirmeye kararlı olarak,

— Birleşmiş Milletler Yasasının amaç ve ilkeleri, Helsinki Nihai Senedi ile Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı sürecinde kabul edilen diğer belgelerde ifadesini bulan esaslar çerçevesinde Avrasya'da barış, güvenlik, istikrar ve kalkınmaya birlikte katkıda bulunma arzu ve iradesiyle,

— İşbirliği ve istikrarla ilgili ortak çaba gösterilmesinin öneminin bilinciyle,

30 - 31 Ekim 1992 tarihlerinde Ankara'da toplanarak, ülkelerini ilgilendiren konular, ortak hususlar, bölgesel ve milletlerarası sorunlar hakkında görüş teatisinde bulunmuşlardır.

1. Devlet ve Hükümet Başkanları, bu vesileyle, Ankara toplantısının, ülkeleri arasında ortak yarar temelinde çeşitli alanlarda çok taraflı ve ikili işbirliğinin geliştirilmesi arzusunun teyidine, muhtelif bölgesel ve milletlerarası sorunlar hakkında benzer görüşleri paylaştıklarında uluslararası kuruluşlarda ortak hareket etme iradesinin tesbitine imkân verdiğini memnuniyetle kaydetmişlerdir.

2. Devlet ve Hükümet Başkanları, dünyada son yıllarda genel barış, istikrar, silahsızlanma ve güven arttırımı alanlarında atılan adımları memnuniyetle karşıladıklarını teyitle, bölgesel planda ortaya çıkan ihtilaflardan duydukları endişeyi belirtmişler ve bunların egemenlik ve toprak bütünlüğüne saygı ilkeleri uyarınca ve barışçı yollarla çözümü gerektiğini vurgulamışlardır.

3. Devlet ve Hükümet Başkanları, demokrasi, insan haklarına saygı, laiklik, sosyal adalet ve piyasa ekonomisi ilkelerine dayalı toplum düzenine olan inançlarını teyit etmişlerdir.

4. Devlet ve Hükümet Başkanları, Asya Kıtasında güvenlik önlemlerinin kuvvetlendirilmesi ile ilgili Aşkabad Zirvesi mutabakatını teyid etmişlerdir.

5. Devlet ve Hükümet Başkanları, ülkeleri arasındaki karayolu, denizyolu ve havayolu ulaştırması ve telekomünikasyonun hızlı gelişmesi ile ilgili ikili ve çok taraflı altyapı projelerinin gerçekleştirilmesine özel bir önem vererek, ticari ve ekonomik işbirliğinin aralarındaki ilişkilerinin önemli bir unsurunu teşkil ettiği kanaati ile, mevcut uluslararası yükümlülüklerine halel getirmeksizin, uygun tedbirlerin alınması ve adımların adımların atılması, sanayi, enerji, tarım, hizmet sektörleri ile yeraltı madenleri, petrol ve doğalgaz araştırılması, işletilmesi ve nakli ile ilgili ortak projeler ve işletmeler geliştirilmesi, karşılıklı olarak teknik yardım ve mesleki eğitim imkanları yaratılması amacıyla bu konularda Çalışma Grupları kurulmasını kararlaştırmışlardır.

6. Devlet ve Hükümet Başkanları, ortak kültürlerinin evrensel ve çağdaş insanlık kültürüne büyük katkılar sağladığı inancıyla, kültür kurumları arasındaki işbirliğinin pekiştirilmesi, birlikte kültürel etkinlikler düzenlenmesi, ülkelerindeki ortak kültür mirası eserlerinin korunması, onarımı ve tanıtılması için işbirliği yapılması hususlarında görüş birliğine varmışlardır.

4. Devlet ve Hükümet Başkanları, ortak bir tarihi mirasa sahip halkları arasındaki ilişkilerin daha da geliştirilmesine ve derinleştirilmesine imkân vermek amacıyla, her seviyedeki temasların arttırılması için gerekli kolaylıkları sağlamayı, resmi ve özel kurum ve kuruluşlar, belediyeler, üniversiteler, basın-yayın kuruluşları, edebiyat ve sanat dernekleri ve diğer mesleki kuruluşlar arasında düzenli ortak toplantılar tertiplenmesini teşvik etmeyi kararlaştırmışlardır.

8. Devlet ve Hükümet Başkanları, eğitim ve kültür alanlarındaki ortak işbirliği çabalarını memnuniyetle kaydetmişler, uluslarının dil dahil kültürlerinin ortak unsurlarını canlandırma çabalarını kuvvetle desteklemişlerdir.

9. Devlet ve Hükümet Başkanları Parlamentoları arasındaki işbirliğinin gelişmesini memnuniyetle kaydetmişler ve karşılıklı hukuk sistemlerinin incelenmesini kararlaştırmışlardır.

10. Devlet ve Hükümet Başkanları, Dışişleri Bakanları arasında yılda en az bir defa düzenli danışma toplantıları yapılmasının, önemli

vesilelerle ve özellikle üye olunan uluslararası kuruluşların toplantılarından önce Dışişleri Bakanları veya temsilcileri arasında danışmalar gerçekleştirilmesinin yararlı olacağını ifade etmişlerdir.

11. Devlet ve Hükümet Başkanları, ortak danışmaların yararına olan inançlarını teyid ederek ilki Ankara'da yapılan zirve toplantılarının düzenli olarak devamını kararlaştırmışlardır. Bu çerçevede, gelecek zirve toplantısının 1993 Ekim ayında Bakü'de yapılması öngörülmüştür. Toplantının kesin tarihleri diplomatik kanallarla tesbit edilecektir. Ayrıca, gerekli hallerde ilave zirve toplantıları yapılmasının mümkün olabileceğini kaydetmişlerdir.

İşbu Bildiri, 31 Ekim 1992 tarihinde Ankara'da Türkçe ve Rusça altı nüsha olarak imzalanmıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE AZERBAYCAN CUMHURİYETİ ARASINDA İMZALANAN, ÇOĞULCU DEMOKRASİ, BARIŞ VE BAĞIMSIZLIK İÇİNDE REFAH VE HUKUKUN ÜSTÜNLÜĞÜ İÇİN İŞBİRLİĞİ DEKLARASYONU

(1 KASIM 1992)

Biz, aşağıda imzaları bulunan Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Turgut Özal ile Azerbaycan Cumhurbaşkanı Ebulfez Elçibey, geleceğe yönelik yaklaşımlarımızı yansıtan aşağıdaki hususları dünya kamuoyuna açıklamakla kıvanç duyarız :

Uluslararası ilişkilerde yeni bir demokrasi, barış, istikrar ve birlik içerisinde varoluş dönemi açılmış bulunmaktadır. Bundan böyle devletlerarası ilişkiler insanlığın ortak değerlerinin beraberce korunması ve yüceltilmesi suretiyle geliştirilecektir. Çağdaş uygarlığın özünü oluşturan insan haklarına ve temel özgürlüklere dayalı çoğulcu demokratik sisteme kesin bağlılık, bireyin onurunun korunacak en yüce değer sayılması, ekonomik özgürlük ve sosyal adalet yoluyla refah ve tüm ülkeler için eşit güvenlik, Devletler arasındaki ikili ilişkilerin de vazgeçilmez ön şartları haline gelmiştir.

Azerbaycan Cumhuriyeti bu değerlerden ayrı bırakıldığı yılların karanlığından mutlak halk iradesinin serbestçe oluşmasına imkan tanıyan özgür ve adil Cumhurbaşkanlığı seçimleriyle çıkmayı başarmış aynı doğrultuda genel seçimlere gidilmesi için hazırlıklara başlamış bulunmaktadır. Demokrasinin Azerbaycan'da kazandığı bu zafer, ülkenin tüm kurumlarının yeniden yapılanmasıyla sürekli bir yaşam biçimi haline getirilebilecektir.

AGİK Helsinki Nihai Senedi ve «Yeni bir Avrupa için Paris Yasası»nda öngörüldüğü üzere, Azerbaycan ve Türkiye bundan böyle demokratik kazanımları vazgeçilmez hale dönüştürebilmek amacıyla işbirliği yapacaklar ve birbirlerini destekleyeceklerdir. Türkiye ve Azerbaycan komşuluğun da ötesinde iki kardeş ülkedir. İki halk arasında tarih ve kültür, gelenek ve dil yakınlığı ile güçlü akrabalık bağları ve dayanışma ruhu vardır.

Türkiye ve Azerbaycan bu toplumsal miras ve yakınlığa ilaveten, bundan böyle «Yeni bir Avrupa için Paris Yasası»nda ayrıntılı ifadesini bulan tüm değerlerin birlikte korunması ve geliştirilmesi idealinde birleşmişlerdir.

Her iki ülke, Birleşmiş Milletler Yasası'nın amaç ve ilkelerine, Helsinki Nihai Senedi ile «Yeni bir Avrupa için Paris Yasası» ve Avrupa

Güvenlik ve İşbirliği Konferansı sürecinde kabul edilen diğer belgelerde ifadesini bulan esaslara içtenlikle bağlıdırlar.

Her iki ülke, birbirlerinin bağımsızlığına, egemenliğine ve toprak bütünlüğüne saygılı olup, içişlerine karışmama, kuvvet kullanmama, anlaşmazlıkları barışçı yollarla çözme, karşılıklı çıkarları gözetme, sınırların değişmezliği ve ahde vefa ilkelerine bağlılıklarını vurgularlar.

İki ülke arasında imzalanmış bulunan ve her iki Devletin mevcut mevzuatına uygun olan tüm antlaşma, anlaşma ve belgeler, bu meydanda iki ülke arasındaki sınırı belirleyen 13 Ekim 1921 tarihli Kars Anlaşması geçerliliğini muhafaza etmektedir.

Bu hususlar dikkate alınarak, Azerbaycan Cumhuriyeti ile Türkiye Cumhuriyeti, Azerbaycan'da bütün alanlarda ve özellikle devlet örgütünde demokratik ve liberal yapının oluşumunun hızlandırılması ve bu çerçevede yukarıda belirtilen kutsal değerlerin korunabilmesi için gerekli kamu kurumlarının kurulması amacıyla aralarındaki işbirliğini yeni ve yüksek bir düzeye çıkartmak için çaba göstereceklerdir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE AZERBAYCAN CUMHURİYETİ ARASINDA İŞBİRLİĞİ VE DAYANIŞMA ANLAŞMASI

(2 KASIM 1992)

Aşağıda taraflar olarak adlandırılacak olan Türkiye Cumhuriyeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti,

Birbirlerinin egemenliğine, bağımsızlığına ve toprak bütünlüğüne saygı ile sınırların dokunulmazlığı ve içişlerine karışmama ilkelerine dayanarak aralarındaki ilişkilerin daha da güçlendirilmesi arzusuyla,

Birleşmiş Milletler Yasası'nın amaç ve ilkeleri, Helsinki Nihai Senedi ile Yeni Bir Avrupa İçin Paris Yasası ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı sürecinde kabul edilen diğer belgelerde ifadesini bulan esaslara bağlı olduklarını teyid ederek,

İnsan haklarına ve temel özgürlüklere dayalı çoğulcu demokratik sistemin vazgeçilmez bir yaşam biçimi olduğunu kabul ederek,

Demokratik kurumlar ile serbest pazar ekonomisi ilkelerinin iktisadi kalkınma ve sosyal gelişme sürecini hızlandırdığına inanarak,

İki ulus arasındaki akrabalık ve kardeşlikten kaynaklanan tarih, kültür, gelenek, dil ve dostluk bağlarının çok yönlü yakın bir işbirliğinin geliştirilmesi için gerekli zemini oluşturduğuna dair inançlarını belirterek,

Bugüne kadar Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti arasında imzalanmış bulunan ve her iki devletin mevcut mevzuatına uygun olan tüm Andlaşma, Anlaşma ve Belgelere, bu meyanda 13 Ekim 1921 tarihli Kars Anlaşması'na bağlılıklarını teyid ederek,

Aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır,

MADDE I

Taraflar, İki ülke arasındaki ilişkilerin, uluslararası ilişkilere hakim olan yeni gelişmelere uyumlu biçimde, karşılıklı yarar, güven ve işbirliği temelinde siyasal, ekonomik, ticari, enerji, sağlık, çevre, tarım, bilim, eğitim, teknik, ulaştırma, gemicilik, iletişim, kültür, enformasyon, istatistik, turizm, spor ve diğer tüm alanlarda geliştirilmesi hususunda görüş birliği içindedirler. Bu amaçla Taraflar, yukarıdaki konularda ve diğer alanlarda gerekli anlaşma veya protokoller düzenleyeceklerdir.

MADDE II

Taraflar, ticari ve ekonomik işbirliğinin, ikili ilişkilerin önemli bir unsurunu teşkil ettiğinden hareketle, aralarındaki ticaret hacminin mev-

cut potansiyele uygun bir düzeye yükseltilmesi, ortak yatırım projelerinin geliştirilmesi ve uygulanması yönünde gayret göstereceklerdir.

Taraflar, aralarındaki ekonomik ve mali ilişkilerin geliştirilmesini teşvik edip bu hususa öncelik tanıyacaklardır.

Taraflar, ülkelerinin geleceği için önemli olan, aşağıda belirtilen alanlarda işbirliği yapmaya ve bunu zaman içerisinde geliştirmeye karar vermişlerdir.

— Sanayi
— Enerji
— Doğal Kaynaklar
— Tarım ve Gıda Sanayii
— Ulaştırma ve Altyapı
— Sağlık
— Haberleşme ve İletişim

MADDE III

Taraflar, ekonomi, bilim ve teknik alanlarında bilgi ve tecrübe alış verişini teşvik edecekler, her iki ülkenin bu alanlarındaki olanaklarının daha iyi tanınmasını sağlamak için her düzeydeki temasların geliştirilmesini destekleyeceklerdir.

MADDE IV

Taraflar, Parlamentoları ve siyasi partileri ile, çeşitli kamu kurumları, iş çevreleri, meslek ve sanat kuruluşları, arasında temas ve ilişkiler kurulmasını, parlamenterler ve anılan kuruluş temsilcileri arasında karşılıklı ziyaretler teati edilmesini teşvik edecekler ve şehirleri arasında kardeş şehir bağları tesisini destekleyeceklerdir.

MADDE V

Taraflar, uluslararası ilişkilerin temel ilkelerine atıfla, Kafkasya'da barış, güvenlik ve istikrarın tüm bölge ülkelerinin toprak bütünlüklerinin teminatı olduğunu vurgulayarak, güven ve güvenlik konularında birbirleriyle ikili düzeyde ve her iki tarafın da üyesi bulundukları KAİK ve AGİK çerçevesinde yakın işbirliği, yardımlaşma ve danışma içinde bulunacaklardır.

MADDE VI

Taraflardan herhangi birisinin bir üçüncü devletin saldırısı ile karşı karşıya kalması halinde, diğeri sözkonusu tecavüzün önlenmesi amacıyla Birleşmiş Milletler Yasası'nın ilke ve amaçları doğrultusunda ve KAİK ve AGİK'de öngörülen mekanizmalar çerçevesinde gerekli yardımda bulunacaktır.

MADDE VII

Taraflar, egemen ve bağımsız bir devletin temel işlevlerini görecek temel kurum ve kuruluşların oluşturulması, yapılanması, kadrolarının yetiştirilmesi ve bu amaçlarla gerekli eğitimin ve teçhizatın sağlanması hususunda işbirliği yapacaklardır.

MADDE VIII

Taraflar, aralarındaki yakın ilişkilerin geliştirilmesi çerçevesinde kültür, sanat, eğitim, turizm alanlarında ilişkilerini arttıracaklar ve serbest bilgi alışverişini teşvik edeceklerdir. Taraflar, ayrıca, bu konularda çeşitli anlaşmalar aktedeceklerdir. Taraflar, kamu ve özel kurum ve kuruluşlarının bu alanlarda işbirliği yapmalarını ve ortak çalışmalar yürütmelerini destekleyeceklerdir. Ayrıca, Taraflar, iki ülkede karşılıklı olarak kültür merkezlerinin açılması için gerekli girişimlerde bulunacaklardır.

MADDE IX

Taraflar, ulaştırma ve haberleşme alanlarında işbirliğinin geliştirilmesine özel bir önem atfedecekler, basın, radyo ve televizyon alanlarında işbirliğini ve her türlü haber, bilgi ve yayının değişimi ile dağıtımını destekleyeceklerdir.

MADDE X

Taraflar, bu anlaşmada öngörülmüş bulunan konuların hayata geçirilmesi için iki ülke hükümet ve hükümet dışı kuruluşları arasında doğrudan temas ve işbirliğini teşvik edeceklerdir.

MADDE XI

Taraflardan birinin sınırları içinde bulunan diğer Tarafa ait kamu veya özel mülkiyetin durumunu düzenleyen ahdi bir belge bulunmadığı takdirde, taşınmaz malın aidiyeti, bulunduğu ülke yasalarına tabi olacaktır. Taraflardan birine ait ve diğer Tarafın sınırları içinde bulunan taşınmaz mal üzerinde üçüncü bir devlet veya özel şahıs hak iddia ettiği takdirde, sorun adli yollardan çözümleninceye kadar sözkonusu taşınmaz malın mülkiyetini kendi uhdesinde tutarak korumayı ve taşınmaz malın bulunduğu ülkenin rızası olmadan üçüncü bir devlete veya özel şahsa devretmemeyi taahhüt eder.

Tarafları ilgilendiren mülkiyete ilişkin konular düzenlenecek anlaşma ve protokollerle esasa bağlanacaktır.

MADDE XII

Taraflar, aralarında ekonomik ve ticari ilişkilerin gelişmesi için gerekli şartları yaratacaklardır.

Bu amaçla Taraflar, diğer Tarafın kamu ve özel kurum ve kuruluşları ile bunların temsilcileri için uygun çalışma ortamını yaratacaklar ve

karşılıklı yatırımları teşvik edip, mevcut yatırımları koruyacaklardır. Bu bağlamda, Taraflar ayrıca, ilgili kurum ve kuruluş yetkililerinden oluşan bir karma ekonomik komisyon kuracaklardır.

MADDE XIII

Taraflar bilim ve teknik alanlarında işbirliği yapacaklar, bilimsel araştırma kurumları arasında doğrudan ilişkiler kurulmasını, ileri teknoloji alanında ortak program ve araştırmalar yapılmasını teşvik edecekler, kadro eğitimi, bilim adamları, danışman, uzman ve stajyer mübadelesi, yüksek okul ve bilimsel ünvan diplomalarının karşılıklı olarak geçerliliğinin tanınması konusunda anlaşma yapacaklardır.

MADDE XIV

Taraflar, enerji kaynaklarının geliştirilmesi ve bunlardan yararlanılması, ulaşım, enformasyon ve iletişim alanları ile uydu ve telekomünikasyon sistemlerinin geliştirilmesinde işbirliğine gideceklerdir.

MADDE XV

Taraflar, çevre korunması için işbirliği yapacaklar ve ekoloji alanında uluslararası bir işbirliği mekanizmasının oluşturulmasına çalışacaklardır.

MADDE XVI

Taraflar, kendi topraklarında karşı tarafın toprak bütünlüğünü ve yasal düzenini zor kullanarak değiştirmek isteyen örgüt, grup ve şahısların faaliyetlerine engel olmayı taahhüt ederler.

Taraflar, ayrıca bireysel veya örgütsel uluslararası uyuşturucu kaçakçılığına, teröre, kara, hava, deniz ulaşımının güvenliğini tehdide yönelik olaylara ve sanat eserleri kaçakçılığına karşı işbirliği yapacaklar ve bu konuda gerekli anlaşmaları imzalayacaklardır.

MADDE XVII

Taraflar, işbu anlaşma ile geliştirilen işbirliğinin ve dostluk ilişkilerinin diğer ülkelerin menfaatlerine karşı olmadığını ve diğer devletlerle imzalamış oldukları ikili ve çok taraflı anlaşmalardan doğan yükümlülüklerini haleldar etmeyeceğini beyan ederler.

MADDE XVIII

Taraflar bu anlaşmanın maddelerinin uygulanmasını denetlemek için dönüşümlü olarak Ankara ve Bakü'de yılda 2 defa toplantılar düzenleyeceklerdir. Bu toplantıların tarih ve düzeyi diplomatik kanallardan saptanacaktır.

MADDE XIX

İşbu anlaşmanın süresi 10 yıldır. Taraflardan biri, anlaşmanın feshedilmesini anlaşmanın ilk 10 yıllık süresinin dolmasından üç ay önce

karşı tarafa yazılı olarak bildirmediği takdirde anlaşmanın yürürlük süresi 5 yıl uzayacaktır.

Anlaşmanın müteakip dönemlerde feshedilmesinde de üç ay yazılı bildirim esası gözetilecek ve böyle bir bildirimde bulunulmadığı takdirde, anlaşma beşer yıllık sürelerle uzatılmış sayılacaktır.

İşbu anlaşma Tarafların mevzuatlarına uygun olarak onaylanmasını ve onay belgelerinin teatisini müteakip yürürlüğe girecektir.

2 Kasım 1992 tarihinde Ankara'da Türkiye ve Azerbaycan Türkçesinde iki nüsha olarak ve iki metin de aynı ölçüde geçerli olmak üzere imzalanmıştır.

NEW YORK'TA DEVAM EDEN KIBRIS GÖRÜŞMELERİ KONUSUNDA YUNANİSTAN HÜKÜMETİNİN, TÜRK TARAFINI SUÇLAYAN AÇIKLAMASI HAKKINDA VAKİ BİR SORUYA, DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI SÖZCÜSÜ BÜYÜKELÇİ FİLİZ DİNÇMEN TARAFINDAN VERİLEN YANIT

(4 KASIM 1992)

Kıbrıs'taki iki toplum lideri arasında New York'ta Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin gözetiminde görüşmelerin devam etmekte olduğu sırada, Yunanistan Hükümetince Türk tarafını suçlayan bir açıklama yapılmış olması ilgi çekmektedir.

Kıbrıs'ta adil ve kalıcı bir çözüme ulaşılması için BM Genel Sekreteri'nin iyi niyet görevi çerçevesinde Haziran ayından bu yana sürdürülen müzakerelerde, kısmen de olsa ilerleme sağlanabilmiş olması, Kıbrıs Türk tarafının bazı hayati konularda gösterdiği yapıcı ve olumlu tutum ve uzlaşma arzusu sayesinde mümkün olmuştur. Kıbrıs Rum tarafı müzakerelerde bugüne değin, federal devleti ortaya çıkaracak anayasa ve kurumsal sorunlarda olduğu gibi diğer hiçbir konuda da ciddi bir müzakere yaklaşımı içinde olduğunu gösterememiştir.

Türkiye, Kıbrıs'ta, tarafların barış içinde yaşayabilmelerini sağlayacak iki toplumlu, iki kesimli ve siyasi eşitliğe dayalı gerçekçi ve kalıcı bir çözümü daima desteklemiş, Kıbrıs Türk tarafını böyle bir çözüme katkıda bulunmak için teşvik görevini samimiyetle yerine getirmiştir.

Böyle bir çözümün sadece Türkiye'nin ve Kıbrıs Türk tarafının çabaları ve katkılarıyla sağlanamayacağı açıktır.

Yunanistan da, diğer anavatan ülkesi olarak, Kıbrıs Rum tarafını bugüne değin sergilediği katı tutumunda desteklemek yerine, Kıbrıs'ta çözüm ve barışa katkı için teşvik rolünü ciddiyetle yerine getirse idi, şimdi herhalde taraflar arasında anlaşmaya daha yakın olunurdu.

Yunanistan ne yazık ki böyle bir rolü yerine getirmekten kaçınmış, Kıbrıs'ta çözümsüzlüğü teşvikle, Türkiye'nin dış ilişkilerinde zorluk yaratmak amacını gütmeyi tercih etmiştir.

Türkiye - AT Ortaklık Konseyi toplantısı öncesinde, Yunanistan'ın önceliği Kıbrıs'ta çözüme değil, Türkiye - AT ilişkilerinde ilerleme olmasını engellemeye verdiği görülmektedir. Bu suretle, Yunanistan, BM Genel Sekreterinin iyi niyet görevi çerçevesinde ortaya çıkan önemli bir fırsatın daha kaybedilmesine yol açmaktadır.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI SÖZCÜ VEKİLİ FERHAT ATAMAN TARAFINDAN BİR SORUYA VERİLEN CEVAP

(6 KASIM 1992)

Dost ve müttefik bir ülkede Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu ve ulu önder Atatürk'e saygısız davranışlarda bulunan ve Atatürk büstünün parçalandığı bir toplantının yapılmış olduğunu üzüntü ve kaygı ile öğrenmiş bulunuyoruz. Sözkonusu toplantıyı düzenleyen fanatik, kökten dinci ve çağdışı görüşleri savunan kişinin siyasi faaliyetinin Almanya'da resmen yasaklanmış olmasına rağmen, sözkonusu kişinin toplantıya başkanlık etmiş olması üzüntümüzü daha da artırmıştır. İlgili Federal Alman ve Eyalet Güvenlik Mahkemeleri nezdinde tepkimiz dile getirilmiş ve gerekli girişimler yapılmıştır. Bu menfur irtica eylemi ayrıca, Ankara'daki Federal Almanya Büyükelçiliğinin dikkatine getirilmiştir. Konu tarafımızdan da yakınen takip edilecektir.

BİR GAZETECİNİN TÜRKİYE'NİN BİR BAŞKA ÜLKE ARACILIĞIYLA TACİKİSTAN'DAKİ MUHALİF GRUPLARA SİLAH SEVK EDİP ETMEDİĞİ YÖNÜNDEKİ SORUSUNA DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI VEKİLİ FERHAT ATAMAN TARAFINDAN VERİLEN CEVAP

(6 KASIM 1992)

Türkiye, Sovyetler Birliği'nin dağılması ile bağımsızlıklarını kazanan yeni cumhuriyetlerin tümü ile eşitlik, egemenlik, karşılıklı toprak bütünlüğüne saygı ve içişlerine karışmama ilkeleri üzerinde iyi ilişkiler sürdürmektedir.

Bu çerçevede dost Tacikistan'daki olayları ve kan dökülmesini baştan beri endişe ve üzüntü ile izleyen Türkiye, sorunların kısa sürede ve barışçı bir şekilde çözümlenebilmesi için Tacikistan'ın içişlerine dış müdahalelerden kaçınılmasını savunagelmiştir.

2 Kasım 1992 tarihli Interfax bülteninde yeralan, Türkiye'nin Tacik Hükümetinin iş başından uzaklaştırılmasını arzuladığı ve bir başka ülke aracılığıyla Tacikistan'daki muhalif gruplara silah sevk ettiği yolunda bazı çevrelerce ileri sürülen iddiaların gerçekle hiçbir ilgisi bulunmamaktadır. Esasen, adıgeçen ajans bülteninde de belirtildiği üzere, sözkonusu çevreler bu iddiayı herhangi bir delile dayandırmamışlardır. İddia tamamen hayal mahsulüdür.

AÇIKLAMA

(9 KASIM 1992)

Azerbaycan Sağlık Bakanlığınca ihtiyaç duyulan iki adet ambulans ve 600 kilogram ağırlığında ilaç Hükümetimizce tahsis edilen askeri bir nakliye uçağı ile bu sabah Bakü'ye gönderilmiştir. Aynı uçakla Azerbaycan Kültür Derneği tarafından temin edilen bir adet ambulans da Azerbaycan'a sevkedilmiştir.

AÇIKLAMA

(12 KASIM 1992)

Bosna - Hersek'de devam etmekte olan insanlık trajedisi halkımız ve hükümetimiz tarafından büyük bir infialle karşılanmakta ve hükümetimizce siyasal çözüm için sürdürülen çalışmaların yanısıra insancıl açıdan yapılabilecek azami yardımın gerçekleştirilmesi hususuna da büyük önem verilmektedir. Bu çerçevede son olarak Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği tarafından hükümetimize verilen bilgiler ışığında Karadağ ve Makedonya'da çok kötü koşullar altında bulunan ve herhangi bir ülkeye sığınma imkanı bulamayan 266 Bosna - Hersek'linin Türkiye'ye geçici olarak kabulü hükümetimizce kararlaştırılmıştır. Sözkonusu 266 Bosna - Hersek'li bugün Karadağ'daki Tivat ve Makedonya'da Üsküp'den Türk Hava Yollarına ait iki adet uçakla alınarak Türkiye'ye nakledileceklerdir. Bugün öğleden sonra İstanbul'a gelecek olan Bosna - Hersek'liler daha önce Türkiye'ye gelmiş olan Bosna - Hersek'lilerin de misafir edilmekte oldukları Kırklareli ilindeki Gaziosmanpaşa Göçmen Misafirhanesine intikal edeceklerdir.

İRAN, SURİYE VE TÜRKİYE DIŞİŞLERİ BAKANLARININ YAPTIKLARI ÜÇLÜ TOPLANTI İLE İLGİLİ BASIN TOPLANTISINDA KULLANILABİLECEK ORTAK NOKTALAR

(14 KASIM 1992)

— Ülkelerimizi yakından ilgilendiren ve endişe kaynağı oluşturan bölgemizle ilgili sorunlar üzerinde durduk ve bilgi alışverişinde bulunduk.

— Bütün ülkelerin olduğu gibi Irak'ın da toprak bütünlüğünün korunmasına ve siyasi birliğinin muhafazasına büyük önem atfediyoruz.

— Irak'ın bölünmesine yönelik çaba ve hareketler ile Irak'ın parçalanmasına yolaçabilecek gelişmelerin bölge barış ve istikrarı üzerinde menfi ve tehlikeli sonuçlar doğurabileceğine inanıyoruz.

Bu nedenle, bu tür hareketler, çabalar ve gelişmelere karşıyız.

— Tüm Irak halkının güvenlik ve huzurunun korunması gerektiğine inanıyoruz. Irak halkı Bağdat'taki rejim nedeniyle cezalandırılmamalıdır.

— Irak'ın müstakbel siyasi yapısının ancak bütün Irak halkının demokratik ilkelere ve halkın tüm kesimlerinin insan haklarına ve birliğine dayalı serbest tercihi ve muvafakatı ile kararlaştırılabileceğine inanıyoruz.

— Irak Hükümetini Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin ilgili tüm kararlarını tam olarak uygulamaya davet ediyor ve Irak'ın uluslararası topluma yeniden katılmasını ümit ediyoruz.

Bu yönde daha fazla gecikme Irak halkının ızdırabını artıracak ve bölge ülkelerinin çıkarlarına zarar vermeye devam edecektir.

— Terörizmi bir kere daha kınarken, bölgemizdeki barış, istikrar ve iç huzur için ülkelerimize yönelik terörizme karşı ortak mücadelemizi sürdürmeye kararlıyız.

— Bölgedeki gelişmeleri yakından izlemeye devam edeceğiz ve gerektikçe istişarelerimizi sürdüreceğiz.

AÇIKLAMA

(18 KASIM 1992)

Merkezi İtalya/Trieste'de bulunan Üçüncü Dünya Bilim Akademisi (The Third World Academy of Sciences (TWAS)) ile Üçüncü Dünya Bilimsel Kuruluşlar Ağı (Third World Network of Scientific Organizations (TWNSO)) tarafından 23 - 26 Kasım 1992 tarihlerinde Kuveyt'de düzenlenecek olan Bilim ve Teknoloji Bakanları Toplantısı'na Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Sayın Erdal İnönü 23 - 24 Kasım tarihleri arasında katılacaktır. Sayın İnönü'nün sözkonusu toplantıda, 23 Kasım günü öğleden sonra yapılacak Bakanlar düzeyindeki oturuma başkanlık yapması öngörülmektedir.

Sözkonusu Bilim ve Teknoloji Bakanları Toplantısının gündeminde ağırlıklı olarak, sürdürülebilir kalkınma için gelişmekte olan ülkelerde, bilim, teknoloji ve çevre konularında Araştırma ve Eğitim Merkezleri açılarak bir ağ oluşturulmasına ilişkin görüşmeler yeralmaktadır. Bu çerçevede, gelişmekte olan ülkelerin uluslararası işbirliğini geliştirmeleri için bir altyapı oluşturulması ve daha da önemlisi, gelişme yolundaki ülkelerin bilim ve teknoloji açısından içinde bulundukları yalnızlıktan kurtarılması amaçlanmaktadır.

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Sayın Erdal İnönü'nün, Kuveyt'de bulunduğu sırada, Kuveyt'li yetkililerle ikili temaslarda bulunması da öngörülmektedir.

AÇIKLAMA

(18 KASIM 1992)

BM Güvenlik Konseyi'nin Bosna - Hersek konusunda 16 Kasım tarihinde kabul ettiği son karar da öncekiler gibi, Bosna halkının trajedisini kısa süre içinde hafifletecek etkin önlemlerden yoksun olduğundan, Sırp saldırılarında bir artış gözlenmiştir.

Halen Bosna - Hersek'te bütün şiddetiyle ve acımasızlığı ile devam eden eski Yugoslavya'daki bunalım ve çatışmanın bölgenin diğer yörelerine de yayılma tehlikesi karşısında, Türkiye bölgede barış ve istikrarı en kısa zamanda sağlamak ve çatışma yerine işbirliği anlayışını hakim kılmak yönüyle çabalarını aktif ve etkili biçimde sürdürmeye kararlıdır. Bu içten bağlı bulunan, kuvvet yoluyla hudutların ve etnik yapının değiştirilmesine karşı olan, Balkan işbirliğine değer veren, bölgedeki bunalım ve çatışmanın Kosova, Sancak, Voyvodina ve Makedonya'ya yayılma tehlikesinden endişe duyan ve önlemek için gayret sarfeden ülkemiz, tüm Balkan ülkelerine en kısa zamanda İstanbul'da bir toplantı yapılması için girişimde bulunmuş olup, katılanların yapıcı zihniyetle katkıda bulunacaklarını ümid etmektedir.

Bir bölge ülkesi olan Türkiye bu girişimi, başta BM olmak üzere, uluslararası toplumun eski Yugoslavya'daki çatışma ve bunalım konusunda göstermekte olduğu barışçı gayretleri desteklemek, bunlara tamamlayıcı bir katkıda bulunmak ve bu çabaların başarı şansını arttırmak için gerçekleştirmektedir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE ARNAVUTLUK CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ TEKNİK VE SAVUNMA SANAYİİ İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI

(19 KASIM 1992)

Bundan böyle «Taraflar» şeklinde anılacak olan
Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti
ile
Arnavutluk Cumhuriyeti Hükûmeti,

Savunma malzemelerinin geliştirilmesi, üretimi tedariki ve ilgili lojistik destek alanlarında teknik sahalarda daha etkili bir işbirliğiyle her iki ülkenin savunma kabiliyetlerini güçlendirmek arzusuyla hazırlanan bu Anlaşma'da yer alan hükümler üzerinde mutabık kalmışlardır.

MADDE — 1

Yukarıda açıklanan amaçları gerçekleştirmek için Taraflar;

a. Savunma Sanayii malzemeleriyle ilgili teknoloji alanlarında, sanayii sektörlerinde geliştirme ve üretim için müşterek program imkânlarını araştırmak;

b. Esas olarak Tarafların Silâhlı Kuvvetlerinin ve mümkün olduğu takdirde diğer ülkelerin (ki bu durumda Tarafların özel bir anlaşma yapmaları gereklidir) ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik malzemelerin geliştirilip üretilmesi amacıyla, her iki tarafın bilimsel, teknik ve sınaî kaynaklarından istifade etmek;

c. Savunma sanayii alanında; karşılıklı yardım sağlamak, teknik bilgi değişimini ve her çeşit işbirliğini daha da kolaylaştırmak;

d. Herbir malzeme kaleminin işbu Anlaşma çerçevesinde tedarik edilmesi kaydıyla, her iki ülkenin şirketleri arasında yapılacak doğrudan anlaşmalarla da, karşılıklı olarak, savunma malzemelerinin teminini kolaylaştırmak;

e. Savunma malzemelerinin ve bunların alt aksamlarının daha da geliştirilmesi ve ortak üretimi amacıyla iki ülkenin firmaları arasında anlaşma sağlanmasını teşvik etmek hususlarında mutabakata varmışlardır.

MADDE — 2

Bu Anlaşma'da öngörülen işbirliği programı, kural olarak, aşağıdaki faaliyetleri kapsayacaktır :

a. Üçüncü ülkelerin projelerine karşılıklı ön mutabakat üzerinde iştirak etmenin yanısıra, iki tarafın birlikte gerçekleştirmeyi kabul ettikleri savunma malzemelerinin geliştirilmesi ve üretimi;

T. C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
KÜTÜPHANESİ

b. Ortak üretim veya ortak proje çerçevesinde imal edilen veya geliştirilen malzemenin taraflarca iktisabi;

c. Ortak üretimle imal edilen nihaî ürünlerin üçüncü ülkelere karşılıklı mutabakatla satışı.

MADDE — 3

İşbu Anlaşma hükümlerinin uygulanması için, taraflarca; Türkiye Cumhuriyeti Millî Savunma Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı ve Millî Silâhlanma Direktörü ile Arnavutluk Cumhuriyeti Savunma Bakan Yardımcısı müşterek başkanlığında oluşturulacak Karma Komisyonda her bir tarafın üye sayısı yediyi aşmayacaktır. Bununla beraber gerektiğinde komisyona ilave uzman personel dahil edilebilecektir.

MADDE — 4

Her iki ülkede, sıra ile yılda bir kere toplanacak olan Karma Komisyon aşağıda açıklanan görevleri yapacaktır.

a. Gerçekleştirilebilecek işbirliği alanlarını belirlemek ve tanımlamak;

b. Ortaklaşa gerçekleştirilebilecek projeleri araştırıp seçmek ve izlenecek usulleri belirlemek;

c. Ortak Projelere ilişkin anlaşmaları ilgili ulusal mercilere sunmak;

d. Herbir ülkedeki ortak programlara en uygun müesseseleri tespit etmek ve herbir projede başarı sağlamak amacıyla izlenmesi gereken prensipleri belirlemek;

e. Tarafların firmaları, resmî ve diğer kuruluşları arasındaki doğrudan ilişkileri kolaylaştırmak;

f. Diğer ülkelerin ortak projelere katılımıyla ilgili teklif ve tavsiyeleri ulusal makamların tetkikine sunmak.

MADDE — 5

İşbu Anlaşma'nın uygulanmasına ilişkin tüm güvenlik işlemleri, yetkili ulusal güvenlik makamlarının verdiği direktiflere uygun olarak yapılacaktır.

Taraflar bu Anlaşma çerçevesinde mübadele edilecek bilgi, malzeme, proje veya herhangi bir belgeye gizlilik derecesi verilmesi ve bunların güvenliğinin sağlanması konusundaki usul ve esaslarda; Teknik Bilgiyi veren tarafın tanımladığı GİZLİLİK Derecesine uygun olarak hareket edecektir.

Gönderici ülke, bilgilerin sınıflandırılmasındaki değişikliklere ilişkin her türlü bilgiyi alıcı ülkeye gerekli olan süre içinde göndermek zorundadır.

MADDE — 6

İşbu Anlaşma çerçevesinde taraflar arasında değişimi yapılan bilgiler sadece 1. ve 2. maddelere uygun olarak kullanılacaktır.

MADDE — 7

İşbu Anlaşma çerçevesindeki işbirliği faaliyetleri, gerekli fonların sağlanmasına bağlı olarak ve her iki ülkenin yürürlükte olan kendi mevzuatına uygun olarak yürütülecektir.

MADDE — 8

Tarafların sınaî mülkiyet, kendi sınırları içinde yeniden üretim hakları, üretim lisansının verilmesi, diğer ülkelere satış, ortak projeler çerçevesinde gerçekleştirilen buluşlar ve gelişmelere ait patentlerin korunmasıyla ilgili hak ve yükümlülükleri; herbir ülkenin telif haklarına ilişkin yürürlükteki mevzuatları dikkate alınarak herbir proje için yapılacak uygulama anlaşmaları ile belirlenecektir.

MADDE — 9

a. İşbu Anlaşma çerçevesinde mübadele edilecek her türlü gizlilik dereceli bilgi, malzeme ve teçhizatın herhangi bir yere gönderilmesi, devredilmesi, geçici veya sürekli olarak ödünç verilmesi için önceden hazırlanan ve iki tarafın imzaladığı bir anlaşma yapılması zorunludur.

b. Taraflar, üçüncü ülkelerin Türkiye - Arnavutluk Ortak Üretim projelerine katılmaya davet edilmeleriyle ilgili kararları, karşılıklı olarak mutabık kalmak suretiyle inceleyip alacaklardır.

MADDE — 10

Konuk personel ve yakınları, evsahibi ülkenin hudutlarından giriş ve çıkışta ve bu ülkede bulundukları sürece kabul eden ülkenin mevzuatına tabi olacaklardır.

MADDE — 11

a. Taraflar İşbu Anlaşma'nın uygulanması, yorumlanması, değiştirilmesi veya ilâve yapılmasını karşılıklı görüşmelerle çözümleyeceklerdir. Taraflardan birinin yazılı bildirimi üzerine bu konularda 30 gün içinde görüşmeye başlanacaktır. Eğer bu görüşmelerde bir sonuca varılmazsa, Taraflardan herhangi biri, 90 gün içinde yazılı bir bildirimde bulunmak suretiyle işbu Anlaşma'yı sona erdirebilecektir.

b. Taraflardan biri, diğer tarafın işbu Anlaşma'nın hükümlerine uymadığı sonucuna varması halinde, 90 gün önceden yazılı bir bildirimle Anlaşma'yı sona erdirebilir.

c. İşbu Anlaşma'nın yürürlük süresi beş yıldır; ancak, Taraflardan biri, bu sürenin bitiminden 90 gün önce sona erdirilme bildiriminde bulunmadığı takdirde, birer yıl süre ile yürürlükte kalmaya devam edecektir.

MADDE — 12

İşbu Anlaşma'nın sona ermesi, taraflarca daha önce belirlenmiş olan prensiplere uygun olarak gerçekleştirilecek herhangi bir proje, program veya sözleşmenin tamamlanmasını etkilemeyecektir.

MADDE — 13

Tarafların buluş, plan ve diğer bilgilerin kullanımına veya bunların açığa vurulmasının önlenmesine ilişkin sorumlulukları, herhangi bir tarafın bu konularda iştiraki artık söz konusu olmasa veya işbu Anlaşma sona erse dahi devam edecektir.

MADDE — 14

İşbu Anlaşma herbir tarafın kendi hukukî usullerine göre onay işlemlerini tamamlamış olduğunu diğer tarafa bildirmesi üzerine yürürlüğe girecektir.

MADDE — 15

Bu Anlaşma; Türkçe, Arnavutça ve İngilizce dillerinde geçerli olmak üzere iki kopya olarak 19 Kasım 1992 tarihinde Tiran'da imzalanmıştır. Anlaşmazlık halinde İngilizce metin geçerli olacaktır.

AÇIKLAMA

(20 KASIM 1992)

Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Süleyman Demirel, 23 Kasım 1992 tarihinde Londra'ya bir çalışma ziyaretinde bulunacaktır.

Sözkonusu ziyaret sırasında, Sayın Başbakan, İngiltere Başbakanı John Major ile görüşmelerde bulunacak, ayrıca İngiliz Sanayi Konfederasyonu (CBI) tarafından Türkiye konusunda düzenlenecek bir seminerde konuşma yapacaktır.

AÇIKLAMA

(20 KASIM 1992)

Sayın Başbakanımız Singapur Başbakanı Goh Chok Tong'un davetlisi olarak 29 Kasım - 1 Aralık 1992 tarihleri arasında Singapur'u resmen ziyaret edecektir.

Bu ziyaret sırasında yapılacak görüşmelerde özellikle ekonomik işbirliği ilişkileri ele alınarak bunların geliştirilmesi imkanları üzerinde durulacak, ayrıca bölgesel ve uluslararası konular üzerinde görüş alışverişinde bulunulacaktır.

AÇIKLAMA

(20 KASIM 1992)

Türkiye Başbakanı Süleyman Demirel, AT Konseyi Dönem Başkanı İngiltere Başbakanı John Major ile Londra'da yapacağı görüşmeyi müteakiben, 24 Kasım 1992 tarihinde bir günlük bir ziyaret için Brüksel'e geçerek, AT Komisyonu Başkanı Jacques Delors ile görüşecektir. AT Komisyonu Başkanı Delors, Türkiye Başbakanı onuruna bir çalışma yemeği verecektir.

Görüşmenin, Türkiye - AT ilişkilerine yeni bir ivme kazandırması beklenmektedir. İkili ilişkilerin bütün veçheleri ile, bölgesel ve uluslararası konular ele alınacaktır. Böylece bu görüşme, Türkiye ile AT arasında, en yüksek düzey de dahil olmak üzere, yoğunlaştırılmış diyalogun sürdürülmesi konusunda Türkiye - AT Ortaklık Konseyi toplantısında varılan mutabakatı yansıtacaktır.

BAŞBAKAN SÜLEYMAN DEMİREL'İN LONDRA'YA GİDİŞİNDE ESENBOĞA HAVAALANINDA YAPTIĞI BASIN TOPLANTISI

(22 KASIM 1992)

Değerli Basın Mensupları,

İngiltere Başbakanı Sayın John Major'un davetlisi olarak İngiltere'ye gidiyorum.

Bir günlük bir gezidir. Fevkalade sıkışık bir program uygulanacaktır. Yarın İngiltere'de Sayın John Major'la öğle yemeği yiyeceğiz ve ülkelerimiz arasındaki meseleleri ve dünya meselelerini konuşacağız. Bundan sonra çeşitli temaslar yapacağım. Basın kuruluşlarıyla, televizyon kuruluşlarıyla, İngiltere Parlamentosunun değerli üyeleriyle ve İngiliz Sanayicileri Konfederasyonunun tertiplediği bir büyük toplantıya katılacağım, orada konuşacağım. Velhasıl 24 saatin 16 saati konuşma, çeşitli konularda karşılıklı görüş alışverişiyle geçecektir.

Bildiğiniz gibi Türkiye ile İngiltere arasındaki münasebetler fevkalade iyidir ve Avrupa'nın yeniden şekillenmesinde İngiltere bize büyük destek vermektedir. Türkiye'nin Avrupa içinde kalması fikrini savunmaktadır. İngiltere ile ekonomik münasebetlerimiz de iyidir, bunların daha da iyi olması lazımdır. İngiltere ve Türkiye değişen dünya şartlarını anlamakta ve bunları yorumlamakta sanıyoruz ki doğru hareket etmektedirler. Türkiye ve İngiltere'nin bugünkü dünya şartları içerisindeki işbirliği her iki ülkenin kendi menfaatlerine, halklarının menfaatlerinedir, dünya menfaatinedir.

Tabii ki Saraybosna'da meydana gelen olaylar fevkalade üzücüdür. Daha evvelde Rio'da Sayın Major'la bunları konuşmuştuk. Yeniden konuşacağız.

Salı günü sabahleyin Brüksel'e geçeceğiz. Brüksel'de AT Komisyon Başkanı Sayın Jacques Delors'la bir öğle yemeği yiyeceğiz. Kendisiyle Türkiye'nin AT ile olan münasebetlerini konuşacağız ve orada da çeşitli temaslarımız olacak. Salı akşamı Allah kısmet ederse saat 20.00 gibi ülkemize döneceğiz.

Bugünkü dünyada bu dış temaslar fevkalade önemli hale geldi. Zaten hudutları açıp da dünya ile kucaklaşan bir ekonomik ve politik siyaseti takip edince bu kaçınılmazdır. Dışişleri Bakanı Sayın arkadaşım Hikmet Çetin aşağı yukarı hergün bu münasebetleri büyük bir vukufla yapıyor. Yalnız zaman zaman bana da iş aktarıyor. Biz de şimdi o vesileyle değerli arkadaşım Çağlar ve Köse ile beraber gidiyoruz. Ülkemizden ayrıldığımız bu saatte vatandaşlarımıza sevgilerimizi saygılarımızı sunuyoruz. Allah yardımcımızdır.

AÇIKLAMA

(23 KASIM 1992)

Almanya'da yabancı düşmanlığı güden çevrelerin dün gece Mölln şehrinde hunharca bir saldırıya geçmeleri sonucunda biri kadın ikisi çocuk olmak üzere üç vatandaşımız hayatını kaybetmiş ve sekiz vatandaşımız da yaralanmıştır.

Avrupa'nın ortasında Almanya gibi büyük sayıda yabancının ve bu meyanda Türklerin yaşadığı bir ülkede, uzun bir süredir devam eden saldırıların, vatandaşlarımızın öldürülmesine kadar varmasını derin üzüntüyle karşılıyor ve telin ediyoruz.

Türkiye, ırkçı çevrelerin yabancılara saldırılarının daha vahim sonuçlara yol açacağı endişesi ile Alman makamlarını her safhada uyarmış ve etkin önlemler alınmasını talep etmiştir. Ancak bu önlemlerin yeterli olmadığı maalesef bu kere açık bir şekilde ortaya çıkmıştır. Türkiye insanlık suçu işleyen bu canilerin en kısa zamanda yakalanarak cezalandırılmasını ve maktûllerin ailelerine maddi ve manevi tazminatta bulunulmasını beklemektedir.

Yabancı düşmanlığı ile terörizmin birbirini desteklemek suretiyle insanlığa yönelik iki büyük tehlike teşkil ettiği hususunda uyarılarda bulunmuş olan Türkiye, Almanya'daki demokratik ve insan haklarına saygılı tüm siyasi kuruluşlar ile insan hakları örgütlerinin kararlılık içinde bu cinayete tepki göstermelerini temenni etmektedir. Ayrıca Alman Hükümetinin bundan böyle ülkesinde bulunan bütün yabancıların can ve mal güvenliğini koruyacak iradeyi ve gücü göstereceğine inanç duymaktayız.

Bu menfur olayda hayatını kaybeden vatandaşlarımıza rahmet, yakınlarına ve Almanya'da yaşayan bütün vatandaşlarımıza başsağlığı diliyoruz.

AÇIKLAMA

(23 KASIM 1992)

«26 Ekim - 11 Kasım 1992 tarihlerinde New York'ta iki toplum lideri arasında yapılan doğrudan görüşmeler hakkında BM Genel Sekreteri'nin Güvenlik Konseyi'ne sunduğu raporda görüşmelerin bazı bakımlardan yararlı olduğu ifade edilmektedir.

BM Genel Sekreteri'nin bu değerlendirmesini paylaşmaktayız. Gerçekten Kıbrıs'taki iki liderin yüzyüze görüşerek Kıbrıs sorununun çözümüne ilişkin görüşlerini açıklıkla ortaya konmuş bulunmaları ve görüşmelere Mart ayında devam etme hususunda anlaşmış olmaları memnunlukla karşıladığımız yararlı bir sonuçtur.

BMGS'nin raporunda da işaret edildiği üzere görüşmelerde her iki taraf arasında görüş birliği sağlayan konular bulunduğu gibi, görüş ayrılığının derin olduğu konular da mevcuttur. BMGS'nin her iki tarafın da Fikirler Dizisiyle bağdaşmayan görüşlerinin bulunduğuna işaret etmesi de gerçeği yansıtmaktadır.

BMGS'nin raporunda, iki toplum arasında derin güven bunalımının bulunduğu ve bu güvensizlik ortamı devam ettiği sürece görüşmelerden başarılı bir sonuç beklenmesinin güç olacağı yolundaki gözlemi de, bizim öteden beri üzerinde durduğumuz Kıbrıs'la ilgili bir gerçeği ortaya koymaktadır. 29 yıldır süren bu karşılıklı güvensizlik Kıbrıs'ta federal esasa dayalı bir çözümü engelleyen başlıca etken olmuştur. Bu gerçeğe BMGS tarafından da bu kez işaret edilmiş olmasını isabetli bulmaktayız.

BMGS'nin Kıbrıs'taki iki taraf arasında güven ortamı yaratmak amacıyla öngördüğü ve esasen Fikirler Dizisinde de anlaşmaya varıldıktan sonraki aşamada yürürlüğe girmesi öngörülmüş bulunan önlemler paketinin, Fikirler Dizisi'nin bir bütün olma özelliği de dikkate alınarak incelenebileceğini düşünmekteyiz. Zira, Kıbrıs Türk halkının yıllardan beri karşı karşıya bulunduğu ambargonun kalkmasına yolaçacak önlemlerin Kıbrıs konusunun çözümünü kolaylaştıracağı görüşündeyiz.

774 sayılı Güvenlik Konseyi kararının öngördüğü zemin hazırlık çalışmaları gerçekleştirilmeden görüşmelerin yapılmış olmasının da yol açtığı sonucun tekrarlanmaması için bu defa gerekli ön çalışmaların dikkatli biçimde önceden tamamlanmasını ümit etmekteyiz.»

JOINT DECLARATION
THE CONFERENCE OF FOREIGN MINISTERS OF THE BALKAN AND REGIONAL COUNTRIES

(25 KASIM 1992)

Profoundly concerned about the internecine fighting in the former Yugoslavia which has been causing tragic loss of human life and material damage, and about consequences for the countries of the region, in particular Bosnia - Hercegovina, Croatia, and **of potential spill - over effects** of the use of force in Kosovo, Vojvodina, Sandjak and the Republic of Macedonia, with the risk of drawing the countries of the region into conflict,

Particularly worried about the extremely tense situation in Kosovo and conscious of the fact that further escalation of the tension is dangerous for peace and stability in the region,

Determined to assume their inherent responsibility in the region, based on the historical ties which link the countries of the region with each other for reasons of common geography, history and culture,

Recalling and reaffirming their commitment to all the relevant U.N. Security Council resolutions,

Reaffirming their full support for the International Conference on the former Yugoslavia and in particular for the proposal by the Co-Chairman of the Steering Committee of the Conference on the constitutional structure of Bosnia-Hercegovina, in the context of their commitment to the principles of the CSCE and the Charter of Paris for a New Europe,

Noting with grave concern the human drama and tragic events which having started in the northern part of the former Yugoslavia are now spreading to the south,

Noting in particular the report of the Special Rapporteur appointed following the special session of the Commission on Human Rights to investigate the human rights situation in the former Yugoslavia, which **makes clear that massive and systematic violations of human rights and grave breaches of international humanitarian law continue in Bosnia - Hercegovina with the Muslims overwhelmingly being the victims,**

Fully conscious that **delay, hesitation and errors** in conveying the resolve of the international community against the ongoing violation of internationally acclaimed principles in the former Yugoslavia set an **unfavourable and dangerous precedent for peace and stability in the Balkans and beyond,**

1. **Resolutely declares** that **any acquisition of territory by force and any practice of «ethnic cleansing» are unlawful and unacceptable,** will not be permitted and **will have to be reversed,** and that all refugees must be enabled to return in peace to their former homes.

2. **Calls** on all parties and others concerned to respect strictly the territorial integrity, independence, sovereignty and national identity of all the states of the former Yugoslavia.

3. **Condemns** refusals in Bosnia - Hercegovina, particularly by the Bosnian Serb paramilitary forces, to comply with the relevant UN Security Council Resolutions, demanding that they fulfill immediately their obligations.

4. **Firmly believes** that Sarajevo as the symbol of Bosnia - Hercegovina's statehood **must be saved at all costs and the shock waves that its fall would send throughout the former Yugoslavia, to the Balkans, indeed to whole Europe must be prevented,** and requests the Foreign Ministers of CSCE countries to consider meeting in Sarajevo as soon as possible.

5. **Opposes** grave discrimination on ethnical or religious grounds especially in the regions noted for their rich heritage of cultural, religious, ethnical and national multiplicity.

6. **Demands** all necessary steps to be taken jointly for the restoration and repair of historical, religious and cultural heritage in the territory of former Yugoslavia, which embody the common values of the peoples of the World.

7. **Calls upon** the relevant international organizations to **urgently establish militarily protected safe areas in Bosna - Hercegovina.**

8. **Also calls** on the relevant international Organizations to **establish, effectively operate and protect a maximum possible number of corridors** for the transport of humanitarian relief goods;

9. **Urges the rapid deployment of UN observers on the borders of Bosnia - Hercegovina** in accordance with operative paragraph 16 of the UN Security Council Resolution 787 (1992) and further urges the United Nations Security Council to examine the possibility of deploying forces in Kosovo, Vojvodina and Sandjak, as well as in **the Republic of Macedonia** to contain the extremely explosive situation reigning in these areas taking into consideration the relevant decisions of the CSCE.

10. **Strongly urges** all parties concerned to exercise the greatest moderation and restraint over Kosovo, and particularly federal authorities

(Serbia - Montenegro) to use their influence to ensure continued involvement of Serbian authorities in the Geneva Conference brokered talks on the situation in Kosovo; the Serbian authorities, as well as Kosovar leadership to cooperate with the Conference; and all the sides **to contain extremist elements under their control.**

11. **Warns that the spread of the conflict to other areas would lead to unforeseeable** and would have to be stopped by most resolute actions of the international community.

12. **Calls upon** the international community to review the **necessity of the recognition of the Republic of Macedonia** and the positive effects on peace and cooperation in the Balkans and including the membership of this republic to the UN and the CSCE.

13. **Supports** the convening of a special session of the UN Commission of Human Rights to discuss the report of its Special Rapporteur, Mr. Mazowiecki and the initiative to determine those personally accountable for crimes against humanity.

14. **Calls on** the international community to contribute to the promotion of independent and objective information in the former Yugoslavia and **requests** all parties concerned to cooperate with the UN, in particular with UNPROFOR, in the intensification of their information activities.

15. **Urges** the Co-Chairmen of the International Conference on the former Yugoslavia **to convene in December a Ministerial meeting of the Conference in order to undertake the necessary steps to implement its statement of principles and enhance the effectiveness of the Conference, referring in this context to the recently made French proposal.**

16. **Calls for an early reactivation of Balkan cooperation revived in 1988 in Belgrade which has been interrupted upon the dissolution of the former Yugoslavia.**

17. **Decides** to hold consultations at senior officials level open to all Balkan and neighbouring states to meet periodically or when necessary, to review the developments related to the crisis in the former Yugoslavia, to coordinate approaches, to prepare recommendations to their respective governments and to consider the best ways and means to assist the Geneva Conference, the CSCE, the UN aimed at a peaceful and speedy resolution of the conflict.

18. **Decides** to communicate copies of the present Declaration to the United Nations, the OIC, the Co-Chairmen of the ICFY, the CSCE and to the European Community.

T.C. DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI KÜTÜPHANESİ

T. C. DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI KÜTÜPHANESİ

GÜVENLİK KONSEYİ'NİN KIBRIS KONUSUNDA 25 KASIM 1992 TARİHİNDE KABUL ETTİĞİ 789 SAYILI KARARA İLİŞKİN DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI AÇIKLAMASI

(26 KASIM 1992)

Türkiye, BM Güvenlik Konseyi'nin Kıbrıs konusunda almış olduğu son kararı barışa, istikrara ve sağlıklı bir çözüme katkı yapacak nitelikte bulmamaktadır. Balkanlar, eski Sovyetler Birliği, Kafkasya ve Körfez'de istikrarsızlık ve belirsizlikler devam ederken, Bosna - Hersek'te aylardır kan dökülürken ve yeni sıkıntılar ve tehlikeler başgösterirken, 18 yıldır Türkiye'nin garantörlüğü sayesinde huzur ve istikrarın devam ettiği Kıbrıs'ta bu tek taraflı ve zorlayıcı çözüm arayışlarının yararlı olmayacağı açıktır.

Türkiye, her zaman, Kıbrıs'ta geçmişin acılarını tekrar yaşatmayacak adil, yaşayabilir ve gerçekçi bir çözümden yana olmuştur. Bu çerçevede, BM Genel Sekreteri'nin Kıbrıs konusundaki son raporunda yer alan bazı gözlemler esas alınarak görüşme sürecine yeni bir katkıda bulunabileceğini değerlendirmiştir.

Ancak, BM Güvenlik Konseyi'nin 25 Kasım 1992 tarihinde kabul ettiği 789 (1992) sayılı karar, Türkiye'nin görüşme sürecine yaptığı yapıcı katkıları dikkate almadığı gibi, bunun sürdürülmesini de güçleştirmektedir.

Bu karar, son iki yıldır devam eden çözüm arayışlarının temel ilkelerini ve çerçevesini oluşturan ve zamanında ilgili bütün taraflarca kabul edilmiş bulunan 649 sayılı kararı ve **serbest** ve **eşit müzakere sürecini unutmuş görünmektedir.** Böylece, iki taraf arasındaki ortak görüşme zeminini zedelemektedir. Benimsenen bu tek yanlı zorlayıcı çözüm anlayışıyla Kıbrıs'taki güven bunalımının daha da derinleşmesine yol açabilecek bir ortam yaratılmıştır.

Türkiye, Kıbrıs sorununa **gerçek boyutları çerçevesinde yaklaşılması gerektiği** şeklindeki görüşünü korumaktadır.

CULTURAL EXCHANGE PROGRAMME BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF TURKEY AND THE GOVERNMENT OF THE ISLAMIC REPUBLIC OF PAKISTAN FOR THE YEARS 1993 - 1996.

(28 KASIM 1992)

The Government of the Republic of Turkey and the Government of the Islamic Republic of Pakistan desirous of strengthening the traditional good relations and bonds of brotherhood existing between the two countries and for further promoting and developing their cultural relations, in pursuance of article 16 of the Cultural Agreement signed in 1953 between Turkey and Pakistan, have signed the following Cultural Exchange Programme, for the years 1993 - 1996.

I. CULTURE AND ART

ARTICLE 1

The Turkish Party shall invite the Pakistani side to participate in the Ataturk Exhibition of Children Paintings in April 1993, and the Asian - European Art Biennial to be held in May/July 1994.

ARTICLE 2

Both parties shall exchange an exhibition of paintings for a duration of 15 days accompanied by a commissionaire.

ARTICLE 3

Both Parties shall reciprocally organize an Exhibition of Traditional Handicrafts for a duration of 15 days accompanied by a commissionaire.

ARTICLE 4

Both Parties shall exhange Folk Groups and artists for a period of 15 days each.

ARTICLE 5

Both Parties shall explore the possibilities to organize film weeks in each other's country accompanied by 1 to 3 membered delegations.

ARTICLE 6

Both Parties shall invite each other to participate in International Film Festivals and will receive film delegations for this purpose.

ARTICLE 7

Both Parties shall exchange documents and publications in the field of archeology, history of art, architecture and monument restoration.

They will exchange two experts in Archeology, Museology, Ethnology for a period of two weeks.

ARTICLE 8

Both Parties shall undertake the exchange of experts in view of proposing cultural center projects, animating old cultural centers and administering these centers as well as organising cultural activities in these centers.

II. PUBLICATIONS AND LIBRARIES.

ARTICLE 9

Both Parties shall reciprocally exchange visits of experts and publications, catalogues, dias, film etc. concerning the protection and the evaluation of cultural and historical heritage.

Both Parties shall also invite experts to international congresses, conferences, symposiums to be held in each other's country.

ARTICLE 10

Both Parties shall exchange for research purpose one library expert for a period of 10 days.

ARTICLE 11

Both Parties shall exchange manuscripts, microfilms and catalogues of rare publications.

They will also encourage exchange of visits of one Archivist from each side during the programme period for determining the material to be exchanged. The date and timing of these visits shall be fixed through consultations.

ARTICLE 12

Both Parties shall encourage the translation and publication of literary works of art, science and culture.

ARTICLE 13

Both Parties shall exchange one expert for a period of 10 days to study the cultural heritage of the other country.

ARTICLE 14

Both Parties shall encourage the increasing of exchanging publications and microfilms among their national libraries.

III. YOUTH AND SPORTS.

ARTICLE 15

Both Parties shall exchange teams/trainers/experts as well as information and documents in various branches of sports through mutual cooperation between the sports authorities of their countries.

ARTICLE 16

Both Parties shall encourage the visit of Youth delegations during the years 1993 - 1996. The size of the delegations and the terms of exchange shall be agreed upon in advance.

ARTICLE 17

Pakistan shall send a youth group to participate in «SCOUTING» activities held in Turkey every year.

IV. EDUCATION AND SCIENCE.

ARTICLE 18

Both Parties shall encourage cooperation between each other's Universities through exchanges of experience, studies, documents and publications, concerning higher education.

ARTICLE 19

Both Parties shall undertake reciprocal visits of two or three members of the teaching staff of Universities, for a period of two weeks, with a view to determining fields of cooperation for studies in higher education programmes.

ARTICLE 20

Both parties shall inform each other of the scientific and educational international conferences, symposiums, seminars etc., organized in their own countries. They will exchange documents published as a result of these activities.

ARTICLE 21

Both Parties shall exchange one or two scholars for teaching at each other's Universities for at least one academic year in fields to be decided upon, through mutual consultation.

ARTICLE 22

Both Parties shall exchange the relevant documents with the purpose of establishing the equivalence of Education degrees and diplomas.

ARTICLE 23

The Turkish Party shall allocate 30 scholarships for Ph. D. Studies in Social, Natural and Engineering Sciences to the Government of Pakistan. In addition one research scholarship shall be allocated by the Turkish Government to a graduate in Turkish Studies. No additional scholarship would be offered unless a vacancy occurs in the total of 31 scholarships.

ARTICLE 24

The Pakistan Party shall allocate 10 scholarships for M.Sc./M. Phil Studies and 9 scholarships for Ph. D. Studies in general subjects of

Humanities and Sciences. In addition, a research scholarship shall be allocated by the Pakistan Government to a graduate in Urdu language of the Faculty of letters of Ankara University. No additional scholarship would be offered unless a vacancy occurs in the total of 20 scholarships.

ARTICLE 25

The Turkish Party shall consider recruiting English, Science and Mathematics Teachers from Pakistan for Turkish High Schools.

ARTICLE 26

Both Parties shall exchange a 10 to 15 member students delegation for participation in relevant activities in each other's country.

V. RADIO AND TELEVISION.

ARTICLE 27

Both Parties undertake to make further efforts to facilitate the free and wider dissemination of information of all kinds, exchange of journalists and in this connection encourage and improve cooperation in the fields of press and broadcasting, inclusive of the opportunities offered by modern means of communication such as cable and sattelites.

Both Parties encourage to further promote the existing cooperation between the radio and television institutions of two countries.

VI. GENERAL PROVISIONS.

ARTICLE 28

Both Parties shall encourage closer cooperation between the UNESCO National Commissions of the to countries.

Both Parties shall extend cooperation to persons sent within this programme and facilitate their access to cultural, scientific and educational institutions so as to enable them to pursue their studies in keeping with the laws and regulations of the receiving side.

ARTICLE 29

i) Nominations made under this programme shall be forwarded to the receiving side through diplomatic channels ordinarily at least three months before the expected date of the visit. In addition to the curriculum vitae of the nominees, information about the subject of the research, places to be visited and the period of stay should also be in dicated. Both Parties shall consider the nominations in good-will and take decisions in keeping with their laws and regulations.

ii) Students shall not arrive in the donor country unless their acceptance has been officially notified by the donor Government,

iii) Persons exchanged under this programme will be required to have an adequate knowledge of English.

ARTICLE 30

Detailed Programme of visits of groups, delegations and in dividuals to be sent within the framework of this programme should ordinarily be conveyed to the other side at least one month in advance of the date of the visit, through diplomatic channels.

ARTICLE 31

Throughout the implementation of this programme, other visits and exchanges may also be undertaken on proposals made by one side and accepted by the other side through diplomatic channels.

ARTICLE 32

If any of the above items is not finished within the period covered by this Programme, it may be implemented in the subsequent period if taken up for reconsideration by both sides.

ARTICLE 33

In case of visits not exceeding one month:

i) The sending side will cover travel expenses to and from their country.

ii) The receiving side will cover;

a) Full boarding and lodging expenses and inland transport according to individual's status.

b) All travel expenses within its territory related to the nature and programmes of these visits, free medical care in case of illness (excluding major surgical operations, long-term treatment, chronical illness and prothesis dental).

ARTICLE 34

In case of visits exceeding one month, both sides will agree upon financial conditions in each case separately.

The local expenditure relating to folk and cultural troupes, soloists, exhibitions and their organizers, etc. would be borne by the receiving side. International passage, freight and insurance cover would be the liability of the sending side. The local expenditure for exhibitions would include the installation of exhibition, invitations, gallery rent, cost of publicity, printing posters and catalogues.

Joint consultations between the two sides will be held next in Ankara for negotiating and signing the Cultural Exchange Programme for the years 1997 - 2000.

Signed in Islamabad, on the 28th November, 1992, in two original copies in the English language.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI SÖZCÜSÜ FİLİZ DİNÇMEN'İN HAFTALIK OLAĞAN BASIN TOPLANTISI

(2 ARALIK 1992)

(Sözcü Dinçmen Bosna - Hersek yardımıyla ilgili olarak Basın Mensuplarına açıklama yapmıştır.)

SORU : Sayın Doğan Güreş'in Balkan Ülkeleri Genelkurmay Başkanlarıyla Antalya'da toplanması sözkonusu mu?

CEVAP : Bu konuda bende bilgi yok.

SORU : Saratoga olayı ile ilgili olarak Dışişleri Bakanlıkları arasında tazminat prosedürü konusunda görüşmeler başlayacağı söylendi. Bu konuda bilgi verebilir misiniz?

CEVAP : Görüşmeler henüz başlamadı. Tazminat miktarları kurulacak ortak bir komisyon tarafından saptanacak.

SORU : Ne zaman başlar?

CEVAP : Tarih belli değil ama biz mümkün olduğu kadar süratle çalışmalara başlanmasını arzu ederiz. Komisyon çalışmalarının da mümkün olduğu kadar süratle tamamlanmasını isteriz.

SORU : Yeni bir gemi verileceği kesin mi?

CEVAP : Bende bu konuda resmi bilgi yok. Bütün ayrıntıları Genelkurmay Başkanlığından sağlayabilirsiniz.

SORU : Cumhurbaşkanının Mısır gezisi hakkında bilgi verebilir misiniz?

CEVAP : Bu hafta içinde başlayacak. Açıklamayı bir iki gün içinde yapacağız. Mısır bölgenin önemli bir ülkesidir. Türkiye ile Mısır arasında köklü ve kapsamlı ilişkiler mevcuttur. Mısır öte yandan Ortadoğu barış sürecinde etkin bir rol üstlenmiş bulunmaktadır. Bu çerçevede çeşitli konularda görüş alışverişinde bulunulması amacıyla Sayın Cumhurbaşkanımız Mısır'a bir gezi yapacaktır. Beş günlük bir çalışma ziyaretidir.

SORU : Sayın Hikmet Çetin gidiyor mu?

CEVAP : Hayır. Bu geziye Sayın Müsteşarımız katılacak.

SORU : Kuzey Irak'a giden yardım konvoylarına bazı saldırılar oluyor, Bakanlığınızın bir bilgisi var mı?

CEVAP : Bu vesileyle şunu belirteyim, bu kabil insancıl yardım çabalarına yönelik terör eylemlerini kınıyoruz. İkincisi, bu konuda bizde bilgi yok ama size kurulacağını söylediğim ve başkanlığı Bakanlığımızca üstlenilen koordinasyon komitesine sunulan bilgilere göre; kamyonlara saatli bomba yerleştirilmiş. Bu eylemin, bir benzin istasyonunda gerçekleştirildiği tahmin ediliyor ama failleri belli değil. Muhtemelen de olay, kamyonlar Erbil'deyken olmuş. Bunun ötesinde bizde bilgi yok.

SORU : Koordinasyon toplantısı ne zaman oldu?

CEVAP : Her Salı günü ve ayrıca gerektikçe yapılacak. Komite, ortaya çıkan pürüzleri pragmatik açıdan incelemek, gereken önlemleri alabilmek amacıyla kuruldu.

SORU : Ne gibi pürüzler var? Çünkü yardımın beklenenin altında kaldığı yolunda iddialar var?

CEVAP : Evet, gözleminiz doğru, ancak, bunun nedeni bizimle ilgili değil. Herhalde tam organize olamadılar. Pürüzlere gelince, mesela ilk giden 22 kamyonun bazıları arızalanmış. Bu gibi teknik sorunlara karşı alınabilecek önlemler konuşuluyor.

SORU : ölü ve yaralı hakkında bilgi var mı?

CEVAP : Bende bilgi yok.

SORU : Kafkasya hakkında Türkiye'nin zirve toplantısı önerisi var mı?

CEVAP : Gündemde böyle bir şey yok.

SORU : Çekiç Güç için bir toplantı olacak mı?

CEVAP : O yapılacak. Ama henüz kesin tarihi saptanmadı. Aralık ayı içinde olacak.

SORU : Yeri?

CEVAP : Toplantı Ankara'da yapılacak.

SORU : Hangi düzeyde?

CEVAP : Müsteşar veya Yardımcısı düzeyinde yapılacak.

SORU : Cidde'deki toplantı hakkında bilgi verebilir misiniz?

CEVAP : Maalesef bende basın haberleri dışında bilgi yok. Yarın kabul edilmesi beklenen bir karar tasarısı var. (Dinçmen bu noktada, tasarı hakkında bilgi vermiştir.)

SORU : Somali'de BM'in askeri müdahalesi sözkonusu. Türkiye buna katılır mı?

CEVAP : Şu anda bilgi toplama aşamasındayız. Amerikalılarla da bir ön temasımız oldu. Karar alındığı takdirde meseleyi tüm yönleriyle değerlendireceğiz.

SORU : Almanya'daki olaylar ile ilgili iki kişi tutuklandı. Bu konuyla ilgili bir açıklamanız olacak mı?

CEVAP : Şu anda Alman Adalet Makamlarına intikal etmiş bir durum sözkonusudur. Bu konuda Alman Makamlarıyla yapıcı bir işbirliği içinde olduk. Zanlıların yakalanmış olmasını memnuniyetle karşılıyoruz. Tabiatıyla Alman Adalet Mekanizmasının işleyişine müdahale etmeyi düşünmeyiz, ancak, davanın süratle sonuçlanmasını, herhalükarda suçluların biran evvel etkin biçimde cezalandırılmasını bekliyoruz.

SORU : Ermenistan'a elektrik satışı ile ilgili olarak Azerbaycan rahatsızlığını dile getirdi. Bu konuda birşey söyleyecek misiniz?

CEVAP : Herşeyden evvel şunu vurgulamak isterim. Türkiye, Azerbaycan'la çok sıcak, yakın ve kardeşçe ilişkiler sürdürmektedir. Azerbaycan'la ilişkilerimizin her geçen gün daha da güçlenmesi, içerik kazanması bizim en içten dileğimizdir. Öte yandan, Türkiye, Kafkaslarda barış ve istikrarın korunmasına büyük önem atfetmektedir. Şunu belirtmem gerekir ki, bu bölgede yaşanan bu soruna, bu ihtilafa bulunacak herhangi bir çözüm, Azerbaycan'ın toprak bütünlüğü, sınırlarının değişmezliği ve Karabağ'ın Azeri toprağı olduğu ilkesine dayalı olur.

Ermenistan'a elektrik satışı konusundaki karar bunun bölgedeki barış ve istikrar arayışlarına katkıda bulunacağı inancıyla alınmıştır. Ancak uygulama, Türkiye'nin beklentileri doğrultusunda gerçekleşmediği takdirde durum gözden geçirilebilir.

SORU : Azerbaycan'ın nota verdiği doğru mu?

CEVAP : Yazılı olarak bizden bilgi istediler. Biz de kendilerine yazılı cevap verdik.

SORU : Ermenistan'a 100 bin ton ödünç buğday verildi. O zaman, Azerbaycan'a bu konuda bilgi verildi, demiştiniz. Elektrik satışı için de onlara danışıldı mı?

CEVAP : Bende bu konuda bir ayrıntı yok.

SORU : Azerbaycan'ın da Ermenistan'a elektrik sattığı söyleniyor? Miktarı nedir acaba?

CEVAP : Miktar bir yana, ben bu iddiayı bile doğrulayacak durumda değilim.

SORU : Tacikistan'a 4 ülke asker gönderme kararı aldı. Biz bu konuda ne düşünüyoruz?

CEVAP : Bizim dileğimiz, Tacikistan'daki gelişmelerin biran evvel durdurulması, Tacik halkının refah ve mutluluğunun ve ülke istikrarının bir an evvel sağlanmasıdır. Dileğimiz, bunların dış müdahale olmaksızın, gerçekleşmesidir. Bu son karar, tüm ilgili tarafların mutabakatını yansıtıyorsa, buna birşey söyleyemem.

SORU : Kazakistan'dan gelecek doğal gaz konusunda sizin görüşünüz alındı mı?

CEVAP : Türkmenistan'dan doğalgaz, Kazakistan'dan da petrolün batıya taşınması konusunda projeler var. Bunlar henüz tam olarak detaylandırılmış değil. Bunların bazılarının ön fizibiliteleri yapılıyor. Henüz bu aşamadayız. Her iki projede bunların Azerbaycan'a kadar getirilmesi ondan sonra da batıya götürülmesi öngörülüyor. Azerbaycan'dan sonra üç güzergah sözkonusu olabilir. Ya Ermenistan, ya Gürcistan, ya da İran. Şimdi bu seçeneklerin değerlendirmesi yapılıyor. Ama hiçbir konuda alınmış bir karar yok.

SORU : Azeri tarafında Ermenistan ile ilgili rahatsızlık olduğunu görüyorum. Bizde bilgi var mı?

CEVAP : Azerilerinin tutumu açıklığa kavuşmuş değil. Esasen henüz karar aşamasına gelinmedi. Biz yeri geldikçe taraflarla konuşuyoruz. Azerbaycan'ın rahatsızlığı olabilir. Ben tabiatıyla bu konuda yorumda bulunmaya yetkili değilim.

SORU : Niyazov, Pekin ziyareti sırasında, Türkmenistan doğal gazının Pasifik bölgesinde pazarlanması konusunda görüşmelerde bulundu mu?

CEVAP : Bende bu konuda hiçbir bilgi yok.

SORU : Montrö sözleşmesi konusunda Bakanlığınızda çalışma yürütüyor mu?

CEVAP : Hayır.

SORU : İstanbul Konferansı (Balkan) sonrasında Yunanistan'da bir tepki geldi mi?

CEVAP : Hayır.

AÇIKLAMA

(3 ARALIK 1992)

BM İnsan Hakları Komisyonu, «Eski Yugoslavya'da İnsan Haklarının Durumu» konusunda, Türkiye ve ABD'nin girişimi ile 30 Kasım - 1 Aralık 1992 tarihlerinde Olağanüstü bir toplantı akdetmiştir.

Bu olağanüstü toplantıya sunulan Türkiye - ABD karar tasarısı, Komisyon üyesi 53 Devletten 45 üyenin lehte, 1 üyenin aleyhte (Sırbistan - Karadağ) ve bir üyenin çekimser (Küba) oylarıyla kabul edilmiştir.

Bilindiği üzere Türkiye, Bosna-Hersek'deki katliamın durdurulması amacıyla, askeri müdahale dahil, gerek ikili gerek çok taraflı düzeylerde sürekli olarak öneriler getirmiş ve yoğun çabalar harcamıştır.

Kararda yer alan bellibaşlı hususlar arasında, **Sırp tarafının suçluluğu teyid ve tekrar ile ilan edilmekte; etnik tasfiyenin başlıca kurbanının, «yokedilme» tehlikesiyle karşı karşıya bulunan Müslüman halk olduğu vurgulanmakta**; Bosna-Hersek'teki Sırp liderliğinin yanı sıra Yugoslav Ordusu ve Sırbistan Cumhuriyeti bu etnik tasfiyenin başlıca sorumluları olarak açıklanmaktadır. Kararda, ayrıca; Bosna-Hersek ve Hırvatistan'da işlenen fiillerin **ne ölçüde soykırım oluşturduğunun** dikkate alınması hususunda çağrıda bulunulmaktadır.

AÇIKLAMA

(3 ARALIK 1992)

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Sayın Erdal İnönü, Azerbaycan Cumhurbaşkanı Sayın Ebulfez Elçibey'in davetlisi olarak 7 - 8 Aralık tarihlerinde resmi temas ve görüşmelerde bulunmak üzere Azerbaycan'ı ziyaret edecektir. Sayın İnönü'ye bu ziyaretinde Bayındırlık ve İskan Bakanı Onur Kumbaracıbaşı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeleri Sayın Mustafa Yılmaz, İbrahim Gürsoy, Ender Karagül ve Erdal Koyuncu refakat edeceklerdir.

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Sayın Erdal İnönü bu ziyareti sırasında Azerbaycan Cumhurbaşkanı Sayın Elçibey ve Hükümet üyeleriyle Türkiye - Azerbaycan ikili ilişkileri yanında iki ülkeyi ilgilendiren bölgesel ve uluslararası konularda görüş değişiminde bulunacaklardır.

AÇIKLAMA

(3 ARALIK 1992)

Sayın Cumhurbaşkanımız Turgut Özal, MAC Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek'in davetine icabetle, 5-9 Aralık 1992 tarihlerinde, Mısır Arap Cumhuriyeti'ne bir çalışma ziyareti gerçekleştirecektir. Cumhurbaşkanı Sayın Özal'a bu ziyarette üst düzey yetkililerden oluşan bir heyet refakat edecektir.

AÇIKLAMA

(7 ARALIK 1992)

Tayland Veliaht Prensi Maha Vajiralongkorn, Hükümetimizin davetlisi olarak 12-20 Aralık 1992 tarihlerinde yurdumuza resmi ziyarette bulunacaktır.

Ziyaret sırasında yapılacak görüşmelerde, Türkiye ve Tayland arasındaki ilişkiler ile önemli bölgesel ve uluslararası konular ele alınacaktır.

AÇIKLAMA

(7 ARALIK 1992)

Körfez bunalımını takiben müttefikler arasında yürütülegelen işbirliği ve danışmalar çerçevesinde, bölgede cereyan eden gelişmeleri gözden geçirmek ve halihazır durumu değerlendirmek amacıyla, Türkiye, ABD, Fransa ve İngiltere üst düzey yetkilileri arasında bir toplantı düzenlenmesi kararlaştırılmıştır. Türkiye'nin daveti üzerine bu toplantı, 11 Aralık 1992 tarihinde Ankara'da gerçekleştirilecektir.

AÇIKLAMA

(8 ARALIK 1992)

Kabil'de karşıt gruplar arasında son günlerde yoğunluk kazanan çarpışmalar sırasında 8 Aralık sabahı Kabil Büyükelçiliğimiz müştemilat binalarından birine de roket isabet etmiş ve binanın bir duvarında kısmen maddi hasar meydana gelmiştir.

Olay sırasında Büyükelçiliğimiz personeline herhangi bir zarar gelmemiştir.

Büyükelçiliğimiz normal mesaisini sürdürmekte olup, Bakanlığımızla düzenli haberleşmesi devam etmektedir.

T. C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
KÜTÜPHANESİ

AÇIKLAMA

(8 ARALIK 1992)

Hindistan'ın Ayodha şehrinde Türk - Moğol İmparatorluğunun günümüze kadar gelen kıymetli eserlerinden birini oluşturan tarihi Babr-i Mescid Camiine 6 Aralık 1992 tarihinde fanatikler tarafından yapılan saldırıyı ve Caminin tahrip edilmesini büyük üzüntü ve esefle karşılıyoruz.

Bu vesileyle, din ve vicdan özgürlüğünün, ibadet serbestisinin ve ibadet yerlerine saygının çağdaş insan hakları ve evrensel değerler arasında özel bir yeri bulunduğunu vurgulamak istiyoruz.

Bu menfur saldırının sorumlularının süratle adalet önüne çıkarılmalarını, saldırının sonuçlarının ortadan kaldırılmasını, bu olay üzerinde Hindistan'da başlayan kan dökülmesinin biran önce sona erdirilmesini ve ülke genelindeki toplumsal barışın yeniden tesisini içtenlikle diliyoruz.

BASIN AÇIKLAMASI

(11 ARALIK 1992)

Türkiye, Fransa, İngiltere ve ABD'den üst düzeyli yetkililer, 11 Aralık 1992 tarihinde Ankara'da toplanmışlardır.

Toplantıda, Irak'taki durum, 4 ülke arasında sürdürülmekte olan işbirliğine ağırlık verilerek, ayrıntılarıyla ele alınmıştır. Yetkililer, çatışmaların tekrarının caydırılması ve bölgedeki insanların temel ihtiyaçlarının karşılanması suretiyle, 1991 ilkbaharında vuku bulan ve Kürt ve Türkmenlerden oluşan çok sayıda Irak vatandaşının Türkiye ve İran'da melce aramasına müncer olan trajik olayların tekrarının başarıyla önlendiğini belirlemişlerdir. Bu bağlamda, taraflar, Birleşmiş Milletler'in halen devam eden insani yardım çalışmalarının önemine dikkat çekerek, sert kış koşulları yerleşmeden, bu çalışmalara ivme kazandırılması gereği üzerinde mutabakata varmışlardır.

Fransa, İngiltere ve ABD insani yardım çalışmalarının başarıya ulaşmasında Türkiye'nin oynadığı önemli rolü vurgulamışlar; Türkiye'nin Provide Comfort'un süresinin uzatılmasına ilişkin mutabakatının ve bu ortak çabaya katılımını sürdürmesinin, bölgede huzurun idamesi bakımından büyük önem taşıdığı yolundaki Hükümetleri görüşünü dile getirmişlerdir. Türkiye ise, bu konudaki nihai yetkinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde olduğunu bildirmiştir.

Görüşmeler sırasında, Türkiye'nin Kuzey Irak'daki bazı gelişmelere ilişkin endişeleri ayrıntılı olarak ortaya konulmuştur. Bu hususlar, açık biçimde anlaşılmış ve kaydedilmiştir.

Yetkililer, Hükümetlerinin, Irak'ın bağımsızlık, birlik ve toprak bütünlüğünün korunması hususundaki kesin tutumunu yinelemişler, Irak'ın bölünmesine ve parçalanmasına yol açabilecek eylem ve çabalara karşı koyacakları yolundaki kararlılıklarını teyid etmişler, bunun, Hükümetlerinin, titizlikle uygulanmasında ısrarlı olduğu Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararlarında da öngörüldüğünü hatırlatmışlardır.

Vatandaşlarının insan haklarını garanti altına alma kararlılığına sahip demokratik devletler olarak, Irak'ın gelecekteki siyasi yapısının da, tüm Iraklıların insan haklarını gözetir biçimde ve demokratik yoldan Irak vatandaşlarınca - Arap, Kürt, Türkmen, Asuri, Kaldeli ve diğerleri - belirlenmesi gereğine olan inançlarını ifade etmişler ve bu amaca uygun olarak, Irak halkının tümünün iradesini yansıtmayan herhangi bir anayasal düzenlemeyi teşvik etmeyeceklerini belirtmişlerdir.

Irak Hükümetine, ülkenin kuzeyine uyguladığı ekonomik ambargo ve diğer kısıtlamaları kaldırması çağrısında bulunmuşlardır. Bu hususun yerine getirilmesi ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin 687 sayılı kararı dahil, bütün ilgili kararlarının ve özellikle, uluslararası yardım kuruluşlarının Irak'ın her yöresindeki ihtiyaç sahiplerine ulaşmasına imkan verilmesinde ısrar eden 688 sayılı kararın uygulanması, Irak Hükümetinin halkıyla barışmasına ve milletler camiasındaki yerini yeniden almasına yardımcı olacaktır.

Terörizmi kınamışlar ve Türkiye'nin PKK'nın şiddet eylemlerine karşı meşru savunma hakkını tümüyle desteklediklerini açıklamışlardır. Irak topraklarının teröristler için barınak teşkil etmemesi hususundaki görüşlerini dile getirerek, bu ilkeye, ilgili bütün taraflarca titizlikle uyulmasını istemişlerdir.

Fransa, İngiltere ve ABD, Türkiye'nin Körfez Krizi sırasında ve sonrasında izlediği tutumdan duydukları memnuniyeti bir kez daha belirtmişlerdir. Türkiye'nin Körfez savaşı nedeniyle uğradığı ağır ekonomik kayıplara rağmen, uluslararası toplumun diğer üyeleriyle işbirliği yapma yolundaki kararlı tutumun, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin 706 ve 712 sayılı Kararlarının uygulanmasına yönelik çabalarda da dikkate alınması gerekli görülmektedir.

Taraflar, sürekli danışmaların önemini vurgulayarak, gelecekteki gelişmeleri gözden geçirmek amacıyla, temaslarını sürdürmek ve düzenli şekilde toplanmak hususunda mutabık kalmışlardır.

Bu konulardaki tartışmayı takiben, Türk Delegasyonu Bosna'daki trajik gelişmeler de dahil, diğer bölgesel sorunlar hakkındaki görüşlerini anlatmıştır. Taraflar, bu konunun, Eski Yugoslavya Konferansının 16 Aralık 1992 tarihinde Cenevre'de yapılacak Bakanlar Toplantısında ele alınacağını not etmişlerdir.

PRESS STATEMENT

(11 DECEMBER 1992)

High level officials from Turkey, France, the United Kingdom and the United States met in Ankara on 11 December 1992.

They discussed in detail the situation in Iraq with particular emphasis on the ongoing cooperation among them. They noted that through deterrence against renewed fighting and by providing for the basic needs of the people, it remained possible to avoid successfully the recurrence of the tragic events of Spring 1991, which caused a great number of Iraqi citizens, mainly Kurds and Turcomans, to seek shelter in Turkey and Iran. In this connection, they emphasized the importance of the ongoing humanitarian relief efforts of the United Nations and agreed on the need to step up these efforts before harsh winter conditions set in.

France, the United Kingdom and the United States underlined the central role of Turkey in the success of these efforts. They expressed their respective Government's view that the concurrence of Turkey for an extension of Operation Provide Comfort and her continued participation in this collective endeavor is essential for the preservation of calm in the region. Turkey, in turn, explained that the final authority on this is the Turkish Grand National Assembly.

In the course of discussions, Turkey's concerns regarding certain developments in Northern Iraq were brough forth in detail. These were understood and noted.

The participants reiterated their Government's firm stand for the preservation of the independence, unity and territorial integrity of Iraq and confirmed their determination to oppose acts and efforts that may lead to the division and dismemberment of that country. They recalled that this is also provided for by the United Nations Security Council Resolutions whose strict implementation they seek.

As democratic states committed to guaranteeing the human rights of all of their citizens, they expressed their belief that the future political structure of Iraq must be decided democratically by the Iraqi citizens, - Arabs, Kurds, Turcomans, Assyrians, Chaldeans and others - on the basis of respect for the human rights of all its citizens. They indicated that, in conformity with this objective, they will not encourage any constitutional arrangement which does not reflect the will of the whole people of Iraq.

They called upon the Government of Iraq to lift the economic embargo and all restrictions that it had imposed upon the Northern part of the country. This and the full implementation of all relevant United Nations Security Council Resolutions, including Resolution 687 and especially Resolution 688, which insists that Iraq allows access by international humanitarian organizations to all those in need of assistance in all parts of Iraq will help the Iraqi Government to make peace with its people and to resume its place among the community of nations.

They condemned terrorism and voiced their full support for Turkey's right of self defense against the acts of violence of the PKK. They expressed their firm opinion that the territory of Iraq should not be a safe haven for terrorists and called for the strict observance of this principle by all concerned.

France, the United Kingdom and the United States once more expressed their appreciation for the Turkish attitude during and in the aftermath of the Gulf crisis. Turkey's determination to cooperate with the rest of the international community, despite the heavy economic losses it had incurred due to the Gulf war should continue to be taken into account, also in efforts aimed at the implementation of United Nations Security Council Resolutions 706 and 712.

They participants emphasized the importance of continued consultations and agreed that they will remain in touch and meet regularly to review future developments.

Following these discussions, the Turkish delegation informed the other participants of its views on other regional issues including the tragic developments in Bosnia. It was noted that this issue would be the subject of the Ministerial Session of the International Conference on former Yugoslavia in Geneva on 16 December 1992.

AÇIKLAMA

(16 ARALIK 1992)

Türkiye Büyük Millet Meclisi 8 Aralık 1992 günü yapmış olduğu 36. birleşiminde, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 794 sayılı kararı uyarınca Somali'ye insani yardım ulaştırmak amacıyla yapılacak askeri müdahaleye Türk Silahlı Kuvvetlerinin de katılması konusunda Hükümete yetki vermiştir.

Bu yetkiye dayalı olarak yapılan çalışmalar sonucunda, Somali'ye 300 kişilik kendine yeterli bir müfreze birlik gönderilmesi ve bu birliğin nakli ile lojistik desteğinin 607 personeli olan ve bünyesinde bir adet helikopter bulunan Deniz Kuvvetlerimize ait bir lojistik destek gemisiyle sağlanması planlanmaktadır.

Somali'ye gönderilecek askeri birliğimizle ilgili ön çalışmalar yapmak ve operasyona katılan diğer ülke birlikleri ile koordinasyonu sağlamak amacıyla, Genelkurmay Başkanlığı, Kara ve Deniz Kuvvetleri Komutanlıkları ile Dışişleri Bakanlığı temsilcilerinden oluşan 9 kişilik bir ön heyet, 14 Aralık 1992 günü Hava Kuvvetlerimize ait bir uçakla Kenya'ya gitmiştir.

Heyetimiz, Nairobi'de ilgili taraflarla Türk Silahlı Kuvvetlerinin statü ve konuşlandırılması esaslarını müzakere ettikten sonra birliğimizin Somali'ye intikali için gerekli görüşme, tetkik ve tesbitlerde bulunmak üzere bu sabah Mogadişu'ya geçmiştir.

AÇIKLAMA

(18 ARALIK 1992)

Bosna-Hersek halkının tırmanan saldırılar ve kış mevsiminin ağır koşulları altında yaşamlarını idame ettirebilmeleri için zaruri ihtiyaçlarının karşılanmasına katkıda bulunmak amacıyla Hükümetimizce insancıl yardım sevkiyatına yoğun bir biçimde devam edilmektedir. Nitekim, bu çerçevede, yaklaşık 4.400 ton ağırlığında ve 35 milyar TL. değerinde insancıl yardım malzemesi bu sabah Mersin'den hareket eden bir gemimiz ile Hırvatistan'ın Ploçe limanına müteveccihen sevk edilmiştir. Hükümetimizce tahsis edilen ödenek, hamiyetperver halkımızın Diyanet İşleri Başkanlığınca açılmış olan kampanyaya yaptığı bağışlar ve Kızılay'ın katkıları ile sağlanan ve gıda maddeleri, tıbbi malzemeler ve giyeceklerden oluşan insancıl yardım malzemeleri Ploçe'de Bosna-Hersek makamlarına teslim edilecektir.

AÇIKLAMA

(18 ARALIK 1992)

Türkiye, İsrail'in işgal altındaki topraklarda yaşayan yüzlerce Filistinliyi Güney Lübnan'a sınır dışı etme kararını büyük bir kaygıyla karşılamaktadır. İsrail'in, işgal altındaki topraklarda yaşayan Filistinlilere karşı uygulamakta olduğu baskılara son vererek ilgili uluslararası sözleşmeler uyarınca üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmesi gerektiğini çeşitli vesilelerle vurgulayan Türkiye, İsrail'in sınırdışı edilen tüm Filistinlilerin güvenli bir şekilde işgal altındaki topraklara geri dönmesini sağlaması çağrısında bulunmaktadır.

Türkiye, diğer taraftan, İsrail'in işgali altındaki topraklarda Filistinliler ve İsrailliler arasında can kaybına yol açan her türlü şiddet eylemini kınamakta, Orta Doğu ihtilafına adil ve kalıcı bir çözüm bulunması amacıyla sürdürülen Orta Doğu Barış Konferansını engelleyici nitelikteki eylem ve davranışlardan kaçınılması gerektiğini bir kez daha vurgulamaktadır.

AÇIKLAMA

(18 ARALIK 1992)

B.M. acil yardım faaliyetleri çerçevesinde Irak'a insani yardım malzemesi taşıyan ve Türk kamyonlarından oluşan konvoylara karşı Irak topraklarında girişilen bombalı saldırıların artması, vatandaşlarımızın can ve mal güvenliği ve insani yardım faaliyetinin durma noktasına gelmesi açılarından endişeyle karşılanmaktadır.

Nitekim, 16 Aralık 1992 günü bir konvoya yapılan saldırıda, 14 kamyonumuz hasar görmüş, şans eseri can kaybı olmamıştır. Bombaların kamyonlara Irak askeri birliklerinin kontrolü altındaki bölgede, Iraklılar tarafından yerleştirildiği anlaşılmaktadır.

Herkes tarafından kınanması gerektiğine inandığımız bu son derece üzücü olaylarla ilgili olarak, Ankara'daki Irak Büyükelçisi bugün Dışişleri Bakanlığına davet edilerek dikkati çekilmiş, bu BM insani yardım faaliyetinin güvenlikli şekilde sürdürülmesinde Irak Hükümetinin sorumluluğu hatırlatılmış, bunun için gerekli önlemlerin alınması ve yardım konvoylarının güvenliği için B.M. Teşkilatı ve yöredeki B.M. Polis gücü ile yakın işbirliği içerisinde bulunmalarının önemi vurgulanmıştır. Buna paralel olarak 11 Aralık 1992 günü, Ankara'da Türkiye, İngiltere, Fransa ve ABD'nin yüksek düzeyli yetkililerinin katıldığı toplantıda tesis edilen dörtlü danışma mekanizması işletilerek, ilgili ülkeler Temsilcilikleri ile olayların değerlendirilmesi çalışmalarına başlanmıştır.

AÇIKLAMA

(19 ARALIK 1992)

Bosna-Hersek konusunda uluslararası toplumun son bir hafta içinde somut bazı adımlar arayışı içinde olduğu gözlenmektedir. Stokholm'de yapılan AGİK Bakanlar Konseyi toplantısında kabul edilen karar, Cenevre Konferansı Genişletilmiş Yönlendirme Komitesi'nin Toplantısı, NATO Bakanlar Konseyi ve nihayet BM Genel Kurulunda kabul edilen karar tasarısı, Bosna'daki olayların ulaştığı insanlık dışı boyutlar karşısında uluslararası toplumun şimdiye kadar yapılanların yetersizliğinin ve bunların ötesinde bazı somut önlemlere ihtiyaç bulunduğunun bilinci içinde olduğunu göstermektedir.

Bugüne kadar Bosna'da insancıl yardım alanında gerçekleştirilen uluslararası hizmetlerin küçümsenmemesi gerekir. Ancak başından beri belirttiğimiz gibi Bosna sorunu bağımsız egemen bir ülkeye yapılan tecavüzden ve bir ırk hegemonyası isteğinden kaynaklanmaktadır. Sorunun insancıl boyutu ise bir sebep değil sonuçtur. O nedenle, tecavüz ve bunun temelinde yatan etnik arındırma politikası durdurulamadığı takdirde, Bosna'daki insancıl sorunların artması kaçınılmazdır. Sırp saldırısını durduracak etkili önlemler alınamadığı sürece, yapılan insancıl yardımlar, jenosit niteliğini kazanan bu büyük trajediyi bir insancıl maske ile örtmekten başka bir sonuç vermeyecektir.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda 102 oyla kabul edilen kararın da gösterdiği üzere, Avusturya, Macaristan gibi Avrupa ülkeleri yanında, uluslararası toplumun büyük bölümünün, ABD dahil hemen tümü bizimle benzer görüşleri paylaşmaktadır. Uluslararası toplumun kollektif vicdanının sesini yansıtan bu Genel Kurul kararının, Güvenlik Konseyi'nce gereğince nazara alınmasını diliyor ve bekliyoruz.

Bu nedenle, son zamanlarda Türkiye'nin de önemli katkılarıyla uluslararası alanda başlayan değişimi, Bosna'da giderek şiddetlenen Sırp saldırılarına ve etnik arındırmaya son verilmesi yönünde önemli bir başlangıç olarak değerlendirmekte ve aynı yönde somut ve etkili önlemlerin alınmasına yol açacağını umut etmekteyiz. Türkiye'nin kararlı tutumunu sürdüreceği ve bu yönde atılacak her adımı en etkin bir biçimde destekleyeceği kuşkusuzdur.

AÇIKLAMA

(22 ARALIK 1992)

Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi Türkiye'ye yaptığı dört ziyaret sonucunda, 21 Aralık günü Strazburg'da bir açıklama yapmıştır.

Açıklamanın CMUK değişikliklerine ilişkin bölümlerinde, verilen yazılı ve sözlü bilgilere rağmen Komite'nin CMUK'un hükümlerine nüfuz edemediği ya da bunları önyargıyla değerlendirdiği ve haksız ya da yanlış sonuçlara vardığı görülmektedir.

Ayrıca açıklamada, TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun görevini gereği gibi yerine getirme imkanına sahip olmadığı yolundaki ifadeler de gerçeği yansıtmamaktadır.

Komite'nin açıklamasında da değinildiği gibi, Türkiye'nin karşı karşıya bulunduğu ve insan haklarının en ağır ihlalini teşkil eden terörizm, güvenlik güçlerinin etkili mukabelesini gerektirmektedir. Terörizme karşı demokrasi ve insan hakları çerçevesinde mücadelede kararlı olan Hükümetimiz, terörün yarattığı ağır koşullara rağmen, yasalarımıza göre suç teşkil eden bazı bireyselişkence ve kötü muamele uygulamalarını önlemek amacıyla gerekli önlemleri almaktadır. CMUK'a getirilen değişiklikler Hükümetin bu kararlılığının en açık örneğidir. İşkenceyi önleme Komitesi'nin açıklamasında yer alan iddiaların, yetkili makamlarımız tarafından soruşturulması ve suç işleyenlerin yargı önüne çıkarılması doğaldır.

Yukarıda belirtilen nedenlerle Komite'nin vardığı sonuçlar gerçeklere aykırıdır. Ayrıca Sözleşme'nin ruhuna ve lafzına da uygun değildir. Açıklamanın, Türkiye'de insan hakları konusunda önemli gelişmelerin meydana geldiği bir sırada ve yeni yürürlüğe giren yasaların uygulaması dahi beklenmeden yapılmış bulunması, Türkiye ile Komite arasındaki ilişkilere hakim olması gereken işbirliği anlayışına ters düşmektedir.

SLOVAK VE ÇEK CUMHURİYETLERİNİN TANINMASI İLE İLGİLİ AÇIKLAMA

(23 ARALIK 1992)

Çek ve Slovak Federal Cumhuriyetinde 1992 Haziran ayında yapılan seçimleri kazanan Çek tarafından Yurttaşlar Demokratik Partisi ile Slovakya'dan Demokratik Slovakya Hareketi liderlerinin Çekoslovakya'nın 31 Aralık 1992 günü sona erdirilmesi hususunda görüş birliğine varmaları üzerine, bu konuda bir yasa tasarısı hazırlanmış ve Federal Parlamento'da 25 Kasım günü kabul edilmiştir. Böylece Federal Parlamento, Çekoslovak Federasyonunun 31 Aralık 1992 günü sona erdirilmesini ve 1 Ocak 1993 günü itibariyle yeni iki Cumhuriyet kurulmasını kararlaştırmıştır.

Merkezi ve Doğu Avrupa ülkeleri içinde önemli bir konumu olan Çekoslovakya'da, bugüne kadar Federasyonun sona erdirilerek iki ayrı devlet kurulması ile ilgili gelişmelerin barışçıl ve uygar bir biçimde sürdürülmüş olması tarafımızdan takdirle karşılanmıştır.

Türkiye Çekoslovakya ile kurmuş olduğu iyi ilişkileri her alanda geliştirmek için çaba göstermiştir. Özellikle demokratik yönetimin tekrar işbaşına geldiği 1989 yılı Kasım ayından itibaren bu ülke ile siyasi ilişkilerimizde istikrarlı bir gelişme kaydedilmiş, ayrıca ekonomik ve ticari ilişkilerimizin de geliştirilmesi için her iki taraf da ciddi çaba içine girmiştir.

Bu gelişmeleri dikkate alarak Bakanlar Kurulu dün (22) yapmış olduğu toplantıda 1 Ocak 1993 günü itibariyle yeni Çek Cumhuriyeti ile Slovak Cumhuriyetinin tarafımızdan tanınmalarını kararlaştırmıştır.

Bakanlar Kurulu dünkü toplantısında ayrıca, her iki Cumhuriyetle yine 1 Ocak 1993 günü diplomatik ilişki kurulmasını ve Prag Büyükelçiliğimizin yeni Çek Cumhuriyeti nezdinde görevini sürdürmesini, öte yandan Bratislava'da da en kısa zamanda Büyükelçilik açabilmemiz amacıyla çalışmalara başlanmasını kararlaştırmıştır.

AÇIKLAMA
(24 ARALIK 1992)

Bosna-Hersek halkının maruz kaldığı saldırılar ve kış mevsiminin getirdiği ilave güçlükler karşısında, yaşamlarını idame ettirebilmeleri için her türlü ulaşım imkanı kullanılmak suretiyle insancıl yardım sevkiyatına devam edilmektedir. Bu çerçevede, Hükümetimiz tarafından sağlanan Silahlı Kuvvetlerimize ait iki nakliye uçağı ile, bu sabah 18 ton ilaç ve pansuman malzemesi ve 5000 adet serum üç gün önce yeniden faaliyete geçen Birleşmiş Milletler Hava Köprüsünden yararlanılmak suretiyle Zagreb tarikiyle doğrudan Saraybosna'ya ulaştırılmak üzere sevk edilmiştir. Aynı uçakla, geçtiğimiz Ekim ayında tedavi edilmek üzere Türkiye'ye getirilmiş olan Boşnak yaralılardan 13'ü de tedavileri tamamlandığı cihetle ülkelerine geri döneceklerdir. Yardımsever halkımızın, Diyanet İşleri Başkanlığınca açılmış olan kampanyaya yapmış olduğu değerli bağışların devredilmiş olduğu Kızılay Derneği tarafından sağlanmış bulunan ve 6,5 milyar TL. değerindeki sözkonusu yardım malzemeleri Saraybosna'da, Bosna-Hersek Hükümetinin kontrolü altındaki Yardım Dağıtım Komitesine Kızılay Dış Münasebetler Müdürü'nün nezareti altında teslim edilecektir.

AÇIKLAMA
(24 ARALIK 1992)

Yunanistan Savunma Bakanlığınca ahiren yapılan bir açıklamada, «Yunan savaş uçakları, Atina FIR'ına giren ve kimliği anlaşılamayan her türlü izi (uçağı) önlemeye çalışacaktır» denmektedir.

Bilindiği üzere, bir ülkenin hükümran hava sahası dışında yeralan uluslararası hava sahalarında devlet uçaklarının harekat hava trafiği kategorisine giren eğitim ve tatbikat uçuşlarını serbestçe ifa etme hakkı bulunmaktadır. Bir ülkeye, bölgesel anlaşmalarla verilmiş bulunan hava trafik hizmetleriyle ilgili sorumluluk, o ülkeye uluslararası hava sahasında hükümranlık hakkı doğurmaz.

Yunanistan'ın, 6 mil olan karasularının üzerindeki ulusal hava sahasının dışında hak iddia etmesi keyfi bir tutumdan öteye geçemez. Bu durum uluslararası hukuka tamamen aykırıdır.

AÇIKLAMA
(26 ARALIK 1992)

İran Dışişleri Bakanı Birinci Yardımcısı Mohammed Beşareti Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Büyükelçi Özdem Sanberk'in konuğu olarak, siyasi istişarelerde bulunmak üzere 28 - 31 Aralık 1992 tarihlerinde Türkiye'ye gelecektir.

T. C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
DHANESİ

İŞGAL ALTINDAKİ TOPRAKLARDAN SINIRDIŞI EDİLEN FİLİSTİNLİLER KONUSUNDA SORULAN BİR SORUYA DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI SÖZCÜSÜ BÜYÜKELÇİ FİLİZ DİNÇMEN TARAFINDAN VERİLEN CEVAP

(29 ARALIK 1992)

Türkiye, İsrail'in İşgal Altındaki Topraklardan sınırdışı ettiği 415 Filistinli konusunda ilk tepki gösteren ülkelerden biri olmuştur. Hatırlanacağı gibi, 799 sayılı BM Güvenlik Konseyi kararının kabulünden önce yaptığımız açıklamada İsrail'in tutumundan duyduğumuz büyük kaygıyı dile getirmiş ve İsrail Hükümetine bu konudaki kararını değiştirerek sınır dışı ettiği Filistinlilerin güvenlik içinde derhal evlerine dönmelerini sağlaması yolunda çağrıda bulunmuştuk. Keza bu vesileyle her türlü şiddet eylemine karşı olduğumuzu da bir kez daha vurgulamıştık.

BM Güvenlik Konseyinin konu hakkındaki 799 sayılı kararını destekliyoruz ve konuyu yakından izlemeye devam ediyoruz. Taraflarla bu hususda temas halindeyiz. Konuya ilişkin yaklaşımımız Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından Filistin Devlet Başkanı Sayın Arafat'a bir mektupla iletilmiştir. Ayrıca Sayın Bakanımız da, Filistinlilerin biran önce evlerine geri dönmelerinin sağlanması yolundaki çağrımızı İsrailli meslekdaşının dikkatine getirmiştir.

İsrail Yüksek Mahkemesinin konuya ilişkin son kararı üzüntü vericidir. Ancak, biz konunun siyasi iradeyle çözümlenebileceği kanısındayız. İsrail Hükümetinin biran önce uluslararası kamuoyunun çağrılarını dikkate almasını ve halihazır tutumunu sürdürmekten vazgeçmesini temenni ediyoruz.

A) 23. Dönem Aday Meslek Memurlarının Eğitimi :

— Temel ve Hazırlayıcı Eğitim Programları;

1991 - 92 dönemine katılan 30 Aday Meslek Memurunun Temel Eğitimleri 2 Aralık 1991 - 3 Ocak 1992 tarihleri arasında 4 hafta süreyle tam gün olarak gerçekleştirilmiştir.

Hazırlayıcı Eğitim Programları ise 6 Ocak - 10 Mart 1992 tarihleri arasında 2 haftası tam gün ve 6 haftası yarım gün olarak yapılmıştır. Her iki dönemde de eğitime devamın tam olduğu memnuniyetle gözlenmiştir.

Aday Meslek Memurları Hazırlayıcı Eğitimin 2. haftasından sonra yarım gün, tamamlanmasından sonra tam gün olarak Bakanlık birimlerinde staja başlamışlardır.

Yapılan Temel ve Hazırlayıcı Eğitim sınavlarında tüm aday memurlar başarılı olmuşlardır.

30 Aday Meslek Memuru için hazırlanan Eğitim Programlarının uygulanmasına Bakanlık dışından 7'si yabancı, 18'i Türk toplam 25 bilim adamı veya üst düzey yönetici ile Bakanlık içinden 40 konferansçı katılmıştır. Bunlar 4 ay içerisinde toplamı 211 saate ulaşan 62 konferans vermişlerdir.

Konferansçılar arasında eski Bakanlar, Bakanlık eski Müsteşarları, yabancı Büyükelçiler, bilim adamları, sanat ve basın alanlarında tanınmış şahsiyetler ile Bakanlığımızdan Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı ve Daire Başkanları yer almıştır. Özellikle Bakanlığımız mensuplarının öğretimin aynen programlandığı şekilde uygulanmasında gösterdikleri hassasiyet şükranla karşılanmıştır.

— Yabancı Dil Kursları;

23. Dönem Aday Meslek Memurlarının Hazırlayıcı Eğitimlerinin bir parçası olarak adaylara 25 Ocak - 25 Mart 1992 tarihleri arasında ikinci yabancı dil olarak Fransızca kursları düzenlenmiştir.

Kurslar, Başkanlığımız ile Fransız Kültür Enstitüsü arasında yapılan işbirliği sonucu gerçekleştirilmiştir. Haftada iki gün her biri üçer saat olarak düzenlenen kurslar ikinci yabancı dile başlangıç seviyesinde olmuştur.

— Bilgisayar Kursları;

23. Dönem Aday Meslek Memurlarının BİM ile yapılan işbirliği sonucu Temel Eğitimleri sırasında Bilgisayar kurslarına katılmaları sağlanmıştır.

Aynı dönemde TAI (F-16) ve ROKETSAN tesisleri ile DİE ziyaret edilmiş ve buralarda ayrıntılı brifingler düzenlenmiştir.

Hazırlayıcı Eğitim çerçevesinde Aday Meslek Memurlarına Devlet Konuk evinde uygulamalı bir öğle yemeği verilmiştir.

Temel ve Hazırlayıcı Eğitim programlarının tamamlanmasını müteakip Aday Meslek Memurlarının Viyana ve KKTC'ye eğitim ve inceleme gezileri yapmaları sağlanmıştır.

Viyana'da BM Uluslararası Merkezi gezilmiş, Uluslararası Atom Ajansı, UNIDO, UNRWA, Uyuşturucu maddelerle Mücadele Fonunca brifingler düzenlenmiş ve Viyana Diplomasi Akademisi ziyaret edilmiştir. Ayrıca Büyükelçi Ayhan Kamel Türkiye - Avusturya İlişkileri konusunda ve AKKUM yetkilileri de AKKA Anlaşması konusunda birer konferans vermişlerdir. Askeri Tarih Müzesi, Hofburg ve Schönburnn Sarayları gezilmiştir.

KKTC'de ise, heyetimiz Devlet Başkanı Denktaş başta olmak üzere, Meclis Başkanı, Başbakan, Dışişleri ve Savunma Bakanı Tarafından kabul edilmiş ve Kıbrıs konusunda muhtelif veçheleri hakkında ilk elden bilgi edinmişlerdir. Bu arada «Temas Hattı» da gezilmiştir. Maraş, Magosa, (Namık Kemal ve Canbolat Müzeleri ile Kale) Güzelyurt, ST. Hılarion, Toplu Mezarlar ve Çıkarma Plajı ziyaret edilmiştir.

Dışişleri Bakanı Sayın Hikmet Çetin Eğitim dönemi sonunda eğitime katılanlar ile Bakanlık dışı ve içinden konferansçı olarak katkıda bulunanlar onuruna Devlet Konuk Evinde 18 Haziran 1992 günü eşli bir resepsiyon vermişlerdir.

B) Aday İdari Memurların Eğitimi;

27 personelin katıldığı 12. dönem aday idari memurların Temel ve Hazırlayıcı Eğitimleri Meslek Memurları ile birlikte gerçekleştirilmiştir. Ancak daha kısa süreli olan bu eğitim 17 Ocak 1992'de sona ermiştir. 14 Aralık 1991 tarihinde yapılan Temel Eğitim Sınavında 3 aday memur bütünlemeye kalmıştır. Bunların bütünleme sınavı 21 Aralık 1992'de yapılacaktır.

İdari memurların Hazırlayıcı Eğitim Sınavı ise 21 Ocak 1992'de yapılmış olup, bütün memurlar bu sınavda başarılı olmuştur.

C) Bakanlık 1990 Tarihçesi ve DEM Yayını;

— 1991 yılı Bakanlık Tarihçesi Eğitim Kurulu Kararlarına uygun olarak hazırlanmıştır. 525 sahifeden oluşan Tarihçe Bakanlık Matbaasında basılarak Merkez Teşkilâtımıza 150, Dış Teşkilâtımıza 170 olmak üzere toplam 320 adet dağıtılmıştır.

— 22. Dönem Aday Meslek Memurlarının Eğitim Programlarını ve bu programlar çerçevesinde verilmiş bazı konferansları içeren yayın da «Dışişleri Eğitim Merkezi Yayınları» Serisinin 59. su olarak hazırlanmış ve iç - dış teşkilâta dağıtılmıştır.

D) Dış Görev Yönlendirme Kursları;

Başbakanlığın talimatları çerçevesinde, yurtdışına sürekli görevle atanan kamu kurum ve kuruluşları mensuplarına 1992 yılı Mart, Haziran, Eylül ve Aralık ayları içinde dört dönem halinde beşer gün süreli Dış Görev Yönlendirme kursları düzenlenmiştir.

Bu kurslar Bakanlığımız mensupları ile Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinden bir yetkilinin katkısıyla gerçekleştirilmiştir. Kurslarda, Türk Dış Politikasının Genel Esasları, Kürt Sorunu, Yurt Dışındaki Yıkıcı - Bölücü Akımlar, Türkiye'nin Yurtdışında Tanıtılması, Ermeni Sorunu ve Terörü ile Genel Protokol Kuralları gibi konular işlenmektedir.

Sözkonusu 1992 yılı kurslarına muhtelif kamu kurum ve kuruluşlarına mensup 167 görevli katılmış ve kurs sonunda kendilerine bu amaçla özel olarak hazırlanmış katılma belgeleri verilmiştir.

E) Türkçe Konuşan Ülkeler Genç Diplomatlarına Eğitim Merkezimizde Verilen Mesleki Eğitim;

Azerbaycan'dan 5, Kazakistan'dan 1, Kırgızistan'dan 10, özbekistan'dan 4 ve Türkmenistan'dan 7 olmak üzere, toplam 27 diplomat 15 Haziran - 15 Temmuz tarihleri arasında Merkezimizce düzenlenen mesleki eğitim kurslarına katılmışlardır.

Diplomatlar Bakanlığımız Kültür Genel Müdürlüğünün eşgüdümünde önce 15 Nisan - 15 Haziran 1992 tarihleri arasında Ege Üniversitesi'nde hızlandırılmış Türkçe eğitimi görmüşlerdir. Kursiyelere, Diplomasi Mesleği, Bakanlık Teşkilâtı, özlük Hakları, Denetleme Sistemi, Diplomatik Muhaberat (İngilizce), Konsolosluk, Enformasyon, Emlâk ve Hudut İşleri, Protokol Kuralları gibi temel meslek konuları yanında, Uluslararası Siyasi, Ekonomik, Ortak Güvenlik ve Sosyo - Kültürel Konu ve Kuruluşları, Güncel Uluslararası Sorunlar, Ülkemizin önemli İkili İlişkiler, Kıbrıs Sorunu ve Atatürk İlkeleri gibi öncelikli ve akademik konularda da konferanslar verilmiştir.

Bunun yanında, Bakanlık içindeki birimlerde uygulamalı eğitim görmeleri ve staj yapmaları sağlanmıştır.

Kursiyerler, kursun başlangıcında Anıt-kabir'i ziyaret etmişler, çelenk koymuşlar, Kabir defterini imzalamışlardır.

Bilâhare Sayın Bakanımız tarafından kabûl edilmişler ve onurlarına bir resepsiyon verilmiştir. Kursun tamamlanması münasebetiyle de kursa katılım belgeleri ile armağanları düzenlenen bir törenle bizzat Sayın Bakanımız tarafından verilmiştir. Sözkonusu töreni takiben Sayın Bakanımız konuk genç diplomatlar onuruna bir öğle yemeği de vermişlerdir.

Kardeş diplomatlar 9 - 12 Temmuz 1992 tarihleri arasında da KKTC'ni ziyaret ederek, başta Cumhurbaşkanı Sayın Denktaş olmak üzere, Meclis Başkanı, Başbakan ve Dışişleri ve Savunma Bakanı tarafından kabul edilmişler, Lefkoşe Büyükelçiliğimizi ziyaret etmişler, Sayın Denktaş, Sayın Atakol ve Sayın Bayar'ın onurlarına verdikleri yemeklere katılmışlar, Girne, St. Hilarion, Lefkoşe (Ara Bölge) Magosa'da (Namık Kemal ve Canbolat Müzeleri'nde) incelemelerde bulunmuşlardır. Kursiyerlere KKTC Dışişleri ve Savunma Bakanlığında Kıbrıs Sorununun Siyasi Veçhesi ve KKTC Ekonomisi konularında iki brifing verilmiştir.

Ziyaret çerçevesinde Lefkoşe Atatürk anıtı, Dr. Fazıl Küçük'ün Anıt-Mezarı ve Sandallar - Muratağa ve Atılar Toplu Mezarları ziyaret edilerek çelenk konulmuş ve saygı duruşunda bulunulmuştur.

Kursiyerlerin eğitim programı 12 - 15 Temmuz 1992 tarihlerinde İstanbul'a yaptıkları ziyaret ile tamamlanmıştır.

Kursiyerlere bazı konferansların metinleri, NUTUK, İnsan Hakları, Protokol Kuralları, Diplomatik ve bazı meslekî yayınlar verilmiştir.

8. REFERANS BİLGİLERİ :

BAŞKA DEVLETLER NEZDİNDE AKREDİTE OLAN BÜYÜKELÇİLİKLERİMİZ

BÜYÜKELÇİLİK		AKREDİTE OLUNAN DİĞER DEVLETLER :
Addis Ababa	:	Uganda, Tanzanya
Bangkok	:	Laos
Brazilia	:	Bolivya, Guyana
Buenos Aires	:	Uruguay, Paraguay
Cezayir	:	Nijer
Dakar	:	Gambiya, Gine, Gine Bissau, Kotdivuar, Liberya, Sierra Leone, Yeşil Burun Adaları
Dakka	:	Birmanya
Hartum	:	Çad, Orta Afrika Cum.
İslamabad	:	Mauritius
Kahire	:	Cibuti
Kanberra	:	Batı Samao, Fiji, Nauru, Papua-Yeni Gine Solomon Adaları, Tonga, Tuvalu
Karakas	:	Barbados, Dominik Cum., Ekvator, Grenada, Jamaika, Kolombiya, Trinidad ve Tobago
Kinşasa	:	Angola, Burundi, Gabon, Kongo Halk Cum., Ruanda, Namibya
Kuala Lumpur	:	Brunei, Vietnam
Kuveyt	:	Bahreyn
Lagos	:	Benin, Ekvator Ginesi Cum., Gana, Kamerun, Sao Tome ve Principe, Togo
Litvanya	:	Estonya, Letonya
Meksiko	:	Belize, El Salvador, Guetamala, Haiti, Honduras, Nikaragua, Panam
Mogadişu	:	Komor Fed. İslam Cum., Madagaskar, Mozambik
Moskova	:	Moğolistan, Ermenistan,
Nairobi	:	Botswana, Malavi, Svaziland, Zambiya, Zimbabwe
Oslo	:	İzlanda
Rabat	:	Moritanya
Roma	:	Malta
Santiyago	:	Peru
Trablus	:	Burkina Faso, Mali
Tunus	:	Filistin Devleti
Vaşington	:	Bahama
Yeni Delhi	:	Maldivler Cum., Nepal, Sri Lanka

T. C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
KÜTÜPHANESİ

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI

MERKEZ TEŞKİLATI KODLARI

BÖZM	Bakan özel Müşavirliği
BÖZK	Bakan özel Kalem Müdürlüğü
	Bakan Halkla İlişkiler Danışmanlığı
MÜST	Müsteşarlık
MÖZM	Müsteşar özel Müşavirliği
MÜZM	Müsteşar özel Kalem Müdürlüğü
MSİY	Müsteşar İkili Siyasi İşler Yardımcılığı
MÇİY	Müsteşar Çok Tataraflı Siyasi İşler Yardımcılığı
MYBAS	Müsteşar Yardımcılığı Bakanlık Sözcülüğü
MKİY	Müsteşar Kültür İşleri Yardımcılığı
MUKY	Müsteşar Uluslararası Siyasi Kuruluşlar ve İşler Yardımcılığı (Kıbrıs - Yunanistan Pasifik - Latin Amerika)
MİDY	Müsteşar İdari ve Mali İşler Yardımcılığı
MEKY	Müsteşar Ekonomik İşler Yardımcılığı
TEKU	Teftiş Kurulu
DPDK	Dış Politika Danışma Kurulu
DEMB	Dışişleri Eğitim Merkezi Başkanlığı
HUMŞ	Hukuk Müşavirliği
SVSK	Savunma Sekreterliği
PRGM	Protokol Genel Müdürlüğü
PRTZ	Protokol Genel Müdür Yardımcılığı (Tören - Ziyaretler)
PRDİ	Protokol Genel Müdür Yardımcılığı (Diplomatik İşlemler)
BKGM	Balkanlar ve Kafkas Ülkeleri ile İlişkiler Genel Müdürlüğü
BKBY	Balkan Ülkeleri ile İlişkiler Genel Müdür Yardımcılığı
BKKY	Kafkas Ülkeleri ile İlişkiler Genel Müdür Yardımcılığı
BKYY	Balkanlar ve Kafkas Ülkeleri ile İlişkiler Genel Müdür Yardımcılığı
BDGM	Bağımsız Devletler Topluluğu ile İlişkiler Genel Müdürlüğü
BDTY	Bağımsız Devletler Topluluğu ile İlişkiler Genel Müdür Yardımcılığı
BDSY	Bağımsız Devletler Topluluğu ile İlişkiler Genel Müdür Yardımcılığı
OAGM	Ortadoğu ve Afrika ile İlişkiler Genel Müdürlüğü
OAKY	Ortadoğu ve Afrika ile İlişkiler Genel Müdür Yardımcılığı
OAGY	Ortadoğu ve Afrika ile İlişkiler Genel Müdür Yardımcılığı
AVGM	Avrupa ile İlişkiler Genel Müdürlüğü
AVTY	Avrupa ile İlişkiler Genel Müdür Yardımcılığı
AVGY	Avrupa ile İlişkiler Genel Müdür Yardımcılığı
KSGM	Konsolosluk, Hukuk ve Sosyal İşler Genel Müdürlüğü

KKVM	Konsolosluk, Hukuk ve Sosyal İşler Genel Müdür Yardımcılığı
KGEH	Konsolosluk, Hukuk ve Sosyal İşler Genel Müdür Yardımcılığı
KGSİ	Sosyal İşler Genel Müdür Yardımcılığı
SPLD	Siyaset Planlama Dairesi Başkanlığı
UKGM	Uluslararası Siyasi Kuruluşlar ve İşler Genel Müdürlüğü
UKBM	Uluslararası Siyasi Kuruluşlar ve İşler Genel Müdür Yardımcılığı
UKDH	Uluslararası Siyasi Kuruluşlar ve İşler Genel Müdür Yardımcılığı
PLGM	Pasifik ve Latin Amerika ile İlişkiler Genel Müdürlüğü
PLGY	Pasifik ve Latin Amerika ile İlişkiler Genel Müdür Yardımcılığı
KAGM	Kuzey Amerika Genel Müdürlüğü
KAGY	Kuzey Amerika Genel Müdür Yardımcılığı
MGGM	Müşterek Güvenlik ve Silahsızlanma İşleri Genel Müdürlüğü
MGNA	Müşterek Güvenlik ve Silahsızlanma İşleri Genel Müdür Yardımcılığı
MGSİ	Müşterek Güvenlik ve Silahsızlanma İşleri Genel Müdür Yardımcılığı
	Güvenlik Telefon ve Telefaks
AKGM	Avrupa Konseyi ve AGİK Genel Müdürlüğü
AGİY	AGİK Genel Müdür Yardımcılığı
İADA	İstihbarat ve Araştırma Dairesi Başkanlığı
EİGM	Çok Taraflı Ekonomik İşler Genel Müdürlüğü
EİGY	İkili Ekonomik İşler Genel Müdür Yardımcılığı
EİEY	İkili Ekonomik İşler Genel Müdür Yardımcılığı
EUGM	Çok Taraflı Ekonomik İşler Genel Müdürlüğü
EİUE	Çok Taraflı Ekonomik İşler Genel Müdür Yardımcılığı
EİUK	Çok Taraflı Ekonomik Kuruluşlar Genel Müdür Yardımcılığı
ATGM	Avrupa Topluluğu Genel Müdürlüğü
ATUY	Avrupa Toplulukları Genel Müdür Yardımcılığı
ATAT	Avrupa Toplulukları Genel Müdür Yardımcılığı
KİGM	Kültür İşleri Genel Müdürlüğü
KİCT	Kültür İşleri Genel Müdür Yardımcılığı
KİİK	Kültür İşleri Genel Müdür Yardımcılığı
ENFD	Enformasyon ve Tanıtma Dairesi Başkanlığı
PERD	Personel Dairesi Başkanlığı
ARUD	Arşiv ve Ulaştırma Dairesi Başkanlığı
İMAD	İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı
EKETİB	Ekonomik, Kültürel, Eğitim ve Teknik İşbirliği Başkanlığı
BÜTD	Bütçe Dairesi Başkanlığı

T. C. 545
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
KÜTÜPHANESİ